

ספרי – אוצר החסידים – ליובאוויטש

קיבוץ
שלשלת האור

שער
עשירי

היכל
רביעי

מאמרי אדמו"ר האמצעי

שמות

— חלק א —

•

פאת

כ"ק אדמו"ר הרב הגאון הגדול החסיד והעניו אור עולם
מופת הדור איש אלקים קדוש וטהור כ"ק שם תפארתו

מוח"ר **דובער** נב"מ ו"ע

— אדמו"ר האמצעי —

יוצא לאור בפעם הראשונה מכח"י

חזקת וחוכנס לאינטרנט
www.hebrewbooks.org
ע"י חיים תשס"ו



על ידי מערכת

„אוצר החסידים“

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות ארבעים ותשע לבריאה

שנת המאתיים להולדת כ"ק אדמו"ר הצ"צ

שנת הארבעים לנשיאות כ"ק אדמו"ר שליט"א

**MAAMOREI ADMUR HOEMTZOE
SHEMOIS I**

Published and Copyrighted by
"KEHOT" PUBLICATION SOCIETY
770 Eastern Parkway, Brooklyn, N. Y. 11213
Tel. (718) 483-9250 • (718) 774-4000
Printed in the U.S.A.
5749 • 1989

Library of Congress Cataloging-in-Publication Data

Schneersohn, Dov Beer, 1773-1827

Ma'amre Admur ha-emsai', Shemois I.

(Sifriy. Otsar ha-Hasidim—Lyubavitch)

(Kovets shalsholet ha-or; hekhaf 4, sha'ar 10)

Title on t.p. verso: Maamorei Admur hoemtzoee, Shemois I.

"Yotse la-or ba-pa'am ha-rishonah mi-ket. y."

Includes bibliographical notes and index.

1. Bible. O.T. Exodus--Sermons. 2. Sermons, Hebrew. 3. Jewish--
Sermons. 4. Habad--Sermons. I. Title. II. Title: Maamorei Admur hoemtzoee,
Shemois I. III. Series: Sifriyat Otsar ha-Hasidim, Lyubavitch. IV. Series: Kovets
shalsholet ha-or; hekhaf 4, sha'ar 10.

BM740.S3625 1989

ISBN 0-8266-5489-4 (v. 1)

Library of Congress Catalog Card #86-18516

נדפס בדפוס
שמחה רבנו גרשון גלוקמן
BOOKMART PRESS, INC.
N. BERGEN, N.J. 07047

סדר בדפוס "עמפ"יער פריעס"
ע"י מרדכי ליב בן פינא
EMPIRE PRESS
330 EMPIRE BLVD. • BROOKLYN, N.Y. • (718) 756-1473

פתח דבר

על פי הוראת כ"ק אדמו"ר שליט"א בהתועדות דאור ליריד כסלו (יום גאולת כ"ק אדמו"ר האמצעי) תשמי' אודות הדפסת מאמרי כ"ק אדמו"ר האמצעי שנמצאים לע"ע בכתיב, ובהמשך להנדפס מכבר¹ — הננו מויל בזה כרך י"ג מסדרת מאמרי כ"ק אדמו"ר האמצעי ע"ס שמות ח"א (הכולל דרושי פ' שמות — תרומה)². המאמרים נלקטו מכתיב ביכלאך³ כתבייד מעתיקים⁴ — ורק ד"ה החדש הזה לכם, וד"ה ויקחו לי תרומה תקפ"ד נמצאים תחי' בגוכי"ק כ"ק אדמו"ר האמצעי⁵ — כמצויין בפרסיות בשוה"ג לתחילת כל מאמר. ונסדרו ע"ס פרשיות התורה והמועדים.

כסוף הספר הוספנו רשימת מאמרי כ"ק אדמו"ר האמצעי ע"ס השנים — לפ' שמות — תרומה.

בשוה"ג באו שינויי נוסחאות ומראי מקומות.

כל הנ"ל נערך ע"י הרה"ת ר' אלכסנדר זיסקינד שי' פיקארסקי.

* * *

מגלגליו זכות ליום זכאי — שהו"ל ספר זה היא בסמיכות לש"ק כ"ה אדר שני, יום הולדת הרבנית הצדקנית מרת חי' מושקא בת כ"ק אדמו"ר (מהור"י"צ) נ"ע, אשתו של — יבלח"ט — כ"ק אדמו"ר שליט"א, ונכדת כ"ק אדמו"ר האמצעי (נולדה בש"ק כ"ה אדר תרס"א).

מערכת, אוצר החסידים⁶

עשי"ק כ"ה אדר"ש תשמ"ט (תהא שנת משיח טובה)
שנת המאתיים להולדת כ"ק אדמו"ר הצי"צ
שנת הארבעים לנשיאות כ"ק אדמו"ר שליט"א
ברוקלין, נ.י.

- (1) ויקרא: ח"א — ב' ניסו תשמי' ח"ב — עשי"ק כסלו תשמ"ז. במדבר: ח"א — ד' אדר שני תשמ"ז: ח"ב — ט"ז סיון תשמ"ז: ח"ג — לפני ליג בעומר תשמ"ז: ח"ד — כ' מ"ח תשמ"ת. דברים: ח"א — ב' איר, תמרת שבחמארת תשמ"ז: ח"ב — עשי"ק כסלו תשמ"ז: ח"ג — ה' מניא תשמ"ז: ח"ד — ר"ח שבס שנת הקהל שנת תשמ"ח. בראשית: מוצאי ר"ה תשמ"ט. דרושי תתונה ח"א — ר"ח כסלו תשמ"ט.
- (2) בנוסף על מאמרי בראשית שנדפסו ע"י אדמו"ר ח"א [עד סוף ח"ש, בשנת תקפ"ז] וח"ב [פ' תולדות — ויחי בשנת תרכ"ז] ע"י בנו מו"ה מנחם נחום. ומאמרי ס' שמות נדפסו [בשנת תש"ז] מביכל כנראה מסודר לדמוס כתי' הרי"ש סופר [781'2]. דרושי אדמו"ר האמצעי געתקו מביכל כתבים [1085] של הרצ"ה ר' הירש דער שוחט⁷ [פתח דבר לט' חר"ח שמות הוצאה שני].
- (3) המאמרים שהיו תחי' בכמה כתיב, נדפסו ע"פ אחד מהם, וכמה שינויים צוינו בשוה"ג. מכמה מאמרים חי' תחי' (לע"ע) רק כתיב מעתיק אחד, ואפשר שאינו מדויק בו, ובבקשה רבה שכל מי שיש בידו עוד כתיב או נוסח שונה של מאמרים הנ"ל, יודיענו בהקדם, וזכות הרבים תלוי בו.
- (4) ולהעיר מרשימת כ"ק אדמו"ר (מהור"י"צ) נ"ע (הנדפסה בהתמים וזכרת ב' ע' עט): דער זיידע [כ"ק אדמו"ר האמצעי] פלעגט זיין כתבייד געבן חסידים אויף צו לערנען און איבער שרייבן. . . בא בעשען זיינען געווען איבער פערציג ביכער דעם זיידנס האנטשריפט וועלכע זיינען מארברענגט געווארן אין דער שריפה דשנת תקפ"ד.
- (5) מביכל (דפיס מלוקטום) 1194 גוכי"ק אדמו"ר. רובם נדפסו כספרי מאמרי אדה"ז ואדמו"ר וחלקם יבואו בדפוס בעוה"י.

מפתח

שמות

א ביאור ד"ה הבאים ישרש יעקב

וארא

כה ביאור ד"ה וארא

מו לכן אמור לבניי — תקפ"ז

בא

צה החדש הזה לכם (תקע"ג — תקפ"א)

בשלה

קח אשירה לה'

קכב להבין שרשי הדברים

קלד יסע משה את ישראל

קנו ויאמר משה אכלוהו היום

רה ראו כי ה' נתן לכם השבת — תקפ"ה

יתרו

רנו להבין . . שבדורות הראשונים . . לא זכו לתורה

תרומה

רסו ויקחו לי תרומה — פ' תרומה תק"פ

ערה ויקחו לי תרומה — פ' תרומה תקפ"ד

* * *

שיא רשימת מאמרי כ"ק אדה"א ע"פ סדר השנים

בעזריה. ביאור לתורה דהבאים ישרש יעקב כו', שבת פ' שמות

להבין שורש ענין מה שלפעמים משמע בוהר דמעלת התורה גבוה ממעלת ישראל שהרי אמרו תלת קשרין הן ישראל מתקשראן באורייתא כו', ולפעמים משמע בהיפוך שמעלת ישראל גבוה ממעלת ומדריגת התורה שהרי ארזיל ע"פ תורה צוה לנו משה מורשה א"ת מורשה אלא מאורסה שהתורה נק' כלה וכנסי' נק' חתן וכן אמרו ע"פ ובתורתו יאגה כו' וגם בוהר אמרו בבעלי תורה שנק' מארי דאורייתא (וגם בעיה מבואר בענין עסק התורה לשמיה לשם התורה הרי התורה בחי' מקבל וע"כ נק' כלה כו'). והנה לפי דברי המאמר דלעיל שהתורה נק' כלה מאורסיה וכנסי' הו בחי' משפיע לתורה יתכן שפיר מ"ש בישראל קדש ישראל לדי' ראשית תבואתיו ותבואתה כתי' והכוונה על התורה ככללות שנק' תבואה, ופי' תבואתה היינו תבואתה תורה וכמ"ש רב תבואות בכח שור' כו', כי הרי התורה נמשל ללחם כמ"ש לכו לחמ"ו בלחמ"י כו' ונק' חטה ד"ב אתון דאורייתא כידוע, וגם שאר השמות שנק' התורה בשם משקין כמו יין ושמן ודבש כמ"ש כי טובים דודיך מיי"ן ושמן' תורק כו' דבש וחלב כו' וכיוצא,

להבין שורש ענין: נדפס מבין 269 קצו. א. ודא מיוסד על ביאור דיה הבאים ישרש יעקב, בתורה אור שמות נד, ב. ומאמרי אדה"ז נביאים ע' סט.
גוף המאמר דיה הבאים ישרש יעקב מביק אדה"א לא נרשם בהכתי"י. יש לעיין האם נרשם המאמר ורק לא הגיע לידנו, או שמעיקרו לא נרשם המאמר (והביאור קאי על מאמר זה מביק אדה"ז הנזכר לעיל). שלפעמים משמע: ראה גם סידור דרושים לחתונה קנה, א. לקוטי תורה ברכה צג, ס"עז ואילך. ספר המאמרים תקטיה ח"ב ע' תתלה. מאמרי אדה"א דרושים לחתונה ח"א ע' רסו. במדבר ח"ב ע' שכו ואילך. ער תרגם האילך.

חלת קשרין הן: ראה זהר אחרי עג, א. מאמרי אדה"א וקרא ח"א ע' צט. ושי"ן. דברים ח"א ע' לט. ושי"ן. ח"ג ע' תשעה ואילך וע' תשטג ואילך.
תורה צוה . . א"ת מורשה: ברכה לג, ד. ברכות נו, א.
ובתורתו יאגה: תהלים א, ב. ראה עבודה זרה יט, א. מאמרי אדה"א במדבר שם ע' שסט.
בבעלי תורה שנק' מארי דאורייתא: ראה זהר (רע"א מהימנא) פינחס רסו, א. לקוטי תורה שלח מז, ג. בע"ז . . התורה לשמיה לשם התורה: ראה פרי עץ חיים שער הנהגת הלימוד. מאמרי אדה"א במדבר ח"ב ע' שסט וע' תרסט בשם הע"ת. שם ע' תריב. ושי"ן. דברים ח"א ע' רפ. ושי"ן. ח"ג ע' תתכה. כראשית ע' שגא. לקמן ע' קנה. ע' קעא. ע' ר"ט וע' רצג.
קדש ישראל לדי': ירמ"י ב, ג.

תבואתיו ותבואתה: ראה אור התורה פינחס ע' אר"י: תבואתה כתיב . . בה"א לבסוף והניקוד הוא בחולם שווה כמו שהי' נכתב בא"י לבסוף תבואתו, והגם כי אינו קרי וכתיב רק מהניקוד משמע כמו שהי' נאמר תבואתו בא"י לבסוף.

רב תבואות בכח שור': משלי יד, ד (ושם: ורב).
התורה נמשל ללחם: ראה שבת קכ, א. לקוטי שו"ת בהעלותך כרך ד ע' 1038 הערה 26.
לכו לחמ"ו בלחמ"י: משלי ט, ה.
חטה ד"ב אתון דאורייתא: ראה זהר בלק קפת, ב. תשובי זהר תטיס (קיד, ב, שט, ד).
כי טובים . . ושמן' תורק . . דבש וחלב: שיר השירים א, כ. שם א, ג. שם ד, יא. ראה מאמרי אדה"א כראשית ס"ע תקסד ואילך.

הרי כולם נכללים ג"כ בשם תבואות הארץ, כי גם יין ושמן זית איקרי תבואה רק שהיין נק' תבואות הכרם והזית נמי תבואה איקרי כמ"ש ארץ זית שמן כו' וכמ"ש בגמ' דברכות דכולהו מיון זייני כתבואה כו', כי גם כל המשקים יוצאים מתבואות פרי הארץ וע"כ כשאמר בפה"א על פה"ע יצא כידוע. וא"כ כשאמר ראשית תבואתה דקאי על תבואות הארץ נכלל ג"כ היין והשמן וכל היוצא מן הארץ (ומ"ש תבואתו בו"ז ל' דכר לפי שנאמר וממגד תבואת שמי"ש שהתבואה שבארץ צריכה ג"כ לקבל ממגד שמש כמו אין לך עשב שאין לו מזל המכהו ואומר לו גדל אע"פ שגדל כבר מכח הצומח שבארץ כמ"ש במ"א). ומ"ש קדש ישראל לד' ראשית תבואתה וראשית תבואתו הכונה שהתורה נק' תבואות הארץ עליונה וגם בחי' מל' דאצילות שם ב"ן הוא בחי' ארץ דמפקא מזוניי' מזונא דאורייתא כמ"ש להוציא לחם מן הארץ, והיינו בחי' אותיות הת"ו שנתלבו בענינים גשמיים לברר בירורי' דנוגיה כו' להבדיל בין טמא כו', וראשית תבואתו ל' דכר היינו בחי' שם מ"ה דחכמה המברר כו'. אך שורש בחי' ישראל הנק' קודש לד' שהוא בחי' אור אבא עצמו כמ"ש כי אתה אבינו נק' ראשית ומקור לכל התורה שנק' תבואה, וז"ש ראשית תבואתו כי משם נמשך שורש תבואות התורה כו', והיינו עד"מ המאמר הנ"ל דכנסי' נק' חתן והתורה נק' כלה מאורשה כו'. אבל לפי דברי המאמר הב' דתלת קשרין וכה"ג נמצא בדרו"ל דכנסי' נק' כלה והתורה נק' חתן (וכמ"ש ביום חתונתו זה מ"ת וגם בע"ח מבואר דשורש התורה בבחי' ז"א וכנסי' בבחי' נוקבא דז"א כידוע), אי"כ לא יתכן מ"ש בישראל שנק'

תבואות הכרם . . ארץ זית שמן: תצא כב, ט. עקב ה, ה.

גמ' דברכות דכולהו מיון זייני: ראה שם לה, ב.

כשאמר בפה"א על פה"ע יצא: ברכת מ, א.

תבואתו בו"ז: ראה לעיל הערה ד"ה: תבואתו.

וממגד תבואת שמי"ש: ברכה לג, יד. ראה מאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ע' תצט. ושי"נ. שם ע' תרב.

אין לד' עשב שאין לו מזל: ראה בראשית רבא פ"ו, ה. מאמרי אדה"א דברים ח"ג ע' תתמח. ושי"נ. שם ע'

תתעו ואל"ך.

אע"פ שגדל כבר מכח הצומח: ראה אגרת הקדש סי"ב קלב, א. מאמרי אדה"א ויקרא שם ע' תרב ושי"נ.

במדבר ח"ב ע' תתעא.

שהתורה נק' תבואות הארץ: ראה אור התורה פינחס ע' ארי"ב.

מל' . . ב"ן: ראה עץ חיים שער (לט) מ"ן ומ"ד דרוש ז.

ארץ דמפקא מזוניי' ברכת מט, א.

להוציא לחם מן הארץ: תהלים קד, יד.

להבדיל בין טמא: ע"פ שמיני יא, מז.

שם מ"ה דחכמה המברר: ראה עץ חיים שער (ה) נתי"א פ"א. הנסמן במאמרי אדה"א בראשית ע' סב.

כי אתה אבינו: ישעי' סג, טו.

דכנסי' נק' כלה . . ביום חתונתו: ראה בהנסמן לעיל הערה ד"ה: שלפעמים משמע.

ביום חתונתו זה מ"ת: שיר השירים ג, יא. תענית כו, ב. ראה מאמרי אדה"א דברים ח"ג ע' תתמו בהערה.

בע"ח מבואר . . התורה בבחי' דא: ראה מבו' שערים ש"ב ח"ב פ"ו. טרי עץ חיים שער (כט) הלולב פ"ה.

ספר המאמרים תקס"ז ס"ע ש"א ואל"ך. אמרי בינה שער הק"ש פצ"ו.

ראשית תבואתו (ואפ"ל דראשית תבואתה בחי' נוקבא הוא שורש כנסי' כו' ותבואתיו דכר שורש התורה משום דבחכמה שבתורה אתברירו כו').

אך הנה באמת אין ב' המאמרים סותרים וא"ז כלל, דלפעמים התורה שרשה נעלה יותר משורש ישראל כנ"ל ולפעמים שורש ישראל נעלה משורש התורה כנ"ל. ולהבין זה תחילה יש להקדים להבין מארז"ל כהוא עובדא דריח ב"ד כשהושיטו לו מן השמים כמין פס של זהב ונקש רחמים וקיבלוהו כו' ארז"ל ע"ז דגדול הנס האחרון יותר מן הראשון משום דגמיר דמן שמיא מיהב יהבי מישקל לא שקלי כו', ולכאורה אין זה מובן כלל ע"ז הפשוט דאיך אפשר שיגדל נס החזרה מנס ההשפעה להשפיע פס של זהב כו', ואי משום דכך גמירי דמישקל לא שקלי היא גופ' קשי' למה לא שקלי כו'. אך הנה ידוע בביאור ענין סדר ההשתלשלות של כל העולמות מעילה לעילה כו' הכל הוא מרוחניות גשמיות ממש, ובכללות נק' השתלשלות זאת מאיין לייש דהיינו מרוחניות לגשמיות מעליון לתחתון לפ"ע בכל עולם כו' תחתון לגבי עליון נחשב כערך הגשמיות לגבי הרוחניות עד רום המעלות, כמו למטה שאין לך עשב מלמטה שאין לו מזל המגדל"ז כו' הרי המזל הוא כח הרוחני ומכה ומגדל עשב גשמי, הרי מרוחניות נעשה גשמיות, ועד"ז גם המזל הרוחני נחשב גשמי לגבי מזל העליון הימנו השופע עליו, ועד"ז גבוה מעל גבוה כו' עד רום המעלות הכל בבחי' ירידה מרוחניות לגשמיות שהוא ענין צמצום והגשמת שפע מעל"ע עד שירד למטה מטה ונעשה גשמיות ממש. כך הי' בנס דהשפעת פס של זהב מן השמים הנ"ל, דודאי בחי' השפעה זאת בשרשה הראשון הוא בחי' כח האלקי המשפיע מעילה לעילה בירידת המדריגות כנ"ל עד שנעשה פס של זהב כגשמיות וזה בא מפני ריבוי ההשתלשלות מאיין לייש מרוחניות לגשמיות כנ"ל. וע"כ אמרו דנס זה הראשון אינו נס גדול כ"כ כי אין זה פלא גדול כ"כ שהרי כך הוא סדר ההשתלשלות להמשיך ולהוריד שפע מרוחניות לגשמיות שנק' מאין ליש שהוא רק צמצום וירידת והגשמת השפע ממהות למהות מעליון לתחתון עד שבא בהגשמה גמורה למטה כנ"ל, אבל הנס האחרון שקיבלו בחזרה לפס של זהב הזה אחר שכבר בא בהשתלשלות ועד שנעשה פס של זהב גשמי הנה הוא נס נפלא הרבה יותר מה שקבלוהו בחזרה דהיינו מה שנהפך הפס של

דבחכמה שבתורה אתברירו: באגרת הקודש סכ"ח: בזה"ק. ראה זהר (היכלות) פקודי רנד, סע"ב. מאמרי אדה"א דברים ח"א ע' רצה. וש"נ בראשית ע' סב. וש"נ.

כהתוא עובדא דריח ב"ד. . דגדול הנס האחרון: ראה תענית כה. א. מאמרי אדה"א דברים ח"ב ע' תרחצ. וש"נ.

בביאור ענין סדר ההשתלשלות: ראה מאמרי אדה"א דברים ח"ג ע' תתע.

שורה הכל — גשמיות: כנצל: לגשמיות.

גבוה מעל גבוה: קהלת ה' ז.

תעל"ע: מעילה לעילה.

זהב מגשמיות לרוחניות ועלה מעילה לעילה ועד שורש השפעתו למעלה, והר"ז בחי' הביטול מיש לאי"ן בכל עולם ועולם עד רום המעלות מלמלמ"ע היפוך בחי' ההשתל' מאי"ן ליש שהוא ירידת המדריגות כנ"ל, ובחי' התהפכות מיש לאי"ן ודאי נס גדול מהמשכות ירידות מאי"ן ליש, כי הרי מחדש בכ"י מעשה בראשית מאי"ן ליש תמיד ואי"ן זה דבר פלא כיכ, משאי"כ בחי' התהפכות היש מגשמיות לרוחניות שהוא היפוך הי"ש לאי"ן כו' הוא דבר פלא גדול יותר. וז"ש הטעם משום דגמירי מיהב יהבי, פי' סדר ההמשכה עליונה מאי"ן ליש מיה"ב יהבי תמיד להיות מרוחניות גשמיות, אבל מישקל לא שקלי להיות היפוך הגשמיות לרוחניות והוא בחי' הביטול הי"ש לאי"ן לא שקלי כחזרה לפי שהוא לנגד ההשתלשלות, אך לגבי ר"ח ב"ד עשו לו נס כחזרה ולכך אמרו דגדול הנס האחרון יותר מן הראשון (ומ"ש בענין תחז"מ מה דלא הו"ה הו"ה מה דהו"ה לכ"ש הרי מביא הק"ו מדל"א הו"ה שהוא מאי"ן ליש למה דהו"ה כו' ומשמע דמאי"ן ליש גדול מבחי' ביטול הי"ש לאי"ן, אין זה סתירה, דממות לחיים אין זה מ"ש לאי"ן ממש רק מפני בחי' הב"ל דגרמ"י שנשאר נק' הו"ה ולא נק' מ"ש לאי"ן רק להיפוך מחיים למות שהוא היפוך ממות לחיים כו', וז"ש ד' ממת ומחי' והל"ל ד' מח"י וממית אלא ממת הוא בחי' הביטול מיש לאי"ן שאז ממילא נמשך מאי"ן ליש שהוא מחיה והוא שורש ענין תחז"מ כמ"ש במ"א).

ובזה יובן מאמר הזהר דמאן דלא מהפך מחשוכא לנהורא וממרירו למיתקא לית ל' חולקא כהאי עלמא כו', דהנה ידוע שיקר כונת המאציל בהשתלשלות העולמות דאבי"ע מעילה לעילה בבחי' מאי"ן ליש בירידת המדריגות כיכ אינה בשביל הבריאה עצמה מאחר דמך הכל כתיב ואי"ן לך דבר חוץ כו' ולמה יחפוץ בבריאת יש מאי"ן להיות בבחי' נפרד כו', אך עיקר הכונה ה' בשביל סוף מעשה כידוע דסוף מעשה עלה במחשבת המאציל תחילה, והוא בחי' התהפכות יש לאי"ן מלמל"ע כנ"ל, והיינו מ"ש בזהר לאהפכא חשוכא לנהורא כו' דהיינו היפוך הרע לטוב, כידוע שהרע נק' מות ומר כמ"ש ראה נתתי לפניך החיים והטוב והמות והרע וכו' והוא בהבדל

מחדש בכ"י מעשה בראשית: ע"פ ברכת יוצר.

מה דלא הו"ה הו"ה: ראה סנהדרין צא, א. ראה גם מאמרי אדה"א דברים ח"א ס"ע שכב ואילך.

הב"ל דגרמ"י: ראה זרע שלח קסט, א. קע, א. מאמרי אדה"א בראשית ע' תקסא. ושינ.

ד' ממת ומחי': שמואל"א ב, ו. ראה ביאוריו תוריע עא, ד. דרך חיים שער התפלה פמ"א.

דמאן דלא מהפך: ראה זרע בתקדמה ד, א. הנסמן במאמרי אדה"א בראשית ע' קפ.

דמך הכל: דברי הימים"א כט, יד.

דסוף מעשה עלה... תחילה: ע"פ פיוט לכה דודי. ראה מאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ע' תרד. במדבר ח"ב ע' סטט. ח"ג ע' אקס.

מלמטה למעלה.

שהרע נק' מות ומר: ראה מאמרי אדה"א דברים ח"א ע' קסא ואילך.

ראה נתתי... והרע: נצבים ל, טו (בשינוי) — ראה לקמן ע' קלו וע' קמה. ספר המאמרים תקס"ה ח"ב ע' תתנ.

מאמרי אדה"א בראשית ע' תקסט. ושינ.

שבין אור לחושך, וזהו לאהפכא מריריו למיתקא וחשוכא לנהורא כו'. ויש בזה ב' מדריגות לאכפאי ולאהפכא וכמאמר כד אתכפאי ס"א כו', ואין הכונה על חטא עון גשמי דאיכ ה"ל אחטא ואשוב כו', אלא הכונה על תאוות היתר כמו קדש עצמך במותר לך כו', וכה"ג בתאוות אכילה ששורש ז' ההיתר מק"נ כמ"ש בע"ח דכל דברים המותרים נשפעים מבחי' נוגה וכל דברים האסורים נשפעים מג' קליפות הטמאות לגמרי, ובחי' קליפת נוגיה שאין בה רע גמור אבל הוא מעורב טו"ר, ונק' להט החרב המתהפכת שמתהפכת פעמים לטוב ופעמים לרע וכמ"ש כר"מ להיותה חצי טוב וחצי רע כמ"ש בע"ח, ובחי' הטוב שבה היינו בחי' הרפ"ח ניצוצות הקדושות שנפלו מעולם התווה מז' מלכים קדמאין שמתו כידוע ומבואר בע"ח, וכמו מאכל בשר שיש בו כח הטוב לחוק השכל והלב לעבודת ד' וכמאמר ר"נ עד דלא אכילנא בישראל דתורא כו', ויש בו כח הרע לחמם את הנפש להביאו לידי רציחה וניאוף וכה"ג כמו שידוע בכו"ט וטורר ומורה ובכל זוללי בשר וסוכאי יין כו', וכך הוא בתאוות המשגל שהמקדש א"ע במותר לו מתעלים בחי' ניצוצות הקדושות שנפלו בתאוה זו דאע"פ שהוא היתר ואין בה רע גמור מג' קליפות הטמאות לגמרי מ"מ נק' קליפת נוגיה שחצי טוב וחצי רע דהיינו שיש בכוחה להביא לידי רע ולהביא לידי טוב, וכידוע דבזיווג הנעשה בקדושה שכינה שריו' שם כמארז"ל איש ואשה זכו כו' וכמ"ש בזוהר בכמה דוכתי, וכמו בזיווג אברהם ושרה דכתיב בהו את הנפש אשר עשו כו'. וכך יובן בכל דברים המותרים שהן מקליפת נוגיה מתבררים ומתעלים מהם ניצוצות הטוב והוא הנק' לאהפכא חשוכא לנהורא כו' להעלות הניצוצות לשרשם באו"מ כו' זהו הנק' ביטול הי"ש דנוגיה לאיין, ולהיות כי לז' הי' עיקר כונת

כד אתכפאי ס"א: ראה זהר תרומה קכ"ב. ספר המאמרים תקס"ח ח"א ע' תיח וע' תקו. מאמרי אדה"א במדבר ח"ג ריש ע' תתקצ"ב ואילך. אור התורה שלח כרך ו' ע' איהשעב. ושי"ן.

אחטא ואשוב: לשון המשנה יומא פה, ב.

קדש עצמך במותר לך: ספרי ראה יד, כא. יבמות כ, א. ראה מאמרי אדה"א במדבר ח"ג ע' אטו. דברים ח"ב ע' תרנ"ד.

ז' זה.

כמ"ש בע"ח: שער (מט) קליפת נוגה פ"ו.

קליפת נוגיה: . . להט החרב המתהפכת . . בר"מ . . בע"ח: בראשית ג, כד. ראה זהר ויחי רכ"א, ב. עץ חיים שם פ"ב. מאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע' קנט.

הרפ"ח ניצוצות: ראה עץ חיים שער (יח) רפ"ח ניצוצין פ"ב. אגרות קודש מכ"ק אדמ"ר שליט"א ח"ב ע' כא. ושי"ן. מאמרי אדה"א דברים ח"ד ע' אקעד. ושי"ן.

מז' מלכים: . . שמתו: ראה זהר (אדר"א רב"א) נשא קלה, א.

וכמאמר ר"נ עד דלא אכילנא בישראל דתורא: ראה בבא קמא ע"א, סע"ב ואילך. ספר המאמרים תקס"ה ח"ב ע' תתלה. מאמרי אדה"א במדבר ח"ב ע' שיט וע' תעו. ח"ג ע' תתקנ"ג וע' איריט. דברים ח"ב ע' תתקע.

איש ואשה זכו: מוטה יו, א. וראה הנסמן בשערי זהר שם.

את הנפש אשר עשו: לך יב, ה [ושם: ואת]. ראה זהר שלח קס"ט, א. מאמרי אדה"א דברים ח"ג ע' אקט. ושי"ן.

לז' לזה.

המאציל דהיינו שׁוונג זה עלה במחשבה תחילה שיהי' בחי' בירורי' נוגי' בהתהפכות הי"ש לאי"ן שהוא העלאת הניצוצות, וכמארז"ל נתאריה הקב"ה להיות לו דיר"ה בתחתונים פי' שנתאוה עצמות המאציל להיות לו עונג מדירה בתחתונים ע"י הבירורים דרפי"ח כו' ועונג זה נאצל ונמשך מעצמותו קודם שהאציל וברא כי סוף מעשה עלה כו'. ע"כ א' מאן דלא מהפך חשוכא לנהורא לית לי' חולקא בההוא עלמא שהוא עוה"ב שלאחר הבירור, וכמ"ש בע"ח דהנשמה עצמה אינה צריכיה תיקוין כי כבר נתקנה להיות שרשה מבחי' התיקון ולא ירדה רק לברר בחי' נוגי' מטעם הנ"ל וד"ל.

ובכ"ז יובן שורש ענין מ"ש כי תהיו אתם לי ארץ חפץ כו', ויש להבין למה נמשלו כנסי' לארץ ולמה נק' ארץ חפץ דוקא. אך עפ"י הנ"ל יובן בהיות שעיקר עונג המאציל הי' שיהי' בחי' ביטול הי"ש לאין דוקא הנק' בירורים כנ"ל ומה שהוא עיקר העונג ותכלית המכוון הפנימי שברצונו הוא הנק' חפץ כי הרצון הוא חיצוניות הנגלה לזולתו והחפץ הוא בחי' עונג הנעלם באותו הרצון בבחי' פנימיות המכוון, וכך למעלה גם בבחי' הרציה"ע של המאציל להיות לו דירה בתחתונים ע"י בחי' בירורים הנ"ל מלוכש ונעלם העונג של הרצון, והוא הנק' חפץ וכמ"ש החפץ לדי' בעולות כו' כי אם שמוע מזבח טוב להקשיב כו' שהוא בחי' ביטול הי"ש לאי"ן כנ"ל, והנה ע"י ישראל דוקא נשלם ונגמר בחי' עונג וחפץ המאציל הזה לבא לידי גילוי ממש, והוא ע"י המצות שעושי' בארץ לאהפכא חשוכא לנהורא כו' בסוד מרע בשסי' לית ועשה טוב ברמ"ח מ"ע שכללותו הוא בחי' בירורי נוגי' כידוע, וזהו בראשית בשביל ישראל שנק' ראשית כו' וכשם שא"א לעולם בלא רוחות כו' לפי שע"י נשלם עונג העליון שעלה במחשבה תחילה כו', להיות ששורש ישראל נמשך מבחי' עצמות המאציל ממש כמ"ש כי חלק הוי"ה עמו כו' יעקב חב"ל נחלתו כו' ע"כ ע"י דוקא יוכל לבא לידי גילוי בחי' חפץ ועונג הנעלם בעצמות שהרי גוי שעושה מצוה אינו פועל כלום רק ע"י ישראל העושה מצוה דוקא, וזהו כי תהיו אתים דוקא ארץ חפץ וד"ל.

נתאריה הקב"ה להיות לו דיר"ה בתחתונים: ראה תניא רפלו' ובהנסמן בליקוט מירושם לשם. דהנשמה עצמה אינה צריכיה תיקוין: בתניא פלו' מה, ב: בע"ח שער כ"ו [שער הצלם פ"א], ראה מאמרי אדמו"ר בראשית ע' ע"ד. ושי"ן.
 כי תהיו אתם לי ארץ חפץ: מלאכי ג, יב [בהוספת תיבת לי מובא גם לקמן סוף פסקא והנה ידוע. תורה אור כאן נג, ד, נד, ב. מאמרי אדמו"ר ויקרא ח"א ע' רטז. ושי"ן. דברים ח"ד ע' אישה].
 חפץ . . . הרצון הוא חיצוניות: ראה לקמן ס"ע רסט ואילך. מאמרי אדמו"ר דברים ח"ד ע' ארצ ואילך. ושי"ן.

החפץ לדי' בעולות . . . כי אם שמוע מזבח טוב: שמואל"א טו, כב [שם: כשמוע . . . הנה שמוע. אמנם כיה גם במאמרי אדמו"ר במדבר ח"ב ע' תקמז. דברים ח"ג ע' תתקל (שם: לשמוע) ופי' תתקא].
 בראשית בשביל ישראל: בראשית א, א וברשי" שם. הנסמן בליקוטי שיחות מקץ כרך ג ע' 820.
 וכשם שא"א לעולם בלא רוחות: תענית ג, ב.
 כי חלק הוי"ה עמו . . . יעקב חב"ל נחלתו: האינו לב, ט.
 גוי שעושה מצוה: ראה גם תורה אור כאן נג, ד. מאמרי אדמו"ר נביאים כאן ע' פו וע' צב. הקצרים ע' קצח

אך הנה עדיין יש להבין למה יקראו בשם אר"ץ ולמה ע"י המצות דוקא. והנה יש להקדים ששורש ענין המצות גבוה מאד נעלה דהיינו בבחי' עונג הנעלם בעצמות (ונק' בחי' חיוורתא דע"י) וכל מה שבא בגילוי מבחי' העלם העונג הזה הוא נק' בשם טעמי המצות דהיינו בחי' הסוד מבחי' העונג והטעם שמלושב בהן קצת הארה בעלמא מזה שנודע לנו בטעמי המצות, ועפ"י הזהרה וכהאריז"ל הוא רק כטיפה בים אוקיינוס לגבי אמיתיות ידיעתם (וכמ"ש האריז"ל לתלמידו רבינו חיים כאשר השיג בסוד טעם פ' אחת בספור מעשה דבלק ובלעם לא יספיק זמן ששים שנה לפרש אותם, וזהו רק מבחי' הסוד הנעלם וגנוז באותיות שכתורה שבכתב בלבד, אבל באמת גם מה שבא מבחי' טעמי המצות הנעלמים בהתלכשות בחכמה שכתורה הוא ג"כ רק בחי' הארה אחת בלבד ואמיתיות המכוון של עצמות המאציל שבמעשה המצות (וכמ"ש במ"א בפ"י ותמלא כדה כ"ד ספרין דאורייתא עד"מ הכ"ד ששואבין בו מעט מים הגדול כו').

אך הנה המצות נק' בשם זריעה כמ"ש זרעו לכם לצדק"ה כו', לפי שירד' והושפלו בסתר המדרגה בעש"י גשמיות בחלקי דצח"מ גשמיים כמו מצות ציצית בצמר גשמי ותפילין בקלף גשמי וכיוצא אך בהן גנוז ומלושב בהעלם מבחי' עונג הנעלם הנ"ל שלמעלה גם מבחי' חכמה שבתורה כנ"ל. והנה ענין ירידה עצומה זאת נק' בשם זריעה וישראל שהו עושים המצות המה הממשיכים לבחי' עונג הנעלם הזה לידי גילוי, וע"כ נק' ארץ כמו עד"מ כח הצומח שבארץ המצמיח חטה והפרי למינהו שיבא לידי גילוי מבחי' ההעלם בהיותו בגרעין הנזרע. דהנה הגרעין הנזרע בארץ אין בו מטעם ולא ממהות הפרי כלל וכלל אלא הוא כעץ בעלמא, אך אי"כ יש להפליא מהיכן באה סיבת גידול הפרי בטעם מתוק אם גידולו מן הגרעין הרי אין בגרעין טעם כלל ואם מן כח הצומח שבארץ בא עיקר גידול הפרי אי"כ למה צריכים לזרוע כלל יגדל הפרי מן הארץ בלתי נטיעה או זריעה, וגם הרי אנו רואים שכל פרי לא תגדל ותצמח רק למינהו כפי המין שנזרע, שהרי לא יצמח תפוח מזריעות או נטיעות זית וכיוצא ולא תצמח חטה מזריעת שעורה וכה"ג, וגם אי"א לומר שיש בכח הצומח הרוחני תמונות פרי או חטה שהרי הוא בחי' כח היולי להצמיח הכל יהי' מה שיהי' כמ"ש הכל הי' מן העפר כו'.

ועי' קצת תקס"ד ע' פ"ו תקס"ז ע' קכ"ד ועי' ר"ט. מאמרי אדה"א וקרא ח"ב ריש ע' תרי"ג דברים היא ע' נח. ושי"ן חיד ע' אישכ"ה.

וכמ"ש האריז"ל . . . ששים שנה: מובא בכמה מקומות בדא"ח בשינויים — ראה פרי עץ חיים שער (טז) ק"ש עשה"מס פ"א. עמק המלך בהקדמה ג' פ"ב (י, ג). מאמרי אדה"א פרשיות התורה ח"א ע' רסד, ובהנשמן נמראי מקומות לשם. מאמרי אדה"א וקרא ח"א ע' ש"כט. במדבר ח"ב ע' שנה וע' תרמו. דברים ח"א ע' קמח.

ותמלא כדה כ"ד ספרין דאורייתא: נסמו לקמן ע' ק.

זרעו לכם לצדק"ה: הושע י, יב.

שכל פרי . . . תגדל . . . כפי המין שנזרע: ראה גם לקמן פיסקא דהו ענין. ושי"ן.

הכל הי' מן העפר: קהלת ג, ב.

אלא מוכרח לומר שבגרעין הנזרע יש בו בכח" ההעלם עכ"פ מתיקות הפרי והתבואה לפי אותו המין הנזרע דוקא וע"כ דייקא לפי אותו המין הנזרע יצמח אם חטה או תפוח לפי שכח הצומח מתלבש בגרעין ההוא להוציא בחי" ההעלם שבו לידי גילוי אם חטה או תפוח ולא יצמיח כח הצומח רק לפי המין הנזרע, וע"כ אם לא יזרעו גרעין לא ה" כח הצומח מצמיח מאומה רק ע"י התכללות הגרעין בכח הצומח יצמיח בגרעין להוציא כל מה שיש בו מן ההעלם לידי גילוי והוא הפרי שתצמח מן הגרעין דוקא אך בלתי כח הצומח ה" הגרעין נשאר כמות שהוא ולא ה" נגלה מבחי" ההעלם שבו כלל, ונמצא הגרעין וכח הצומח באמצעות שניהם דוקא יומצא מציאת הפרי בגרעין ע"י שיש בו בהעלם כל תמונת הפרי וע"י כח הצומח הנה הוא בא לידי גילוי מן ההעלם כו' וד"ל.

והנמשל מכ"ז יובן למשכיל למעלה בבחי' כנסי' שנק' אר"ץ חפ"ץ להיות כי המצות שרשן למעלה בבחי' עונג העליון הנעלם כנ"ל רק שירדו למטה בבחי' זריעה (אפי' בעולם האצילות נמשלו לזריעה, כי כמו בגרעין שנתעלם כל הפרי עצמו ולא נשאר רק הגרעין כך כתיב אור זרוע לצדיק ח"י עלמין והמל' נק' צדקה וז"ש זרעו לצדקיה הקביה נק' צדיק כו' כידוע וד"ל) עד שנתגשמה ונתלבשה בבחי' עשי' גשמית דצי"ח דנוג"ה כנ"ל, וה"ז כמו משל הגרעין שנשאר מן הפרי, ושרש כנסי' נק' אר"ץ להוציא בחי' העלם העונג העליון המלוכש במצות שנמשל לגרעין לידי גילוי כמשל גידול הפרי בטעם מתוק שנק' צמיחה כמו האר"ץ שתוציא צמיחה לכל בחי' ההעלם שבזר"ע האר"ץ כפי המין דוקא כנ"ל, לפי שבישראל דוקא יש מבחי' כח הצומח שבאר"ץ עליונה להוציא לבחי' גילוי כל בחי' עונג העליון שבמצות, אמנם בלתי בחי' זריעת המצות לא ה" מועיל בחי' כח הצומח שבכנסי' להצמיח מאומה, וגם המצות בלתי ישראל המקיימים אותם ה" נשאר בהם בבחי' העלם מבחי' עונג העליון רק ע"י זריעת המצות וצמיחת בחי' כח הצומח שבכנסי' תצמיח ותגדיל בבחי' גילוי כל עונג העליון בכל מצוה לפי העונג והטעם המלוכש בה כמשל הנ"ל בזריעת גרעין, וז"ש גבי עגלה ערופה בנחל איתן אשר לא יזרע כו' דלא עכיד פירות מאי מצות פירות כו' וד"ל.

ולהבין ענין זה כתוספת ביאור הנה יובן עדמ"א אך הכל עולה לסגנון א', והוא ממשל התהוות הולד במעי אמו בצירור רמ"ח איברים שלימים

אור זרוע לצדיק: תהלים צ, יא.

והמל' נק' צדקה: ראה מאמרי אדה"א דברים ח"ב ע' תצד. ושי"ג ח"ג ע' תתעב. ושי"ג.

בנחל איתן אשר לא יזרע: שופטים כא, ד (בדילוג).

דלא עכיד פירות מאי מצות פירות: ראה סוטה מו, סע"א.

עדמ"א: ע"ז משל אחי.

מטיפה א' דאב שמזריע שנק' לובן שממנו מתהוים העצמות וטיפת אודם דאם מתהווה הבשר והגידים כו' כידוע. והנה לכאורה אין לזה מובן כלל שהרי החוש מכחיש זה כי לא נמצא כלל מציאות ולד כרמ"ח איברין בטיפת זרע דאב ואם לא עצמות ולא בשר כו' רק אח"כ בשהיית הולד במעי אמו ט' חדשים הוא שנתגדל ברמ"ח איברים משום שאוכל ממה שאמו אוכלת כידוע. אלא הענין הוא כמו בזריעת הגרעין שבארץ כנ"ל דיש בהעלם בגרעין כל מה שיצמח ממנו אח"כ, כך יש בהעלם (פי' בכח היולי) בטיפה כל רמ"ח איברים שיגדלו אח"כ אך אינם מהות איברים גשמיים ולא דקים כלל רק בחי' הכח הנעלם שלהם בלבד (וכנודע בנסיון בכלי האינצטרלויב שמכירי' דקות פרטי כל האיברים בציוור בטיפה, וכמריכ יובל להביט בגרעין כל חלקי התפוח שבו כמ"ש בסי' הטבע), וא"כ יש להבין מהיכן בא סיבת הגידול כהגשמה ניכרת שנק' גילוי ההעלם, אלא מוכרח לומר כי כמו שיש כח הצומח בארץ להצמיח הגרעין ולהוציא מן ההעלם לגילוי כל מה שכלול בו בהעלם כך יש בבטן הנוק' בחי' כח המגדל לגדל ולהוציא לידי גילוי כל מה שכלול במי' ומי' מכל רמ"ח איברי הולד ע"י שהייתו בבטן ט' חדשים ואוכל ממה שאמו אוכלת כו' כנ"ל (וכמו שבגרעין מתלבש כח הצומח בארץ ההיולי להצמיחו מכל מה שיש בו בהעלם, כך מתלבש כח המי' בטיפת הזכר שכלול מצלמו ודמותו, וז"ש אש"ה כי תזריע וילדה זכיר, וכמ"ש בזוהר ע"פ כי מראש צורים כו' דבטיפת האב דיוקנא וציורא דאבוהא אתרשים בי' ממש ומסטרא דאימא אתמתח כו' וכמ"ש במ"א (וגם דומה לעץ השדה שגדל מכח הצומח שמוציא אתמחו שלו אל הגילוי ואמנם התפשטותו הוא ע"י לחלוחית המים שבשרשי יונקותיו, וכך הוא בולד במעי אמו יש בחי' ה' חסדים המגדלים כו' כמ"ש במ"א).

והנמשל מכו' יובן ג"כ למעלה בשורש המצות שנמשלו לזריעה כמ"ש זרעו לכם לצדקה כנ"ל שהוא כמו זריעת הטיפה כו', כך יש בהעלם במצות הזרועות מכל מה שעתידי לצמח בבחי' גילוי ההעלם, וע"י ישראל שעושים המצות מתגלה כל מה שיש בהם בבחי' ההעלם כמשל הולד שמצטייר בגילוי רמ"ח איברים כנ"ל (ולמעלה יש בזה ב' מדרגות, הא' בחי'

דאב . . לובן . . העצמות: נדה לא, א.

אודם דאם . . הבשר והגידים: כ"ה בכ"ס בדא"ח — ראה נדה שם. מאמרי אדה"א בראשית ע' תעה. ושי"ן.

שאוכל ממה שאמו אוכלת: נדה ל, ב.

בנסיון בכלי האינצטרלויב . . כל האיברים: ראה באורי הזהר בלק קג, ב. מאמרי אדה"א דברים ח"ד ע'.

איתנא. ושי"ן.

אש"ה כי תזריע וילדה זכיר: תזריע יב, ב.

בזוהר ע"פ כי מראש צורים: בלק כג, ט. ראה זהר בלק רג, ב. ובאורי הזהר שם.

לעץ . . התפשטותו . . לחלוחית המים: ראה מאמרי אדה"א פרשיות התורה ח"ב ע' תקסט.

המצות שבז"א שנק' רמ"ח איברין דמלכ"א ובטן וגידול רמ"ח איברין דז"א הוא ע"י בחי' עיבור ט' חדשים בבטן אימא עילאה שהוא בחי' כינה דאצילות כידוע והוא כמשל טיפת אב שמתגלה כל מה שיש בו בהעלם כניל כך טיפת אור אבא מתגדל בבטן אמו כו' ונגדל ע"י ה' חסדים כו', וכידוע בע"ח דטפיט עולה פ"א וג"פ פ"א עולה רמ"ג ועם ה' חסדים המגדלים עולה רמ"ח והן רמ"ח פיקודין שע"ז אמרו כאילו עשאוני כו', והמדריגה הב' זייע' המצות בעלמא דאתגליא שהוא בחי' מל' כשנק' צדקה להוליד בצלמ' ברמ"ח מ"ע דז"א, והוא כמו שנאמר בכל פרשה ויאמר ד' אל משה לאמור וללאמור לבי' הוא בחי' גידול הוולד בבטן המל' שנק' אימא תתאה כו', ואז המל' נק' ארץ או אשה יראת ד' כו' כמ"ש כי כארץ תוציא צמחה כן יצמח צדקה שהוא כללות המצות, ולפי ששורש ישראל במל' דאצילות ע"כ יש בכוחם להוציא בחי' ההעלם לגילוי לפי ששרשם בבחי' כח הצומח שבארץ עילאה או כח המגדל שבבטן נוק' דז"א כך נק' ארץ חפץ כו' כניל והמצות הנורעות במל' דאצילות הוא כדמיון הטיפה או הגרעין וע"י ישראל מתגדלן המצות ובאין לידי גילוי מן ההעלם כפי המובן מבי' משלים הללו שעולין לסגנון א' כו' וד"ל).

והנה ידוע דכנסי' נק' אשה יראת ד' כמ"ש אשת חיל מי ימצא כו' יראת ד' היא תהלה, והענין הוא עד"מ שהגרעין נקלט בתוך כח הצומח ואם אינו נקלט היטב לא תצמח כך בחי' הזריעה של המצות הן נקלטות בכנסי' בבחי' קליטה ואז יוכלו לצמוח להיות בחי' גילוי ההעלם כניל ובלתי קליטה לא יצמחו והיינו על בחי' קבלת מ"ש שיש בכל ניצוץ מישראל והוא בחי' ביטול היש לאכפייא ולא הפכא כו', כי הנה ידוע בבחי' ביטול הי"ש למעלה הוא בחי' יראה תתאה דמל' דאצי' וכמ"ש בזוהר שזה שכתוב בזאת יבא כו' ונק' פחד אלקים כי אין מלך בלא עם כו' וידוע שיש ד' מדריגות דחילו

רמ"ח איברין דמלכ"א: ראה תקוני זהר ת"ל (עד, סע"א). הנסמן כמאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע" ק. דברים ח"ז ע' קצא.

בעיז דטפיט עולה פ"א: ראה שם שער (כד) פרקי הצלם פ"ז. מאמרי אדה"א דברים ח"ג ע' תתקכט. ושי"ג.

כאילו עשאוני: נסמן לקמן ע' סא.

המל' נק' ארץ: ראה זהר (תוספתא) בראשית לא, ב.

המל' נק' . . . אשה יראת ד': משלי לא, ל. ראה תקוני זהר בהקדמה ה, א.

כי כארץ תוציא צמחה כן יצמח צדקה: ישע"י סא, יא (בדילוג).

צדקה שהוא כללות המצות: ראה לקמן ע' קיב. ושי"ג.

אשת חיל מי ימצא: משלי לא, י.

יראה . . . בזאת יבא: אחרי טו, ג. ראה זהר אחרי נו, ב. מאמרי אדה"א בראשית ע' כט. ושי"ג.

פחד אלקים: לשון הכתוב תהלים לו, ב. דברי הימים ב, כט.

אין מלך בלא עם: בחי' וישב לת, ל. ראה הנסמן כמאמרי אדה"א פרשיות התורה ח"ב לע' תרלא.

דחילו ורחימו ורחימו ודחלו: ראה זהר (רע"א מהמנא) נשא ככג, סע"א. מאמרי אדה"א בראשית ע' לד.

ושי"ג.

ורחימו ורחימו ודחילו ונעוץ תחילתו בסופן וסופן בתחילתו דחילו תתאה בדחילו עליאה שהוא בחי' פנימיות אור החכמה כמ"ש הן יראת ד' היא חכמיה והוא בחי' ביטול האמיתי בחי' מ"ה כמ"ש משה ואנחנו מ"ה וכתוב והחכמה מאי"ן תמצא וכו' שהוא בחי' הכתר ששם בחי' תר"ץ עמודי אור שבמצות ומפני שנעוץ תב"ס ע"כ בחי' זריעת אור המצות בא ונמשך בכחי' מל' שהוא בחי' יראה תתאה וישראל שמקבלים בחי' מ"ש דלעילא עי"ז נקלט במל' בחי' זריעת אור המצות ונק' מצות המלך וכידוע דרש ומקורש כנ"י מבחי' מל' דאצילות כמ"ש רז"ל כל ישראל בני מלכיים הן וע"כ נק' אר"ץ חפ"ץ לקלוט ג"כ זריעת המצות, אך מפני ששרשם במחשבה עליונה שבפנימיות עצמות המאציל כמ"ש כי חלק הו"יה עמו כשאמרז"ל דישראל עלו במחשבה כנ"ל ע"כ יש ככוחם להצמיח גילוי העלם עונג העליון שבמצות כנ"ל אחר קבלת מ"ש תחילה שהוא כדמיון הקליטה שנק' אר"ץ חפ"ץ דווקא מב' טעמים הא' אר"ץ מפני ששרשם מבחי' מל' דאצילות שנק' אר"ץ לקבל זריעת אור המצות כנ"ל ומה שנק' אר"ץ חפ"ץ מפני שיש בכח הצומח שבאר"ץ להוציא גילוי החפ"ץ ועונג העליון כנ"ל, וזהו ג"כ יש בכנס"י לפי עלו במחשבה הראשונה שהוא בחי' תענוג הפשוט שנק' מחשבה א' כו' ובכללות הוא בחי' מל' דא"ס כידוע ונעוץ תב"ס שמבחי' מל' דא"ס מאיר במל' דאצילות כי סוף מעשה עלה במחשבה תחילה, וז"ש כי תהיו אתם לי אר"ץ חפ"ץ ע"י המצות דוקא וד"ל.

וזהו אשה יראת ד' דוקא היא תתהלל, פי יראת ד' הוא בחי' מל' דאצילות מקור כנס"י שנקלט בחי' הגרעין בתר"מ ע"י בחי' יראה תתאה קבלת מ"ש כנ"ל ואח"כ נגדל ונצמח גילוי העונג הפשוט מבחי' מל' דא"ס כי נעוץ תב"ס דוקא כנ"ל, וזהו היא תתהלל לשון בהלו נר"ו עלי ראש"י כו' שהיא תוספת הבהקת אור כאדם שמוסיף שלהבת באור הנר כך בחי' אשה

ונעוץ תחילתו וסופן בתחילתו: ספר יצירה פ"א מ"ו.

הן יראת ד' היא חכמיה: איוב כח, כח. ראה [הנסמן בספר המאמרים תקפ"ה ח"ב לע' תר"ז]. מאמרי אדה"א בראשית ע' כו האילך.

ואנחנו מ"ה: בשלח טז, דח [ושם: ונחנו — אבל כ"ה גם במאמרי אדה"א בראשית ע' תו. ושי"ג]. ראה הנסמן שם ע' כב.

והחכמה מאי"ן תמצא... הכתר: איוב כח, יב. ראה מאמרי אדה"א בראשית ע' ד. ושי"ג. הכתר... תר"ץ עמודי אור: ראה פרד"ס שער (ח) מהות והנהגה פ"ג. הנסמן במאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ע' תסא.

המצות ונק' מצות המלך: ראה מאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע' כד: כמ"ש [אסתר ג, ג] מדוע אתה עובר את מצות המלך. דברים ח"ג ע' תתקל. הערת כ"ק אדמו"ר שליט"א בספר המאמרים השנית ע' 48.

כל ישראל בני מלכיים הן: שבת סז, א. ראה הנסמן במאמרי אדה"א בראשית ע' לא.

דישראל עלו במחשבה: ראה בראשית רבא פ"א, ד. מאמרי אדה"א בראשית ע' כו. ושי"ג.

שויה בכנס"י — עליו: כנצ"ל: שעלו.

כי תהיו אתם לי אר"ץ חפ"ץ: נסמן לעיל בסיסקא ובכ"ז יובן.

בהלו נר"ו עלי ראש"י: איוב כט, ג.

יראת ד' כניל תתהלל בבחי' הבהקת תוספת אור מלמעלה משרשו הראשון שנעוץ סופן בתחילתו שהיא בחי' מל' דאיס עצמו כדי שיהי' בכוחה לקלוט אור הזרוע הנ"ל וגם יהי' בכוחה להצמיח גילוי העולם אור הנזרע בה כו'. ודוגמא לדבר זה יובן מבחי' הילול דפסוד"ז על הניצוץ האלקי, דהנה מבואר במ"א בשורש טעם פסד"ז לפני ק"ש כדי להאיר אור הניצוץ האלקי ע"י ההתבוננות דשבתיו של מקום, ואח"כ כשיתבונן בהתבוננות בק"ש ביח"ע ויחית שנק' י"ה או"א מבחי' חו"ב שבנפש כו' יהיו מאירים ע"י תוספת אור זה שנמשך בפסד"ז, וזהו פ"י הללויה להלל להוסיף אור בי"ה בחי' חו"ב כו', ועשרה פעמים הללו י"ה נגד ע"ס כו'. ולמעלה יובן ג"כ שההילול הזה הוא מאיר גם בבחי' חו"ב דאצילות שנק' י"ה כו' ועד"ז עד רום המעלות, והן עשר פעמים הללויה נגד ע"ס בכללות. וכך הוא הענין בבחי' ההילול דאשה יראת ד' שהוא בחי' מל' כניל שתתהלל בעשר מיני הילול מכל ע"ס כו', ובכללות בחי' מל' דאיס כניל ודיל (ועד"ז כל הנ"ל יובן ג"כ מה שמכריזין בגי'ע אשרי מי שבא לכאן ותלמודו בידו, משום דהתורה ירדה מלמעלה למטה מטה בסתר המדריגות עד שנתלבשה בעולם העשי' בענינים גשמיים, ונמשל ג"כ לגרעין, כידוע חטה כ"ב אתון דאורייתא כו', וקליטת בחי' הגרעין זה הוא כקבל' מ"ש כי אורייתא בלא דחילו ורחימו כו', וזהו אשרי מי שבא לכאן ותלמודו שלמד באו"ר בידו שאו מוכן לבחי' צמיחה שיתגל' לנפשו ריון דאורייתא מבחי' סוד וטעם עונג העליון שמלוש בחכמה שבתורה ואם אין תלמודו בידו בבחי' קליטה הר"ז כמו שלא נקלט הגרעין בארץ שאינו צומח כלל כו').

והנה אנו אומרים זורע צדקות מצמיח ישועות, ויש להבין איך מהזריעה דצדקות שהן המצות כניל יצמיח הישועות. אך הנה שורש ישועות הוא בחי' אורות המקיפים העליונים שהוא בחי' שיעה נהורין, וכמו ולתפלתם שיעה כו', והוא בחי' הארת עונג העליון הפשוט מבחי' עצמות השעשועים

בשורש טעם פסד"ז לפני ק"ש: ראה גם לקמן ע' רפ"ט.

י"ה . . חו"ב: ראה ז"ר (אדרא וזטא) האוינו רצ, ב. אגרת התשובה ס"ד. מאמרי אדה"א דברים ח"ב ע' שסו וע' תרנ"ו.

פ"י הללויה . . להוסיף אור ביה: ראה סידור שחרית ג', ב. ומקבלו במאמרי אדה"א מארזל ע' שפג וכתבסמן לשפג. תקס"ח ח"ב ע' תשכ. שיערי ארה שער החנוכה י"ט, א (רפמ"ה).

ועשרה פעמים הללו י"ה נגד ע"ס: ראה ז"ר במדבר קכ, א. אור התורה תהלים כ"ד ב ע' אי"א ואילך. אשרי מי שבא לכאן: מסחים ג', א.

חטה כ"ב אתון דאורייתא: ראה ז"ר בלק קפח, ב. תקוני ז"ר תס"ט (קיד, ב. שם, ד).

אורייתא בלא דחילו ורחימו: בתניא פ"ט: בתקונים — תקוני ז"ר ת"י (כה, ב).

אנו אומרים זורע צדקות: בברכת יוצר.

שוריה הוא — אורות: חיבה זו אינה ברורה בהכתי"י.

שעיה נהורין: בסידור שבהערה הבאה בשם זוהר. ראה מאמרי אדה"א פרשיית התורה ח"א בהוספות ע' 11 וע' 18. מאמרי אדה"א בראשית ע' רפ. וש"נ. שם ע' רפ"ב.

ותחפלתם שיעיה: ברכת רצה בתפלת העמידה (נוסח ספרד ואדה"א). ובסידור שחרית ג', ב: ידוע שזוהו פ"י לתפלתם שיעה.

העליונים שנק' שעשועי המלך בעצמות כו'. וביאור הדברים הנה יש להקדים
 דהמצות שישראל עושו כעת הו בבחי' זריעה הנה לעתיד יהי' בבחי' צמיחה
 בגילוי בבחי' פרי כמ"ש ומלאו פני תביל תנובי'ה וכו', וזהו מצמיח ישועות
 כו'. אך להבין למה נק' בשם ישועות שהוא בחי' מקיף דוקא כנ"ל, הנה יש
 להקדים בבחי' מקיף ופנימי שנק' בחי' טובב ומלא, כידוע שי' ב' מיני
 מקיפים, הא' בחי' או"מ השייך לאו"פ דהיינו שאור המקיף מאיר בגילוי
 בבחי' או"פ ונק' גי'כ בשם אור וחיות כי בחי' או"פ, והב' בחי' או"מ שאינו
 נוגע כלל אל האור הפנימי כי הוא מאיר רק בהעלם על או"פ ולא בבחי'
 גילוי אור וחיות כלל, ולמעלה היינו בחי' מקיף הכללי שמקיף כל
 ההשתלשלות דקו וחוט כו' בהשואה א' ונוגע לכל כשוה כי הוא מאיר בבחי'
 העלם בלתי מתלבש בתוכים כלל ע"כ שוה ומשוה קטן וגדול ושם נאמר
 כחשיכה כאורה כו' דאצי' ועשי' רוחניות וגשמיות שוין כידוע.

וביאור כ"ז הנה בחי' או"פ שנק' בחי' ממכ"ע ידוע שהוא בחי' אור ושפע
 הבא בבחי' פנימי במקבלים כאו"א לפי ערכו אם רוחניים או
 גשמיים בחילוק מדריגות הרבה, לפי שהאור הזה מתצמצם ומתעלם בהעלם
 וצמצום אחר צמצום מריש כל דרגין עד סוף כל דרגין, כמו בצומח בחי'
 גילוי חיות יותר מבדומם ובחי' יותר מבצומח ובמדבר יותר מבחי' ועד
 בכללות ד' עולמות דאבי"ע הרי האצילות בחי' מדבר והבריאה בחי' חי כו'
 וכמבואר במ"א. אך בחי' סוכ"ע הנק' בחי' מקיף בכלל הוא בחי' אור שאינו
 בא בבחי' צמצום לפ"ע המקבל אלא אורו מאיר בהעלם על הכל בהשואה
 אחת כי הוא בלתי מתלבש בתוך כל עלמין כלל רק טובב ומקיף עליהם
 בבחי' העלם מלמעלה כידוע. אמנם לפעמים מאיר גם המקיף הזה בבחי'
 גילוי אור וחיות במקבלים ממש ונק' הארת טובב בממלא וכידוע שזהו יחוד
 קוב"ה ושכינתו. ולהבין איך יבא בחי' ההעלם דמקיף הזה לבחי' גילוי ועכ"ז
 אינו נחשב בחי' או"פ אלא בחי' או"מ כו', הנה אנו רואים גם בנפש האדם
 שלפעמים מאיר אור המקיף בנפשו בבחי' גילוי אור וחיות ממש ולפעמים
 אינו מאיר רק בהעלם גדול, דהנה ע"ד דוגמא כשעשרה מתפללים דודאי

שעשועי המלך בעצמות: ראה שכר יוסף למהר"י סרוג בתחלתו. עמק המלך שער שעשועי המלך. ספר
 המאמרים תרנ"ד ע' שו. מאמרי אדה"ז ענינים ע' ת"א. מאמרי אדה"א דברים ח"ג ע' תתסג. וש"נ.

ומלאו פני תביל תנובי'ה: ישעי' כו', ו.

שו"ה בבחי' — כי כנציל: כמו.

שוה ומשוה קטן וגדול: ע"פ מיוס (לימים נוראים) האוחז ביד מדת משפט'.

כחשיכה כאורה: תהלים קלט, יב.

דאצי' ועשי' רוחניות וגשמיות שוין: ראה גם סידור שער המילה קמ, ב. לקוסי שיחות כי מרחשוון כרך ה
 ע' 90 בהערת. ספר המאמרים תקס"ה ח"ב ע' תשסב. מאמרי אדה"א בראשית ע' תקט. דברים ח"ד ע' אשכ.
 מנכ"ע. . . וכמבואר במ"א: ראה מאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ע' תשצא ואיל'.

האצילות בחי' מדבר: ראה מאורי אור אה"ד סכ"ד. מאמרי אדה"א דברים ח"ג ס"ע תתסג. וש"נ.

הארת טובב בממלא: ראה מאמרי אדה"א ויקרא שם ע' תת"א.

על כל עשרה שכינתא שריא אך אין ההארה בבחי' גילוי רק בבחי' ההעלם כמשמעות אכ"ל בבחי' מקיף כי לכא' אינו ניכר ההפרש באדם המתפלל בפ"ע או כשמתפלל ב"י, אך לפעמים נ' לעין שיתפעל האדם בתפילתו בעשרה הרבה יותר ממה שיתפעל כשמתפלל בפ"ע לפי שבחי' אומ' הזה דאכל ב"י עשרה שכינת' שריא, ולפעמים מאיר בבחי' גילוי אור ממש עד שתעשה רו"ש באיש א' המתפלל ב"י או על כולם יחד או על איז' אנשים במספר, וא"כ הרי אנו רואים שיתגלה בחי' אומ' הזה בבחי' גילוי האור בפרטות ולפעמ' לא יאיר רק בהעלם ולא בגילוי, וכן אנו רואים כשרוא' חבירו מתפלל בכונ' גדול' לפעמים יתפעל גם הוא להתפלל בכונ' יותר מרגילתו ולפעמ' לא יתפעל בתפילת חבירו כלל לפי שבחי' כונ' לב חבירו אינו מאיר על נפשו רק בבחי' העלם ולא בגילוי ואינו מאיר בו בבחי' הפנימיות כלל וכאשר יתפעל מתפילת חבירו הוא הורא' שהאיר כונת לב חבירו ונרגש בלבו בבחי' אומ' (וכן מהרהורי תשר' אנו רואים שאע"פ שביק' מוכרת בכ"י שובו בנים שונכים ובפרט בכל חצות לילה דבטיש בגדפוהי דתרגולא כו' כמ"ש בזהר ואעפ"כ לא יתפעל אדם מכרוז זה בכל יום לפי שאינו מאיר רק בהעלם בלבד, ולפעמ' יאיר בגילוי באיש פרטי ואז יתעורר פתאום בתשובה, ולזה רמזו מ"ש ואם בשבט יכהו שהוא בחי' הכאת אור המקיף כו' כמ"ש במ"א, כן אנו רואים ענין זה ממש בחבירי דניאל דאע"ג דאינהו לא חזו מזלייהו שהוא בחי' המקיף חזי ועשה רושם בהם שהרי חרדה גדולה נפלה עליהם אע"פ שלא ראו כלום, ויש בחי' מקיף שמאיר מרחוק בבחי' העלם כמו כל שומר שהוא בחי' מקיף לשמור את המשתמר בהעלם מבלי ירגיש אדם כלל אם השומר' בגשמיות מכל דבר רע המזיק בגשמיות או מכל דבר רע המזיק ברוחניות לטמאו בחטא ועון וכמ"ש רגלי חסדיו ישמור' כו' וכמ"ש כי את' ד' מחסי כו' נגע לא יקרב כו' כי מלאכיו יצוה לך

על כל עשרה שכינתא שריא: ראה סנהדרין לט. א. אגרת הקדש סכ"ג (ובלקוטי הגהות לשם. שיעורים בספר התנא שם ע' 1607 בהערה). תניא פ"ז (ובליקוט פירושים שם ע' קנה"ו). פ"יא (ובליקוט פירושים שם ע' רבא). ספר המאמרים תקס"ה ח"ב ע' תקכ"ד. לקוטי שיעות עש"ת כרך ב' ע' 645 בהערה. כמשמעות אכ"ל . . . נ' [נראה]: ראה סנהדרין שם. בהערה שלפניו. שו"ת דאכל — שריא. ולפעמים: כ"ה בהכתי'. שביק מוכרות בכ"י שובו בנים שונכים: ירמ"ג, יד. כב. ראה זהר נשא ככו, א. לקמן ע' ר. התנסו במאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע' ט. בראשית ע' שמכ. דבטיש בנדפוי וחרנגולא: ראה זהר בהר קו, סע"ב ואלך. שלח קעב, א. ספר המאמרים תקס"ב ח"ב ע' שצו. ואם בשבט יכהו: משפטים כא, כ (ושם: וכי יכה . . . בשבט. אבל כ"ה גם בתנסו בסמוך). ראה גם מאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע' סה. ח"ב ע' תפכ. דברים ח"ב ע' שסו וע' תק. דאע"ג דאינהו לא חזו . . . חרדה גדולה נפלה עליהם: דניאל י, ז. מגילה ג, א. ראה גם מאמרי אדה"א דברים ח"ג ע' התקנב. רגלי חסדיו ישמור: שמואל"א ב, ט. כי את' ד' מחסי . . . נגע לא יקרב . . . כי מלאכיו: תהלים צא, ט. שם, י (ושם: [ונגע]. שם, יא.

לשמר'ך כו', ולפעמים יאיר המקיף בגילוי כמ"ש הנא לטהר מסייעין אותו וכן אדם מקדש א"ע מעט מקדשי'ן אותו הרבה מלמעלה. שכי'ז בחי' או"מ וכיוצא וד"ל).

וכ"ז רק משל ודמיון להבין למעלה בחי' סוכ"ע שנק' מקיף שיש בזה ב' מדריגות, הא' בחי' מקיף וסובב שמאיר ומתגלה בבחי' או"פ שנק' בחי' ממלא, וע"ד דוגמא הנ"ל שלפעמים יאיר או"מ בפנימיות, וכמו שהי' בהיכל ק"ק שהי' בחי' גילוי סובב כממלא וכן בזמן מת"ת דכתי' וירד הוי"ה וידבר אנכי כו', ומדריג' הב' בחי' סובב ומקיף הכללי שהוא מובדל בבחי' ההשתלשלות ונשאר בבחי' העולם לגמרי רק מאיר מרחוק בבחי' ההעלם על כל ההשתלשלות שנמשך מבחי' הקו כו' (שהוא בחי' ממלא בכלל כמאמר אנת ממלא כל שמהן כו') ולכולם בהשואה ראש וסוף כא' כנ"ל. והנה לעתיד כתי' ונגולו כספר השמים כו', פי' עדי"מ כמו הספר הנכתב בקלפים שגולל כל הקלפים יחד ולא נגלה כתב הספר כלל וכשפותח יגלול הקלפים ויתגלה הכתב, כך בחי' השמים העליונים הוא בחי' הסובב הכללי הנ"ל שמאיר מבחי' מל' דא"ס בהשפעה אחת בבחי' ההעלם לראש וסוף כא' כנ"ל הי' עדי"מ כספר הנעלם, ולעתיד א' ונגולו כספר השמים שיתגלה בחי' סובב הכללי הנ"ל כספר הנגלה דהיינו שיאיר בבחי' גילוי מן ההעלם, כי מה שעכשיו הוא בבחי' סובב והעלם יהי' לעתיד בבחי' גילוי או"פ ובחי' המקיף בהעלם יהי' ממדריגה יותר עליונה וכמ"ש הנני בורא שמיים חדשים כו' פי' בחי' מקיפים חדשים ובחי' שמים אשר כעת יגולו כספר לעתיד להאיר בבחי' או"פ כו' (וז"ש וא' ביום ההוא הנה אלקינו זה קויני' לו בבחי' קויני' בלבד וסובב הכללי הנ"ל ועתה נגילה ונשמחה בו בבחי' גילוי כו'). וזהו טעם ענין תחתי' לעתיד, כי באמת אין זה דבר פלא שהמת בקבר יחי' חיות עליון (כמשארז"ל ע"פ כי טל אורות כו' טל שיחי' בו המתים וכמ"ש בווהר דהיינו בחי' טלא דנטיף מעתיק' סתימאה שהוא הארת סובב הכללי הנ"ל בדרך כללות), לפי שבחי' גילוי סובב הכללי הנ"ל דקמי' כחשיכה כאורה רוחניות

הנא לטהר . . . אדם מקדש א"ע: ראה ימא לה, סעי'ב, לט, א. מאמרי אדה"א במדבר ח"ג ע' אטו. דברים ח"ב ע' (תפס וצ) תקמ. בראשית ע' רל.
 וירד הוי"ה וידבר אנכי: יתרו יט, כ. שם כ, א. ב.
 אנת ממלא כל שמהן: ראה תקוני' זהר בהקדמה יז, ב.
 ונגולו כספר השמים: ישעי' לד, ד.
 הנני בורא שמיים חדשים: ישעי' סה, יז.
 וא' ביום ההוא: ישעי' כה, ט (בדילוג).
 קויני'. . . בבחי' קויני': ראה לקמו' ע' קכ וע' קכט. תורה אור בשלח טג, ד. מאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע' קת. וש"י. ח"ב ע' תשפב וע' תתרד.
 כי טל אורות . . . טל שיחי' בו המתים: ישעי' כו, יט. ירושלמי ברכות פ"ה ה"ב.
 וכמ"ש בווהר . . . טלא דנטיף: ראה זהר (אדרא רבא) נשא קתא, ב.

וגשמיות אצ"י ועש"י שוין כנ"ל יכול גם להחיות המת (אע"פ שהחכ"י תחי' וכתוב ימותיו ולא בחי' כו', אך תחיה"מ א"א כ"א מלמעלה מן החכ"י שהוא בחי' כתר) כי גשמיות ורוחניות שוין כו', וגם מה שיכולים אז ליהנות מזיו כו' ולא יצטרכו לאכילה ושת"י זהו הורא' גמורה שהגשם משתנה לרוחני לקבל גם הוא מאור העליון מפני שאוא"ס עצמו מאיר למט' כמו למעל' ממש בהשוא' א', אך עכשיו הוא בהעלם ולעתיד יתגלה להיות בבחי' ממלא כו' כנ"ל. ולפי שלעתיד יהי' עוצם הגילוי יכול להיות ההמשכה עד למטה מטה להאיר גם את היותר נמוך כי כל הגבוה גבוה יותר מאיר למרחוק כמשל שלהבת כל מה שתרבה אורה תאיר למרחוק גם במקום חושך ביותר (כמ"ש במ"א ע"פ ועברתי בארץ מצרים כו').

וז"הו ענין מצמיח ישועות הג"ל דהיינו לעתיד שיתגלה בחי' מקיף הכללי הג"ל שנק' ישועות והוא בחי' שעה נהורין מעתיק' סתימא' שנק' שעשועי המלך בעצמותו ונק' תענוג הפשוט כידוע. וענין צמיח"ת הישועות היינו עדי"מ הצמיח' בגשמיות שמביא הד' מבחי' ההעלם לגילוי כך יצמיח בגילוי בחי' סובב ומקיף הכללי הג"ל וד"ל. אך הגה אין צמיחה בלא זריעה תחילה, הגה ז"ש זור"ע צדקות' שהן המצות כנ"ל ועי"ז מצמיח' ישועות הללו. והענין הוא כמבואר למעלה דהמצות בזריעתן נמשלו לגרעין שאין בו טעם כו', כך נתעלם ונתצמצם האור דרצה"ע וירד ממדריג' למדריג' למטה מטה להתלבש בלבוש גשמי כמו בציצית דצמר וקלף דתפילין וכה"ג, אך שרשן הרי הוא בבחי' תענוג ורצון הפשוט שלפני בחי' ההשתלשלות, ע"כ כאשר יקלטו אור המצות בכנ"י יצמיחו' ויעשו פירות' למעלה כי מצות נק' פירות כנ"ל והיינו בחי' שיאר ע"י בחי' גילוי אא"ס שבבחי' מקיף הכללי, רק עכשיו הן בבחי' זריעה בלבד ולעתיד יצמיחו בגילוי בטעם ותענוג העליון הפשוט וכנ"ל בפי' ונגוליו כספ"ר השמים. ונמצ' מובן מזה דבחי' הזריעה של המצות להיותן מבחי' כתר תרי"ך עמודי אור ע"כ יצמיחו ג"כ בחי' הארת הכתר בגילוי כמו זריעת חט"ה שתצמיח חט"ה דוקא, אך כח המצמיח הוא היולי להצמיח כל הנורע בו, והוא בחי' שורש ישראל שעלו במחשבה הקדומה כו' כנ"ל ולמטה נמשלים לאשה שתצמיח את הולד בבטן ט' חדשים כנ"ל. אמנם י"ל לפי הג"ל דרמ"ה פיקודין רמ"ה איברין דז"א שהוא בחי' דבר ואיך המל' שהוא בחי' נוק' תצמיח לבחי' דכ"ר כמ"ש אשה כי תזריע כו'. אך הענין הוא דאוכל ממה שאמו אוכלת ונמצ' יניקתו רק מאמו אעפ"כ הרי יכול להיות גדול במעלה מאמו שהרי הולד זכר ואמו נקבה כו', כך כנ"י

שהחכ"י תחי' . . . ימותיו ולא בחי' כו' קהלת ז. יב. איוב ד, כא.

ליהנות מזיו . . . לאכילה ושת"י: ברכות יז, סע"א.

ועברתי בארץ מצרים: בא יב, יב. ראה סיפור סדר הגדה רצט, ב. ומקבילו בלקוטי תורה צי ב, ג. ספר

המאמרים תקס"ה ח"ב ע' תשסו.

אשה כי תזריע . . . דאוכל ממה שאמו אוכלת: תזריע יב, ב. נדה ל, ב.

שהוא בחי' המל' אע"פ שתצמיח ותגדיל מ"מ דבר נצמח גדול במעלה כו'. ובוהו יובן איך שבחי' הארה גדולה כזו יצמיח ממעשה המצות שנקלטו בנשמות ישראל למטה, אך הענין הוא דבישראל א' ועשה פרי למעלה שהו המצות שנק' פירות בבחי' טעם ועונג העליון הפשוט כנ"ל, וכמשל הולד דאע"ג דאין גידולו רק ממה שאמו אוכלת כו' הרי הוא בחי' זכר משפיע ואמו בחי' נוק' בחי' מקבל (לפי שאין בכח הצמיחה רק להצמיח אבל לא יצמח רק בדומה לד' הנורע וז"ש אשה כי תזרע וילדה זכ"ר כו' כמ"ש במ"א וד"ל (וכוהו יובן מה שלפעמים נק' המצות לבושים ולפעמים נק' פירות כנ"ל, כי כאשר הם באים בבחי' זריעה מלמעלה נק' לבושים כי כמו הלבוש שהאור מתעלם בו כך המצות שנק' זריעה כמו גרעין כנ"ל נתעלם בהם בחי' אור העליון, וכאשר הם באים בבחי' צמיחה נק' פירות שהוא בחי' גילוי טעם המצות כמ"ש רש"י ע"פ ישקניי כו' שלעתיד יתגלה טעמי המצות כו' וד"ל.

ובכ"ז יובן מ"ש לכל תכלה ראיתי קץ רחבה מצותך מאד, וי"ל למה אמר במצות ל' רוחב בלבד ובתורה א' ל' אורך כמ"ש ארוכה מארץ מדה ורחבה מני ים כו'. אך הנה ההפרש בין אורך לרוחב למעלה הוא כמו ההפרש בין אורך ורוחב למטה בגשמיות, דהנה ענין האריכות הוא בדבר שנמשך מגבוה לנמוך ויורד למטה מטה ע"ז נופל ל' אורך, או מראש לסוף בשטח הארץ כמו אורך הנהר שנמשך מתחילת קצה המזרח ונמשך ומתארך עד סוף קצה המערב וכיוצא אבל אין בו התפשטות כלל בעצם מהותו, משא"כ הרוחב בדבר מה הוא ענין ההתפשטות בעצם מהותו במקומו ומעמדו הראשון מבלי שיומשך למטה או למרחוק כלל כמו הים שרחב על כל גדותיו בעצם דהיינו שמתפשט בכל צדדיו אבל אינו נמשך כנהר בהילוכה למרחוק. וכך יובן ההפרש למעלה בבחי' אורך ורוחב שכל בחי' המשכות אור עליון שנמשך בבחי' הירידה מגבוה לנמוך בצמצום והעלם אחר העלם עד שבא למטה מטה נק' בחי' אורך, והוא הנק' בחי' השתלשלות כשלשלת שמתארכת כו', אבל בחי' רוחב הוא בחי' התפשטות האור לכל צד לימין ולשמאל כמו שהוא למעלה מבלי ירד ויומשך כלל למטה והיינו כאשר הוא בחי' בית קיבול רחב הרבה ולהחזיק הרבה אור ושפע כי יש בו מקום להתפשט לכל צד בהרחבה גדולה כו' (והדוגמא מזה הוא ההפרש בין נהר לים שהנהר קצר ונמשך באורך כנ"ל והים רחב הרבה ואינו נמשך כו').

ועשה פרי למעלה: מלכ"ב יט, ל. ישע"י לו, לא.

בכח הצמיחה . . להצמיח . . בדומה לד' [לדבר] הנורע: ראה גם מאמרי אדה"א דברים ח"ג ע' תתקפ ואילך. לעיל ט"סא אך הנה המצות.

כמ"ש רש"י ע"פ ישקניי: שיר השירים א, ב. ראה הנסמך במאמרי אדה"א דברים ח"ב ע' תקצ.

לכל תכלה ראיתי קץ . . ארוכה מארץ מדה: תהלים קט, צו. איוב יא, ט. ראה לקמן ע' רצו ואילך.

וזזה ג"כ ההפרש בין תורה למצות (כמ"ש כי נר מצוה ותורה אור הרי המצוה נק' בחי' בית קיבול לקבל האור והתורה נק' אור שנמשך ויורד בבחי' אורך כו'), שהתורה ירדה למטה מטה בבחי' השתלשלות שהוא בחי' המשכות וירידת האור מגבוה לנמוך שנתעלם ונתצמצם בריבוי עולמות ועד שנחלש בעש' גשמית והיא התורה הנגלית לנו בעינינו גשמיים ושרשה הראשון נק' משיל' הקדמוני' לפני האצילות כו' (וממילא נתעלם אורה כמ"ש הלא דברי כאש מה אש אינו מקבל טומאה כו'), אבל המצות כמו שהן בשרשן למעלה שנק' מצותיך (דהיינו בבחי' הכת"ר שנק' תריך עמודי אור או תרי"ג ארצין כי הם בבחי' הרוחב בהתפשטות יתירה לכל צד דהיינו בחי' בית קיבול רחב מאד לקבל ולהחזיק בחי' מא"ד העליון דעצמות אא"ס שהוא בלתי מוגבל כלל כו' וד"ל. ויש לכל תכליה ראיתי קצ, פי' תכלה הוא בחי' עונג כמו בלתי' גפשי כו' כי העונג הוא תשוקת כלי הנפש עד כלותה כו' ובחי' עונג האלקי בא בצמצום במקבלים בדי' עולמות דאבי"ע איכ אמר שלכל תכלה יש לו קץ וגבול בכל עולם לפ"ע דברואי הנשמות נהנין בעונג מוגבל ובאצ"י ג"כ העונג מוגבל לפי מאמר קו המדה שצמצם לעונג עצמות הפשוט, אבל מצותיך שהם בחי' העונג הפשוט שבתרי"ג ארצין כו' רחבה מאד בבחי' ההתפשטות בלתי מוגבלת כלל, והיינו שהוא בחי' בית קיבול בכלי קיבול לקבל בבחי' מא"ד דמל' דא"ס, אבל בתורה א' ארוכה מארץ שבאה בבחי' אורך גדול מלמעלה למטה בבחי' השתלשלות (ומ"ש ג"כ ורחבה מני י"ם כי שרשה בי"ם הקדמוני' שלפני האצ"י וסופה בי"ם האחרון שהוא מ"ש כל הנחלים הולכים אל הים ונק' חכמה בראש וחכמה בסוף, ע"כ אמר שניהם אורך ורוחב ארוכה מארץ כי הים בחי' ההעלם וארץ בחי' גילוי ובבחי' הגילוי שייך בחי' אורך ההשתלשלות ובהעלם שייך בחי' רוחב כמו הים, אך מ"ש שארוכה יותר מארץ ורחבה יותר מני הים כי אוריית' סתיים וגילי"א י"ם וארץ הוא לאחר שבא בבחי' קו המדה אבל כשכלולה בעצמות

כי נר מצוה: משלי ו, כג.

התורה . . . משיל' הקדמוני': שמואל"א כד, יג וברשי"י שם. ראה מאמרי אדה"א דברים ח"ב סי' תב. ושינ.

ח"ד ע' אקעט. ושינ. לקמן ע' רנח.

הלא דברי כאש מה אש: ידמי כג, כט [בדילוג — וכזה גם במאמרי אדה"א בראשית ע' תמד. דברים ח"ד

ע' תסז]. ברכות כב, א.

תכלה . . . עונג . . . כתיבה נפשי: תהלים פד, ג. ראה תורה אור כאן נג, סע"ג. אגרת הקדש סי' ל. לקמן ע'

נס וע' רצט.

שויה ובחי' — איכ . . . דברואי: כנצ"ל: ע"כ . . . אינו ברור בהכתיב, ואולי כתיב: דברואה.

כל הנחלים הולכים אל הים: קהלת א, ו.

חכמה בראש וחכמה בסוף: ראה זהר בראשית כו, ב. (רע"מ) פינחס רלח, סע"א. הנסמן כספר המאמרים

תקס"ה ח"ב לע' תרה. ובשם ספר יצירה — הנסמן במאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ע' תצה. בראשית ע' ב.

אוריית' סתיים וגילי"א: ראה זהר אחרי ע"א, ב. ע"ג, א.

למעלה הוא מבחי' מדה דאורך ורוחב כמ"ש נה ואהיה אצלו אמון כו' שהרי לתבונתו אין חקר לא ברוחב ולא באורך וד"ל).

ובכל הנ"ל יתורץ מה שלפעמים התורה גבוה מישראל ולפעמים נקי ישראל מארי דאורייתא כמ"ש למעלה בפ"י ראשית תבואתה דתורה כו', כי מצד התלבשות התורה למטה בבחי' גרעין הרי שורש ישראל גבוה לפי שהן בחי' משפיעים להצמיח אור הזרוע הזה ולכן נקי ישראל ראשית תבואתה התעלם לגילוי וע"כ נקי מארי דאורייתא, והתורה נקי' כלה מאורשה כניל להיותם משפיעים ריבוי תוספת אור במצות כניל בענין מצמיח ישועות כו' (כי כלום אדם זרוע קב אלא להוציא כמה כורין), משאי"כ מצד התו' והמצות כמו שהם למעלה דהיינו כמו שהן בשרשם הראשון בבחי' עצמות התענוג הפשוט כניל הן גבוהים הרבה משורש ישראל, וע"ז א' דישראל מתקשרין באורייתא כניל (וענין שמחה של מצוה שלמעלה הוא בחי' עצם התענוג הפשוט, וז"ש ע"ז וחדוה במקומי, במקומי העצמי דוקא, ומ"ש הן אראלם צעקו חוצה מלאכי שלום מר יבכיון היינו דוקא בבחי' בראי כמ"ש במ"א וד"ל).

ואחר כל הנ"ל יובן שורש ענין הפ' הבאים ישרש יעקב ופרח ישראל ומלאו פני תבל תנוכה, פ"י בבחי' השרשה הוא בבחי' יעקב וי"ד עקב ובחי' הצמיח' יציץ ופרח הוא בבחי' ישראל ל"י רא"ש וע"י בחי' השרשה דיעקב יציץ ופרח ישראל כו'. דהנה כתיב הקול קול יעקב שבחי' יעקב הוא בחי' קו האמצעי הנקי בריח התיכון כידוע והוא בחי' הקול. דהנה אנו רואים בבחי' קול הגשמי שהוא בחי' ממוצע לחבר הרחניות עם הגשמיות, שהרי

ואה"י אצלו אמון: משלי ח. ל.
לתבונתו אין חקר: ראה שיר היחוד ליום ב: ולתבונתו הלא אין חקר. ישעי' מ. כח: אין חקר לתבונתו.
הנסמן במאמרי אדה"א בראשית ע' קלא.
כלום אדם זרוע קב: ראה פסחים פז. ב. הנסמן במאמרי אדה"א דברים ח"ד ע' אהלד.
ע"ז וחדוה במקומי: דברי הימים א טו, כו.
הן אראלם . . בבחי' בראי: ישעי' לג, ז. ראה חגיגה ה, ב. ספר המאמרים תקס"ה ח"א ע' רל. מאמרי אדה"א דברים ח"א ע' קל. ושי"ג.
הבאים ישרש יעקב: ישעי' כז, ה.
יעקב וי"ד עקב: ע"ז חיים שער (ג) סדר אצ"י למהרח"ז פ"ב. מאמרי אדה"א דברים ח"ג ע' תתמו. ושי"ג.
דיה ככיה בכסליו לכ"ק אדה"א (קה"ת תשמ"ט ע' 5).
ישראל ל"י רא"ש: ראה ט"ו ע"ז חיים שער (כט) הלולב ט"א. הנסמן במאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע' צה. דברים ח"ב ע' שצ.
הקול קול יעקב: תולדות כו, כב.
יעקב . . בריח התיכון: ראה וזר תרומה קעה, ב. בלק קפו, סע"א. וזר בהקדמה א, ב. ספר המאמרים תקס"ה ח"ב ע' תשלט וע' תתקכא. אור התורה ויחי ח"ב שפה, ב.

ידוע שהעין רואה והלב חומד ונק' תרין סרסוריי דחטאה, והנה שורש הבטת העין הוא קשור בגידי המוח כידוע כפי הרפואה שגידי העין מקושרים בגידי המוח (וע"כ שורש הראי' בבחי' מוח החכ' כידוע) וע"כ יש חיבור וקישור לעין הרואה עם כלי המוח הוא שמיד שיראה דבר טוב ונחמד לעין יתפעל בכל המוח (וכמ"ש ותאריה הוא לעיניי' כי מן העין מתאווה כמוח ואח"כ נמשך בלב וע"כ כפל אזהרה כו'), ומן גידי ועורקי המוח מתפשט מיד בלב ושם הוא החמדה והתשוקה, והכל עדיין רוחניות כמ"ש בגמ' דתלת קני הוי חד פריש ללבא כו', ומן המוח יורד אור וחיות שמתפעל ממוח ללב ע"י הקנה, ויש ב' קנים קני' חכמה וקני' בינה (וב"פ קנה גימט' יש) כי מב' המוחי נמשך ללב וע"כ הלב מביין ורואה ראיית החכמה כמ"ש ולבי ראה כו' וכת' בלב כל חכים ל"ב נתתי חכמה כו' (כמ"ש במ"א).

אך הנה אחר שבא אל הלב יוצא אח"כ מהבל הלב ע"י קנה הלב אל הריאה ומן הריאה חוזר ועולה ההבל ומתחלק לה' מוצאות להיות בגילוי כדיבור גשמי, ונמצא הקול המחבר גשמיות ברוחניות גשמיות הדיבור עם רוחניות הבל הלב כמו שהוא יורד מרוחניות המוח ללב כניל ובהכרח שהוא מורכב קול הבל הלב מרוחניות המוח ומגשמיות הדיבור, והוא הנק' בחי' ממוצע כידוע, וגם הנה בגוף הקול כשיוצא בה' מוצאות אנו רואים שהוא מורכב מב' הפכים אש ומים והוא הנק' ריח שכולל מאש וממים יחד, כי הנה אנו רואים שבתגבורת יסוד האש בלב נחר גרונו וכתגבורת יסוד המים יצהיל הקול בגרון, וממוצע הממוזג משניהם יחד הוא בחי' רוח הקול

שהעין רואה והלב חומד: רשי' שלח טו, לט. ראה שליה שער האותיות טט, א. דרך חיים שער התשובה ט, א"ב. אור התורה עקב ע' תרכא. הנסמן במאמרי אדה"א דברים ח"ב ע' פרסד. שהעין . . . והלב . . . תרין סרסוריי דחטאה: ירושלמי ברכות פ"א ה"ה. הראי' בבחי' מוח החכ': ראה פרסד שער (כג) ערכי הכינייט מערכת ראי'. מאמרי אדה"א בראשית ע' תלג וע' תקלג. רשי'. וקרא ח"ב ע' תשא. רשי'. שורה בכל: כנציל: בכלי. ותאריה הוא לעינייט: בראשית ג, ו. וע"כ כפל אזהרה: שלח טו, לט. דתלת קני הוי: חולין מה, ב. קני' חכמה וקני' בינה: משלי ד, ה. וב"פ קנה גימט' יש: ראה פרי עץ חיים שער (כה) תמילות ר"ה פ"ג. הנסמן במאמרי אדה"א דברים ח"א ע' טו. ח"ג ע' תשצ. הלב מביין: ברכות סא, טע"א. ולבי ראה: קהלת א, טו. קהלת רבא שם. ראה מאמרי אדה"א במדבר ח"ב ע' תשלח. דברים ח"ג ע' תתקי ואילך. בלב כל חכים ל"ב נתתי חכמה: תשא לו, א (ושם: ובלב, אבל כ"ה גם במאמרי אדה"א בראשית ע' סג (ושם מגוכי"ק) וע' רצה]. בוד' ממוצע: ראה עץ חיים שער (מב) דרושי אבי"ע פ"א. מאמרי אדה"א פרשיות התורה ח"ב ע' תרמו ובתנסמן לשם. מאמרי אדה"א וקרא ח"ב ע' תקצח. הקול . . . מורכב . . . אש ומים: ראה זתר תצות קסד, ב. מאמרי אדה"א דברים ח"ג ע' תתק. רשי'.

המתבררם יחד כו' לפי שבחי' רוח הוא בחי' תי'ת שכלול מחוי'ג יחד, והוא שורש מדתו של יעקב למעלה כידוע דתפילות אבות תקנום צלותא דשחרית בבחי' חסד דאברהם ומנחה בבחי' סחד ודין דיצחק וערבית הכלול מחוי'ג הוא בחי' יעקב שהוא בחי' תי'ת, ובכללות נקי' בריח התיכון המכריח כו' כי ממדה זו כל השפעה והמשכה נמשכת למטה להיותה כלול מהכל, ועדי'מ השפעת שכל לתלמיד שצריך להיות גי'כ ממוזג מבחי' צמצום והתפשטות יחד דאם יצמצם לגמרי לא ישכיל התלמיד כלל ואם יתפשט להשכילו השכל בהרחבה כמו שהוא אצלו לא ישכיל גי'כ כי יתבלבלו כלי המקבל כו' ומוכרח לצמצם ולהשפיע באופן ממוצע משניהם יחד ואז יתקבל, וכך למעלה כל בחי' השפעה מאצי' לביי'ע הוא עי' קו האמצעי דתי'ת בחי' יעקב דוקא מטעם זה להיותו כלול מבחי' צמצום והתפשטות ממוזג יפה, וגם מטעם זה נקי' קול יעקב כניל היותו מחבר רוחניות לגשמיות כניל כמשל הבל הדיבור מהבל הלב ולמעלה הוא בחי' קויל יעקב בחי' תי'ת דזיא ומל' דאצי' מהבל הלב שנקי' די' העליון כידוע ומבואר בזהר בבחי' יחוד קול ודיבור כו'.

וזוה גי'כ ענין תתן אמית ליעקב, פי' אמת הוא מדת התי'ת שכלול מחוי'ג, כי החסד שהוא בחי' ההתפשטות אינה אמת מפני מדה'ד והצמצום שמוצע ומגדד לו, וכן מדה'ד אינה אמת מפני בחי' חסד המגדדו, אבל הממוצע מבין שניהם נקי' אמית, וכמ"ש בזהר עי'פ ונתתים לי אות אמית דא ואי, והוא בחי' קויל יעקב כידוע ומבואר במ"א. ומ"ש רזיל אין אמת אלא תורה היינו לפי שגם בחי' התורה הוא בחי' התי'ת להיות כי התורה עיקרה לאכללא ימינא בשמאלא ושמאלא בימינא שהוא התכללות חוי'ג וכמ"ש מימינו אש כו' להבדיל ולהכרי'ע בין טמא לטהור והוא שזה וכשר וזה לא כו', כי עפי' החסד יכולים הכל לעלות ועפי' הדין לא יוכשר גם הטוב כמ"ש הן בקדושו לא יאמינו כו', אך עי' התורה יהי' בחי' ההכרעה זה טמא וזה טהור

רוח הוא בחי' תי'ת: פ'דס שער (נג) ערכי הכיניים מערכת רוח.

תי'ת . . . מדתו של יעקב: זהר (ספרי תורה) ויצא קנו, ב.

תפילות אבות תקנום: ברכות כו, ב.

תי'ת . . . ומל' . . . קול ודיבור: ראה זהר שמות ג, א ובמפרשים.

תתן אמית ליעקב: מיכה ז, כ. ראה ספר המאמרים תקס"ה ח"א ע' שטח ואילך. ח"ב ע' תשלח"ט. לקוטי תורה ואתחנן ה, א.

ונתתים לי אות אמית: יהושע יב, ב. זהר ויקרא ב, א. ראה ספר המאמרים תקס"ה ח"א שם.

אין אמת אלא תורה: ראה ירושלמי ראש השנה פ"ג ה"ח. מאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע' שטט. ושי"ן.

התורה הוא בחי' התי'ת: ראה מאמרי אדה"א דברים ח"ג ס"ע תשפ"ג. ושי"ן.

התורה . . . לאכללא ימינא בשמאלא ושמאלא בימינא: ראה זהר ר"פ קרח. הנסמן במאמרי אדה"א

בראשית ע' קצח. ויקרא ח"ב ע' תתקד. דברים ח"ד ע' אתמב.

מימינו אש: ברכה לג, ב.

טויה אש — וכשר: כנצל: טהור וכשר.

הן בקדושו לא יאמינו: איוב טו, טו.

כו' ולכך נק' אמית, וגם אנו רואים במ"ע שעפ"י התו' יש הרבה מצות שהן בחי' המשכת חסדים כמו צדקה ותפילין וסוכה וכה"ג ויש מ"ע שהן בחי' העלאות כמו הקרבנות וכה"ג, וזהו שארז"ל דקול יעקב הוא קול דתורה וד"ל.

וזהו הבאים ישריש יעקב י' עקיב שהוא בחי' התלבשות התורה למטה בבחי' עקביים בחי' עש' גשמי' כמשל הגרעין כנ"ל, והוא בחי' קול יעקב כנ"ל שיורד למטה מטה כנ"ל ונמשל לזריעה והשרשה כנ"ל. ויש הבאים פי' הבאים בגלות מצרים ע"י העקב שנמשל הגלות לזריעה והשרשה וכן בשאר הגלות בשיעבוד מלכיות כתיב וזרעתי לי בארץ כו', ועי' יציץ ופרח ישראל ליי רא"ש למעלה מבחי' המוחין שבראש, והן המצות כמו שהן בשרשן בבחי' פנימיות עונג העליון שנק' בחי' צמיחה, ועי' קיום המצות שישראל עושין בזמן הגלות בהתלבשות גשמיות יציץ ופרח מבחי' ההעלם לגילוי ועצמות התענוג העליון לעתיד כמ"ש כי עין בעין נראה אתה ה' כו' ולא יכנף עוד מוריך בכנף ולבוש גשמי דמצות אלא עיניך רואות כו', וכדוגמ' שהי' בזמן מת' דכתיב פא"פ דבר ה' עמכם כו' וד"ל.

ומלאו פני תבל תנובה, פי' תנובה בגשמיות היינו כללות תנובת השדה מצמיחת הפירות והתבואה, אך תיבת תנובה היינו תניו ב"ה פי' כל בחי' גילוי העלם אור עצמות א"ס שיהי' ע"י הזריעה כנ"ל יומשך הכל בבחי' מל' שהוא מקור כנ"ל, והיינו תניו ב"ה שיתניו הכל כל המשכות במל' שתוציא צמחה מעצמה, ובה יהי' גילוי כל אורות הנעלמים כמו מצות עליונות שנק' פירות ותבואה דתורה כו', ועי' שארז"ל עתידה הארץ שתוציא גלוסקאות וכלי מילת מעצמה בלי זריעה כלל, והיינו לחם לאכול לחמה של תורה שנק' תבואה כנ"ל ובגד ללבוש שהן המצות שנק' לבושים, והיינו גלוסקאות וכלי מילת. אך יעקב ביקש לחם לאכול ובגד ללבוש שהן תומ' בבחי' הזריעה והשרש' שבבחי' בירורים כשבא למטה בהתלבשות גשמיות, ויש אם יהי' אלקים עמדי ונתן' שהוא בחי' שם ב"ן המכרר כו', ולעתיד

מצות שהן בחי' המשכת . . העלאות: ראה לקמן ע' קמא. ע' רג וע' שי. מאמרי אדה"א וקרא ח"א ע' תקסח ואילך. ושי'. דברים חיד ע' אתסו. ושי'.

דקול יעקב הוא קול דתורה: ראה בראשית רבא פס"ה, ב.

זרעתי לי בארץ: הושע ב, כה.

כי עין בעין נראה אתה ה': שלח יד, יד [בדילוג — וכי' כמאמרי אדה"א וקרא ח"ב ע' תשסג. דברים ח"א ע' קמט].

ולא יכנף עוד מוריך . . עיניך רואות: ישעי' ל, כ.

פא"פ דבר ה' עמכם: ואחחון ה', ד [ושם: מנים בפנים].

עתידה הארץ שתוציא גלוסקאות: ראה שבת ל, סע"ב. מאמרי אדה"א וקרא ח"ב ע' תקלח. ושי'. דברים

חיד ע' איתנה. ושי'.

לחם לאכול . . ובגד ללבוש . . אם יהי' אלקים עמדי ונתן': יצא כה, כ.

תתעלה המל' ונק' עטרת בעלה והוא בחי' פנימיות הכת"ר ואז נא' ומלאיו פני תבל תנובה מעצמה אחר שיציץ ופרח ישראל מבחי' השרש' וזריעה דיעקב כנ"ל וד"ל.

ובכל הנ"ל יובן שורש ענין כה א' ה' בוראך יעקב ויוצרך ישראל כו', ולכאוף זה כדבר פלא איך יחס הכריאה ליעקב והיצירה לישראל הלא בחי' בריא' למעלה מבחי' יצירה כידוע דבחי' הכריאה הוא בכחי' העלם והיצירה הוא בכחי' הגילוי כמשל העלם המחשבה לגבי גילוי הדיבור, וא"כ בחי' ישראל שלמעלה ממדריגת יעקב צ"ל בכחי' הכריאה ויעקב בכחי' היצירה כו' ולמה א' בוראך יעקב ויוצרך ישראל כו'. אך הענין הוא דכתיב יוצר אור ובורא חושך, וי"ל ג"כ איך החושך בכחי' הכריאה והאור בכחי' יצירה כו'. אך הנה נודע שיש בכל מציאות התהוות חומר וצורה, כחי' החומר הוא עצמות ומהות אותו המציאות כמו"ש בעצם ונק' חומר הפשוט או חומר ההיולי, ובחי' הצורה הוא בחי' גילוי אותו העצם שמתגלה בגילוי צורה, עדימ' הכלי שמצייירין בו את העץ שנק' חומר העצם, או עדימ' בכוחות הנפש ראי' ושמיצה וכה"ג, הנה כח הראי' בכלי העין יש בעין בעצם בחומר כלי העין ובחי' התגלות ההבטה מכלי העין נק' צורה שמגלה כח הראי' שבעצם בכלי העין כו', וכן בכלי המוח שהוא חומר מוכן ג"כ לקבל צורת אור וכח השכל כמו שכלי העין מוכן לקבל צורת אור, וכח הראי' הרי יש בכלי המוח בעצם בחי' אור וכח השכל, אמנם בשינה וכה"ג אין אור השכל במוח רק בהעלם ונק' חומר היולי מוכן בעצם ולא בא בגילוי שנק' צורה ממש, רק כשמתחכם באיזה חכמה ושכל אז מתגלה האור השכלי שהי' בהעלם ונק' צורה לגבי החומר של המוח, וכן אור וכח הראי' המלוכב בחומר העין אע"פ שהוא חומר מוכן לכך תמיד אבל בשינה הוא בהעלם עדיין עד שרואה ממש שאו נק' צורה כלומר בחי' גילוי ההעלם. ונמצא אע"פ שלכאוף בחי' הצורה אינה אלא רק בחי' התגלות העצם של החומר מ"מ שרשו מהעלם האור המתלבש בחומר, כמו התגלות התחכמות שרשו למעלה מכלי המוח דהיינו באור וכח השכלי שהמוח נק' חומר מוכן לקבל צורה. ונמצא שניהם אמת, דהחומר גבוה מן הצורה הנגלית מצד שהוא עצם כח היולי והצורה היא הנגלית בלבד, אבל שורש הצורה כצורת אור שלפני החומר ודאי גבוה מבחי' החומר. ובזה יתורץ מה שלפעמים משמע דחומר וצורה הוא בחי' אור וכלי הרי הצורה גבוה מן החומר כמו נפש החומר של המלאך ולפעמים משמע שהוא בחי' העלם וגילוי כנ"ל וההעלם גבוה מן הגילוי, כי שניהם אמת כמובן ממשל העין והמוח ששם נמצאו שניהם וד"ל.

כה א' ה' בוראך יעקב: ישעי' מג, א.

יוצר אור ובורא חושך... יצירה: ישעי' מה, ז. ראה הנסמן במאמרי אדה"א במדבר ח"ג ע' אקנב. חומר וצורה: ראה הנסמן במאמרי אדה"א דברים ח"ד ע' אקעו.

אך הנה כדי שיבא העלם החומר לכח גילוי הצורה כמו התחכמות מן המוח וראי' ממש בעין כנ"ל בהכרח שיאיר אור בחי' צורה שקדמה לחומר בתוספת מרובה, כנראה בחוש שהתחכמות לא תהי' כי'א ע"י תוקף אור הצורה הראשונה של השכל המלוכב במוח וכן ההבטה מתוקף כח ואור הראי', וראי' לזה כשהזקן כהתה עינו שהוא קלקול החומר לא יאיר בתוקף כח הראי' ומתמעט הצורה הב' הנק' הבטה או מסיבת חולשת ומיעוט התלבשות כח הראי' או כח השכל מתחילת הכריאה כו'.

והדוגמא מכ"ז יובן תי' קושי' הנ"ל, דהגם שיעקב הוא בחי' העלם החומר וע"כ נק' בחי' בריאה וישראל הוא בחי' היצירה שנק' גילוי ולזה אמר יוצר אור כו', אבל שורש הגילוי למעלה מבחי' העלם החומר, וז"ש יוצר ישראל ל"י ראש שהוא בחי' תוספת גילוי אור הראשון שלמעלה מבחי' המוחין שבראש שהן בחי' גילוי אור תענוג הפשוט שבמצות שלמעלה עיי' יוצר לעשות צורה למטה לחומר המצות שנתלבשו בגשמיות שהוא בורא"ך יעקב יוד עקיב וכנ"ל בפי' יציץ ופרח כו' והמשל הפשוט כמו האבוקה היותר גדולה שמאירה גם את העלם והחשך כו', אך ע"י החומר דוקא נעשה הצורה הא' וא"ל לא יש לו כלי ומכש"כ צורה הב', וז"ש רז"ל שיראית חטי"א שהוא קבלת מ"ש אר"ץ חפץ הנ"ל קודמת לחכמתו כו' עיי' חכמתו צורה הראשונה מתקיימת ומכש"כ הצורה הב' כו'. וזה שכתוב בכא"ם שר"ש יעקב בכחי' חומר המצות שנקלטו בכניי שנק' אר"ץ יציץ ופרח ישראל בחי' הצמיחה שהוא ב' הצורות הנ"ל וד"ל.

ביאור על וארא

להבין שרשי הדברים הנ"ל, הנה יש להבין שרש ענין העבודה בחומר ולבינים שהי' בחי' תיקון לדור הפלגה שעשו עיר ומגדל בחומר ובלבינים כניל' הדנה מ"ש ונעשה לנו ש"ם היינו בחי' שם דאורו' מקיפי' דוקא כי לא רצו לקבל מבחי' א"ם הבא בתוך תוכים כ"י מסני היראה לנפש' פן יהופך הרע שלהם לטוב ויבטלו לסט' דקדושה כי טבע בחי' הא"ם שמברר ומהפך לדבר מה ששוכן ומלוכש בו כ"י וע"כ אמרו נעשה לנו שם מבחי' אורו' המקיפי' ולא חפצו בבחי' שם דבחי' א"ם כמו ויעש דוד ש"ם כ"י (לפי שהו' הנפילי' אשר מעולם אנשי' הש"ם דבחי' מקיפי' דתהו כ"י) ואע"פ שכמו שבחי' א"ם מוכך לחצי הכלים מבפנים כך בחי' א"ם מוכך לחצי הכלי מבחוץ כ"י היינו כשבחי' א"ם מאיר מבחוץ לכלי כמו שהוא משא"כ כשמחלש ומחעלם בבחי' שם שהוא בחי' אותי' בלבד והוא ע"י ומגדיל' (כ"י).

ולהבין איך יוכלו לקבל מבחי' א"ם מאחר שהוא בחי' מקיף בלתי מאיר בבחי' השפעה כלל. הנה בדוגמא זאת אנו מוצאים בשרש בחי' הלבונה שבי"א סממני הקטרת שהוא בחי' אור מקיף ג"כ והוא המשפיע חיות לחיצוני' בבחי' מקיף כידוע דגם שנק' מקיף מ"מ מחי' אותם ממש, ודוגמא לדבר זה מה שמצינו שא' טהור עינים מראות ברע כ"י וא"כ יפלא מהיכן יש להם יניקה וחיות מאחר שאינו רואה ומשגיח עליהם כלל אבל הענין הוא

להבין שרשי הדברים: נדפס מכ"ץ 2219 ע"ב. מיוסד על ביאור וארא תקע"ב שנדפס בתוס' הגהות וכו' באור התורה וארא כ"ך ז' ע' בתקנו. שם נח כ"ך ג' ע' תרסד.
גוף המאמר (ד"ה וארא מביק אדה"א, שעליו קאי הביאור דלהלן) לא נמצא בהכתי' (אף כי בהביאור מציין אליו בחיבת כ"ני"ל), ויש לעיין האם גרשם גם המאמר ר"ט שלא הגיע לידיו, או שקאי על מאמר דכ"ק אדה"א דשנת תקע"ב (שלא נדפס בס"ע ע"צ).
העבודה בחומר ולבינים: שמות א, יד.

תיקון לדור הפלגה: לקמן ע' כס בשם הלקיט. כמאמרי אדה"א במדבר ח"ב ע' תשס: בס' הקבלה. ראה סרי עץ חיים שער (כ"א) חג המצות פ"א. הנסמן כמאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע' עג. ולהעיר מלקוטי תורה מקץ (מא, נה) ד"ה: לכו אל יוסף.
לדור הפלגה שעשו עיר ומגדל: ראה נח י"א, ג' האילך.
ונעשה לנו ש"ם: נח י"א, ד.
ויעש דוד ש"ם: שמואל"ב ה, יג.
הנפילי' אשר מנולם אנשי' הש"ם: ראה בראשית ו, ד.
אוי"פ מוכך... א"ם מוכך... מבחוץ: ראה עץ חיים שער (ו) העקודים פ"ב. שער (ב) השתלשלות הי"ם ענף ג.

הלבונה... המשפיע חיות: ראה זתר תרומה קסד, ב ובשער מאמרי הרשב"י לשם. מכאן שערים ש"ב ח"ב פ"ח ובהנהגת צמח שם אות ה. תורה אור בראשית ה, ג. תולדות כ, ב האילך. אור התורה וארא כ"ך ז' ע' בתקסח.
טהור עינים מראות ברע: ראה חבקוק א, יג ובמנחת שי שם. ספר המאמרים תקס"ה ח"ב ע' תמט ובתנ"ס לשם. מאמרי אדה"א בראשית ע' צו. ושי"ג.

וימררו את חייהם בעבודה קשה בחומר כו' שמרירות זאת הי' כחי' ביטול גדול לנפשם הבהמי' וכד מבטשי' לגופא סליק נהורא דנשמתא ביתר מכטי מדתה ממקור חוצבה דכני' בשרשם כו' לפי שידוע דכחי' שרש כל נפש האלקי הוא מבחי' התיקון דשם מ"ה שהוא כחי' ברודים ושרש נפש הבהמי' כא מבחי' אלה המלכים דתהו שלפני מלוך מלך לבניי כו' שזהו בכחי' נקודי' ששם הי' השבירה בבחי' סיג כידוע וידוע דהשבירה לא הי' רק בבחי' הכלים שנפלו ונשברו מפני שלא יכלו לסבול את האור כו' אבל בחי' האורות נסתלקו ועלו בעצמו' המאציל ממש ולא הי' מהן כחי' ירידה ונפילה למטה כלל רק בחי' רפיח ניצוצי' בלבד שנפלו עם הכלים שנשברו כו' והנה ידוע ג"כ שז' מלכי' קדמאי' שמתו נתבררו לפני האצ"ל כל מה שהי' ביכולת להתברר והמותר ירד באצ"ל וכן מאצ"ל לבריאה והן שרש כחי' המרכבה לפני ארי' כו' שהוא בכחי' בין דכריאה שהן בכחי' הביטול היש לאין וכמ"ש וצבא השמים לך משתחיים וכמ"כ כל המלאכי' דבי"ע שרפי' וחיות ואופנים עד בחי' מותרי השפע דמזלות הנק' ע' שרים כו' שהמה מעורבי' טו"ר כו' והוא ענין נפשות הבהמות הטמאות ונפשות בהמות הטהורות וגם ששרש הראשון של הנפשות הבהמות הטמאות שהוא פני ארי' הוא לאחר הברור והתיקון בבחי' ביטול כו' מ"מ הנמשך ממנו בריבוי השתלשלות עד נפש הארי' הגשמי הוא חי' טמאה וכן נפשות הבהמות גשמי' מפני שור כו' וכמ"כ בנפש הבהמית שבאדם מעורב טו"ר כמו תאוות היתר ותאוות איסור כו' ושרשה הראשון הוא בחי' הכלים דאורות דסיג דתהו שנפלו ונשברו כו' שהי' למעלה מבחי' התיקון דמ"ה וכמ"ש לפני מלוך כו' וע"כ בביטוש הנפש הבהמי' יוכל להיות עילוי לנפש האלקי' מפני שהביטוש שלה גורם בחי' ביטול הי"ש הגיס שבא מצד כחי' השבירה להיות בכחי' הפירוד כו' ועי"ז נתעורר למעלה בחי' אורות דתהו שנסתלקו בעצמו' שיחזרו לירד ולשכון בכלים שלהם שהוא שרש הנפש זאת הבהמי' שהי' רויח נשבר"ה זו באה לבחי' אי"ז בשרשה שהיתה קודם השבירה כו' וכמו עדי"מ המעמיד כלי תחת

וימררו את חייהם: שמות א, יד.

וכד מבטשי' לגופא סליק נהורא: ראה זהר שלח קסח, א. תניא מכטי.

אלה המלכים: . . שלפני מלוך מלך: ראה ישלח לו, לא.

נקודי' . . השבירה בבחי' סיג: ראה מאמרי אדה"א בראשית ע' נג, ושי"ג.

דחשבירה: . . רק בבחי' הכלים: ראה עץ חיים שער (יח) רפיח ניצוצין פ"א. ספר המאמרים תקס"ה ח"ב

ע' תשנ"ג. מאמרי אדה"א דברים ח"ד ע' איתם, ושי"ג.

רפיח ניצוצי': נסמן לעיל ע' ה.

וצבא השמים לך משתחיים: נחמי" מ, ה.

שרפי' וחיות ואופנים: ראה מאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע' מד, ושי"ג. דברים ח"ג ע' תתקמו ואילן, ושי"ג.

בראשית ע' יב, ושי"ג. לקמן ע' רעט וע' רטו.

שורה של — הבהמות: כ"ה בהכתי'.

נפשות הבהמות: . . מפני שור: ראה עץ חיים שער (ג) קיצור אבי"ע פ"ח. אור החיים אה"ר י, יד. ראה גם

מאמרי אדה"א דברים ח"ג ס"ע תתנ"ז, ושי"ג. ח"ד ס"ע אר"ז. ע' ארפה וע' איתם.

הצינור שקולח כדי שיקלח לתוכה כך רוח נשכרה שבטבעי' הגוף דוקא הוא בחי' כלי לשכון בו בחי' אור דתהו שיאיר בכלי שלו כו' וכמ"ש קרוב ה' לנשברי לב ודכאי רוח כו' דקאי דוקא בנפש הבהמיו' המדוכא ביטורי' גופני' כמו בעבודה קשה בחומר כו' ודיל'. וזהו ענין התיקון דדור הפלגה ע"י העבודה דבניי בחומר ובלבינו' כמ"ש בלקי"ת שהי' בדור זה בחי' גלגול הנשמות דאנשי דור הפלגה ונתקנו ע"י עבודה זו שעבדו בחומר כו' כי זהו בחי' ההיפוך ממש מדור הפלגה שבקשו לעשות להם ש"ם בחי' כלים דאורות מקיפי' דתהו כניל ולהיות כבחי' הפירוד מאלקו' כו' ע"ד הלבונה שמחי' כו' כניל אבל עבודת בניי במצרים בבחי' ביטוש רוח הבהמה רוי"ח נשבריה מ"ש לאי"ן היפך בחי' הפירוד והיש כו' הרי המשיכו לבחי' אורות מקיפי' שעלו בעצמו' שיאירו בכלים שהן בתכלית הביטול כו' כניל והיזו בחי' תיקון גמור לדור הפלגה וזה לא ידע משה ע"כ צעק למה הרעות לעם הזה כו' אבל ה' השיבו עתה תראה כו' ודיל'.

אך עדיין יש להבין מ"ש לו וארא אל כו' ושמי הוי' כו' והלא נגלה לאברהם בשם הוי' ומ"ש ויקרא הוי' כו' ב"פ הוי' מה ענינם והנה תחלה יש להבין שרש ענין הניל במ"ש ובלילה שירו עמי בלילה בגלותא דוקא שירו עמי בחי' הטעמים שבתורה כו'. דהנה ידוע שיש ד' מדרגות בתורה והן סנתיא בחי' האותי' שבתורה הוא בחי' המדות ובחי' התגין הוא בחי' כינה ובחי' הנקודו' הוא בחכ' ובחי' הטעמי' הן בבחי' הכתר (ולפעמי' בחי' הטעמי' בחכ' ונקודו' בנינה ותגין במדו' ואותי' במל' והוא ההפרש בין תענוג שבח"ס לתענוג שבחכ' הגלוי' שהן ב' מיני טעמי' וכמ"ש במ"א בענין טוב טעם ודעת כו' ודיל').

ובי"אור הדברים הנה בחי' האותי' כללו' ענין שלהם הוא רק בחי' המשכו' שפע אור מלמעלה למטה כידוע שכל אות ואות מורה בחי' המשכה מיוחדת ולפי אופן ציור תמונתו דוקא כך הוא אופן בחי' המשכה כמו אות דלי"ת כריבוע לאורך ורוחב בלבד והבי"ת בג' דפנות וכה"ג וכלול כל אות מבחי' הוי"ג צמצום והתפשטות כו' אך שהן בכמה אופני' שוני'

קרוב ה' לנשברי לב ודכאי רוח: תהלים לד, יט (שם: ואת דכאי).

כמ"ש בלקי"ת . . גלגול . . דור הפלגה: ראה תוספ"ת בריש המאמר.

למה הודעות לעם הזה . . עתה תראה: שמות ה, כב, ה, א.

וארא אל . . ושמי הוי': וארא ה, ג.

נגלה לאברהם בשם הוי': ראה לך יב, ז, יג, א. ורא יח, א. אור התורה וארא כ"ד ז ע' בתקס"ד רפ"ב.

ויקרא הוי' תשא לד, ה.

ובלילה שירו עמי: תהלים מב, ט.

ד' מדרגות בתורה והן סנתיא: ראה מאמרי אדה"א במדבר ח"ב ע' שגב וע' תרלח ואילך.

הטעמי' . . בכתר . . הטעמי' בחכ': ראה לקמן ע' צט, רש"י.

טוב טעם ודעת: תהלים קיט, טו. ראה ביאורי חזקוני האוי"ט קכ"ו, ג.

ומחולקי' בכל אות לפי תמונתו כו' אמנם הנה דרך כלל נחלקי' הכ"ב אותי' לג' מדריגו' חסד דין רחמי' בחי' חג"ת שבמדות שמהן יוצא' ונמשכי' כו' והו' ג' מיני אותי' שעטניו ג"ץ בד"ק ח"ה כו' שהן ג' מדריגות בחי' אותי' המורין על בחי' המשכו' החסדי' ואותי' המורין על בחי' המשכות הגבורי' ואותי' הממוצע' מחו"ג כו' כידוע ודל', ובחי' התגין שעיג' האותי' הוא בבחי' בינה שהוא מקור המדות חג"ת שמהן נמשכי' ציור תמונת האותי' הרי התג אינו רק בחי' קו א' פשוט שממנו יכולי' לצייר כמה מיני אותי' בכמה אופני' שוני' וכידוע בענין ג' מדריגו' דנקודה קו שטח שהאותי' שהן בבחי' גילוי התפשטות בהתחלקות חו"ג כניל' הוא בבחי' שטח כמו אורך ורוחב וכה"ג אבל הקו הוא בחי' כח היולי לכל המשכו' מחולקי' כמו שמודדין באמת הבנין כל מדידה לאורך ורוחב כו' והיינו בחי' בינה מקור ההיולי להמשכו' המדות חו"ג כו' וזהו כללו' ענין התגיין, ובחי' הנקודי' הוא בחכ' שהוא למעלה מבחי' קו דתגין שבבינה כידוע שהחכ' מאין תמצא בבחי' אין היולי וכינה הוא בחי' יש כמו שמהנקודה נמשך הקו שהנקודה היא בבחי' העדר ההתפשטות לגמרי גם מהיות בחי' מקור להמשכו' אורך ורוחב דשטח שהוא הקו כו' אך הקו בלבד הוא שנמשך מהנקודה שזהו דמיון להמשכת איין דנקודת' חכ' ל"ש בהשגיה דביניה בבחי' קו עכ"פ כו' וזהו שהנקודי' הן בבחי' חכ' ותגין בבינה (והוא ענין י"ה יו"ד נקודה והיא התפשטות דיו"ד כו' וכמ"ש במ"א בענין כי מראש צורים כו').

אך הנה בחי' הטעמים כמו זרקא מקף כו' הוא בבחי' הכת"ר דוקא והענין הוא כי הנקודה שייך עכ"פ לגופו של אות איך להוציאו במבטא כמו חירק וצירי וסגול וחולם שבודאי יש הפרש בין מבטא האות דא' בחירק לסגול או חולם שכל א' יש לו מקור מוצא במבטא כפ"ע והיינו משום דאבא יסד ברתא שאותי' הדיבור שרשם בחכ' שהוא בבחי' הנקודי' דוקא מטעם הנ"ל וע"כ יש בכה הנקודי' להוציא כל אות במבטא ובלעדה לא ה"ו נמצא מציאת האות כלל בשמיעת קול המבטא וגם בהפרש וחילוק בין אות לאות ככמה אופנים שונים שהרי א"א להביא במבטא אות הא' בלי נקודה עוד בחירק א' או א' וכן שאר האותי' כמו אָדון עולם כו' כידוע, וגם יש לכל אות בחי' נקודי' השייכי' אלי' דוקא כמו א' בפתח ומילוי שלו למ"ד פ"א

הכ"ב אותי' . . חג"ת: ראה פרדס שער (כו) האותיות פ"ג.
 דנקודה קו שטח: ראה מאמרי אדה"א דרושי חתונה ח"א ס"ע קכו ואילך ובתוסמן שם.
 שורה גילוי — כניל' הוא: ארציל: דכל אות הוא.
 שהחכ' מאין תמצא . . וכינה . . יש: איוב כה, יב. ראה מאמרי אדה"א כראשית ע' ב. ושיג.
 כי מראש צורים: ראה ביאורי הוהר בלק קג, א ואילך.
 זרקא מקף: ראה הנסמן במאמרי אדה"א דברים ח"א ע' איתס.
 דאבא יסד ברתא: ראה ותר (רע"א מהמנא) פינתס רע, ב. רמת, א. רנת, א. אגרת הקדש ס"ה. הנסמן
 במאמרי אדה"א דברים ח"ב ע' שפ הערה ד"ה: מצירופי.
 אדון עולם: נוסח תפלת השחר.

הלמי"ד בסגול כו' וכה"ג אות הכי"ת בנקודת הצירי דוקא והגימל בחירק והדלית בפתח כו' וזהו לפי אופן שרש האות בחכ' (וגם שיש מבטא לשונות שונות בין העם בנקודו' האותיו' מי"מ כללו' ענין שלהם ישנו בכלום רק שהשינוי באופן ההברה במבטא כלכד כידוע) וזה לא ימצא בשינוי קריא' אותיו' א' ובית בנקודו' אחרות לגמרי כמו א' בחירק ובית בקמץ וכה"ג) וגם סיבת הצירופי' של האותיו' וחיבורן יחד הוא רק ע"י הנקודו' כמו אדון שכאשר נקוד פתח בא' וחולם נד' מתחבר לענין חיבה א' שמשמעה ופירושה ענין אדנות אבל בלא נקודו' הללו אין להן חיבור כלל וגם אין להן פ"י והבנה כו' וכל זה מטעם שהאותיו' שרשן בחכ' וכמ"ש מצרף לחכ' כו' וד"ל, אך הנה בחי' נגינת הטעמים אינן שייכין כלל וכלל לגופו של האות לא לענין עצם ציורו ולא לענין הברתו במבטא כי מה הפרש יש בין זרקא שע"ג חיבה זו לזרקא שע"ג חיבה אחרת בענין הברתם דאיננו שייך להברת צירוף האות כלל וגם לא לענין משמעו' פירושו כלל רק שההפרש הוא בענין הניגון בין קול הברת צירוף חיבה זו בניגון דזרקא להברת צירוף חיבה אחרת כו' וגם יש ניגונים מחולקי' בין טעם זה לזה ובין מלעיל ומלרע כו' אבל כללו' ענין שלהם אינו רק בחי' מקיף ע"ג האותיו' ואינם שייכי' להם כלל רק מרחוק מאירי' עליהם כו' וד"ל. ושרש הדברים הוא שהטעמי' הרי הוא בכחי' התענוג שבניגון של האותיו' שלמעלה מבחי' החכ' שהוא שרש האותיו' עצמן וצירופיהן כנ"ל וזהו ענין שהטעמי' דנגינות הוא בכחי' הכת"ר דהיינו למעלה מבחי' החכ' שבנקודו' שרש הראשון של האותיות (וזהו בחי' קוצו של יו"ד דחכ' כו' ונק' תענוג שבבחי' ח"ס בחי' חכ' שבכת"ר שלמעלה מבחי' התענוג שבבחי' השייך לאותיו' כנ"ל) וזהו ובלילה שירה עמי בחי' הטעמי' והנגיניו' שנק' שירו' בחי' התענוג הנעלם שבכת"ר ונק' רננה דאורייתא כו' כידוע וד"ל.

והנה בכל זה יוכן ענין נפלא ביותר והוא אשר ידוע דתשבע"פ הוא בחי' ביאור ופירושו לחושב"כ ובהכרח שכל מה שיש בתשב"כ ימצא ביאור ופי' בתשבע"פ כמו מצות וקשרתם דתפילין אין אנו יודעי' פירושו וביאורו איך ומה לעשות כו' רק ע"י דיני התפילין שבתשבע"פ דוקא והנה א"א שימצא פי' וביאור ובפרט דין חדש פרטי בתשבע"פ שאין לו ראי' מן המקרא דוקא כמו מיט דר' פלוני אמר קרא כו' וא"ל אין הלכה כמותו כלל (רק הלכות שמקובל איש מפי איש כו') וכמו אך למעט וגם לרבות כו' ויש אם

וכמ"ש מצרף לחכ': כ"ה בכ"מ בדרושי אדה"ו ואדה"א — ראה מאמרי אדה"ו פרשיות התורה ח"ב ע' תרכו ובהנמסו לשם. שערי אורה ע"ר החנוכה ו, א. מאמרי אדה"א דברים ח"ג ע' תתקנח. ושי"ן.
 רננה דאורייתא: ראה גם לקמן ע' ק. ושי"ן.
 ומשרתם: ואתחנן ו, ת. עקב יא, ית.
 אך למעט וגם לרבות: ירושלמי ברכות פ"ט ה"ה.
 יש אם למקרא ולמסורת: קידושין יח, ב.

למקרא ולמסורת כו' שוהו ענין קרי וכתיב שלפעמי' אין הדרש נמצא רק מן המסורית שהוא הבא בקבלה שחסר אות כמו בסוכת חסר ויין ויש אם למקרא כו' וכל זה רק בבחי' האותיו' שבתשבי"כ שהו נמשכ"י בבחי' המשכו' מחולקו' דחגית כניל, והנה גם בבחי' התגין שפי"ג האותיו' הי' ריע דורש דרשות הרבה שהרי אמרו שהי' דורש על כל קוץ וקוץ תילי תילים של הלכות כו' והוא בבחי' בינה מקור האותיו' כניל, והנה גם בבחי' הנקודו' שהו בבחי' חכ' נמצא בחי' הדרש שבתשבע"פ כמו למה נקוד על אי"ו וכן למה נקוד על וישקה"ו כו' הרי גם בבחי' הנקודו' דחכ' מקור הראשון דאותיו' דתשבי"כ נמצא דרשות בתשבע"פ כי כל מה שיש בתשבי"כ בא לידי גילוי בתשבע"פ כידוע בדרך כלל דתשבי"כ ותשבע"פ הוא בחי' חו"ב ונק' ספיר וספיר כו' שבחי' ההעלם דאין דחכ' שבתשבי"כ באה לידי גילוי בתשבע"פ בחי' בינה כמו שמהחכ' לבינה נמשך מאי"ן ליש כו' וע"כ גם על בחי' נקודו' דתשבי"כ נמצא דרושי' וביאורי' בתשבע"פ מאין ליש כו' ודל"ל, אך הנה על בחי' הטעמי' הו הנגינות כמו זרקא מקי"ן שופיר כו' לא מצינו שום דרש כלל בתשבע"פ כמי"ש בעזרא ויבינו במקרא מפורש ושום שכל כו' וכידוע בדברי רז"ל (רק על בחי' הפסקת טעמי' יש איזה דרש לפעמים כמו ויקרא ה' ה' כו' פסיק טעמא וכן אברהם אברהם כו') וזה דבר פלא לכאורה למה לא יתפרש בתשבע"פ גם בחי' ההעלם דנגינות שבורקא וסגולתא וכה"ג. אך שרש הדברים הוא מטעם הגיל דבחי' הטעמים והנגינות הוא בבחי' הכתיב שלמעלה מן החכ' שאינן באי' כלל לידי גילוי מן ההעלם כו' דדוקא בחי' החכ' הוא שבאה לידי גילוי מאין ליש בתשבע"פ כו' משום דחרי"ב נק' תרין ריעין כו' וע"כ גם על בחי' הנקודו' יש דרש בתשבע"פ כו' אבל על

בסוכת חסר ויין: אמור כג, מב.

ריע דורש . . . על כל קוץ וקוץ: ראה מנחות כט, ב. מאמרי אדה"ו פרשיית התורה חי"ב ע' תקפב.

למה נקוד על אי"ו: ב"ב מצי"א טו, א.

למה נקוד על וישקה"ו: ראה ספרי כהעלותך ט, י. ילקוט שמעוני וישלח לג, ד (רמז קלג) — ירושלמי תש"ג. ושי"ן.

דחשבי"כ ותשבע"פ . . . חרי"ב: ראה זהר חי"ב (תיסמות) רעו, ב. מאמרי אדה"א ויקרא חי"ב ע' תרסד. ושי"ן. בראשית ע' ב. ושי"ן.

דחשבי"כ ותשבע"פ . . . ספיר וספיר: ראה ספר יצירה בתחלתו. מאמרי אדה"א בראשית ע' יו. ושי"ן.

כתיב בעזרא: וכי"ה באור התורה כאן נח כר"ג סיע 1328. וארא כר"ז ע' בחקנת. ולהעיר מלקוט שיחות ראש השנה כר"ד ע' 370 כהערה. וראה ג"כ שיעורים בספר התניא (ביאורים באגוה"ת פ"א) ע' 1212.

ויבינו במקרא מפורש ושום שכל: נחמי"ת, ח [שם]: מפרש ושום שכל ויבינו במקרא — אבל כ"ה גם באור התורה כאן (נסמן כהערה שלפני זה). מאמרי אדה"א במדבר חי"ב ע' תרלח. ראה נדרים לו, ב. מגילה ג, א. מאמרי אדה"א דברים ח"ד ע' א"תע. ושי"ן.

ויקרא ה' ה' . . . פסיק טעמא: תשא לד, ו. זהר (אדרא רבא) נשא קלה, רע"א. ראה מאמרי אדה"א דברים ח"א ע' רצ. ושי"ן. ד"ה היושבת כנגנים תשי"ג פ"ה (ספר המאמרים מלקוט חי"ב ע' רלב) הערה 24.

אברהם אברהם: ראה זהר שם. הערת כ"ק אדמ"ר שלי"א בספר המאמרים תשי"ט ע' 152 הערה 15. דחרי"ב נק' תרין ריעין: ראה זהר בשלח נג, א. ויקרא ד, א. הנסמן במאמרי אדה"א בראשית ע' א.

בחי' הטעמי' והנגינות א"א שימצא בחי' דרש בתשבע"ס כו' ונק' שכל הנעלם מכל רעיון (והוא בחי' ח"ס שבחי' התענוג שמלושב בח"ס ג"כ בבחי' ההעלם כנ"ל) אך ורק בנגינות ושרירי' בא בגילוי אבל לא בבחי' חכ' גם לא בבחי' נקודת איזן דחכ' כו' ומאחר שהוא למעלה גם מבחי' אין דחכ' ע"כ לא בא בגילוי בתשבע"ס בחי' בינה כלל (וע"ד דוגמא רבי לא שנאה כו' מאחר שאין בחי' בינה מקבלת רק מחכ' אך יומשך האור שלמעלה מן החכ' בכינה כו' וד"ל).

וללהבין זה בחוס' ביאור הנה ידוע מ"ש בזהר ע"פ חכמות בחוץ כו' ב' חכמות ח"ע וחית כו' ח"ע הוא בחי' ח"ס וחית הוא בחי' חכ' דאצי' בחי' אור אבא כו' שעיקר ההפרש ביניהם מבואר באד"ר דח"ס שנק' מו"ס הוא דמחסיא על מוחא כו' שאינו מתפתח לליב שבילין כלל אבל בחי' חית בחי' חכ' דאצי' מתפתח לליב שבילין ונק' ליב נתיבות חכ' כידוע. וביאור הדברי' הנה ידוע שהחכ' אצי"ס שמאין תמצא מ"מ נמצאת בבחי' מציאת חכ' רק שהיא בבחי' נקודה ומתפשטת מחכ' בכינה מאין ליש בהשגה לאורך ורוחב ונק' נקודה בהיכלא כו' והוא ענין ליב נתיבות המתפשט' מחכמה בכינה הנק' ליב שבילין כו' ואח"כ מבינה מתפשט במדות ע"י בחי' הדעת וכמ"ש ובדעת חדרים ימלאון כו' שהן ליב חדר' שבמוח האדם ולמעלה היינו בחי' ליב שבילין דמתפתחין במוחא דדיא כו' והוה בינה ליביא שבחי' בינה מאיר בלב בבחי' ליב שבילין שנמשכ' מחכמה הנק' ליב ג"ח כנ"ל וע"כ נק' לב ע"ש בחי' ליב ג"ח שמאיר' בו כסיוס יסוד אימא שמסתים כחזה כו' ולכך יש התפעלות ההתלהבות בלב דוקא מפני קיבוץ האורות דאורי' כו' כמ"ש בע"ח בענין הלב כו' וכמ"ש במ"א וד"ל, אבל בחי' מו"ס דא"א הוא הנק' בחי' חכ' שבכתר כידוע אינו מתפתח לליב שבילין כו' דהיינו שלא נמשך ממנו כלל בחי' ליב נתיבות כלל וכלל להיותו בחי' מוחא סתימא' ונק' חכ' נעלמה שכל הנעלם וסתום בלתי בא בבחי' נתיבות בגילוי

שכל הנעלם מכל רעיון: נסמן לקמן ע' ט.

רבי לא שנאה: עירובין צב, א.

מ"ש בזהר ע"פ חכמות בחוץ: משלי א, ב. ראה זהר תולדות קמא, ב. הנסמן במאמרי אדה"א בראשית ע' קכג.

מבואר באד"ר דח"ס . . שאינו מתפתח לליב שבילין . . נתיבות חכ': ראה זהר נשא קכח, ב. הנסמן במאמרי אדה"א בראשית ע' ג.

נקודה בהיכלא: ראה זהר בהקדמה ו, רע"א. חצוה קפ, א. הנסמן במאמרי אדה"א בראשית ע"א.

ובדעת חדרים ימלאון: משלי כד, ד [ושם: ימלאו — ראה הנסמן במאמרי אדה"א בראשית ע' ג].

בינה ליביא: במאמרי אדה"א בראשית ע' שפח: בר"מ. — ראה זהר משפטים קכז, ב. תקוני זהר בהקדמה יז, א.

וע"כ נק' לב . . כמ"ש בע"ח בענין הלבי: ראה שם שער (לא) סרצוסי וז"ו מ"ד. שער (ה) טנת"א מ"ה.

מאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ע' תקצ. דברים ח"ג ע' התקצד. ויש. חיד ע' ארמב.

כלל ונק' פלאות חכ' כידוע והוא בחי' אין הנעלם לעולם, וזהו עיקר ההפרש בין ב' חכמות הללו, וא"כ הרי עיקר ההוראה בזה ההפרש הוא במה שמבחי' חכ' דאצי' בא גילוי נתיבות בבינה מאין ליש ומשם ללב כנ"ל ומבחי' ח"ס לא בא לגילוי בבינה והשגיה' (כי הרי החכ' נמצא' מח"ס וכמ"ש והחכ' ח"ס תמצא עד"מ שנמצא שכל חדש מלמעלה מן השכל הנק' משכיל ההיולי כו' כמ"ש במ"א). ובהו יובן בתוס' ביאור ענין תושב"כ ותושבע"פ שהם מבחי' חו"ב דאצי' שנק' ספר וסיפור כנ"ל הנה בחי' חכ' שבתשבי"כ בא לידי גילוי בתשבע"פ כנ"ל כמו ענין ל"ב שבילין ונתיבות דחכ' בבינה כנ"ל עד שנמשך ג"כ בחי' מוחין ומדות והוא ענין בחי' מדות שבתורה כשר פסול טמא וטהור כמ"ש להבדיל בין טמא לטהור כו' משום דבינה לבא כו' ובלב כל חכם לב שהוא ח"ת שבמדות חג"ת כו' נתתי חכ' בחי' חכ' דאצי' שמתפתח לל"ב נתיבות חכ' כו' וז"ש בזהר דאורייתא מח"ע בחי' אבא נפקת כו' וע"כ גם על בחי' נקודות שבתושב"כ יש דרש בתושבע"פ בחי' בינה כו' אבל בחי' הטעמי' והנגינות שבתושב"כ שהוא בבחי' מו"ס דלא מתפתח לל"ב שבילין כנ"ל הרי לא בא כלל בבחי' גילוי בבינה (רק בחכ' שבאותיות דתשבי"כ מאיר בבחי' מקיף כנ"ל) לכך אין דרש כלל על בחי' הטעמים כנ"ל וד"ל (ומה שלא יש בתושב"כ רק תגין אבל לא נקודות ולא טעמים היינו מפני שכל אשר לאיש ניתן בעד נפשו בבחי' המקבל שהוא תושבע"פ ולא נשאר כ"א גוויתו שהם האותיות שנק' גוף כו' כמ"ש במ"א).

וזהו וארא אל אברהם כו' באל שדי ושמי הוי' לא נודעתי להם שאע"פ שנגלה לאברהם בשם הוי' היינו רק בחי' הוי' דחכ' דאצי' שמאין דח"ס הנ"ל תמצא בבחי' נקודה עכ"פ כו' והוא בחי' שם ע"ב במילוי יודיין כו' כידוע וזהו באל שדי כי האבות הן המרכבה לבחי' המדות חג"ת כו'

פלאות חכ': ראה גם מאמרי אדה"א דברים ח"ג ע' תשפה. ושי"נ. בראשית ע' שנו. ושי"נ. והחכ' מאין תמצא: איוב כח, יב. ראה מאמרי אדה"א בראשית ס"ע רנד ואילך.
להבדיל בין טמא לטהור: שמיני יא, מז (ישם: הטמא ובין הטהור — ראה הנסמן במאמרי אדה"א דברים ח"ד ע' איתסו. בראשית ע' ט).
ובלב כל חכם לב . . . נתתי חכ': חשא לא, ו.
דאורייתא מו"ע . . . נפקת: זהר בשלח טו, א. יתרו פה, א. (רע"א מהימנא) משפטים קכא, א. קדושים פא, א. מיקת קפב, א. ואתנן רסא, א.
וומה שלא יש בתושב"כ . . . נקודות: ראה מאמרי אדה"א במדבר ח"ב ע' תרלח: וקצת מן הנקודות במקומות מיוחדים כמו למה נקוד על וישקוה. פיסקא שלפניו.
שכל אשר לאיש ניתן בעד נפשו: איוב ב, ד.
דחכ' . . . שם ע"ב: ראה עץ חיים שער (ה) טנת"א פ"א ובמפרשים שם.
שם ע"ב: ראה זהר תרומה קלב, ב. פרדס שער (בא) פרטי השמות פ"ה.
שם ע"ב במילוי יודיין: ראה עץ חיים שם. הנסמן במאמרי אדה"א דברים ח"ד ע' א"כצב.
האבות הן המרכבה: בראשית רבא פמ"ו, ו. פפ"ב, ו. ראה הנסמן במאמרי אדה"א דברים ח"א ע' רטו.
האבות . . . חג"ת: ראה מאורי אור מערכת אבות סכ"ז. סידור שער חג הסיכות דנו, ג. מאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ע' תתנא.

כידוע שג' שמות דאל אלקי הוי' הוא בחי' ג' כלים לחגית, אל בחי' שם וכלי לאור החסד ואלקי' בחי' שם וכלי לאור הגבור והוי' לבחי' התית ואע"פ שבכולם יש בחי' הוי' אבל הן בבחי' שמות וכלי' שהן מגבילים האור גם בבחי' המדות שבחכ' כמו חסד שבחכ' יש לו שם וכלי המגבילו והוא אל כו' וא"כ האבות גם שהי' שרש נשמתן מבחי' פנימי' הכלים כו' מ"מ הוא בבחי' כלי' המגבילי' האור כו' דהיינו שנק' בלשון מדות לשון מדידה ושיעור המוגבל כמו מדו בד מדת החס' כו' וכללותן הוא בחי' הוי' דחכ' עצמה שהוא כולל ג' מדות צמצום והתפשטות בחי' י"ה וממוצע בחי' ו' כו' וזהו וארא אל אברהם באל שדי בחי' הצמצום וההגבלה דא"כ ע"י שם הוי' דחכ' דאצי' הבא בהתחלקו' קוין דאצי' כו' משום דאתפתח לליב שבילין כו' אבל שמי הוי' היינו בחי' מו"ס דא"א הנ"ל שנק' שמי הוי' עצמו לא נודעתי להם לפי שנק' ח"ס סתום ונעלם רעיון שלא נתפתח לליב שבילין כנ"ל ע"כ לא השיגה האבות שהן בחי' המדות דחכ' שבא בגילוי אורות בכלים כו' וד"ל.

אך הנה לפעמים יש בחי' גילוי גם מבחי' שם הוי' דח"ס דא"א למטה כמו ויעבור הוי' כו' ויקרא ה' ה' שנמשך מהעלם דהוי' דח"ס לידי גילוי בהוי' הב' דחכ' דאצי' כו' וכמ"כ ענין ובלילה שירה עמי שהוא בחי' הטעמי' שבתורה ששרשו בבחי' ח"ס חכ' שבכתר כנ"ל שבא לידי גילוי להיות שירו עמי דוקא והיינו בלילה בגלותא דוקא והוא מטעם הנ"ל בענין העבודה בחומר ובלבנים כו' דהנה מבואר למעלה שמצד שרש הנפש הבהמי' למעלה בבחי' התווה ע"כ כביטוש שמבטשין אותו כמו וימררו את חייהם בעבודה קשה כו' מעוררי' לשרשם בבחי' אורות מקיפי' שנסתלקו בעצמו' שיאירו בכלים כו' והוא ענין מקור הרחמים שנק' רחמים רבים כמו זכור רחמיו הרבים והוא מ"ש ויקרא ה' ה' אל רחום כו' שנמשך להיות אל רחום כו' מהוי' הא' שהוא בחי' ח"ס להוי' הב' בחי' חכ' דאצי' מן ההעלם אל הגילוי באצי' להיות שגם שמפסיק טעמא בגויהו לפי שאין ערך לגילוי אור שם הוי' דאצי' בכלים כו' בבחי' ליב שבילין לגבי בחי' הוי' הא' שבמו"ס שבהעלם עצמו' המאציל ע"כ פסיק טעמא בגויהו. אך מ"מ לא נמשך בחי' רחמים רבים שבמו"ס שמשם מקור הרחמים (כמ"ש יאר הוי' פניו אליך וכתוב חכ' אדם תאיר פניו שהוא בחי' ח"ס דוקא כידוע) מן ההעלם לגילוי בהארת פנים כו' וכמ"ש ויקרא כו' וזהו ע"י וימררו את חייהם שמרירות זו

דאל אלקי הוי' תהלים נ. א. ראה זהר אחרי טה, א. פרדס שער (כ) השמות פ"א. מדות לשון מדידה. . . מדו בד: צו ו, ג. ראה מאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע' קמ. וש"נ דברים ח"א ט"ע

שכח.

ויעבור הוי' . . . ויקרא ה' ה' . . . ובלילה שירה עמי: תשא לד, ו. תהלים מב, ט. בלילה בגויהו: ראה זהר תרומה קטג, ב. (רע"א מהימנא) פינתס רלה, ב. תקוני זהר תכ"א (מט, ב). זכור רחמיו הרבים: ראה גם אור התורה וארא כרך ז ע' בתקעצא. יאר הוי' פניו אלך. . . חכ' אדם תאיר פניו: נשא ו, כה. קהלת ח, א.

הוא בנפיה"ב שנפלה למטה מז' מלכין דתהו ונק' מים תחתונים בוכי' אנו בעינין למהוי קדם מלכא פי' מים תחתוני' הוא בחי' ירידות ונפילות הצמצום שנפלו בשבה"כ עד למטה מטה ביותר ע"י ריבוי הצמצומי' וההעלמות שבין כל עולם ועולם כידוע שיש בחי' פרסא מפסקת בין אצי' לבריאה וכן מברי' ליצירה כו' כמ"ש ויעש הוי' את הרקיע ויבדל בין מים עליונים למים תחתונים ויש רקיע זה בין כל עולם ועולם עד שבחי' מ"ת שבסוף עשי' הן בבחי' פירוד וריחוק עצום ביותר וזהו שנק' מים בוכי' מן המרירות העצומה עד עוצם הריחוק שנתרחקו ונתפרדו מיחוד אלקי וזה הוראה על גודל חפצן בקרבת אלקי' ע"כ המה בוכי' במרירות עצומה אנו בעינין למהוי קדם מלכא בבחי' היחוד העליון דחכ' עילאה שנק' מים עליונים שמעל לרקיע כו' (כמ"ש במ"א באריכות) וכך הוא ענין וימררו את חייהם דבניי בעבודתם בגלות מצרים בחומר ובלבנים שמבואר למעלה שהי' זה תיקון לדור הפלגה כי מה שנתמררו בנפשם על עבודתם בחומר ובלבנים שהוא בבחי' עוצם הפירוד בעבודה קשה כו' זהו ממש היסר העבודה בחומר ובלבנים דדור הפלגה שעבדו ברצון וחשק להיות בבחי' הפירוד לעשות להם שם כו' כגיל וכמ"ש בגלות מצרים ותעל שועתם אל האלקי' מן העבודה ויזעקו כו' כמו בחי' מ"ת בוכי' אנו בעינין למהוי' כו' וכמ"ש ויצעקו אל ה' בצר להם ע"כ עיי' נעשה להם בחי' תיקון גמור לדור הפלגה כגיל להיות בחי' המשכת אורות מקיפים דרחמי' רבים מאיר בכלי' ע"י בחי' המרירות וימררו את חייהם שהוא בחי' רוח נשברה דנפש הבהמי' שנעשה בחי' כלים ממש לשכון בה אור המקיף כמ"ש את מי אשכון את דכא כו' (ויש כאן ב' סיבות א' מבחי' ביטוש שלהם בגשמי' שבוה נופל בחי' הרע שבנוגה כו' והב' בחי' הכבי' והצעקה אל האלקי' מן העבודה שזהו כמו בחי' מ"ת הנזיל אך זהו עצמו הביטוש עד שעובדי' עבודה קשה שעבודה זו מררו את חייהם להיותו בבחי' הפירוד כו' ודיל'.

וזהו וגם אני שמעתי את נאקת בניי אשר מצרים מעבידי' אותם ואזכור את בריתי פי' מתחלה אמר ושמי ה' לא נודעתי להם לאבות דהיינו בחי'

מים תחתונים בוכי': ראה תקוני' זמר תיה' (יט, ב). הגסמן במאמרי אדה"א בראשית ע' קג.
פרסא מפסקת: ראה עץ חיים שער' (מז) סדר אביע' ט"א. הגסמן במאמרי אדה"א דברים ח"ג ע' התמא.
יעש הוי' את הרקיע: בראשית א, ז (ושם: אלקים... המים אשר מחת לרקיע ובין המים אשר מעל לרקיע).

שורה עז: אציל: ע"ד: על.

(כמ"ש במ"א באריכות): ראה גם לקוטי' תורה במדבר ג, ב. מאמרי אדה"א במדבר ח"ג ע' ארח.

ותעל שועתם: ויזעקו: שמות ב, כג (בהיסר הסדר).

ויצעקו אל ה' בצר להם: תהלים קו, ה. כה.

את מי אשכון את דכא: נסמן לקמן ע' רמת.

וגם אני שמעתי: וארא ו, ה.

שם הוי' הא' שבמו"ס דא"א שמשם מקור הרחמים כמ"ש ויקרא ה' כו' כנ"ל אך כאשר שמעתי נאקת בניי שהוא כמו בחי' מית בוכי' הנ"ל אשר מצרים מעבידי' אותם בחומר ובלבינים והם צועקים ותעל שועתם אל האלקי' כו' עי"ז ואזכור את בריתי לעורר בחי' ר"ר שבשמי ה' כו' אשר לא נודעתי לאבות כו' מטעם הנ"ל שמעוררי' לבחי' או"מ שבצמנו' כו' וד"ל. ומ"ש ואזכור את בריתי להיות כי אין ערך כלל בין אצי' לגבי עצמו' המאציל שהרי כל האצי' אינו אלא רק בחי' הארה בעלמא כמו ויאצל מן הרוח כו' כידוע משום דמצד עצמו' המאציל לאו דאית ב'י מכל אינון מדות כלל כידוע, רק שמתחלה ה' חפץ ואח"כ אין זה רק כמו בחי' כריתות ברית שלא יופסק האור והשפע כו' להיות בחי' חיבור ויחוד אור המאציל בנאצלי' והוא ע"י בחי' הממוצע ביניהם המחברם דהיינו בחי' אור הכתר כנ"ל בחי' ממוצע בין המאציל לנאצלי' כידוע שיש בו מבחי' אחרונה שבמאציל והוא שרש לנאצלי' כו' וזהו חכ' שבכתר שנק' ח"ס דא"א והוא בחי' שמי הוי' ששם הוא בחי' כריתות הברית לחבר אור המאציל בנאצלים כו' וזהו ואזכור את בריתי כו' ועי"ז נזכר ששמע נאקת בניי אשר מצרים מעבידי' כו' עי"ז דוקא מטעם הנ"ל וד"ל.

אך הנה מ"ש ואזכור את בריתי קאי אדסמ"ך ל"י והוא מ"ש לפני זה דגם אני שמעתי כו' וגם הקימותי את בריתי אתם לתת להם את ארץ מגוריהם כו' ואח"כ אמר וגם אני שמעתי כו' ואזכור את בריתי ומשמע דבריתו זהו מ"ש תחלה והקימותי את בריתי לתת להם כו' ויש להבין בזה ב' דברים הא' דאי"כ למה הפסיק במ"ש גם אני שמעתי נאקת הל"ל וגם הקימותי כו' ואזכור את בריתי זהו כנ"ל ועוד מהו ענין המשך הדברים שסיפר תחלה אמר ששמי הוי' לא נודעתי להם וגם הקימותי כו' וגם אני שמעתי כו' ואזכור כו' אך הענין הוא דכתיב וזכרתי את בריתי יעקב ואף את בריתי כו' והארץ אזכור כו' זכרון ברית לארץ בפ"ע וגם כאן תחלה אמר וארא אל אברהם כו' שהוא זכרון ברית לאבות אך זכרון ברית לארץ היינו מ"ש וגם הקימותי את בריתי לתת להם את ארץ כנען כו' ואמנם לא יועיל לזכור הקמת ברית לארץ ע"י זכרון הברית לאבות כ"א אחר ששמעתי את נאקת בניי כו' אז ואזכור את בריתי לארץ כמ"ש והארץ אזכור כו' וד"ל.

ויאצל מן הרוח: ראה לקמן ע' קסד. רש"י.

לאו דאית ב'י מכל אינון מדות כלל: ראה תשני וזה בהקדמה י"ב.

שמתחלה ה' חפץ: ראה מאמרי אדה"א דברים ח"ג ע' תתמג ובהגמ"ס שם. חיד ס"ע אישכ ואילן.

כריתות ברית: ראה גם מאמרי אדה"א דברים ח"א ע' רפט ובהגמ"ס שם.

הכתר . . . ממוצע: ראה עץ חיים שער (מב) דרושי אביע"ט ט"א. מאמרי אדה"א בראשית ע' לו וס"ע שפא.

רש"י.

וזכרתי את בריתי . . . והארץ אזכור: בחוקותי כו', מב.

אמנם להבין כ"ז יש להקדים בשרש ענין ארץ כנען מהו דהנה פ"י כנען הוא לשון הכנעה וביטול וגם . . ולא יהי' כנעני כו' כידוע והענין הוא שזהו בחי' ב"ן המברר בירורי' דנוגה לאהפכא חשובא כו' כמ"ש אשת חיל מי ימצא כו' מבחי' ב . . שזהו כל עיקר התורה כולה וע"כ נמשל לסחורה כמ"ש טעמה כי טוב סחרה כו' עד"מ הסוחר שהוא מפזר מעות מועטים לקנות סחורה הרבה ואח"כ משתכר בסחורתו הקירוב כו' כך הוא ממש ענין הברורי' דשם ב"ן כנ"ל שנק' ארץ כנען להיות שכל בחי' העלאות הניצוצ' שירדו בעולם הפירוד כאשר עולי' ונכללי' כבחי' ביטול היש ע"י מצות מעשיו' נק' קנין כמו הקונה סחורה שמושך מרשות המוכר לרשותו כו' כך נמשך מעולם הפירוד לעולם היחוד כו' וז"ש וקונה הכל קונה שמים וארץ שזהו בחי' המל' המברר ומעלה כמו עד"מ הקונה בדיל כו' ואח"כ משתכר הון רב לפי שבמקום שמביא הסחורה שם הוא ביוקר גדול וגם יכול להחליפה שם על סחורות בדברים יקרים ביותר כמו אבני חפץ וכלי חמדה שיקרים מפנינים כו' עד"מ המביא סחורה לעיר גדולה של כנעני' נכבדי ארץ למצוא שם כל מיני סחורה היקרים מכל הון כו' ונמצא מביא שם דברים קטני הערך במקומו שקנו בזול גדול ומוליך משם כל הון יקר ונחמד כו' וכך יובן בבחי' קנין דהעלאות הניצוצ' שנפלו בנוגה שהוא קטנות הערך במאד מאד לגבי בחי' האור' העליוני' כו' ובחי' המל' שמעלה היא מיש לאין כו' שקונה הכל הוא בדבר מועט כמ"ש הא לכם זרע כו' בחי' היא חסדי' בלבד כו' אמנם כתיב אשת חיל מי ימצא כו' שבעליות המל' . . מעלה עם כל הברורי' דנוגה כו' הנה עי"ז הקו יומשך כל הון יקר ונחמד מבחי' אורות עליוני' הנמשכי' במל' בחילוף העלאות הניצוצ' כי רוח אייתי רוח כו' ולהיות שרש הניצוצ' מבחי' התוהו ע"כ נשתכר בהו הון רב להמשיך בחילופיהן מבחי' אורות דתוהו וגם נמשך כל אבני חפץ כל הון רב יקר העליון שיקר מפנינים כמ"ש ורחוק מפנינים מכה כו' וטוב סחרה מסחור כסף וזהו כנעני' נכבדי ארץ כו' ע"כ נק' ארץ כנען וד"ל.

כנען הוא לשון הכנעה וביטול: ראה ספר המאמרים תקס"ב ח"א ס"ע קמט, ומקבילו בתורה אור בשלח ט"ד, ט"ה תקס"ג ח"א ע' קט, ומקבילו בתנ"א וארא נ"ד, ליקוטי תורה אחרי כ"ג, ג. טאה קשט"ט — לרמ"ע מפאנו — ס"ל.

ולא יהי' כנעני: זכרי' יד, כא, ראה תורה אור המובא להלן ובהנסמן בראי מקומות לשם.

אשת חיל מי ימצא: משלי לא, י.

טעמה כי טוב סחרה: משלי לא, יח.

עד"מ הסוחר: השה מאמרי אדה"ז פרשיות התורה ח"א ע' קפד, ומקבילו בתורה אור וישב כו, ג.

וקונה הכל קונה שמים וארץ: גוסס תפלת העמידה (בהוספת ר"י), לד יד, יט, כב.

כנעני נכבדי ארץ: ישעי' כג, ה.

הא לכם זרע: ויגש מז, כג.

רוח אייתי רוח: נסמו לקמן ע' קצח.

ורחוק מפנינים מכה: המשך הכתוב אשת חיל.

וטוב סחרה מסחור כסף: משלי ג, יד (ושם: כי טוב).

וזהו שרש ענין א"י שנק' ארץ זבת חלב ודבש דהנה ידוע דהמצות ניתנו בארץ דוקא לפי ששם עיני ה' כו' ארץ אשר ה' דורש אותה שהוא בחי' המל' אחר הבירור שנק' א"י דלעילא כו' וענין המצות הוא רק בחי' העלאת הניצוצי' לאהפכא חשוכא לנהורא כו' בסו"מ כללות השס"ה ל"ח וע"ט כללות רמ"ח מ"ע וכמו ע"ד דוגמא מצות תרומות ומעשרות בתבואות א"י שהוא בחי' העלאה מתבואת הארץ בחי' צומח שהוא דבר גשמי דנוגה שהמעשר יהי' קודש לה' כו' וכך הוא ענין שכל המצות שתלויות בארץ וכן הקרבנות דכבשים בהקטרת חלב ודם ע"ג המזבח מבחי' חי גשמי ששרשו בפני שור כו' נעשה לריח ניחוח לה' כו' וכה"ג בכל המצות מעשיו' אינו רק בחי' העלאת ניצוצים דרפ"ח כו' ואמנם הוא דבר קטן בערך מאד גם בהיות לא עולי' למעלה בבחי' ביטול היש לאין כו' דכלא חשיבי ממש כו' אך מ"מ ע"ז נמשך מלמעלה למטה מבחי' מדריגו' דאורות היותר עליוני' כמו בקרבנות כתיב ריח ניחוח לה' וכן בתרומות ומעשרות וכה"ג נמשך המשכות אורות עליוני' ביותר כו' והיינו שנק' ארץ זבת חלב ודבש וידוע דחלב ודבש הוא בחי' פנימי' התורה כמ"ש דבש וחלב תחת לשונך והוא בחי' מתיקות התורה רוזין דאורייתא כו' שלמעלה הוא בחי' פנימי' התענוג שבחכ' שנק' ע"י כו' ומא"י זבת חלב ודבש להיות נמשך זב בחי' חלב ודבש העליון כו' והיינו משום דנעוץ תחלתו בסופן דוקא וכידוע דדוקא סוף מעשה הוא אשר עלה במח' תחלה פי' סוף מעשה המצות בפו"מ דבחי' הבירורי' דנוגה כו' בבחי' שם כ"ץ גם שהוא דבר קטן כו' מ"מ הוא אשר עלה במח' סתימאה הנ"ל שנק' יח' תחלה והיינו בחי' ח"ס דא"א בחי' הוי' הא' ששם הוא בחי' פנימי' האור דעצמו המאציל כמ"ש יאר ה' פניו כו' ושם מאיר מבחי' מקור כל התענוגי' העליוני' בחי' פנימי' ע"י כו' ע"כ נק' ארץ זבת חלב ודבש כו' ונק' ארץ כנען מטעם הנ"ל שהקנין הוא דבר מועט וקטן מאוד והריות הוא כל הון יקר ונעצים מבחי' נועם ה' העליון כו' וד"ל. וגם עכשיו הנה כמו תפלה שבמקום קרבנות תקנו הרי ע"י התפלה במס"ג בכל לבבך כו' שהוא כמו מקריב בהמה ע"ג המזבח כו' שנעשה בחי' ריח ניחוח להוי' מבחי' פנימי' ע"י כו' וכה"ג כל המצות מעשיות עכשיו גם שהם מלובשי' בדברים גשמי' דנוגה מ"מ הרי הן ממשיכי' מלמעלה בחי' המשכות עליונות ביותר

ארץ זבת חלב ודבש: שמות ג. ת.

דהמצות ניתנו בארץ: ראה לקמן ע' סה. ושי"ן.

עיני ה' . . ארץ אשר ה' דורש אותה: עקב יא. יב [כהיפך הסדר. ושם: ה' אלמירן].

שויה לא: כ"ה בהכתי"י.

ריח ניחוח לה': ויקרא א. ט. ועוד.

דבש וחלב תחת לשונך: שיר השירים ד. יא. ראה לקמן ע' עו. ושי"ן.

דנעוץ תחלתו בסופו . . סוף מעשה . . עלה במח' תחלה: ראה ספר יצירה פ"א מ"ג. פיוט. לכה דודי'.

ראה גם לעיל ע' ד ובהתסמן שם.

תפלה שבמקום קרבנות תקנו . . בכל לבבך: ברכות כו. א. ב. ראה הנסמן במאמרי אדמו"ר ויקרא ח"א ע'

ד. ואתחננו ו. ה.

ממקום עליון מאד נעלה כו' וכמו במצות קידוש בשבת על הכוס ממשך בחי' מוחי' דאימא ובתפילין ממשך בחי' אורות דמקיפי' דמוחי' דז"א ובסכך דסוכה מקיפי' דאימא ובל"ב חוטין דציצית ל"ב נתיבות חכ' ובשמירת שבת ממשכי' מוחי' דאבא מבחי' הפנימי' וכמ"ש ושמרתם את השבת כו' קדש הוא לה' קדש הוא מלה בגרמי' כו' מחללי' כו' מסתלק בחי' פנימי' או"ב שנק' קדש העליון כו' וכה"ג בכל המצות יש המשכו' גם מפנימי' א"ק וע"י כו' שכ"ז הוא בחי' המשכות אור גדול מכל הון יקר ביותר כמ"ש יקרה היא מפנינים כו' וז"ש ויהי נועם ה' עלינו כו' ע"י ומעשה ידינו כוננהו דוקא כי נעוץ תחלתו בסופן דוקא כנ"ל וד"ל.

וזהו וגם הקימותי את בריתי אתם לתת להם את ארץ כנען כו' והנה כתיב וזכרתי את בריתי יעקב ואף כו' להיות כידוע שיעקב נק' בריח התיכון שמבריה מקצה לקצה הוא בכחי' אור כתר עליון שנק' בחי' ממוצע בין עצמו' המאציל לנאצלי' כנ"ל וע"כ יש בחי' כריתות ברית להביא אור המאציל לנאצלי' כנ"ל בפ"י ואזכור את בריתי כו' וזהו וזכרתי את בריתי יעקב דוקא שהוא בחי' המוכחר שבאבות שהם המרכבה מג' קוין דאצי' כידוע ואף את בריתי כו' דאברהם ויצחק שרשם בב' הקוין חח"ן ובג"ה לימין ושמאל הרי נכללי' בקו האמצעי דיעקב בדרך אגב וממילא זהו ואף את בריתי כו' וד"ל. אָמנם הנה ידוע בשרש התחלקות הקוין חח"ן כו' רק מבחי' חכ' שבכתר שממנו שרש להתחלקות ג' קוין כמ"ש במ"א בפ"י הגדול הגבור כו' ויעקב עולה עד שרש התחלקות בלבד אבל לא למעלה מבחי' ההתחלקות דקוין מאחר שנחשב גם כריח זה דתיכון בשם קו רק שהוא אמצעי ומבריה כו' אבל הארץ אזכור בחי' זכרון ברית לארץ מגיע למעלה מן מקור התחלקות הקוין והוא בבחי' כתר שבכתר כי נעוץ תחלתו בסופן דוקא וסוף מעשה שהוא בחי' המלי' עלה במח' תחלה בבחי' עצמו' המאציל שמאיר בפנימי' חכ' דוקא וזהו והארץ אזכור בכריתות ברית בפ"ע למעלה מזכרון ברית ליעקב כו' מטעם הנ"ל וד"ל.

וזהו וארא אל אברהם כו' באל שדי שהוא בחי' כריתות ברית לאבות ששרשם במקור התחלקות הקוין בלבד ואח"כ אמר וגם הקימותי את

ושמרתם את השבת . . קודש הוא לה' . . מחללי' תשא לא יד. טו [ושם: כי קדש הוא לכם מחללי'. (ושם טו) קדש לה].

קודש הוא מלה בגרמי': זהו אמור צד. ב. ראה לקוטי תורה מסעי צג. א. מאמרי אדה"א בראשית ע' מה. או"ב: אור אבא.

יקרה היא מפנינים . . יהי נועם . . ומעשה ידינו כוננהו: משלי ג, טו. תהלים צ, יז (ושם: אדני' אלקינו). שיעקב נק' בריח התיכון: נסמן לעיל ע' ט.

יעקב . . המוכחר שבאבות: ראה בראשית רבא רפ"ז. הנסמן בלקוטי שיחות ויחי כרך ג ע' 832 הערה 11.

הגדול הגבור: ראה אמרי בינה שער הקיש פס"ג.

בריתי אתם במדריגה יותר עליונה משרש מקור חוצבם והוא לתת להם גם את ארץ כנען כו' שהוא בחי' שם ב"ן לאחר הנירור כמו ע"י קיום תו"מ בא"י כניל בפ"י ארץ כנען כו' וגם שהוא למעלה ממדריגתם מ"מ גם לזה ה"י כריתות ברית להם בפ"ע לתת להם ארץ כנען ארץ מגוריהם אשר גרו בה והוא מפני אשר ה"י בגלות כגרים בארץ כנען ועשו שם יחודי' עליוני' הרבה וכל מסעיהם בארץ בארכה וברחבה ונק' ארץ מגוריהם ע"כ ע"י עבודתם בארץ שיתון להם הארץ למורשה ובניהם אחריהם בקיום תו"מ כו' וד"ל. ובכ"ז יובן המשך הפסוקי' ויתורץ ענין ההפסק כמ"ש וגם אני שמעתי כו' דבתחלה אמר וארא אל אברהם כו' שהוא זכרון ברית לאבות מצד שרשם בכחי' התחלקות קוין כו' כניל, וגם הקימותי את בריתי כו' להיות עליוני' במעלה עליונה יותר ע"י ארץ כנען ששרשה בכחי' כתר שבכתר כניל אמנם אע"פ שהקימותי את בריתי לתת להם כו' אינו התעוררות זכרון לזכור כריתות ברית זה עדיין מאחר שהוא למעלה משרש האבות כניל וד"ל. אך אחר ששמעתי את נאקת בני' אשר מצרים מעבידי' אותם אז ואזכור את בריתי דקאי אדסמיך ל"י שהוא ענין כריתות ברית לתת להם את ארץ כנען כמ"ש והארץ אזכור, וע"י מה אזכור את בריתי ע"י ששמע נאקת בני' דוקא מטעם הנ"ל דמה שמצרים מעבידים אותם בחומר ובלבנים שהוא ביטוש הגוף ע"י ותעל שועתם אל האלקי' לעורר בחי' רח"ר שבצעמו' המאציל ממש שהוא מקור כל מקיפי' שנמשך מבחי' כתר עליון כניל וד"ל.

אך מעתה יש להבין סדר הפסוקי' בפ"י זו שהרי מבואר למעלה במ"ש ושמי ה' לא נודעתי להם שהוא בחי' מו"ס דא"א רק בבחי' חכ' דאצ"י בלבד כו' וגם מ"ש וגם הקימותי כו' הרי יש לאבות זכרון ברית במו"ס דא"א כמ"ש וזכרתי את בריתי יעקב כניל וגם למעלה מזה והוא ע"י ארץ מגוריהם שמיגע בבחי' כתר שבכתר וא"כ קשה רישא לסיפא. אמנם שרש הדברים הוא דרך קצרה שבתחלה אמר וארא אל אברהם וארא בבחי' גילוי גמור אינו רק בשם הוי' דחכ' הגלוי' באצ"י כניל שהאור ככלי דוקא כניל באריכות אך בחי' זכרון ברית לעורר מבחי' ההעלם לגילוי כמ"ש למעלה בפ"י ויקרא ה' ה' כו' הוא גם לאבות והוא כמ"ש וזכרתי את בריתי יעקב כו' מצד שרשם בהעלם דח"ס חכ' שבכתר כניל ומ"ש ושמי הוי' לא נודעתי היינו בגילוי אבל לפרקים מאיר מההעלם לגילוי כמו ע"י זכרון ברית וכה"ג וגם הקימותי כו' למעלה מעלה גם מבחי' כתר שבכתר אך זה א"א לעורר הזכרון רק ע"י ישראל בחומר ובלבנים וז"ש וגם אני שמעתי נאקת כו' ואזכור את בריתי מטעם הנ"ל וד"ל. ומעתה יובן ענין סדר הפסוקי' שבפ"י זו וארא אל אברהם כו' באל שדי שהוא בבחי' שם הוי' ה"ב הבא בבחי' הגבלה ככלי אבל שמי הוי' בחי' ח"ס חכ' שבכתר לא נודעתי להם בגילוי רק בהעלם בלבד והוא בחי' הוי' הא' שבי"ג מדה"ר כניל בענין ה' ה' אך לפעמים בא גם בחי' הוי' הא' הזה לידי גילוי מן ההעלם כמ"ש ויקרא ה' ה' כו' כניל וזהו וגם הקימותי את בריתי כו' וגם אני שמעתי כו' ואזכור כניל וד"ל. אך הנה עדיין

אין זה מתיישב בסדר הפסוקים שהרי דילג ממדריגה למדריגה יותר עליונה, שבתחלה לא אמר רק באל שדי שהוא הוי" ה' כנ"ל ומיד דילג לבחי' כתר שבכתר ששם מגיע כריתות ברית לארץ כנ"ל והוא כמ"ש וגם הקימותי וגם אני שמעתי כו' וזהו למעלה גם מבחי' הוי' הא' דבחי' ח"ס כנ"ל והל"ל בתחלה בענין גילוי שמי הוי' שהוא בחי' ח"ס מן ההעלם כמו ויקרא ה' ה' ואח"כ יאמר וגם הקימותי כו' שהוא למעלה גם מבחי' ח"ס כנ"ל.

אך הנה יש להקדים תחלה בביאור ענין המאמר הידוע באד"ר בענין תלת רישין דא לגו מן דא ודא לעילא מן דא כנ"ל הא' הנק' רדל"א והב' בחי' קרומא דאוריא שע"ז נאמר והבדילה הפרוכת לכם בין הקדש ובין קה"ק דהיינו בין בחי' ח"ס שנק' קדש עילאה לבחי' כשב"כ שהוא בחי' גלגלתא עצמה ששם הוא הארת בחי' מל' דאצ"י עצמו כו' והג' הוא בחי' ח"ס דא"א (כי פי' תלת רישין הללו הכל הוא בבחי' הכתר דוקא שנק' רישא ולא בחי' שנק' אבא דאצ"י וא"כ גם רישא תליתאה הוא הכ' והוא בחי' ח"ס דא"א שע"ז נאמר חכמת אדם תאיר פניו כו' וז"ש גם אור צח מצוחצח אוכם הוא לגבי עה"ע פי' אור צח הוא בחי' ח"ס ואור מצוחצח הוא קר"ד כו' אוכם הוא לגבי עה"ע שהוא בחי' רדל"א בחי' גלגלתא עצמו) וד"כ הן ג' מדריגות בחי' רדל"א ובחי' ע"י ובחי' א"א כו' רק שכלול' זע"ז ודא לגו מן דא ודא לעילא מן דא כו' והמדריגה הדי' הוא בחי' מזל ונוצר שממנו יונק אוא"ב שנמשך מח"ס כידוע).

וביאור הדברים הנה י"ל תחלה במ"ש ויעבור הוי' ע"פ ויקרא ה' ה' כו' אל רחום כו' הרי הזכיר כאן ג' הויות הא' ויעבור הוי' ואח"כ ויקרא ה' ה' כו' ומבואר למעלה שרש ענין ב' הויות דפסיק טעמא בגויהו וזהו בחי' גילוי אור ח"ס הנעלם כאשר בא ונמשך למטה כמ"ש והחכ' מאין תמצא תמצא במציאות חכ' בגילוי מן ההעלם דאין דח"ס כנ"ל ומשום דפס"ט בגויהו כי אין ערך לגילוי החכ' לגבי העלם החכ' ע"כ צ"ל בחי' המשכה וקריאה מן הוי' א' דח"ס להוי' הב' ע"י מזל ונוצר אותיו צינור כו' וכידוע בענין אאלפך חכ' וזהו הגילוי דחכ' מן ההעלם נק' בשם אלף אאלפך חכ'.

המאמר . . באד"ר בענין תלת רישין: באור התורה כאן (ע' בתקס): באד"ר. ראה זרר האינו רפה, סע"א. עץ חיים שער (ג) א"א פ"ב.
 והבדילה הפרוכת לכם: תרומה בו, לג. ראה אמרי בינה שער התפילין קסז, סע"ב ובהנשמן שם. מאמרי אדה"א בראשית ע' לט. ושי"ב.
 אור צח מצוחצח אוכם הוא: ראה תקוני זרר ת"ע (קלה, ב). ראה גם מאמרי אדה"א בראשית ע' לו. קר"ד: קרומא דאוריא.
 מזל ונוצר שממנו יונק אוא"ב [אור אבא]: נסמן לקמן ע' קל.
 ונוצר אותיו צינור: נסמן לקמן ע' קעב.
 אאלפך חכ': ראה איוב לג, לג. ראה מאמרי אדה"א דברים ח"א ע' רכז ואילך. אמרי בינה שער הק"ש פס"ב.

מן ההעלם לגילוי כמו ענין לימוד שהוא ללמד דבר שכל הנעלם מן המקבל שוהו הפי' אולפנא כידוע. וזהו ויקרא ה' ה' מן ההעלם לגילוי, והיינו ג"כ פי' עושה פלא שאלף אותי' פלא בהיפוך אתוון. והענין ידוע דבחי' ח"ס הנ"ל הנק' פלא פלאות חכ' שכל הנעלם ומופלא וסתום ע"כ נק' מו"ס כידוע, ואמנם כאשר בא לידי גילוי מהעלמו נק' אלף כמו אולפנא ולימוד שמביא ההעלם לידי גילוי וזה כאשר החכ' דאצי' מאין זה תמצא בגילוי כניל. וזהו עושה פלא לעשות מפלא הסתום להיות אלף להביא לידי גילוי חכ' באצי' כו' וד"ל. אך הנה בהכרח לומר שכח זה העושה לפלא דח"ס להיות בבחי' אלף הוא בא ונמשך מבחי' מדרי' יותר עליונה מפלא זה עד שמכריחו ועושה ממנו אלף להיות בא לידי גילוי מהעלמו וזהו ויעבור ה' ע"פ, ה' זה הוא למעלה מב' היות דהעלם וגילוי פלא ואלף והוא בחי' רדל"א הנ"ל כשבי"כ והוא בחי' גלגלתא עצמו וז"ש נורא תהלות עושה פלא כו' בחי' רדל"א הנ"ל נק' נורא תהלות משום דלא אתיידע ולא ידע ל"י בר איהו בלחודוי (ומקצת הארתו מאיר בתוסמא דע"י וז"ש ותהלתי אחטם לך) והוא העושה פלא אלף מהעלם לגילוי כו' וזהו ויעבור ה' ע"פ ששם כולו בחי' פנים כי אין שם בחי' התחלקות פו"א אלא כולו פנים (וזהו למעלה מבחי' ע"י גם שאמר דלית שמאלא בהאי ע"י מ"מ בחי' מ"ה וב"ן שנק' פו"א יש בו אבל בחי' רדל"א כולו פנים כו') ובחי' הוי' זה שהוא בבחי' רדל"א הוא אשר קרא והמשיך מהוי' הנעלם לידי גילוי וז"ש ויעבור ויקרא.

וביאור כ"ז הנה ידוע דבחי' ח"ס ג"כ נק' עכ"פ בשם חכ' רק שנק' ח"ס ע"ש בחי' ההעלם והסתימו שלא נגלה למטה כלל ונק' שכל הנעלם מכל רעיון כו' אבל לגבי העצמו' אין זה בחי' ההעלם כלל ונק' בחי' חכ' במציאות חכ' ממש עדי"מ של עמוק ביותר שא"א שישגיגוהו התלמידי' מצד קוטן דעתם גם שכל הנעלם מרעיונו' מ"מ לגבי הרב המשפיע שכל נגלה הוא והוא בחי' המשכה מלמעלה כו', וכך יובן למעלה חכ' בבחי' ח"ס שגם ע"ז נאמר והחכ' מאין תמצא שנק' חכ' במציאות לגבי עצמו' המאציל ומאין ליש תמצא כמו חכ' דאצי' מח"ס כניל. . . נק' ח"ס רק לגבי האורות שלמטה הימנו ושרש מקור חוצבה דח"ס זה נמשך מאין ממש דבחי' רדל"א דהיינו בחי' כשבי"כ. . . למעלה מבחי' מציאות חכ' לגמרי רק שממנו נובע

עושה פלא: נסמו לקמן הערה ד"ה נורא תהלות.

שאלף אותי' פלא: ראה חסוני זהר ת"ע (קלה, א). מאמרי אדה"א דברים ח"א שם ע' רכו. וש"נ. חיג ע' א"י. אמרי בינה שער התפילין פקמ"א.

נורא תהלות עושה פלא: בשלח טו, יא.

דלא אתיידע ולא ידע ל"י בר איהו בלחודוי: ראה זהר האזינו שם רפח, א ורש ע"ב.

(תהלתי אחטם לך): ישע"י מת, ט.

פו"א: פנים ואחור.

דלית שמאלא בהאי ע"י: ראה זהר (אדרא רבא) נשא קכט, א. מאמרי אדה"א דברים ח"ג ע' תתצא. וש"נ. ח"ה וב"ן. . . יש בו: ראה עץ חיים שער (יב) עתיק פ"א.

ונמשך כל בחי' חכ' ע"י צמצום והיינו ע"י בחי' קריד הנ"ל שעליו נאמר והבדילה הפרוכת . . . וזהו ענין ג' רישין דא לעילא מן דא כו' כנ"ל וד"ל. והענין הוא דגם התענוג שבח"ס הוא בחי' תענוג מורכב מחכ' עכ"פ אלא שהוא מורכב גם מתענוג סתום ונעלם ג"כ אבל אינו רק סתום ונעלם לגבי למטה ממנו וז"ש בעדן עין לא ראתה אלקי' זולתך כי הוא רק תענוג סתום . . . עין רק אלקים זולתך (ובאמת יש לפרש דגם בחי' עינא פקיאח כו' ג"כ לא ראתה כו' והוא מבחי' תענוג הפנימי שבעצמו המאציל שלמעלה הרבה לא מבחי' התענוג המורכב בחכ' עכ"פ גם שהוא בחי' ח"ס כו' ונק' שעשועי המלך בעצמותו וגם נק' עתיקא דעתיקין שהוא בחי' מקשר כל התענוגי' העליוני' הנמשכי' בחכ' כו' ע"י בחי' צמצום ומסך דבחי' קריד כו' משא"כ בחי' עתיקא סתימאה הוא בחי' תענוג שבח"ס דא"א במו"ס דע"י כו') והוא הנק' ג"כ רעוא דכל רעיון שהוא בחי' רצון הפשוט בתכלית האמתיות והיינו בחי' רד"לא הנ"ל שהוא בחי' עצם הגלגלתא ששם מאיר מבחי' עצמו' המאציל ממש וע"כ נאמר שם והבדילה הפרוכת כו' שצ"ל בחי' צמצום והעלם דעצמו' התענוג ורצון הפשוט אז יוכל להאיר הארת התענוג בח"ס וז"ש והחכ' מאין תמצא מאין ליש ע"ד הנ"ל ממש בגילוי אור חכ' דאצ"י ע"י מול ונוצר וד"ל, וזהו אור צח ח"ס אור מצוחצח שנמשך לח"ס מקריד כו' אוכם הוא לגבי עה"ע בחי' מל' דא"ס שברד"לא שנק' נורא תהלות כנ"ל והוא העושה מאין ליש מבחי' פלא בחי' ח"ס ע"י הצמצום הנק' קרומא כנ"ל וזהו עצמו אשר יש בכחו ג"כ לעשות מפלא דח"ס להיות אלף מהעלם לגילוי ממש באצ"י וד"ל.

ומעתה יתפרש ענין ג' היות דויעבור הוי' כו' הכל בבחי' ג' רישין, דהוי' הא' הוא בחי' רד"לא הנ"ל שכולו בחי' פנימי' להיותו בחי' התענוג הפשוט בתכלית הפשיטות כו' שאין שם בחי' התחלקות פנימי' וחיצוני' כלל, רק כבוא הארה ממנו לבחי' מו"ס דע"י וא"א ע"י צמצום דבחי' קרומא הנ"ל אזי יש בחי' התחלקות פנימי' וחיצוני', כמו בבחי' ח"ס שנאמר בו חכמת אדם תאיר פניו. וכל י"ג מדה"ר נמשך מח"ס בבחי' הארת פנים דוקא כמ"ש יאר ה' פניו אליך ע"י בחי' הארה פנימי' דחכ' אדם, דמשמע שיש בחי' חיצוני' כו' והוא בחי' מ"ה ובי"ן. וזהו ויעבור ה' ע"פ אז ויקרא ה' ה' שנמשך מהוי' דבחי' קרומא כו' מהעלם לגילוי דבחי' ח"ס ואני ממילא גם בחי' פלא דח"ס נעשה אלף וזהו הוי' אל רחום כו' שהוא בחי' מקור כל המשכות י"ג מדה"ר

ו"ש בעדן עין לא ראתה: ראה ברכות לד. ב. ישעי' סד. ג.

עינא פקיאח: ראה זתר (אדרא רבא) נשא קכט, סעיב.

שעשועי המלך בעצמותו: נסמן לעיל ע' יג.

עתיקא דעתיקין: ראה זתר נשא שם קכח, א. וראה גם מאמרי אדה"א כראשית ע' ששו. דכיים ח"ג ע'

התמו. ושי"ן. ח"ד ע' אישג.

רעוא דכל רעיון: ראה גם לקמן ע' רטז. ושי"ן.

שנמשכו מבחי' ח"ס מן ההעלם לגילוי להיות נק' אל רחום (אבל מדריגה הד' מה דאוא"ב מקבל ממזל ונוצר חסד אינו נחשב בג' רישין כניל ואינו נק' מקור הי"ג מדה"ר שנא' עליו אל רחום כו' כי אינו רק בחי' מול א' הנמשך דרך פרט מהעלם דח"ס לגילוי אור חכ' כו'), ויובן כ"ז עדי"מ באדם שגילוי אור השכל במוח נובע מכח המשכיל וכמו יהיב חכ' לחכימין בעצם שהוא המוסיף כח בעצם המשכיל כמו התינוק כשיגדל שיתוסף כח החכ' בכח השכל המעלי' כו' והוא ע"י בחי' קר"ד כמ"ש במ"א בענין אויר אור כו' וד"ל.

ואחכ"ז יתפרשו סדר הפסוקי' שבפ' זו ע"ד הנ"ל בענין ויעבור ה' ע"פ כו' שהן בחי' ג' רישין כו', דהנה כתיב וארא אל אברהם כו' באל שדי הוא בחי' פלא דח"ס שנק' ג"כ גילוי ונק' אל שדי בבחי' צמצום דקרומא כמ"ש והחכ' גם בחי' ח"ס כניל, ובאבות ששרשם במדות שבח"ס כניל נגלה עליהם בחי' הוי' דח"ס אבל שם הוי' שבצצמו' ממש בחי' רדלי"א הנ"ל שלמעלה מקרומא לא נודעתי להם, אך והקימותי כו' ע"י ארץ כנען שמגיע ברדלי"א בחי' כתר שבכתר כניל הוא ע"י ששמעתי נאקת כו' שמעוררתי ברדלי"א מטעם הנ"ל, לכן אמור לבניי כו' עד ולקחתי אתכם לי לעם להיות לכם לאלקיי דקאי בבחי' הוי' הא' דרדלי"א שנק' שמי הוי' שיהי' בא גם הוא ונמשך בבחי' גילוי מן ההעלם העצמי' והוא מ"ש והייתי לכם לאלקיי בבחי' הגבלת כלי דשם אלקיי כמ"ש במ"א בענין והי' הוי' לי לאלקים כו'. וזהו כענין ויעבור ה' ע"פ כניל רק שהעברה זו לא בא עדיין בבחי' כלי ממש רק שקרא ה' ה' בח"ס בלבד כניל. אבל כאן נאמר והייתי לכם לאלקיי שבחי' הוי' דרדלי"א שנק' נורא תהלות דלא ידע לי' בר איהו כו' והייתי לכם בהתלבשות בגילוי גמור דשם אלקיי, וז"ש אלקים זולתך יעשה למחכה לו. וזהו על ששמעתי נאקת בניי כו' שמוזה נזכר כריתות ברית לארץ כמ"ש והארץ אזכור, משום דנעוץ תחלתו בסופן מל' בכתר שבכתר בחי' רדלי"א ולא הועיל לזה זכרון ברית לאבות כו' מאחר ששמי ה' בבחי' טעם הביטוש כחומר כו' וכתיב בצדקה תכונני אני בצדק אחזה פניך ממש כמ"ש ויעבור ה' ע"פ בחי' רדלי"א הנ"ל, ע"כ נק' צדקה כובע ישועה שהוא בחי' מקור הראשון ש"ע נהורין דהארת פנים דח"ס דא"א כו' כמו הכובע שניתנה וגלגלתא עצמו

יהיב חכ' לחכימין: דניאל ב, כא.

כמ"ש במ"א בענין אויר אור: ראה מאמרי אדה"א ויקרא חזב ע' תע ואילך.

לכן אמור . . . ולקחתי . . . להיות לכם לאלקיי: וארא ג' ה' ז (שם: והייתי, וכי' בסמוך).

והי' הוי' לי לאלקים: ויצא כח, כא. ראה תורת חיים ויצא כו', ג. מאמרי אדה"א דברים ח"ג ע' אעט.

אלקים זולתך יעשה למחכה לו: ישעי' סד, ג.

בצדקה תכונני אני בצדק אחזה פניך: ישעי' נד, יד. תהלים יז, טו.

צדקה כובע ישועה . . . ש"ע נהורין: ראה ישעי' נט, יז. ראה אגרת הקדש ס"ג. הנטמן בסמוך בהערת ד"ה

עשרת.

שור' ש"ע — שניתנה וגלגלתא: אוצ"ל: שניתנה ע"ג הראש וגלגלתא.

ששם הוא בחי' רדל"א כשב"כ וכמ"ש במ"א בענין עטרת תפארת שיבה בדרך צדקה תמצא דוקא משום דנעוץ תחלתו בסופן דוקא וזהו ומגבעות תעשה להם וילבש צדקה כשריון כמו כובע נחושת ע"ג הראש שנק' כובע ישועה כו' מטעם הנ"ל וד"ל.

בע"ה פ' וארא אשר שמענו בשנת תקפ"ו"י בק' לובאו"ק.

לכן אמור לבני אני ה' והוצאתי אתכם מתחת סבלות מצרים כו' עד ולקחתי אתכם לי לעם ואני אהי' לכם לאלקי' כו'. הנה ידוע דאת זלע"ז עשה האלקי' וכמו שיש בחי' מצרים בקליפה כך יש בחי' מצרים בקדושה שנק' מיצ"ר י"ם העליון או מיצ"ר מ"י כו' כידוע בס' הקבלה במ"ש בצאת ישראל ממצרים מבחי' מיצ"ר מ"י דגרו"ן כו' ע"ש. והנה להבין כ"ז יש להקדים מ"ש מה יפית ומה נעמת אהבה בתענוגי' ל' רבים כו', דהנה מלמעלה למטה מן המשפיע אל המקבל א' אהבה בתענוגים כו' אבל מלמטה

עטרת תפארת שיבה: משלי טו, לא. ראה ד"ה בכ"ה בכסליו בתורה אור וישב בט, סעי' ואילך: מכ"ק אדה"א (קה"ת תשמ"ט) ע' 17 ואילך. שערי אורה שער החנוכה ע' יב ואילך וע' יד ואילך. מאמרי אדה"א בראשית ס"ע שיו ואילך. ע' שכ ואילך.

ותגבעות תעשה להם וילבש צדקה כשריון: תצוה כח, מ. ישעי' נט, יז. ראה בהגסנום בהערה שלפניו. לכן אמור לבני: נמצא בבז"ר א-169 ע' פז (רק חלק), ב-523 כב, ב. ג-614 ע' ריא (רק חלק) בכותרת: ב"ה פ' וארא חקפ (והשאר מחוק) לפ"ק, ד-936 ע' עא (רק חלק) בכותרת: בעיה פ' וארא אשר שמענו בשנת תקפ"ו בק' לובאו"ק, ה-2003 ע' צג בכותרת: ב"ה פ' וארא, ו-2009 ע' לב בכותרת: ב"ה פ' וארא, ז-2016 ע' קא (רק חלק) בכותרת: ב"ה פ' וארא.

המאמר נדפס מבז"ר וז"ב אר"חיים ניתוספו כפנים אחיות או תיבות מבז"ר ומבז"ר, וישוניי נוסחאות נרשמו כשולי הגליון.

מאמר זה מיוסד על ד"ה זה משנת תקס"ג, נדפס בתורת חיים וארא ע' קא [הנחת כ"ק אדה"א]. והנחה אחרת — בתורה אור וארא נז, ב. והנחת הר"מ נדפסה בספר המאמרים תקס"ג ח"א ע' קו. והגהות וכו' הציצ — באור התורה וארא ע' קעא וע' רמ. ובכרך ז ס"ע תקצו ואילך.

בתיא' ותורת וסתי' תקס"ג שם נוסף גם ביאור להמאמר.

לכן אמור לבני אני ה': וארא ו, ג.

ולקחתי אתכם: ואני אהי' לכם לאלקי': וארא שם, ז [ושם: והייתי לכם].

דאת זלע"ז עשה האלקי': ע"פ קהלת ה, יד. ראה ביאורי הוהר פקודי נט, ב. מאמרי אדה"א דברים ח"ד ע' א"צ.

מצרים בקדושה: ראה אור התורה כאו ע' רמ ס"ג.

מצרים: מיצ"ר י"ם. מיצ"ר מ"י: ראה פרי עץ חיים שער (כא) חג המצות פ"ו. וסידור הארז"ל פיסקא עבדים היינו.

בצאת ישראל ממצרים: תהלים קד, א. ראה מאמרי אדה"א פרשיות התורה ח"ב ע' תקכט. מאמרי אדה"א דברים ח"ג ע' אקלב.

מה יפית ומה נעמת: שיר השירים ו, ג.

למעלה בהעלא' המקבל אל המשפיע צ"ל בשמח' דוקא כמ"ש עבדו את ה' בשמחה וגילו ברעדה כו' (ואעפ"י שא' עבדו את ה' ביראה דוקא שהוא היפוך השמחה שהיא בבחי' התפשטות כו', הענין הוא דשניהם אמת כמ"ש במי'א בענין וגילו ברעדה שא' במקום גיל'ה שם תהא רעד'ה ואיך יכול להיות ב' הפכי' כאלה במקום א' אך הגילה תהי' מבחוץ ורעדה מבפנים, כאבהא דאברהם בחדוה וקירוב כמ"ש התהלך לפני כו' וירא מבפנים כמ"ש בו כי ירא אלקי' אתה, וביצחק הי' להיפוך שפחד יצחק הי' מבחוץ ואבהא מבפנים כו', וכמו שאו' וכל הלכות יראוך מבפנים וכל קרב וכליות יזמרו בחדוה מבחוץ כאברהם או להיפוך לבבות יראוך מבחוץ ויזמרו מבפנים כיצחק (ובדוד א' שהי' מפזז ומכרכר בכל עזו וחדוה וירא' מ"ש בביטול פנימי שהי' מרכבה למל' כו'). והנה עיקר העלא' המקבל אל המשפיע כמ"ש ואל אישך תשוקתך אעפ"י שצ"ל בהתכללות דרו"ש שהוא אוי"ר אבל כללותם הוא דוקא בבחי' השמחה, שמתעם זה נק' כללות נשי' בכלל בשם שמח' דוקא כמ"ש אם הבנים שמחה כו' וידוע דפי' אם הבנים הוא מקור כללות נשי' שבאי' בהתחלקות ההשגו' אלקי' ואוי"ר בכל נשמה כפום שיעורא דילי' כו', כמו מקור כל ת"ר אלף נשמות שהי' במ"ת אעפ"י שכאו"א יש לו שכל והשגה ואוי"ר מיוחד בבחי' התחלקו' המדריגות דמדות שהן ר"ק בכלל, הנה שרש מקורם הכללי הוא בחי' בינה שנק' אם המוליד המדות בכללות ובפרט וכמ"ש כי אי"ם לבינה תקרא כו', וזהו אם הבנים שמחה שמה שיוולד המדות דאוי"ר מבחי' בינה (שנק' אימא עילא' או אימ' תתא' כידוע) זהו בבחי' השמחה דוקא שהשמחה טבעה להוציא מן ההעלם לגילוי, וזהו אם הבנים

עבדו את ה' בשמחה: תהלים ק, ב.

וגילו ברעדה . . . עבדו את ה' ביראה: תהלים ב, יא.

שריה בשמחה — ביראה . . . שאי' ל: ליתא.

במקום גיליה שם תהא רעד'ה: ברכות ל, ב. ראה מאמרי אדה"א דברים ח"ג ע' תתלט. ושי"ן. במדבר ח"ב ס"ע תשכה.

התהלך לפני . . . כי ירא אלקי' אתה: לר יו, א. וירא כב, יב.

וכל הלכות יראוך . . . וכל קרב וכליות יזמרו: גוסס תפלת, נשמת' (לשבת ויר"ט). ראה מאמרי אדה"א מארזיל ס"ע תסו ואלך. אתהלך ע' לד. תורת חיים בראשית קל, רע"א.

שריה כיצחק — אי' ניתוסף ע"פ א"ת.

ובדוד . . . מפזז ומכרכר בכל עזו: חבור ב' פסוקים — שמואל"ב ו, טו. שם, יד. ראה הנסמך במאמרי אדה"א דברים שם. בראשית ע' תקמה.

ובדוד . . . שהי' מרכבה למל': ראה מאמרי אדה"א דברים ח"א ע' רטו. ושי"ן. ח"ג ע' תתקט. ושי"ן.

ואל אישך תשוקתך: בראשית ג, טו.

אם הבנים שמחה: תהלים קיג, ט.

אם הבנים . . . בינה: ראה זהר ויתו יוט, א. יתרו פד, א. פה, ב. פרדס שער (כג) ערכי הכינים מערכת אם הכנים. לקוטי תורה דרושים לשמ"ע פה, ד.

כי אי"ם לבינה תקרא: משלי ב, ג. ראה אור התורה משלי כרך א ע' תקמו. מאמרי אדה"א כמדבר ח"ג ס"ע תתקמט ואלך.

שריה וכמ"ש — שמה . . . דכניי שמחה: ג'ל: ליתא. וכנראה נשמט מפני תיבות הדומות: שמחה . . . שמחה.

דכנ"י שמחה שמח"ה כלל"י שזהו בגילוי אורו וניצוצות דכללות דנש"י עד תולדות דאוי"ר מההשגה האלקי שבכאו"א בפרט יבא ע"י השמחה בפרט וד"ל.

וביאור הענין הנה ידוע בעיקר ענין ההתבוננות בכינה שבמוח שיתפעל בלב באוי"ר אלקי זהו מאשר יתבונן בגדלות הבורא ית' איך שהוא אלקי חיים ומלך עולם כו' דהיינו מה שמהווה כל העולמות והברואי מאין ליש בעיקר התהוות מציאותם ככח האלקי בדבר ה' ב"מ וכמ"ש בדבר ה' שמים נעשו וברוח פיו כל צבאם כו' כידוע, ועכ"ז מה שנמשך מקור החיים לכל בריאת העולמו' אינו נמשך רק מבחי' הארה דהארה לבד כאותיות וצורפי' המאירים מבחי' שמו שהוא שם אלקי' או שם אד' כמ"ש איד' ב"ם כו', כי גם בחי' שמו נבדל ומרום מהיות בא בגילוי אור ושפע להוות בע"ג ותכלית, וכמ"ש כי נשגב שמו לבדו ורק הודו על כו' פ"י רק הוד דהוד וזיו שמו הוא המאיר על כו'. והענין הוא כידוע-דבחי' השם הוא השורה רק בבחי' מקיף מרחוק על הדבר שנק' השם עליו, כמו שם האדם כשנקרא על איזה דבר מה לומר שאותו הדבר שלו וברשותו ועל שמו נק' כמו בית או שדה הרי אין עצמותו של [אותו] איש נמשך על הבית או שדה וכה"ג רק שמו בלבד נקרא עליו שאו' זהו בית פ' וכה"ג כי הרי השם של אדם אינו נחשב מעצמותו ממש רק שנתפס על ידו לקוראו בלבד ואינו רק בחי' התפשטות שלו בלבד כידוע, ואמנם עכ"ז זהו בחי' רוממות והתנשאות שלו כי השם הוא הגדולה והממשלה שנתפשט שמו בעולם, כמו שמו של מלך על עמו ומדינתו דמה שממשלתו וגדולתו מתפשטת בכל ארצו אינו אלא בחי' שם כבוד מלכותו שנקראת שמו עליהם לבד והיינו בחי' התפשטות דשם ומל' ולא בחי' עצמות ממש שהוא בבחי' מקיף מרחוק ואמנם זהו בבחי' הרוממות וההתנשאות דשם מלכותו שמתפשט עליהם כו', וכמלכותא דארעא יובן ג"כ במל' דרקייעא כמ"ש דלעילא שבחי' שם ומל' דאצי' שנק' מדת מלכותו ית' הוא המאיר ומתפשט על כל העולמות בבחי' מקיף מרחוק והוא מ"ש מלכותך מל' כ"ע ומלכותו בכל משלה כו', ומה שנמשך אור וכח האלקי להיות

אלקי' חיים ומלך עולם: נוסח ברכת יוצר.

בדבר ה' שמים נעשו: תהלים לג, ה.

איד' ב"ם: תהלים סח, יח.

כי נשגב שמו לבדו . . . הודו על: תהלים קמח, יג. ראה ספר המאמרים תקס"ה חיב ע' תשל. מאמרי אדה"א דברים ח"א ע' קעה. ושי"ג. חיד ע' אישטו. ושי"ג. לקמן ע' רפה.

השם של אדם . . . התפשטות שלו: ראה מאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע' נג. ושי"ג. חיב ע' תשכב, ומקבילו בלקוטי תורה בהר מג, ב. דברים ח"א ע' קכו. ושי"ג. חיד ע' אירטח ואילך. ושי"ג.

שורה שם — שנקראת . . . דשם מלכותו: ב' ליתא. וכנראה נשמש מפני חיבות הדומות: מלכותו . . . מלכותו.

וכמלכותא דארעא . . . במל' דרקייע: ראה ברכות נה, א.

במ"ש: במלכות שמים.

מלכותך מל' כ"ע ומלכותו בכל משלה: תהלים קמח, יג. שם קג, יט.

התהוות כל הברואי מאין ליש כידוע זהו רק מבחי' הארה דהארה לבד מבחי' שם ומל' דאצ"י ולא מבחי' העצמות כו'. וזהו שא' כי נשגב שמו לבדו, דגם בחי' שמו נשגב לבדו ברוממות והתנשאות כמ"ש ה' מלך גיאות לבש כו' הודו על ארץ כו' כנ"ל, ועכ"ז הרי עיקר ומקור הראשון להיות התהוות העולמות מאין ליש נמשך רק מבחי' שם ומל' דמלכותך מל' כ"ע שנק' שמו ית' שבזה דוקא הן חיי' וקיימים תמיד בקיום נצחי' אעפ"י שמאיר עליהם בבחי' מקיף לבד, וכמו במלאכ"י עליונים דאימת מל' דאצ"י עליהם שמוה הן עיקר קיומם וכמ"ש הן יראת ה' לחיים וע"כ המלאכ"י הן יותר נצחי' לפי שיש בהן יראת אלקי' יותר כמ"ש במ"א וד"ל (ומ"ש ואתה מחי' את כולם שזהו [מ]א' עד תי"ו דכ"ב אותיות שקבען בפה כו' שהן י"מ בפרט (או את"ה רוח ממש שזהו בחי' גילוי אור חסד העליון שיורד מגבוה לנמוך להחיות רוח שפלים כו')) הרי ידוע דבחי' האותיות הללו הוא שנמשכים בבחי' דבר מלך דוקא כמ"ש דבר מלך שלטון, וכמו במ"א דמע"ב שא' ויאמר אלקי' יהי אור ויהי אור לפי שגזירת מלך ה' שגזר וא' יהי אור ויהי אור כו', וא"כ הרי בחי' האותיות שנבראו בהן שמים וארץ וכל צבאם בא"י בגילוי אור וחיות ממש בכל בריא' ובריא', אבל בחי' המל' שממנו נמשך המאמ' הוא בבחי' מקיף ברוממות והתנשאות דשם ומל' על כללות העולמות בשוה אעפ"י שבכל עולם ועולם נק' שמו שם ביחוד מ"מ קריא' שם ומל' בכללות על כל ההשתלשלות בשוה שזהו בבחי' מקיף דטובב כ"ע כשנשגב שמו לבדו ממש, ועכ"ז שמו נקרא עליהם עכ"פ כמו שנק' בית או שדה ע"ש הבעה"ב כמו שאר' קונה שמים וארץ כו' קונה הכל והקנין הוא שנעשה הדבר ברשות הקונה ונק' על שמו (וכך הוא מ"ש ה' קניני' הן תורה קנין א' כו') (כמ"ש במ"א וד"ל).

והנה גם זה שנמשך בחי' שם ומל' להיות מלכותו מל' כ"ע הוא בא בבחי' הצמצום הגדול שנתצמצם בעצמות להיות בחי' מלך על העולמות שאין ערוך אליו כלל וכמ"ש ה' מלך גיאות לבש שנתלבש ונתצמצם להיות

ה' מלך גיאות לבש: תהלים צג, א. ראה הנסמן במאמרי אדה"א דברים ח"ג ע' תוקפג.
 הן יראת ה' לחיים: משלי יט, כג (בהוספת תיבת הו"ן). ראה סידור שער הק"ש פכ, סעי' בשם ה"מ.
 מאמרי אדה"א וקרא ח"ב ס"ע תקלט. ושי"ן. דברים ח"ד ע' אה"ג. ושי"ן.
 ואתה מחי' את כולם: נחמ"י ט, ו. ראה שער היודד והאמונה ס"ב.
 דכ"ב אותיות שקבען בפה: ראה ספר יצירה ס"ב מ"א.
 להחיות רוח שפלים: ישע"י גו, טו.
 דבר מלך שלטון: קהלת ה, ד.
 ויאמר אלקי' יהי אור: בראשית א, ג.
 קונה שמים וארץ: קונה הכל: לך יד, יט. כב. נוסח תפלת העמידה.
 ה' קניני'... תורה קנין א': ראה אבות ס"ז, נ. ד"ה זה כמאמרי אדה"א מארז"ל ע' קב וע' קכז. וכמאמרי אדה"א במדבר ח"ב ע' תתנא.

בבחי' מל' על עם כו' (וכמו בריה שאו' י"פ דמלכויות שבזה יתעורר להיות לו רצון למלוכה כו'), כי בחי' מדת המל' כמו שהיא למעלה בעצמות אור האצ"י הוא בבחי' רוממות דעצמות א"ס ב"ה (שוהו בחי' ההתנשאות שמצד עצמו כו' שנק' מלך הקדוש ונק' מלך מרומם לבדו כו' כמ"ש במ"א), וזהו יחיד חי העולמי' מלך כי מה שהוא חי העולמיים בכלל אינו רק מבחי' מלך שוהו בחי' מדת מלכותו ית' העצמי' כמו שהוא יחיד לבדו (כמ"ש המלך המרומם לבדו שמיחד בעצמות ממש) שנתצמצם להיות מלך ברוממות והתנשאות על העולמות בע"ג שאין ערוך אליו כלל (וכן כשאו' מלך יחיד חי העולמי' הכל עולה לענין א' כנ"ל). וזהו כ"י נשג"ב שמ"ו לבד"ו, פי' שמ"ו סת"ם הוא שם מל' דאצ"י כמו שהוא בבחי' האצ"י כנ"ל דאיהו וחיוהי חד כו'. ואמנם גם אחר שנתצמצם להיות מלך על כל העולמות ולהיות נק' שמו עליהם אין צמצום זה עושה שינוי כלל לפניו ית' כמ"ש אני הוי' לא שניתו כו' וכת"י אני ראשון ואני אחרון כו' ראו כי אני אני הוא כו', דהיינו שאין שינוי כלל לפניו בין קודם הצמצום שהוא קודם שנברא העולם מאין ליש כו' שהי' הוא ושמו בלבד (שהוא שמו דמל' דאצ"י מיוחד בעצמותו כנ"ל) שהוא קודם שנק' שמו עליהם כו' ובין לאחר הצמצום שנתפשט שמו שם מל' על עולמות הנפרדים בע"ג ותכלית כו' מאחר שאין ערך כלל לנברא בע"ג לבורא ית' שהוא בלתי בע"ג ע"כ נשגב שמו ומרומם עליהם אדר הצמצום כמו קודם הצמצום ממש בשוה באין שינוי כלל וז"ש יהללו את שם ה' כי נשגב שמו לבדו, פי' אעפ"י שיהללו את שם ה' אבל גם עתה נשג"ב שמ"ו לבד"ו ממש כמו שהי' קודם הצמצום שהי' הוא ושמו' בלבד כנ"ל ודיל (וזהו שאו' אתה הוא משנברא כו' את"ה בהתגלות דכ"ב אותיות שנמשכים משם ומל' דאצ"י בבי"ע והוא לי' נסתר כמו שהי' קודם הצמצום ממש ואת"ה הוא" זה הוא קודם שנברא העולם באין שינוי כלל כו').

ברי"ה שאו' י"פ דמלכויות: ראה ראש השנה לב, א. סידור תפלת ר"ה רלח, ב. מאמרי אדה"א דברים ח"ד ע' איש. ושי"ג.

מלך הקדוש: ראה ספר המאמרים תקס"ו ע' שנא. ומקבילו בלקוטי תורה נצבים נא, ב. מלך מרומם לבדו: ע"פ ברכת יוצר. ראה שער האמונה פמ"ז.

יחיד חי העולמי' מלך: נוסח ברכת ברוך שאמר. ראה תורה אר מקצ מ, ג. ספר המאמרים תקס"ח ח"ב ע' תר"ג.

כשאו' מלך יחי חי העולמי': נוסח ברכת ישתבח.

דאיהו וחיוהי חד: תקוני זתר בהקדמה ג, ב. ראה מאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ע' תתק"ח בהערה.

אני הוי' לא שנית. . . אני ראשון: מלאכי ג, ו. ישעי' מד, ו.

ראו כי אני הוא: האזינו לב, לט (כדילוג).

קודם שנברא. . . שהי' הוא ושמו בלבד: ראה פרקי דרבי אליעזר פ"ג. הנסמך במאמרי אדה"א דברים ח"ד

ע' אירעא.

יהללו את שם ה': תהלים קמח, יג.

אתה הוא משנברא. . . ואת"ה הוי'. . . קודם שנברא: ע"פ נוסח תפלת השחר. ראה גם מאמרי אדה"א

פרשיות תהורה ח"ב ע' תתמ. מאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ע' תקמח. ושי"ג.

והנה או בשע בברכה הא' אל עליון גומל כו' וקונה הכל וזוכר חסדי אבות ומביא גואל לב"ב למען שמו באהבה, וי"ל מה סמיכות ענין וזוכר חסדי כו' למיש וקונה הכל כו'. דהנה א' אחר שנשגב שמ"ו לבד"ו הודו על ארץ ושמים וירם קר"ן לעמ"ו דוקא כו', להיות ידוע שיש בבחי' המל' ב' מדריגות פנימי' וחיצוניות, בחי' החיצוניות הוא אשר נמשך בשביל העולמות החיצוני' שיהי' חיותם וקיומם בתמידות כני"ל וכמ"ש מלכותך מל' כ"ע כו'. וזהו שאו' אל עליון בבחי' רוממות והתנשאות דבחי' המל' על כל העולמות (כני"ל) וקונה הכל כענין קונה שמים וארץ שנקרא' על שמו דוקא וברשותו כקונה בקנין כני"ל, אמנם יש ב' מיני קנין א' קנין חיצוני כקונה בית ושדה ועבד כו' שנק' קנין כספו שנטפלי' אליו להיות נק' על שמו לבד כני"ל, והקנין הב' הוא קנין עצמו שנחשב בבחי' פנימי' ועצמו' שלו ממש, וזהו באמת ההפרש בין קנין שמים וארץ כקונה בית וכה"ג שהו' בבחי' חיצוניות הרצון וחכ' ומדות כו' לקנין עצמי כקנין דתורה וישראל' שא' ה' קניי ראשית דרכו ובישראל' א' עם זו קניית וכה"ג (כידוע דקנין באצ"ו כמו ברוך קונך ברוך בוראך כו'), והוא ענין ההפרש בבחי' המל' בין חיצוניות המל' לעולמות שזהו משמו החיצוני' הנק' ע"ש פעולת התפשטותו לבד כני"ל ובין פנימי' המל' בפנימי' ועצמי' הרצון ותענוג ופנימי' החכ' ומדות בקנין דתורה וישראל' כו', כידוע דג' קשרי' הו' ישראל' מתקשראן באוריית' ואוריית' בקובי"ה בבחי' התקשרות עצמיות כו', וזהו שאו' כבוד מל' יאמרו כו' ואח"כ להודיע לבני האדם שהו' נש"י כבוד הד"ר מלכותו פנימי' המל' שנק' הוד והדר מלכותו כני"ל כמ"ש במ"א, וכמ"ש יביאו לבוש מל' שלבש בו המלך בזמן מ"ת כו' שהוא מה שנק' מלך ישראל' כו' בקבלת מ"ש בעול מצות דוקא כמ"ש תמליכנו עליכם דוקא, וע"כ גם בק"ש א' שתמליכנו בשמים כו' שהחיצוני' תלוי בפנימי' דוקא וד"ל. וזהו כי נשגב שמו לבדו בבחי' פנימי' המל' דאצ"ו כמו שהוא לבדו ממש ורק הודו על ארץ כו' בחיצוני' ואמנם וירם קרן לעמו קר"ן המל' לעמ"ו דוקא ומהם נמשך בחי' מל' לכל העולמות מטעם הנ"ל. וזהו שאו' אלקינו מלך העולם כו' והיינו שאו' בשע אלקינו ואלקיי

וקונה הכל כענין קונה שמים וארץ: אבדרהם בפי השמונה עשרה.

ה' קניי ראשית דרכו . . עם זו קניית: משלי ה, כב. בשלח טו, טז.

דקנין באצ"ו . . ברוך קונך: סידור הארז"ל במקומו.

דג' קשרי' הו': ראה זהר אחרי עג, א. מאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע' צט. ושי"נ דברים ח"א ע' לט. ושי"נ.

ח"ג ע' תשעה ואילך וע' תשפג ואילך.

כבוד מל' יאמרו . . להודיע לבני האדם . . כבוד הד"ר מלכותו: תהלים קמה, יא. יב. ראה גם ספר

המאמרים תקס"ז ע' שסת. מאמרי אדה"א דברים ח"ג ע' תתקלו וע' תתקלח.

יביאו לבוש מל': אסתר ה, ת.

תמליכנו עליכם: ראש השנה טו, סע"א.

שתמליכנו בשמים: ראה זהר (יע"א מהימנא) פינחס רכג, סע"ב ואילך. עקב ערב, א. הנסמך במאמרי

אדה"א בראשית ע' לד.

אלקינו מלך העולם: נוסח ברכת המצות.

אבותינו כו' ולא א' אלקי השמים כו', ואח"כ [א'] קוניה הכיל ממילא כו', וזהו וזכיר חסדי אבות שהן המרכבה לשמיו העצמי שנשגב לבדו כניל ומביא גואל לביב גם בדורות האחרונים שהן נשיי שהן בחי' הפנימי ועצמות למען שמיו העצמי הניל באהבה דהיינו אה"ר דאברהם וכמו שמסיים מגין אברהים כו', ומבחי' גאולה זאת שמביא גואל לביב מחסדי אבות דוקא הוא שנמשך גם לכל העולמות גם לגעה"ע וגעה"ת וכ"ש עלמות התחתונים הכל למען שמו העצמי אשר באבות (כמו שא' אברהם קנין א' קנין עצמי כו') אשר נק' עליהם פנימי שמו באה"ר העצמיות, אבל מצד הנבראי' שהן בע"ג ואין ערוך להם כלל לגבי הבורא ית' וכלא ממש תשיבי כניל לא הי' התעוררות השפע האלקי עליהם כ"כ בתמידות רק למען אהבת שמו שמביא גוא' כו' וד"ל.

והנה כל ההתבוננות הניל בענין כי נשגב שמו לבדו כו' וכה"ג היינו בבחי' בינה שננפש שהוא כח ההשגה שמשגי בגדולת ה' במוח הבינה כל א' לפי מדריגתו ברוממות והתנשאות אלקות איך שכל העולמות רק מהארה דהארה מאותיות שם ומלי' כו', ובכללות נשיי נק' בחי' בינה בשם אם כמי'ש כי אם לבינה תקרא כו' וכמו אם המולדת הננים שהן המדות ע"כ נק' אם הננים כניל, וביאור הדבר ידוע דגם שהאדם מתבונן היטב ככלי מוח הבינה שננפשו ונקלט האור וההשגה האלקי ומתיישבת היטב במוח בינתו בענין רוממות הא"ס ושמו הגדול שנשגב לבדו כניל וכה"ג גם בהתבוננות בקי"ש ביחוד' שה' אלקינו ה' אחד באח"פ ממש כו', עכ"ז אנו רואי' שיוכל להיות שלא יהי' נולד מהשגה והתבוננות זאת שום התפעלות אהבה או יראה בנילו' בלבנו כלל וכלל, ואעפ"י שמחמת ההשגה שבמוח נתפעל במוח גם באי"ר (לבד התפעלות עצם השכל והשגה שבמוח ולא במחשבה והודאה או הסכם במוח לבד) ונק' דו"ר שכלי"י שבמוח עדיין, אבל בחי' התפעלות זו שבמוח נשארה בהעלם במוח (שזהו בבחי' מקיף דכל המקיפי' מבינה כו' והוא שנשאר בחי' התפעלות אוי"ר שבאה מצד הקליטה להתבוננות והשגה זו כלולי' בהעלם וסתימות במוח' והשגה זו דהשג' ומח' זו מקפת וסוכבת בהעלם להתפעלות אוי"ר זו שבמוח (כמו שרואי' באדם כאשר עומד לפני שר וגדול ונתפעל ביותר מאיזה דבר מה שעוצם התפעלות זו בכלי המוח ולא נדבר כלל), וזהו כמו משל הוולד שסתום ונעלם הוא בבטן אמו שאעפ"י שישנו במציאות ומהות בפ"ע בבטן אמו אבל לא יוכל לצאת לאויר וי"עלם כי אחוז וקשור הוא בבטן האם ונכלל בה בהעלם וסתימות כו' עד שאינו נחשב שם במהות בפ"ע כלל כמו שא' דעובר ירך אמו הוא ואוכל מה

אלקי השמים: לשון הכתוב חיי שרה כד, ז.

אבות שהן המרכבה: בראשית רבא פמ"ז, ה. פס"ב, ה. ראה הנסמן במאמרי אדה"א דברים ח"א ע' רטו.
אברהם קנין א': אבות פי', י. ראה לעיל ע' מט הערה ד"ה: ה' קניני.
דעובר ירך אמו הוא ואוכל מה שאמו אוכלת: גיטין כג, ב. נדה ל, ב.

שאמו אוכלת כו'. וכך הוא בנמשל בבחי' המדות או"ר שנק' ב"ן ובית' כמו שהן כלולתי ונעלמים עדיין במוח בינה בהשגה האלקי' כניל דאעפ"י שהתפעלות זו דאו"ר הן מהות ומציאות נבדל מעצם אור השכל וההשגה האלקי' שבמוח בינה כניל שמחמתה נתפעל [כ]תולדות הולד בבטן אמו אבל נשארי' כלולתי בבינה בהעלם וסתירות ולא יוכלו לצאת בגילוי בלב כלל לפי שאסורי' וקשורים שם כאסור וקשור בחבלי' כו' שמונעי' ליציאתם מן ההעלם כמו חבלי לידה שמונעים יציאת ותולדות הוולד ומעכבי' אותו בבטן כו' ודיל', וכך הוא ממש ענין עיכוב התפעלות המדות במוח הבינה שנשארי' שם בהעלם בהתכללות כהתכללות העובר בבטן אמו מכוסה ונעלמי' אעפ"י שההשגה הזאת דבינה היא המולדת המדות הללו ונגדלי' שם כגידול הוולד בבטן כו' (כידוע בענין רגל הקצר שבה"א שהוא ענין אושיט פסיעה לבר כו' שהן בחי' מדות דו"ו זעירא שכלולתי' בה"א עילאה דבינה (ומסט' דאימא אתמתח כו') (כמ"ש בביאורי הזהר פ' בלק).

והנה סיבת מניעת התגלות ותולדות המדות דאו"ר מן ההעלם שבמוח לבא בגילוי בלב שנק' לידה כניל זהו בא מחמת בחי' פרעה דקליפ' שבבחי' עורף ואחוריי' דכת"ר, והוא ענין ההתקשרות של הרצון הור דקליפ' בדברי' גופני' כתאות היתר וכטרדות עמוקות במוח בהבלי הזמן לרדוף אחריהן כו' בתחבולות עמוקי' ביתר מכפי המדה עד ששוכח על ה' הזן ומפרנס ואו' כחי ועוצם ידי כו' וע"י פריקת עמי' במצות וכה"ג, שכ"ז הוא הקליפה המנגד לבחי' עומק טוב דבחי' ביטול הרצון הפנימי' שלמעלה מן השכל כו' (או כמו כי פנו אלי עורף ולא פנים שזהו ענין החיצוניות דרצון בקרירות בבחי' אחוריים כמו מן השפה ולחוץ לכד כמ"ש יען כי נגש העם כו' בפיו ושפתיו כבדוני ולבו רחוק [ממני'] כו' ואבדה חכ' חכמיו ובינ' נבונת' תסתתר שזהו בחי' מזלות דחויב שמוה יבא מניעת הלידה ודיל') (וזהו שאו' בפעי' דפרעה אוחו באחורי עורף דכתר דקדושה ומונע ומעכב לידת דמדות שכלולתי' בבינה אימא עילאה כו') שזהו המונע ומעכב להיות גילוי התולדה דאו"ר מן המוח ללב, כנראה בחוש בכל הטרודי' ביותר בעסקי' וכל ההולכי'

או"ר שנק' ב"ן ובית': ראה תניא פט"ז. ספר המאמרים תקס"ה ח"ב ס"ע תתקס"ב. שם ע' תשפט. מאמרי אדה"א וישרא ח"ב ע' תשפ. ושי"ג. כמדבר חיג ע' אר"ג.
בביאורי הזהר פ' בלק: קג, א ואילך. נדמס גם בספר המאמרים תקס"ח ח"א ע' רסט.
פרעה . . . עורף: ראה בסמוך הערה ד"ה: שאו' בפעי'ת.
כחי ועוצם ידי: עקב ת, יז.
כי פנו אלי עורף: ירמ"ב, ב. כו. ראה מאמרי אדה"א דברים ח"ב ע' עתר ואילך. ושי"ג. בראשית ע' תקנו.
ושי"ג. לקמן ע' ער.
יען כי נגש העם . . . ושפתיו: ישעי' כט, יג [ושם: ובשפתיו — אבל כיה גם לקמן ע' קצט וע' רמט. מאמרי אדה"א בראשית שם]. ראה הנסמן במאמרי אדה"א דברים שם.
ואבדה חכ' חכמיו: ישעי' שם, יד.
שאו' בפעי'ת דפרעה אוח: נסמן בריש המאמר הערה ד"ה: מצרים . . . מיצר. וראה גם הנסמן במאמרי אדה"א פרשיות הנורה ח"ב ע' תקיג.

בשרירות לבם כתאות זרות שלבם בל עמם בלתי יתפעל כלב ממה שמישג ומתפעל במוח באלקף ולא קרב זאי' כלל כי נשאר הכל כמוח ולא יגע ללבו כלל וכלל כו' (ויכול להיות שהיה מניעה זו מסיבה אחרת והוא מצד העוונות המבדילים בין י"ה חו"ב שבמוח לו"ה שבמדות ומעשה (שזהו כמו סיף שנוטל הראש מן הלב כו' [ו]ע"י התשובה הוא תשוב ה"א עילאה לגבי וי"ו כמ"ש במ"א) (וכמו שא' דעבירה מטמטמ' לבו של אד"ם שאינו מתפעל כלל מכל השגה שבמוח ונק' טמטום הלב כידוע), אך יש מניעה ועיכוב זה בלב גם בעובדי ה' לפרקי' והוא מסיבה וטעם הנ"ל וד"ל).

והנה עיקר המקום שבו נעשה המניעה ועיכוב לבחי' לידה מדות מן השכל שבמוח הוא במיצר הגרון דוקא לפי שהוא המפסיק בין המוח להלב כידוע שבגרון הוא מקום שמסתיים ומתקצר אור השכל שבמוח בינה, כנראה בחוש שגם בהעמיק האדם דעתו ושכלו בהשגה אלקי' במוח בינה ויתפעל ג"כ במוח באוי"ר הרי מיד נתקצר ונתעלם כל אור אותו השכל והטעם שהי' לו במוח בינה בהסבר גדול והקיצור והתמצית גם הוא נסתלק למקורו בהגיע המשכת המוח ללב דרך מיצר הגרון שהוא הקנה הנמשך בו מן המוח ללב, שמפני שמן הגרון נמשך להיות התפעלו' המדות בלב שהוא בא בשינוי המהות לגמרי ואין לו ערך כלל להתפעלות מדות שבשכל שבמוח ע"כ מתקצר אור השכל שם כאלו לא הי' ונתצמצמו שם התפעלות המדות שבשכל לגמרי בעיכוב ומניעת הלידה מצד בחי' מיצר הגרון שהוא המפסיק ומעכב מלבא מן ההעלם לגילוי הלב, ואחר העיכוב במיצר הגרון הוא שבוקעי' ויוצאי' מן המיצר הזה ונעשה מהות התפעלות המדות בלב כמו ולד הנולד שיוצא מן המיצר שהי' מעוכב וסתום, וזהו ענין הקול שיוצא מן הגרון בהתפעלות המדות שבלב אחר שיוצאו ונולדו שם מן המוח דבינה דוקא (וכמו הניגון בקול שיוצא מורכב מהבל הלב והמוח יחד והיינו מתמצית הכונה בהשגה שבמוח בינה שנק' עומק ותמצית המושג שנקלט בלב כשבא בהתפעלות המדות שבלב שזהו עומק בינה ליבא שלמעלה ממדות שבבינה עצמה, וכמ"ש במ"א כענין ממעמקי' קראתיך כו' עומק חו"ב שבלב כו', וכמו שיר הלויים עפ"י העומק דכונה שבהשגה דבינה דוקא כמ"ש ועבד הלוי הוא כו', וזהו רוממות' א"ל בגרוני'ם דוקא כשיוצא בחי' התמצית

כמו סיף שנוטל: ראה מאמרי אדה"א דברים ח"ג ע' א"פ.

התשובה . . . חשבו היא . . . וי"ו: זהו (רע"א מהימנא) נשא ככב, א. ראה מאמרי אדה"א דברים ח"ב ע' חכג. ושי'.

דעבירה מטמטמ' לבו של אד"ם: יומא לט, א. ראה דרך חיים שער התשובה יח, ג. מאמרי אדה"א דברים

ח"ד ע' אקצב.

ממעמקי' קראתיך: תהלים קל, א. ראה מאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ע' תקצ.

ועבד הלוי הוא: קרח יח, כג.

ורוממות' א"ל בגרוני'ם: תהלים קמט, ו. ראה ספר המאמרים תקס"ה ח"ב ע' תתכא. מאמרי אדה"א דברים

ח"ב ס"ע תח. ושי' ס"ע תפו ואילך. לקמן ע' רפח.

ההשגה להיות בגילוי בנקוד' הלב כמו לבי ובשרי ירננו כו' ואז הוא עיקר גילוי אור האלקי שבהשגת המוח כשבא ללב, ועי"ז נעשה חרב פיפיות להרוג יניקת הרע הגנוז בלב כמ"ש במ"א באריכות ודיל.

והנה אחר שנתמצמו המדות שבשכל במיצר הגרון כניל ויוצאי' מן המיצר ונתגלו בלב במהות התפעלות הלב זהו שנק' כחי' לידה כניל, וזהו ענין יצ"מ בבחי' הקדושה כמ"ש בצאת ישראל ממצריים דהיינו יצ"א ותולדו' המדות דקדושה שנק' ישראל למעלה כשיוצאי' מן המיצר דגרון כניל שהוא שנק' מצריים מיצר מ"י דבינה שנתעלם ונתעכב בגרו"ן ע"י בחי' פרעה העומד ואוחז בעורף כניל, שזהו בכל הגליות שישראל הן במיצר העליון שנק' מיצר מ"י או מצריים דחכ' כי הרי ע"י טרדת צוק העיתים ביותר נתעכב בחי' התולדה של המדות דאוי"ר בלב ונשא' בבחי' עיבור בכינה שהוא באימ' שנק' אם הבנים כניל ודיל. וזהו כמארו"ל במשנה בכל פ' העיבור אפי' בשעה שאתה מתמלא עליהם עברה כאשה עוברה יהי' כל צרכיה' לפניך, דבזמן הגלות כני' הן בבחי' עיבור כניל ואז הדיני' קשי' נאחזים שנק' חבלי לידה כמ"ש כמו הרה תקריב ללדת תחיל כו' כן הרינו חלינו מפניך ה', פ"י בזמן הגלות יש מונע"ו ומעכבי' לתולדות המדות דאוי"ר שבלב כניל ונק' צירי' וחבלי' שהן הצרי' ומציקי' בדוחק ולחץ הפרנסה וריבוי המקטריגים למעלה ולמטה ביותר כו', ע"כ תחיל תזעק בחבליה שהוא כמו הצעקה דיולדת היושבת על המשבר (כמו כי באו בנים עד משבר וכח אין ללדת כו'), וכמו ויצעקו אל ה' בצר להם וכמו במצרים שא' ותעל שועתם כו', וכיז לפי שאין גילוי אלקות בלב דכני' בגילוי דוקא רק בהעלם במוח בינה כניל, וכמ"ש וחרה אפי' ביום ההוא והי' לאכול ומצאוהו רעות רבות וצרות וא' ביום ההוא על כי אין אלקי בקרבי' מצאוני כו' שזהו רעות שאין גילוי אור ה' נקלט בלב בבחי' לידה רק בבחי' מקיף מרחוק ה' נראה לי במוח בינה כניל, שז"ש כי אין אלקי בקרבי' ממש מצאוני כו' שהו

לבי ובשרי ירננו: תהלים פד, ג.

חרב פיפיות . . באריכות: ראה הערה דלעיל ד"ה: רוממות.

בצאת ישראל ממצריים: תהלים קיד, א.

במשנה בכל פ' העיבור אפי' . . לפניך: ברכות כה, ב, כט, ב. ראה ספר המאמרים תקס"ה ח"ב ע' תשפט

וע' התקע. מאמרי אדה"א דברים ח"א ע' לב. ושי' ח"ד ס"ע איתקו ואילך.

כמו הרה תקריב ללדת תחיל: ישעי' כו, יז.

כן הרינו חלינו מפניך ה': ישעי' שם, יז. יח [ושם: כן היינו מפניך ה'. הרינו חלנו. ראה ספר המאמרים

תקס"ג כאן ע' קי. תורה אור כאן ובהנסמן לשם].

כי באו בנים עד משבר . . ללדת: מלבי"ם ב, יט, ג. ישעי' לו, ג [ושם: ללדה].

ויצעקו אל ה' . . ותעל שועתם: תהלים קד, ו. שם, כח. שמות ב, כג.

ותרה אפי' . . ביום . . על: וילך לא, יז [בדילוג. ושם: בו ביום. הלא על].

שרה רבות — מצאוני: בחדו' מוסיף: הרעות האלה. אמנם כח"י זה מחקו.

מרחוק ה' נראה לי: ירמי' לא, ב.

הדיני' הקשי' שנאחזי' אז דוקא וז"ש כן הריניו חליניו כו'. ועכ"ז א' אפי' אתה מתמלא עליהם עבר"ה שהן דיני' קשי' כאשה עובר"ה שלא ילדי' עדיין כו' אפי"כ יהי' כ"צ לפניך מטעם שיש אוי"ר במוח בהסכם חוק במח' מצד בחי' ההודאה שבמוח בינה דבינה עד הוד אתפשטת כידוע, ואוי"ר זו אפי"כ שהיא בבחי' הקטנות מאד בצמצום והעלם דמח' לבד מ"מ נק' מח' טובה שמצרפת למעשה שהמעשה בסומ"ר ועי"ט בפ"מ מתקיים מזה כל היום ועי"ז ודאי יהי' כ"צ לפניך בהשגחה טובה אף בשעה שמתמלא בדיו ורגז שנק' עברה ודיל.

והנה עצה היעוצה שלא יהי' מונעי' ללידת המדות בגילוי בלב הוא מ"ש עבדו את ה' בשמח' דוקא, והוא ענין השמחה בהתבוננות מצד ההשגה עצמ' בגדולו' ה' ונפלאותיו עד שתשמח נפשו ממש בה' אלקי' הגם שלא נתפעל בלב עדיין (שנק' לעבד[?]קייט ניט טו[?]ט און קאלט), וטבע השמחה הוא להוציא מן ההעלם לגילוי [ו]להמתיק כל דין קשה, שהרי כשישמח האדם מאד יגלה כל סוד הגנוז ונעלם בנפש, וגם המלך כשישמח באיזה שמחה אז יוצא הוא מהיכלי' הפנימי' ומתגלה בחוץ לכל רואה בשער חצירו כו' וגם מוחל וסולח לכל חוטא ועובר רצונו ולכל המורדים ופושעי' ירבה לסלוח כו' כי טבע השמחה להמתיק כל דין קשה ולהתהפך לחסד. אך כזה יש ב' תנאי, א' כשהשמחה באה בלב בגילוי דוקא כמו שישמח בגילוי שנק' שמחת לבו כמו בעת חתונת בנו במשתה או מאיזה בשורה טובה לכונו שאז יתגלה מהעלמו וימתיק כל דין כני"ל אבל לא כשהשמחה היא בהעלם במוח עדיין, והבי' כאשר הי' תחלה במצור ומצוק באיזה דאגה גדולה כמו מפחד אויב שיגיע לפנימי' חיותו ויוצא בשלום שנהפך לטוב וחסד שבזה יגל וישמח בגילוי בלב ויעשה משתה וסעודה, כמו כשנצח מלחמה או יצא מן בית האסורים או ניצל מלסטים וכה"ג ברבות הברכה והצלחה שלא לפ"ע כו'. וכך יובן בענין השמחה האלקי' כתפלה שמוציא מן ההעלם לגילוי כני"ל שיש כזה ב' מיני שמחה, א' שמחת הנפש בעצמה מאיזה דבר מה שגורם ענין הגילוי התפעלות בלב מן ההעלם דמות, והבי' שמחת הלב בגילוי שזהו דוקא כאשר כבר נולדו התפעלות המדות דאוי"ר בגילוי נקוד' הלב שאז ישמח לבו ביותר ויגלה ביותר מכפי המדה, כנראה בחוש לכל טועם טעם בעבודת ה' שמיד שיולד בלבו התפעלות אלקי' מן ההשגה שהי' בהעלם במוחו יבא לכלל שמחה גדולה במורגש ובגילוי בלב וזהו שמחה שכאה מצד ההיפוך שהי' במיצר ומצוק תחלה כני"ל, וכך כאן כשהי' המדות בהעלם

דבינה עד הוד אתפשטת: ראה זהר (רע"א מהימנא) סיניחס רכג, כ. אמרי בינה (קה"ת תשמ"ה) שער התפילין קכ, ד. הנסמן במאמרי אדה"ז פרשיות התורה ח"ב לעי' תקפח.
 מה טובה שמוצרפת למעשה: קדושי' מ, א. ראה תניא פט"ז, פמ"ז. מאמרי אדה"ז פרשיות התורה ח"ב ע' תתל.
 עבדו את ה' בשמח: תהלים ק, ב.

במיצר הגרון בצמצום גדול מאד ובאו לכלל התרחבות והתפשטות בגילוי בלב שזהו כיוצא מן המאסר והתפיס' כו' ע"כ בא לבחי' השמחה בלב (וזהו למעלה משמח' שבמחוכ בינה בתחלה מעצמות הנפש אעפ"י שגורם גילוי הלידה ולהמתיק כל דין שהן החבלי' המונעי' הלידה שלא ימנעו כו', עכ"ז שמחה זו שבאה בלב מחמת גילוי המדות מן המיצר בתחלה מגלה כל עצמותו וממתיק כל דין קשה ורוגזו להתהפך לחסד וטוב כנראה בשמחת המלך בטוב לבבו במשחה כנ"ל). וזהו עבדו את ה' בשמחה דוקא וכן א' תחת אשר לא עבדת כו' בשמחה וטוב לכב דוקא כו' מטעם הנ"ל ששמחה זו הוא גילוי אלקוי' מן ההעלם בנקוד' הלב לאחר היציא' מן המיצר שבתחלה בגרון שנק' לידה, וזהו א"ם הבנים שמחה כאשר האם הוליד' הכני' מן המיצר שהן המדות דאוי"ר שנק' בנים שיצאו לגילוי מן ההעלם דהשג' שהיא נק' אם והוא מ"ש כי א"ם לבינ' תקרא כנ"ל וד"ל.

אך הנה עדיין יש להבין כמה שא' אם הבנים שמחה דמשמע פשוטו שאין זה בשעת לידה (שאין שמחה אלא עוצב כמ"ש בעצב תלדי בנים כו') אלא בתשלום גידול הבנים ברוב טובה ושלוה וכל מעלה יתירה או אם הבנים שמחה (וקא' ארישא דקרא' מושיבי עקרת הבית שהשכינה היתה בגלות בע"ש (כחולדה הדרה בעיקרי בתים כמו יונתי בחגוי הסלע בסתר המדריגה כו') ובשוב ה' שיבת ציון ויחזורו ישראל ושכינה עמהם לירושלים בקיבוץ גליות מכל הע"ש אז א' מושיבי עקרת הבית כמו שהיתה עקרת הבית בזמן בהמ"ק שאז נק' א"ח עטי"ב כו' ואז אם הבנים שמחה בקיבוץ בני' לתוכה בשמחה שנק' שמחת עולם כו', וגם בזמן כ"ר וכ"ש בגי"פ בשנה שהי' עולי רגל לירושלים דכתי' יראה כל זכורך את פני הוי"מ ממש כו' או א' ג"כ א"ם הבנים שמחה שזהו ענין מועדי' לשמחה, כידוע בשרש ג' מועדי הוי"

תחת אשר לא עבדת: תבא כת, מו [ושם: ובטוב — אבל כיה בכ"מ, ראה הנסמן במאמרי אדה"א דברים ח"ד ע' אשפט].

א"ם הבנים שמחה: . כי א"ם לבינ' תקרא: תהלים קיג, ט. משלי ב, ג.

שירה והוא — וד"ל: ע"כ נמצא בכרך אגד'.

בעצב תלדי בנים: בראשית ג, טו.

מושיבי עקרת הבית: . נחולדה הדרה בעיקרי בתים: פסוקים ק"ח, ב. ראה מאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע'

שפ"ב.

יונתי בחגוי הסלע: שיר השירים ב, יד.

ובשוב ה' שיבת ציון: תהלים קכו, א.

א"ח עטי"ב: משלי יב, ד.

בקיבוץ בני' לתוכה בשמחה: נוסח ברכת נשואין.

יראה כל זכורך: ראה טו, טו.

מועדי' לשמחה: תפלת העמידה וקידוש ליו"ט.

ג' מועדי הוי"מ: . מוז"ל דאימא: ראה פרי עץ חיים שעני' (כ) מקרא קדש בתחלתו. לקוטי תורה צו י"א, ד.

ביאורי תורה ק"ח צב, ד ואל"ך. ומקבילו במאמרי אדה"א תפס"ה ח"ב ע' תרסו. פרשיות התורה ח"ב ע' תתק ואל"ך.

שהן בבחי' מוחי' דאימא שהוא בבחי' שמחיה דוקא בגילוי ההעלם דמקיף (כ'). והענין הוא דעיקר מ"ש אם הבנים שמחה היינו בחי' שמחה עליונה שישמח ה' בישראל כשהן עושי' המצות בשמחה וטוב לבב דוקא כמ"ש עבדו את ה' בשמחה שעבודה זו היא במעשה המצות דוקא, וכן מ"ש תחת אשר לא עבדתי כו' בשמחה וטוב לבב דוקא עבודה זו במצות מעשיות דוקא שנק' שמחה של מצוה שהוא למעלה הרבה משמחה שבהשגה והתבוננות בתפלה הנ"ל וד"ל. וטעם הדבר למה צריך להיות מעשה המצות בשמחה וטוב לבב דוקא ולא די במעשה המצוה מצד עצמה שהעיקר הוא המעשה בעצמה, ולא עוד אלא כשעושה המצוה כדינה ממש רק שאינו שמח במעשה זו גזר אומר שתחת אשר לא עבדת בשמחה ש"מ ועבדת את אויביך כו', ועוד יש להבין דלכאור' אדרבה עיקר ענין מעשה המצות צ"ל רק לקיים גזירת מלך שא' ונעשה רצונו לבד בקבלת עמ"ש שזהו ביראה דוקא היפך השמחה כמ"ש עבדו את ה' ביראה דוקא ולכאור' אין מהצורך כלל לענין שמחה וטוב לבב שיעכב בענין עבודה זו דמצוה שנק' עבודה בלבד שהיא בעול ביטול רצון בלבד כו'.

אך הנה יש להקדים תחלה בשרש ענין המצות למעלה, שהרי ידוע שהמצות נק' ארחו' הוי' ודרכי הוי' דמשמע שהן דרכי' ואורחו' ששם הוי' בעצמו הולך בהן תמיד כו'. והענין הוא כידוע שמצות שלנו הנגלו' לנו לשמור ולעשות בדברי' גשמי' נק' מצות הוי' ממש כמ"ש והי' אם שמוע תשמעו אל מצותי כו' ואנו או' אשר קדשנו במצותיו ממש, והוא כידוע שמצות הללו בדוגמת כמו שהן למטה הן למעלה ממש שהקדב"ה בעצמו מקיים כל המצות, כידוע בדריז"ל שהקדב"ה מניח תפילין ותפילין דמארי עלמא כתי' בהן ומי כעמך ישראל כו' וגם מתעטף בציצית וכמ"ש ולבושי' כתלג כו' ועושה צדקה כמ"ש כי צדיק ה' צדקות אהב להחיות רוח שפלים בחסד העליון כמו לזון ולפרנס את כל העולמות כידוע, ולכך נק' מצותי ממש כמ"ש באברהם ששמע בקולי כו' וישמור מצותי חוקותי כו' והוא שקיים כל

ועבדת את אויביך: תבוא כה, מה.

עבדו את ה' ביראה: תהלים כ, יא.

שהמצות נק' ארחו' הוי' ודרכי הוי': תהלים כה, י. הישע יד, י. ראה מאמרי אדה"א דברים ח"ד ע' אקצא. ושי"ג.

והי' אם שמוע . . . ואנו או' אשר קדשנו במצותיו: עקב יא, יג. בברכת המצות.

שהקדב"ה מניח תפילין . . . מתעטף בציצית: ראה ברכת ו, א. ראש השנה יו, כ. מאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ע' תסו. ושי"ג.

ומי כעמך ישראל: דברי הימים"א יז, כא.

ולבושי' כתלג: דניאל ז, ט [ושם: לבושה].

כי צדיק ה' צדקות אהב להחיות רוח שפלים: תהלים יא, ז. ישעי' נז, טו.

וישמור מצותי חוקותי: תלדות כו, ה (בדילוג).

באברהם . . . שקיים כל המצות . . . ברותניות: ראה יזמא כה, ב. מאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע' נח. ושי"ג.

ח"ב ע' תשסו וע' תתק. דברים ח"ג ע' תתקל. ושי"ג. כראשית ע' תנה. ושי"ג. לקמן ע' פה.

המצות כמו שהן למעלה ברוחניות דיח"ע בבחי' האצ"י, ומבואר במ"ש במ"ש לכל תכלה ראיתי קץ, פ"י לכל עונג העליון שנק' תכלה כמו כלת"ה נפשי כו' יש קץ וגבול, כמו עונג שבחכ' ומדות ורצון כענין החכ' ורצון ומדות דמעיב וגם בפנימי' העונג ורצון וחוב' ומדות דגעה"ע וגעה"ת כו', אבל מצותיך רחביה מאד בבחי' א"ס ממש להיות ששרש הרצה"ע שבמצות הוא בפנימי' ועצמות התעה"פ שהן השעשועי' שבעצמות א"ס ממש שנק' שעשועי המלך בעצמו (שיתגלה בעוה"יב שנק' עדין דעין לא ראתה כו' וזהו רק ממעשה המצות בעוה"ז דוקא ומשמחה ש"מ דוקא שז"ש אשר לא עבדת את ה' אלקיך בשמחה וטוב לבב מרויב כל מקור [כל] חיי העוה"יב כו' וד"ל). ואעפ"י שהמצות הן בבחי' מעשה בפ"מ שנק' כלים לאורות וע"כ נק' רמ"ח מ"ע רמ"ח אברים דמלכא כו' (שנק' אדם בחיצוניו' כידוע) אבל סוף מעשה דוקא עכמ"ת וכמ"ש סוף דבר כו' כי זה כל האדם (הפנימי' דחב"ד ומוחי' עליונים). והוא בחי' תרי"ג ארח"י דגלגלתא דתרי"ג מצות שנק' ארחות הוי' כו' שלמעלה מכל עונג ורצון וחכ' כני"ל (וע"ד דוגמא כשהקדב"ה מניח תפילין בראשו וכן טלית בעיטוף ע"ג הראש ה"ז ודאי מבחי' תענוג ורצון העליון הפשוט שנק' מקור כל המקיפי' העליונים דקו"ח (וא"כ הוא אדם דבריאה בכלל וע"י וא"א הוא אדם דיצי' בכלל וז"א נק' אדם דעשי' שהו רמ"ח אברים בחיצוניות כדוגמא דמצות שלמטה בכניי' שזוהו עיקר השלימות דאד"ם אדמ"ה לעליון ממש משום דנתב"ס דוקא (כמשי"ת).

ומטעם זה יובן ג"כ בשרש שמחה ש"מ למטה אעפ"י שאינו שמח טוב לבב רק מצד המעשה המצוה בגשמיות הרי שמחה זו מגיע למעלה במצות הוי' העליונה כמו שהוא למעלה במצוה שמקיים ה' בעצמו שמגיע במקור כל התענוגים העליוני' כני"ל במ"ש רחב"ה מצותך מאד וממילא כמו

לכל תכלה ראיתי קץ: תהלים קיט, צו. ראה מאמרי אדה"א בראשית ע' מג. ושי"נ. לעיל ע' יח. כלת"ה נפשי: תהלים פד, ג.

שעשועי המלך בעצמו: ראה שכו' יוסף למהר"י סרוג בתחלתו. עמק המלך שער שעשועי המלך. ספר המאמרים תרנ"ד ע' שו. מאמרי אדה"ז ענינים ע' תיא. מאמרי אדה"א דברים ח"ג ע' תתפו. ושי"נ. בעוה"יב שנק' עדין דעין לא ראתה: ישעי' מד, ג. ראה כרכות לד, ב.

רמ"ח מ"ע רמ"ח אברים דמלכא: ראה תקוני זוהר ת"ל (עד, סע"א). הנסמך כמאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע' ק. דברים ח"ד ע' איקצא.

אדם בחיצוניו' . . . הפנימי: ראה לקמן ד"ה החדש הזה לכם. סוף מעשה . . . עכמ"ת . . . סוף דבר: פיוט לכה דודי. קהלת יב, יג. תרי"ג ארח"י דגלגלתא: ראה זוהר (אדרא רבא) נשא קסט, א. קלו, א. מאמרי אדה"א דברים ח"ד ריש ע' ארצט. ושי"נ.

וא"כ . . . אדם דבריאה: ראה מאמרי אדה"ז ואור התורה ענינים בתחלתו, ובהנסמן לשם. אה"ת שם ע' עז ואילך. ושי"נ. הערת כ"ק אדמיר' שליטי"א בספר המאמרים תשי"ב ע' 113. דאד"ם אדמ"ה לעליון: ישעי' יד, ד. ראה מאמרי אדה"א בראשית ע' קסב. ושי"נ. דנתב"ס: ספר יצירה פ"א מ"ז.

שהמצות רחב"ה מאד כך ערך שמחה ש"מ למעלה הוא מגיע בשמחה ועונג הפשוט העצמי (כמו בעוה"ב ממש שא' שם נשמחה בו ממש וכן או' וישמחו כך ישראל מקדשי שמך במצות דוקא כו' שמהם יהי' בחי' השמחה' עולם לעיל). וזהו אם הבנים שמחה' משמחה ש"מ בבניי שעושי' פרי למעלה בהגדלה יתירה בעונג העצמות ממש מטעם הנ"ל (וזהו לעיל שיהי' שלימות הבירורים ממעשה המצות וכמו בקיבוץ גליות בימיהמ"ש שתשמח האם דכנ"י בקיבוץ בני' בהגדלה יתירה בשמחת עולם (ומעין זה הי' ג"פ בשנה בעולי רגל כנ"ל, וגם עכשיו בג' מועדי' דפסח ושבועות וסוכות שנק' מועדים לשמחה כנ"ל שמתגלה בבינה משמחה העצמ[ו]) דלעיל משמחה ש"מ כמ"ש וישמחו ב"ך ממש כו' וד"ל).

אך עדיין יש להבין למה גזר או' תחת אשר לא עבדת כו' ועבדת את אויבך כו' להיות שגם שהאדם מקיים המצוה בפ"מ כדינה אבל אם אינו שמח כלל בשמחו' ש"מ כמה שא' לעשות רצונו כנ"ל הרי אעפ"י שהמצוה בעצמה היא בחי' כלי לאור רצה"ע אבל היא בבחי' הקטנות דבחי' עיבור למעלה כולד שאבריו קטנים ומצומצמי' ראשו בין ברכיו כו' ונכלל בבטן אמו בשעת העיבור כנ"ל, וזהו ענין מעשה המצות שנק' אברים בזמן הגלות שנק' עיבור שאינו רק בבחי' ההעלם למעלה כלולי' בבחי' בינה אם הבנים כו' (ואעפ"י שא' בפרע"ח שכל מעשה המצות גם עכשיו הוא להוסיף אור באצי' דוקא, גם זה אינו מאיר באצי' רק בבחי' ההעלם דמקיף דבינה במדות שנק' בנים שהן כנ"י למטה (וכמ"ש במ"א שזהו כמו מתן בסתר שיתגלה מן ההעלם לעיל דמצוה בא"ת כ"ש הוא שם הוי' כו' ולא בא בגילוי גמור. ומטעם זה גזר או' שאם לא יעבדו בשמחה וטוב לכב כמצוה שיעבדו את אויבך כו' שהן בחי' דיני' קשי' דאויבי' המקטריגי' למעלה ולמטה בזמן הגלות דוקא אעפ"י שמקיימי' ישראל כל המצות כו' וד"ל (וכנ"ל בענין מ"ש בכל פ' העיבור דמתמלא עליהם עברה כאשה עובר"ה כו'), אבל כשעושי' המצוה בשמח' וטוב לבב דוקא אז יורד האור מן ההעלם דמקיף דבינה לגילוי, שהוא כמו בחי' תולדות המדות דאוי"ר בלב מן ההעלם שבמוח כך שמחה ש"מ מגלה ההעלם דשעשויע' העליונים שירד בגילוי אור באצי'

שם נשמחה בני תהלים טו, ו.

וישמחו בך ישראל מקדשי שמך; נוסח ברכת היום דיר"ט בהשמטת חיבת כלל. וכ"ה בכ"מ — ראה מאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע' קלב. ושי"ן. דברים ח"ד ע' אשמח. ושי"ן.

ראשו בין ברכיו נדה ל, ב.

שא בפרע"ח . . מעשה המצות . . להוסיף אור באצי' בהקדמה. ראה לקמן ע' ריא וס"ע רכז. מאמרי אדה"א דברים ח"ד ע' אהסו. ושי"ן. בראשית ע' עז. ושי"ן.

מתן בסתר: ראה לקמן ר"ע רכת. מאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע' נה. ושי"ן. ח"ב ע' תסה. ושי"ן. מדבר ח"ב ע' תקכ. שם ע' תקנו ו' תשנו. ח"ג ע' אי"ב.

דמצוה בא"ת כ"ש: ראה תקוני ותר תכ"ט עג, א. מאמרי אדה"א דברים ח"ד ע' אהקטו. ושי"ן.

(במצות הוי' למעלה שנק' רמ"ח אבר"י דמלכא כו') ומאצי' יורד לגילוי גמור בבייע עד עוה"ז השפל שנמתק כל דין קשה כו' שזהו שנק' בחי' לידה כנ"ל שהוא ע"י בחי' שמחה ש"מ דוקא מטעם הנ"ל (ואעפ"י שצריך לקיים גם באימ' ויראה, זהו מבפנים בקבלת עמ"ש אבל שמחה וטוב לבב מבחוץ בגילוי גמור כמ"ש עבדו את ה' כשמחה (ומ"ש עבדו [את] ה' בירא"ה וגילו ברעדה במקום גילה ושמחה ש"מ מבחוץ שם תהא רעדה מבפנים אימת מלך בקבלת עמ"ש ביראה שנק' סוף דבר דנתב"ס דוקא, אך השמחה ש"מ בפ"מ מגיע למעלה בשעשועי' העצמי' שנק' שעשועי' המלך בעצמו שיתגלה בעוה"ב, וזהו או"ר זר"ע לצ"ע במעשה המצות שנעש' בהבדלה ברמ"ח אברים כו' אך לישרי לב שמחה ש"מ שיהי' מזה בחי' העדו דעוה"ב בבחי' שמחת עולם שזה דאם הבנים שמח"ה כנ"ל וד"ל) (ומבואר למעלה שבשמח' הנפש בעצמ' גורם בחי' לידה (שמגלה כל העלם דבינה, וזהו אנא זמין לאולדא בימוהמ"ש והוא עד יעבור אותיות עיבור) ואנא זמין לאתגלאה בעוה"ב שזהו עד יעבור עם זו כו' שהוא אשר אהי' כידוע וד"ל).

והנה כתי' הקל קול יעקב כו' הקל קמא חסר וי"ו וקו"ל בתרא מלא וי"ו וא' בווהר דקל קמא בחי' קלא פנימא' דלא משתמע בדיבור וקול בתראה קול דאורייתא קלא דמשתמע בדיבור, והענין הוא דבאמת הגם שמבואר למעלה בבי' דברים שיוכלו להוציא מן ההעלם לגילוי ממוח ללב מבחי' עיבור לבחי' לידה שהן בי' מיני שמחה שמחה ש"מ ושמחה שבהשגה דבינה בהתבוננות בגדולת ה' שיאיר בנקודת הלב כתפלה כנ"ל, הנה מה שלא יוכלו להוציא מן ההעלם לגילוי ממוח ללב גם ע"י בי' מיני שמחה הנ"ל יוכל להיות גילוי ההעלם הזה ע"י קריא' בקול ודיבור בדברי תורה שלומד וקורא אחר התפלה, שזהו קול בתראה בחי' קלא דמשתמע בדיבור דוקא שהרי קול זה יוצא ממצר הגרון בגילוי מן ההעלם דחכ' ובינה שבמוח ומפנימי' נקודת הלב דוקא דישאל מתקשראן באוריית' כו'. דהנה עיקר בחי' קול בתורה הוא בענין קריאה דוקא שהרי נק' קורא בתורה, וענין קריא' זו משמע כמו אדם שקורא לחבירו שעומד מרחוק מאד שנעלם מעין כל שיבא אליו בקירוב דוקא שבקריא' זו מביאו מן בחי' ההעלם לגילוי, והוא ע"י

אור זרוע לצ"ע . . . לישרי לב שמחה: תהלים צו, יא.

אנא זמין לאולדה . . . לאתגלאה: ראה זהו ויקרא יא, א. אחרי סה, ב. לקמן ע' ריב.

עד יעבור אותיות עיבור: בשלה טו, טו. ראה פרי עץ חיים שער (יב) הסליחות פיג (עתי"פ תשא לד, ו).

מאמרי אדה"י פרשיות התורה ח"א ע' רט. מאמרי אדה"א דברים ח"א ע' יח. ושי"נ.

עד יעבור עם זו . . . אשר אהי': בשלה שם (בדילוג). שמות ג, יד. ראה לקמן ע' צא וע' רנא ואילך. מאמרי

אדה"א דברים ח"א ע' טו ואילך. חיד ע' אקספ. ושי"נ.

הקל קול יעקב: תולדות כו, כב. ראה סידור שער התפלה ט, סע"א ואילך. לקמן ע' רעג. מאמרי אדה"א

בראשית ע' שמח. ושי"נ.

וא' בווהר דקל קמא . . . בתרא: ועד"ז מוכח בתורה אור וישב כו, ב. וראה הנסמן ע"ז מכ"ס אדמו"ר הצי"צ

באור התורה וישב כרך ב ע' 526 (נדפס גם באוה"ת וישב כרך ה ע' 1788).

נק' קורא בתורה: ברכות י, ב. מגלה כב, א. לב, א. תענית כו, ב.

שקוראו בשמו העצמי והפנימי דוקא שמורה על אמיתת עצמותו דוקא שנק' שם העצם או שם התואר כידוע, וכך יובן בענין הקריא' בתורה שקורא לאמיתת מוה"ע ית' שיבא בגילוי מבחי' ההעלם והריחוק שנק' סדכ"ס דלמחב"כ, וכמ"ש קרוב ה' לכל קוראיו לכל אשר יקראוהו באמת דוקא שהוא באמת דתורה, כידוע שבאותיות התורה קורא' למוה"ע ית' ממש לפי שא' דכל הקורא בתורה קורא בשמותיו של הקדב"ה דהיינו בשמותיו העצמי' שהן מורי' על אמיתת מוה"ע ית' ממש וכשם העצם ושם התואר כו', ולפי' הרי עצמות אא"ס כמו שהוא גנוז באותיות התורה וכשקורא באותיות הללו קורא לאא"ס עצמו הגנוז בח"ע דאורייתא והרי בזאת הקריאה נמשך מבחי' ההעלם והמרחק שהי' בתחלה בגילוי וקירוב גמור כמ"ש קרוב ה' כו' לכל אשר כו' קרוב ממש, וכמארז"ל שכל היושב ושונה וקורא הקדב"ה יושב ושונה וקורא כנגדו ממש שנא' ה' ציליך כו' כי באתדלית אתדליע דרוח אייתי רוח כו', ובקול ודיבור דד"ת שאדם לומר ה' יושב ושונה כנגדו כמ"ש ודברי אשר שמתו בפ"ך, עד שגם בבחי' אדם העליון דאצ"ו שבו קורא כנגדו בתורה דאצ"ו כו' דהיינו שנמשכ' מבחי' ההעלם דחכ' דתורה הקדומה משעשועי' העצמי' להיות תוס' אור ומוחי' חדשים בחו"ב כאוי"א שהי' גנוזים ונעלמים במקיפי' הנעלמי' דכת"ר ובא' לידי גילוי במדות דז"א שנק' קו"ל יעקב העליון וד"ל.

וזהו הקול קול יעקב קלא דאורייתא המשתמע באותיות הדיבור דברי תורה שע"ז נמשך מכל העלם העליון לגילוי עד שמה"ע ית' נמשך ובא לידי גילוי בכללות נשי' בגילוי בלבכם ע"י קול ודיבור זה כשקורא באותיות התורה שהוא עצמו גנוז בהם בהעלם ובא לגילוי בקול זה דתורה, וז"ש השמיעני את קולך קלא דאורייתא דוקא כי קולך ערב שמאיר בהן מבחי' עריב[ות] ותענוג הפשוט שבשעשועי' העצמי' שבתו' הקדומה כמ"ש ואהי' אצלו כו' שעשועי' יום יום כידוע וד"ל. ולפי' הרי יובן דמה שלא יוכל

סדכ"ס דלמחב"כ: זהר יתרו פט, א. תרומה קמו, ב. תקוני זהר בהקדמה יו, א.
 קרוב ה' לכל קוראיו . . . באמת דתורה: תהלים קמה, יח. ראה ירושלמי ראש השנה פיג היח. מאמרי אדה"א בראשית ע' תו. וש"י.
 דכל הקורא בתורה קורא בשמותיו: ראה פתיחת הרמב"ן עה"ת. הנסמן במאמרי אדה"א בראשית ע' כו. שכל היושב ושונה וקורא . . . ה' ציליך: תהלים קכא, ה. וראה תנא דבי אליהו רבא רפי"ח. עוללות אמרים ח"ד סתקטין בשם שמעתי אמרים. הנסמן במאמרי אדה"א דברים ח"ד ע' אישעז.
 באתדלית אתדליע: ראה זהר לך פת, א. הנסמן במאמרי אדה"א בראשית ע' רל.
 דרוח אייתי רוח: ראה זהר תרומה קטב, ריש ע"ב. ספר המאמרים תקס"ה ח"ב ע' תשג. הנסמן במאמרי אדה"א בראשית שם.
 ודברי אשר שמתו בפ"ך: ישעי' נט, כא.
 השמיעני את קולך . . . כי קולך ערב: שיר השירים ב, יד. ראה זהר אחרי סא, א. פינחס ריג, א. ספר המאמרים תקס"ג ח"א ע' צט.
 ואהי' אצלו . . . שעשועי' יום יום: משלי ח, ל.

ההוציא מן ההעלם לגילוי ע"י שמחה ש"מ ושמחה בפנימי' בינה יוכל להיות בחי' גילוי בלב שנק' לידה' ע"י קול דתורה דוקא מטעם הנ"ל וד"ל.

(ועוד יש קול שמביא מן ההעלם לגילוי יותר מקול דתורה, והוא קל קמא חסר וי"ו שזהו קול דתפלה בש"ע שנק' צלותא בלחש ובחשאי דוקא שנק' קלא פנימאה דלא משתמע בדיבור כלל. והענין הוא כידוע בשרש ענין התפלה שהוא רק לעורר לר"ר העליוני' ממקור הרחמים שהוא מבחי' רדכ"ר כו' שלמעלה גם ממקור החכ' דתורה, כי עפ"י משפט התורה אין יסורי' בלא עון וע"י ר"ר רדכ"ר שנמשך מעצמות א"ס ביה הוא למחול ולסלוח לעוונות להיות נושא עון כמ"ש בענין ויקרא ה' ה' אל רחום כו' (והיינו למעלה מבחי' אדם דתו"מ שהוא למעלה מקול דתורה גם בשרשו ברצה"ע ה"ע הקדומה הנ"ל). ואמנם א"א לעורר לר"ר העצמי' הללו כ"א בצלותא בלחש דוקא שהוא מבחי' קלא פנימאה כנ"ל בענין צעק לבם כו' מה שהוא בתכלית המיצר והשפלות בלב נשבר כו' עד שאין מלה בלשוני כו' רק בנקוד' העלם עצמו' הנפש שנק' מר"ת נפ"ש, והוא ענין שפיכת נפ"ש שנשפך כמים כמו ואשפוך את נפשי לפני ה' וכן לפני ה' ישפוך שיחו כו' שזהו ביטול וכליון כל עצמות הנפש דאדם שזה מגיע למעלה מבחי' אדם אפי' מאד"ם דתו"מ וכמו שא' ואתנפל לפני ה' כידוע בענין כורע בכרוך כו', ובוהו דוקא מפורר' ר"ר העצמי' דרדכ"ר להמשיך סליח' העון ולהפוך מדין לחש כמו יה"ר מלפניך שיכבשו רחמיך כו'. וא"כ קול זה דתפלה בלחש יוכל להוציא מן ההעלם לגילוי אור להמתיק הדין יותר מקול דתורה ומשמח' ש"מ וכה"ג, וכמ"כ ע"י התשובה מן המיצר ומרירות ושפלות בלב נשבר ונדכא ביכולתו להוציא מן ההעלם לגילוי יותר להיות בחי' לידה כנ"ל, ורא"י לזה ממה שע"י התשובה דוקא נגאל' שהגאולה הוא בחי' לידה

בש"ע שנק' צלותא בלחש: ראה שילוח ערוך אדה"ו הל' תפלה סק"א סי"ב. הנסמך במאמרי אדה"ו בראשית ע' צט.

אין יסורי' בלא עון: שבת נה, סע"א.

ויקרא ה' ה': תשא לד, ו. ראה גם מאמרי אדה"ו דברים ח"א ע' שלא ואלך.

כנ"ל בענין צעק לבס: אוצ"ל: כנ"ל, בענין. — איכה ב, יח.

ש"אין מלה בלשוני . . . מר"ת נפ"ש: ע"פ תהלים קלט, ד. שמואל"א א, י.

ואשפוך את נפשי . . . לפני ה' ישפוך שיחו: שמואל שם, טו. תהלים קב, א (ושם: ולפני).

ואתנפל לפני ה': עקב ט, יח. כה.

כורע בכרוך: ברכות יב, סע"א. ראה ספר המאמרים חס"ה ח"ב ע' תש"ו. מאמרי אדה"ו דברים ח"א ע'

קעא ואלך. לקוטי תורה דרושים לטובות פב, ב.

יה"ר מלפניך שיכבשו רחמיך: ברכות ז, א.

שרה יוכל — אור . . . ההעלם לגילוי: א' ליתא. וכנראה נשמט מפני חיבות הדומות: ההעלם לגילוי . . .

ההעלם לגילוי.

שהגאולה הוא בחי' לידה: ראה תורה אור ר"פ וארא. מאמרי אדה"ו דברים ח"ד ע' אתקט. וש"נ.

כידוע (וכנ"ל במ"ש אנה זמין לאולדא שהוא משיח) לפי שבע"ת גדולי מצ"ג בתור"מ עד שא"י לעמוד כלל במקום בע"ת מטעם הנ"ל (שנק' אבינו"י אד"ם כמ"ש במ"א).

והנה עיקר בחי' קול יעקב שהוא קול תורה שמוציא ומביא מבחי' ההעלם לגילוי הוא בקול תשבע"פ דוקא, דאעפ"י שעיקר מצות קריא' הוא בתשב"כ דוקא כידוע שזהו שנק' קורא בתורה שהוא כקורא בשמות[י]ן ממש כנ"ל במ"ש אשר יקראוהו באמ"ת כו', מ"מ הרי א' דהעוסק במקרא מדה ואינה מדה במשנה מדה ונוטלי' עלי' שכר (שהוא העוה"ב שכל השונה הלכות דוקא בכל יום מובטח לו שהוא בן העוה"ב וכמ"ש הליכות עולם כו' (כמ"ש בזוהר למחכ"ה למאן דדייק מילי דחכ' כו', והיינו הלכ"ה אותיות הכל"ה ור"ת דהריעו לה' כל הארץ הלכ"ה שהוא לע"ל (ור"ת דהשתחוו כו' קבל"ה כידוע), ובתלמוד אין לך מדה גדולה הימנו וא' מנעו בניכם מן ההגיון כו' (וא' בע"ת דמקרא בעשי' ומשנה ביצי' ותלמוד בבריאה וקבלה באצי' כו'), כי העיקר הוא המשנה ששונה הלכות שבע"פ שז"ש תורה צויה לנו משה כמו בהל"מ שע"ז אמר כל מי שיושב ושונה ה' יושב ושונה כנגדו כו' והוא מ"ש דבר ה' זו הלכה דוקא וכמ"ש ואשים דברי כפיד דוקא שהוא תשבע"פ מל' קרינו לה, שזהו מה שא' מתניתא מלכתא כמלך שגזור דבר מל'

שבע"ת גדולי מצ"ג ברכות לד, ב. ראה לקוטי שיחות נצבים כרך יד ע' 361 ופי' 363. ספר המאמרים תקטי"ה ח"ב ע' תתקכ. מאמרי אדה"א בראשית ע' סד. ושי"ן.

אבינו"י אד"ם: ישעי' כט, יא. ראה ספר המאמרים תקטי"ב ח"א ע' נו. מאמרי אדה"א בראשית ע' קכב. ושי"ן. כמדבר ח"ב ע' תרפג.

שעיקר מצות קריא' הוא בתושב"כ: ראה מאמרי אדה"א בראשית ע' תקכו. דהעוסק במקרא מדה ואינה מדה: ראה ב"א מציעא לג, א. לקמן פיסקא והנה הגם שבחי' אותיות. שכל השונה הלכות . . . הליכות עולם: חבוקו ג, ה. מגילה כה, ב. למחכ"ה למאן דדייק: ישעי' סד, ג. ראה זהר ח"י שרה קל, ב. הנסמן במאמרי אדה"א דברים ח"ד ע' איתנו.

הלכ"ה אותיות הכל"ה: פרי עץ חיים שער (יז) הנהגת הלימוד. מאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע' קיא. ושי"ן. דברים ח"ד ע' איתנו. ושי"ן. דרושי חתונה ח"א ע' שטו.

ור"ת דהריעו לה' כל הארץ הלכ"ה: תהלים צה, ד. ק, א. פרי עץ חיים שער (ו) הזמירות פ"ד. הנסמן במאמרי אדה"א דברים ח"ד ע' איתנה. סידור שחירות מד, טע"ג ואל"ך, ומקבילו במאמרי אדה"א מארז"ל ע' שנו וע' שנת. שער האמונה פס"ז. לקמן ע' קצד.

ור"ת דהשתחוו . . . קבל"ה: תהלים כט, ב. פרי עץ חיים שער (יח) השבת ספכ"א. מאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ע' תשל. ושי"ן. תורת חיים בשלח שי"א, ב. לקמן ע' קצג.

מנעו בניכם מן ההגיון: ברכות כה, ב. וא' בע"ת דמקרא בעשי': מובא גם כשם ה"צ באמרי בינה שער הק"ש פני"ג (נג, ב). ראה פרי עץ חיים שער (יז) הנהגת הלימוד. לקוטי תורה ויקרא ה, טע"א. הנסמן במאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ע' תתכ. בראשית ע' קכב.

תורה צויה לנו משה: ברכה לג, ד.

דבר ה' זו הלכה . . . ואשים דברי כפיד: עמוס ה, יב. שבת קלח, ב. ישעי' נא, טו. תשבע"פ מל' קרינו לה . . . מתניחא מלכתא: תקוני זהר בהקדמה יז, א. כתובות סא, ב. ראה הערת כ"ק אדמו"ר שליט"א באור התורה שמות ע' יב.

בעיני ומקיימי' כך השונה משנה גזור בדבר מלי' שיהי' הדין והדת בכל מצוה
 כך וכך כו' שזהו כחי' עצמות בעל הרצון שביכולתו להמשיך הרצה'ע כך
 ולא כך כו' (כמשי"ח).

וְזֶשׁ אִיחַ עֵטִיב וְנִקְבָּה תְּסוּבֵב גְּבֵר, וְכֵן א' דְּבִינָה יִתִּירָה נִיתְנָה בְּאִשָּׁה
 שֶׁהִיא תִּשְׁבַּעֵיפִי יוֹתֵר מִבְּאִישׁ שֶׁהוּא תִּשְׁבֵּיכִי כו', וּבִאֲמַת זֶהוּ פִּלֵּא גְדוֹל
 אִיךָ יִהְיֶה מַעֲלַת הַמִּקְבֵּל לַמַּעֲלָה מִן הַמִּשְׁפִּיעַ מֵאַחַר שֶׁכֵּל דִּינִי' וְהַלְכוֹת
 דְּתִשְׁבַּעֵיפִי אֵינֶנּוּ לַמְדוּן רַק מִמִּקְרָא דְתִשְׁבֵּיכִי כִּמוֹ שֶׁא' מְנַלֵּן א' קָרָא וְיֵשׁ אִם
 לַמִּקְרָא כו' וְכִידּוּעַ דְּתִשְׁבֵּיכִי נִק' פְּנִים מֵאִירוֹת כִּפְנֵי חֲמָה וְתִשְׁבַּעֵיפִי נִק' פְּנִי'
 מִסְבִּירוֹ' כִּפְנֵי לִבְנָה כו'). אִךְ הִנֵּה יֵשׁ לְהַקְדִּים תְּחִלָּה עֵינֵי א' שֶׁהוּא כְּדוֹגְמָא
 לְזוֹה, וְהוּא כְּעֵינֵי אִי' שֶׁהִיא גֵּיכִי בְּחִי' מִקְבֵּל [לַמַּעֲלָה] מִן הַמִּשְׁפִּיעַ וְנִק' אֶרֶץ
 חֶפֶץ כו' שֶׁהִיא כֵּל בְּחִי' אֶרֶץ חֶפֶץ הָעֲלִיוֹן שְׁבַרְצָהִיעַ דְּמִצְוֵה הַכֵּל נִיתְנָה
 וְנִמְשָׁכֵנּוּ בְּאִי' דּוֹקָא לְפִי שְׁחַפֵּץ ה' בַּהּ כְּמִישׁ עֵינֵי ה' אֶלְקִיךָ בַּהּ כו', כִּמוֹ שֶׁאֲנִי
 רוֹאִי שְׂרׁוּב הַמִּצּוֹת נִתְנָה בְּאִי' דּוֹקָא כִּמוֹ כִּי תִבְּאוּ אֶל הָאֶרֶץ כו' כְּקִרְבָּנוֹת
 וְתִרְמוֹת וּמַעֲשֵׂרוֹת וְכֵל דִּינִי טוֹיֵט וְכִדְיִנִי קִדְשִׁים כו' וְכִמִּישׁ לַעֲשׂוֹת חֶסֶד
 וּמִשְׁפָּט וּצְדָקָה בְּאֶרֶץ דּוֹקָא, וְזוֹהוּ הָאֶרֶץ אֲזֹכֹר שֶׁזֶהוּ בְּחִי' אֶרֶץ הַחַיִּים
 דְּעוֹהֵב שֶׁא' וְעַמְךָ כו' לְעוֹלָם יִירָשׁוּ אֶרֶץ (וְזוֹהוּ שֶׁא' לְמָה נִק' שְׂמָה אֶרֶץ לְפִי
 שְׂרַצְתָּה לַעֲשׂוֹת רִצּוֹן קוֹנָה כו' (כְּמִישׁ בְּמִיא), וְכִתִּי' פִּקְדַת הָאֶרֶץ וְתִשְׁקֹקִי'
 שֶׁהֵן רַמִּיחַ מִעַ שֶׁהֵן רַמִּיחַ חֲסֵדִים הָעֲלִיוֹנִים שְׁמֵרוּם לְאֶרֶץ הָעֲלִיוֹנָה כו' (וְזֶה
 הִי' [מִ]בַּ מַּסְעוֹת בְּמַדְבַּר שְׂוִיכּוֹ לְבָא לְאִי אַחַר מִית, דְּג' דְּבָרִים בְּאִי' עִי'

אִיחַ עֵטִיב וְנִקְבָּה תְּסוּבֵב גְּבֵר: משלי יב, ד. ירמי' לא, כא.
 דְּבִינָה יִתִּירָה נִיתְנָה בְּאִשָּׁה: נדה מה, ב. ראה ספר המאמרים תקס"ד ע' רמט ואילך, נדפס גם במאמרי
 אדה"א דרושי חתונה ח"א ע' כט. דברים ח"ד ע' אר"ד. ושי"ג.
 מְנַלֵּן א' קָרָא: ראה פסחים סא, סע"א, סה, רע"א. ראש השנה יא, ב. יומא מה, א. סוכה כו, א. ועוד.
 וְיֵשׁ אִם לַמִּקְרָא: קדושין יח, ב.
 דְּתִשְׁבַּעֵיפִי נִק' פְּנִים מֵאִירוֹת: . . . מסבירו: ראה תורת חיים ח"י שרה קלד, א ואילך. ויצא לו, ב. מאמרי
 אדה"א בראשית ע' תיא וע' תקס. דברים ח"ד ע' אר"ד. ושי"ג. דרושי חתונה ח"א ע' טו. ע' לב וע' גא.
 דְּתִשְׁבֵּיכִי: . . . כפני חמה . . . ותשבועיפ . . . לכונה: ראה הנסמן במאמרי אדה"א דרושי חתונה שם ע' כט.
 אִי' . . . וְנִק' אֶרֶץ חֶפֶץ: לשון הכתוב מלאכי ג, יב. ראה מאמרי אדה"א דברים ח"א ס"ע קמה וכתנסמן
 שם. לקמן ע' קמ.
 עֵינֵי ה' אֶלְקִיךָ בַּהּ: עקב יא, יב.
 שְׂרׁוּב הַמִּצּוֹת נִתְנָה בְּאִי' דּוֹקָא: ראה רמב"ן תולדות כו, ה. לעיל ע' לט. מאמרי אדה"א בראשית ע' קסד.
 וְשִׁינִי דְּבָרִים חִי' ע' ה. ושי"ג. במדבר ח"ג ע' אר"עט.
 כִּי תִבְּאוּ אֶל הָאֶרֶץ: בא יב, כה. אמור כג, י. בהר כה, ב.
 לַעֲשׂוֹת חֶסֶד וּמִשְׁפָּט וּצְדָקָה בְּאֶרֶץ: ירמי' ט, כג [ושם: עושה . . . ומשפט (לגי' מדנחא)] — אבל כ"ה גם
 לַקְמֵן ע' חצ"ר [ושם מגובייק] מאמרי אדה"א וישראל ח"ב ע' חרטו. ושי"ג. בראשית ע' תמו. ושי"ג.
 וְהָאֶרֶץ אֲזֹכֹר: . . . ועמד: בחוקתי כו, מב. ישעי' ט, כא.
 לְמָה נִק' שְׂמָה אֶרֶץ לְפִי [בן]: ליתא שורצחה: בראשית רבא פ"ה, ה. ראה ספר המאמרי תקס"ה ח"ב ע'
 חֶסֶד וְעִי אֶל וְאֵלְך. (נדפס גם ב) מאמרי אדה"א במדבר ח"א ע' צה ואילך, וכתנסמן לשם.
 פִּקְדַת הָאֶרֶץ וְתִשְׁקֹקִי: תהלים סה, י.
 דְּג' דְּבָרִים בְּאִי' עִי' יְסוּרוּם: ברכות ה, סע"א. ראה תורת חיים שמות ה, ב. מאמרי אדה"א במדבר ח"ב ע'
 חשטט ואילך.

יסורים תורה וא"י ועוה"ב, ולפי שא"י גבוה מתורה ע"כ יסורים גדולי' ה' להם עד שבאו לא"י, וכן מא"י לעוה"ב בא"י יסורים יותר לפ"ע והוא ענין אריכות הגלות דעכשיו כו', וז"ש ואנכי אעל"ך ג"ם עליה גם לעוה"ב כמ"ש במ"א).

והנה הגם שבח"י א"י הוא בחי' מקבל לבד שמקבל בתוכה כל גילוי אורות העליונים שברמ"ח מ"ע מעצמות [א"ס ב"ה שמפני טעם זה נק' ארץ חפץ כו'] (וכמ"ש כלב אם חפץ בנו ה' והביא כו') כי טובה הארץ מאד מאד בעוה"ז ובעוה"ב כו'), עכ"ז אנו מוצאי' שנקראת ארץ טובה ורחבה שבאה בבחי' התפשטות אורך ורוחב גדול מאד (יותר מעצם האור ושפע דמשפיע, וכמו ארץ לא שבעה מ"ם עליונים דמשפיע כו'), והוא כמו שארז"ל בטעם שא"י נק' ארץ הצבי מה צבי אין עורו מחזיק בשרו כו', פי' בזה נבדל העור דצבי מכל עור בהמה וחי' דעור זה של הצבי יש בו ב' הפכים בנושא א' דלפעמים הוא בתכלית הכוונן והצמצום בעצמו עד שאין עורו מחזיק את בשרו כאשר בשר הצבי אינו מתגדל אלא הוא בהעדר התפשטות וכוונן עורו עמו עד שלא יוכל להתזיק בשרו, וכאשר יתפשט הבשר בגידול אז גם העור מתפשט עמו עד שיוכל להחזיק ביותר מכפי התפשטות הבשר וכשיכלה הבשר יכלה גם הוא וכוונן בתכלית (וכפרש"י שעור הצבי נכוון וגמוד אחר הפשטו מן הבשר כו', וא"כ הרי יש בעור הצבי כוונן בתכלית והתפשטות בתכלית, כמו הלב והריאה שיש בהן בחי' כיוון בתכלית' והתפשטו' בתכלית' ואינו בגדר ממוצע כאשר עור שאעפ"י שיכלה הבשר ישאר העור כעור הבשר בכל הגוף לפי שיעור הריאה והלב (וגיד האבר, וכן עור האם והרחם, ובכללות כל עור הנקבות הן חלולי' ונעשי' מחוטי' חוטי' דקי' (שנק' פארוס) כעור השוואם) שיש בהן כיוון והתפשטות עד שנמתחים בלי שיעור וכן עור החי' בכלל (לפי שהנקבה צריך שיהי' בבטנה התפשטות לגידול הוולד בט"ח ע"כ עור האם שהיא השליא יש בה ריבוי התפשטות וכיוון כו' עד שיגדל הוולד בה הרבה יותר מגוף עצם אור וכח היולי דטפה שנזרע ברחם כו'), והוא הטעם שיש קלות וזריזות יתירה בחיות יותר מבהמות ובנקבות יותר מזכרים כמ"ש בס' הטבע ומבואר במ"א), משא"כ בשר שאר בהמה וחי' זולת הצבי אף כשיכלה הבשר העור במקומו עומד כי אין בעורם כיוון ולא התפשטות רק כפי שהן בעצם כו'. וזהו המשל לא"י שנק' ארץ הצבי דוקא שכאשר ירבו יושבי' בהתפשטות והתרחבות גדולה אז גם בחי' הכלי שלהם שהוא המקום והשטח של הארץ מתפשטת

ואנכי אעל"ך ג"ם עליה: ויגש מו. ד. ראה גם מאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע' קיג"ד. במדבר ח"ב ע' תשעב. דברים ח"ב ע' תרכט.

אם חפץ בנו . . . טובה הארץ חזק מאד: שלה יד, ת. ה.

ארץ לא שבעה מ"ם: משל, ל. טז.

שא"י נק' ארץ הצבי: ראה ירמ"ג, יט. דניאל יא, טז. מא. גיטין נג, א.

ביותר עד שתוכל להכיל הרבה מאד כמו שנתפשטה א"י עד ת' פרס' כו' ונק' ארץ טובה ורחביה כו', וכשכלה יושבי' נתכווץ ונתקצר שטח הארץ בתכלית כמ"ש רבב"ח לדידי חזי לי כו' לפי שיש בטבע האם הזאת בחי' כיווץ והתפשטות [כ]עור דצבי [ממש ש]יש בו [כיווץ ו]התפשטות ב' הפכים כא' כנ"ל וד"ל.

וכך יובן ברוחניות בבחי' א"י דלעילא שנק' ארץ החיים העליונים כו' דכתי' ונתתי צבי בארץ החיים דלעילא כו' לפי שנמשל ג"כ לעור הצבי שמתכווץ ומתפשט ביותר, וכך הוא בארץ העליונה שהוא בחי' המל' שמקבלי' מכל האורות דחיים העליונים דג' קוין דאצי' כידוע (וכמו במע"ב דכתי' תוצא הארץ ארץ עילאה דאפיקת תולדו' כו' כאשר שמקבל[ת] מאיש שמגדלת [את] הולד בט"ח בריבוי והתפשטות גדולה כו' שזהו משום דבינה יתירה נתנה באשה כו' כנ"ל) יש בה בחי' צמצום וכיווץ עד שאינה רק בבחי' נקודה א' תח"י שהיא בחיריק שתחת האותיות כידוע שזהו בהסתלקות האורות ונק' ד' דלית לה מגרמ' כלום, ולפעמים היא בהתפשטות והתרחבות גדולה (כא"י שנתפשט עד ת' פ' כו') ונק' ארץ טובה ורחבה ביותר מן המשפיע כמ"ש א"ח עט"ב כו', וכמו הנקוד' דחולם שע"ג האותיות, כמ"ש במ"א במ"ש ותרם כראם קרני כו' כראם זה כשעומד מוגבה בלי הדרגה כלל כמ"ש אל מוציאו כו' כתועפות ראם לו וכן א' ישראל כשעולי' עולי' כו', והוא מטעם הנ"ל בבחי' המקבל שהוא כולל ב' הפכים בתכלית בחי' הכיווץ בתכלית ובחי' ההתפשטות בתכלית (כמו בגלות א' שחורה אני דאזעיר' גרמ' נקוד' א' ובזמן בהמ"ק נק' ארץ חפץ כו' שכל אור דרצה"ע שנק' חפץ נמשך ומתקבל בה, ובמצות א' רחבה מצות"ך מא"ד בלי גבול כלל, וז"ש

ח' פרס': ראה מגילה ג, א. עמרדי ירושלים (לירושלמי שם פ"א היא) בהשמטה.
ארץ טובה ורחביה: שמות ג, ת.

כמ"ש רבב"ח לדידי חזי לי: מגילה ו, א. כתובות קיא, טע"ב.

שויה בתכלית — האם: אנציל: הארץ.

א"י . . ארץ החיים: ראה לקמן ע' קמ. וש"נ.

ונתתי צבי בארץ החיים: יחזקאל כו, ב.

תוצא הארץ ארץ עילאה דאפיקת תולדו': בראשית א, כד. ראה זהר בהקדמה יב, א. בראשית מ, א. נקודה א' תח"י: ראה זהר בלק קצא, א' ובהגמות הרמ"י שם. ביאורי הזהר שם ק, ד ואילך.

בדירק . . הנקוד' דחולם: ראה הנסמן במאמרי אדה"א שבהערה דלקמן ד"ה: ותרג.

שויה האורות — ד': ב' דלית. ו': דל — ראה מאמרי אדה"א בראשית ע' סב וע' תכו. וש"נ.

דלית לה מגרמ' כלום: ראה עץ חיים שער (ו) העקודים פ"ב. מאמרי אדה"א דברים ח"ג ע' חתפג. הנסמן

במאמרי אדה"א פרשיות התורה ח"ב לע' תקיא.

ותרם כראם קרני: תהלים צב, יא. ראה שער האמונה פ"ב. מאמרי אדה"א דברים ח"א ע' פט. וש"נ.

אל מוציאו . . כתועפות ראם לו: בלק כד, ת.

ישראל כשעולי' עולי': ראה מגילה טז, א.

שחורה אני דאזעיר' גרמ': שיר השירים א, ה. זהר בלק שם.

רחבה מצות"ך מא"ד: תהלים קיט, צו. ראה מאמרי אדה"א בראשית ע' מג. וש"נ.

טוביה האר"ץ מא"ד מאד דקאי לעוה"ב שתתפשט א"י בכל העולם כולו ונשיי יהי' כלי קיבול לעצמו א"ס ממש כידוע).

והנה להבין דבר זה למה נק' א"י בשם ארץ הצבי שנמשל לעור הצבי דוקא כמ"ש ונתתי צבי בארץ החיים כו' כנ"ל, הנה זהו ממש ענין הנ"ל בהפרש שבין תשב"כ בחי' המשפיע לתשב"עפ בחי' מקבל כו', דהנה אנו רואים בתשב"כ דגם שהוא בבחי' משפיע לתשב"עפ כנ"ל, עיקר ענין תשב"כ אינו אלא בחי' אותיות שבה לבד, כי הלא לא נראה במקראות התורה טעמי' וסברות שכליות אף במצות הכתובי' בה רק באיזה מצות פרטיות שנאמר בהן טעם, כמו כבד את אביך כו' למען יאריכון כו' וכן במצות שבת כי ו' ימי' עשה ה' כו', וכה"ג בלי"ת לא תאכל דם כו' כי הדם הוא הנפש כו', אבל בשאר מצות לא נו' טעם וסברא שכלי' כלל רק חוקי' באי' בציוי' ואוהרה קצרה במספר אותיות, כי בתשב"כ אין השכל וההבנה עיקר שהרי יש כמה ענינים אף במצות שאין להם שום טעם ושכל ואין בהם ה[ב]נה כלל, ויש כמה ענינים סיפורי מעשיות וכל הקורות לישראל בזמן ומקום שאינם מובנים ע"ד שכל ופשט כלל מענין אריכות הסיפורים מהו תוכן הכוונה בסיפורים אלה כו' (ובפרט בס' בראשית שמספר בתולדות הדורות עד אברהם ובעניני' של מלחמות המלכים וסיפורי האבות ואף בעבדי אבות כמו שא' יפה שיחתין של דברי אליעזר עבד אברהם שהוכפלה בי"פ וגם גופי תורה נתנו ברמזיה כו', ועכ"ז נק' ס' הישר שממנו מקור מוצא הספרים האחרים שמדברים בעניני המצות כמ"ש בפ' לך לך). וזהו שא' י"ש א"ם למקרא' דהיינו רק לבחי' האותיות שבה לבד אף בקרי וכתוב חסר ויתיר כו' שבחי' האותיות הללו הן רק כמו בחי' רמזי' לבד (כמו שא' הרבה גופי תורה ניתנו ברמזיה כו') מאחר שהשכל והטעם שהוא בחי' הח"ע גנוז ונעלם באותיו הללן א"כ ה"ז רק כמו הרמז לבד. דהנה ענין הרמז הוא המורה ע"ד נקודה פנימי' השכל והסברא שנק' עומק המושג שלא יוכל להביאה כדיבור ואף ב[טוב] הסבר דברים להטעים הדבר לא יוכל לבא על אמיתת ותמצית עצם הדבר שהוא בחי' עומק נקודת ההשכלה על כוונתו כמו שהיא ממש, וכמו תלמיד היושב ולומד לפני רבו איזה דבר חכ' בעיון אף שהתלמיד משיג

שריה טוביה — לעוה"ב [ל' לעיל] שתתפשט א"י בכל העולם: ראה מאמרי אדה"א דברים ח"א ע' ד ו ע.
 רב. ושיי. תורת חיים בשלה ש"א, ב.
 כבד את אביך . . . כי ו' ימי' עשה ה' יתרו כ, יב. ואתחנן ה, טו. יתרו שם, יא.
 לא תאכל דם . . . כי הדם הוא הנפש: אחרי יו, יב. ראה יב, כג.
 יפה שיחתין: ראה בראשית רבא פ"ט, ת.
 נק' ס' הישר . . . בפ' לך לך: יהושע י, יג. עבודה זרה כה, א. תורת חיים לך פד, ד ואילך. בשלה ס"ע רמז.
 מאמרי אדה"א בראשית ע' תיד. ושיי. מאמרי אדה"א פרשיות התורה ח"א בהוספות ע' 10 ובהגמטן לשם.
 י"ש א"ם למקרא': קדושת ית, ב.
 שריה ניתנו — הח"ע: ו' הח"ס.

ומבין השכל והסברא שמלמדו רבו בכי טוב זהו רק בחי' חיצונית השכל והסברא במה שיוכל לתפוס אותה בחיצונית שלה בכלי חיצונית ההשגה וההבנה שזהו שיוכל הרב להסביר לו בדיבור בריבוי הסבר בטוב טעם ודעת שנק' פנים מסבירות עד שמשיג בטוב מהדיבורים הללו, אבל בחי' נקוד' פנימי' ההשכלה ותמציתה ועומקה זה לא יוכל הרב להסביר לו בדיבור כלל כ"א ברמזיה לבד, והוא מה שמרמז ומורה לו באצבע על עיקר נקוד' המכוון הפנימי' של ההשכלה אחר שכבר הסביר לו חיצונית השכל והסברא דוקא או מוכרח להורות לו באצבע על עיקר הנקודה של השכל שמרמז זה דוקא ישכיל התלמיד לעיקר הנקודה של השכל שהוא בהעלם מן ההשגה וההבנה, כמו שמרמזו' ומורו' על דבר מ"ה הנעלם שעיקר הרמז הוא רק שמורה לכווין אל דבר הנעלם מעין הרואה, כמו הרמזו' הבאי' בצירוף אותיות שאין בהם השגה פשוטה בשכל וטעם כלל רק שרמזו בצירוף אותיות הללו דברים נסתרים ונעלמי' מאד כו' וד"ל.

וזהו שא' די לחכימא ברמיזא, פי' לחכימא דוקא שחכם הוא ומבין מדעתו כל בחי' חיצונית ההסבר בטעמי' וסברות של השכל הוא שיוכל להבין ברמז לבד וגם עיקר הנקודה הפנימי' של השכל כי חיצונית ההשגה נמשך מבחי' האי"ן דחכ' שהוא בראי' עין השכל בחכ"ם שרואה את הנוגד מה שעתיד להיות שהוא בהעלם מן ההשגה ע"כ גם יוכל החכם לעמוד ע"ד הנעלם מחיצונית השכל ע"י הרמז שמרמזו' לו שיכווין בזה לדבר הנקודה של השכל כני"ל וד"ל, אבל מי שאינו חכם לא יבין ברמזים כלל רק מה שמפרשי' לו הדבר בחיצונית השכל לבד מטעם הנ"ל. ובאמת גם הדבר המוכן מאליו איצ' לפרש לחכם ודי לו ברמיזא לבד מה שלזולתו צריך לבאר ולפרש הכל כו' כי ברמז זה יודע כל מה שצריך לזה פירוש וביאור (והוא בחי' נקוד' אי"ן דחכ' שכולל בהעלם כל מה שצריך לבא בהתפשטות דהשגה דבינה בריבוי הסבר דברים, וכמו מחוי' לי' במחוג כו', וע"כ רוב החכמים הם מדברים עומקי המושכלות בדרך רמז לבד גם מה שאי' לפרש ולבאר כלל בצירופי אותיות הדיבור, כי יש ברמז ב' מדריגות, א' כמו נקודה אי"ן דפנימי' חכ' או עומק המושג דבינה שיוכל לבא בהתפשטות בהשגה דבינה כסודות ורזי' דאורייתא שיתגלו בימהמ"ש וכתוב סוד ה' ליראיו שזהו מבחי' תעלומות ופלאות דח"ס שבא בגילוי בהשגה ג"כ, ומדריגה הב' ברמז למעלה מזה והוא בחי' סוד סתים ונעלם לגמרי כמו שכל הנעלם מכ"ר או רצון

די לחכימא ברמיזא: ראה מדרש משלי כב, טו. זהר בראשית כו, א. הנסמן במאמרי אדה"צ פרשיות התורה ח"ב לע' תשנב.

בחי"ם שרואה את הנוגד: תמיד לב, א.

מחוי' לי' במחוג: ראה ברטת מה, ב. חגיגה ה, ב.

סוד ה' ליראיו: תהלים כה, יד. ראה מאמרי אדה"צ בראשית ע' ו. וש"כ.

שכל הנעלם מכ"ר: מובא בכ"מ בדאי"ח בשם: רנ"מ, פרד"ס, לשון הגאונים. ראה פיוט אל-מסתתר

ויונג הנעלם שלמעלה מן החכ' לגמרי רק גנוז ונעלם ברמזי' לכד. וכך יש ב' מדריגות אלה באותיות דתשבי"כ (כמשי"ת), והן ד' מדריגות טנת"א שהן ד' מדריגות דפרד"ס, פשט הן האותיות שהן מובנים ע"ד הפשוט, רמז הן הן התגי' שרומזי' ע"ד חכ' שבהעלם שיכול לבא [ג"כ] בגילוי כמו ר"ע שהי' דורש על כל קוץ כו', דרוש הן הנקודות כמו למה נקוד על וישקה"ו כו' שהן בנקודות דחכ' שבבחי' אי"ן שנדרש לבא ג"כ בגילוי בדיני' והלכות חדשים או כמו בחי' מדרש הנעלם במדרשי הווהר והאגדות כו'), אך סוד היינו בטעמי' ונגינות שלא נדרש מהם כלום כמ"ש ויבינו במקרא כו', והוא בחי' סוד סתום לגמרי שלא יתגלה אף לע"ל רק בעוה"ב שנק' עדין סתימאה שהוא בחי' עונג הנעלם כעצמו' ממש וד"ל (והיינו ד' אותי' דהוי', ה"א אחרונה בחי' אותיות בשטח אורך ורוחב, וי"ו הוא בחי' הקוויז דתיקוין כנ"ל שהן בהעלם ונמשכים לגילוי כקו ההולך ויורד מלמעלה למטה כידוע, וה"א ראשונה בחי' העלם שהגה דבינה שנק' סר"ד שבא לגילוי כנ"ל, וי"ד דשם הוי' הוא בחי' ההעלם מאין דח"ס במקורו כסוד סתום לגמרי כנ"ל, ומילוי ד' ו"ד י"ד וזהו בחי' נקודה דאי"ן דחכ' שכולל וי"ו וד' שהן קו ושטח בכלל משא"כ נקודה ד' עצמו כקוצו של י"ד כו'), ועדין הן ד' מדריגות דדצח"ס שנגד ד' מדריגות דהוי' כידוע, והוא דומם בחי' אותיות, הצומח הוא בחי' תגי"ן שהן בחי' המדות שצומחי' מקטנות לגדלות כמו מנער ליקון שקנה חכ' וכה"ג בכל צומח היינו רק שבא מן ההעלם לגילוי (אף במקיף דנר"ג כמקור השכל שבהעלם כו' ממזל ונוצר כו'), חי הוא בבינה שמקבל מחכ' א' ד"ם כמ"ש והחכ' תחי' כו' זהו בחי' נקודה דחכ' בבינה כנ"ל, ומדבר הוא בבחי' י"ד דחכ' כמו שהיא בבחי' אי"ן ממש כטעמי' שבכת"ר דחכ' וכסוד סתום ממש כנ"ל (והוא מ"ם דצל"ס אד"ם שלא בא בגילוי כלל כידוע)

[בסידור הרי יעקב עמודי סדר סעודה שלישית] לתלמיד הרי משה קונדויר. וכסידור קול יעקב (למהרי"ק) בתחלתו ע"ז מייחס לרי' אברהם בן הרמב"ם. מאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע' תרכב. ושי"ן דברים חיד ע' איר"א. ושי"ן.

רי"ע שהי' דרוש על כל קוץ: ראה מנחות כט, ב. מאמרי אדה"א פרשיות התורה ח"ב ע' תפסב. למה נקוד על וישקה"ו: ראה ספרי בהעלותך ט, י. ליקוט שמעוני וישלח לג, ד (רמז קלג) — ירושלם תש"ג. ושי"ן.

בטעמי' ונגינות: ויבינו במקרא: נחמ"ו, ת, ת. ראה לעיל ע' לב. מאמרי אדה"א דברים חיד ע' איתע. ושי"ן.

עדין סתימאה: ראה גם מאמרי אדה"א דברים ח"ב ע' תיז. ושי"ן.

שורה הוי' — מאין דח"ס: כו' דאין דחכ'.

ד' מדריגות דדצח"ס: דהוי' ראה תניא פל"ה. הנסמן בלקי"ש חג הפסח כרך י"ז ע' 444.

א' ד"ס: ראה הנסמן לקמן רי"ה החדש הזה לכם.

והחכ' תחי': קהלת ז, יב (ושם: החכמה — אבל כיה בכ"מ, ומהם: אגרת הקדש ס"ו. ספר המאמרים תקס"ה ח"ב ס"ע תרעו. ריש ע' תרפב. ע' תתכז וע' תתנה. לקמן ע' רכט. מאמרי אדה"א דברים ח"א ע' ש. ושי"ן. ח"ב ע' שטז. ושי"ן. חיד ע' ארכב. ושי"ן. בראשית ע' עא. ושי"ן.

כטעמי' שבכת"ר דחכ': ראה לקמן ע' צט. ושי"ן.

מ"ם דצל"ס אד"ם: ראה מאמרי אדה"א דברים ח"ב ע' תצט ואילך.

וד"ל (וכך הוא בד' מדריגות דארמ"ע עפר בחי' דומם ומים הן המצמיחי' ומתפשטים מן ההעלם לגילוי ורוח הוא בחו"ב וא"ש הוא בהעלם גמור כאש היסודי שנק' אוי"ר שלמעלה מאור דחכ' כו' והתורה נתנה באמ"ר כו' וד"ל).

והנה עדי' יוכן בענין שרש תשב"כ ותשב"עפ דכל עיקר תשב"כ הוא בחי' נקודה פנימי' דתשב"עפ בפנימי' ועצמי' דח"ע ופנימי' העונג ורצה"ע מה שלא יוכל לבא ולהגלות בדיבור בפה בהסבר וטעמי' וסברות שכליות כי זהו בחי' תמצית ועצמות דח"ע ועונג העליון כמו שהוא שא"א להביאו כלל בפירוש וביאור כ"א בדרך רמז לבד, והן הן האותיות דתשב"כ שאינן כאותיות הדיבור בפה שמצירופיהן שנמשכו בסדר דברי' כפי הבנת השכל בחיצוניות יוכלו להבין כל השכל והחכ' אלא האותיות הללו הן רק כמו רמזים בלבד, דהיינו שהעיקר באותיות הללו הן הציורי' שנצטייר כל אות ואות שזהו באיכות אופן המשכה העליונה שנמשך מבחי' נקודה פנימי' דח"ע הגנוז ונעלם בהן מאד ובא לידי גילוי כדרשות דתשב"עפ כגילוי הדיבור, כמו בקבלה הלי"מ אם כך או כך בכל פרט ופרט, וכמו שהחכם יבין וישיכל ע"ד החכ' הגנוז ברמזים ויביאנו לידי גילוי באופנים פנימי' כך וכך הוא הכוונה ברמז זה, וכך יש אם למקרא שלמידי' לחכמי תשב"עפ לדון ההלכה למעשה בכמה פרטי דינים שמביאי' לגילוי מבחי' ההעלם דח"ע ורצה"ע הגנוז בציור האותיות דתשב"כ, שהאותיות דתשב"כ גם שמוכנים ע"ד הפשוט העיקר הוא רק אופן ציורם כמו שהן באים ונמשכים בכתב שהרי נק' תשב"כ דוקא, וע"כ התשב"כ נק' ספר כמו הספר שהאותיות באי' בו בציור והמשכה מדוקדקת בחסר ויתיר וכל קוץ ותמונת האותיות, לפי שהעיקר בתשב"כ הוא רק ציורי האותיות ותמונתם בלבד כ"א יחסר אפי' אות א' (וקוץ א' פטולה לקרות בה ולא נק' ספר כלל (וגם כפרשיות שכתובי' בהן מעשה המצות בפרט כמו פ' ציצית ועשו להם ציצית כו') לא בא בפירוש וביאור לגילוי הלכה למעשה בכל פרטי אופני המעשה דטלית וציצית רק נתגלה הכל בתשב"עפ בה' ציצית בכל פרטי הלכותי', שגילוי זה ודאי הוא בא מן ההעלם דח"ע ורצה"ע הגנוז ונעלם רק בפרטו' של ציור האותיות הכתובים בפ' ציצית שהן כמו רמזים שמורי' ע"ד הנעלם שבהן, וכן בפסוק וקשרתם לאות כו' הרי מרומז בהעלם דח"ע הגנוז בציור אותיות הללו כל ה'

שו"ת היסודי — באמ"ר: ב: באו"ר.

שו"ת וישכיל — פנימי': ב: פרטי.

שו"ת הוא — לדון... שהאותיות דתשב"כ: א: ליחא.

התשב"כ נק' ספר: תבוא כח, סא. נצבים כט, כ. ל. י. וילך לא, כו.

יחסו אפי' אות א' (וקוץ א') ראה גם מאמרי אדמו"ר הקצרים ע' תקנא. לפוטי שיחות כראשית כרך כ ע'

550

ועטו להם ציצית: שלה טו, לת. ראה גם מאמרי אדמו"ר דברים ח"ד ע' ארד וע' איתנג.

וקשרתם לאות: ואתחנן ו. ת.

תפילין בפרט, וכה"ג בפסוק בסוכת בסוכות כו' מרומז כל ה' סוכה, וכן בשאר המצות שדורשי' חכמי תשבע"פ מכל מקרא אף מתגי' וקוצי' דאוחיו' כר"ע כו' כ"ז הוא כמו שמביני' דבר הנעלם מתוך הרמזים לבד כנ"ל ודיל' (ובדרך פרט זהו מה שבתשבי"כ עצמה יש ד' מדריגות דטנת"א שהאותיות הן הפשוט והתגי' הן הרמזים והנקודות בדרש והטעמים למעלה מן הדרש, והוא כמו בחי' סוד סתום כנ"ל באורך) (ומבואר במ"א ע"פ יונת' כו') שזהו ההפרש בין רמו לדיבור, שבדיבור בא גילוי השכל באותיות הדיבור בחלקי' רבים דהיינו בסדר הצירופים של התיבות לפי אופן סדר התחלקות השכל (כמשי"ת), אבל ברמז בא הכל בבחי' ההעלם שנתעלם ונתלבש ברמו הזה הרי כל השכל כמו שהוא ממש בלי סדר והדרגה כלל מרומז ברמז זה בבת א', כמו שנראה לעין שמתוך הרמז יבין כל נקוד' פנימי' השכל בבת א' בלי התחלקו' לחלקי' כלל (וכמו התלבשות השכל במשלים שיעלים לאור השכל שבמשל א' יבין כל עומק נקודת השכל בבת א' כו', וכך הוא אופן ציור האותיות דתשבי"כ שכל נקוד' פנימי' הח"ע הגנוז בהן כנ"ל דאעפ"י שכל אות מובדל בפ"ע ובאי' בסדר והדרגה זהו הכל כמו הרמזים שמלוכש בהן בהעלם שזהו רק מצד בחי' ההלבשה רק בציור המשכת האותיות עצמן ולא מצד הבנת פשט השכל שבהן כנ"ל עד שכל אות ואות מורה המשכה כללי' דח"ע כאופן ציורו), ועכ"ז הרי הן באי' ונמשכים כסדרן, שזהו כמו הרמזים שעושי' הבנין בלוח לבנות בנין גדול שהן הציורי' הדקי' כתגי' קצרי' להורות על כל אופני המעשה הבנין בפרטי פרטיות שנק' לוח הבונים כידוע, דודאי האומן הבונה למד חכמת מעשה הבנין ובקי בזה בתכלית לבנות בחכמתו ככל הציור הנצרך, אך אינו סומך על חכמת לימודו במעשה הבנין ואולי יטה ימין או שמאל בנטי' כ"ש לא יהי' יפוי הבנין כסדרו על נכון, לזאת יעשה בעצמו עפ"י חכמתו בחכמת הבנין ציורים קצרים שמורי' על כל פרטי הבנין בלוח קטן מאד שכל קו וציור שמצייר שם מורה על בנין שטח כללי בכל אופניו ואז לא יוכל להטות ימין ושמאל בעשותו במלאכת הבנין ככל פרטיו (וכמו המפה של כדור הארץ שבקווי' ותגי' קצרים מאד מצוייר כל אורך ורוחב שטח כל הארץ והנהרות והעיירות גדולות וקטנות כו' כידוע). וכך יובן בבחי' ציור של אותיות דתשבי"כ שזהו כמו ציור לוח הבונים שמורים על מעשה בנין גדול כנ"ל, וכמ"ש בתוה"ק שקדמה לעולם אלפיי' שנה ואהי' אצלו אמון וא' אמון מוצנע אמון מופלא אמון אומנא כאומן הבונה עפ"י הלוח כו', שזהו מה שנתן שיעור ומדה בקיצור והעלם

בסוכת בסוכות כו': אמור כג, מב, שם, מג, סוכה ו, ב.

ומבואר במ"א ע"פ יונת': שיר השירים ב, יד, ראה ספר המאמרים תקס"ט ע' צג וע' קכג ואילך.

בתוה"ק שקדמה לעולם אלפיי' שנה: ראה שבת פח, ב וברשי' שם, מדרש תהלים צ, ד, הנסמך במאמרי

אדה"א דברים ח"א ע' כ.

ואהי' אצלו אמון משלי' ת, ל, ראה בראשית רבא בתחלתו. מאמרי אדה"א דברים ח"ד ע' ארכב בהערה.

גדול בצירור האותיות דתשבי"כ שנק' ספ"ר (כמ"ש כס"י בג' דברי' ברא את העולם בספ"ר וסופר וסיפור, ספ"ר וסיפור תשבי"כ ושבע"פ (כמשיית) כמ"ש אז ראה ויספר"ה הכינה וגם חקרה במח' בהעלם דח"ע הקדומה כו', וכדי שלא לנטות ימין ושמאל מכפי עומק דח"ע העצמי' ופנימי' דאי"ס ב"ה בתהיק' הוא שנכתב תשבי"כ בספר במספר האותיות ובדקדוק צירור תמונתו ובתג"י כו' שמהם דוקא יבנה הבנין שהוא כל הבנין שהיא תשבע"פ, כמ"ש ורב שלום בני"ך שהן בוני"ך כו' שנק' בית אמ"י וחד"ר הורתי' כו' כמ"ש בחכ' יבנה בית בחכ' דתשבי"כ יבנה בית דתשבע"פ כאומן הבונה בנין עפי' הלוח שצירר עצמו כניל ודיל.

אך הנה בבחי' תשבע"פ (שנק' חכ' תתאה) העיקר הוא בחי' החכ' וההבנה וההשגה הגלוי' לשכל שבמוח בחיצוניות השכל והסברא דוקא שמושג גם לתינוק קטן, כמו טעמי ההלכות והמשניות שמדברים בריבוי הסבר דברים להטעים הענין ע"ד השכל הפשוט המוכן לכל דודאי העיקר בשכל וטעם גלוי הוא בדיבור דוקא דהיינו בהסבר הלשון כפי שמדברים בני"א באיזה לשון שיהי' כו', כמו המלמדים שמלמדים עם התינוק הסבר ההלכה גם בלי"א שיבין היטב הדק על בורי' ולא ברמז לבד, ואעפ"י שהאותיות אינם בלה"ק ולא בדקדוק ולפעמי' בלשון זה ולפעמי' בלשון אחר הכל כפי אופן השגת השכל בגילוי בכלי המוח כך ידבר בריבוי הסבר להטעים הדבר יותר עד שימשיל לו משלים זרים שיוכל להבין יותר אעפ"י שהמשלים הן ענינים זרים לגמרי ודב"ט ממש וכה"ג (וכמ"ש במ"א בענין ותהי להם הליכנה לאבן כו' שהאותיות דתשבי"כ נק' אבנים ממש שהן אותיות עצמי' שנמשכו עפי' העלם דח"ע העצמי' כניל (וכמ"ש ואתא מרבבות קד"ש כו') כמו בחי' מ"ד בעצם כו', וע"כ נק' ספר שנספר במספר קצוב כמ"ש אי' סופ"ר שסופרים כל אותיות שבתורה כו', ואותיות דדיבור דתשבע"פ שהוא בכל לשון שיהי' כניל רק להסביר ולהטעים שכל ההשגה הפשוט נק' לבינה מעפ"ר שנעשה אבן לבנין כו' (וכידוע שהאבנים ליסוד הבנין והבנין עצמו מלבינים ועפר ואבן כו'), וכן מ"ש ותחת רגלין] כמעשה לבנת הספיר זהו אותיות תשבע"פ שנק' סיפור וכעצם השמים לטוהר זהו אותיות דספ"ר דתשבי"כ כו' ודיל (וכמו

כמ"ש כס"י בג' דברי' . . . תשבי"כ ושבע"פ: ראה שם פ"א מ"א. הנסמך במאמרי אדה"א בראשית ע' יז. או ראה ויספר"ה: איוב כח, כו.

ורב שלום בני"ך שהן בוני"ך: ישעי' נד, יג. ברכות בסופה.

בית אמ"י וחד"ר הורתי': ע"פ שיר השירים ג, ד.

בחכ' יבנה בית: משלי כד, ג.

ותהי להם הליכנה לאבן: נח"א, ג. ראה ספר המאמרים תקס"ח ח"א ע' סז ואילך. שם ע' עז ואילך. מאמרי אדה"א דברים ח"ד ס"ע איתג ואילך. ושי"נ.

ואתא מרבבות קד"ש: ברכה לג, ב. ראה הנסמך במאמרי אדה"א בראשית ע' כב.

אי' סופ"ר שסופרים כל אותיות שכתורה: ישעי' לג, יח. קידושין ל, א.

ותחת רגלין] כמעשה לבנת הספיר: משפטים כד, י.

שמכחי מין דנוק' נעשה התפשטות הולד כרמ"ח אברים ושס"ה גידים כו' כך מסיפור אותיות תשבע"פ נתפשט כל בניו הולד שהן בחי' אדם כרמ"ח מ"ע ושס"ה לית בגידול גמור אחר שקיבל ממ"ד תשבי"כ כו').

והנה מכיו' יובן למשכיל עכ"פ שעיקר ההפרש בין תשבי"כ לתשבע"פ, שבתשבי"כ אין הדיבור בריבוי הספר לפרש הדבר עיקר אלא רק ציור האותיות בתמונתו שיקרא אותם כמו שהן דוקא בלי תוס' ובלי מגרעת כלל כי הן רק בחי' רמזים לאור הנעלם דחכ' העצמי' שאינו בא בגילוי שכל וסברא כלל בחיצוניות ההשגה כו', אבל בתשבע"פ העיקר הוא בחי' השגה וטעם ושכל הגלוי דוקא כמו סוכה שלמעלה מן' אמה פסולה דלא שלטא בה עינא כו' וכה"ג ע"כ העיקר הוא ענין הדיבור בהסבר רב בגילוי לפי אופן גילוי אור השכל והסברה שבאה בגילוי, דהיינו שבחי' התפשטות אורך ורוחב באריכות הדיבור בהסבר אינו תלוי אלא לפי אופן ההשגה שבגילוי, אם הוא באורך ורוחב בהתפשטות גדולה אז גם הדיבורי' הנצרכי' לזה לפרש ולגלות דבר השכל בהסבר יבאו ממילא ומאליהם בבחי' התפשטות גדולה לאורך ורוחב באותיות וצירופי' רבים ושונים כו', ואם אופן המושג בשכל שבמוח בצמצום וקטנות וקיצור ותמצית אזי גם האותיות שכדיבור יבאו בקיצור וצמצום כו', ולפי' הרי בחי' דיבור כזה שהוא רק לפרש ולגלות לזולתו השכל לאור הבא בגילוי השגה במוח במהות ומציאת דבר ויש בפ"ע כלל כי אינם באי' רק לפי אופן גילוי השכל לבד ומעצמו אינו כלום כו', כי הלא אנו רואי' שכלי אותיות הדיבור מאליהם נעשו באופן צירופי' התיבות במספר הנצרך לפי ערך גילוי השכל וסברא אם רב או מעט ולפעמים [באופן וסדר] כך ולפעמים באופן וסדר אחר, והכל עולה לענין א' שהוא רק לפרש ולגלות השכל והסברא שבא בהשגה במוח כו' כי הלא לא יצטרך האדם לחשוב איך שידבר ויגלה לשכל וסברא שהוא משיג בכלי המוח כי מיד שישכיל את השכל במוחו ידבר ויגלה אותו כדיבור כפי הנעשה מאליו צירופי' מכוונים להבין מהם כל השג' הסברא והדיבור מאליו יתנהג מעצמו כפי אופן התגלות השכל שבמוח בלי הכנה לזה בתחלה כלל וד"ל (ולבד מה שהצירופים מה' מוצאות הפה יצרפו מאליהם בכל דיבור שידבר גם בדברי' פשוטים וכתינוק קטן המדבר שזהו מצד האר' אור ממקור השכל שמצדן הצירופים שזהו ענין דאבא יסד ברתא כמ"ש במ"א), וכיו' לא שייך רק בבחי' גילוי הבנת והשגת השכל בבחי' החיצוניו' שלו שתלוי באופן המשכתו מאין דחכ' ליש בבינה באופנים שונים ואם בקיצור או באריכות ולפ"ע זה הוא בא בגילוי כדיבור להסביר כניל, אבל בחי' נקודה פנימי' ועצמיות דחכ' שהוא

סוכה שלמעלה מן' אמה: סוכה בתחלתה.

דאבא יסד ברתא: ראה זהר (רעיא מהימנא) פינחס רנו, ב. רמח, א. רנו, א. אגרת הקדש סיה. הנסמך במאמרי אדה"א בדברים ח"ב ע' שפ הערה ד"ה: מצירופי'.

בבחי' אין ממש שלא יובא בגילוי השגה שכל וסברא כלל שנק' עצם ולא התפשטות (כמו הגרעין הנזרע שהוא עצמי ובשר התפוח הוא בחי' התפשטות כו') אינו תלוי כלל בגילוי הסבר הדיבור בפה כלל כי לא יושג כלל בהסבר בדיבור רק באותיות הנמשכי' בצירום שמורי' על עצם החכ' כמו הרמז באצבע שמורה על עצם נקוד' פנימי' השכל שא"א לפרשו ולהבינו בדיבור שם יתלבש דוקא, והן ציורי המשכות האותיות דתשב"כ שאינם תלוי' בהבנה ושכל והשגה כלל כי אינם רק כמו רמזים לבד כנ"ל, אי"כ אדרבה הציור שלהם בדקדוק גדול הוא בא ולא יוסיף ולא יגרע ממנו אפי' קוץ א' כו' כי"א יחסר בתמונת האותיות אף כקוץ א' וישתנה כל עיקר נקוד' פנימי' החכ' הגנוז בהם (לפי שאינו בא בחלקי' כסדר אותיות הדיבור להבין ולהשיג השכל בחיצוניות שאם יחסר אפי' תיבה א' יובן השאר כו', אבל באותיות הללו שהן ברמזים אינו בא בחלקי' רק כל הפנימי' בבת א' כמו שבא ברמז כנ"ל), משא"כ אותיות שבציורופי' שבדיבור הבאי' להסביר ולהטעים השכל המושג במוח בחיצוניות אין בהם דקדוק כלל באופן ציורם וגם לא באופן ציורופי' שלהם אם יסבור השכל בציורופי' אותיות ותיבות כאלה ובסדר כזה דוקא או באופן וסדר אחר רק שיוכלו להבין ולהשיג מהם השכל והסברא והטעם ההוא שהוא העיקר בתשב"כ כנ"ל. וזהו שתשב"כ נק' סיפור כסיפור דברי' בע"פ להסביר הדבר ונק' פנים מסבירות כו' ולא נק' ספר שאין קפידא כלל בשינוי הציור דאותיות ולא בלשון איך שיהי' כנ"ל, משא"כ השב"כ שנק' ספר באותיות בכתב שצירום ותמונתם בדקדוק גדול מטעם הנ"ל ודיל' (ואעפ"י שח"ע דתשב"כ נמשך לח"ת דתשב"כ מן ההעלם לגילוי, זהו כמו שמן העצם בא להתפשטות בגידול הולך מן המיד' כו' וכתפוח מן הגרעין וכה"ג כנ"ל וד"ל).

ובכ"ז יובן הדוגמא מזה בא"י שנק' ארץ החיים שהיא בדוגמא לתשב"כ מל' קרינו לה כנ"ל שנמשלה לעור הצבי שאין עורו מחזיק בשרו כו' שאין העור מצד עצמו מחזיק כלום (כמו שלאחר הפשטו מן הבשר נתכווץ בתכלית והי' כלא הי') רק כפי ערך גידול והתפשטות הבשר כך יגדל ויתפשט העור (מטעם הנ"ל שעשוי מחלקי' קטנים וחלולי' ע"כ הצבי ק"ל ברגליו וגם א"י קלה מכל הארצות כמבואר שם) ויש בו כיווץ והתפשטות ב' הפכים (כאם הוולד שמתפשט בגידול הולך ומתכווץ ביציאתו וכן הרחם כו'), וכך א"י בגידול והתפשטות יושבי' יגדל ויתפשט שטח הארץ כו' ויכול להיות בה ריבוי ההתפשטות ביותר. וכך הוא ברוחניות שנק' ארץ החיים או אר"ץ חפ"ץ העליון כנ"ל דהיינו שנזרע בארץ זו כל בחי' חפץ ורצה"ע דמצות העליונות ונתפשט ונתגדל בה האורות עליונים ביותר ואז נק' ארץ טוביה ורחביה בהתפשטות לאורך ורוחב ביותר, וכמו אותיות הדיבור בתשב"כ שלפ"ע גילוי והתפשטות של אור השכל וההשגה והטעם כמ"כ ממש לפ"ע יתפשטו ויתרחבו ריבוי האותיות והצירופים שונים בדיבור זה שבא לפרש ולבאר היטב בטוב טעם אור השכל והסברא כנ"ל, אבל בחי' אותיות דתשב"כ

אינ[ם] באי' בכח' ביאור ופירוש לאור שכל וטעם מושג כלל שיהי' בהם התפשטות או צמצום לפי אופן גילוי השכל אלא הן בציוורם העצמי' בחי' כלי עצמי' להוראת השכל הנעלם שגנוז בהן כמו רמזים לבד כניל ע"כ ציורי אותיות הללו במהותם כמו שהן ממש יתקיימו בלי יגרעו ולא יתוספו עליהם לעולם וד"ל.

והנה הגם שבחי' אותיות דתשב"כ הן בחי' המקוריי' המשפיעי' [שפע] לתשבוע"פ להיותם בבחי' אור עצמי דח"ע העצמי' ופנימי' כניל שנק' ספר שא"א לבא בהשג' שכל ובדיבור בהסבר כלל ומהם נמשך השפע לחיצוני' השכל וההשגה כסיפור דברי' דתשבוע"פ כניל (וגם מ"ש תורה ציוה לנו משה בפי' ממה שקיבל משה בסיני שנלמד גם זה מאותיות דתשב"כ כו'), עכ"ז יש יתרון מעלה בתשבוע"פ יותר מתשב"כ כמו שא' דבינה יתירה ניתנה באשה כו' ואיח' עט"ב כו' כניל, מג' טעמי', א' מצד בחי' הריכוזי וההגדלה בהתפשטות לאורך ורוחב גדול (כגידול הולד בכטן האם וכצמיחת אילן ופירות מן השרשי' ותבואות רב מזרע הנזרעת בארץ וכה"ג). שנעשה בתשבוע"פ כמו בס' מסכתות כו' בכל פרטי דיני' והלכות שבכל מצוה ומצוה כו' (כמ"ש ס' המה מלכות ס' מסכתות כו' ועלמ' אלו הלכות אין מספר כו' כמ"ש במ"א), וגם ימצא כח יותר בתשבוע"פ להוסיף או לגרוע מתשב"כ כמ"ש לא תסור מן הדבר כו' אפי' או' על שמאל שהוא ימין וכמאמ' אתם אפי' מוטעי' כו', כמו מסכת סוכה מפסוק א' בסוכות כו' וכן טו"ת ושאר המצות עד שנק' אד"ם שלם ברמ"ח אברי' כו' כניל (והעיקר בבחי' ההתחדשות בלי שיעור כלל כמו ע"י הפלפול הרב שמתחדש הלכות רבות שלא היו למדי' כלל מתשב"כ כו'). וזהו שא' שהעוסק במקרא מדה ואינה מדה במשנה מדה ונוטלי' עלי' שכר הרבה, כי אותיות שבמקרא ניתנו במדה ושיעור לא יחודש בהן כלל ולא יוסיף ולא יגרע מטעם הנ"ל כחטה הזרוע קודם שתצמיח כו' (ומ"ש מדה ואינה [מדה] מרמז על בחי' פנימי' ח"ע הגנוז

חורה ציוה לנו משה: ברכה לג, ד.

בסי' מסכתות: ראה הערה הבאה.

ס' המה מלכות ס' מסכתות: שיר השירים ו, ה. ראה זהר (רעיא מהימנא) פינחס רטז, א. מאמרי אדה"ז פרשיות התורה ח"א ע' שעה ובתנ"ך לשם. מאמרי אדה"א דברים ח"ב ע' תד. ושינ'. שיחת שיפ' וישלח, ט"ז כסלו תשמ"ט סיח' הערה 41.

ועלמ' אלו הלכות אין מספר: שיר השירים שם. ראה (זהר ומאמרי אדה"ז שבהערה שלפניו), מאמרי

אדה"א בראשית ע' לה. ושינ'.

לא תסור . . . אפי' או' על שמאל: שופטים יז, א. ראה ספרי ורשי' שם.

אתם אפי' מוטעי' ראש השנה כה, א.

מסכת סוכה מפסוק א' בסוכות: אמור כג, מב. ראה גם מאמרי אדה"א בראשית ע' תקי. ושינ'.

טו"ת: טלית ותפילין.

שהעוסק במקרא מדה ואינה מדה: ראה בבא מציעא לג, א.

פנימי' ח"ע . . . ארוכה מארץ מדה: איוב יא, ט. ראה סידור שער הציצית ה, ד.

בהן שהן בלי מדה ושיעור כלל כמ"ש ארוכה מארץ מדה כו' כמ"ש במ"א). אבל במשנה מדה ונוטלי' עלי' שכר הרבה כעוה"ב מפני בחי' החוס' וריבוי הכלים מכלי' שונים בהלכות רבות כגיל (ובתלמוד אין לך מדה גדולה הימנה מטעם החידוש שהוא עושה הריבוי לאין שיעור כלל כגיל). וזהו שא' בע"ח דמקרא בעשי' שהוא בחי' דומם דאותיות עצמו ומשנה כיצ' בבחי' תוס' הצמיחה במדות שצומחי' מקטנות לגדלות כו' כגיל). וכדוגמא זו הוא בתוס' וריבוי הצמיח' בא"י מן המצות שנעשי' בה שנק' אר"ץ חפי"ץ כו' וארץ החיים כמ"ש פקד'ת הארץ ותשוקקי' ברמ"ח מ"ע שצומחי' ומתפשטי' בריבוי גדול כו') (ונק' ארץ זבת חלב ודבש שזהו בחי' פנימי' סודות התורה שנק' חלב ודבש שגדילי' בא"י ע"י בחי' הגגלה שבתו"מ שמגדלת ומצמחת כל טוב הגנוז למעלה שיבא מן העולם לגילוי דוקא מטעם הגיל).

והטעם הב' הוא לפי שנתב"ס דוקא להיות שבתשבע"פ דוקא כביאור ופירושו התורה איך ומה יהי' סוף מעשה בגילוי רצה"ע שבח"ע בדרך פרטיות במצות טו"ת וסוכה וכה"ג בפ"מ דוקא שם נעוץ מתחלת הכל שזהו במקור דפנימי' החכ' ורצה"ע שנק' כתר ועטרה בראש וגלגלתא שלמעלה גם מפנימי' ח"ע הגנוז באותיות דתורה שבכתב כידוע שיש איח' עט"ב ונקבה תסובב כו' וד"ל (וזהו שיש בכה חכמי תשבע"פ להוסיף או לגרוע כו' ולעשות התחדשות בשינוי אופן הרצה"ע במצות שבתו' בפירושי' וביאורים שלהם על התשב"כ שזהו בהכרח מלמעלה ממקור הרצה"ע דתו"מ כו') (כמ"ש במ"א) (שהוא בחי' סופ"ר שלמעלה מספר עצמו כמ"ש איה סופ"ר שסופ"ר כו' כסופ"ר שיודע איך לכתוב בספר כו', וזהו מתניתא מלכתא כמלך עצמו שגוזר ואומר כו' כך מתניתא מגלה אופן הרצה"ע כך וכך דוקא כו'). וזהו שבמשנה א' שהקב"ה יושב ושונה כנגדו כמ"ש ואש"י דברי' בפ"ך דוקא בדברים שבע"פ דוקא (שהו הנק' בוני"ך שעוסקי' בבניינו ש"ע דבנין הנבנה עפ"י הלוח כגיל' שהאומן הוא היודע הרושם שבלוח בכל פרט איך להיות המעשה של הבנין בפ"מ ולא איש אחר זולתו כו', וכך מ"ש ואהי' אצלו

שא' בע"ח דמקרא בעשי': נסמן לעיל בפיסקא, והנה עיקר'.

פקד'ת הארץ וחשוקקי': תהלים סה, י.

ארץ זבת חלב ודבש... סודות התורה: שמות ג, ח. ראה רמב"ם ספ"ב מהל' יסודי התורה. לקוטי תורה תבוא מא, ג. מאמרי אדה"ו פרשיות התורה ח"א ע' רכז ואילך. מאמרי אדה"א בראשית ע' תקסו. במדבר ח"ג ע' רכו. לעיל ע' לט. לקמן ע' קצג.

איח' עט"ב ונקבה תסובב: משלי יב, ד. ירמ"י לא, כא.

ישיש בכח חכמי תשבע"פ... כמ"ש במ"א: ראה מאמרי אדה"ו תקס"ג ח"ב ע' תשטו. תקס"ה ח"א ע' קלא. תורת חיים ח"י שרה קלד, ג. מאמרי אדה"א בראשית ע' לד וע' שגד.

בכח חנמי תשבע"פ... לגרוע: ראה מכות כב, (א) ב.

מתניתא מלכתא: כתובות סא, ב.

שהקב"ה יושב ושונה כנגדו: נסמן לעיל פיסקא והנה כתיב.

ואש"י דברי' בפ"ך: ישע"י נא, טז.

אמון אומנא כו' קאי בתשבע"פ שהיא בחי' ח"ת שנק' בנינים עפי' הלוח שהו
אותיו' דתשב"כ וד"ל).

והטעם הג' מה שיש יתרון מעלה בתשבע"פ מתשב"כ היינו מצד בחי'
ביטול במציאו' שיש באותיו' דהסיפור דתשבע"פ, שהרי אנו רואי'
שאותיו' הדיבור בדבר ההלכה הגם שנתפשטו בריבוי הסבר דברי' רבים מ"מ
הן בתכלית הביטול ממציאותם לגבי מקורם שהוא אור השכל והסברא
המושג במוח המנהיגם בצירופים שונים עד שמאליהם יתנהגו כפי השכל
שבמוח כנ"ל ולפ"ע ריבוי אור התפשטות השכל כך ירבה ריבוי האותיו'
והדיבורים בביאור והסבר כנ"ל שאין דיבור כזה מצד עצמו כלום כנ"ל, ע"כ
בדיבור זה דתשבע"פ שורה יותר מעצמו' אא"ס ב"ה כ"א על תכלית הביטול
במציאו' שאינו בבחי' יש ודבר בפ"ע כלל כידוע, וגם בחי' דיבור זה
דתשבע"פ לית לי' מגרמי' כלום כנ"ל שגם מה שבא בהתפשטו' וריבוי אינו
מצד עצמו כלל רק מצד השכל כנ"ל, וע"כ בדיבור דתשבע"פ כשונה הלכה
ה' יושב ושונה כנגדו כנ"ל שזהו רק כמו שליח שאו' בשם המלך שאינו
תופס מקום בפ"ע כלל כך בד"ת דתשבע"פ א' ואשי"ם דברי' בפ"ד כו', וזהו
שנק' מתניחא מלכתא כמלך עצמו שגזר כו' כי הדיבור בביטול בתכלי' כו'
כנ"ל רק כמלך ששולח ע"י עבדו שאין השליח תופס מקום כלל כמ"ש במ"א
וד"ל, וזהו שא' בדמשנה מדה ונוטלי' עלי' שכר שבמשנה יש גילוי אור
האלקי מעין העוה"ב ממש כמו שא' השונה הלכות בכל יום מובטח לו כו'
מטעם הנ"ל (וכמ"ש המגיד להרבי' אני המשנה המדברת בפ"ד כו' (וזהו
שהמשנה ביצי' שהוא הדיבור בביטול כמלאכי' דיצי' כו') (ושרש הענין הוא
לפי שהדיבור דפ"ה מל' קרינן לה אינו רק בחי' ההתגלות בלבד, כידוע דגם
שהוא בבחי' יש שמגלה דבר מה באותיו' כחסד ודין שכלב או השכל שבמוח
מ"מ הגילוי הזה מצד עצמו אינו כלום כנ"ל, וא"כ הרי יש בו ב' הפכי'
בנושא א' בחי' ביטול היש לאין בתכלי' ובחי' ההתגלות מאין ליש שנראה
בדיבור כל מה שהי' צפון ונעלם במחשבה ובלב כו', וכל דבר שיש בו ב'
הפכי' כאלה בהכרח ששרשו למעלה מבחי' אי"ן וי"ש העלם וגילוי כידוע
הוא בעצמו' אור הכת"ר דוקא שלמעלה מהמשנה דאי"ן ליש דחוי"ב כו' (והן
אותיו' הקבועי' בנפש עצמה כמ"ש במ"א) ולכך יכול הדיבור בפה לגלות כל

שורה אמון — ח"ת: וכ"ה גם כ"ב. אבל בבחי' זה תוקן עה"א: ת"ח.

שורה דיבור — ב"ה כ"א על [2]: ע"ן: כ"ה בהכתיב.

שאר השליח תופס מקום: ראה מאמרי אדה"צ פרשיות התורה ח"א ע' קסט ומקבילו בתורה אור וישכ כו',
ב. תורת חיים שם ס"א, ב.

דבמשנה מדה ונוטלי' עלי' שכר: כבא מציעא לג, א.

השונה הלכות בכל יום: מגילה כח, ס"ב.

אני המשנה המדברת בפ"ד: ראה מגיד מישרים פ' יח"ה, בא, תשא, ועוד (ירושלים תשי"ד, ב, נג, ב.

סט, ב). שערי תשובה ח"ב שער התשובה פ"ז.

שהדיבור . . . מל: ראה זהר לך פו, ב. מאמרי אדה"א דברים ח"ב ע' שפב. וש"נ.

ההפכי' יחד, כמו חסד ודין והו"ג שבשכל ורצון כו' נתחברו יחד באותיו הדיבור להיותו למעלה מכל ההפכי' שבמדו' ושכל ורצון כו' (כמ"ש במ"א בענין אתרוג ולולב שנק' פרי' ע"ץ הד"ר שדר באילנו משנ"ה כו'), אבל בחי' אותיו' דתשב"כ אעפ"י שהו' בבחי' אורות עצמי' דח"ע שגנוז ונעלם בהו' ונק' שמותי"ו ממש כידוע בענין מצות קריאה דתשב"כ שזוהו' בחי' ראשית הגילוי דא"ס בח"ע עצמי' דאורייתא מח"ע נפקת כו', ומ"מ הנה האותיו' אינם בבחי' ביטול במציאו' לגמרי לגבי אור הגנוז דח"ע שבהו' אדרבה הרי הן בבחי' יש ודבר מ"ה במציאות אותיו' כתובי' בקלף ודיו בציור ותמונה עכ"פ. כי גם בחי' הח"ע שבהו' שמאין תמצא הר"ז בא ג"כ מאין ליש, כי גם החכ' בחי' יש ודבר מה לגבי עצמו' אא"ס ב"ה שהוא בחי' אין האמיתי כו', וגם בח"ע דתש"מ הקדומ' הרי א' ואהי' אצלו כו' שעשועי' כו' שירד מעצמות השעשועי' שלו שנק' שעשועי המלך בעצמו להשתעשע בעונג דח"ע דתוה"ק, וכאשר אנו רואי' שיש א"ס למקרא מצד עצם האותיות שאין להם ביטול לעולם ואינו תלוי באופן האור דח"ע שבהו' אם רב או מעט כנ"ל (ואעפ"י שנק' ספר החיים וכתיו' אז ראה ויספר' כו' שהו' אותיות עצמי' שכל עצמו מלובש בהו', אין זה רק בבחי' הלבשה לבד כמ"ש עוטה אור כשלמה כו' וכן כמ"ת שניתנה באותיות, ואף בלוחות ראשונות שא' והמכתב מכתב אלקי' הוא חרות על הלוחות כו' הכל הוא רק בהתלבשות אא"ס בחד' כלבד, אבל באותיות דתשבע"פ להיות סוף הכל בגילוי עיקר נקוד' הרצון להלכה למעשה שנמשך מבעה"ר צצמו כנ"ל דנתב"ס דוקא ובהתפשטות וריבוי גדול עד אין שיעור ובציור אדם שלם כנ"ל שבזה נעוץ תחלת הכל דוקא דהיינו מעצמות אא"ס שלמעלה מן החכ' והרצון שבתשב"כ הנק' ספר כו' (והיינו בחי' המל' שעומדת תחת קו האמצעי דתי' שהוא [ב]דעת ות"ת כו') שעולה למעלה בבחי' כתי"ר שבכת"ר כמו כשנק' אר"ץ חפ"ץ כו' כנ"ל וד"ל).

ומעתה הנה יובן ענין הנ"ל דעיקר בחי' קול דתורה שיכול להוציא מן ההעלם לגילוי לבחי' אה"ר שנק' אהבה בתענוגי' כמ"ש מ"ה יפ"ת כו' (יותר משמח' ש"מ ושמח' שבהשגה בתפלה כנ"ל) זהו קול תשבע"פ דוקא יותר מקול תשב"כ אעפ"י שבתשבע"פ מקבל מתשב"כ כנ"ל מטעם הנ"ל ביתרון מעלה בתשבע"פ שמגיע בעצמו' אא"ס ממש שלמעלה גם מעונג

אתרוג . . פרי' ע"ץ הד"ר שדר באילנו: אמור כג, מ. סוכה לה, א. ראה מאמרי אדה"א דברים ח"ד סי' אשיא ואילך. ושי"ן.
 דאורייתא מודיע נפקת: זהר בשלח סב, א. יתרו פה, א. (ריעא מהימנא) משפטים קכא, א. קדושים פא, א. חוקת קפב, א. ואתחנן רסא, א.
 שנק' ספר החיים: ראה גם מאמרי אדה"א דברים ח"א ע' עה וע' שלא. לקמן ע' קנת.
 אז ראה ויספר' . . עוטה אור כשלמה: איוב כח, כו. תהלים קד, ב.
 והמכתב מכתב אלקי' הוא: תשא לב, טו.
 מ"ה יפ"ת: שיר השירים ז, ז.

ושעשועי' שבתוה"ק מצד עוצם בחי' הביטול במציאות דלית לי' מגרמי' כלום אעפ"י שנק' קול דמשמע בדיבור בפה אינו כלום מצד עצמו כנ"ל, משא"כ בקריא' בתשבי"כ שהוא בבחי' יש ודבר מה ע"כ אין אא"ס שורה בה רק ע"י בחי' החי' שמאין תמצא ג"כ בחי' עונג מורגש בשעשועי' שבתוה"ק, אבל בתשבע"פ מחמת בחי' הביטול בתכלי' כנ"ל שורה בדיבור שלה מעצמו' א"ס ב"ה שבעונג' ושעשועי' העצמי' שהוא בבחי' עונג הנעלם בעצמו' ממש שיתגלה בעוה"ב שהוא העדן כנ"ל בשונה הלכות דוקא כו' וכמ"ש למאן דדייק מילי דחכ' כו' כנ"ל וד"ל.

וזהו שא' מה יפית ומה נעמת (יפית במ"ת יפית בקבלת התשבי"כ בצירוף האותיות דח"ע שמקבל מיופי האדם העליון ונעמת בנועם העצמות ממש בעונג הנעלם, שו"ש כי קולך ערב בגירסא שבתשבע"פ) אהבה בתענוגי' ב' מיני תענוג, א' תענוג המורגש בבחי' יש כאה"ר בתענוגי' שמתענג על ה' בתפלה בשבת כמ"ש אז תתענג כו' וכה"ג בתענוג הנשמות בגי' שנהנין כו', וכך יש בעוה"ב שישבעו ויתענגו על ה' כו', וזהו שנק' בחי' שו"ב שבתענוג שמורגש בנקודת הלב בבחי' יש שיש מי שאוהב עכ"פ כו' וד"ל, ובכל בחי' יש עכ"פ אין עצמו' אא"ס שורה בה כנ"ל רק בבחי' אין בתכלית, והוא בחי' תענוג ה' שנק' עונג הנעלם בבחי' אי"ן ממש, שזהו דוקא בדיבור דתשבע"פ ולא בקריא' דתשבי"כ מטעם הנ"ל. ולנגד ב' מצות הללו דקריא' בתשבי"כ ותשבע"פ שבהן יש ב' מיני עונג עונג המורגש ועונג הנעלם דעוה"ב א' אהבה בתענוגי' שיוצא מן ההעלם לגילוי בנקוד' הלב, אה"ר בתענוג מורגש ע"י קול דקריא' דתשבי"כ דוקא כו', וע"י קול ודיבור דתשבע"פ מוציא מן ההעלם בחי' עונג הנעלם באהמ"ס בבחי' ביטול גדול בהעדר הרגשת עצמו מכל וכל שעצמות אא"ס [ממש] שורה בזה, כר"ע שהי' שונה והי' אש מלהטט סביבו כו', שזהו כמו שא' דתי"ח אין להם מנוחה אפי' בעוה"ב כו' שגא' ילכו שהילוך זה הוא רק בעלי' וביטול במציאות בעילוי אחר עילוי עד אין שיעור למעלה כמ"ש במ"א (בפ' נשא), וזהו כמו מי שתו"א שפטור מן התפלה באומנות זו זהו בתשבע"פ דוקא שנק' אומן הבונה עפ"י הלוח, וזהו שא' ואהי' אצלו אמון כו' כנ"ל שהוא למעלה ממ"ש ואהי' אצלו שעשועי' דתשבי"כ, והא בהא תלי' דמה שאהי' אצלו שעשועי' לע"ל בעוה"ב לפי שאהי' אצלו אמון בגמר הבירורי' דרפ"ח ע"י מ"ת דתשבע"פ בימוהמ"ש כו', וע"כ מי שתורתו אומנתו' דוקא פטור כו' כי התפלה הוא קול

למאן דדייק מילי דחכ' נסמן לעיל בפיסקא והנה עיקר.

כו' קולך ערב: שיר השירים ב, יד.

או תתענג: ישעי' נה, יד.

כר"ע (ו' בבב"ע) = בבו עזא"ן שהי' שונה ויקרא רבה פט"ז, ד. ראה גם למאן ע' רצג. ושי"ן.

דתי"ח אין להם מנוחה... ילכו תהלים פד, ח. ברכות כסופה.

שתו"א [שתורתו אומנתו] שפטור מן התפלה: שבת יא, א.

בלחש לעורר ריב העליוני כנ"ל ויש בכלל מאתיי מנה כי גם בדיבור שנתשבעיפ' להיותו כתכלי' הביטול (יותר מדיבור דתפלה שכא מצד המרירות ולב נשבר כו') שם נתפס מהו"ע ית' ממש, כמא' שאין לו בעולמו רק ד"א של הלכה בלבד של הלכה דתשבעיפ' דוקא שהוא מקומו העצמי' בחי' ד"א שלו כו', ואעפ"י דלית מח' תפיסא ב"י כלל אפי' מחהיק דתוהיק כנ"ל מ"מ בד"א של הלכה נתפס ממש, וכמאמ' שנתאוה לו לו ממש דירה בתחתונים דוקא שזהו בבית והיכל של ד"א דהלכה כו' שהוא במקום ההיכל ק"ק ממש וד"ל.

והנה אחר כ"ו יובן בדרך כלל בפ' זו מ"ש לכן אמור לבניי אני ה' והוצאתי אתכם מתחת סבלות מצרי' כו' ואח"כ א' ולקחתי אתכם לי לעם והייתי לכם לאלקי' כו' ואח"כ א' והבאתי אתכם אל הארץ אשר נשאתי את ידי לתת אותה לאברהם כו', והרי הזכיר כאן ג' דברים זאי' א' יצ"מ והב' מית שלקח אותם לעם בקבלת התו"מ פב"פ כו' והג' ביאתם לא"י שנק' ארץ טובה ורחביה ארץ חפץ חפץ כנ"ל. וביאור ענין הסמיכות דג' דברי' הללו, הנה יובן עפ"י כל הנ"ל כי הנה בתחלה צ"ל ענין יצ"מ שזהו בחי' היציאה מן המיצר דכינה שבמוח בסיום ותכלי' התפעלות השכל בכואו במיצר הגרון דוקא כנ"ל וכיציאתו מן המיצר דגרון ונכנס בלב בבחי' התפעלות המדות שבלב באו"י מגולין נק' בחי' לידה כנ"ל באורך, וכידוע דגלות מצרי' הי' בבחי' עיבור ובגאולתם ממצרי' זהו הי' כמו בחי' לידה, כמ"ש ואעבור עליך ואראך מתבוססת בדמך כו', שזהו כמשל הלידה הגשמי' שאנו רואי' בולד שיוצא מרחם אמו בהולדו הוא מלוכלך ומטונף מאד בדם נדות הזבי' בשעת לידה ובדם השליא שהולד הי' מונח בו ובשאר דברי' זרי' ומאוס' שנדבקו בו בהיותו בבטן אמו, וזהו ואראך מתבוססת בדמך ב' מיני דמי' המאוס' כו' שמתבוסס ומטונף בהן. וענין לכלוך וטינוף זה הי' בבטן לתועלת הולד שיגדל בנקיות וזכות יותר, כמו כל צמיחה בארץ כצמיח' תבואה מן הזבל שמתנף הארץ וגם קליפ' הגרעין הנזרע מפסולת הוא בא (וכל שצמיחתו במקום מלוכלך בפסולת יותר יותר יהי' נקי כשושנה שגדילה בין החותי' דוקא כידוע, וכך מחמת פסולת הדמי' בדם נדה ודם השליא יוצא צמיח'

ויש בכלל מאתיי מנה: כבא קמא עד, א.

שאין . . . ד"א של הלכה: ברכות ח, א. ראה מאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ע' תמד. ושינ.

דלית מח' תפיסא ב"י: תקוני זהר בהקדמה י, א.

שנתאוה לו . . . דירה בתחתונים: ראה תניא רפ"ז ובהנסמן בליקוט פירושים לשם.

דגלות . . . עיבור ובגאולתם . . . לידה: ראה תורה אור ר"פ וארא. מאמרי אדה"א דברים ח"ד ע' איתקט.

ושינ.

ואעבור עליך ואראך: יחזקאל טז, ו.

כשושנה שגדילה בין החותי': שיר השירים ב, ב. ראה ספר המאמרים תקס"ז ע' שפד. מאמרי אדה"א

דברים ח"ב ע' תקיב.

הולד בנקיות וזכות יותר). ואמנם ביציאת הולד מן השליא כהולדו מרחם
 אמו אז נברר ונבדל ממנו כל הפסולת והטינוף שהי' מדובק בו כ"א הי'
 נשאר מן הפסולת מובלע בבשר ודמו הי' הולד רע מאד ככל חולי ומכאובי'
 רבי', כידוע בס' הרפואה שכל סיבת חולי' המזיקי' לולד באי' רק מבחי'
 הפסולת הנדבק בו בהיותו בעיבור בבטן אמו כו', והיינו מה שמתקבץ
 ומתאסף כל בחי' הפסולת והטינוף בפ"ע למקום א' ונבדלו מן הולד ויצאו
 לחוץ לאיבוד בעת יציאת הולד דוקא כדי שישאר הולד נקי מכל פסולת
 ואעפ"י שמתבוסס בדם לידה ובפסולת ישטפוהו וירחצו אותו כו' (כי הולד
 בעיבור בבטן אמו ראשו בין ברכיו ואוכל מה שאמו אוכלת דרך הטבור דוקא
 כו', דהיינו בחי' הבירור הרוחני מן הדמים דאמו שזן ומפרנס למוחי' ומדות
 שלו בעצם החומר שלהם שיוכלו להיות בבחי' דגדלות המוחי' ומדות לקבלת
 התור"מ גם בזקנות כו' והיינו ע"י בחי' גדלות המוחי' והמדות דאוי"ר שבאי'
 בבחי' לידה כגילוי בלב כו' כנ"ל, וזהו שנק' חד"ר הורתי' שמלמדי' אותו כל
 התור' בבחי' מקיף בהעלם כו', וזהו ענין בירור הפסולת הנ"ל שע"י בחי'
 המקיפי' הללו נתברר ויוצא מכל פסולת וסיג, ולא עוד אלא שנבלעו בו דמי'
 הפנימי' שזהו א' ד"ם, וכמו בימהמ"ש בגאולה האמית' שנק' לידה כמ"ש
 בני היום ילדתיך כו') (שבגלות הי' כניי' בבחי' עיבור תלת גו תלת ראשו
 בין ברכיו כו' שזהו עיניו סתומי' ופיו סתום כו' שאין העין רואה ראי'
 האלקי' כו' ולא נגלה רק בבחי' נה"י שהוא המעשה לבד, ובגאולה זאת יפתח
 הסתום ויראה העין והאוזן ישמע בראי' ושמיעה דבינה מקרוב ולא מרחוק
 כו' ויבורר כל פסולת וסיג וכמ"ש ואת רוח הטומאה אעביר כו' וכולם ידעו
 אותי' כו' שזהו בחי' א' ד"ם בשלימות, וזהו ואומר לך בדמ"ך חיי בגאולה
 דמשיח בחיי' דחוי"ב בעונג המורגש, ופעם הב' בדמ"ך חיי בעוה"ב בעונג
 הנעלם בעצמו' שלמעלה מן החוי"ב שז"ש כימי צאתך כו' ולמען תזכור כו'
 אפי' בעוה"ב שנק' כל ימי חיך כו').

והנה הנמשל מכ"ז יובן בבחי' לידה דמדות אוי"ר שיוצאי' ונולדי' מבינה
 שנק' אם הבנים כנ"ל, שבהיות המדות דאוי"ר כלולי' מבינה שהיא
 ההשגה האלקי' במוח כינה אעפ"י שנתפעל במוח הבינה באוי"ר הי' זה רק

ראשו בין ברכיו: נדה ל, ב.

חד"ר הורתי' שמלמדי' אותו כל התור': שיר השירים ג, ד. נדה שם.

א' ד"ם: ראה הנסמן לקמן רי"ה החדש הזה לכם.

בני היום ילדתיך: תהלים ב, ז (בדילוג).

חלת גו תלת: ראה זהר (תוספתא) בשלח ג, טע"א. עין חיים שער הכללים פי"ג.

ואת רוח הטומאה . . . וכולם ידעו אותי' זכרי' יג, ב. ירמי' לא, לג.

ואומר לך בדמ"ך חיי המשך הכתוב ואעבור עליך.

כימי צאתך . . . ולמען תזכור . . . בעוה"ב שנק' כל ימי חיך: מכה ז, טו. ראה טו, ג. ראה לקמן (בסוף

המאמר) פיסאק, ובכל הנ"ל.

בבחי' ההעלם בקטנות מאד והי' מעורב ומדובק בהן מבחי' הפסולת ורע בהעלם, כמו שנראה בחוש באוי"ר שבמוח שיכולבלו בתערובות דבחי' זרים כמו בכוננות זרות ואין להם קיום כלל כי יוכל להיות שם דבר והיפוכו כאוי"ר זרות שלא לה' המה והרהורי' של שטות והבל כחלומי' זרי' בשניה כו' להיות שבבינה הוא בבחי' המקיף בהעלם מרחוק ה' נראה לו בדמיון שבמח' לבד כו' ודל' (וכמ"ש במ"א בפסוק בשובה כו' והיינו כחולמי' שהגלות נק' שינה שהוא כמו העיבור ממש שהמוחי' בהעלם והסתלקות כו', ואף שהמדות אוי"ר כלולי' בהעלם הדמיון דמח' זהו כמו החלומות שיכול לחלוט דבר והיפוכו כמו שעולה לגדולה וירד ומחי' למות וממות' לחיים כו', וכך בגלות יש טרדת הפרנס' ביותר שמבלבל המוח והלב ונק' שכורת ולא מיינ' עד שכל חכמתם תתבלע כו', ויכול להיות ב' הפכי' כא' ממש שבתפלה נתפעל באוי"ר אמיתיות ומיד חולף ועובר ונתפעל בנקודת לבו בעניני גופו ושוכח על ה' לגמרי וחוזר וניערר להתעורר באוי"ר כו' ואינם תרתי' דסתרי' כלל מטעם הנ"ל). אבל בהגלות נגלות אור התפעלות המדות אוי"ר בבחי' לידה כשיוצאי' מן בחי' המיצר דגרון כנ"ל (שזהו בצאת ישראל ממצרי' מיצר' מ"י דבינה כו') או יוצא עמהם גם בחי' הפסולת והסיגי' אך הן נבדלי' בפ"ע ויוצאי' לאיבוד חוצה כנ"ל בדם פסולת שיוצא עם הולד כו', והיינו ענין מה שאנו רואי' שבבוא התפעלות אוי"ר בגילוי מן ההעלם בנקוד' הלב או דוקא מתגברי' מ"ז ביותר שהן דברים של שטות והבל המבלבלו לבלתי יגע בלב הארת אור גילוי' האוי"ר שנולד מן השכל והשג' האלקי' שבמות, ואמנם אינם מעורבי' בעצם המדות דאוי"ר כלל רק נבדלי' ומפורדיים במהות בפ"ע והן כלים ויוצאי' לאיבוד כמו מ"ז של הבל שבלתי ימצא בהם תועלת כלל אפי' במילי דעלמא רק הבלי טרדות המבלבלי', שזהו כולד המתבוסס בדמי' שאי'צ רק שטיפה ורחיצה מבחוץ לבד כו' וגם זה הוא לצורך הלידה הי' שיצא נקי מכל פסולת שלא יודבק בתוך תוכו, וגם המ"ז הללו אינן רק שיצא ויובדל הפסולת מן הנקי ויהי' לב טהור ונקי וזך בלי שום תערובות רצונות זרות כלל וכלל שנק' בר לבב כו' כמו שנטהר מדברי' מאוסי' ממש ויהי' לו רק רצון א' ולב א' לה' לבדו ואין זר אתו כלל וכלל וע"כ לא יפול לב אדם בזה בעת התגלות אוי"ר בנקוד' לבו כי כמוץ ידחו ולא יקומו כו' (והרי אדם רואה בחוש שכאשר לא ימצאו המדות בנקוד' הלב

מרחוק ה' נראה לו: ע"פ ירמי' לא, ב.

בשוכה . . . והיינו [ב] בשוכה. ו' בשוכה . . . ב"ו: היינו כחולמי': תהלים קכו, א. ראה תורה אור ושב כת, ג, ומקבילו בספר המאמרים תקטיה ח"א ע' קפד. תורת חיים שמת' ע' נב ואילך. שכורת ולא מיינ': ישעי' נא, כא. ראה מאמרי אדה"א במדבר ח"ג ריש ע' התקמא. דברים ח"ב ט"ע תקכ. ושי"ן.

שכל חכמתם תתבלע: תהלים קו, כו. ראה שערי תשובה ח"א שער התשובה ה, ג.

בצאת ישראל ממצרי': נסמו בריש המאמר.

בר לבב: תהלים כד, ד. ראה מאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ריש ע' תקנב.

בגילוי עדיין אלא הן סתומי' אעפ"י שהן מעורבי' במ"ז של הכל אין בהן התגברות כ"כ ואין בהן הבדלה כלל ויותר הן מתגברי' לצאת בעת הלידה בלב ונפרדי' ביותר כנ"ל).

וזהו ואראך מתכוססת בדמיך שהוא דם לידה שהן בחי' פסולת שנאחזי' בעת הלידה דגאולה אחר שהי' חבלי לידה שהן הצרות כמ"ש כמו הר"ה תקרייב ללדת תחיל תועק בחבלי' כו' (כמ"ש במ"א), ואומר לך בדמיך חיי שדם פסולת זה יהי' לך לתועלת להיות מזה בחי' הברור באור וחיות הפנימי' שהי' נקי מכל סיג ויוסיף מזה אור וחיות האלקי, וזהו בדמיך חיי ממש בחיי' העליוני' חיי' נצחיי' כו' (וכפל לומר כ"פ בדמיך חיי' כמבואר למעלה שמרמז לב' מדריגות דחיי' העליוני', א' בימיה מ"ש שע"ז א' אהי' אנא זמין לאולד"א כו' כנ"ל, והב' אשר אהי' אנא זמין לאתגלאה בעוה"ב שזהו מכחי' חיי החיי' ממש כנ"ל).

וזהו שא' כאן לכן אמור לבני' אני ה' והוצאתי אתכם כו' שזהו יצ"מ שהוא בחי' לידה בכלל שהוא בחי' הקטנות מאד כו' כמו תינוק בן יומו שמתכוסס בדמיו ורוחץ מפסולת שעליו שהוא מדם לידה שהוא לתועלת להיות בדמיך חיי' כו', והיינו שאח"כ הי' כניי' בבחי' מוחי' דיניקה שנגדלי' המוחי' ומדות דאוי"ר מן הקטנות דלידה כו' והן מ"ש יה"ס כידוע עד שבאו להר סיני לקבלת התו' פב"פ שזהו בבחי' הגדלות דמוחי' ומדות [ד]חוי"ב להיות בבחי' אד"ם כו', וזהו שא' אחר בחי' לידה וגאולה ממצרי' מיצ"ר מ"י כו' ולקחת אתכם לי לעם והייתי לכם לאלקי' בעול תו"מ, וכמ"ש ליעקב אנכי ארד עמך מצרימ' ואנכי אעל"ך במ"ת גם עלה עלי' ב' בכניסתם לא"י דוקא ששם הוא מקום שמתפשט בגידול לאורך ורוחב גדול ונק' אר"ץ טוב"ה ורחב"ה מצד קיום המצות בא"י כנ"ל שמפני זה נק' אר"ץ חפיץ כו', וז"ש אח"ז והבאתי אתכם אל הארץ כו' בעלי' יותר ממת' כמ"ש גם עלה לרבותי כו' (כמ"ש במ"א), והיינו בחי' עלי' דשם ב"ן שהוא המלי' למעלה משם מ"ה דתוריה כמ"ש איח עטיב כנ"ל וד"ל.

וביאור הדבר מובן עפ"י הנ"ל ביתרון מעלה בתושבע"פ באותיו' הדיבור שבה על אותיו' דתשבי"כ שיש בהן בחי' הביטול בתכלית כו' שמפני

כמו תורה תקרייב ללדת: ישעי' כו, יו, ראה תורה אור ויהי קו, ב, דיה לה"ע שרש חבלי משיח מכ"כ אדה"א — לא נדפס לע"ע.

אחי' אנא זמין לאולד"א . . . לאתגלאה: ראה לעיל פיסקא .אך עדיין, ושי"ן יה"ס: ב' ימי הספירה.

אנכי ארד עמך: ויגש מו, ד, ראה בחיי כאן, מאמרי אדה"א במדבר ח"ב ע' תשעב ואילך, גם עלה לרבותי: ראה הערה שלפני.

עלי' דשם ב"ן . . . איח עטיב: משלי יב, ד, ראה לקוטי תורה בחוקותי מו, ג ובהנסמן במראי מקומות לשם (בהוצאת קה"ת תשד"פ ואילך), דברים ח"ד ע' ארי, ושי"ן. דשם ב"ן שהוא המלי': ראה עץ חיים שער (לט) מ"ז ומ"ד דרוש ז.

זה שורה בה מעצמיו אי"ס ממש שלמעלה מן החכ' והרצון כו' (ועוד מב' טעמים הנ"ל משום דנתב"ס דוקא שהוא סוף מעשה בגילוי נקוד' הרצון בכל פרט ככוונה עפ"י הלוח שיש לו שרש בעצמו' בעהר"צ כו' ומטעם זה בחי' הגידול וההתפשטו' ביותר מהזרוע בה כו'). וכך יובן ביתרון מעלה בא"י שנק' אר"ץ טוב"ה ורחב"ה כו' ואר"ץ חפ"ץ שהוא בחי' שם ב"ן בבחי' התגלות דסוף מעשה בכלי' מכלי' שוני' בלבד שהוא רק בבחי' הביטול בתכלי' דלית לה מגרמי' כלום כו' רק לקיים רצון העליון בלא טעם וכונה במוח ולב כלל (שהו שנק' אר"ץ שרצת"ה לעשות רצון קוניה כו' והוא סוף מעשה שעבמ"ת ולזאת באה בגידול והתפשטות כעור הצבי כנ"ל), שמתעם זה עולה למעלה מעלה גם מבחי' הפנימי' דח"ע ורצון המורכב בח"ע שהי' במ"ת כמ"ש א"ח עט"ב, דגם שהארת אור פנים דח"ע במ"ת הי' מפנימי' הרצון וח"ע בפנימי' דשם מ"ה דאד"ם, אבל בקיום המצות בא"י דוקא עלה למעלה יותר, והוא בבחי' כת"ר בראש שנק' גלגלתא דחפ"י על מו"ס כו' והיינו במקיף דנר"ג דאדם שנק' צלם במקור הרצון וחכ', שמתעם זה יירשו לארץ החי' דעוה"ב שהוא עונג הנעלם בעצמות אי"ס ממש כנ"ל וד"ל.

וזהו שא' והבאתי אתכם אל הארץ אשר נשאתי את ידי לתת אותה לאברהם כו', וי"ל מ"ש אשר נשאתי את ידי דוקא לתת אות' כו' מה שייך נשיאת והגבהת היד בזה, ועוד שסותר מרישא לסיפא שתחלה א' לתת אותה לאברהם כו' ובסוף א' ונתתי אותה לכ"ם מורשה לכם דוקא כו', וגם הלא כבר א' למעלה וגם הקימותי את בריתי אותם לתת להם את ארץ כנען כו'. אך הנה מ"ש בתחלה וארא אל אברהם כו' באל שדי וזהו בבחי' המוח' דמדות דקטנות דאצ"י שנק' שד"י וצבאו"ת בבחי' נה"י לבד, שגם שנתגלה בהן המוח' דחור"ב אינו רק מה ששייך למדות דקטנות כמו למדות דמע"ב שנמשך ע"י צמצום המסך מאצ"י לבריא' ויצ"י כו' כידוע, אבל שמי הוי' דגדלות דח"ע הפנימי' ועצמי' דתורה לא נודעתי להם, ואעפ"י שקיימו כל המצות ברוחניות זהו רק ביחו"ע דאצ"י שבמדות דקטנות כו', ועכ"ז והקימותי את בריתי כו' ליתן להם ארץ כנען שהוא שם ב"ן קודם הבירור ע"י שם מ"ה דתורה שנק' ארץ מגוריה"ם שהיו בה כגרי' ועשו בה יחו"ע, כאברהם שהלך בארץ לארצה כו' כמ"ש לו קום התהלך בארץ כו' וכן יצחק ויעקב שניתן להם א"י במתנה מצד מעשיהם הטובי' שהשפיעו והמשיכו יחו"ע בא"י בימי מגוריהם אשר גרו בה. אך זהו רק בחי' השפעות והמשכות

ארץ שרצת"ה לעשות רצון קוניה: נסמו לעיל בפיסקא. ח"ש א"ח.

והבאתי אתכם אל הארץ: וארא ה. ת.

וגם הקימותי את בריתי: וארא שם, ד.

ארץ כנען שהוא שם ב"ן: ראה גם ספר המאמרים תקס"ה ח"א ע' שלה.

קום התהלך בארץ: לך יג, יז.

המדות חג'ת דאצ'י במל' שהוא שם ב'ן שנק' ארץ כנען כו'. ואמנם אח"כ כשהיו ישראל בגלות מצרים בעבודה קשה שזכו למ'ת פכ"פ כו' זהו שא' וגם אני שמעתי את נאקת בני' ואזכור את בריתי ליתן אי' לישראל דוקא. וז"ש לכן אמור [לבנין] אני הו'י שלא נודעתי לאבות והוצאתי אתכם בבחי' לידה כנ"ל שזכו למ'ת בגדלות המוח'י כמ"ש רבבה כצמח כו' ותרבי ותגדל'י כו' למעלה מן האבות כמ"ש גפן ממצרים כו' כסו הרים צלה שהן האבות שנק' הרים כו', וז"ש והבאתי אתכם אל הארץ כו' שיהי' אי' בחי' כלי לקבלת המצות שלמעלה גם מח"ע דתורה מטעם הנ"ל.

וז"הו שא' אשר נשאתי את ידי לתת אותה לאברהם כו', פי' נשאתי את ידי שז"הו הגבנה ועל'י מנמוך לגבוה כמו שאדם מגביה בידו דבר המוטל לארץ למטה ביותר ומעלהו בידו למעלה, כך הגביה והעלה בידו לארץ כנען שהוא שם ב'ן שנפל בק"נ בז"מ דתוהו בעמ"ר כו' לתת אותה בחי' כלי לאור ולהיות מזה תוס' מוח'י חדש'י לאבות שהן חג'ת ונהי' דאצ'י, אך אחר שזכו ישראל בגלות מצרי' לגאולה שהיא בחי' לידה שיעלו למעלה מעלה גם מן החכ' ורצון כנ"ל שנק' עטרת תפארת כו' או א' והבאתי אתכם אל הארץ אשר נשאתי אותה ליתן לאבות ונתתי אותה לכם מורשה לכם דוקא, והוא שתהי' מורשה גם לע"ל בעוה"ב שנק' ארץ החיים הנצחית' בשכר קיום המצות בא"י שעי"ז נק' ארץ חפ"ץ העליון, וכמ"ש ונתתי צב"י בארץ החיים פי' צבי היינו בחי' הרצון כמו דמארי צב"י כמצב"י עב"ד כו' שז"הו בחי' כ"ע שלמעלה מן המוח'י דחו"ב דתשב"כ כו' שישרה צב"י זה בארץ החיים שהיא בחי' המל' שתעלה בכ"ע ותהי' עט"ב כעטרה ע"ג הראש כנ"ל וד"ל. ולפי"ז מ"ש אשר נשאתי את ידי קאי על סיפא דקרא שא' ונתתי אותה לכם מורשה שלוח צ"ל נשיאת היד למעלה מן הראש הרבה, כענין הידוע בנשיאת כפיים שהוא במקיף דיחידה כו' כנ"ל דכמו שיש ביד כח ההשפעה למטה מטה ביותר כנ"ל יש ביד להגביה למעלה מהראש הרבה, וכמו שנשאתי ידי להגביה מנמוך לגבוה ליתנה לאבות כנ"ל כך נשאתי ידי למעלה מבחי' ראש לתת אותה לכ"ס כו' וכמ"ש כי תהיו את"ם ארץ חפ"ץ כנ"ל וד"ל.

במל' . . . ארץ כנען: ראה קהלת יעקב מערכת כנען ב.
 וגם אני שמעתי: וארא שם, ה (בדילוג).
 רבבה כצמח . . . ותרבי ותגדל'י: יחזקאל טז, ו.
 גפן ממצרים . . . כסו הרים צלה: תהלים פ, ט, שם, יא.
 האבות שנק' הרים: ראש השנה יא, א. ראה הנסמן במאמרי אד"ה"א דברים ח"א ע' נוה. חיב ע' תרסד.
 עטרת תפארת: ישעי' סב, ג.
 ונתתי צב"י בארץ החיים: יחזקאל כו, כ.
 צבי . . . בחי' הרצון: ראה גם תורת חיים כאן קה, א. תורה אור כאן נה, ג.
 דמארי צב"י כמצב"י עב"ד: סנהדרין סה, ב. ראה דניאל ד, לב.
 בנשיאת כפיים . . . במקיף דיחידה: ראה גם תורת חיים בשלח ע' רצו.
 כי תהיו את"ם ארץ חפ"ץ: מלאכי ג, יב.

ומעתה הנה עדיין יש להבין ענין סמיכות הפסוקי' בפ' זו במ"ש לכן אמור לבניי' כו' מה[ו] לכן דמשמע שזהו כמו נתינת טעם במה שקדם לומר וארא אל אברהם כו' וגם הקימותי את בריתי אתם כו' וגם אני שמעתי את נאקת כו' לכן אמור כו', דמובן מזה דמכ"ז שקדם מכריח שיוצאים מתחת סבלות מצרים, ולכאור' אין כ"ז טעם מכריח כלל, דמה שרוצה להקי' בריתו לאבות ליתן להם א"י אינו מכריח שיגאל לבניהם ממצרים כי להם הבטיח ולא לישראל, וגם מה ששמע נאקת בניי' מי מכריח שראוי' לגאולה, ועוד מה שאמר אחר והוצאתי כו' ולקחתי אתכם כו' והבאתי אתכם כו' עד לכם מורשה זהו דבר נוסף על עיקר הענין שהוא הגאולה ממצרים שזה לא הי' בזכרון הברית שהקים לאבות רק לתת להם א"י דוקא למורשה לישראל כנ"ל. אך הנה באמת כבר הי' ההבטחה לאבות שירשו בניהם לארץ ישראל וכמ"ש לאברהם ודור רביעי ישובו הנה כו' וכמה פעמי' א' לך אתגנה ולזרעך כו', וא"כ הרי יש בסיבת ביאתם לא"י זכות אבות דוקא והוא כמ"ש וגם הקימותי כו' ומ"ש לתת להם היינו לישראל בניהם וכן מ"ש אשר נשאתי את ידי לתת אותה לאברהם היינו מ"ש לכם מורשה משום דירושה זו מן האבות דוקא ניתנה לישראל כו' וד"ל. אך מ"ש וגם אני שמעתי [את] נאקת בניי' כו' זה הי' סיבה שני' לביאתם לא"י אעפ"י שכבר כרת ברית ע"ז עם האבות ונק' ברכת אברהם כו' שנתן בירושה לישראל עכ"ז חפץ הי' שיהיו ישראל בגלות מצרים תחלה ויצעקו בצר להם וישמע אליהם ויוציאם וע"ז יזכו לקבלת התו' פכ"פ ולכניסתם לא"י. וז"ש וגם אני שמעתי כו' לכן אמור' כו' דמב' טעמים אלו דהקימותי כו' ושמעתי כו' אמור לבניי' אני הי' והוצאתי כו', ולכאורה לא יובן למה הוצרך לטעם הב' לשעבדם במצרים בחומר ולבנים כו' ולהצילם כדי שיבאו לא"י הלא כל יכול הוא ית' לקיים דברו הנאמן לאבות להורישם את א"י בשלום ונחת וגם היו מקבלים התו' ברצון כמו שקבלו גם עתה כי האמינו בה' ומשה [עבדו] ע"ד ההבטחה לאבותיהם כו', וגם הרי כל אשר דיבר הי' לאבות הי' עפ"י שבוע[ה] כמ"ש אשר נשבע לאבותיך, וז"ש בפ' זו אשר נשאתי את ידי שזהו ענין שבוע[ה] שכל הנשבע מרים ומנשא ידו למעלה מראשו כו' וכמ"ש ושמר לך את הברית והחסד אשר נשבע לאבותיך, ולמה הוצרך להורידם למצרים ואח"כ יקיים השבועה כו'.

אמנם הנה אעפ"י שהי' ברית ושבועה לאבות על ביאתם לא"י הי' זה בתנאי אהם יקיימו ישראל התו"מ בא"י דוקא וא"ל לא הי' מקיים הברית

ודור רביעי ישובו הנה . . . לך אתגנה ולזרעך: לך טו, טו. שם יג, טו. ויצא כח, יג. וישלח לה, יב. אשר נשאתי . . . שבועה: רש"י וארא כאו ה, ה. אשר נשבע לאבותיך: בא יג, ה. ושמר לך את הברית והחסד: עקב ז, יב [בדילוג השם. ושם: ואת החסד].

והשבויע"ה, כי עיקר הטעם הי' לתקן לזימ' דתוהו שנפלו בקי"נ בז' אומות דא"י שעיקר שלימות התיקון הזה אינו אלא ע"י ישראל דוקא שהו מבחי' שם מ"ה דתיקון כידוע וע"י תו"מ דוקא שתר' שם בישראל דוקא, ואעפ"י שהאבות קיימו כל התו"מ כמ"ש עקב אשר שמע כו' והיינו ברותניות דיח"ע שעשו רושם עכ"פ כ"כ עד שמכח ועוז זה נמשך לישראל בניהם שיוכלו לקיים התו"מ בגשמי"י כמ"ש באברהם כי ידעתיו אשר יצוה א"ת בניו ושמרנו דר"ך הו"י לעשות צדקה ומשפ"ט כו' (וכמ"ש תת"ן אמת ליעקב שהוא התו' שנק' אמת כידוע שהו אותיו' דתושב"כ ושבע"פ וחסד לאברהם גי' רמ"ח שהו רמ"ח מ"ע בה"ח דאברהם שניתן מהם בירושה לישראל אשר כ"ז שנבעית לאבותינו מימ"י קד"ם כו'), עכ"ז אם לא שהי' ישראל בגלות במצרים בבחי' עיבור ויצאו משם בבחי' לידה כניל לא הי' מתקיי' התו"מ בישראל בא"י שזהו הי' עיקר המכוון כניל. ח"ש ב' טעמים וגם הקימותי כו' וגם שמעתי כו' לכ"ן אמור' כו' כניל ודל'.

וביאור הענין הזה הנה ידוע שהתו' נצחי' היא בכל דור ובכל זמן כו',
וא"כ מגלות מצרים יוכלו להבין גם בגלות [זה] האחרון שזהו כמו שכתוב כאן בפ' זו שיש בסיבת הגאולה ב' הטעמים הנ"ל זכות האבות וסיבת הלחץ ודחק בכנ"י שצועקי' בצר להם כמ"ש וגם אני שמעתי [את] נאקת בניי כו', ויובן זה בהקדים תחלה כל ענין הנ"ל בסיבת בחי' לידה דמדות דאוי"ר בלב מהעלם דבינה 'שבמוח' שהוא ע"י השמחה דוקא שזהו ע"י שמח' ועונג שבהשגה דבינה שמקבל מעונג דחכ' מאין ליש, וזה הי' שרש האבות שהו המדות דח"ב שנק' טורא נהורא, ושרשם הראשון הוא במדו' דא"א וע"י שנק' טורא חשוכא או ימי קד"ם כידוע ודל', וזהו שרש כנ"י |באבו' בחכ' [ו]בינה כמ"ש כי מרא"ש צורים אראנו ומגבעות' כו' (כמ"ש בווהר בלק וביאורי הווהר), וזהו אוי"ר שנולדים מן השכל ע"י השמחה ועונג ששרשם באבות, שז"ש מה יפ"ת כו' אהבה בתענוגי' ב' מיני תענוג, א' עונג דאהבה

שהאבות קיימו כל התו"מ . . . עקב אשר שמעו: תולדות כו', ה. ראה הנסמן במאמרי אדה"א דברים ח"ג ע' תשכ"ב וע' תתקל. לעיל ס"ע נח ואילך. לקמן ע' ר"ג, ע' רנז וע' רצא.

כי ידעתיו אשר יצוה: ורא' ית' יט [בדילוגים]. אבל כיה גם בתורת חיים חיי שרה קלה, ז. מאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע' עא. ח"ב ע' תתנב. דברים ח"א ע' גג.

תת"ן אמת ליעקב . . . התו' שנק' אמת: מיכה ז, כ. ראה ירושלמי ראש השנה פ"ג ה"ח. מאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע' שסט. ושי"ג.

לאברהם גי' רמ"ח: ראה תנומא לך טז. נדרים לב, ב. מאמרי אדה"א דברים ח"ד ע' אשי"ד. ושי"ג. שהתו' נצחי' היא: ראה תניא פ"ו. קונטרס אחרון לתניא ס"ה. הנסמן במאמרי אדה"א כראשית ע' צג. המדות . . . טורא נהורא . . . טורא חשוכא: ראה זתר פינתס רמט, ריש ע"ב. מאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע' שנה. דברים ח"א ע' פט. ושי"ג. דרושי חתונה ח"א ע' רטו ואילך וע' שו.

כי מרא"ש צורים . . . בווהר בלק וביאורי הווהר: בלק כג, ט. זתר שם רג, כ. ביאורי הווהר שם קג, א ואילך. נדפס גם בספר המאמרים תקס"ח ח"א ע' רטט.

מה יפ"ת . . . אהבה בתענוגי': שיר השירים ז, ז.

בתענוגים דאוי דאברהם אוהבי, והב' עונג דאוי' דיצחק כניל כמי' וגילו ברעדה שהיו כלולים זמין, ויעקב הוא קו האמצעי הכוללם יחד, ושרשם כהגית דאי' ועי' שמש שרש המשכו' דג' קוין דאצי' בבחי' התיקון דתו"מ, ולכך היו האבות גרים באי' דוקא ויח'ע שעשו שם בכל מסעות שלהם הי' המשכות כח ועוז לבניהם אחריהם כבואם לאי' לקיים התו"מ לתקן לז"מ דתוהו כניל דאבות סימן לבני' (כמי' במ"א) (וכמי' תתן אמת כו' כאשר נשבי'ע מימיי קדים כו' כניל וכמי' אשר יצוה כו' דמכחי' הרוחני' דיח'ע שעשו באי' דוקא הוא שנמשך יח'ע במעשה המצות באי' בגשמיות, וגם בבחי' הח'ע דתו' שנא' לישראל בס' שמות ויקרא כו' נמשך מס' בראשית כניל).

ו'ש וארי' אל אברהם בחי' גילוי המדות דחוי'ב באיל' שדי' ביח'ע דחכ' בכינה ויצאו מהם מן ההעלם לגילוי כל התו"מ ברוחני' לירושה לישראל כו', ועי' גם הקימותי את בריתי אתם כו' שזכו לאי' ארץ מגוריהם שזהו בירור דשם בין שהי' עי' ברוחני' בהיותם באי' שיעלו למעלה להיות להם לכתרי' ועטרה בראש עי'ג המוחין דחוי'ב כו', דשם בין דתוהו הוא לאחר הבירוק עולה למעלה משם מ"ה דחכ' כי בחי' סי'ג דתוהו הוא במדו' שבהעלם עצמו הרצון כמדו' טבעי' דחשיך קודם לאור דתיקון כו' כידוע והוא השבוע[ה] שנשבע להם מימיי קדים, כו'. אך עכ"ז לא הי' יכול להיות עלי' גדולה [כזו] והוא מ"ת ואי' שזהו בחי' קבלת התו"מ בגשמיות דוקא בישראל כי' עי' הגלות דמצרי' בעבוק' כו' שזהו בחי' עיבור שני בשביל גדלות שני דמ"ת ואי' שנתגדלו מן הקטנות דלידה דמצרי' דוקא ברוב המעלות דהיינו שיתעלו ליכלל במהר"ע ית' ממש והוא בתו"מ שלמעלה בעצמותו ממש שלא נגלה לאבות כלל, והוא מ"ש ושמי הוי' ממש כו' ודיל, והיינו לפי שהיו ישראל במיצר הגלות דוקא בלב נשבר ונדכא דוקא היפוך העונג והשמח' ממש כמי' ותעל שועתם כו' שהוא התשו' מעומקא דליבא בצעק[ה] בקול פשוט שמעורר לריר העליונים העצמי' ממש שמוה יבא בחי' הגאולה האמיתי' שנק' לידה גי'כ (והוא כמו במשיח שא' היום ילדתיך כו'

דאברהם אוהבי . . . וגילו ברעדה: ישעי' מא, ח. תהלים ב, יא.

דאבות סימן לבני': ראה בראשית רבא פ"מ, ו.

כמי' במ"א: ראה תורת חיים לך פד, ג ואילך. חיי שרה קלה, ג ואילך.

נמשך מס' בראשית כניל: פיסקא. והנה להבין דבר זה.

וארי' אל אברהם . . . כאיל' שדי': וארא ו, ג (בדילוג).

דשם בין . . . עולה למעלה משם מ"ה: נסמן לעיל סוף פיסקא. וזהו שא' כאו'.

בעבוק': בעבודה קשה.

ושמי הוי': המשך הכתוב וארא אל אברהם.

ותעל שועתם: שמות ב, כג.

במשיח . . . היום ילדתיך: תהלים ב, ז. ראה סוכה נב, א. מאמרי אדה"א דברים חיד' ע' איתקט. ושנ'

צב"י כמו דומה דודי לצב"י שמחזיר ראשו לאחוריו, שזהו שמתלבש
 רצה"ע בראש וגלגלתא בדברים גשמי' דק"נ כצמר דציצית וקלף דתפילין כו'
 לפי שנתאוה להיות לו דירה בתחתונים דוקא משום שנתב"ס דוקא כנ"ל
 וד"ל, וכמו שמבואר למעלה דלעיל יהי' מעלת תושבע"פ למעלה מתושב"כ
 כמ"ש אי"ה עט"ב כו' כך הוא בחי' או"ה דאי' שנק' אר"ץ חפ"ץ תעלה למעלה
 משם מ"ה דחכ' ותהי' נכחי' עטרת תפארת בראש ע"ג המוחין כו'. וז"ש כי
 תהיו אתים דוקא אר"ץ חפ"ץ וכמ"ש והארץ אזכור כו' (גם לעוה"ב כמ"ש
 לעולם ירשו ארץ (כמשי"ת)). וזהו שא' והבאתי אתכם אל הארץ (שהוא
 שם ב"ן שיעלה למעלה משם מ"ה כנ"ל) אשר נשאתי את ידי לתת, פי'
 נשאתי את ידי יד כה"ה בחי' מל' סופא דכ"ד כמו ידי יסדה ארץ כו'
 כתפילין ש"י כידוע להעלות אותה למעלה מן הראש להי' לבחי' כתי"ר
 ועטרה לאבות כאדם שמגביה מן הנמוך לגבוה למעלה מראשו הרבה כנ"ל,
 וכמ"ש אבן מאסו הבונים שהוא בחי' שם ב"ן דמל' שמוסתר כבי"ע שמאסו
 הבונים שהן או"ה דאצ"י, היתה לראש פינה והוא אבן הראשה כו', וזהו אשר
 נשאתי את ידי לתת אותה לאברהם כו' שהם זכו לא"י בעבודתם בה כנ"ל.
 ונתתי אותה לכם מורשה כו', דאעפ"י שירושה זו יש לכם מאבותיכם כאשר
 נשבע להם כנ"ל, זהו רק מצד בחי' או"י שאינו הולך ועולה רק לתחלתו
 במדות שברצון ותענוג דנק' ימי קדם וע"כ יש מ"ד דזכות אבות תמו כו',
 אבל מצד בחי' או"ה דתשובה ומע"ט בגשמי' עולה למעלה בעצמו' אי"ס ביה
 ממש שזהו בחי' אר"ץ חפ"ץ וארץ החיים דעוה"ב, ע"כ א' ע"ז נתינה בפ"ע
 מאור העצמו' ממש והוא מ"ש ונתתי אותה לכם מורשה ירושת עולם כמ"ש
 לעולם ירשו ארץ בעוה"ב, וז"ש אני הוי' ממש וד"ל.

**ובכל הנ"ל יובן טעם מצות זכרון יצ"מ בכל יום גם בערב [ו]בבקר דכתי'
 למען תזכור [את יום] צאתך מא"מ כל ימי חייד רבות הלילות
 וחכאי ימי חייד ימוהמ"ש כל ימי כו' לעוה"ב. כי הנה [א'] דבכל יום חייב**

דומה דודי לצב"י שמחזיר ראשו: שיר השירים ב. ט. ראה זהר שמות יד, א (ע"ה"ש שה"ש ה, יד).
 שנתאוה להיות לו דירה בתחתונים: ראה תניא רפ"ז ובתוספ' בליקוט פירוש'ם לשם.
 כי תהיו אתים . . . אר"ץ חפ"ץ . . . והארץ אזכור . . . לעולם ירשו ארץ: מלאכי ג, יב. בתוכותי כו, מב.
 ישע"י ט, כא.

ידי יסדה ארץ: ישע"י מה, יג.
 אבן מאסו הבונים . . . היתה לראש פינה: תהלים קיח, כב. ראה גם מאמרי אדה"א בראשית ע' שנט. וש"נ.
 אבן הראשה: ע"פ זכרי' ד, ה.
 דוכות אבות תמו: שבת נה, א. ראה גם מאמרי אדה"א דברים ח"ג ע' תתקעו ואל"ך.
 שריה אכל — אי"ס: ב' אי"ס.
 למען תזכור . . . לעוה"ב: ראה טו, ג. ברכות יג, ב (רש"י: העוה"ז . . . לימות המשיח).
 דבכל יום . . . יצא מתעוררים: ראה מסחים קט, ב (במשנה). תניא פמ"ז. הגדה של פסח עם ליקוטי טעמים.
 מנהגים וביאורים (קה"ת תשמ"ז ואל"ך) ע' תריח בשולי הגליון.

אדם לראות א"ע כאלו הוא יצא ממצרים, והענין הוא לפי שבכל יום יש בחי' יצי"מ בכל אדם והוא היציא' מן המיצר דגרון שלא יוכל להוליד אוי"ר בגילוי בלב, והוא בא מצד בחי' עורף דקליפה שמונע הלידה, והיינו ענין ההתקשרות [ברצון ור בעומק] גדול ביותר כטרדות [ה]פרנסה שמבלבל המוח ומטמטם הלב כו', וע"י כח האלקי דוקא נפתח הסתום ויוצא תולדות האוי"ר בנקודת הלב עד שיש בחי' עומק דחוי"ב בלב בבחי' ראי' ושמיע' כמו במית' שכל העם רואים את הנשמע כו', ועוד יותר מזה תעלה הנשמ' האלקי' בצאתה מבחי' ההעלם ע"י צעקה במרירות מגודל הלחץ והדחק שמררו חיי הנשמה בעבוי"ק בחומר ולבנים במח"ז ב[ה]בלי טרדות דעוה"ז כו' ואז תגיע לבחי' אריץ חפ"ץ דאי' שזהו שמחה ש"מ בפרי"מ דוקא בריבוי המשכות והתפשטות האור' העליונים דרמ"ח בכלים רבים כו' שנק' ארץ טובה ורחבה כנ"ל, ואז נק' הנשמה נערה אשר חפץ בה המלך ונקרא' בשם, כמו ברצות ה' דרכי איש וא' בוהר זכאה בני' דקוב"ה אתרע"י בני' מרדכ"ר כו' לפי שנתב"ס דוקא כנ"ל. וע"כ בכל יום החיוב על האדם לזכור יצי"מ לפי שיצרו של אדם מתגבר עליו בכל יום באופן חדש למנוע ממנו גילוי אלקות בלבנו, אך ה' עוזרו להיות גילוי ההעלם בבחי' לידה בלב להיות אלקי בקרבי ממש ואז נמתקו כל הדינים ומבריה ליניק' החיצוני' שלא יקבלו ממותרי השמע כו' לפי שבלידה הוא בחי' גילוי אור המקיף העליון (כמ"ש במ"א בענין אל עליון כו' דהייכיים מצטננים כו'). וע"כ מצו' לזכור יצי"מ בלילות דוקא כמ"ש ראב"ע לא זכיתי כו' לפי שבלידה מכהיק האור יותר מצד החשך ומבהיק להאיר את החשך כו' דשרגא בטיהרא כו' ובלילה הוא התגברות החיצונים, וכך הוא ביצי"מ שנק' לידה אז גילוי האור מן ההעלם להאיר גם החשך דקי"נ כמו העם ההולכים בחשך ראו אור גדול שזהו בימוה"מ אחרי בחי' חבלי משיח שנק' קדרות' כו' שגם הלילה עצמה כיום יאיר מטעם זה שבחי' לידה יאיר גם החשך וכמ"ש במשיח בני היום ילדתי"ר כו' (וכדוגמא זו גם בעסק בתושב"ע עכשיו שהוא בלילה דוקא כמא' לא אברי לילה אלא לגירסא

שכל העם רואים את הנשמע: יתרו כ. טו. ראה רש"י ומכילתא שם. לקוטי שיחות יתרו כרך ו' ע' 120
בהערה ובהשמטה לשם בע' 416.

שריה והתפשטות — דרמ"ח בכלים: כ"ה בהכתי"י.

נערה אשר חפץ בה המלך: כ"ה בכ"מ — ראה מאמרי אדמו"ר ויקרא ח"א ע' שמ. וש"נ. בראשית ע' שלא.
וש"נ. והוא ע"פ אסתר ב, יג. יד.

ברצות ה' דרכי איש: משלי טז, ו.

זכאה בני' [י]: דקוב"ה אחרעי בני' ראה זהר שלח קסא, א. חיי שרה קכט, א.

שיצרו של אדם מתגבר עליו: סוכה נב, ריש ע"ב.

כמ"ש במ"א בענין אל עליון: ראה גם ספר המאמרים תקס"ח ח"א ע' סג.

כמ"ש ראב"ע לא זכיתי: ברכות שם.

דשרגא בטיהרא: חולין ט, ב.

העם ההולכים בחשך: ישעי' ט, א.

לא אברי לילה אלא לגירסא: ראה ערובין טה, א.

שהוא תשבע'פ מטעם הנ"ל שבדיבור דתושבע'פ גורם בחי' לידה כנ"ל וזהו כי קולך ער"ב כנ"ל). ומ"ש כל ימי חיך להביא לימי העוה"ב זהו למעלה מבחי' לידה דמשיח שהרי א' אשר אהי' אנא זמין לאתגלא', והוא עד יעבור סתם עם זו קניית בבחי' עצמו' ממש, דהיינו מ"ש ועמך כו' לעולם יירש"ו אר"ץ החיים דעוה"ב להיות בחי' כלי ממש לגילוי אור העצמו' דא"ס ממש שלמעלה מבחי' העלם וגילוי חש"ך ואור כו' כידוע, ועכ"ז מזכירי' יצ"מ גם בעוה"ב שנק' כל ימי חיך כו' כמ"ש כימי צאתך מא"מ אראנו נפלאות דסדכ"ס שיהי' למטה כמו למעלה ממש, וזהו ג"ם עלה וד"ל.



אשר אהי' אנא זמין לאתגלא': נסמן לעיל בפיסקא. אך עדיין.
ועמך . . לעולם ירש"ו אר"ץ: ישעי' ס, כא.
כימי צאתך מא"מ: מיכה ז, טו.

ב"ה

החדש הזה לכם ראש חדש¹ ראשון הוא לכם כו', ויש להבין מ"ש לכם דוקא וכפל ב"פ לכם כו'. והנה יש להקדים תחלה בענין אד"ם מהו א' ד"ם שזהו מחשב' דו"מ כו'. דהנה כתי' כל הנק' בשמי ולכבודי בראתיו יצרתיו אף ועשיתי כו', ויש להבין למה דוקא א' ג' אלה בראתיו יצרתיו כו'. אך הנה ידוע שזהו ג' מדרגות דנר"נ שהן בחי' בייע וכללותם נק' אד"ם, שאע"פ שדרך פרט יש בחי' אדם גם בבחי' נפ"ש לכד ונק' נפש אדם ויש אד"ם בבחי' ר"ח ונק' רוח האד"ם וכן נשמ"ת אדם כו', מ"מ ג' אלה דנר"נ יחד דוקא נק' אד"ם ע"כ כלול מבייע כמ"ש בראתיו יצרתיו כו', דקאי הכל על אדם א' שבראתיו בנשמי ויצרתיו ברוח ועשיתי בנפש, שהרי א' ויצר ה' את האדם וכן לפעמי' ויבא כו' דמשמע דהכל א'. וזהו פ"ו אד"ם בג' אותיות אלה דוקא א' חכמה נשמ' ד' רוח דיבור יצי' מ' מעשה בחי' נפש.

וביאור הענין מבואר במ"א ע"פ אד"ם כי יקריב מכם כו' אד"ם ג' מ"ה הוא המקריב לבהמ"ה בחי' ב"ן כו', דהנה כתי' וזרעתי בני זרע אד"ם וזרע בהמ', הנשמ' נק' אד"ם כמ"ש נעשה אד"ם בצלמינו כו' ומשכן

החדש הזה לכם: נדפס מבוך א=1194 ע' צח גוכי"ק, ובמקומות שקרוע בגוכי"ק הושלם בפנים בין חצאי ריבוע מבוך ב=873 (חסר בתחלתו) כ. א.

בגוכי"ק לא נרשם זמן אמירת המאמר, אמנם מזה שלקמן ע' קד מציינ: בקונטרס דשמע ישראל בס"י, שכנראה הכוונה לספר אמרי בינה שנדפס בשנת תקס"א — משמע, שזמן כתיבת המאמר הוא קודם הדפסת הספר אמרי בינה (ולאחרי כתיבתו). ולפי זה זמן (אמירת) הכתיבת המאמר הוא בין השנים תקע"ג — תקפ"א.

החדש הזה לכם ראש חדש¹: בא יב, ב.
אד"ם . . . א' ד"ם: ראה של"ה בהקדמת בית ישראל בית דוד כא, א. הנסמן במאמרי אדה"א דברים ח"ד ע' א'תמב. בראשית ע' קת. שם ע' חגג וע' תקעה.
שור"א — דהנה: מכאן מתחיל בוך ב'.

כל הנק' בשמי: ישע"י מג, ו.
דנר"נ שהן בחי' בייע: תקוני זהר תכ"ב בסופו (סה, סע"ב).
נפש אדם . . . רוח האד"ם . . . נשמ"ת אדם: אמור כד, יז. ראה זכרי' יב, א. משלי כ, כו.
ויצר ה' את האדם: בראשית ב, ז [ושם: ה' אלקים, וכיה גם במאמרי אדה"א בראשית ע' שסה].
ויבא: בראשית א, כו.

אד"ם כי יקריב מכם: ויקרא א, כ. ראה מאמרי אדה"א פרשיות התורה ח"ב ע' תקי. תקס"ו ע' פט. מאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע' ב ואילך וע' ית ואילך. לקמן ע' קפב.

אד"ם ג' מ"ה: ראה עץ חיים שער (י) התיקון פ"ג. מאמרי אדה"א פרשיות התורה ח"ב ע' תקסו ובתוספתא לשם. מאמרי אדה"א בראשית ע' שסו. ושי"ג.

לבהמ"ה בחי' ב"ן: ראה מאמרי אדה"א ויקרא ח"א שם ע' ד. ושי"ג. בראשית שם (ושי"ג) וע' שפז.
וזרעתי בני זרע אד"ם וזרע בהמ': ירמ"י לא, כ [ושם: את בית ישראל ואת בית יהודה — ראה הנסמן במאמרי אדה"א ויקרא שם ע' ב. דברים ח"ד ע' א'תס].

הנשמ' נק' אד"ם: ראה זהר יתרו ע', רע"א.

נעשה אד"ם בצלמינו: בראשית א, כו.

הנשמה במוח ורוח בלב ונפש בכבד כו', והנה כל ציור האיברי' כמו שהנ עושין בפועל בחיצוניו' דוגמתו ממש הוא באד"ם היותר פנימי שהוא בנשמי' שבמוח שכלול מהכל בבחי' הרוחניו' דמות חכמ', עד שגם החכ' גשמי' דהיד והרגל שבחיצוניו' ישנו ג"כ במוח דחכמה, וראי' לזה דמיד שיחפוז להניע בידו פועל ברוחניו' גידי המחשב' שבמוח להניע ואח"כ יניע ממש אם בקמיצה או בהתפשטות. אך בזה יש ב' מדרגות שהן ב' מיני אדם, דהנה אדם הפנימי ביותר הרי הוא עצם הנפש ממש שכלולה מכל הכוחו' שבאיברי' פנימי' וחיצוני' גם מיד ורגל שנק' נפש אדם נפש חי' ברוחניות ממש שלא יש לה שיתוף וחיבור כלל וכלל עם הרוחניו' חיות שבאיברי הגוף עד שרוחניו' חיו' דים הוא הנפ"ש אדם שבאיברי הגוף נק' גשמיות ממש כמו שאיברי' דעור"ב הגשמי נק' גשמיות בערך לגבי החיו' רוחניו' שבדם כו', וצריך לבחי' ממוצע שיחבר עצם רוחניו' כחו' הנפש ברוחניו' דרוח החיים שבלב ובדם הוא הנפ"ש. וזהו אד"ם א' היינו עצם הנפש כמו שהיא והמתכנה להיות בא' כשינוי המהו' לחיות האיברי' נק' צינורות, כמו הצינור המביא הקילוח מים בדקות וצמצום גדול לבור וחפירה, וכדוגמא זאת הן המה הגידי' שבמוח וכל האיברי' שנק' צינורו' השפע שמביא' האור וחיו' רוחני בגשמי' העור"ב ועצמו' באיברי' פנימי' וחיצונים מראש לרגל (כמ"ש במ"א באריכו' בענין המא' דמשכ"ו יומין עילאי' ליומי' תתאיין כו' דסס"ה גידי' הן הנק' צינורו' לחבר הרוחניו' בגשמי' שיפעלו כח פעולת כל אבר ואבר כו'), כמו גידי התנועה ששרשם בגידי המוח ומתפשטי' בכל האיברי' להניע כל אבר לפעול פעולתו ובלעדם אין תנועה ופעולה לכל אבר לפי מזגו ותכונתו וכן גידי ההרגשה מה שכל אבר מרגיש החיו' שבו עד צפרן הרגל שירגיש גם הוא הכאב וכה"ג הכל הוא מן הגידי' דקים שמתפשטי' בהם, ושרש הראשון לגידי התנועה וההרגשה בכלל היינו בגידי המוח דוקא, כידוע בס' הרפוא' שמן גידי המוח נשלח השפע בתנועה והרגשה דרך גידי' דקים שנק' נערויין' עד החיצון שבאיברי' והוא בחי' כלי וצינור לאור חיו' רוחניו' שבד"ם הוא הנפש בכלל ובפרט בכל אבר ואבר פנימי וחיצוני גם במוח לחבר אור רוחניו' השכל ומחשבה כמו שיחשוב וירצה להניע ידו ורגלו וכה"ג, רק שבשינה נסתלק גם הרצון כמוח ואינו מאיר בבחי' פנימי' דמחשבה רק בחיצוניו' הגידי' יש כח זה ממש המתפשט להניע ולהרגיש וכן בלב בדפיקו דלבא לא נשאר רק קיסטא דחיותא כידוע וכן בנשמי' הרוחניו'

הנשמה במוח ורוח בלב ונפש בכבד: ראה אכן עורא משפטים כג, כה. מאמרי אדה"א דברים ח"ג ע' תתקפז. ושי"ג. כראשית ע' שסה. ושי"ג.

דעור"ב דעור ובשר.

ובדם הוא הנפ"ש: ראה יב, כג.

דמשכ"ו יומין עילאי' ליומי' תתאיין: ראה זתר פינתס רמט, סע"כ. ספר המאמרים תקס"ב ח"ב ע' שצ. שבשינה... קיסטא דחיותא: זתר לך פג, א. לקוטי תורה אמור לא, ב.

שבמוח נשאר רק החיצוני, דבכל גרינ נסתלק הפנימי בשינה אבל כחיצוני אין שינוי כלל.

(רק מימ אנו רואי הפרש גדול בזה, דהנה עיד דוגמא בענין השמחה והצער בעצם הנפש שהוא הפועל חזוה או מרירו ברוח שבלב ומשם לד"ם הוא הנפש להיו' פניו רעים בדם שחור תוארו או להיפך שפניו צהובי בדם אדום מחמ' החדוה ושמה', דודאי בהקיצ הבשורה טובה או רעה שתרגיש עצם הנפ"ש דאד"ם הפנימי ביותר הגיל יפעול מיד אור שפעו בלב ודם שבפנים וכה"ג, אבל בשינה לא תשמע ותרגיש הנפש כיכ מענין צער ושמה' שבחלום לפעול השינוי בלב ופנים מפני שנפשו משוטטת בריחוק מקום ונבדל מחיבור החיו' שבלב ודם, וכמ"כ יובן שגם בהקיצ רחוק ערך הקירוב וחיבור דצינורו' השפע מעצם הרוחניו' דנפש לרוחניו' הלב ודם הוא הנפש יותר מחיבור וקירוב רוחניו' דרוח בלב וד"ם הוא הנפש, שהרי לפעמי' לא יתפעל ברוחו שבלב מעונג או צער שבנפש כיכ רק מעט מזעיר מאד אבל מהתפעלו' צער או עונג שברוחו בלב מיד ישונה רוחניו' חיות הדם שבפנים לטוב או לרע וד"ל. וכמ"כ באור כח השכל שבעצם הנפש לא בכל עת מתחבר כיכ ברוחניו' השכל ומחשבו' שבחומר המוח, אבל רוחניו' השכל ומחשבו' שבמוח תמיד מתחבר במוח וקירוב ערך חיבורם יותר כו', וכמ"כ חיבור כח אור הראי' ושמיעה שבעצם הנפש ברוחניו' דחוש הראי' ושמיעה אין חיבורם קרוב בערך כמו חיבור החושי' רוחניו' דראי' ושמיעה בעין ואזן הגשמי', וכמ"כ חיבור התפעלו' רוחניו' דאוי"ר חנו' ומרירו' שבלב קרובי' להתחבר בלב בכיווץ או בהתפשטו' בלי עיכוב כלל, משאיכ באוי"ר ועוצב ועונג שבעצם הנפש [שהוא] נבדל יותר כניל, דאע"פ שהמוח והלב ודם הוא הנפש הן בחי' ג' כליים כלליי' לבחי' גרינ בכלל ובפרט, מימ אינו כחומר וצורה עצמי' וטבעי' כיכ שיחייב חיבורם כיכ כחיוב חיבור חומר דמוח ולב ודם לבחי' הצורה רוחניו' שמקבלי' בתמידות בטבעי' ועצמי' יותר להיותם קרובי' בערך יותר. ובזה יובן ג"כ דיותר נבדל ערך חיבור נשמי' במוח יותר מרוח ונפש בלב ודם, ועד"ז יובן ג"כ שיותר נבדל ערך חיבור הרוח בנפש יותר מחיבור הנפש בדם מאחר שנפש מרכבה לגבי רוח ורוח לגבי נשמי' והגבוה יותר נבדל יותר וד"ל).

וּנְמַצָא ע"פ מובן מכל זה שיש ג' מיני אדם בפרט, אדם פנימי שבעצם הנפש הרוחניו' הנבדלת מרוחניו' שבגוף, ואדם אמצעי שברוחניו' רוח חיו' הלב, ואדם חיצוני שבד"ם הנפ"ש עד שיחייב לומר דכל פרטי ציור ותמונה דאדם חיצוני בנפש שבדם ברמ"ח איברי' ושס"ה גידי' גשמי' יש כדוגמתו ממש באדם אמצעי דבחי' רוח אד"ם, וכמ"כ ממש בנשמי' אדם הפנימי וד"ל (וראי' לזה מן הצמיחה מקטנו' לגדלות שאנו רואי' בחוש

שנפש מרכבה לגבי רוח: ראה זהר לך פג. ב.

שהאדם כעץ השדה צומח בגשמיות ורוחניות שלו כא' ממש. דהנה תינוק קטן שאיבריו קטנים בגשמיו' ומתגדל בצמיחה כך לפי ערך יצמה בו הרוחניות' דהיינו הנפש בטבעי כוחותיו שבאיבריו הפנימי' וחיצוני' ממות שבראש עד צפרן הרגל, כמו מוח הקטן שמצד קוטנו בגשמיות שלו כך יקטן אור הרוחניות' דמחשבתו ושכלו שמלוכש במוחו לחשוב בדמיונו' הבל וכמא' קטן אין לו מחשבה כו', וכשיגדל כלי מוחו יותר יותר יגדל לפי ערך אור מחשבתו, וכן בגידי המוח שפועלי' התנועה וההרגש בכל האיבריו' כגיל הרי א' יוסיף דעת יותר מכאוב כפשוטו שירגיש בגידי ההרגשה יותר, כמו הכאב שבצפרן כל שיוסיף כח דעתו בכלי המוח, ומילה תוכיח כו', והבהמ' לחוסר דעת יחסר בה ההרגשה כו', לפי שגידי המוח שולחי' פארותיהם ביותר בגילוי מן ההעלם הרוחני כשיגדל החומר דוקא, וכן בכל פרטי כחי' האיבריו' שבד'ם הויא הנפיש כו', ולפי ערך זה יגדל הרוחניות' דרוח החיים שבלב במדור' הרוחניות' דאוי"ר ועוצב ושמחה כעס וחסד שמדותיו בגדלו' הענייני' וגם בהכחנה טובה בין טו"ר בדקו' כמו שיאהוב לבוש נאה וישמח בכבוד ויכעוס ויעצב על המנגדו כו' עד שמקחו מקח וכו', וגידול המדור' שברוח שבלב תלוי לפי ערך גידול הדעת וחכמ' שבמוח כמי'ש לפי שכליו' יהולל איש לפי' שכליו' ממש' כידוע שזהו גידול אדם הפנימי שבעצם המוחי' ומדור' שבנפש שבאי' בהתפשטו' בכלי המוח ממילא מתגדל לפי ערך זה ממש המוחי' ומדור' שבלב מדי יום ויום וכך הוא גידול הכחו' באיבריו' (אך בבטן אמו הגידול בא מלמעלה למטה מן המוח תחלה ואח"כ ברוח ונפש שבדם ואיבריו' דבנין האוריו' קודם לבנין הכלים) ובהולדו נהפוך הוא שאיבריו' גדילי' תחלה כו').

והנה הדוגמא מכל הנ"ל יובן באד"ם שבצלם אלקי' בכחי' נר"ג דקדוש' האלקי' שזהו ענין לכבודי בראתיו כו' והיינו א' ד"ם מחשב' דחכמ' דמוח ודיבור דרוח דלב ומעשה שבד"ם הוא הנפש באיבריו' כגיל, להיות ידוע בענין הג' קשרין דאורי' וקודב"ה וישראל ואורי' סתים וגליא וקודב"ה

קטן אין לו מחשבה: ראה חולין יב. ב. מאמרי אדה"ז פרשיות התורה ח"א ריש ע' קנו. תורת חיים בא ס"ע קטג. מאמרי אדה"א דברים ח"א ע' רמד. ושי"ג.
 יוסיף דעת יותר מכאוב: קהלת א. יח [שם]: ויוסיף (ראה מאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע' כא. ושי"ג. בראשית ע' תעה. ושי"ג). יוסיף (וכיח בכתי' ב).
 ומילה תוכיח: ראה מורה נבוכים ח"ג פמ"ט.
 עד שמקחו מקח: גיטין נט. א.
 לפי שכליו' יהולל איש: משלי יב. ח.
 דבנין האוריו' קודם לבנין הכלים: ראה מאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ע' תתנט ואילך. ושי"ג. דברים ח"ג ס"ע תתיח. ושי"ג. ח"ד ע' אישעו.
 לכבודי בראתיו: נסמן בריש המאמר.
 הג' קשרין: ראה זור אחריו עג, א. מאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע' צט. ושי"ג. דברים ח"א ע' לט. ושי"ג. ח"ג ע' תשעה ואילך וע' תשטג ואילך.
 ואורי' סתים וגליא: ראה זור אחריו עא, ב. עג, א.

סתים וגליא כו' שכל ג' אלה הן בבחי' אד"ם דוקא כמ"ש בזוהר דאורי"י פרקין ושייפין כו' ובלש[ון] הגמ' נק' הן גופי תורה וכמ"ש זאת תורת האד"ם דוקא דאורי"י מח"ע נפק' שהוא בחי' שם מ"ה דאד"ם, ועד הנ"ל באד"ם שיש ג' מדרגו' דנר"ג בכלל, כך יש בתורה בחי' טנתיא טעמי' בחכמ"ה או בכתי"ר דחכמ' ונקודו' בבינה ותגין במדו' ואותיו' במל' שהן בחי' חוי"ב דנשמי' ורוח דיבור דיצי' ואותיו' דבחי' נפש שהוא תשבע"פ שלמעשה דוקא וכתיו' למען תהי' תורת ה' בפיי"ך דוקא וכן ואשים דברי' בפיי"ך כו' (דברית גם כו', דמצות תית' בדיבור דוקא והיינו בחי' רוי"ח ממללא דאד"ם שנק' רוי"ח האדם, ומצות ההגיון דכתי' והגית במחשבה ועיון דחוי"ב שהוא בחי' נשמי', ואותיו' התור' עצמן היינו בחי' המעשה להקים את דברי התו' כו' והלמד שלא ע"מ לעשות כו', והיינו ענין המצות שמקבל מתור' כמ"ש כי נר מצו' ותור' אור דהמצות ג"כ בציור אד"ם בפרקין ושייפי', כידוע דרמ"ח פקודי' רמ"ח איברי' דמלכא כמצות צדקה בבחי' חסד דרועא ימינא כו' ומצות תפילין בראש כו' וכתיו' אלה המצו' אשר יעשה אותם האד"ם דוקא וחיי' בהם שמקבל מבחי' אור וחיי' דנשמי' דחוי"ב דתשבי"כ כמ"ש כי אמרת"ך חיייתני כי עץ חיים היא בחי' אילנא דחיי', והתפסטו' החיו' נמשך במעשה

דאורי"י פרקין ושייפין: ראה זהר תולדות קלד, ב. משפטים ק"ה, ב.
הן גופי תורה: שבת לב, סע"א.

זאת תורת האד"ם: שמואל"ב ז, יט (שם: רחא). חוקת יט, יד (שם: זאת התורה אדם). אמנם כיה כתיב — ראה הנסמן במאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ע' תרעה. בראשית ע' ק"א. ראה מאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע' קצת. דאורי"י מדיע נפק': זהר בשלח סכ, א. יתרו פה, א. (רע"א מהימנא) משפטים קכ"א, א. קדושים פ"א, א. חוקת קס"ב, א. ואתחנן רס"א, א.

שם מ"ה דאד"ם: נסמן כריש המאמר.

טעמי' בחכמ"ה או בכתי"ר דחכמ': ראה עץ חיים שער (מב) דרושי אכ"א רפ"א. שער (ה) טנתיא פ"ה. מאמרי אדה"א דברים ח"ד ע' איתסט ואלך ובהנסמן שם. לעיל ע' כט וע' ע.
למען תהי' . . . ואשים דברי' בפיי"ך: בא יג, ט. ישעי' נ"א, טז.
ודברית גם רוי"ח ממללא . . . והגית: ואתחנן ה' ז. תרגום אונקלוס בראשית ב. ז. יהושע א, ת.
דמצות תית' בדיבור . . . ומצות ההגיון: ראה ה"ל תית' לאדה"ז פ"ב ה"ב. מאמרי אדה"א בראשית ע' קכ"ב. ושי"ן לקמן ע' קמד. ושי"ן.

להקים את דברי החיו': ראה תבוא כו', כו' (שם: אשר לא יקים). מלכים"ב כג, כד (שם: למען הקים). לקמן ע' רכז. מאמרי אדה"א בראשית ע' ש"א. ושי"ן במדבר ח"ג ע' א"ה.
והלמד שלא ע"מ לעשות: ראה ירושלמי ברכות פ"א ה"ב. מאמרי אדה"א דברים ח"ד ע' אשיד. ושי"ן. כי נר מצו' ותור' אור: משלי ה' כג. ראה גם מאמרי אדה"א במדבר ח"ב ע' תשכ"ב. לעיל ע' יח.
דרמ"ח פקודי' רמ"ח איברי' דמלכא: ראה תקוני זהר ח"ל (ע"ד, סע"א). הנסמן במאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע' ק. דברים ח"ד ע' אקצ"א.

צדקה . . . חסד דרועא ימינא: תקוני זהר בהקדמה י"א, א. ראה גם מאמרי אדה"א דברים ח"ג ע' תתקכ"ט. ושי"ן ח"ד ע' אישכ"ה. ושי"ן בראשית ע' שצ"ט.
אלה המצו' אשר יעשה אותם האד"ם . . . וחיי' בהם: חיבור ב' כתובים — בחוקותיו כו', לד. אחרי יח, ה. וכיה גם לקמן ע' רכ"ג וע' ש"א. מאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע' ת"א. ושי"ן בראשית ע' שצ"א. ושי"ן. כי אמרת"ך חיייתני: תהלים קי"ט, נ.

כי עץ חיים הוא: משלי ג' יח (בהוספת חיבת, כ"י) — וכיה גם לקמן ע' קצ"ג. מאמרי אדה"א במדבר ח"ב ע' שמו'.

המצו' וז"ש וחי' בה"ס, כמו הנ"ר לגבי אור כו' כמ"ש כי נר מצוה כו', וז"ש הנסתרו' לה' אלקינו ב"יה דהוי' בתשכ"כ שנק' ספ"ר והנגלו' לנו ולבנינו ו"ה באותיו' דתשכ"כ ובלימוד הלכו' דתשכ"פ לשמור ולעשות דוקא.

ונמצא שיש בחי' אד"ם בתו"מ בג' מדרגו', כחיצוניו' איברי' ברמ"ח פקודי' בפ"מ דוקא אשר יעשה אותם האד"ם וחי' בה"ס כחיו' הד"ם הוא הגנפ"ש הנ"ל, ולכך נק' דרכי' ה' וכמו ושמרו דר"ך הוי' כו', ונק' הילוך כמ"ש צדיקי' ילכו בם בחי' רגל דהילוך שהוא הנק' הלכו' הליכו' אלי כו' כחיצוניו' המעשה, והוא מ' דאדם בחי' מעשה, והב' בחי' אמצעי' דבחי'. רוח דדיבור ד' דאד"ם הוא בדיבור בד"ת באותיו' שמקבל מחויב הגנוז בתור', וז"ש זאת תורת האד"ם דוקא שנשי' נק' אד"ם ג"כ בג' מדרגו' דנר"נ מחשב' דו"מ, ובקיום המעש' נק' נשי' בגופי' בבחי' אד"ם חיצוני' ובלימוד ת"ת כפה דוקא נק' רוח ממלאא בחי' אד"ם אמצעי' שע"ז א' כי אמרת"ך חייתני' שמחי' לנשי' בבחי' [רוח] האדם העולה ומתקשר באותיו' דתור' דישאל מתקשרן באורי' כו' וע"כ נק' תורת האד"ם דוקא ואורי' מתקשרא' בקודב"ה שהוא ג"כ בבחי' אד"ם בנר"נ דאצ"ו כידוע והיינו גילוי א"ס בחי' דאורי' (שנק' כ"ד כמ"ש ותמלא כד"ה כ"ד ספ"ר) כמ"ש במ"א וקודב"ה סתים וגליא סתים היינו בחי' חי' יחיד' שהן בחי' מקיפי' דנר"נ והוא הנסתרו' בחריב בטעמי' נקודו' שנק' רנ"נ דאורי' כו' דאורי' סתים בהעלם ומקיף והנגלו' לנו בדרש דאורי' וקוצין ותגין שריע' דרש על כל קוץ כו' הוא בחי' גליא שנגלה בנשי' ג"כ בנר"נ שלהם עד קיום המעשה בפ"מ, וכללו' ג' קשרי' הללו דאורי' וקודב"ה וישראל נק' אד"ם א' אדם פנימי באור א"ס שנק' אלופ"ו ש"ע א"אלפ"ר חכמ' שלמעלה מחי' דתור' וד' [אדם אמצעי' שהוא] אותו' הדיבור דתור' ומ' הוא המעשה כחיצוניו' דמצו' בנשי' וד"ל (וכל איש

הנסתרו' . . . ב"יה . . . והנגלו' ויה: נצבים כט, כה. ראה גם לקסי תורה פקודי' ג, ב. מאמרי אדה"א דברים ח"ג ט"ע תשפ"ד.

בתשכ"ב שנק' ספ"ר: תבוא כה, סא. נצבים כט, כ, ל, י. וילך לא, כו.
דרכי' ה': שמואל"ב כב, כב. הושע יד, י. תהלים יח, כב.
ושמרו דר"ך הוי': וירא יח, יט.

צדיקי' ילכו בם: הרשע שם [ושם: וצדיקים — ראה גם לקמן ע' רג. מאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע' רנח. ושי"נ בראשית ע' תנא].

דהילוך . . . הלכו' הליכו' אלי: תהלים סח, כה. ראה נדה בסופה. לקמן ע' רב ואילך. מאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ע' תרלג. ושי"נ במדבר ח"ג ע' ארכז.
שנשי' נק' אד"ם: יבמות סא, רע"א.

ותמלא כד"ה כ"ד ספ"ר: חיי שרה כד, טו. ראה תקוני זהר תכ"א (מו, ב). מאמרי אדה"א דברים ח"א ע' רכו. ושי"נ ח"ד ע' אקצט. ושי"נ בראשית ע' תככד. ספר המאמרים תכס"ה ח"ב ע' תשס ו' תתקכא. לעיל ע' ו. לקמן ע' קעז וע' שא.

רנ"נ דאורי': ראה זהר בהקדמה ת, א. לעיל ע' לא. הנסמן במאמרי אדה"א דברים ח"ג ע' תשסא. שריע' דרש על כל קוץ: ראה מנחות כט, ב.
א"אלפ"ר חכמ': איוב לג, לג [ושם: ואלפ"ר. ראה הנסמן במאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע' טו].

מישראל הקורא ושונה ומקיים המצוה בפ"מ הרי נמשך מאד"ם הפנימי דשם מ"ה מלגיו אד"ם דאצ"י בחכמ' שבתו' הנגלי' לנו כדבור זה שנשמ' זו מתקשרת עד שא' כאילו [עשאוני] בקיום המצוה בפ"מ שהו רמ"ח איברי' דמלכא למעלה כי נעוץ תחלתו בסופו דוקא וז"ה כל האד"ם היותר פנימי כאשר בא ביריד' המדרג' באוי"כ שה[ם] כמו אי[ברי הגוף כניל ודיל] (ולפי הדוגמא הנ"ל בענין הגיד' שהו צינורו' המחברי' מעליון לתחתון כו' היינו ענין שס"ה לית שהו בי"ה שלמעלה מו"ה דרמ"ח איברי' דמ"ע [ונק' נסתרות כו' וע"י דוקא נמשך] פנימי אדם נשמ' במוח ומן המוח ללב ומן הלב לד"ם הוא הנפ"ש כניל, וז"ש בווהר ע"פ משכ"ו משכו יומי"ן עילאי"ן שס"ה ליומין תתאי"ן שניד כו' [שהו שס"ה גיד' שנק' צינורות, וצינורות] הללו ישנם עד רום המעלו' מיומי"ן עילאי"ן ליומין תתאי"ן מא"ק עד יומין עילאי"ן ותתאי"ן דאוי"א וזו"י, שזהו ענין ג' קשרין בג' מיני אד"ם [דבי"ע בכלל כמיש לכבודי בראתיו כו'].

ואחר כל זה יובן מ"ש החדש הזה לכם ראש חדשים כו', מ"ש לכ"ם דוקא דקאי בכני' שמונין ללבנה שהם שניד ימי' וחדשי השנה ש[להם] חדש הראשון חדש ניסן לכם דוקא הוא ראש חדשי, וזהו בבחי' יומין תתאי' דבחי' המל' שנק' ימות עולם בחי' נוק', אבל בבחי' יומין עילאי' בחי' ימי עולם דדכוריא שהוא בבחי' ז"א דאצ"י החדש הראשון הוא חדש תשרי שנק' ראש השנה כידוע, וכמ"ד בתשרי נברא העולם, וגם זה אמת דבניסן נברא העולם כו' אלא שהוא בבחי' המל' שהוא בימיו' הלבנה, אבל העיקר הוא כמ"ד בתשרי נברא העולם שזהו ר"ה באמת דבחי' דכורא עיקר והיינו שס"ה

דשם מ"ה מלגיו: ראה תקוני זהר בהקדמה (פתח אליהו) יו. א. וכגי' הדרת מלך (קיב, א) שם. אדה"ז בסידורו סדר מנחת ערב שבת.

כאילו (עשאוני): ראה זהר בחוקותי ק"ג, ט"א. מאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ע' תתכט. ושינ' כמדבר ח"ב ע' תקצה ואילך. ד"ה אתה אחד (מביק אדה"א — קה"ת תשכ"ה) ע' 6 ד"ה וזהו.

נעוץ תחלתו בסופו . . . וז"ה כל האד"ם: ספר יצירה פ"א מ"ז. ע"פ קהלת יב. ג.

שורה כאשר — מהנס: תיבה זו אינה ברורה בגוכי"ק, וגם בכוך ג. ואפשר שכתוב: שהרי. שס"ה לית שהו בי"ה . . . מו"ה דרמ"ח . . . דמ"ע: ראה תקוני זהר בהקדמה ה, א. לקוטי תורה דרושים ליוה"כ סו, ג.

בווהר . . . משכו . . . שס"ה . . . שניד: ראה זהר פינתח רמט, סעיב ואילך (ע"פם יב, כו), ושם: שס"ז . . . שניה. ראה ספר המאמרים תקטיב ח"ב ע' שצא.

שורה הוא הנפ"ש — משכו: תיבה זו אינה ברורה בגוכי"ק, וכ"כ השמיטה. שורה רום — עילאי"ן: תיבה זו אינה ברורה בגוכי"ק.

שמונין ללבנה . . . שניד ימי': ראה רמב"ם הל' קדוש החדש פ"ז ה"ד. המל' . . . ימות עולם . . . ימי עולם . . . ד"א: האוינו לב, ז. ישעי' סג, יא. ראה זהר ויקרא טו, א. מאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע' רכה. וש"ל.

וכמ"ד בתשרי . . . דבניסן נברא העולם: ראש השנה י, ב ואילך. ראה לקמן פיסטא. ועפ"י כל זה: לקוטי שיחות פ' החדש כרך טו ע' 483.

העיקר הוא כמ"ד בתשרי נברא העולם: ראה גם מאמרי אדה"א דברים ח"א ע' ר"ג. שס"ה יום דימו' החמה: ראה רמב"ם הל' קדוש החדש שם ורפ"ט.

יום דימו' החמה שלמעלה נק' בשם יומין עילאי' דדכורא כו'. וז"ש משכו' כו' משכו' יומין עילאי' לגבי יומי' תתאי', יומי' עילאי' דשסי"ה גי' משכו' (שהוא גי' סיו ע"ה) דמבחי' יומי' עילאי' דדכורא נמשך ליומי' תתאי' דנוק' כמשפיע שמשפיע האור למקבל דלית לי' מגרמי' כלום כו' ודיל.

ויובן כל זה ע"ד הנ"ל בענין ג' מדרגו' דאד"ם פנימי ואמצעי וחיצון שהן ג' מדרגו' דבייע בחי' נר"נ כו' בבחי' או"כ שנק' א' ד"ם חכמ' שבמוח ומדו' שבלב דדיבור ומעשה כו'. דהנה כמו ג' מדרגו' הללו דבייע בבחי' נר"נ כך יש ג' מדרגו' שנק' עול"ם שניה נפיש, עול"ם הוא כמו בחי' נפש, ושנה שהוא הזמן הוא בחי' רוח, ונפש הוא כמו בחי' נשמה הנ"ל. והנה ע"ד הנ"ל בענין הגידי' שבדם שנק' צינורות המוליכי' אור הרוחניו' בגשמי' כאור הראי' בעין ושמיעה באזן עד צפרן הרגל כו' שמתפשטי' הגידי' גם שמה להיות מרגיש הכאב וכל התנועה שבכל אבר כו' שזהו רוחניו' שבד"ם הוא הנפש שמקבל מן הלב מרות החיים דרך צינורו' דגידי' שבמות כו', הנה כל זה יובן ג"כ בענין עולם שנה נפש. דהנה ידוע בשרש ענין הזמן שישנו בב' מדרגו' זו למעלה מזו, הא' בבחי' המל' דמל"ך מל"ך ימלוך עבר הוא ועתיד בבחי' החי' שבא בתוך כ"ע שנק' כח הפועל כנפעל ממש כו' כמ"ש ואתה מחי' את כולם בד"ם הוא הנפש ממש שבתוך כל אבר ואבר כו', ונק' איברי' דשכינתא כעיני ה' משוטטו' ואזני ה' ורגלי השכינה כו' וכה"ג אע"פ שאין לו גוף כו' משום דברו' דמלאכו' יש מאין נק' איברי' דשכינ' בצירוף אד"ם חיצוני כו' וכמ"ש במ"א באריכו' ע"פ היוצר ע"ן הלא יביט כו', וזהו הנק' עול"ם דמלכותך מלכו' כ"ע בבחי' אד"ם חיצוני ובוה כלול כל ו' אלפי שני דהוי עלמא מאיין לייש ממש שיש בו בחי' זמן בפועל עבר כו' מלך וימלוך כו', וזהו כדמיון זמן ימי שנו' אדם בצירוף גוף ע' שנה וכך ו' אלפי

דשטיה גי' משכו' . . . סיו ע"ה: ראה זהר שם רנ, רע"א. ספר המאמרים תקס"ב שם. עטרת ראש שער ראש השנה פ"א (ב, ב).

עול"ם שניה נפיש: ראה ספר יצירה פ"ג מ"ג ואילך. מאמרי אדה"א בראשית ע' נו ואילך. וש"נ.

בשרש ענין הזמן שישנו בב' מדרגו': ראה מאמרי אדה"א פרשיות התורה ח"א ע' קלח.

דמל"ך מל"ך ימלוך: ראה זהר בראשית לד, א.

ואתה מחי' את כולם: נחמי ט, ה.

כעיני ה' משוטטו': ראה זכרי' ד, י. דברי הימים ב טו, ט. מאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע' צו. וש"נ. בראשית ע' ר. וש"נ.

ואזני ה': ראה תקוני זהר ח"ע מלא, א.

ורגלי השכינה: ראה ברכות מג, סע"ב. חגיגה טו, א.

דברו' דמלאכו' . . . איברי' דשכינ' . . . ע"פ היוצר ע"ן: ראה תורה אור וירא טו, א ואילך. מאמרי אדה"א

פרשיות התורה ח"א ע' קט ואילך. תורת חיים וירא צו, ג, צה, סע"ד ואילך.

היוצר ע"ן הלא יביט: תהלים צד, ט (ושם: אם יוצר — אבל כ"ה גם בתרי"ח וירא צו, ג, צה, ג, צט, א).

דמלכותך מלכו' כינע: תהלים קמה, יג.

ו אלפי שני דהוי עלמא: ראש השנה לא, א. ראה לקוטי תורה כהר מא, ריש ע"ב. אור הגנוז (להרי"ל

כחן) פ' ויחי יו, סע"א. לקוטי שיחות משפטים כרך כא ע' 453.

שני דהוי עלמא כו', וזהו בחי' זמ'ן דנוק' שנק' ימות עולם בחי' יומי'ן תתאי' דמל' שנק' עול'ים ממש (וע"ד המבוא' במ"א בענין מ"ע שהז"ג נשי' פטורו' דהזמן הוא בנוק' שמלבשת עד החזה לבד כו' ששם הזמן נמשך בפועל וז"ש עשה יר"ח למועדי' דבחושבנא תליא בחדשי השנה' בימ'ו הלבנה דוקא), וכמו בחי' הזמן בפועל שבחיות אדם הרוחני המלוכש בגשם איכריו מיום ליום ומשעה לשעה, כי ברוחניות הנפש בלא גוף כלל לא שייך ענין זמן גשמי כזה בהיות שזמן כזה הוא יש לו הפסק להיותו רק זמן קיום הצורה בחומר וכשיכלה החומר יכלה הצורה כזמן קיום כל מציאת גשם כעץ ובעל חי שרקבון חומר העץ הוא כלות זמן קיום צורתו הרוחני שהוא הלחלוחי' חיו' כו', וכן בבעל חי ואדם יכלה כח חיותו הרוחני שבדם האיברי' בסיבת רוב הזמן כשיזקין מאד שיתוש כח כלי קיבול החומר ויכלה הצורה ממילא או בקלקול והפסד החומר באיזה חולי וכה"ג, אבל על עצם חיו' הרוחני בלתי הרבכתו עדיין בחומר לא שייך ענין זמן בפועל כזה (רק בחי' זמן רוחני שאינו בא בימי' גשמי' כו'), וע"כ גזרו אומר שהזמן בחי' נברא מחודש מאין ליש כמו מהות הבריא' מאחר שהבריא' כלול מחומר וצורה ויש לו הפסד ממילא יש הפסד וכליון לזמן קיומו הרי גם הזמן נברא מאין ליש, וזהו כמו ימי שנתינו ע' שנה ולא יותר, וגם כל זמן פרטי כיום ושנה מוגבל הוא בהגבלת עצם הבריא', ובכלל הרי זמן כללי של קיום העולם שהו' אלפי' שנה מוגבל עם בריאת העולם ממש, וכמו שא' נער הייתי גם זקנתי שרו של עולם אמרו שהוא בחי' מט"ט שהוא כללו' החיו' דעולם בכי"ע בחיצוניו הנלים דמל', והיינו הנק' יומי' תתאי' דמל' מל"ך ימלוך בחי' נוק' כנ"ל וד"ל.

והמדרג' ה' הוא בחי' מקור הזמן שהוא בבחי' רוח (שזהו בחי' רוח אדם אמצעי הנ"ל), וזהו כללו' ענין שם הוי' שמורה ג"כ ענין עבר הוה ועתיד אבל הרי כוללם יחד היה הוה ויהי' כא' כו' שלמעלה מהתחלקו'

מ"ע שהז"ג נשי' פטורו' קדושי' כט, א (במשנה). ראה עץ חיים שער (1) קיצור אבי"ע פ"ד. טעמי המצות — לאוריו'ל — ר"פ בראשית. מאמרי אדה"ז פרישיות התורה ח"א ע' קלח, ובתוספת לשם. מאמרי אדה"א דברים ח"ב ס"ע תרכב. ושי"ג.
עשה יר"ח למועדי' תהלים קד, יט.
שויה ליום — כ"י . . . כלל: בגוכי"ק נכתב שבלא גוף. ועה"ג נרשם: כ"י . . . כלל. ועפי"ז נראה שהתיבות שבלא גוף מיותרים.
שהזמן בחי' נברא: ראה סידור שער הק"ש עה, סעיף בשם הה"מ. אמרי בינה שער הק"ש מ, ג ואילך.
מאמרי אדה"א דברים ח"ג ע' תשצג. ושי"ג.
ימי שנתינו ע' שנה: ע"פ תהלים צ, י.
נער הייתי . . . מט"ט: תהלים לו, כה. ראה יבמות טו, ב ובתוס' שם. ספר המאמרים חקט"ה ח"ב ע' תרצה.
מאמרי אדה"א דברים ח"ג ע' תשפס. ושי"ג.
הוי' . . . היה הוה ויהי': ראה עץ חיים שער (א) דרוש עגולים ויושר ענף א. שו"ע אדה"ז חור"ח ס"ה ס"א.
מאמרי אדה"א דברים שם ע' תשצד. ושי"ג.

הזמן דנוק' שנק' ימו' עולם בפועל אלא הוא בחי' מקור הזמן שבפועל מאין ליש' רק הוא בבחי' איזן, והיינו כמו הרוח החיים שבלב שממנו מקור מוצא הזמן. דהנה כתי' והחיו' רו"ש שזוהו ענין דפיקו דלבא בהתפשטו' והסתלקו' בחלל ימני שנמשך בהתגלו' ממש בד"ם הוא הנפש בדפס שביד שהוא כולל ענין הגידו' שנק' צינורו' גשמי' כחיבור הרוחניו' בגשמי', אבל הדפיקו דלבא בבחי' רו"ש הרי בזה יש חיבור עליון יותר, והוא מה שיתחבר עצם הנפש הרוחניו' כמו שהיא טרם בואה לגוף כלל כניל' דנבדלת בערך לגמרי מכל כחות שלה הבאי' בכלי הגוף בלתי יש יחוס וערך כלל ביניהם, ויש אמצעי המחבר מעצם הרוחניו' של עצם הנפש לרוחניו' וגשמי' שבדם האיברי', והוא הרוח חיים שהולכי' בו צינורו' רוחניו' שמביאי' מעצם הרוחניו' לרוחניו' שבגשמי' כמו עונג וצער שבעצם הרוחניו' דנפש שיבאו לפנים, והיינו כאמצעו' רו"ש דרוח זה שעולה בעצם וחוזר ונמשך ע"כ הוא ממוצע לחברים, וזהו מצד שכל הגבוה יותר יותר נבדל כניל' צריך שיהי' ממוצע בבחי' רו"ש דוקא, והוא רוח דלב שעולה ברו"ש לגבי הפנימי' דאד"ם שהוא הנשמי' שהיא מבחי' עצם הנפש (רק שהנשמי' שבמות ג"כ בבחי' נשימה באף לגבי עצמיו' דחי' יחידה שנבדל לגמרי ואינם רק בבחי' מקיף לבד), והיינו ענין מקור הזמן דנוק', כי במה שהוא רו"ש בזה מסתעף ענין העיכוב של הזמן שאם לא הי' רו"ש לא הי' עיכוב זמן בכלל דבלא רוח דרו"ש הרי הנפש נבדל מן הגוף לגמרי כו', וכאור בלא פתילה שהולך ונתכלל ביסודו כו' ונענוע האור פתילה הוא מקור סיבת זמן דליקתו כידוע, וע"כ נק' עכ"פ זמן בכך שהוא מקור סיבת זמן שבפועל שהרי מצד שהחיו' דרוח רו"ש מתעכב ונמשך ולא שהרוח עצמו בבחי' זמן הפועל, ומובן ממילא שהוא ממוצע בין עצם הרוחניו' דנפש שנבדל לגמרי גם מהיו' מקור לזמן קיום הצור' כחומר ובין קיום הצורה כחומר בזמן מוגבל כו' ודיל'. ועדין יוכן למעלה בבחי' מקור הזמן העליון דמלי' שהוא בבחי' רו"ש אדם העליון דאצי' שהוא בשם הוי' הי' הוה ויהי' כא' דוקא שממנו מקור התגלו' הזמן במל' כמשל דפיקו דלבא שממנו נמשך לד"ם הוא הנפש כו' שהוא בחי' ממוצע לגבי עצמו המאציל שנבדל לגמרי מהתלבשו' או"כ דז"א שע"ז אמרו ומי איכא זקניה קמי' קודבי' כו', דאע"פ שז"א ועתי"ק יומין יתיב כו' היינו רק מצד הארת בחי' המקיפי' דכת"ר דע"י וא"א באו"א וז"א ע"י הממוצע דרו"ח ונשמי' אד"ם כו' ודיל' (וכמ"ש ביאור ענין זה בפרטו' במ"א בקונטרס דשמע ישראל בסי')

והחיו' רו"ש: יחזקאל א, יד.

שהנשמי' . . . נשימה: ראה בראשית רבא ספ"ד. מאמרי אדה"א דברים שם ע'תת. ושינ. בראשית ע' שלה.

ומי איכא זקניה קמי' קודבי': ראה יבמות שם.

ועתי"ק יומין יתיב: דניאל ז, ט.

בקונטרס דשמע ישראל כתי': אמרי בינה שער הקיש סל"ז.

ועכ"פ יוכן דרך קצרה מכל דמיון זה בג' מדרגו' דעולם שנה נפש, דעולם הוא בחי' הזמן שבמל' שנק' יומין תתאי' כניל, ושניה הוא בבחי' מקור הזמן דבחי' זא שנק' יומיין' עילאי, ומיש משכיו יומיין' עילאי' ליומי' תתאי' היינו שיומשך ויתחבר מבחי' עצמיו' המאציל כח היחוד הזה שהוא יחוד הוי' באלקי' יומין' עילאי' ביומין תתאי' והיינו שסיה גידי' שמחברי' הרוחניו' בגשמי' שנק' צינורו' כניל ודיל. וזהו החדש הזה לכם ראש חדשי' לכם דוקא שהוא בכני' שהוא בבחי' המל' שמונין ללבנה דסיהרא לית לה מגרמ' כלום רק מה שמקבלת מיומין' עילאי' דזיא בחי' הוי' כניל, ויומין' עילאי' היינו בחי' מקור הזמן דנוק' שהחדש הראשון שם הוא בריה דתשרי דוקא וכמ"ד בתשרי נברא העולם רק כאשר מאירי' יומי' עילאי' בתתאי' בנוק' שם מתהפך להי' חדש ניסן ראש חדשי השנה, וז"ש ראשון הוא לכ"ס דוקא וכמ"ד בניסן נברא העולם, ושניהם אמת, וזהו כמשל חותם המתהפך דמה שבחותרם ראשון הוא אחרון בנחתם ומה שבנחתם ראשון בחותרם עצמו הוא אחרון, כאותי' חותרם אברהם א' שבחותרם ראשון בשערה שתותמי' בה הוא אחרון והמ' שאחרון בחותרם ראשון בנחתם וע"כ כשיחתום שם אברהם שהא' ראשון הנה הוא בא אחר המ' דאברהם שבחותרם, וזה א"א דודאי אות א' דחותם הוא החוקק א' בנחתם אלא יהופך סדרן בחותרם דמ' יוקדם ראשון ויבא אחרון בנחתם וא' שבא ראשון בנחתם הוא באחרונה בחותרם.

ולפ"ז המשל יוכן דחדש אלול אחרון בו' חדשי' בנוק', דדכורא ממנו מתחיל, דבכ"ה באלול נברא אדה"ר ובחדש אדר שהוא סוף בדכורא ממנו מתחיל חדש ניסן שלאחריו שהוא ראש חדשי' דנוק' (ודוגמא לזה י"ב שעו' היום בשם הוי' ויב"ש הלילה בשם אד' כו') (וז"ש עשה ירח למועדי' שהן ג' מועדי' דפסח ראשון בתקופת ניסן דניסן ראש לחדשי השנה משום דבניסן נגאלו וסוכו' בתקופת תשרי שנק' תקופת השנה תשרי ראש לחדשי' דדכורא שהוא בחי' שמש דידע מבואו כו' ודיל). וכיארור הענין מבואר בלקיט דניסן הוא גלגלתא דנוק' אייר סיון ב' אודנין תמוז אב ב' עיינין (ובאב נחרב בהמ"ק בעין שמאל) אלול חטם תשרי פה כהעלם שאינו כמנין, וכך בוי"ק דדכורא תשרי גלגלתא דדכורא חשון כסלו ב' אודנין טבת שבט ב'

בכני' שהוא בבחי' המל': ראה זהר בלק קצו, א.

בכני' . . שמונין ללבנה: ראה סוכה כט, א.

דסיהרא לית לה מגרמ' כלום: ראה זהר תולדות קלה, סעי'ב. ויחי רלו, כ, רמס, ב. ויקהל רטו, א.

בחוקותי קיג, ב. מאמרי אדה"ז הקצרים ע' שפג.

חדשי' בנוק' . . בדכורא: ראה בסמוך בפנים.

דבכיה באולול נברא אדה"ר: כיה בנוכייק.

י"ב שעו' . . הוי' . . אד': ראה תניא ממ"א (נה, ב). מאמרי אדה"א דברים ח"ג ע' תתב. ושינ. לקמו ע'

קמב.

שמש דידע מבואו: המשך הכתוב עשה ירח למועדי'.

מבואר בלקיט: סעימי המצות פ' בא, הובא בסמוך בפנים.

עיינין אדם חוטם ניסן פה בהעלם כדכורא ונעשה ממנו גלגלתא דנוק' כי יוצא מבחי' הבל הפה דילי' גלגלתא דנוק', ולכך מעברי' לבד שמקדש בפה דדכורא שנעש' גלגלתא דנוק', ומניסן עד תשרי ו'ק דנוק' עד אלול חטם דילה (ו'יש ר"ת אלול אנ"י לדודי ודודי לי) תשרי פומא דילה וגלגלת דיליה (ונל"ח דלא שייך זה רק בניסן דמפומא דילי' נעשה גלגלת' דנוק', אבל בתשרי אינו רק גלגלתא דילי' ולא פומא דילה דלא נעשה מפומא דילה גלגלתא כו' וראי' דאי"כ יעברו אלול כמו אדר), עכ"ל כפר' בא ע"ש.

ועפ"י כל זה יוכן הכל לנכון, וגם יוכן מ"ש בתשרי חדש סתם כמ"ש תקעו בחדש שופר כו' ובניסן א' החדש הזה לכם, דבאמת יש להבין דאם תשרי הוא ר"ה באמת מפני שחידוש כללי דכל השנה בו כמ"ש זה היום תחלת מעשך ה"ז כמ"ד בתשרי נברא העולם א"כ כל חדשי השנה מסתעפי' ממנו כפרט היוצא מן הכלל, הרי צריך שיהי' תשרי ראש כל חדשי השנה ולא חדש סתם ואיך א' על ניסן ראש חדשי' ראשון הוא לכם לכל חדשי השנה, וכן יקשה על מ"ד שבתשרי נברא העולם מפסוק זה דהחדש הזה לכם ראש כו' דמשמע מכואר דבניסן נברא העולם, ועל מ"ד בניסן נברא העולם יקשה מענין ר"ה שבאמת הוא חידוש הראשון הכללי שכולל כל חדשי השנה ובו תחלת מעשיו כו' דמזה מוכרח שבתשרי נברא העולם כו', אך עפ"י מ"ש בלק"ת הנ"ל יתורץ הכל דשניהם אמת, עפ"י הקדמה זאת דמתשרי עד ניסן הו' ו'ק דדכורא וע"ז א' בתשרי נברא העולם ומניסן עד תשרי ו'ק דנוק' ע"ז א' בניסן נברא כו'. וזהו שא' החדש הזה שהוא ניסן לכ"ם דוקא ראש חדשי' כו' כנ"ל דהיינו בבחי' הנוק' שהוא מל' דאצי' והוא בחי' גלגלתא דנוק' שנעשה מפה דדכורא שהוא אד"ר כמ"ש בלק"ת הנ"ל, וזהו טעמא דמ"ד בניסן נברא העולם שהוא עלמא דנוק' והוא בחי' גלגלת' דילה כנ"ל, ומ"ש תקעו בחדש סתם על תשרי היינו מ"ד דכתשרי נברא העולם שהוא עלמא דדכורא והוא בחי' גלגלתא [דילי' (ו)היינו תשרי' אותי' ישראל קו אמצעי דישי"ר דז"א בחי' ו'ק דנוק' מניסן עד אלול כלול בו"ק דדכורא דמתשרי עד אדר ע"כ חדש סתם כי מאיש לוקח' זאת כו' ע"כ א' חדש סתם וד"ל, [משא"כ ניסן אינו ראש] חדשי' רק לכ"ם דוקא, וכנ"ל דנק' ימו' עולם דלבנה

אדם חוטם: בטעמי המצות שם, וכו' ב"ב: אדר חוטם.

שופר יוצא — מעברי' לבר: לכא' צ"ל: מעברי' אדר לבד, ועד"ז הובא בטעמי המצות שם.

ר"ת אלול אנ"י לדודי ודודי לי: שיר השירים א, ג. אבודרהם סדר תפלת ר"ה ומירושה בשם הדרשנים.

ביח לטור או"ח סתקפ"א דיה והעבירו בשם האחרונים, מאמרי אדה"א דברים ח"א ע' שלב. ושי"נ.

ונל"ח: ונראה לי חיים — הרחיב.

עכ"ל: ראה הערות ותיקונים לתניא לע' פג.

תקעו בחדש שופר: תהלים פא, ד.

זה היום תחלת מעשך: ברכת זכרונות.

תשרי' אותי' ישראל: מובא גם במאמרי אדה"א דברים ח"ד ע' אישנ"ט. ושי"נ.

כי מאיש לוקח' זאת: בראשית ב, כג.

שמקבל מימי עולם דדכורא כו'. וזהו דג' רגלי' מניסן עד חצי תשרי לפי שמפומא דילי' בהעלם [בניסן נעשה גולגלת דנוק' לקבל ג' מועדי הוי' דז"א ודיל', ופ]ומא דילי' היינו מ"ש הוי' החדש הזה לכם כמ"ש לאמר לבניי מפומא דילי' כו', ולכך קידוש זה בפה דדכורא דוקא, ומ"ש אשר תקראו אתם סנהדרין דמל' בעיבור [אדר היינו מה שמקבלי'] מפומא דילי' דוקא שנמשך לגלגלת' דילה שהן עיני העדה דנוק'. וע"כ איז מעברי' אלול דתשרי פומא דילה [ולא דילי' והעיקר תלוי בפומא דילי' ולא בפומא דילה כמ"ש] הרחיזו בלקי'ת הניל אדרבה אלזיל מקבל מתשרי כמ"ש בר"ת דאלול אנ"י לדודי ודודי לי כו' ודיל'. [אך במל' דמשיח אי"ח ע"ט"ב שהזמון] יהי' נצחי שיאיר בו מעצמו' או"א"ס שלמעלה גם מהוי' מקור הזמן אז ו"ק דנוק' [למעלה מו"ק דדכורא, וז"ש החדש הזה לכם] לע"ל למעלה מתשרי, וז"ש וללבנה א' שתתחדש לה[יות בחי' עטרת כו' שזה עיקר סוד קידוש הלבנה בדוד מלך ישראל חי וקיים ודיל'].



אשר תקראו אתם: אמר כו', ד.

אי"ח ע"ט"ב: משלי יב, ד.

וללבנה א' שתתחדש . . . עטרת: סנהדרין מב, א. סדר קידוש לבנה.

בדוד מלך ישראל חי וקיים: ראש השנה כה, א. סדר קידוש לבנה.

אשירה לה' כי גאה גאה טוס ורוכבו רמה בים עזי וזמרת י"ה כו' זה אלי ואנוהו כו'. הנה ידוע דשרש ענין ירידת הנשמה בעוה"ז בגוף הוא לצורך עלי' כו'. וביאר ענין זה, הנה אליו אמר חי' ה' אשר עמדת לפני כו', פ' [אשר] עמדת לפני היינו בבחי' המלאכים שעומדים תמיד למעלה באהבה ויראה בלי שינוי והפסק כמ"ש והחיות ר"ש כמראה הבזק שתמיד הן בבחי' ר"ש כמראה הבזק והוא מפני שעומדין לפני ה', וכך הנשמה קודם בואה לעוה"ז מאחר ש[הייתה] עומדת לפני ה' ממש כמ"ש אליו אשר עמדת לפני כו' אי"כ בהכרח שהי' [לה] דחילו ורחימו בתמידות, כידוע דגם בעוד הנשמה בעוה"ז בלא דו"ר לא פרחא לעילא כו', ואיך תעמוד שם לפני ה' בלא דו"ר כו'. וענין הרצוא ושוב ידוע שהרצוא הוא בחי' אהבה ברשפי אש התשוקה לצאת מן הכלי וכמ"ש כלה שארי ולבבי וכן נכספה וגם כלתה נפשי וכמאמר הידוע בס"י אם רץ לבך שוב כו', והשוב הוא בבחי' היראה שנסוג אחור כו', והוא מפני בחי' הביטול שמתבטל ממציאותו הוא נסוג אחור וירא לגשת כענין [וינועו] ויעמדו מרחוק כמ"ש בס"י אם רץ לבך כו' וכמבואר במ"א. וזהו כדמיון מראה הבזק פ"י שהלב כלול מאהבה ויראה שרשפי אש יוצא וחוזר אליו כמראה הבזק שהלהב יוצא וחוזר ונכנס בו כידוע וד"ל. והנה בירידת הנשמה בגוף החומרי בעוה"ז אין לה מדריגת אהו"ר שהי' לה קודם בואה לגוף לא מיני' ולא מקצת' מפני מחשך חומריות הגוף והעוה"ז שמחשיך ומסתיר לה מאוד כידוע, וגם אם לפרקים תתפעל באהו"ר ואף גם זאת אינה אלא לפרקים ועיתים רחוקים כידוע, ואי"כ הרי נפלה מאיגרא רמה לבירא עמיקתא. אך זאת הירידה היא לצורך עלי' וכידוע, וענין העלי' שלה הוא מסיבת מעשה המצות דוקא כידוע, ולכאורה אינו מובן איך יתכן שעי' העסק התורה והמצות בעוה"ז בגשמיות תבא הנפש לידי מדריגה היותר גבוהה גם מאהבה ויראה שהיו לה כשהיתה עומדת לפני ה' בעולמות והיכלות העליונים כו'.

אשירה לה' נדפס מכוך ג' 1157 ע' קנז. ובין ארזיים ניתוספו בפנים אותיות או תיבות מכוך א'-655
 זכ. ב ומכוך ב' 873 ע' נח.
 המאמר מיוסד על ד"ה זה בתורה אור בשלח טו. ד. והגהות וכו' — באור התורה בשלח ע' חסד-תתקכב.
 ובארוכה בתורת חיים בשלח רל. ב [ולהלן בתחלת כל מיטקא נסמן מקבילה בתוה"ן].
 ביאר נדפס להלו. וראה הנרשם שם בהתחלת הביאור.
 אשירה לה' . . עזי וזמרת י"ה: בשלח טו. א. ב.
 אליו אמר חי' ה' אשר עמדת לפני: מלבי"א י, א (בדילוג). מלבי"ב ה, טו (באלישע). ועד"ז שם ג.
 ד). ראה מאמרי אדמו"ר פרשיות התורה חי"ב ע' תשכט, ובהנסמן לשם. ד"ה בכ"ה בכליו מביק אדה"א (קה"ת תשמ"ט) ע' 10. ושי"ן.

והחיות ר"ש כמראה הבזק: יחזקאל א. יד.
 כלה שארי ולבבי . . נכספה וגם כלתה נפשי: תהלים עג, כו. שם פד, ג.
 אם רץ לבך שוב: ראה ספר יצירה פ"א מ"ה.
 (וינועו) ועמדו מרחוק: יתרו כ, טו. ראה מאמרי אדה"א בראשית ע' תקה וע' תמדם.
 שריה וכמבואר — פ"י . . הבזק: א' ליתא. וכמראה נשמת מפני תיבות הדומות: הבזק . . הבזק.
 מאיגרא רמה לבירא עמיקתא: ראה תגינה ה, ב. הנסמן במאמרי אדה"א דברים חי"ב ע' תכה.

אמנם הנה הענין הזה יובן בהקדים תחלה להבין בענין ההשתלשלות במה שאנו אומרים אדון הנפלאות כו' המחדש בטובו בכל יום [כו'] מעשה בראשית, דהנה התחדשות הבריאה יש מאין בכל יום הוא מתחדש כידוע וסדר הבריאה יש מאין הוא יורד ונמשך בסדר השתלשלות מעילה לעילה מרוחניות לגשמיות, כידוע דשרש הד' יסודות [ה]גשמי' הוא [בא ו]נמשך מבחי' שכלי' נבדלים שהוא בחי' מלאכים דעולם העשי' היותר תחתונים, ולמעלה מהם מלאכים רוחני' יותר עד שהשכלי' הנבדלים כמו גשם יחשבו לגביהם ועד' עד למעלה מעלה גבוה מעל גבוה כו', וכל זה מפני שהשתלשלות השפע באה בדרך ירידה מעילה לעילה מרוחניות לגשמיות עד שמתהווה גשם העוה"ז החומרי כידוע. והנה ידוע ג"כ דסדר מעמד ומצב ההשתלשלות של כל העולמות הוא עדימ' הציור של אברי הגוף באדם לגבי נפשו שיש בזה מדריגות הרבה בהתפשטות כוחות הנפש באברים ככאז"א לפי מזגו בכלי העין לראות ובידים לפעול ובפה הדיבור כו' עד שברגל ההילוך וכולם מסודרים בהדרגה זה על גבי זה כו', וכך הדוגמא למעלה דאע"פ שאין לו גוף ולא דמות הגוף כו' מ"מ מצד התלבשות השפע האלקית בעולמות ההחיות הוא כציור ודוגמא של אדם בנפש וגוף כידוע. והנה כמו שראשית גילוי החיות של הנפש בגוף הוא במוח שבראש, כך למעלה ראשית הגילוי הוא במוחי', והוא בחי' השגת הגשמות בג"ע העליון בעולם הבריאה שנהנין מזיו השכינה כידוע, ועד' יורד ומשתלשל השפע האלקית בכמה מיני מדריגות שונות [כדמיון] אברי הגוף לנשמה, עד שבחי' רגלי השכינה הוא בסוף כל המדריגות והוא בעולם העשי' וכמ"ש והארץ הדום רגלי כו' וכמ"ש במ"א. והנה כמו שידוע שהנפש בעצמה היא למעלה הרבה מגשמיות האברים וירידתה להתלבש באברים להחיותם הוא בחי' שפלות וירידה גדולה, כך למעלה ענין הירידה של גילוי אור האלקות בעולמות כולן להחיותם מאין ליש בכל פרטי המדריגות מריש כל דרגין עד סוף כל דרגין בתחתית עולם העשי' הוא בחי' שפלות וירידה גדולה, אך ורק מפני מדת החסד והטוב האלקי הוא יורד למטה להחיות רוח שפלים כמו [ש]מטבע

שויה אמנם: ראה תורת חיים כאן רלא, ב – רלו, ב.

אדון הנפלאות כו' המחדש: ברכת יצר. בתורה אור כאן (סו, א) וכן בתורת חיים ליתא חיבת כו', ראה לקמו בהתחלת הביאור.

השתלשלות העילה לעילה: ראה מאמרי אדה"א דברים חיג' ע' תתעו ואילך, ובהנמקו שם.

שכלי' נבדלי' . . . מלאכים דעולם העשי': ראה תורת חיים כאן ע' רלב. סידור תפלת ראש השנה רלו, ג. ההשתלשלות . . . עדימ' . . . אברי הגוף: ראה מריג' ח"א פע"ב. תניא רפניא. תרי"א ותרי"א כאן. שאין לו גוף ולא דמות הגוף: ע"ד פיוט יגדל.

שראשית גילוי החיות . . . במוח שבראש: ראה תניא פנ"ב.

רגלי השכינה . . . והארץ הדום רגלי: ראה ברכות מג, סע"ב. חגיגה סו, א. ישעי' סו, א. ראה גם מאמרי אדה"א תקס"ג ח"א ע' רמט. תקס"ד ע' קלת. מאמרי אדה"א דרושי חתונה ח"א ריש ע' סב.

להחיות רוח שפלים: ישעי' נג, טו.

(ש)מטבע הטוב להטיב: נסמן לקמו ע' ריד.

הטוב להטיב להחיות רוח שפלים כידוע, וזהו שאנו אומרים המחדש בטובו [פ"י בטובו] לפי שכל התחדשות הבריאה מאין בתמידות מעולם העליון עד עולם התחתון הוא רק מצד מדת טובו וכמ"ש טוב ה' לכל כו'. ושרש הענין הוא לפי שהוא ית' בחי' א"ס בעצמותו והיינו שהוא מובדל לגמרי מבחי' השתלשלות מעלה ומטה וקמ"י שוין קטן וגדול כמ"ש קטן וגדול שם הוא וכחשיכה כאורה כו', כי הוא למעלה מבחי' התפשטות וגילוי אור למטה עד שיתכן לומר בחי' התחלקות מדריגות בין רוחניות לגשמיות כו' וכמ"ש במ"א על כן הוא משהו קטן וגדול כו'. וזהו הנק' אדון הנפלאות פ"י פלא הוא בחי' סוכי'ע כידוע, וכתיב נורא תהלות עושה פלא פ"י שהפלא ג"כ רק בחי' עש"י לגבי עצמות אא"ס ולכך נק' בשם נורא תהלות לפי שהתהלה לא שייך אלא כשהדבר מושג גם קצתו ואפס מעט מזעיר ממנו כו', ובחי' טובב יוכל להיות בגילוי אור לפעמים על הנשמות בגי'ע מדי שבת וחודש וכמ"ש והי' מדי שבת כו' יבא כל בשר להשתחוות לפני הוי' כו', אבל בעצמות אא"ס לית מחשבה תפיסא ב"י כלל וכלל על כן אינו בא בבחי' תהלה כלל ונק' נורא תהלות שיראים להללו מפני שמובדל לגמרי מערכם כו', והוא בחי' השוב שאחר הרצוא כשיבאו כל בשר להשתחוות לפני ה' שנסוגים אחר ומתבטלים ממציותם לגמרי אחר שאין להם שם שום השגה א"א להם לדבקה באהבה כי אין דביקות הנפש אלא בסיבת בחי' השגה, וכמ"ש לאהבה את ה' כי הוא חייך פ"י מפני שהוא [בחי'] מקור חיים או חיי החיים וכמ"ש כי עמך מקור חיים כו'. ואמנם ע"י תורה ומצות דוקא תוכל הנפש לבא לידי דביקות בבחי' עצמות אא"ס ממש שנק' אדון הנפלאות ועושה פלא כו', והטעם הוא לפי שהתורה והמצות נמשכו מבחי' עצמותו ממש וכמ"ש בתורה ואהי' אצלו אמון אצלו ממש כו' וכן מעשה המצות לפי שהמצות הן מבחי' פנימיות רצונותיו ית' כידוע, וזהו עיקר ענין הבריאה שנברא האדם בנפש בגוף בעוה"ז אע"פ שהיא ירידה גדולה כו' אבל הירידה הזאת לצורך עלי' היא דהיינו להעלות הנפש במדריגת הדביקות בעצמות אא"ס ב"ה שלמעלה מבחי' פלא כו', והוא הנק' אדון הנפלאות, שזהו מעלה ומדריגה הרבה יותר גבוה ממדריגת

טוב ה' לכל: תהלים קמה, ט.

קטן וגדול שם הוא וכחשיכה כאורה: איוב ג, יט. תהלים קלט, יב. ראה ספר המאמרים תקס"ו ט"ע פא

ואילך. מאמרי אדה"א בראשית ע' תטט.

פלא . . . סוכי'ע: ראה ספר המאמרים תקס"ד ע' קה.

נורא תהלות עושה פלא: בשלח טו, יא. ראה גם לקמן בהתחלת הביאור.

והי' מדי שבת . . . לפני הוי': ישעי' סו, כב [בדילוגים — ראה לקמן ע' רל. מאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע'

מת ושי"ב דברים ח"ג ע' תתקלת. ושי"ג].

לית מחשבה תפיסא ב"י כלל: ראה תקוני זהר בהקדמה יז, א.

לאהבה את ה' כי הוא חייך: נצבים ל, ב [בדילוג].

חיי החיים: ראה יומא ע"א, א.

כי עמך מקור חיים: תהלים לו, י.

ואהי' אצלו אמון: משלי ת, ל.

אהוי"ר שהי' לנפש גם כשהיתה עומדת למעלה לפני ה' [באהוי"ר] ברצוא ושוב כו' שזה לא הגיע רק בבחי' ממלא וסובב שהוא מתגלה על הנשמות לפעמים אבל בעצמותו לא השיגו ונסוגו אחר בבחי' שוב, ועי' עסק התורה ובמצות בעוה"ז נדבקה הנפש במהותו ועצמותו ית' ממש, והיינו שארז"ל דיפה שעה אחת בתשובה ומעשי"ט בעוה"ז מכל חיי העוה"ב הגם שנהנין שם מזיו כו' מטעם הנ"ל וד"ל.

והנה זהו ענין קריעת י"ס שהי' קודם מ"ת, דהנה כתיב הפך ים ליבשה כו' שם נשמחה בו, פי' כי כל מה שיש ביבשה כנגדו יש בים כו', פי' בחי' עלמא דאתכסייא נק' ים והוא בחי' ההעלם שנק' בחי' סובב כ"ע בכלל ובחי' עלמא דאתגלייא נק' יבשה וכמ"ש יקו המים כו' ותראה היבשה והיינו בחי' ממכ"ע הנק' כח הפרעל בנפעל. והנה מאחר שהפך ים ליבשה למטה ממילא נעשה עדין גם עד רום המעלות, והיינו שנהפך גם מבחי' ההעלם דסובב להיות בבחי' הגילוי ונעשה עלמא דאתכסייא כמו עלמא דאתגלייא בהשואה אחת להם, וא"כ בהכרח הוא שהי' אז האור מבחי' עצמות אא"ס הנק' אדון הנפלאות שלמעלה גם מבחי' פלא כניל שלפניו שוין ההעלם עם הגילוי ונעשה גם ההעלם גילוי כו', וזהו הפך ים ליבשה כו' שם נשמחה בו בו דוקא כמ"ש במ"א וד"ל.

וזהו אשרה להוי' כי גאה גאה ותרגמו גיאה על כו' שהוא בחי' אדון הנפלאות שלמעלה מבחי' ההשתלשלות לגמרי ונק' גאה גאה, וכמ"ש ה' מלך גיאות לבש שגם הגיאות וההתנשאות כמו שאמר [ו]המתנשא מימות עולם כו' ג"כ אינו אלא בחי' לבוש בלבד לגבי עצמות ממש מפני שהוא אדון הנפלאות כניל וד"ל. ועי' ח"י ענין קריעת י"ס לפני מ"ת להורות להם הדרך והאור שמבחי' עצמות אא"ס שיוכלו לדבק נפשם ע"י התורה שע"י התורה דוקא ידבק האדם בבחי' העצמות דאא"ס ב"ה כניל. וזהו סוס ורוכבו רמה

דיפה שעה אחת בתשובה: אבות מ"ד מ"ז [ובחוספת אות ד'] (דיפה) מוכא גם לקמן ע' קלה. ספר המאמרים תקס"ה ח"ב ע' תשעט. תורת חיים כאן (ילוי, ב). מאמרי אדה"א בראשית ע' קנה. וש"נ].
 שויה והנה: ראה תורת חיים כאן רלו, ב.
 קריעת י"ס שהי' קודם מ"ת: ראה אור התורה כאן ע' תקיט.
 הפך ים ליבשה: תהלים ס, ה.
 כל מה שיש ביבשה: ראה חולין סכו, א. מאמרי אדה"א דברים ח"א ע' קל. וש"נ.
 יקו המים: . ותראה היבשה: בראשית א, ט.
 שם נשמחה בו: ראה ספר המאמרים תקס"ז ע' מה. תורה אור בשלה סד, ס"ב ואילך. מאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע' ריו. תורת חיים בשלה ע' רכא וע' רכב. שם רצה, ב.
 שויה והנה: ראה תורת חיים כאן ע' רלו.
 ותרגמו גיאה על: בתורה אור כאן (סב, ד): ותרגם אונקלוס (ושם: אתגאי').
 ה' מלך גיאות לבש: תהלים צג, א. ראה מאמרי אדה"א דברים ח"ג ע' תתקפג. וש"נ.
 (והמתנשא מימות עולם: ברכת יוצר.

ביום, פ"י סוס הוא בחי' אותיות התורה שהתורה היא רק בצירופי אותיות בכתב. והנה הגם שיקרא האדם אותיות התורה שבכתב ולא יבין ולא ישכיל מאומה יוכל לידבק בעצמות אא"ס ב"ה ע"י צירופי האותיות שקורא בלבד מפני שזהו עז"מ כרוכב על הסוס שהסוס יוליכנו למרחק גדול שלא היה יכול בעצמו להגיע שמה, כך המרכבה של האותיות יוליכו לנפש הקורא אותם שנק' רוכב למעלה ומדריגה גבוה מאוד מה שלא היה יכולת הנפש להגיע שמה והוא הדביקות בעצמות אא"ס כו'. וגם הנה הכוונה שיש לאדם באהבה או יראה בשעה שקורא בתורה נק' ג"כ רוכב על האותיות שקורא, כי הנה אותו הרצון והחפץ שיש לו בקריאה זו היא בבחי' פנימיות בנפשו דהיינו מפני שיש טעם לרצון שבלבו לדבקה נפשו באא"ס שבתורה כו' וכיוצא, והרי כוונה פנימית הזאת כמו רוכב על הקריאה בפה בלבד שאינה אלא בחי' חיצונית ועכ"ז יוליכנו הצירופי' לאותה הכוונה למעלה ממה שיש ביכולת אותה הכוונה להגיע כו' וכנ"ל, וכל זה מטעם שפנימית אא"ס שבחכמה שבתורה גנוז דוקא בצירופי אותיות שבתורה והוא לפי שהצירופי אותיות נמשכו מפנימית אור החכמה הגנוז בתורה כידוע בזהר דאבא יסד ברתא דוקא וד"ל. ופי' רמה בים הוא בבי' אופנים, האחד ענין רוממות והב' ענין השלכה כתרגומו כו', ושניהם אמת.

ויובן זה בהקדים תחלה להבין הפסוק ושמרו דרך הוי' לעשות צדקה ומשפט כו'. דהנה כללות כל המצוות נק' בשם צדקה דוקא, והטעם להיות כי צדקה וחסד למטה היינו להחיות רוח שפלים דוקא כידוע, וגם למעלה המשכות עליונות שנמשך מעצמות אא"ס להיות גילוי אור מאתו במציאות אצילות איזה מדה ממדותיו ית' כמו שיקרא בשם חכם כו' ע"י אותיות שם הוי' שמאיר בחכמה להוות אור החכמה מן ההעלם לגילוי הוא בא דרך צדקה וחסד כמו להחיות רוח שפלים למטה, מפני שבאמת הרי אין ערוך כלל בין עצמות אא"ס עם אור הנאצלים שהרי גם בחי' החכמה דאצילות נק' רק בחי' עשי' לגביו וכמ"ש כולם בחכמה עשית כו', וכך הוא בכל שאר המדות, וכדי שישפיל א"ע להאיר אור בחי' החכמה ביו"ד דשם הוי' בדרך כלל הוא רק מפני גודל ענותנותו שאתה מוצא במקום גדולתו

סוס . . . אותיות: ראה לקמן (בהתחלת הביאור) פסיקא והנהי' ושי"ג.

דאבא יסד ברתא: ראה זהר (רע"א מהמנא) פינחס רנו, ב. רמח, א. רנת, א. אגרת הקדש ס"ה. הנסמך במאמרי אדה"א דברים ח"ב ע' שפ הערה ד"ה: מצירופי.

שו"ה ויובן: ראה גם תורת חיים כאן ע' רלח שו"ה במ"א) — ויובן.

ושמרו דרך הוי': וירא ית, יט.

כל המצוות נק' בשם צדקה: ראה לקמן ע' ק"ו. ע' רכא. ע' עדר וע' שב. ספר המאמרים תקס"ה ח"א ע'

תפן. מאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ע' עדרת. ושי"ג. כראשית ע' שצו. ושי"ג.

כולם בחכמה עשית: תהלים קד, כד. ראה שער היחוד והאמנה פ"ט.

גודל ענותנותו . . . במקום גדולתו: ראה מגילה לא, א. ספר המאמרים תרנ"א ע' ע"א. מאמרי אדה"א

דברים ח"א ס"ע קצט ואילך.

כמארו"ל, לפי שנאמר אני הוי' הוא שמי, פי' קודם שנאצל ונברא כו' ה' רק הוא ושמו בלבד בבחי' ההעלם וכדי שיומשך האור למטה בבחי' גילוי ביו"ד התהוות החכמה וכיוצא זהו רק מפני מדת טובו וחסדו וכמ"ש טוב ה' לכל ורחמי על כל מעשיו כו' המחדש בטובו כו' כי לא כלו רחמי כו'. וזהו ושמרו דרך הוי' לעשות צדקה, פי' ושמרו למטה במעשה המצות לעשות עייז דרך והתגלות לשם הוי' בכל ההשתלשלות בפרט כניל, כי שם הוי' מורה על התהוות דבר מה ושיבא מן ההעלם לגילוי הוא בחי' הדרך להוי' כו', וזהו לעשות צדקה כי עיי בחי' צדקה הוא שמדת הטוב להטיב ולהחיות רוח שפלים כניל, ועל כן נק' כל המצות בשם צדקה מטעם שמעוררים למעלה בחי' צדקה וחסד הניל ודיל.

אך הנה כתיב טוב ה' לכל ורחמי כו', דמשמע דלא מצד מדת החסד והטוב בלבד נמשכו כל המשכות דשם הוי' מן ההעלם לגילוי [א]לא בשיתוף מדת הרחמים דוקא דהיינו מפני שיש רחמנות גדולה על כל ההשתלשלות כו' עייכ הוא מחדשם בטובו וברחמנותו, וזהו טוב ה' לכל ורחמי כו', ולכאורה אינו מוכן דבחי' רחמים לא שייך אלא במציאות ההשתלשלות וכמ"ש ורחמי על כל מעשיו כו' והאיך יתכן הרחמים לפני ההשתלשלות כו'. אך הענין הוא דיש ב' מיני מדריגות במדת הרחמים, האחד מדת הרחמים אשר היא כבר באה למטה בעולם האצילות בסדר ההשתלשלות שיש כנגדה מדת הדין המצומצמת והוא הנק' ימינא ושמאלא, ושניהם בבחי' גבול ומדה באו בסדר השתלשלות מעצמות המאציל מן ההעלם לגילוי עיי חכמה ובינה דאצילות שנמשך מהן מוחין בצמצום כו', אבל יש בחי' רחמים שלמעלה מעלה מבחי' גבול ומדה ונק' רחמים רבים כלומר בלתי מוגבלת כלל, וכענין כי לא כלו רחמי כו', והוא בחי' הרחמים שלפני ההשתלשלות שאין לה שיעור כלל כו', והאיך הוא לפני ההשתלשלות, הענין הוא בהיות שבאמת אין ערך כלל להשתלשלות הנאצלים והנבראים כו' לגבי עצמות אא"ס, ואפילו עולמות שלמעלה מהאצילו' הנק' נפלאות כו' אין להם ערך כלל עם עצמות אא"ס ביה שהרי נק' בשם סתימ' דכל סתימין דגם מן עולמות העליונים הסתומים ונעלמים לפני האצילות כו' ונק' נפלאות גם מהם הוא סתום ונעלם משום דלית מחשבה תפיסא בי' כלל כידוע בוהר וע"ח, וא"כ לפיז יכול להיות שיהי' ערך האדם עם הברי' השפילה כמו הזכוב יותר קרובה שזה

אני הוי' הוא שמי: ישעי' מב, ת.

הי' . . . הוא ושמו בלבד: ראה פרקי דרבי אליעזר פי"ג. הנסמן במאמרי אד"ה דברים חיד ע' ארצא. טוב ה' לכל . . . המחדש בטובו . . . כי לא כלו רחמי: תהלים קמ"ה, ט. ברכת יוצר. חסלת העמידה (מדרים).

שויה א': ראה תורת חיים כאן רמ, ב שויה השתל' — ויכן.

כי לא כלו רחמי: איכה ג, כב.

ערך האדם . . . כמו הזכוב . . . עם הזכוב: ראה גם לקמן פיסקא א"ו (ובהיאר) פיסקא ומעתה. תורה

ברי' וזה ברי' אלא שהאדם ברי' גדולה, אבל ערך כל העולמות לגבי עצמות האים אין להם ערך זה עם זה כלל גם לא כערך האדם עם הזבוב כו'. ולפי' מאוד מאוד תגדל הרחמים על כל העולמות על עוצם ערך שפלותם לגבי עצמות רוממות המאציל, כי ידוע דערך התפשטות הרחמים היינו לפי ערך השפלות וערך הרוממות, כמו המלך שירחם על השפל ונבזה כו' שתפשט הרחמים בלי שיעור מפני עוצם רוממות המלך ומפני עוצם שפלות העני הנבזה כו', וכך יוכן למעלה דזהו הטעם שנקראת מדת הרחמים שבעצמות המאציל דוקא בשם רחמים רבים בלי שיעור כלל כניל מפני שהוא מובדל ומרומם בערך לגמרי מעולמות הגם שהן יותר עליונים ואין להם ערך כלל לגביו כו' כניל, ע"כ תגדל הרחמנות גם עליהם כמו על עולמות התחתונים כי קמי' שוין כקטן כגדול אחר שמובדל בערך לגמרי כו'. וזהו ענין י"ג מדה"ר שנק' רחמים רבים והן לפני האצ"י שהן בחי' מקור לכל האצילות. וזהו [פ"י] חנון ורחום הוי', פי' עד שיומשך שם הוי' בחכמה להיות נק' את חכים כו', ועד"ז בשאר שמות הוי' שבכל פרטי ההשתלשלות הוא ע"י שהקדים להיות חנון[ו] ורחום בבחי' רחמים רבים הנ"ל שלפני ההשתלשלות שהוא מפני עוצם הרוממות דוקא כניל וד"ל.

וזהו ושמרו דרך הוי' להיות דרך להוי' למעלה ע"י הצדקה שהוא כללות כל המצות כידוע והוא רק להחיות רוח שפלים למאן דלית לי' מגרמי' כו', והוא בחי' התעוררות רחמים רבים למעלה כניל, ואחר שנתעורר בחי' רחמים רבים הנ"ל אוי בא הסיכה להיות מטיב בטובו וחסדו להיות דרך להוי' מן ההעלם לגילוי כו' כניל וד"ל. וזהו אב הרחמן המהולל בפה עמו, שע"י שהוא אב הרחמן בתחלה כניל דהיינו בבחי' רחמין רבים הנ"ל אוי נעשה ע"י אח"כ מהולל ומשובח בפה עמו להיות מתלבש בכל התשכחות הפרטי' שבפרטי ההשתלשלות להיות נק' חכים ומבין כו', אבל מצד עצמו הרי הוא מובדל בערך וכמאמר אתה הוא חד ולא בחושבן כו' וכמש' לאו דאית לך צדק ידיע' דאיהו דין כו' ולאו מכל אינון מדות כלל, ורק מפני התעוררות רחמים רבים הוא מחדשם בטובו וחסדו כו' וד"ל.

אור כאן טג, ב. תורת חיים כאן ע' רמב. מאמרי אדה"ו פרשיות התורה ח"ב ע' תתקיא. מאמרי אדה"א במדבר ח"ג ע' תתצא, ובהנסמן לשם. דברים ח"א ע' קט.
 דערך התפשטות הרחמים: ראה מאמרי אדה"א דברים ח"א ע' ש"ב ואילך.
 חנון ורחום הוי': תהלים קיא, ד. אב (וכו בסמוך): רחום וחנון — תהלים קג, ת. אבל בתורה אור ובתורת חיים כאן מובא ככפנים.

אתה חכים: תקוני זר בהקדמה יז, ב.
 שורה וזהו: ראה תורת חיים כאן רמב, ב.
 אב הרחמן המהולל בפה עמו: גוסס ברכת ברוך שאמר.
 אתה הוא חד . . . לאו דאית לך . . . ולאו מכל אינון מדות: תקוני זר שם יז, איב.

אך הנה בצדקה זו משפט כתיב בה דכתיב לעשות צדקה ומשפט כו' וכן כתיב משפט וצדקה ביעקב אתה עשית (ופי' אתה עשית מובן גיכ ע"פ הנ"ל משום דע"י צדקה ומשפט הרי נעשה למעלה בחי' הגילוי מן ההעלם ככלל כו' שזוהו הנק' אתה שהוא בחי' גילוי אלקות כידוע ומבואר במ"א), משפט וצדקה דוקא. והענין הוא, להיות כי מבואר למעלה דמפני עוצם הומומות דוקא יתעורר למעלה בחי' הרחמים הרבים כו', וא"כ הרי יכול להיות אור החסד עליון לצאת מאתו גם לבחי' הס"א משום דקמ"י כחשיכה כאורה כו' והכל שוין לפניו בהעדר תפיסת מקום כמו ערך השממית בהיכל המלך וכמ"ש למעלה דאין הערך אפילו כובוב לגבי האדם כו' ויכול להיות אור ומשוה הכל כי שם הוא בבחי' הא"ס כנ"ל, והעיקר הוא מפני ש[ן]ושפע אור השפע משם גם בבחי' מותרות מפני בחי' עוצם רוממות העצמות כי רבה היא להשפיע עד למטה מטה גיכ, עד שגם הע' שרים הרי הם מקבלים למעלה גיכ מבחי' המותרות, כאברהם שיצא ממנו ישמע[א]ל למטה שהוא מבחי' מותרות החסדים דאברהם כו', והוא מבחי' הצפוניים שביד שצריך נטי' מפני זה כמ"ש במ"א ויכולים גם אדום וישמע[א]ל לקבל למעלה מפני בחי' רבוי המותרות כו', וסיבת בחי' המותרות באה מצד עצם הרוממות שאין תופס מקום כל ההשתלשלות כו' וכנ"ל. ולזה הטעם צריך לעורר בחי' משפט למעלה שלא להיות אתעדל'ע בבחי' הרחמים הרבים הנ"ל אלא כס' דקדושה בלבד ולא יהי' אתעדל'ע לבחי' מותרות גיכ כישמע[א]ל ואדום כו' ולא יהי' [להם] יניקה מבחי' צפוניים ושערות וכיוצא, וזהו ע"י ענין מדת משפט למעלה כמו מכלכל דבריו במשפט לדקדק על הדבר כו' וד"ל.

ואמנם במה יעורר למדת משפט הזה למעלה, היינו שאמר לעשות צדקה ומשפט כו', ולעשות למשפט למעלה הוא ע"י שיתעוררו במדת המשפט למטה, וענינו למטה הוא ע"י שידקדק האדם בנפשו שלא יסתפק רק במה שצריך מן ההכרח לחיי גופו ולא בבחי' המותרות שהוא נגד הצדקה, כענין שארו"ל חייך קודמין לחיי חבירך כמו שנים שהיו מהלכין בדרך ואין

שו"ה אך: ראה תורת חיים כאן רמה. ב שו"ה כו' — והנמשל.

לעשות צדקה ומשפט: ראה לעיל ריש פיסקא ויובן.

משפט וצדקה ביעקב: תהלים צט, ד.

אתה שהוא בחי' גילוי: ראה סידור שחרית לט, ג. והנחת הרי"ם במאמרי אדה"ז מארו"ל ע' שמג. והנחה

אחרת שם ע' תכט. לעיל ע' נ ושי"ג.

וכמ"ש למעלה: בפיסקא אר"י.

הצפוניים . . שצריך נטי': ראה סידור שער נטי' ק, ג. שם שער המילה קמז, א. מאמרי אדה"א דברים

חיב ע' תקלה. ושי"ג.

מכלכל דבריו במשפט: תהלים קיב, ה [שם]: יכלכל, אבל כ"ה גם לקמן ע' קכו. במאמרי אדה"א בראשית

ע' שלו. דברים חיג ע' תתקסב. ושי"ג.

שו"ה ואמנם: ראה תורת חיים כאן ע' רמה.

חייך קודמין: ראה בנב מציעא סב, א. אגרת הקדש ס"ו. תורת חיים כאן.

לו אלא קיתון א' של מים שאם ישתו שניהם ימותו כו', שזהו דוקא בחיי גופו בלבד הוא שקדם לחיי חבירו, אבל בבחי' המותרות בודאי חיי חבירך קודמין לבחי' מותרות כתענוגים שיתענג, כי ודאי אינו בדין שיפנק האדם בנפשו במותרות וחבירו ימות כרעב ולא יהא חיי חבירו חשובים יותר מתפנוקי עלמא הם המותרות שיפנק האדם בהם כמו לבושי כסף והיכלות ופלטרין כו', ולהיות כן כאשר ידקדק בזה ולא יתפסק במותרות רק לצדקה להחיות רוח שפלים כו', בזה יתעורר אתעדלי'ע ג"כ על דרך הזה ממש דהיינו שלא ילך אור השפע למעלה רק למי שצריך והוא לסט' דקדושה ולא למותרות כאדום וישמע[א]ל כו', והוא רק ע"י מדת משפט שעושה האדם בנפשו שלא יליתן מותרות חיים לגופו גורם למעלה בחי' משפט שלא יומשך חיות ויניקות מותרות להחיצוני' בבחי' השערות וצפרניים וכיוצא וד"ל.

ובכל זה יובן מה שהזכיר מדת משפט בצדקה כמ"ש ושמרו דרך הוי' לעשות משפט וצדקה וכן מ"ש משפט וצדקה ביעקב אתה עשית כו', ולכך אנו מברכין [בש"ע] מלך אוהב צדקה ומשפט כו', הכל מטעם הנ"ל בכדי שלא יתעורר אתעדלי'ע לבחי' המותרות אלא רק להחיות רוח שפלים במקום מותרות כו'. וזהו יאר ה' פניו אליך ישא ה' פניו אליך, דלכאורה אינו מובן דקדוק שמדקדק לומר אליך כמה פעמים, אלא הענין הוא מטעם הנ"ל דמשום דבחי' רחמין רבים הנ"ל הוא הנק' פניו כי הוא הנמשך ובא מבחי' רוממות העצמות דוקא כני"ל וע"י מדת המשפט למעלה לא יאר ה' פניו הזה רק אליך דוקא ולא להחיצוני' בבחי' המותרות כו'. וזהו משפט וצדקה ביעקב דוקא ולא לזר זולתו אתה עשית דוקא משום שנאמר ה' אוהב צדקה ומשפט כו' וכני"ל וד"ל. וזהו המשך דברי הפסוק כי ידעתיו למען אשר יצוה את בניו כו' ושמרו דרך הוי' לעשות צדקה ומשפט למען הביא ה' על אברהם את אשר דיבר עליו, פי' למען הביא על אברהם כו' כי בחי' אברהם הי' בבחי' רצוא ושוב כמ"ש בו הלוח ונסוע הנגבה ואמר בזהר שהלך ממדריגה למדריגה במעלות הדיקות כו' ובבחי' רוי"ש דוקא כפי' הלוח ונסוע, אמנם ע"י עסק התורה והמצות וכמ"ש אשר שמע אברהם בקולי וישמור משמרתו כו' וכמארו"ל קיים אברהם אע"ה כל התורה כו' שהם בחי' צדקה ומשפט הנ"ל זכה על ידם דוקא להעלות את נפשו ביתרון המעלה הרבה ממעלת

שו"ה ובכל: ראה תורת חיים כאן ע' רמו.

שו"ה לעשות — משפט וצדקה: בא"ב (וכן בתי"י זה כי"ס לעיל): צדקה ומשפט.

יאר ה' . . . ישא ה': נשא ו, כה. כו.

ה' אוהב צדקה ומשפט: ראה תהלים לג, ה.

הלוח ונסוע הנגבה . . . ואמר בזהר: לך יב, ט. ראה זר לך ט, א. פד, א.

אשר שמע: תולדות כו, ה.

קיים אברהם אע"ה [א"ב]: ליתא] כל התורה: יומא כת, ב. קידושין סב, א (במשנה). ראה לעיל שיחות יתרו כרך טו ע' 542. ספר התועבויות כ"ק אדמו"ר שליט"א תשמ"ה ח"א ע' 155.

הדביקות שהי' בנפש ברו"ש כו', והוא למען הביא על אברהם את אשר דבר עליו פי' עליו למעלה הימנו דוקא, והוא בחי' אדון הנפלאות הנ"ל שע"י דביקות הנפש לא תגיע לזה רק דוקא ע"י עסק התורה ומצות שנק' צדיק[ה] ומשפט כנ"ל וד"ל.

והנה הגם שמצות הצדקה להחיות רוח שפלים כו' שקולה כנגד כל המצות וע"כ כללות כל המצות נקראו בשם צדקה כמ"ש לעשות צדקה כו' וכן וצדקה תהי' לנו [כי נשמור] כו', אבל גם כל מצוה ומצוה בפרט נק' ג"כ בשם צדקה וכידוע דלטעם זה נק' המקיים כל המצות בשם צדיק כו'. והטעם לזה יובן בהקדים תחלה ענין המצות. דהנה ידוע דרמ"ח פיקודין הן רמ"ח אברים דמלכא, פי' עדי"מ אברי הגוף שהחיות של הנפש מלוכש בהן בתמידות ועיי' הן חיים וקיימים תמיד ובלעדי החיות המלוכש בהן היו נשארים כאבן דומם כו', כך למעלה בחי' המצות נק' בחי' אברים דמלכא עדי"מ והחיות המלוכש בהן הוא בחי' א"י שנמשך בכל אבר בפרט, וענין המצות איך שהם בחי' אברים למעלה הנה ע"ד דוגמא במצות תפילין כשנכתבין ע"ג קלף בהמה טהורה כו' אזי באזכרות דשם הוי' שבפרש[ו]ת נמשך אור חכמה עליונה ושורה בפרשה קדש כו', כך במצוה זו מעורר למעלה ג"כ התלבשות א"י בתפילין העליונים כידוע דהקבי"ה מניח תפילין ומתעטף בציצית כו' שהן הנק' מצות הוי' כמ"ש במ"א, וזהו שנק' אברים דמלכא ואין לאיברים הללו חיות בלעדי בחי' א"י שמתלבש בהן להחיותם ולקיימם תמיד כו' וד"ל. והנה מבואר למעלה דהמשכת חיות הנפש באברי הגוף הוא רק מבחי' הטוב והחסד שבנפש לירד ולהתלבש להחיות רוח שפלים למאן דלית לי' מגרמי' כלום, ולכך נק' כל המצות בשם צדקה להיות כי מעוררים למעלה [המשכות] א"י ברמ"ח אברים דמלכא שהוא בחי' צדקה וחסד בכלל (ולכך שרש כל רמ"ח מ"ע הן בחי' הי"ח כמ"ש בע"ח). וזהו ג"כ הטעם שנק' המקיים כל המצות בשם צדיק דוקא ולא בשם אחר, ומעלת צדיק שיבחו הכתוב מאוד באמרו וצדיק יסוד עולם וגם בדברי רז"ל

שרה והנה: ראה תורת חיים כאן ע' רמח שו"ה על — והנה.

הצדקה . . . שקולה כנגד כל המצות: בבא בתרא ט, א.

כללות כל המצות נקראו בשם צדקה . . . וצדקה תהי' לנו: ואחזינו ו, כה. ראה לעיל פיסקא ריבון זה.

ושי'.

נק' המקיים כל המצות בשם צדיק: ראה ספר המאמרים תקס"ה ח"א ס"ע תצו ואילך. לקמן ע' רבא ואילך.

דרמ"ח פיקודין הן רמ"ח אברים דמלכא: ראה תקוני זהר ת"ל (עד, סע"א). הנסמן במאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע' ק. דברים ח"ד ע' אקצא.

דהקבי"ה מניח תפילין ומתעטף בציצית: ראה ברכות ו, א. ראש השנה י, ב. מאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ע' תסו. ושי'.

מצות הוי': ויקרא ד, ב. ראה מאמרי אדה"א ויקרא שם וע' תתק. דברים ח"ד ס"ע אקצא ואילך. ע' אשכח וע' איתסו ואילך.

וצדיק יסוד עולם . . . שצדיקים מועטים . . . עמד ושחקן: משלי י, כה. יומא לת, ב.

שצדיקים מועטים המה ומפולגים בשבח כמאמרם בראת צדיקים כו' וענין עמד ושתלן כו', והיינו לפי שהוא בעל צדקה הנ"ל דהיינו להמשיך א"ס ברמ"ח אברים דמלכא במדת הטוב והרחמים העליונים כנ"ל ולהחיות את המצות הנק' אברים כו', ולפי שהשפעה למעלה ע"י קיום המצות באה נק' צדיק כלומר בעל צדקה מפני שהוא המשפיע את הצדקה והחסד וד"ל (אבל לא מפני שהוא צדיק כדיו שאין עושה עולה שזה אינו מעלה יתירה כ"כ ומה זה ששיבחו הכתוב וצדיק יסוד עולם כו', אלא מטעם מעשה המצות כנ"ל וד"ל).

וזהו כל עיקר תכלית ירידת הנשמה האלקית בחומר גופני בעוה"ז שירידה זו לצורך עלי' דוקא הוא כנ"ל, והוא מפני שנעשית בעוה"ז בחי' בע"ת שמפני היותה בעוה"ז צריכה לבא לבחי' תשובה כידוע, וכתיב וישוב אל ה' וירחמיהו שעל בע"ת יתעורר למעלה בחי' רחמים רבים וכמ"ש ברחמים גדולים אקבצך כו', ולכך במקום שבע"ת עומדין צדיקים גמורים אינם יכולים לעמוד כו' כי עיקר י"ג מדה"ר מתגלים יותר בבע"ת מצד הרחמנות שעליהם הוא מתפשט ביותר, וא"כ אין עיקר הרחמנות אלא בירידת הנשמה בעוה"ז בגוף מפני שאז הרחמנות עלי' גדולה מאוד משא"כ קודם בואה לעוה"ז שהוא בבחי' צדיק גמור בדו"ר כנ"ל, ולכן ארו"ל אין מתפללין אלא מתוך כובד ראש ופירשי' הכנעה דהיינו לעורר רחמים על ניצוץ האלקי שירד בבירא עמיקתא כו' ועי"ז יעורר רחמים רבים למעלה ממקור הרחמים ויהי עי"ז התלבושות א"ס ברמ"ח אברים בתורה ומצות ולהיות התלבושות א"ס בחכמה כו'. וא"כ מעלת בע"ת גדולה מצדיק לפי שגורם מקור הראשון לסיבת ההשפעה של הצדקה והחסד הנ"ל, ולזה הטעם הירידה של הנשמה בעוה"ז היא לצורך עלי' כדי שתבא בירידה שלה לכלל רחמנות ותעורר רחמים רבים העליונים שהיא עלי' גדולה והרי לא היתה אלא מסיבת הירידה וד"ל.

וזהו אשריה לה' כי גאה גאה כו', פי' אשריה הנה ענין השיר מעורר בחי' השמחה כידוע, והשמחה גורמת בחי' התפשטות וגילוי האור והחיות

בראת צדיקים: בבא בתרא טו, א.

שירה וזהו: ראה תורת חיים כאן רמט, ב.

ירידת הנשמה: . . . שנעשית בעוה"ז בחי' בע"ת: ראה לקוטי תורה בלק עג. סע"א. והנחת כ"ק אדהיא בספר המאמרים תקס"ב ח"א ע' רלא ואילך. והנחת הרי"ם שם בחי"ב ע' תצד.

וישוב אל ה' וירחמיהו: ישעי' נה, ז.

ברחמים גדולים אקבצך: ישעי' נד, ז [שם: וברחמים — ראה לקוטי תורה שיר השירים ג, סע"ד].

במקום שבע"ת עומדין: נסמו לעיל ע' סד.

אין מתפללין אלא מתוך כובד ראש: ראה ברכות ל, ב.

שירה וזהו: ראה תורת חיים כאן רנ, סע"ב.

מהנפש בכל האברים, שהרי העצבות גורמת] בחי' כיווץ בלב היסך התפשטות ובהכרח לומר שהשמחה עושה התפשטות בלב וממילא מתגלה ומתפשט [החיות] גם בכל האברים (וכידוע במעשה דריב"ז באספסיונוס כו'), וכמו שנראה בעת שמחתו של אדם שאירו פניו מרוב אורה, והוא בחי' התגלות החיות בבחי' התפשטות יתירה, וכענין צהבו פניו של רבי כו', והדוגמא מזה יובן למעלה ג"כ בהיות שגם למעלה נאמר ישמח הוי' במעשיו וכיוצא הרי יש בחי' שמחה ג"כ למעלה באלקות וא"כ יש בודאי בחי' התפשטות וגילוי אור ביותר ע"י בחי' שמחה העליונה שבעצמות אא"ס ב"ה. וזהו מה שאמר אשירה להוי', פי' אשירה להוי' בשיר למטה כדי לעורר בחי' שמחה העליונה בעצמות אא"ס ב"ה ואזי ממילא יהי' בחי' התפשטות יתירה לבא מן ההעלם לידי גילוי כו', והיינו אשירה לשם הוי' שיהא מתגלה שם הוי' בתוספות גילוי מן ההעלם כו'. והיינו שאמר כי גאה גאה, כלומר לפי שא"ס בעצמו גאה גאה הוא בבחי' אדון הנפלאות הנ"ל בעוצם הרוממות שלמעלה לגמרי מן ההשתלשלות כו' וכנ"ל, וצריך שיעוררו אותו שירד מן ההעלם כו' דהיינו שיהא בחי' גילוי המשכת אור חסדו וטובו כצדקה וחסד הנ"ל והוא בבחי' הרחמים הרבים הנ"ל שלפני האצי' ולזה צריך שיר ושמחה דוקא כדי לצאת מן ההעלם לגילוי, וזהו אשירה להוי' משום כי גאה גאה כו' וד"ל.

סוס ורוכבו רמה בים, פי' רמה ב' ענינים הפכיי' לשון רוממות ולשון השלכה כנ"ל, ושניהם אמת כנ"ל. והענין הוא, להיות כי פי' סוס ורוכבו היינו צירופי אותיות הדיבור שנק' סוסים כנ"ל ורוכבו היינו בחי' הכוונות שיש בדיבור שמדבר בדו"ר וכיוצא, ואמר שגם הסוס עם הרוכב רמה בים כשהפך ים ליבשה, מפני שבשעה שהפך ים ליבשה הרי נהפך מן ההעלם לגילוי שלא כסדר ההשתלשלות כנ"ל הרי מוכרח שהיתה אז ההארה מבחי' עצמות אא"ס ב"ה שנק' אדון הנפלאות כנ"ל, שגילוי בחי' זו הוא למעלה הרבה מבחי' סוס ורוכבו הנ"ל לפי שאין סוס ורוכבו מגיעים לשם כלל אלא הם מתבטלים שם ממציאיותם להיות[ו] גבוה ומובדל מכל עיקר ההשתלשלות כו', והיינו עדי"מ הסוס הגשמי שאיננו יכול לרוץ כלל בעברו בים כו' (וזהו שנאמר בשעת קי"ס ואתם תחרישון וכן מה תצעק אלי כו' לפי שצירופי אותיות הדיבור לא הגיעו לשם כלל וכו'), והכל לפי שהיתה אז ההארה מבחי' אדון הנפלאות וגאה גאה הנ"ל השוה ומשוה כו' ומעלה ומטה

במעשה דריב"ז באספסיונוס: גיטין ג, ב.

צהבו פניו של רבי: תולין ז, ב.

ישמח הוי' במעשיו: תהלים קד, לא.

שויה סוס: ראה תורת חיים כאן רנ"ג, ב – רנ"ט, כ.

ואתם תחרישון . . . מה תצעק אלי: בשלח יד, טו.

שוין ממש. וזהו פי' רמ"ה לשון רוממות והעלאה. ופי' וענין השלכה שהיא מלמעלה למטה מפני שאין שם בחי' מעלה ומטה כלל, ושניהם אמת. וזהו כי גאה גאה כו' ואין שם מעלה ומטה כלל על כן סוס ורכבו רמה בים כו' וד"ל.

עזי וזמרת יה ויהי לי לישועה זה אלי ואנוהו, פי' וזמרת (מלשון וכרמך לא תזמור) שהוא לשון כריתה וכמו החוצב אבן מההר, וכך נחצבו אותיות י"ה מאדון הנפלאות וגאה גאה להיות בבחי' גילוי אור מן ההעלם של עצמות אור הא"ס שלמעלה הרבה מבחי' חסיקת וחציבת אותיות, ועד"מ ההר שנחצב מעט מועיר ממנו להיות לאבן כו', כך עד"מ נחצבו אותיות י"ה שהן שרשי כל האצילות מן ההעלם כו', וזהו וזמרת י"ה שנקצרו ונזמרו אותיות י"ה מן ההעלם לגילוי כו' וד"ל. ומה שאמר עזי וזמרת י"ה פי' עזי היינו מלשון עזו וגבורה, והוא בחי' גבורות וצמצומים לפי שע"י בחי' גבורות וצמצומים דוקא הוא שנחשב חציבה וחקין[ק]ה הזאת דאותיות י"ה מן ההעלם לגילוי כו', והטעם מובן להיות ידוע דעצמות א"ס ב"ה הוא פשוט בתכלית וכדי שיקרא חכים באות יו"ד ומבין באות ה' כו' שהן אותיות י"ה הוא צריך לבא לבחי' צמצום גדול בעצמות[ו] בתחלה לפי שמצד עצמותו הוא מובדל בערך כו' וכמ"ש ולא מכל אינון מדות כלל, וזהו עזי וזמרת י"ה שמה שיהי' זמרת י"ה הוא ע"י עזי בחי' גבורות, ומה שאמר עוד ויהי לי לישועה כלומר לי דוקא לישועה וחסד ולא למצרים, והכל הוא מפני בחי' גבורות וצמצום דעזי שהבדיל לט"י דקדושה בלבד ולא לבחי' המתרות כג"ל וכמ"ש יאר ה' פניו אליך אליך דוקא וכג"ל וד"ל.

זה אלי ואנוהו כו', פי' בתחלת החציבה הנ"ל הי' רק בחי' אותיות י"ה וכמ"ש וזמרת י"ה כו' ואח"כ נתגלה עוד למטה ונמשך בחי' אותיות [ו]י"ה דשם הוי' ב"ה הנרמז בתיבת ואנוהו כו', ובכללות הוא שם שלם דשם הוי' אך בתחלה י"ה ואח"כ ו"ה וד"ל. אך בחי' גילוי זה דויה דשם הוי' אינו אלא לע"ל דכתיב ואמר ביום ההוא הנה אלקינו זה קוינו לו כו', ופי' קוינו לו מלשון קוין והמשכות כו'. דהנה כתיב היום לעשותם וארו"ל היום לעשותם ולמחר לקבל שכרם למחר דוקא אבל היום לעשותם דוקא. וזהו ואמר ביום ההוא דוקא הנה אלקינו זה קוינו כו', פי' אלקינו זה כאלו הוא

ש"ה עזי: ראה תורת חיים כאן ע' רט.

וכרמך לא תזמור: בהר כה, ד.

ולאו מכל אינון מדות כלל: ראה תקוני זתר בהקדמה י, ב.

יאר ה' פניו אליך: נשא ה, כה.

ש"ה זה: ראה תורת חיים כאן רסב, סע"ב.

ואמר ביום ההוא . . קוינו . . מלשון קוין: ישע"י כה, ט. נספח לעיל ע' טו.

היום לעשותם . . ולמחר לקבל שכרם: ואתחנן ז, יא. ראה עירובין כב, א. לקו"ט שיות ואתחנן תשד"מ.

אומר לנוכח איש שעומד כנגדו שמראה באצבעו עליו [לו]מר זה כידוע, והענין הוא, לפי שלעיל דוקא יהי' בחי' גילוי אלקות למטה מטה ג"כ כמיש ונגלה כבוד ה' וראו כל בשר כו', בחי' הגילוי בזה הוא ענין קבלת שכר לעתיד, וזהו שכאורי' מראה באצבעו לנוכח ואומר הנה אלקינו זה כו', שכל זה משמעו ענין הגילוי כמו שעומד לנוכח כו'. ואמנם מהיכן נעשה ונמשך זה הגילוי אייס ביה לעיל עד שיאמרו הנה אלקינו זה כו', היינו שאמר קוינו לו [ן] פי' מפני שכבר קוינו לו בהיותינו בגלות והוא שעשו והמשיכוהו בבחי' קוין שהן בחי' המשכות עליונות, כי הקוין הוא העיקר להאותיות דשמות הוי' בכלל ובפרט, כמו היו"ד יש בו ג' קוצים קוץ לעילא קוץ לתתא כו', וההיא יש בו ג' קוין לאורך ורוחב כו', וזהו קוינו לו ששם הוי' נמשך לנו בקוין בריבוי שמות דהוי' בפרט בכל מצוה ומצוה שכאורי' מראה עשה, ועל כן עתה הנה [הוא] אלקינו זה לנוכח בגילוי אותו האור ועד עתה הי' בבחי' העלם בלבד בבחי' אצי', והוא מ"ש היום לעשותם ולעשותם לשם הוי' בקוין למעלה להוסיף אורות והמשכות עליונות באצילות ולמחר לקבל שכרם ושכר מצוה מצוה עצמה שהוא גילוי אותו האור שהמשיך למעלה בקוין כו' וד"ל.

וזהו זה אלי ואנוהו, פי' זה אלי בבחי' הגילוי לנוכח מפני שיהי' בחי' התגלות ממש לעיל כנ"ל וכאורי' מראה באצבעו זה אלי, וכך הי' דוגמא מזה בשעת קריעת י"ם וכמאורי'ל ראתה שפחה על הים מה שלא ראה יחזקאל כו' וד"ל. ואנוהו, פי' בבחי' אותיות ו"ה שבשם הוי' שמרומו בתיבה זו דואנוהו, כלומר המשכתן להיות נתגלה ממש בבחי' ו"ה שבשם הוי' שהוא תכלית הגילוי כידוע וכענין [ן]הראני אותו ואת נוהו כו'. ופי' הפשוט דואנוהו הוא מענין התנאות כידוע, והיינו כמיש ישראל אשר בך אתפאר אתפאר ממש להיות נאה ומהודר כמיש הוד והדר לפניו כו', והיינו ע"י התורה והמצות דוקא שנאמר לכבודי בראתיו כו' ואין כבוד אלא תורה, והוא בחי' התפארות למעלה וכמיש כחתן יכהן פאר כו' וד"ל. ומה שאמר זה אלי

ונגלה כבוד ה': ישעי' מ, ה.

שכאורי' מראה באצבעו: ראה תענית בסופה. לקמן ע' ריו.

שריה ונמשך — אייס ביה: אב: אור כיב.

ושכר מצוה מצוה: אבות פי' מי. ראה לקמן ע' רסא. מאמרי אדה"א דברים ח"ג ע' תתצט. ושינ' ח"ד ע' איתמה. ושינ'.

ראתה שפחה על הים: מבילתא בשלח טו, ב.

(והראני אותו ואת נוהו: שמאל"ב טו, כה.

ישראל אשר בך אתפאר... הוד והדר לפניו: ישעי' מג, ג. תהלים צו, ו. דברי הימים א טו, כו.

לכבודי בראתיו: ישעי' מג, ז [שם: ולכבודי — אבל כיה בכ"מ ראה ספר המאמרים תקס"ה ח"ב ע' תשל.

ע' תתצט וע' תתקי. מאמרי אדה"א בראשית ע' ס. ושינ'.

ואין כבוד אלא תורה: אבות פי', ג.

שריה בחי' — התפארות [אב: התפארות]... כחתן יכהן פאר: ישעי' סא, י.

דוקא מיוחד אלי דוקא ואנוהו משמעו ג"כ אנכי אנוהו וממני נעשה נאה כו', הענין הוא ע"פ הנ"ל בענין צדקה ומשפט שע"י המשפט למעלה הובדל הארת הפנים לסט' דקדושה דוקא כמ"ש יאר ה' פניו אליך ועל שמם נק' וכמ"ש אשר בך דוקא אתפאר כו', והיינו שאמר עזי וזמרת י"ה ע"י עזי בחי' הגבורות והצמצומים דמדת משפט הנ"ל ויהי לי לישועה לי דוקא ולהיות זה אלי דוקא ולא לזר ואנוהו כמ"ש יאר ה' פניו אליך וכמ"ש אשר בך אתפאר וד"ל.

ביאור לתורה הנ"ל אשרה לה' כי גאה גאה

להבין שרשי הדברים הנ"ל. הנה פי' אדון הנפלאות יובן בהקדים תחלה פי' ענין פלא מהו, בהיות ידוע דהתחלת בנין האצילות כצירוף קוין חח"ן מימין כו' הוא המתחיל מבחי' הכתר שנק' פלא מפני שהוא מופלא ונעלם עדיין כי הוא בחי' ממוצע בין המאציל לנאצלים כו', וכתוב נורא תהלות עושה פלא משמע שגם בחי' הפלא הזה הוא נמשך מלמעלה למטה בבחי' עש"י גשמי' כו', והוא להיות כי בחי' מל' דא"ס שלפני התחלת שרש האצילות נק' נורא תהלות כלומר שלא יגיע בו התהלה מאחר שהוא ושמם כלכד בבחי' א"ס ממש והוא למעלה מהיות גם לבחי' מקור ושרש לנאצלים כידוע בהמאמר דלא ידע לי' בר איהו כו', א"כ התהלה לא יגיע אליו ולכך נק' נורא תהלות, וכשהוא יורד ונמשך למטה להיות בחי' פלא בבחי' הכתר

להבין שרשי הדברים: נדפס מכוך ג' 1157 ע' קסו בכותרת שבפנים. וכין אריחיים ניתוספו בפנים ארומית או תיבות מכוך א' 655 ע' פו. ומכוך ב' 873 ע' סא.
ביאור זה מיוסד על ביאור ד"ה זה שנדפס במאמרי אדה"ז פרשיות התורה חיב ע' תתקא. והגהות וכי באור התורה בשלה כרך ח ע' ב' תתקסא.
ולעיר שבביאור זה (כפיסקא ראשונה) נמצא תיקון בטובי"ק כ"ק אדמו"ר הצי"צ (ונדפס כאן באותיות איטלקיות). וזו הפעם היחידה הידועה לע"ע שכתב אדמו"ר הצי"צ הגי' מאמר מכ"ק אדה"א.
שריה ביאור לתורה. . נאה: בא"ב: ליתא.
אדון הנפלאות: ראה לעיל (בהתחלת המאמר) פיסקא אמנ"ס.
חח"ן מימין: ראה וזר (רע"א מהימנא) בהעלותך קנג. ב. פורדס שער (ו) סדר עמידתו פ"א. מאמרי אדה"א בראשית ע' רז. ושי"ג.

הכתר שנק' פלא: ראה תיקונים לזהר חדש צח, ד. אור התורה כאן ע' בתתקסא.
הכתר. . ממוצע בין המאציל לנאצלים: ראה עץ חיים שער (מב) דרושי אבי"ע פ"א. מאמרי אדה"א בראשית ע' לו. ושי"ג. ויקרא חיב ע' חס. ושי"ג.
נורא תהלות עושה פלא: בשלה טו, יא. ראה לעיל (בהתחלת המאמר) פיסקא אמנ"ס.
שהוא ושמו כלכד: נסמן לעיל (בהמאמר) פיסקא רויב"ן.
דלא ידע לי' בר איהו: ראה וזר (אדרא רבא) נשא קכט, ב. קמ, ב. (אדרא זוטא) האיניו רפת, א.

הנ"ל הרי זה כבחי' עשי' לגביו כו'. וזהו פי' אדון הנפלאות פי' בחי' מקור
 העושה כל הנפלאות שנמשכים מבחי' פלא הנ"ל וכמ"ש עושה פלא וד"ל.
 וזהו אשירה לה' כי גאה גאה ב"פ גא"ה, כי גאה הא' הוא בחי' פלא מפני
 שהוא ראש ומתנשא על כל המשכות אורות הנאצלים כו' נק' גאה וכמו
 המלך המרומם המתנשא מימות עולם כו', וגא"ה הב' הוא בחי' אדון
 הנפלאות הנ"ל שהוא בחי' מל' דא"ס כנ"ל שהוא גאה על גא"ה וכתרגום
 אונקלוס וכנ"ל וד"ל.

והנה להיות ידוע שבשעת קריעת י"ס היתה ההארה מבחי' אדון הנפלאות
 הנ"ל מאחר דכתיב הפך ים ליבשה כו' דבחי' ההעלם דים נעשה בחי'
 גילוי כו' וכמאמר לפניך נגלו כל תעלומות כו', א"כ בהכרח משום שהיתה
 ההארה מלמעלה מכל עיקר ושרש ההשתלשלות שהיא באה בבחי' ההעלם
 וגילוי כידוע ולכך הפך ים ליבשה כו' והיינו משום שהיתה ההארה מבחי'
 אדון הנפלאות הנ"ל. וזהו סוס ורוכבו רמה בים, פי' סוס הוא בחי' האותיות
 כידוע על פסוק כי תרכב על סוסיך כו' ועד"מ הסוס שמוליך את הרוכב כו',
 כך בחי' האותיות שהם בחי' הכלים הן מגביהים ומגדלים את בחי' האורות
 שבהם, א"ע"פ שבחי' האורות נק' רוכב והכלי נק' מרכבה אבל המרכבה מנשא
 לרוכב, וזהו פי' רוממי שדי כו' וכמ"ש במ"א (והיינו ענין מארז"ל רוכב על
 כרוב קל שלו ושט בחי' אלף כו'), והטעם ידוע לפי ששרש הכלים הוא
 מבחי' המקיפים שלמעלה מהאור פנימי, וזהו נקבה תסוכב גבר א"ת עט"ב
 כו' כמ"ש במ"א. ואמנם בשעת ק"י"ס שהיתה ההארה מלמעלה גם מהמקיפי'
 והפנימי' כנ"ל לכך גם הסוס ורוכבו רמ"ה בים, כלומר שגם האותיות שנק'
 סוס עם רוכבו לא הגיעו לשם, כי מפני עוצם הרוממות העצמות המאציל
 הרי קטן וגדול שוין, ומפני שאין מ"ן ומ"ד מגיעים לשם על כן גם סוס
 ורוכבו לא הגיעו שם, וכמ"ש בוהר ע"פ מה תצעק אלי בעתיקא חליא, פי'

אשירה לה' כי גאה גאה: בשלה טו, א.

כי גאה הא': תיבות אלו נכתבו בנוכח"ק כ"ק אדמו"ר ה"צ (וראה הנרשם בהתחלת הביאור). תיבת "הא"

נמצאת גם בא"ב.

המלך המרוסם המתנשא: ע"פ ברכת יוצר.

הפך ים ליבשה . . . לפניך נגלו כל תעלומות: תהלים טו, ו. ברכת זכוונות (מוסף לרי"ה).

כי תרכב על סוסיך: חבקים ג, ח. ראה ספר המאמרים תקס"ג ח"א ע' קנה (נוסח א) ואילך, ומקבילו

בתורה אור בשלה סב, ג; מאמרי אדה"י הנחות הרי"ס ע' א (אור התורה ויחי כרך ו' ע' 2286) — בשם הרי"ם

(ע"ס סוס ורוכבו). לקמן ריש ע' קנט. ריש ע' קע וע' רב. מאמרי אדה"י דרושי תתונה ח"א ע' נד.

רוממי שדי: ברכת יוצר. ראה ספר המאמרים תקס"ז ע' יד. מאמרי אדה"י בראשית ע' שעג. במדבר ח"ג

ע' תתנח וע' תתקלי.

רוכב על כרוב קל: עמדה זרה ג, ב. ראה תורה אור מגילת אסתר צא, א.

ששרש הכלים . . . שלמעלה מהאור: ראה סה"מ תקט"ז ע' קנד. ומקבילו בתו"א מג"א צו, ב. מאמרי

אדה"א ויקרא ח"ב ע' תתסב וע' תתנח ואילך. ושי"ן במדבר ח"ב ע' תכב. ושי"ן לקמן ע' קנט.

נקבה תסוכב גבר א"ת עש"ב: ירמ"י לא, כא. משלי יב, ד.

מה תצעק אלי בעתיקא חליא: זהר בשלה מה, א. נב, ב.

אלי הוא בחי' ז"א דאצילות ששרשו כפלא הנ"ל דהיינו מבחי' ההמשכה שנמשך מכתר לחי"ב כו', אבל בשעת קיי"ס בעתיקא עצמו תליא דהיינו בבחי' פנימית הכתר שהוא בחי' מל' דאי"ס בדרך כלל כו', ועל כן אמר ואתם תחרישון, פי' [מפני] שאין התפלה שהיא בבחי' אותיות כמו טוס ורוכבו כידוע מגיע לשם כלל מטעם הנ"ל וע"כ תחרישון בבחי' שתיקה בלבד ולא באותיות הדיבור אפילו כמו תפלה שבלחש כו' וד"ל. והו"ב פירושים ברמה בים האחד ענין רוממות מטעם הנ"ל שהוא בחי' אדון הנפלאות כו' והב' לשון השלכה למטה, כי היא הנותנת שגם חושך לא יחשיך וכחשיכה כאורה כו' מפני שאין לפני בחי' העצמות בחי' מעלה ומטה כלל ומעלה ומטה שוין ממש וכמ"ש קטון וגדול שם הוא כו' אי"כ יצדק לשון מטה כמו לשון מעלה בהשוואה אחת, ועל כן ב' הפירושי' דרמ"ה אמת ואינם תרתי דסתרי כלל וד"ל.

והנה כתיב ושמרו דרך הוי' לעשות צדקה ומשפט כו', ומצינו בכמה מקומות בכתוב שמזכיר רק שני דברים הללו בכללות הכוונה מכל התורה והמצות כו' וכמו משפט וצדקה ביעקב אתה עשית וכהנה רבות, ולכאורה אינו מובן השייכות למשפט עם צדקה, ואם כללות המצות נק' בשם צדקה כנ"ל מה ענין מוסיף למשפט שהמשפט בדיני ממונות הוא וגם זה בכלל כל המצות הוא כו'. אך הנה תחלה יש להבין שרש ענין צדקה מהו, בהיות ידוע דעיקר התורה והמצות הוא רק ענין המשכת האורות בכלים מכלים שונים כו', וכידוע דרמ"ח פיקודין רמ"ח אברין דמלכא, ופי' אברים ידוע שהוא עד"מ התפשטות כוחות הנפש באברי הגוף בפרטיות בכל אבר ואבר בכה חיות מיוחד בפ"ע כו', הנה זאת ההסתעפות שמסתעף מהנפש בפרטיות לכל אבר ואבר לפי מזגו ותכונתו הוא בא ונמשך בדרך החסד והוא ממדת הטוב להטיב ל[אחרים] זולתו, כך הנפש עצמה מובדלת היא בבחי' עצמותה וכאשר תתפשט להחיות כל האברים לכאוריא בפרט הוא רק מחמת מדת הטוב והחסד שיש בנפש כו', והרי זה כמו ענין צדקה ומשפט שהוא להחיות רוח שפלים כו'.

והנמשל מזה מובן למעלה ג"כ ברמ"ח פיקודין שהן רמ"ח אברים דמלכא, הענין הוא דהן רמ"ח המשכות מאורות הא"ס, וכדי שיומשכו בכלים מכלים שונים כו' שהן רמ"ח אברים הוא בא בדרך צדקה וחסד עליון

ואחס תחרישון: בשלה יד, יד.

שגם חושך לא יחשיך וכחשיכה כאורה: ע"פ תהלים קלט, יב.

קטון וגדול שם הוא: איוב ג, יט.

ושמרו דרך הוי': וירא יח, יט.

משפט וצדקה ביעקב אתה עשית: תהלים צט, ד.

דרמ"ח פיקודין רמ"ח אברין דמלכא: נסמן לעיל (בהמאמר) פיסקא. והנה הגם.

להחיות רוח שפלים: ישע"י נו, טו.

שיש בעצמות המאציל כי חפץ חסד הוא להחיות רוח שפלים עדי"מ המשכות כוחות הנפש באברי הגוף הנ"ל, כי מצד עצמות המאציל לא ה"י צריך להמשכות הללו ברמ"ח אברים כו', כמ"ש לך הו"י הגדולה והגבורה והתפארת כו', פ"י שבטלים ונכללים לגבי עצמות המאציל כמו ביטול והתכללות כוחות הנפש בעצמותה קודם שיתפשטו באברים כנ"ל, וירידה גדולה היא זו וכמאמר לאו דאית לך צדק ידיע' כו' עד ולאן מכל אינון מדות כלל, אלא רק מצד בחי' החסד והטוב שיש במאציל שמטבע הטוב להטיב לאחרים לכך הוא במקום גדולתו שם הוא ענותנותו להמשיך האורות רמ"ח המשכות בכלים כו' ולהיות נק' חכים ומבין כו' כידוע וד"ל. ולזה הטעם נק' כל המצות בשם צדקה והמקיים כל המצות נק' דוקא בשם צדק כו' כי מעורר למעלה המשכות בחסד להיות התלבשות האורות בכלים שזהו בחי' צדקה בלבד כנ"ל. וזהו פ"י צדקה צדק ה' פ"י צדק איהו מלכותא קדישא דלית לה מגרמה כלום וה' חסדים דרמ"ח פיקודין שכללותם הוא רק ה"ח כידוע כאשר נשפעים בה אזי נק' צדקה כנ"ל. וזהו ושמרו דרך הו"י לעשות צדקה כו', פ"י דרך הו"י הוא אורח ושביל להו"י דאצילות דהיינו שהיו האורות מתלבשים בכלים, וידוע שבחי' הכלים הן שמות הו"י בפרטיות לכל פרטי הספירות כו', וזהו ושמרו להיות דרך להו"י מעצמות המאציל, והוא ענין לעשות צדקה והן כללות כל המצות כנ"ל וד"ל.

ועתה יש להבין מהו שמוכיר מדת משפט אצל צדקה כמ"ש ושמרו דרך הו"י לעשות צדקה ומשפט כו'. אך הנה תחלה יש להבין דרש המשכת חסד והטוב הכללי הנ"ל להמשיך האורות בכלים להיות דרך הו"י כו' הוא בא ונמשך ע"י י"ג מדות הרחמים הנק' י"ג תקוני דיקנא כידוע שהן בחי' מקור ושרש לאורות וכלים דאצי', כידוע בפ"י הפסוק חנון ורחום ה' שע"י שהוא רחום וחנון [לכך] הוא ממשיך האורות בכלים. והנה, הרחמנות

כי חפץ חסד הוא: מיכה ז, יח.

לך הו"י הגדולה: דברי הימים א, כט, יא.

לאו דאית לך צדק ידיע': ראה תקוני זתר בהקדמה ז, ב.

שמטבע הטוב להטיב: נסמן לקמן ע' ריד.

במקום גדולתו: . . . שנתנוח: נסמן לעיל (בהמאמר) פיסקא י"זב"ז.

צדקה צדק ה': ראה זתר אחרי עב, א. מאמרי אדה"א דברים ח"ב ע' שצד. ושי"ג ח"ג ע' תתעב. ושי"ג.

בראשית ע' שצח וע' תבה.

צדק איהו מלכותא קדישא: ראה תקוני זתר שם.

מלכותא: . . . דלית לה מגרמה כלום: נסמן לעיל ע' סו.

הכלים הן שמות הו"י: . . . הספירות: ראה לקמן פיסקא י"זב"ז.

שויה הו"י — יש להבין: ב"י ילה"ק.

י"ג מדות הרחמים: . . . י"ג תקוני דיקנא: ראה זתר (אדרא רבא) נשא קלא, א. תרומה (ספרא) דצניעותא

פ"ת) קע"ג, א. עץ חיים שע"י (ג) א"א פ"ט.

חנון ורחום ה': תהלים קמ"ה, ה. ראה ספר המאמרים תקס"ח ח"ב ע' תרמט, ומקבילו בתורה אור מקץ מא,

באה ממקום גבוה מאוד, להיות כי גם בחי' האצילות בכלל כעשי' גשמית נחשבת לגבי עצמות המאציל וכמ"ש עושה פלא כו', ע"כ תתעורר מדת הרחמים ביותר על כל ההשתלשלות כי לפי ערך בחי' הרוממות בעצמות כך יוגדל בחי' התפשטות הרחמים, כידוע עדימ' ממלך ב"ו דרחמנותו גדולה יותר מפני רוממותו כו' וד"ל. וגם כאן הנה לכך נק' י"ג מדות הרחמים בשם רחמים רבים ובשם רחמים גדולים כידוע לפי ששרשן בא מעצמות ופנימ' המאציל וכמ"ש ויעבור ה' על פניו ויקרא וכמ"ש במ"א. וזהו שאנו אומרים המלך המרום כו' המתנשא מימות [עולם] כו' ואחיכ' אנו אומרים ברחמיך הרבים רחם עלינו, משום דהא בהא תליא מטעם הנ"ל, וכנ"ל בהיות שגם עולמות העליונים כלא חשיבי כמו הזכוב כו' וד"ל.

והנה להיות כן הרי ראוי ה' להמשיך חסדו הטוב הנ"ל ע"י בחי' רחמים רבים הללו גם למי שאינו ראוי לה כמו לראוי לה אחר שהרחמנות באה מצד בחי' הרוממות דהכל כלא חשיבי עד שהוא משהו קטן וגדול וא"כ הרחמנות על הכל בהשוואה אחת כו' ויכול להיות לפי"ו שימושך בחי' הטוב והחסד הנ"ל גם להיכלות החיצוני' ג"כ, וכענין שממית בידיים תתפש כו' שאינה תופסת מקום, כך כל ההשתלשלות מפני העדר תפיסת מקום אין שם בחי' מעלה ומטה והכל שוין לפניו כו'. וזהו הטעם לאריכות הגלות משום דבגלותא קוב"ה אסתלק לעילא לעילא כמ"ש בזוהר, ופי' לעילא לעילא ב"פ היינו בחי' ארון הנפלאות שלמעלה גם מבחי' הכתר שנק' פלא עליון, וזהו לעילא לעילא כו' משום דאסתלק כ"כ בעצמות הרוממות יכול להיות יניקה גם לע' שרים משום דקמי' ממש כחשיכה כאורה כו' והכל שוין מטעם הנ"ל.

והנה לטעם זה כדי שלא יומשך האור והחסד ל[מקום] הסט"א אלא רק לסט' דקדושה באורות וכלים דאצילות בלבד כו' הוצרך שיהא מדת המשפט עם בחי' הצדקה וחסד כנ"ל, וענין המשפט הוא ענין דקדוק ועיון על אותו חסדו הטוב שלא ילך אלא במקום הראוי ולא לזר כו', ואם כן צריך לזה [שיהא] בחי' צמצום והוא בחי' הגבורות לצמצם ולהעלים מדת החסד ממנו שאינו ראוי כו', וגם יש במשפט מדת החסד דהיינו להשפיע

עדימ' ממלך ב"ו: ראה לעיל (בהמאמר) פסקא אך הנה" ושי"ג.

י"ג מדות . . . רחמים רבים . . . גדולים: ראה מאמרי אדה"א דברים ח"ב ס"ע תקפד ואילך. ושי"ג. ויעבור ה' על פניו ויקרא: תשא לד, ה.

המלך המרום . . . ברחמיך הרבים: ברכת יצור.

כמו הזכוב: ראה לעיל (בהמאמר) פסקא אך הנה" ושי"ג.

שממית בידיים תתפש: משלי ל, ח.

דבגלותא קוב"ה אסתלק לעילא לעילא: ראה זהר ויגש ר"א. ויקרא כ, ב. מאמרי אדה"א דברים ח"א ע' לב. ושי"ג. לקמן ע' קג.

שרה צריך — מדת החסד . . . ממנו: אב: האור והחסד . . . ממי.

הטוב למי שראוי כו', והרי בחי' המשפט כלול מחויג וכמאמר משפט דאיהו רחמי דאיהו כליל מחויג, ועיקרו הוא מבחי' הגבורות דבוצינא דקרדוניתא, והוא מאמר קו המדה כידוע שמודד החסד וההמשכה במזיגה ומדידה נכונה לפי הראוי ומצטרך כו' וכענין מכלכל דבריו במשפט, ואיכ' מובן שהמשפט הוא עיקר התיקון לבחי' החסד והטוב הנק' צדקה מפני שעיי' יומג כמוג נכון ויהי' מתקבל במקום הטוב ואם לאו היו הכל שוין ולא הי' החסד מיוחד לטוב כו' אלא הי' נופל בבחי' המותרות גיכ, והרי זה כמו המברר בנפה ומזרה הטוב ולא יפול צרור ארצה בבחי' מותרות, ועיד' דוגמא עוד מי שהוא חכם ביותר יוכל לכלכל דבריו במשפט עד שאין אפילו דיבור אחד יוצא מפיו למותר שלא יהי' מן הצורך כו' ודיל.

ובכל זה יובן מ"ש ושמרו דרך הוי' לעשות צדקה ומשפט כו', פי' דוקא עיי' בחי' המשפט באה הצדקה לאור הקדושה ולא לסטיא, והיינו להיות דרך להוי' ולא לזר וכמ"ש וכבודי לאחר לא אתן כו'. וזהו משפט וצדקה ביעקב אתה עשית, בכאן הקדים משפט לצדקה כי רצונו לומר דשניהם עשה ה' כמו שמסיים אתה עשית כו', והיינו מלמעלה למטה ואזי כודאי משפט קדם איך להמשיך הטוב והחסד הנק' צדקה ולכך אמר משפט וצדקה ביעקב אתה עשית, אבל מלמטה למעלה לעורר הצדקה צריך תחלה ואח"כ יהי' נמשך עיי' המשפט בבחי' קו המדה כנ"ל, וזהו ושמרו דרך הוי' מלמטה למעלה לעשות צדקה בתחלה ואח"כ משפט כנ"ל ודיל. ויהי' איך שיהי' שני הדברים הללו וצדקה ומשפט הן כללות כל התורה והמצות, ובאתערותא דלתתא הוא עיי' שיתרחק למטה מבחי' מותרות כנ"ל אזי אתעדליע' יהי' גיכ הארת הפנים [מיוחד] לכנ"י בלבד ולא לזר וכמ"ש יאר ה' פניו אליך, אליך דייקא כי לא יפול לחוץ בבחי' מותרות השפע כלל מטעם מדת משפט הנ"ל ודיל.

וזהו אשירה לה' כי גאיה גאיה כו', פי' אשירה להוי' כי עיי' השיר הוא מביא בחי' התפשטות אור היפוך הכיוון כו', והדוגמא למעלה דעיי' השיר הזה הביאו למעלה בעצמות אאי"ס שלפני ההשתלשלות בבחי'

משפט דאיהו רחמי: ראה תקוני זהר בהקדמה יו.א. מאמרי אדה"א דברים ח"א ע' קח. ושי"ג. חיב ע' תרד.
 בראשית ע' קצד (וכן ציל בהערה שם).
 דבוצינא דקרדוניתא . . . קו המדה: ראה זהר בראשית טו, א. עץ חיים שער (יח) רפ"ח ניצוצין פ"ה.
 מאמרי אדה"א פרשיות התורה חיב ע' תרסה, ובהנסמן לשם. תקטיה חיב ע' תרסד. מאמרי אדה"א במדבר
 ח"ג ע' אקכט ואילך. ושי"ג. דברים ח"א ע' כה. ושי"ג.
 מכלכל דבריו במשפט: נסמן לעיל (בהמאמר) פסקא. אך הנה בצדקה.
 וכבודי לאחר לא אתן: ישע"י מב, ת. מת. יא.
 לעורר הצדקה צריך תחלה: אוציל: צריך לעורר הצדקה תחלה.
 יאר ה' פניו אליך: נשא ה, כה.

[ת]פשוט וגילוי אור שלא הי' עדיין מראשית ההשתלשלות, וזהו אשריה להוי' להמשיך שם הוי' מחדש מבחי' העצמות ממש והוא מבחי' אדון הנפלאות הנ"ל. הדנה כתיב הפך ים ליבשה כו' שם נשמחה בו בו דייקא דהיינו בעצמות אא"ס ב"ה, וכמבואר הטעם למעלה משום דהים הוא בחי' עלמא דאתכסייא ויבשה הוא בחי' עלמא דאתגלייא, כידוע בפ"י מארז"ל כל מה שיש ביבשה יש בים אלא שביבשה הוא בבחי' גילוי ובים הוא בבחי' ההעלם, וכאשר הפך ים ליבשה הרי בזה מן ההעלם נעשה גילוי עד רום המעלות, וזהו שינוי גדול בסדרי מעשה בראשית בסדרי כללות ההשתלשלות דאבי"ע מעצמות המאציל שהוסד סדרן מעילה לעילה מהעלם לגילוי כו' כידוע וכאשר נהפך ההעלם לגילוי הרי זה שינוי בסדר ההשתלשלות, ומוכרח לומר שהיתה אז ההארה מעצמות המאציל בחי' הארה חדשה וגבוה מכל סדר ההשתלשלות עד שמחמתה הפך ים ליבשה ונעשה מן ההעלם הראשון בחי' גילוי, וזהו כמ"ש למעלה בענין לפניך נגלו כל תעלומות, והוא ענין המאמר מה תצעק אלי כתיקא תליא כו' כנ"ל, והיינו שם נשמחה בו, בו דוקא, וכמ"ש במ"א באריכות. וזהו אשריה להוי' שהי' נמשך שם הוי' בחי' אור חדש מעצמות המאציל שמחמתו הוא הפך ים ליבשה כו', והיינו משום כי גאה גאה פי' למעלה גם מבחי' הגיאות דכתר עליון הנק' פלא מפני שהוא גאה עליו לעשותו רק בבחי' גילוי, והיינו לפי שאותה ההארה היתה מבחי' העצמות ממש הנק' אדון הנפלאות כו' וכנ"ל וד"ל. וזהו שאמר סוס ורוכבו רמה בים, פי' רמה בים מבואר למעלה דהיינו ענין רוממות וענין השלכה ושניהם אמת משום דשם כחשיכה כאורה ואין שם בחי' מעלה ומטה כלל כו' ועל כן רמה בים גם הסוס גם הרוכב כלומר ששניהם שוים בבלתי תפיסת מקום כלל וכלל לסוס כמו לרוכב בים בשעה שנהפך ליבשה כו'.

וביאור זה הנה ידוע דעד שלא נברא העולם הי' הוא ושמו בלבד דהיינו בחי' מל' דא"ס שנק' שמו והי' גם שמו מובדל מבחי' השתלשלות כמו עצמות אור א"ס והוא בבחי' אדון הנפלאות הנ"ל. אך הנה כשקיבלו ישראל תורה ומצות המשיכו האור מעצמות שמו הנ"ל שיתפשט בכלים מכלים שונים והן רמ"ח פיקודין שהן רמ"ח אברין דמלכא, וכנ"ל שזהו פי' ושמרו דרך הוי' לעשות צדקה פי' שיעשו דרך לשם הוי' באצילות כו' ע"י הצדקה הן כללות כל המצות, ונקראים כל המצות בשם כלים מפני שממשיכים שמות דהוי' בכל ספירה וספירה בפרטי פרטיות כו', כידוע שיש בכוננה דכל מצוה ענין המשכת שמות מיוחדים כמ"ש בפע"ח, והשמות הן

הפך ים . . שם נשמחה בו: תהלים סו. ה.

כל מה שיש ביבשה: נסמן לעיל (בהמאמר) פיסקא . והנה זה"י.

כמ"ש למעלה [X: ליתא] בענין לפניך נגלו . . מה תצעק: בפיסקא . והנה להיות .

שם נשמחה בו: נסמן לעיל (בהמאמר) פיסקא . והנה זהו ענין .

דעד שלא נברא העולם: ראה פריק דרבי אליעזר פ"ג. הנסמן במאמרי אדה"א דברי חז"ל ע' ארע"א.

הנה בחי' אותיות בלבד כידוע, והאותיות הן הנק' סוסים מפני שהן כמו בחי' מרכבה דסוס לרוכב כו' וכמ"ש כי תרכב על סוסך מרכבותיך ישועה וכנ"ל, והרוכב הוא על האותיות ושמות דהוי' שבכל מצוה ומצוה הן הם בחי' האורות העליונים שמתלבשים בכלים, וכידוע בפ"י כי נר מצוה כו' שהמצוה כמו נר לאור בלבד כו' וכמ"ש במ"א, וידוע דשרש התהוות הכלים הוא בא מלמעלה מן האורות הנק' רוכבים כי שרשם הוא מבחי' אורות המקיפים שלמעלה מבחי' אורות הפנימי' המתלבשים בכלים, כידוע בפ"י הפסוק אחת שאלתי כו' שבתי בבית ה' שהוא הכלי ואז ממילא נמשכו כל המקיפים דנרנח"י דהיינו לחזות בנועם ה' כו' וכמ"ש במ"א.

ואמנם הנה בחי' אדון הנפלאות הנ"ל שלמעלה מבחי' הפלא המקיף הכללי לא יגיעו גם הכלים של מעשה המצות מפני שהוא למעלה לגמרי מבחי' השתלשלות דמקיף ופנימי כנ"ל, וע"כ דוקא בשעה שהפך הים ליבשה מפני שהי' או ההארה מבחי' העצמות ממש שלמעלה גם מבחי' כל המקיפי' ואז גם סוס ורוכבו רמה בים שלא תפסו מקום שם [כלל] מפני שנהפך הים ליבשה ונעשה מן ההעלם גילוי והושוו בחי' כלי ובחי' אור בהשוואה אחת ושניהם רמה בים כשנהפך ליבשה, וכענין הנ"ל בפ"י רמה שהוא ענין העלאה וענין ירידה ושניהם אמת מפני שאין שם בחי' מעלה ומטה כלל וא"כ אין בחי' הכלי ממשך כלום ואין האור מעלה כו' כי אין שם בחי' עלי' וירידה כו', וכמ"ש במ"א [בענין הפי'] אם צדקת מה תתן לו כו' וכמ"ש זכרנו את הדגה כו' חנם חנם בלא מצות לפי שאין בחי' היחוד דמ"ן ומ"ד [מ]אורות וכלים מגיעים לשם כלל מטעם הנ"ל לפי שהוא גאה גאה בכחי' אדון הנפלאות הנ"ל וד"ל.

ע"ז וזמרת י"ה ויהי לי לישועה זה אלי ואנוהו כו'. הנה כתיב זה הוי' קוינו לו, והענין הוא שעשינו בחי' קוין העליונים דהיינו כל פרטי השמות ד"ס דאצילות שהמה כולם בבחי' אותיות בלבד, וידוע ששרש האותיות אם לא שנמשך בחי' הקו לא הי' מציאות האותיות כלל, כמו אות הב' הוא ציור ג' קוים לאורך וב' רחבים ועד"ז בשאר כל האותיות הכל מהמשכת ציור קוין, ושרש כולם אינו אלא בחי' קו א' אלא שמתמשך לכמה אופנים שונים

כי תרכב על סוסך: ראה לעיל פ"סקא והנה להיותי' ושי"ן.
 כי נר מצוה: משלי ג, כג. ראה מאמרי אדה"א בראשית ע' שסא.
 אחת שאלתי: תהלים כו, ד. ראה לקוטי תורה מסעי צו, ד. מאמרי אדה"א פרשיות התורה ח"ב ע' תקמג.
 אם צדקת מה תתן לו: איוב לה, ג. ראה סידור שער הקיש פה, א. תורת חיים בראשית לא, א"ב.
 זכרנו את הדגה: חנם בלא מצות: כהעלותך יא, ה. ספרי שם.
 שורה ע"ז: לישועה: ב"ב: ליתא.
 זה הוי' קוינו לו: קוין: ראה לעיל (בהמאמר) פ"סקא. זה אלי'.
 שורה ג' [K: ליתא] — לאורך וב' רחבים: K: לרוחב ולאורך ולרוחב. ב: לרוחב ולאורך.

ומזה הוא סיבת שינוי האותיות כידוע ומבואר במ"א בענין נקודה קו שטח. ובדרך כלל הנה האות יו"ד מצוייר בקוץ לעילא וקוץ לתתא והכל שינוי קוין וקוץ העליון משונה מקוץ התחתון ובאות האל"ף קו שלם באלכסון באמצעו ויו"ד למעלה ויו"ד למטה כו' וכיוצא בזה, והכל רומזים שינוי אופני המשכות למעלה (בשמות העליון) דבי"ס דאצילות, שהרי קוצו של יו"ד העליון מרמז לבחי' הכתר וקוץ דלתתא להארת אור אבא [וכו'], ועד"ז באות אל"ף ובחי' ושאר צירופי אותיות דשמות ומילואים שלהם למעלה הכל מבחי' הקוין נעשו. וזהו זה הוי' קוינו לו שנעשו ע"י קוין שהוא ענין המשכת הקו משרש עצמות המאציל אם כך או כך, ומפני שזה תלוי בעצמות המאציל שהוא בבחי' העלם והמקור של כל האותיות לכך באתעדלית דוקא אתעדל"ע להמשיך צורת הקוין באותיות ושמות דהוי' שבכל ספירה וספירה בפרט וכמאמר אתה הוא ממלא כל שמהן כו' וד"ל.

וזהו פי' וזמרת י"ה, פי' יו"ד הוא עלמא דאתכסייא וה"א עלמא דאתגלייא, ולמעלה הן בחי' אור אבא ובחי' אור אימא כידוע ולהיות כי תלויים בקוין שנמשך להם מעצמות המאציל כידוע דאור אבא יונק רק ממזל הח' דנוצר אותיות צנור שהוא כמו קו א' בלבד כו', וזהו זמרת י"ה שאורות דאוי"א נשק' י"ה הן נמשכין ונקצריין עד"מ כקצירת איזה דבר משרשו כו' כך נזמר ונקצר גילוי הקוין לשמות דאוי"א הנק' י"ה מן בחי' ההעלם דעצמות המאציל, כי כדי שיבאו לידי גילוי מן ההעלם דעצמות שלמעלה מעלה הרבה מבחי' אותיות הקוין צריך זמירה וקצירה דהיינו להביא ולהמשיך מן ההעלם להיות מקור לזה הגילוי וד"ל.

ופי' עזי וזמרת י"ה כו', הנה לשון עזי לשון עזו וכח שהוא מבחי' הגבורות דוקא וכמ"ש אתה פוררת בעזך ים כו', וענין הגבורות הללו היינו בחי' הגבורות היותר עליונים דהיינו מבחי' גבורות דבוצינא דקרדוניתא כידוע שהוא בחי' ה' גבורות שבח"ס דא"א, ולכך נק' עזי שהוא מיוחד לעצמות המאציל שהוא מלוכש בגולגלתא דא"א כו'. והטעם ששייך ה' גבורות הללו לזמרת י"ה דוקא, הענין הוא מובן ע"פ הנ"ל בענין בחי' מדת משפט שהוא

נקודה קו שטח: ראה מאמרי אדה"א דרושי חתונה ת"א ס"ע קכו ואילך. ושי"נ.
קוצו של יו"ד . . . וקוץ דלתתא . . . אבא: ראה גם מאמרי אדה"א פרשיות התורה ת"א ע' פח, ובתנשמו שם.
אנת הוא ממלא כל שמהן: תקוני זתר בהקדמה י"ג, ב.
דאור אבא יונק . . . ממזל הח': לקמן כפיסקא, וביאורי: באורי"ז. ראה זתר (אדרא וזסא) האינו רפט, ב.
עז חיים שער הכללים פ"ה. מאמרי אדה"א פרשיות התורה ח"ב ע' תקעז, ובתנשמו לשם. מאמרי אדה"א בראשית ע' ד. ושי"נ.

דנוצר אותיות צנור: נסמן לקמן ע' קעב.

שורה דאריא — נמשכין: אב: נומרים.

אתה פוררת בעזך ים: תהלים עד, יג. ראה מאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ע' תצח. ושי"נ.

שהוא בחי' ה' גבורות שבח"ס: ראה מאורי אור אות ב ס"ב.

נמשך מבחי' ה'ג הללו ג'כ ונק' קו המדה כניל, ומבואר למעלה ענינו שהוא מפני שצריך להיות בחי' גבורה וצמצום להעלים ולהסתיר האור והשפע שלא ילך למקום שאינו ראוי כו' והיינו שלא יצא אור השפע ליפול בבחי' המותרות כו'. וגם כאן בזמירת וקצירת שמות או"א דאצילות שהן כללות כל ההשתלשלות דאבי"ע כידוע צריך להקדים לזה תחלה ענין הצמצום והדין להעלים השפע בעצמות המאציל שלא יומשך משם הקוין לשמות דא"א כ"א במדה הראוי' ולא בבחי' מותרות כדי שלא יצא ויסתעף מזה יניקה בבחי' מותרות, כמו ענין אברהם שיצא ממנו ישמע[א]ל למטה מפני בחי' מותרות החסדים, כידוע ומבואר במ"א שזה ענין נט"י להעביר המותרות מהצפוניים כו', וכך למעלה מעלה ג'כ, וצריך לזה ענין הצמצום דוקא וד"ל.

וזהו ענין זמרת י"ה ויהי לי לישועה, פ"י ע"י עזי שהן ה'ג דבוציא דקרדוניתא הנק' קו המדה יש ב' תיקונים ע"י, האחד שיוכל להמציא קצירת האותיות מן ההעלם ע"י קוין שזהו ג'כ א"א כ"א ע"י צמצום דעצמות המאציל בתחלה לפי שהעצמות מובדל ומרומם לגמרי מערך המשכת הקוין כו' וכניל ובפרט שצריך שיתצמצם בצירור המשכה מצומצמת בקוין לאורות הנאצלים כו', והבי' מה שהובדל השפע שלא ילך בבחי' מותרות כניל שלזה צריך ג'כ ענין צמצום דוקא לצמצם א"ע ולדקדק על כל דבר כו', וזהו ענין להיות זמרת י"ה. ועוד פועל תועלת שני להיות ויהי לי לישועה, פ"י לי דוקא לסט' דקדושה ולא לסט"א שלא תקבל מבחי' המותרות כו' וד"ל (והיינו שארז"ל בים נדמה להם כבחור שנאמר ה' איש מלחמה כו' דהיינו ע"י ה'ג הנ"ל כמ"ש במ"א וד"ל).

וענין ויהי לי לישועה דוקא דהיינו לבחי' חסדים שנק' ישועה כידוע, הנה יובן בהקדים ענין ושמרו דרך הוי' לעשות צדקה כו' הנ"ל. דהנה ידוע דבשעה שעברו ישראל בים טענה מדה"ד מה נשתנו אלו מאלו כו' אלא שגברה מדה"ר עליהם והושיעם, וזהו ויהי לי לישועה ולהיות מרכבות פרעה וחילו ירה בים כו'. וצריך להבין מהיכן היתה המשכת הישועה הזאת עליהם. אך הענין הוא, משום דכתיב חנון ורחום הוי', וידוע הפ"י דמה שנמשך שם הוי' בחכמה או בשאר מדה ממדות דאצילות הכל הוא ע"י המדה של הרחמים מפני שהוא חנון ורחום כו', והן הנה י"ג מדות הרחמים שנק' י"ג

ש"ה במדה — כד" . . . מותרות: א: ליתא. וכנראה נשמט מפני תיבות הדומות: מותרות . . . מותרות.

אברהם שיצא . . . ענין נט"י: ראה לעיל (בהמאמר) פיסקא א. דהנה. וש"נ.

בים נדמה להם . . . ה' איש מלחמה: בשלה טו, ג. מכילתא שם.

מה נשתנו אלו חאילו: לשון הגמ' שבת נה, א. ראה זהר חרומה קע, ב. ילקוט ראובני בשלה יד, כה.

מרכבות פרעה וחילו: בשלה טו, ד.

חנון ורחום הוי': ראה לעיל פיסקא וצעה.

תיקונין שהן בחי' המקור לכל האצילות, וזהו אב הרחמן המהולל בפה עמו, פ"י מה שהוא מהולל בפה עמו במדות וספירות הכל הוא מפני שהוא אב הרחמן בבחי' י"ג מדה"ר אל רחום וחנון כו'.

וביאור הדבר ידוע, להיות כי באמת אין ערוך לך בין עצמות אא"ס שהוא פשוט בתכלית כו' עם הנאצלים, וכדי שיהי' בחי' גילוי אור זאת כמו להיות נמשך אור אבא מבחי' הכתר וכמ"ש והחכמה מאין המצא הוא ע"י הארת מדה"ר בתחלה, והוא ענין מזל השמיני דא"א, כידוע ש"ג מזלות דא"א הן י"ג מדה"ר אל רחום וחנון ארך אפים כו', ומזל הח' הוא ונוצר חסד ונק' מזל העליון שממנו יונק אור אבא כו', וממזל הי"ג ונק' מקבלת אור אימא כו' והוא הנק' הארת פנים בכלל כמ"ש יאר ה' פניו אליך כו' כמ"ש באדר"ז וד"ל. והנה אותה ההארת פנים שעל ידי הי"ג מדה"ר להיותה מבחי' פנימיות ועצמות המאציל יכולה היא שתרד למטה מטה מאוד להושיע ולהגביה גם מי שהוא בתחתית המדריגה אך באופן כשיזכר להתפשט עליו מדה"ר כגון שהוא בתכלית הירידה כו', ועל כן בשעה שעברו ישראל בים אמר הללו מעשי ידי כו', אך שהובדל והופרש מדת הרחמים לישראל בלבד מפני שע"י תורה ומצות שעתידיים היו לקבל יאר ה' פניו כ"ג מדה"ר הנ"ל לישראל לבדם וכמ"ש יאר ה' פניו אליך אליך דייקא. ואמנם צריך לזה בחי' הצמצום בתחלה להבדיל ולהפריש בחי' המותרות, וזהו עזי וזמרת י"ה עוז דה"ג הנ"ל ויהי לי לישועה לי לישועות וחסדים ולא למצרים כו' וכנ"ל. והטעם לזה הובדלו ישראל בזה, הנה זהו ענין ושמרו דרך הוי', פ"י שישמרו ע"י תורה ומצות לעשות דרך להוי' דוקא בהבדלה בין קודש לחול ובין טמא לטהור עד רום המעלות עד שגם י"ג מדה"ר לא יאירו רק לישראל ולט"ט דקדושה בלבד, וכמו שביקש משה ונפלינו אני ועמך כו' וכמ"ש במ"א כי ראה שמאריך אף לרשעים כמו לצדיקים כו', והוא לפי שהמצות הן באים במדת משפט שהוא בחי' התיקון כנ"ל, והיינו לעשות צדקה ומשפט דוקא כנ"ל וד"ל. וזהו זה אלי ואנוהו, פ"י זה אלי דוקא ואינו אלוה לזולתו רק אלי דוקא, ואנוהו בבחי' הארת פנים כמ"ש יאר ה' פניו אליך, והכל ע"י צדקה ומשפט שהמה מעוררים י"ג מדה"ר בהארת פנים מיוחדת לקדושה העליונה

אב הרחמן המהולל בפה עמו: נוטח ברכת ברוך שאמר.

והחכמה מאין תמצא: איוב כה, יב.

ש"ג מזלות: י"ג מדה"ר: ראה גם מאמרי אדה"א דברים ח"ב ע' תקפו.

אל רחום וחנון: תשא לד, ג.

כמ"ש באדר"ז: ראה לעיל הערה: דאור אבא (כפיסקא. תהו פ"י).

הללו מעשי ידי: סנהדרין צח, ב.

ונפלינו אני ועמך: תשא לג, טז. ראה תורת חיים בא קנד, א. מאמרי אדה"א במדבר ח"ג ע' אענ.

שמאריך אף לרשעים כמו לצדיקים: ראה סנהדרין קיא, סע"א. הובא ברש"י שלה יד, יח.

ישראל אשר בך אתפאר: ישעי' מט, ג.

דוקא, וזהו ואנוהו על ידי דוקא הוא נאה בתיקוני י"ג מדה"ר, וכמ"ש ישראל אשר כך אתפאר כך דוקא אתפאר למעלה בבחי' הארת פנים בי"ג מדה"ר ולא ע"י אחר מטעם הנ"ל וד"ל.

וְמָה שאמר סוס ורוכבו רמה בים כו', ומבואר למעלה דהאותיות לא הגיעו שמה דהיינו גם הכלים דרמ"ח מ"ע מטעם שהיתה אז ההארה מאדון הנפלאות כו', ובכאן אנו אומרים שע"י מעשה המצות דושמרו דרך הוי' כו' היתה הישועה כו', אין הענין כאן מצד מעשה המצוה עצמה כמו שהיא שהרי אינה ממשכת רק אורות עליונים כמו שהן בכלים ולא מי"ג מדה"ר שלפני האצילות כו', אלא הענין העיקרי הוא שיאיר הארת י"ג מדה"ר שלפני האצילות וזה אינו אלא ע"י התעוררות הרחמים, והוא כשהדבר צריך רחמים דוקא דהיינו כשהוא בתכלית הירידה ושפלות כנ"ל. ולזה הטעם דוקא בירידת הנשמה האלקית כעוה"ז שנתעורר עליו י"ג מדה"ר למעלה אז תגיע להארת אדון הנפלאות הנ"ל משא"כ בהיותה נהנית מזיו השכינה בג"ע. והיינו שארז"ל יפה שעה אחת בתשובה ומעשי"ט ולא אמרו מעשי"ט בלבד, כי דוקא בתשובה מצד הרחמים תעורר למעלה י"ג מדה"ר והמעשי"ט אינם מועילים אלא שיבדילו ההארה די"ג מדה"ר שלא תאיר רק בקדושה האלקית ולא לזר. וזהו ושמרו דרך הוי' בשמירה מן החיצוני' כו' וד"ל.

וְזֶהוּ שרמו לכל זה באמרו כאן אשירה לה' כו' סוס ורוכבו רמה בים ר"ל ע"י המצות מצד עצמן אלא ע"י דוקא ה"ג הנ"ל הוא שה"י לי לישועה וחסדים ורחמים הגדולים מי"ג מדה"ר ולא למרכבות פרעה וחילו כו', וזהו רק מצד הרחמים בתשובה דוקא כמשארז"ל אם עושין תשובה נגאלין, אמנם בלא מעשי"ט במצות הרי אין כלים להשראת הארה זאת דאדון הנפלאות בי"ג מדה"ר, לכך אמר תשובה ומעשי"ט שניהם יחד דוקא, אזי זה אלי דוקא ואנוהו כו' מפני שה' איש מלחמה להבדיל בה"ג הנ"ל להיות מיוחד האור לישראל בלבד ולהיות מרכבות פרעה וחילו ומבחר שלישי טובעו בים סוף. ואע"פ שגם לפרעה יש בחי' סוסים והן אותיות ששרשם הגבה למעלה כנ"ל מאחר דאת זלעז"ז כו', אבל על סוס פרעה כתיב וישב עליהם את מי הים כו' מטעם הנ"ל וד"ל.

יפה שעה אחת: אבות פ"ד מ"ו.

אם עושין תשובה נגאלין: ראה סנהדרין צ"ב.

דאת זלעז"ז: קהלת ז', יד.

וישב עליהם את מי הים: בשלה טו, יט (בדילוג השם).

מאדמו"ר אמצעי דוביב נבג"מ

ויסע משה את ישראל מ"ים ויצאו אל מדבר שור כו'. הנה לשון ויסע היינו שהסיעם משה לבניי בע"כ שלא רצו לילך וליסע משם כלל עד שהסיעם בע"כ כו', וזהו פלא [גדול] למה לא רצו לילך משם ולמה הסיעם מ"ים למדבר שור דוקא כו'. אך הנה יובן ע"פ כל הנ"ל בשרש בחי' ק"ס שנעשה בחי' ההעלם דשם הוי' דלעילא שבפני' החכ' להיות הוא עצמו בבחי' גילוי, וזהו שהיפך מים ליבשה כמ"ש ובניי הלכו ביבשה בתוך הים עצמו כו' לפי שהים עצמו נעשה ליבשה וחרבה מטעם שנגלה מבחי' השעשועים העצמי' דא"ס ממש שלפניו] כל העלם נעשה גילוי כמ"ש הים ראה וינוס כו' כנ"ל, ולפי שנתקשרו נש"י אז בדביקות הת[ענוג] הפשוט ועצמי' במהו"ע ית' והאמינו ב[שם] הוי' עצמו שלמעלה מהעלם וגילוי דקמי' כחשוכא כו', ע"י שהאמינו במשה עבדו עבדו הוי' נאמן ביתו שהעלה וק[ו]שר וחי[ו]בר אותם שם כמ"ש אז ישיר משה ובניי יחד כנ"ל, ע"כ לא רצו בניי ליסע ול[ו]נתק מבחי' התקשרות והתדבקות מדריגה גבוה ונעלה כזאת שהוא בחי' ההתדבקות במהו"ע ממש (כמו שיהי' לע"ל בעוה"ב שא' שם נשמחה בו כנ"ל שאז יהי' למעלה מבחי' הבירורי' דמצות כמ"ש ובשביעית יצא לחפשי חנם

ויסע משה: נדפס בכו"ז 555-5, ב. ובין אריחים ניהוספו במניס אחיות או חיבות מכו"ז 1303 ע' רלו (וגם הכותרת נעתיקה משם), ומכו"ז ה-1338 ע' קלב. ונמצא גם בכו"ז א-258 ע' רה (רק עמוד אחד). ג-1245 ע' שכה. ו-2044 ע' קנא [ובראשו נרשמה כותרת, אבל הכתב מטושטש ואפשר לפענח רק את החיבות: פ' נשא. ובסיום המאמר כתב: סליק תורתו אדמו"ר שי' הנחמדי' מזהב ומפו רב רפאות תהי' לשרך ושקוי לעצמותיך בהתהלכך תנחה אותך ובשכבך תשמור עליך והקצות היא תשמרך].

מאמר זה נאמר בהמשך לדי'ה וירא ישראל שנדפס בתורת חיים בשלה רח, ב (כמצויין להלן בהתחלת המאמר וכן קרוב לסימו), שמוסד על די'ה וירא ישראל (משכיני של פסח) שכספר המאמרים תקס"ו ע' קמג, ומקבילו בתורה אור בשלה סא, ד. ומאמר זה (חלקו הראשון) מיוסד על די'ה ויסע משה שבסתימ שם ע' קג, ומקבילו בתרא שם סב, ב (שנכלל בדי'ה וירא ישראל). וראה גם אור התורה תשא ע' איתקפת. מסעי ע' אשפג. וחלקו השני (לקמן ע' קמב ואילך) מיוסד על די'ה רפאות תהי' לשריך (שנאמר ג"כ בשביעי של פסח תקס"ז — אור התורה שיר השירים כרך ב ע' תרג) שנדפס בתורא מגילת אסתר קכד, ב.

ויסע משה את ישראל: בשלה טו, כב.

ויסע... שהסיעם... כנ"ל: מכילתא והכא כרשיי שם.

יובן ע"פ כל הנ"ל: ראה וירא ישראל בתורת חיים בשלה רח, ב ואילך.

שויה שנעשה — החכ' ד': החכר.

ובניי הלכו ביבשה בתוך הים: בשלה יד, כט.

הים ראה וינוס... כנ"ל [וכן תיבת כנ"ל הבאה לקמן]: תהלים קיד, ג. ראה תורת חיים הנ"ל.

אז ישיר משה ובניי: בשלה טו, א.

שם נשמחה בו: תהלים סו, ו.

ובשביעית יצא לחפשי חנם: משפטים כא, ב. ראה תורה אור משפטים ע, א. שם, סעי'ג. ובמקבילות לשם: ספר המאמרים תקס"ה ח"א ע' רנט ואילך; ע' רפה ואילך וע' רצג [ושם: כמרוזל ע"פ (בהעלותך יא, ה ובספרי שם) וכרוז את הדגה... חנם... בלא מצות כמריכ הכא... חנם בלא מצות (ראה זהר כתר קח, א לעני עבד)]. מאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע' קצט. במדבר ח"א ע' רנט.

בלא מצות כו' (וזהו שא' ויסע משה את בניי שהסיעם בע"כ ממש, כי כל נסיעה [הוא] ענין העתקה והוזה מדביקות ההתקשרו' ממקום שעלו לשם והם לא רצו לינתק וליסע מי"ס מטעם הנ"ל וד"ל).

אך אי"כ [מטעם הנ"ל] למה הסיעם משה בע"כ כו', הענין הוא דלאחרי שהעלם וקשרם באמיתי' עצמו' א[וא]י"ס ב"ה ממש שהאמינו בהו' עצמו עד שגם שם הו' הנעלם הלכו בו בגילוי דיבשה, אז דוקא צ"ל בחינת יריד' והמשכה מ[למעלה] למט' להיות בחי' גילוי דעצמו' אי"ס למטה בחי' עלמא דאתגלייא דוקא שהוא ע"י קבלת התו[ן]י"מ] בפו"מ בעוה"ז בקבלת עומ"ש פשוטה, שזה ה' עיקר כוונת המאציל בבחי' צמצום הראשון להסתיר אור העצמו' להיות מלך גאות לבש כו' כדי שיהי' מלך על עם להיות לו דירה בתחתונים דוקא בגילוי אור האלקות בכלים מכלים שונים בדברים גשמי' כו' (וכמ"ש במ"א עמ"ש בזהוהר ע"פ הסבי ענין מנגדי כו' שלא חפץ ה' בדביקו' והעלאה ליכלל למעלה בשלהובא דרחימותא בהתקשרו' העונג העצמי שז"ש שהמה הרהיבונ' דמוקדי' ל' בשלהובא כו'), לפי שזהו נגד רצונו האמיתי שנתאוה להיות לו דירה למטה דוקא כו'), לפי שבוה דוקא יש עונג ושעשועים העצמי' דאי"ס יותר מבחי' העונג ושעשועי' בדביקו' בעונג העצמי דנשמות ומעלה גם בעוה"ב כו', דמטעם זה גזרו אומר דיפה שעה א' בתשומע"ט כו' [ו]ז"ש ואתה משמרה בקרבי כו' שלא תכלה בעונג העצמי במס"ג אלא תומשך למטה בהמשכת האור בכלי בתו"מ בפו"מ כענין ע"כ אתה חי כו' כמשי"כ כי לא תוהו ברא[ה] ליכלל למעלה לשבת יצרה באו"כ דבחי' התיקון כו' כמ"ש במ"א וד"ל).

וזהו ויסע משה שנק' עבד הו' להמשיך בגילוי עצמו' השעשועי' דאי"ס בתו"מ למטה ע"כ הסיעם [לבניי מי"ס] אחר שהעלם לשם הורידם משם בע"כ לבחי' עלדאי' אעפ"י שלא רצו ולא יכלו לנתק משם כלל כנ"ל. וזהו מי"ס מדבר שור שהוא בחי' עלדאי'ג, כידוע בפי' שור שהוא לשון ראי'

שורה נגא — בניי . . . ממט: דה: ישראל . . . ד: משם.

מלך גאות לבש: תהלים צג, א.

בזהוהר טיפ הסבי ענין . . . דמוקדי' ל': שיר השירים ו, ה. ראה זהר קדושים פד, א. לקוטי תורה שיר השירים לו, ב. ביאורי זהוהר אחרי עו, א (ולהצ"צ שם כרך א ע' ששו ואילך). בעלותך צ, ב. אמרי בינה שער הקישו"נ ב.

שז"ש שהתה הרהיבונ': המשך הכתוב הסבי (שם: שהם).

דיפה שעה א': בתשומע"ט: נסמן לעיל ע' קא.

ואתה משמרה בקרבי: ברכת אלי' נשמה. ראה גם מאמרי אדה"א דברים ח"ב ע' תקטו.

ע"כ אתה חי: אבות ספי"ד. ראה תניא ספי"ג.

כי לא תהו ברא[ה]: ישעי' מה, יח [בדילוג, וכ"ה בספר המאמרים תקפ"י באו ע' קנא. ג: לתוהו — וכ"ה כשה"מ שם. וראה הנסמן לקמן ע' רמב]. ראה לקוטי תורה שלח מ, ד. וש"נ. ברכה צו, ג. מאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע' שצו. אור התורה שנסמן בריש המאמר. וש"נ.

והבטה למרחוק כמו אשורנו ולא עתה כו' בנות צעדה עלי שור כו', שהוא בחי' המל' כשנא בגילוי מן ההעלם כאותיו' הדי' שיוצא בגילוי ההעלם, דמח' ונק' פתח עינים כו' וכן מ"ש והוא יושב פתח האוהל כחום היום כו', ונק' מאמר פתוח ששם יכולים הכל לקבל דמלכותו בכל משלה כידוע ודל'. וזהו שהורידם מבחי' ההעלם דשם הוי' העליון שהיו מקושרים [שם] שנק' העלם הרצון שנגלה להם כנ"ל לבוא למדבר שור ב[ע]לדא"ג ממש לפי שצריכ[ים] לקבל התו"מ בפו"מ במ"ת דסוף מעשה דוקא עלה במ"ת שזה הוי' תכלית הכוונה בבחי' הרצו"פ שעלה ברצונו להאציל ולכרא כו' כידוע ודל' (וגם בשירת הים א' בסוף עם זו קנית תביאימו ותטעמו כו' מכוון לשבתך פעלת [הוי'] להיות לו דירה בתחתונים דוקא כבנין בהמ"ק כהעלאת קרבנך לקיים המצות בא"י, וכן במ"ת אחרי ששמעו אנכי הוי' אלקיך שהוא בחי' הוי' העצמי שלא נודע לאבות כו' נתגלה מן ההעלם להיות אלקיך ממש ופרחה נשמתו מעוצם הדביקו' והתענוג וחזר והחי' אותם לקבל עול מצות בס[ו]מ וע"ט בגשמי' כנ"ל ודל').

ואח"כ ויבואו מרתה ולא יכלו לשתות מים ממרה כי מרים הם. דהנה לאחר שהסיעם בע"כ למדבר שור שהוא בחי' המל' בבייע עלדא"ג כנ"ל באו מרתה ולא יכלו לשתות מים כו'. דהנה ידוע ששורש התחלת עה"ד טו"ר מתחיל בבחי' המל' [כש]מתצמצם בבייע דאולע"ז עשה אלקי כו', והוא בחי' נוגה דבייע דעה"ד טו"ר בא מבחי' ההרגשה שמרגיש א"ע ביותר כמ"ש מי הגיד לך כי עירום אתה, ומסתעף מזה בחי' גסות ויש דק"נ בכ"ע לפ"ע, נוגה דבריא' מיעוטו רע ורובו טוב וביצי' חצי רע עד נוגה דעשי' רובו רע לפי שמשתלשל כח הדיון דקו השמאל [ונעשים] סיגי' גמורי' שנק' דינים

אשורנו ולא עתה: בלק כד, יו [ושם: אראנו ולא עתה אשורנו].
 בנות צעדה עלי שור: ויחי מט, כב. ראה רש"י שם.
 המל' . . . פתח עינים: ראה וישב לת, יד, זהר במקדמה א, כ. אחרי עא, כ.
 המל' . . . והוא יושב פתח האוהל: וירא יח, א. זהר בא לו, סע"א.
 מאמר פתוח: ראה לקמן ע' ריג, ושי"נ.
 דמלכותו בכל משלה: תהלים קג, יט.
 במ"ת . . . במח" הרצו"פ: במתן תורה . . . במחשבה תחילה . . . ג: בתחילת הרצון הפשוט.
 עם זו . . . תביאימו . . . מכוון לשבתך: בשלה טו, טז, יז.
 אנכי הוי' אלקיך: יתרו כ, ב.
 ופרחה נשמתו: ראה שבת פח, ב. מאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע' ג. ושי"נ. במדבר ח"ב ע' תקמו וע' תרה.
 ויבואו מדתה . . . מדים הם: בשלה טו, כג.
 עה"ד טו"ר . . . המל': ראה זהר ויחי רכא, ב ובמקדש מלך שם. לקוטי תורה עקב טו, ד. אור התורה
 ואתחנן ע, קה. שם תהלים ע' תרצה.
 דאולע"ז עשה אלקי: קהלת ז, יד.
 מי הגיד לך . . . בכ"ע לפי' [בכל עולם לפי ערכו]: בראשית ג, יא.
 נוגה דבריא' . . . נוגה דעשי': ראה עץ חיים שער (מט) קליפת נוגה פ"ז. מאמרי אדה"א בראשית ע' צו.
 ושי"נ.

קשים ביותר (והם מ"ח צירופי האחרונים דשם אלקי' שנק' אדמת בני חם כו'), והוא מ"ש בחוה בחטא אדהיר דגפן הי' ואשכול של ענבים סחטה לו שהן ענכינו ענבי רוש אשכולות מרורות למו כו' שזהו בחי' פסולת גבורות הקש' שהן שורש יניקת החיצוני', והוא הנק' ג"כ מים המרים כמ"ש בזהר דאית מים צלולים מ"ן מתוקין כו' שהן בחי' מי החסדים הטובים כו' ואית מ"ן מרירין כו' שהן תוקף גבורות הקשות הממיתים כמים המאריים דסוטה. וזהו [ו]לא יכלו לשתות מים ממרה כי מרים הם שהן במרירות הדין הקשה ורע כמות ממש, והוא בחי' מל' דקי"נ דעשי' שנאמ' בה רגלי' יורדות מות ממש ונק' מר ממות ממש כמ"ש ומוצא אני מר ממות את האשה שהיא אשת זנונים דקי"נ דעשי' כו', והוא בחי' רע גמור דקליפ' שנק' מות ממש כמ"ש ראה נתתי לפניך החיים והטוב והרע כו', ונק' אילנא דמותא כו' כידוע שנמשך מנחמ"ק בחטא עה"ד שהטיל זוהמא כו' להיותו תכלית הסיגים והשמר' דדינים הקשי' רק לפעול רע ומות כו', והוא היצה"ר ששולט באדם להמיתו כמ"ש תמותת רשע רעה כו' וכן תיסרך רעתך כו'. וע"כ מיד שיצאו אל מדבר שור בעלדא"ג ויבואו מרתה דלכך נק' שמה מרה מר ה"א דהיינו בחי' מ"ן מרירין דקי"נ שנמשכים שם בחיצוני' ואחוריים דמל' דקדושה (וכידוע שיש ק"ך צירופי' בשם אלקי' וע"כ צירופי' הם בבחי' הטוב והקדושה) כי הוא בחי' שם ע"ב דחכ' דכתי' [ימותו] ולא בחכ' ואין שם יניק' לחיצוני' אבל במ"ח צירופי' האחרונים יש יניק' לגבורות קשות כנ"ל (וגם במדבר שור הלכו ג' ימים ולא מצאו מים שהן מי החסדי' העליוני' מצד תוקף הגבורו' דבחי' ב"ן דמל' דנוגה שמסתייר [על] אור החסדי' העליוני', שמפני זה נק' מדבר שור שהמדבר ארץ ציה [ועיף] בלי מים כו', וכמו

מ"ח צירופי' . . . אדמת בני חם: ע"ס ברכת ק"ש (אמת ואמונה). ראה פרי עץ חיים שער (כא) חג המצות פ"ה. מאמרי אדה"א דברים ח"ג ע' איסא. ושי"ן.
 דגפן הי' ואשכול של ענבים . . . ענכינו ענבי רוש: האיזונו לב, לב. ברכות מ, סע"א. בראשית רבא פ"ט, ה. זהר בראשית לו, סע"א. ראה מאמרי אדה"א דברים ח"א ע' סח. ושי"ן. ח"ב ע' תרצג. במדבר ח"ב ע' ת"ט.
 דאית מים צלולים . . . מ"ן מרירין: ראה זהר נח טו, א. שמות ה, א.
 כמים המאריים דסוטה: נשא ה, כב. כד. כו.
 רגלי' יורדות מות . . . ומוצא אני מר ממות את האשה: משלי ה, ה. קהלת ז, כו.
 ראה נתתי לפניך: נסמן לעיל ע' ד.
 מנחמ"ק . . . שהטיל זוהמא: שבת קמ"ו, רע"א.
 שוריה שנמשך — מנחמ"ק: ע"כ נמצא בכרך א.
 תמותת רשע רעה . . . תיסרך רעתך: תהלים לד, כב. ירמ"ב, יט.
 ק"ך צירופי' בשם אלקי': ראה עץ חיים שער (טו) היוזיגים פ"ר. שער (מד) השמות פ"ה [בכמה דפוסים נדפסו הצירופים בהגהות הרשב"ה] [בעל המחבר לשם שבו ואחלמה] שם. אגרות ניק אדמו"ר שליט"א ח"ב ע' יט. ושי"ן. מאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ע' תרמו. ושי"ן. דברים ח"ב ע' תרג. ושי"ן.
 שם ע"ב דחכ' . . . [ימותו] ולא בחכ': איוב ד, כא. ראה עץ חיים שער (ה) טנתיא פ"א ובמפרשים שם.
 במדבר שור הלכו ג' ימים: בשלח טו, כב.
 ארץ ציה [ועיף] בלי מים: ראה הערה הבאה.

המרירו' בקדושה וגבורו' העליו' דצמאון שבלב, כמ"ש במ"א בענין מזמור לדוד בהיותו במדבר יהודה כארץ ציה ועיף בלי מים כו' צמאה לך נפשי כו' שבא מצד הריחוק שנתרחק מאלקות יתמרמר לבו מאוד ויהי' בתשוקה וצמאון גדול לאלקי' חיים. אך היפוכו הוא המרירות וגבורות דק"ג שיתמרמר רק על חיי צער גופו ועל אשר לא השיג תאות נפשו החומרי' שנק' מים המרים שמתעף מזה המות והרע כנ"ל).

והנה להיו' שהורידם משה לבני' למדבר שור ביריד' המדריגו' במקום שיש יניקה לחיצוני' ואין שם מי החסדי' העליוני' להמתיק הגבורות הקשו' צעקו אל משה מה נשתה להמתיק הדינין כו'. והענין הוא כי בחי' מדבר שור שם הוא בחי' הסתר והצמצום דאור אלקי' מאוד רק מרחוק ובהעלם נראה הי', ע"כ תגדל שם התשוקה והצמאון לראות שם אור אלקי' חיים, כמו דוד במדבר יהוד[ה] כו' שנק' ארץ ציה כו' בלי מים דחסדי' העליוני' אמר צמאה לך נפשי כו' וכמו בזמן הגלות שמצד עוצם הסתר אלקי' יגדל בבני' כח הצמאון ברשפי' אש התשוקה בבחינת המרירו' כנ"ל (וכמו וימררו את חייהם דכני' כו'). אך לבחי' מרירו' וצמאון זה לומר מתי אבוא ואראה פני אלקי' כו' יש המתק' במי החסדי' הטובי' שהוא בחי' גילוי אור האלקי' בבחי' שוב שהוא בחי' החדוה והתענוג [להתענג] על ה' באה"ר כו', וכמו מים היפים ומתוקי' ביותר שיכולים להמתיק מים המרים ולהפכם למתיקו' ג"כ. אמנם זהו ככירור דנוגה דיצי' ודעשי' כשאין הרע רע גמור רק מעורב בטוב ויכול לאכפיי' ולאהפכא חשובא לנהורא ומרירו למתיקו' ע"כ ממילא יכול להיו' המתק' הדינין הקשין שנאחזו' שם, אבל בבחי' רע גמור דגבו' הקשו' שאין בהם טוב כלל וכגה"ט לגמרי נק' מות ורע ומר ממות כו' וכנ"ל אי"א שיהופך למתיקו' גם ע"י מים מתוקי' היפים ביותר, ומה גם במקום שאין שם גילוי אור החסדי' דשם הוי' כמו באחוריים דאחוריים דשם אלקי' במ"ח צירופי' האחרוני' וזה בחי' מדבר שור שהראי' זו בא לנקל מרחוק מאוד, שם לא מצאו מים כלל להמתיק הדינים, וע"כ בבואם מרתה ששם מים המרים ורעים בעצם בלי תערובות טוב כלל לא יכלו לשתות כלל כי מרים הם בעצם אם לא ע"י בחי' התשוקה האמיתי' להפוך גם הרע גמור ומרירות העצם למתיקו', וזה לא הי' בכוחם מפני שהסיעם והורידם מי"ס למדבר שור כו' כנ"ל, עד שהוכרח משה לצעוק אל ה' ויורהו ה' עץ וישלך אל המים

מזמור לדוד . . . צמאך לך נפשי: תהלים טג, א"ב (בזמון המדר). ראה מאמרי אדה"א בראשית ע' קכ.
 וישן ויקרא חיא' ע' קה. וישן: דברים ח"ד ע' א'תסב. וישן.
 וימררו את חייהם: שמות א, יד.
 שויה דכני' — לומר: ל' יש המתקה לומר.
 מתי אבוא ואראה פני אלקי': תהלים מג, ג.
 ויורהו ה' עץ . . . עתה: בשלח טו, כה. ראה ספר הבחיר (סני"ב) סקס"א. מאמרי אדה"א דברים חיא' ע' קה.
 וישן.

וימתקו המים דהיינו מבחי' עה"ח שכולו טוב ואין שם אחיזה לרע ומות כלל וכלל כי הוא למעלה מעה"ד טו"ר כו' ונק' אילנא דחיי שכולו חיים וטוב (ומשם ה' שורש משה בשורש ח"ע הפנימי' דתו' שנאמר בו כי טוב בטיית רבתי כידוע), והוא שורש התו' הקדומה שנאמ' בה עץ חיים היא כו', והוא בחי' המתיקו' והטוב בעצם כי עד שנמתקו בו המים המרים האלה ונהפכו בעצם למתיקו' דהיינו שהמרירו' בעצם נהפכו למתיקו' ונעשה תוקף כח במתיקו' כענין קטיגור עצמו נעשה סניגור וכמות עצמו שנהפך לחיים שהקללה עצמה נעשה ברכה כו', שזהו למעלה מבחי' הביורורי' דחכ' הנגלה שבתו' שהוא רק לברר ולהבדיל בעה"ד טו"ר כו' שבזה ג"כ נמתקו כל הדינין הקשי' בעצם (כענין סליחת עוונות ביו"כ שזדונות עצמ' נעשו כזכיות כו'). וזהו וישלך אל המים שנק' השלכה ויריד' כי יריד' גדולה הוא מה שנמשך וירוד מעה"ח דתו' במים המרים להמתיק בעצם כו' וד"ל.

וַנִּמְצָא מוכן עכ"פ שנסיעה זאת שהסיעם משה בע"כ מי"ס למדבר שור שזהו ירידה גדולה ועצומה מעלמא דאתכסייא דהיינו מעצם התענוג ושעשועי' שבתור"מ כמו שהוא למעלה במהו"ע ית' כמו שיהי' לעוה"ב עלדא"ג במל' דאצי' בני"ע ששם בא אור האלקי' בהסתר וצמצום גדול אשר ע"כ נקרא מדבר שור ברא' מרחוק כו' כניל ושם מתחיל עה"ד טו"ר כניל, ואמנם בקיים ה' בבחי' עלי' גדולה, והרי יש כאן עלי' ויריד' כו', וכך ה' בכל המסעות [שבמדבר] בבחי' עליות וירידות היינו אחרי עלי' יריד' ואחרי יריד' עלי' (להיותו בבחי' שם מ"ב כמשי"ת). והנה אחר שיצאו למדבר שור אצי"פ שהלכו בלי מים מ"מ נק' עלי' לגבי נסיעה שאחרי' שהוא מ"ש ויבואו מרתה שהן בחי' מים המרים ממש שאין להם מתיקו' ובירור כלל, ועכ"ז הרי מיד ה' להם בחי' עלי' גדולה במה שהשליך עה"ח למים המרים דמרה ונמתקו המים ועלו להיות בבחי' הטוב והמתיקות בעצם כניל, שזהו שנמתקו הדינין בעצם ונעשו עצם חסדים טובים כו' כניל. ומחמת זה שטעמו מתיקות דעה"ח ממש שהמתיקו למים המרים דמרה אז ה' להם כח לעלות בנסיעה הזאת שנסעו ממרה ויבואו אלימה ושם י"ב עיינות מים וע' תמרים, הי"ב עיינות מים לנגד י"ב השבטים לכל שבט מעיין הח"ע נובע מבירור ח"ת דהיינו עינות מים כמו ותרד העיינה כו' להחיות שרש נשמתו למעלה במ"ע

משה . . . כי טוב בטיית רבתי: שמות ב, ב וראה מנחת שי שם. ראה מאמרי אדה"א דברים ח"א ע"ז. ושי"ג במדבר ח"ב ע' תשמ"ד.

עץ חיים היא: משלי ג, יח. ראה מאמרי אדה"א בראשית ע' קג. ושי"ג. קטיגור . . . סניגור . . . שהקללה . . . ברכה: ראה מאמרי אדה"א דברים ח"א שם. ושי"ג ח"ב ע' תקפו וע' תרסב.

שזדונות עצמי נעשו כזכיות: ראה יומא טו, ב. מאמרי אדה"א בראשית ע' סג. ושי"ג. ויבואו אלימה ושם . . . תמרים . . . לנגד י"ב השבטים: בשלח טו, כו. ראה ממילאת הובא ברשי' שם. ותרד העיינה: חיי שרה כד, טז.

דתו' הקדומ' כמ"ש ביום ההוא יצא מים כו', וע' תמרים נגד ע' נפש דיעקב הכללים (ששרשן בז"ת דאי"ק והם ע' שנים דאדה"ר כו'). ואחרי עלי' זאת באו למדבר סין ושם ירדו בירידה גדולה מעלי' גדולה כזו, והוא מ"ש וילוננו כל עדת כו' ויאמרו מי יתן מותינו כו' בשבתינו על סיר הבשר באכלינו לחם לשובע כו', הרי ירדו להתאוות תאוה גופנ' דבשר ולחם גשמי אחר שראו אור גדול כזה בקי"ס ובעה"ח שנשלך למי המרה ושתי' [עשר'] מעיינות מים כו' ובחרו יותר בלחם ובשר כו' ואמרו מי יתן מותינו כו'. אך מיד ה' להם עלי' גדולה, והוא בהמשכת המן שנק' לחם מן השמים שא' הנני ממטיר לכם לחם מן השמים כו' שהי' בבחי' מזון העליון הרוחני שנק' מזונא דח"ע הפנימית כמ"ש בזוהר, וגם מאכל בשר השליו (שהוא למעלה מבשר בהמה ועוף הארץ כי השליו מן הים [הוא] כמ"ש כפ' בהעלותך ויגזו שלום מן הים כו' כמ"ש [שם] באורך). ואחרי עלי' גדולה כזאת באכיל' המן באו ממדבר סין לרפידיים ולא ה' [שם] מים לשתות כו' וירדו ביריד' גדולה וירב העם עם משה כו' למה זה העליתנו ממצרים להמית אותנו כו', ועלו מיד שהכה צור ויזבו מים שהן בבחי' גבורי' עליונו' דצור עילאה כו', ואז ה' יכול עמלק ללחום בישראל מפני ירידתם במדריגה כ"כ ברפידיים כו', ויסעו מרפידיים ויבואו מדבר סיני ושם ה' עלי' גדולה במית כו', ויסעו ממ"ס ויחנו בקברות התאוה כו' (וכפ' [אלה] מסעי מבוא' סדר המסעו' בשינוי מכפי המסעו' שאמ' כאן שלא נזכר שם מדבר שור ומאילים לי"ס ומי"ס למדבר סין וממדבר סין לדפקה ומדפקה לאלוש ומאלוש לרפידי' כו'). ועד"ז ה' כל המ"ב מסעות הכל בדרך עלי' ויריד'.

וְשׂוֹרֵשׁ הָעֵינַן הוא לפי שעיקר [ענין] נסיעתם במדבר ה' בבחי' עלי' להעלותם לא"י ארץ טובה ורחבה כו' וזת חלב ודבש כו' שנק' ארץ החיים העליונה וארץ חפץ שמפני זה נאמ' ארץ אשר ה' אלקי' דורש אותה כו' ומה גם בקיום המצות התלו' בארץ, ע"כ ה' צריך להיות ע"י בחי'

ביום ההוא יצא מים: זכרי' יד, ת.

וע' תמרים נגד ע' נפש דיעקב: ראה זהר חדש בשלח ל, ד.

וילוננו כל עדת . . . ויאמרו מי יתן: בשלח טו, ב. ג. (בדילוג).

הנני ממטיר לכם . . . מוננא דחי"ע: בשלח טז, ד. ראה זהר בשלח טכ, א.

כפ' בהעלותך ויגש שלום מן היס: יא, לא.

ירב העם עם משה . . . למה זה העליתנו . . . אותנו: בשלח יז, ב. ג. (ושם: אותי).

שהכה צור ויזבו מים . . . עמלק ללחום: בשלח שם, ה. שם, ח ואילך.

ויסעו מרפידיים . . . ויסעו ממ"ס: יתרו יט, כ. מסעי לג, טז.

(וכפ' [אלה] מסעו' לג, ח-יד.

ארץ טובה ורחבה . . . ודבש: שמות ג, ח.

לא"י . . . ארץ החיים העליונה: ראה לעיל ע' טז. מאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע' קד. ושי"ג דברים ח"א ע'

קה. ושי"ג דברים ח"ד ע' א'חטא.

לא"י . . . וארץ חפץ: נסמן לעיל ע' סה.

ארץ אשר ה' אלקי' דורש אותה: עקב יא, יב.

שם מ"ב שהוא בבחי' הגבורה וכלול מרו"ש חו"ג עלי' ויריד' שזהו כללות ענין המסעות שהיו בבחי' רו"ש נסיע' וחניה כמ"ש ע"פ ה' יחנו וע"פ ה' יסעו, וכמ"ש בוורה עמ"ש ויהי בנסוע הארון ויאמר קומה ה' ובנוחה יאמר שובה ה', וכידוע בענין שם מ"ב שהוא בכל עלי' דוקא וכל עלי' א"א בלא עלי' ויריד' יחד, כמו במלאכ' דבתי' שש כנפים לא' בשתים יכסה פניו [כו'] ובשתים יעופף לפי שעולים בבחי' הגבו' דעלי' זו בבחי' רו"ש כמ"ש והחיות רו"ש כו', ורו"ש יעופף כמו העוף הפורח בכנפי' שמוריד כנף א' למטה והב' מעלה ושט בו שהוא מנדנד [בכנפיו] למעלה ולמטה ובאמצעות זה עולה למעלה, וכאור הנר שמתנ[ענע] כו' וכשט במים שמתנדנד בידים כו'. וכך הוא ענין הנסיעה שא"א בלא חניה ואח"כ נוסע כו' [ולכך] ה"ו בכל המסעות בחנ"ו ונסיע' בעלי' אחר יריד' ויריד' אחר עלי' כו', דהיינו לפעמים בבחי' החסד ולפעמים בבחי' הגבו' [והוא] לפי אופן התכללו' המדו' שם מ"ב שהן ז' מדות כ"א כלול משהו ויש חסד שבגבו' וגבו' שבחסד כי כל מדה כלולה מזולתה כידוע, וע"כ גם בכל נסיעה ה"ו כלול מחו"ג דגם בכל נסיעה שה"ו בדרך יריד' ה"ו שם עלי', כמו כאן בנסיעתם למרה בבחי' הדינין הקשין ומרים הרי ה"ו שם בחי' המתק[ת] הדיני' במקור החסד' הטוב' דעה[ת] כנ"ל שזהו מבחי' גבו' שבחסד דח"ע שנק' גבורו' ממותקו' כידוע, וכך ה"ו בנסיעתם למדבר סין שנתאוו לבשר ולחם נמשך להם המן כו', ועד"ז ה"ו בכל המסעות, ולהיפך שבעלי' ה"ו ירידה ואחר היריד' עלי', וכז"ו ה"ו הכנה לעלי' האמיתית לכניסתם [לא"י] בקיום המצות [בפר"מ] שצ"ל באו"ר שזהו בבחי' רו"ש, ויש מצות שהן בבחי' העלאה [כ]קרבנו' ותרומו' ומעשרו' ויש הרבה מצות שהן בבחי' החסד' כו' כמ"ש במ"א וד"ל (וע"כ נכתבו [כל] המסעות ע"י משה דוקא כמ"ש אלה מסעי בני' ויכתוב משה מסעיהם למוצאיהם כו' לפי אופן הצריך לביורו' דרפ"ח כו' ע"י שם מ"ה דח"ע דתנ"מ] כו' כמ"ש שם). וזהו שלפעמ' היו נוסעים ביום בבחי' חסד כמ"ש

ע"פ ה' יחנו: בהעלותך ט, ב, כג.

וכמ"ש בוורה . . . ויהי בנסוע . . . ובנוחה יאמר: בהעלותך י, לה (בדילוג). שם, לו. ראה זהר בהעלותך קנה, א ובביאורי הזהר לשם (צ, א ואילך).

שם מ"ב: ראה זהר תרומה קלב, ב. פרדס שערי (כא) פרטי השמות פ"ב. פ"ג. לקוטי תורה מסעי צב, ב. בסמוך בפנים ובהערות הכאות.

שם מ"ב . . . עלי': ראה מאמרי אדה"ו פרשיות התורה ח"ב ע' תשטו ובהנסמן לשם.

שש כנפים לא' . . . והחיות רו"ש: ישע"י ו, ב. יחזקאל א, יד.

דשם מ"ב שהן ז' מדות כ"א כלול משהו: ראה לקוטי תורה מסעי פח, ג ואילך. פד, ט ואילך. צב, א. ספר המאמרים תקס"ג ח"ב ע' תרלה ואילך. ע' תרגם ואילך וע' תשצו. תקס"ח ח"א ע' שם. מאמרי אדה"א במדבר ח"א ע' רה.

מצות שהן בבחי' העלאה . . . בבחי' החסד": ראה לעיל ע' כב. ושי"ג.

אלה מסעי בני' ויכתוב משה מסעיהם למוצאיהם: מסעי לג, א. שם, ב (בדילוג). ראה גם ספר המאמרים תקס"ג ח"ב ע' תרלה ואילך וע' תרנז. לקוטי תורה מסעי צב, א.

ביום בבחי' חסד: ראה פרדס שערי (כג) ערכי הכינויים בערכו. ספר המאמרים תקס"ה ח"ב ע' תר. לקוטי תורה אמור לה, ד.

כי חסד אל כל היום, ולפעמי' היו נוסעי' בלילה שהוא בכח' הגבור' [ד]שם אד' דיב'ש הלילה [הם] י"ב צרופי' אד' וי"ב צירופי' דיום [הם] י"ב צירופי' הוי' כידוע, והכל הי' מסיעם משה עפי' ה' בכח' ההעלאה דשם מ"ב דוקא להיותו בכח' הגבו' (כמו שם מ"ב דאנא בכח כו' שאו' קודם קבלת שבת שאז עליי' העולמו' וכן בקי'ש שעל המטה כידוע), וכידוע בשם הה"מ ז"ל שלא רצה לקרות בס"ת שהי' ב' תיבות דעלמון דבלתימ[ה] עלמון בסוף שיטה ודבלתימ' בתחילת שיטה ב' לפי שנסיעה זו נגד אות צדי"ק דצעקתינו שנחלקה אות צדיק ל"י ונ' כו' וד"ל.

והנה מעתה י"ל מ"ש בפ' הזאת אחר שהשליך מעה"ח למי מרה וימתקו המים שם לו חוק ומשפט ושם נסהו ויאמר אם שמוע תשמע בקול ה' אלקיך והישר בעיניו תעשה והאזנת למצותיו ושמרת כל חוקיו כל המחלה אשר שמתו במצרים לא אשים עליך כי אני ה' רופאיך, ולכאור' אין זה מוכן מה שייכות יש לענין המתקות המים דמרה בעה"ח שע"ז הוא שאמר שם דוקא שם לו חוק ומשפט כו' אם שמוע כו' ומה ענין חוק ומשפט להרפואה מן המחלה כו', ועוד מ"ש בסוף כל המחלה כו' לא אשים עליך כלל כי אני ה' רופאיך כו' ולא ע"י תו"מ דוקא כו'. אך הנה ידוע שהתו' מביאה רפואה לאדם כמאמ' חש בראשו יעסוק בתו' כו' עד ולכל בשרו מרפא כו', מה ענין הרפואה לעסק התו' כו', ועוד שהרי א' רפאני ה' וארפא כו', וגם הרי אמר הסולח לכל עונייכי הרופא כו' שע"י תשוב' שסולח העון שממנו החולי והמות אז ירפא לכל תחלואייכי כו', וע"כ הקדים בש"ע השיבינו ואח"כ סלח לנו כו' ואח"כ רפאינו כו' כידוע.

אך הנה יש להקדי' תחלה ביאור הפסוק רפאות תהי לשרך ושקוי לעצמותיך, וי"ל איך שייך רפואה לטבורו של אדם שהוא סתום כו',

כי [ד]: ליתא] חסד אל כל היום: תהלים נב, ג [בהוספת תיבת כ"י, וכה בספר המאמרים תקס"ז כאן ע' קנב. ד"ה בכ"ה בכסליו מכ"כ אדה"א (קה"ח תשמ"ט) ע' 4].
דיב'ש הלילה [הם] י"ב צירופי' אד' . . . הוי': נטמן לעיל ע' קה.
שם מ"ב דאנא בכח: ראה לקמו ע' רעו. מאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע' שנט. ושי"נ. דרובי חתונה ח"א ע' עא. בהנסמן בהערות שלפניו.
דאנא בכח . . . שאו' קודם קבלת שבת . . . בקי'ש שעל המטה: ראה סידור האריז"ל ואדה"ז במקומו. לקמו ע' רעו ואילך. בהנסמן בהערות שלפניו.
בשם הרים . . . דעלמון דבלתימ[ה]: מסעי לג, מו. מו. ראה ספר המאמרים תקס"ה ח"ב ע' תשצו.
דעלמון דבלתימ[ה] . . . נסיעה זו נגד . . . דצעקתינו: ראה גם סוף קונטרס שפת אמת שכס"ט אמת ליעקב.

אות צדיק ל"י ונ': ראה שולחן ערוך אדה"ז הל' תפילין סל"ו אות ג'.
שם שם לו . . . ויאמר אם שמוע תשמע בקול [ד': לקול]: בשלח טו, כה. כו.
חש בראשו . . . ולכל בשרו מרפא: עירובין נד, א. משלי ד, כב.
רפאני ה' וארפא: ירמ"י יד, ד"ה: רפאנו ה' ונרפא — תפלת שמו"ע.
הסולח לכל עונייכי הרופא . . . לכל תחלואייכי: תהלים קג, ג.
רפאות חתי לשרך: משלי ג, ג. — מכאן ואילך מיוסד על ד"ה זה שנדפס בחורה אור מגילת אסתר כפר,

ועוד שהתו' נק' מזון ולא רפואה כמ"ש לכו לחמו בלחמי כו' ואיך שייך המזון לטבור כו'. אך הנה כתי' ש[ר]רך אגן הסהר כו', להיות שהגם שהתו' נק' מזון לנפש אבל יש ב' מיני מזון והן ב' מיני אכילה [אכילה] פנימי' ואכילה חיצוני', אכילה הפנימי' הוא מה שהולד אוכל בבטן אמו ממה שאמו אוכלת שהוא דרך הטבור שפתוח הוא בהיותו בבטן אמו, ואכילה חיצונית הוא דרך הטבע מה שאוכל דרך הפה שנפתח הסתום בהולדו, דגם שבמ"א בפי' וראו מבואר דאכילה זו דרך הפה בטעמי בחיך פנימי' יותר מאכילה דרך הטבור שנכנס למעיו, מי' נק' אכילה פנימי' כמש"ת. דהנה אכילה זו שאוכל המאכל דרך הפה הרי המאכל עצמו כלחם וכה"ג גשמי הוא (ומעורב טו"ר שהרי [חלק] הפסולת יוצא ממנו לחוץ) ואינו ראוי לחיות ומזון עדיין, רק אחר שיטחון המאכל בשיניים היטיב הדק שנחלק לחלקי' קטנים ונעשה רך, אבל שאינו לועס בשיניו ונשאר הלחם שלם בגסותו כשיורד לקיבה אינו מתעכל ומתבשל שם ולא יהי' למזון כו', אך כאשר השיניים טוחנים אותו היטיב אז כשיורד לקיבה מתעכל שם [ומתבשל שם] היטיב ויכול להיות למזון ושובע, והרי יש כאן ב' בירורים, א' הבירור בטחינה בשיניים והב' בעיכול ובישול המאכל בקיבה שנברר שם בבירור פנימי יותר, שבטחינה בשיניים אין בו בירור בעצם עדיין כי הוא בחומריו כמו שהוא רק שנעשה רך ודק כו', אבל בעיכול ובישול הקיבה נברר ממנו בחי' הפנימי' שהוא בחי' אור וחיות הרוחני שבו ונבדל ממנו החיצוני' וגסות ופסולת גם מן הפנימי' שבו מתביר עוד ונעשה חיות בדם הוא הנפש ממש, כידוע שהמאכל נהפך תחילה לדם בכבד ששם הנפש, ומן הכבד עולה עוד בבירור פנימי יותר להקי' תוס' אור החיות הרוחני יותר כרוח החיים שבלב ע"י שנהפך לדם מובחר יותר בחלל השמאלי שבלב כידוע, ומן הלב עולה עוד בבירור הפנימי יותר מכולם והוא תוס' אור וחיות רוחני כמוח דחויב לחזק אור השכל ודעת הרוחני הרבה יותר, כמ"ש ר"נ עד דלא אכילנא כו' וגם התינוק אי' לקרות או"א עד שיטעם טעם [דגן שהוא ה]לחם דוקא וזהו שהלחם בחכ' כידוע, ואחר שעלה לשלימות הבירור במוחין שבראש שנשלם בחי' רוחני' המאכל בתכלית אזי חוזר ונמשך אור וחיות הרוחני זה שבמוח אל הלב ומן הלב לכל האיברי' לחזקם באור וחיות חדש כו' (והוא לאחר עיכול שש עשות

לכו לחמו בלחמי . . שרררך אגן הסוהר: משלי ט, ה. שיר השירים ז, ג.

שהולד אוכל . . ממה שאמו אוכלת: נדה ל, ב.

שבמ"א בפי' וראו: ספר המאמרים תפסיב ח"א ע' קלו. ע' קלו ואילך. תורת חיים וראו צו, ב, צו, ב. שרה להיות — הרוחני . . וחיות: ד' ליתא. וכנראה נשמט מפני תיבות הדומות: החיות [ד' וחיות] . . וחיות.

כמש"ן ר"נ עד דלא אכילנא: נסמן לעיל ע' ה.

התינוק אי' לקרות או"א [ד"ה: אבא]: ראה ברכות מ, סע"א. מאמרי אדה"א דברים ח"א ע' רמא. ושי"נ ח"ד ע' אישסה. במדבר ח"ג ע' אירב וע' איריו ואילך.

שהלחם בחכ': בסידור שער בהמ"ז קו, ד: כמ"ש בע"ח [ראה הנסמן במאמרי אדה"א דברים ח"ד ע' אישסה] דלחם בני' מולא.

שנשלם רוחני' המאכל במוח וחוזר ונמשך [דרך] עורקי' וגידים ברוח החיים כו', ואמנם גם מיד שאכל לחם ושבע נפשו ויסעד הלב ויחזק הגוף רק שהוא בגשמי' החיות בדם הנפש ולא ברוחני' של המוחין כו' (ומ"ש עד דלא אכילנא כו' משמע שהלחם והבשר מיד באכלם מחזק גם המוחין, ומ"ש לחם לבב אנוש יסעד היינו שיסעוד ללב לקבל חיזוק שפע המוחין ובלא לחם מסתלק המוח מן הלב כו' כמ"ש במ"א.

ונמצא מוכן עכ"פ מזה שאכילה זאת דרך הפה נק' אכילה חיצוני' מב' טעמי', הא' מצד גופו של מאכל שצריך לבוא לכמה בירורי' ע"ד הנ"ל זו למעלה מזו עד שנעשה בחי' אור וחיות רוחני להיות מזון לנפש שבדם ולב ומוח בכלל ופרט לחיזוק כל האיברי' ואחר הכדלת הפנימי' מן החיצוני' כנ"ל, וטעם הב' מצד סדר והדרגה של אכילה זאת שאוכל המאכל הגשמי בפה תחילה וצריך ללעסו בשיניים לרככו, ואח"כ נשלה ויורד מן הפה אל הקיבה (אחר טעמת החיך שטועם הרוחני שבו תחילה כו' וד"ל), ובקיבה מתברר עוד בירור שני להתהפך לחיות רוחני בדם ובאיברי' כנ"ל, שכו' להבדיל החיצוני' וגסות שבו ולהוציא בחי' הרוחני החיות שבו כו' שמפני [טעם זה] נשלה המאכל מכלי אל כלי להתברר בכמה בירורים שונים, ואח"כ בירידת האור ושפע הפנימי' הנבחר ממנו בתכלית במוחין דחור"ב ג"כ נמשך מכלי אל כלי מגבוה לנמוך ללב ואיברי' ומתחלק לכל אבר ואבר כפי מזגו [ותכונתו] ולא יחליף בין זה לזה כו' ומברר כל הפסולת שיודחה לחוץ, והכל ממוחין שבראש שממשיך חיות המאכל הרוחני לכל הגוף כנ"ל וד"ל.

והדוגמא מכ"ז יוכן ג"כ בבחי' לחם ומזון דתו' הנגלית לנו שבאה בהתלבשו' בדברים גשמיים בעה"ד טו"ר בטומאה וטהרה או"ה כשר ופסול כו' שנא' בה לכו לחמו בלחמי כנ"ל שנק' אכילה חיצוני' ע"ד הנ"ל במאכל לחם גשמי, ואחר שהתו' נק' מזון לנשמה האלקי' כמ"ש כי אמרת חייטני כו' וכתו' ותורתך בתוך מעי כו', וכמו המאכל הגשמי אינו נעשה לחיות ומזון גשמי לנפש החיוני' כ"א ע"י [בירורים רבים כנ"ל, כך המזון דלחם דתו' אינו נעשה לחיות אלקית רוחני לנשמות כ"א ע"י] ריבוי הביורורי', דהיינו שתחילה יאכל לחם דתו' בפה דוקא כידוע דעיקר מצות ת"ת הוא בדבור כפה דוקא כמ"ש ודברת בם וכתו' למען תהי' תורת ה' בפיד

לחם לבב אנוש יסעד: תהלים קד, טו [ושם: ולחם — ראה ספר המאמרים חקס"ד ע' נא. מאמרי אדה"א במדבר ח"ב ע' תשנה. ח"ג ע' אר"ז]. ראה לקוטי תורה שלח מא, ד. שיר השירים כה, ב. מאמרי אדה"א במדבר ח"ג פס.

כי אמרת חייטני . . . ותורתך בתוך מעי: תהלים קט, ג. שם מ, ט.
דעיקר מצות ת"ת הוא בדבור: ראה ה"ל ת"ת לאדה"א פ"ב ה"כ. לעיל ע' צט. לקמן ס"ע קפג. מאמרי אדה"א דברים ח"א ע' רמ. וש"נ. בראשית ע' תקכד. וש"נ.
ודברת בם . . . למען תהי' תורת ה' בפיד: ואתחנן ה. ז. בא יג, ט.

דוקא ואשים דברי בפיד וכה"ג, דגם שלחם דתו' נקי מזון אבל אמר ע"ז [כי] לא על הלחם לבדו (כמו שהוא בגסותו ושלימותו כו') יחי' האדם כו' כי על כל מוצא פי ה' יחי' כו' למוציאיהם בפה דוקא ודוקא ע"י הטחינה בשיניים שזה הנקי' כמו גרש כרמל כו' שטוחן הדברים בדבור לפרש הדברים היטיב הדק לחלקי' רבים שנקי' דיניק] דדייק וחני כמו הלועס בשיניים, והוא הנקי' ליבון הלכתא שזוהו בליב שיניים שמקבלים מליב נ"ח כמ"ש שינייך כו' וטועם טעם החכ' שבתו' בטעימת החיך כמ"ש וחיך יטעם אוכל דחכ' כו', ואח"כ מתברר להם זה דתורה בירור שני ששם יהופך לחיות אלקי' ולברר בין טו"ר כו', והוא מ"ש ותורתך בתוך מעי כו' וכמו הקיבה שמבשל המאכל כנייל (ולמעלה נקי' קרביים שמחלקי' המזון האלקי ומכדילים ומבררים הפנימי' מחיצוני' כמ"ש וכל קרבי את שם קדשו כמ"ש בזוהר), ועולה עוד ומתברר כדפי' לדם הוא הנפש [ב]כבוד, ומשם עולה המובחר ללב ומלב למוח לחזק אור וחיות הנשמה במוחין ומדות כמ"ש כי הוא חיך ממש כו' (ולכך א' שמכריזין בג"ע אשרי מי שבא לכאן להנות מזיו כו' ותלמודו שלמד בעוה"ז בידו כו' דהיינו לאחר שמילא כריסו בתלמוד ופוסקי' להחיו' הנשמ' שבגוף בשלימות הברורי' דעה"ד טו"ר), וכמ"ש ראה נתתי לפניך כו' החיים והטוב כו' ובחרת בחיים כו', ואח"כ נמשך אור וחיות דתו' לכל האיברי' דנשמה גם לכח ההילוך שברגל כמו ילכו מחיל כו' והוא ההילוך במצות מעשיות, וזהו דתית כנגד כולם דתו' אור להאיר לכל רמ"ח מ"ע שהו רמ"ח איברי' כו', וזהו אחר העלאה דמזון דתו' במוח החכ' לחזקו יורד ונמשך ממוח ללב ומשם לכל האיברי' כנייל במזון דלחם גשמי כו'.

וְכִי־נָקַל אֲכִילָה חִיצוֹנִי מִבְּ טַעֲמִים הַנִּיל, א' מַצַּד גּוֹפוֹ שֶׁל מֵאֵל דַּחֲכִי דַתּוֹ שְׂבֵא בַהֲחֻלְבֻשׁוֹ כַּמֵּה בִירוּרִים מְכִילֵי אֵל כְּלֵי בִפֶּה וּבְשִׁנָּיִם כּוֹ

ואשים דברי בפיד: ישעי' נא, טז.

(כי) לא על הלחם . . . למוציאיהם בפה: עקב ת, ג, משלי ת, כב, ערובין נד, א. ראה מאמרי אדה"א בראשית ע' תפד"ו, ושי"ן.

גרש כרמל: ויקרא ב, יד. ראה מאמרי אדה"א שם, ושי"ן.

ליבון הלכתא: ראה לקמן ס"ע קטג ואילך, ושי"ן.

בליב שיניים . . . מליב נ"ח: ראה עץ חיים שער (כח) העיבורים פ"ה. מאמרי אדה"א בראשית ע' חקעד, ושי"ן.

כתיש שינייך: שיר השירים ג, ה.

וחיך יטעם אוכל: איוב יב, יא [ושם: אוכל יטעם]. לד, ג [ושם: יטעם לאכל]. ראה מאמרי אדה"א דברים ח"ב ע' תרסב, ושי"ן. במדבר ח"ב ע' תג וע' תתלו.

וכל קרבי את שם קדשו: תהלים קג, א. ראה זר לך סו, סע"א. (רע"א מהימנא) סינחס רלד, ב. מאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ע' תרסח, ושי"ן. בראשית ע' קיג, ושי"ן.

כי הוא חיך . . . אשרי מי שבא לכאן: נצבים ל, כ. פסחים ג, א.

ראה נתתי לפניך . . . ובחרת בחיים: נטמן לעיל ע' ד, נצבים שם.

ילכו מחיל . . . דתית כנגד כולם: תהלים פד, ת. פאה בתחלתה.

רמ"ח מ"ע שהו רמ"ח איברי': ראה תקוני זר תיל (עד, סע"א). הנסמן במאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע' ק, דברים ח"ד ע' אקצא.

לברר בעה"ד טו"ר דהיינו בעשי' לברר פנימי' מחיצוני' (עד שהרע ופסולת יודחה לחוץ וטמא טמא יקרא והפנימי' והטוב וחיים יחי' נשמה כמו מזון גשמי הנזיל, שזהו כל עיקר התו' להבדיל בין טו"ר כו'), והב' מצד סדר והדרגה דאכילה זה כמו מפה לקיבה כו' עד שנעשה מזון אלקי' לנשמי' לברר לנהיט בסו"מ ועי"ט כו', וגם ביריד' אור דתו' ממוח ללב נמשך בכמה מיני כלים [מכלים] שונים שהן ס' מסכתות כו' עד שנמשך כח וחיות גם להילוך שברגל (כענין דוק בככי ותשכח ב[נג]רי כו', וראי' לזה דגם בעדן א' עין לא ראתה כו' יעשה למחכה לו וא' בזהר למאן דדייק מילי דחכמ' דוקא כו', והפסולת והרע כלומד שלא לש"ש ולומד ואינו עושה למשמאילים [בה] סמא דמותא כמשי"ת).

אך הגה אכילה הב' נקי אכילה פנימית והיא האכילה שהולד אוכל בבטן אמו ממה שאמו אוכלת כו'. והענין כידוע דהולד במעי אמו ראשו בין ברכיו כו' וטבורו פתוח ופיו סתום כו', וא"כ מאחר שפיו סתום א"א להיו' מזון הולד דרך פיו כאכילת אדם, ועוד שא"א שיקבל המאכל הגשמי למזון גם בכירוריו שונים בקיבה כי עובר ירך אמו הוא ואינו בריה בפ"ע כלל א"כ מזונו דרך טבורו הפתוח, ולא שגשם המזון יכנס במעיו דרך טבורו ויתבשל בקיבה כאכילת מזון דרך הפה אלא אכילה זו נקי' אכילה פנימית דהיינו מזון רוחני ודק ביותר שנמשך בפי טבורו בחי' רוחני' חיות המאכל שאמו אוכלת אשר כבר מבורר בתכלי', שהוא לאחר שנברר המאכל הטיב בבטן אמו והיו' לחיות רוחני חולקת המבורר ודק שבו ונכנס בפי טבור הולד להיו' לו לחיו' רוחני ומזון דק ונעלם ביותר הרבה יותר מדקות יניק' החלב לאחר לידתו, דגם שמגדל חומר גופו ומדותיו ושכלו להיות מוכן לקבל הצורה בגידולו, זהו רק בחי' הגדלות הגשמי דחומר וצורה לגידול השכל ומדות שימזגו בכלים דמוח ולב ואיברי' בבחי' או"כ דגרי"ג וכן גידול שני דמאכל לחם שמחבר הצורה בחומר עד שיגדל והיו' בן ע' שנה שעזי' א' אך בצלם יתהלך איש בחי' צדיק דצלם שהוא גידול גרי"ג בכלים כו', אבל גידול הולד בבטן אמו הוא מבחי' המקיפי' דחי' יחיד' בהעלם עצם הנפש שלמעלה מגרי"ג, שזהו למיד מ"ם דצלם שמאירי' מההעלם לגילוי' להיו' בו כח להשכיל כל

וטמא טמא יקרא: לשון הכתוב תוריע יג, מה.

דוק בככי ותשכח בנגרי: שבת קנב, א. ראה מאמרי אדה"א במדבר חי"ב ע' תעב.

בעדן א' עין לא ראתה: ראה ברכות לד, ב. ישעי' סד, ג.

למאן דדייק מילי דחכמ': ראה זהר חיי שרה קל, ב. הנסמן בכאמרי אדה"א דברים ח"ד ע' איתסו.

למשמאילים (בה) סמא דמותא: שבת פח, ב.

דהולד . . . ראשו בין ברכיו: גדה ל, ב.

עובר ירך אמו: גישון כג, ב.

אך בצלם יתהלך איש . . . צדיק . . . למיד מ"ם דצלם: חללים לט, ז. ראה מאמרי אדה"א דברים ח"ב ע' תצח ואילך, ובהנסמן שם ובריש המאמר שם.

שכל ולהיות בו גידול המדות ברוה בלב ונפש [ב]דם כל ימי חייו, וז"ש מי יתנני כירחי קדם דוקא בחי' עובר בבטן שמלמדין אותו כל התו' כמשיית, וזה בחי' רוחני' המאכל לאחר שנברר בכל הבירורי' בקיבה ועלה ללב ומוחין דאימא וחוזר ויורד למטה ללב וכבד כניל שזהו בחי' פנימי' אור וחיות דמוחין [ד]אימא מן המאכל שאכלה הוא מה שנכנס בטבור הולד לזונו ולפרנסו במוזן הנעלם שמוה יבוא ויומשך כל כוחות נפשו שבהעלם ומקיפי' לבוא בגילוי (להיות בו כל הימים גידול המוחין ומדות מהעלם לגילוי) כו'. וכיז' הרי הכל בא ונמשך רק ממוחין למדות דאימא מן המאכלי' שאוכלת בעיבורה ומוה יגדל הולד בט"ח רק [מ]מה שאמו אוכלת, והיינו כל בחי' פנימי' המוחין ומדות שנתוספי' באמו ע"י המאכל שאוכלת אחר שנתברר בתכלי' כניל. וזהו שאוכל הולד דרך טבורו הפתוח וע"כ נק' אכילה פנימי' לפי שאוכל מיד בבחי' הפנימי' הרוחני היותר נבחר ובלא סדר והדרגה מכלי לכלי בדרך הפה כו' אלא שיוגכ בחי' הפנימי' דמוחין דאימא מטבורו כמו שהוא וממעיז נמשך ללבו ומוחו (ואעפ"י שראשו בין ברכיו, זהו בחי' העלם המוחין בתוך העלם המדו' שמצומצם בקטנות דנה"י לבד, כיודוע מענין הגלות שנק' עיבור שהוא כמו בשינה שמסתלקין המוחין ומדות ולא נשאר רק בחי' נה"י כו', אדרבא זהו הטעם שמאיר אז בבחי' המקיף דיחיד' כמ"ש במ"א בענין החלומות כו').

והדוגמא מכ"ז יובן בבחי' אכילה פנימי' דתו' ע"ד הנ"ל באכילה פנימי' שהולד אוכל מה שאמו אוכלת כו', שזהו ענין מזון דפנימי' ח"ע דתו' שנאמר בה הנסתרות כו' שזהו בחי' פנימי' המוחין דאימא עילאה כמו שהוא שא"צ לבוא לבירורים שונים כמו בפה ושיניים וקיבה ולב כו' בלחם המזון דתו' נגלית שמלוכשת בעה"ד טו"ר בדברים גשמי' כו', אבל פנימי' רזין דאורייתא הן כבר בתכלי' הבירור ואין שם בחי' חיצוני' ופסולת כלל אלא כולו פנימי' (כמו המזון דמן שלא הי' בו חיצוני' ופסולת כלל וכלחם הפנים שכולו פנימי' וכלחם פנג ומעיז זה בסעודה בשבת, אמנם עכ"ז זהו מזון שאוכל דרך הפה ושיניים כי בא בהגשמה ומ"מ נק' ג"כ אכילה פנימי' כמשיית), אבל כמו מה שאוכל הולד ממה שכבר נברר הפנימי' דמוחין

מי יתנני כירחי קדם: איוב כט, ב.

שריה בעיבורה — והיינו . . . שאוכלת: ד' ליתא, וכנראה נשמט מפני חיבת הדומות: אוכלת . . . שאוכלת.

הגלות . . . עיבור: ראה תורה אור ר"פ וארא. מאמרי אדה"א דברים ח"ד ע' איתקט. ושי"נ כמ"ש במ"א בענין החלומות: ראה תורת חיים שמות ע' נג.

שריה והדוגמא — ע"ד . . . ח"ע דתו': ה': ליתא, וכנראה נשמט מפני חיבת הדומות: דתו' . . . דתו'. שנאמר . . . הנסתרות: נצבים כט, בת.

דמן שלא הי' בו . . . ופסולת: ראה חוקת בא, ה וברשי' שם. יומא עה, ב. וכלחם הפנים שכולו פנימי' . . . וכלחם פנג: נסמך לקמו ע' קצא. ומעין זה בסעודה בשבת: ראה בהנסמך לקמו ע' קפו.

דאימא אוכלת הרי כמו שהוא בלי יבוא בהגשמה ובירור מכלי אל כלי כו', וכך הוא מזון דפנימי וסודות התו' שטועמי' חיי' עליונים טעמא במתיקו' התו' כמו שהן ממש בפנימי' דבינה עילאה שנק' מבין כו' ודיל', והיינו לפי שלא נתלבש פנימי' התו' בעה"ד טו"ר כו' זהו בפנימי' בינה שנק' יובלא עילאה כו' שלא הי' שם שבירה כלל, וזהו שיתגלה בימות המשיח (מבחי' עיבור לבחי' לידה כו'), ובזמן הגלות דוקא שנק' עיבור ז"א באימי' או שניה כניל נמשך מקיפי' דמוחין דחוי"ב שבלתי מוגבלים בכלים שאין שם בחי' חיצוני' כלל, וכמו שא' דתינוק במעי אמו מלמדין אותו כל התו' שזהו בבחי' מקיפי' דחוי"ב שלו כניל, וכמיש' עד שהביאותיו אל בית אמו ואל הדר הורתי וכמיש' להורותם להרתם כתי' כו', שזהו עיקר ומקור לגידול המוחין ומדות התו' הנגלית באוי"כ שנק' תורת האדם ממש כמובן ממשל הנ"ל בילד כו' (ונמצא דמבחי' עיבור דזמן הגלות הוא שנעשה רבוי ההגדלה במוחין ומדות דכני' בזמן הגאולה דמשיח שנק' לידה כמיש' אז הגדיל כו' וכמו עד דוד הגדיל כו' וכמיש' וגכה מאוד כו').

וז"הו רפאות תהי לשריך ושקוי לעצמותיך. דהנה הגם שאכילה זו דפנימי' התו' באה בתכלית הבירור (וכמיש' כל אמרת אלוה צרופה ונק' חכמ' ברורה כמיש' במי"א), עכ"ז הרי בירור הזה בא מכת הבירור דאכילה חיצוני' דתו' הנגלי', וזהו כמו המאכל שאמו אוכלת (שהיא אימ' עילאה אם הבנים דכני' שהוא בחי' ז"א כידוע) שאוכלת דרך הפה ושיניים ומתברר בקיבה בתכלי' עד שנעשה תוס' אור וחיות ברוחני' במוחין הפנימי' דאימ' מזה יונק בטבורו ונגדל הארת המקיפי' כו', וכמו"כ גם במזון דתו' הנגלי' שמתברר בתכלי' מעה"ד טו"ר יוסיף או' פנימי' המוחין דבינה עילאה שהן פנימי' התו', דהא בהא תלי' ודיל'. והנה כמו שיש ב' מדריגו' במזון דתו' שנק' אכילה חיצוני' ואכילה פנימי' כניל, כך יש ב' מדריגו' בענין הרפואה דתו', וכידוע ההפרש בין מזון לרפואה, שהמזון נק' אור פנימי בכלים וזהו מן המאכל שמתברר ונעשה חיות גמור, ואמנם הרפואה מן הסמים ודברים קשי' וחריפי' ויש בהן כח יותר לתקן החולי לרפאותו, ונק' סם חיים, ולהיפך כשלא יכוין לחולי זה או בלתי ראוי לה נק' סם המות, וכמו במזון בפסולת שבו שיויק כי מעורב טו"ר בס[מ]ני הרפואו' יותר מטו"ר שבמאכל כו'. וכך יובן ברפואה

בפנימי' בינה שנק' יובלא עילאה: ראה זהר תצוה קפג, א. מאמרי אדה"א דברים ח"ג ריש ע' אקו. ושי"נ בפנימי' בינה . . . שלא הי' שם שבירה: ראה מאמרי אדה"א דברים ח"א ע' ט ובהנסמן שם.

עד שהביאותיו אל בית אמו: שיר השירים ג, ד (ושם: אמי).

להורותם להרתם כתי': משפטים כד, יב. זהר שמיני מ, ב. ראה ספר המאמרים תקס"ח ח"א ע' קפב. אז הנדיל: תהלים קכז, ב (בדילוג).

עד דוד הגדיל . . . וגכה מאוד: שמואל"א כ, מא. ישעי' נב, יג.

רפאות תהי לשריך: משלי ג, ת.

כל אמרת אלוה צרופה: משלי ל, ה. ראה גם מאמרי אדה"א דברים ח"א ס"ע קסו ואילך, ובהנסמן שם.

חיד ע' איתנה וע' איתעד.

דתו' שנק' סם חיים לרפאות החולי למות בקלקול אור הרוחני שבנשמי שבאיברי' שבה בפנימי' וחיצוני' במוחין ובמדות ומעשה כו', וגם רפואה גשמי' לגופו כמו שא' חש בראשו יעסוק בתו' הנגלי' דוקא כו' עד ולכל בשרו מרפא כו', ולהיפך כשלומד שלא לשיש ועובר על מ"ש בתו' נק' סם המות להזיק לנשמתו יותר עד שיגיע לשערי מות ברוחני כו', וכ"ז מצד שהתו' הנגלי' באה בהתלבשו' בעה"ד טו"ר באו"ה טמא ופסול כו', גם בחי' הרפואה שבה יש בה טו"ר סם חיים וס"ה כמ"ש למיימינים בה סמא דחיי ולמשמאילים בה סמא דמותא כו', וכמ"ש ראה נתתי לפניך החיים והטוב המות והרע וכחרת בחיים כו' כניל במזון דתו' הנגלי' וד"ל.

אך מדריגה הב' ברפואה דתו' היינו בבחי' הנסתר' שבתו' שהן סודות ופנימי' מחיקו' התו' בפנימי' רזין דאורייתא שלמעלה [מ]התלבשו' בעה"ד טו"ר שהוא מבחי' עה"ח שכולו חיים וטוב בעצם כמ"ש עץ חיים היא כו' ואין שום צד יניקה משם לבחי' הגבו' הקשו' שנק' מות ורע כלל, והוא כענין אכילה פנימי' הנ"ל בולד בבטן שאוכל מה שאמו אוכלת אחר שכבר הוברר בתכלי' כו', וע"כ לא יש ברפוא' עליונה כזו שום צד להי' סם המות (גם למשמאילים בה, רק שלא יהי' להם לאור וחיות רוחני לנשמתם כלל וכלל), והוא ענין מ"ש רפאיני ה' וארפא כו', והוא הנק' טל תו' שהוא הטל שיחי' בו המתים (יחי' חי עולם מעה"ח כו').

וע[כ"ז] הרי מבואר למעלה דגם מה שאמו אוכלת כו' זהו בא מבחי' הברור' דעה[ד] בתו' הנגלי' כו', וע"כ אמרו כל עוסק בתו' לשמה זוכה[ה] ומגליז לו רזי תו' וכן מכריזין בג"ע אשרי מי שבא לכאן כו' כניל משום דהא כהא תליא דוקא כניל, וא"כ גם בבחי' רפואה עליונה דתו' הפנימי' אינו נמשך לנשמו' כ"א אחר שלימות הברור' דעה"ד דתו' הנגלי' דוקא כניל וד"ל. וזהו רפאו' תהי לשריך כו' וקאי זה בבחי' רפואה עליונה דפנימי' התו' כמו שמלמדים לילד במעי אמו כל התו' (וכמ"ש מי יתנני כירחי קדם דוקא שבולד בבטן אין אחיזה לרע כלל עד שנולד כידוע) שאוכל דרך הטבור פנימי' האור הרוחני דפנימי' התו' שאין בו שום תערובות סיג ופסולת כלל, ע"כ א' רפאו' תהי לשריך דוקא כי אינו בא בברורים דרך

חש בראשו יעסוק בתו' . . . ולכל בשרו מרפא: עירובין נד, א. משלי ד, כב.
באר"ה סמא ופסול [דג: טריט] . . . וס"ה: באיטור והיתר . . . סומאה וטהרה . . . וסם המות.
למיימינים בה סמא דחיי: שבת פח, ב.
עץ חיים היא: משלי ג, יח.
רפאיני ה' וארפא: ירמ"י י, יד.

טל תו' . . . שיחי' בו המתים: ראה כתובות קיא, ב. ילקוט שמעוני ישעי' (כו, יט) רמז תלא. מאמרי אדה"א
דברים ח"א ע' רצט. וש"ב. במדבר ח"ב ע' תרלז.
כל עוסק בתו' לשמה: ראה אבות רפ"ו.

הפה והקיבה כו', וכח' רפואה זו הולך לטבורו להיו' תוס' כח גדול במקיפ' לחי' יחיד' בלמיד' מים דצלם שזהו למעלה מגידול המוחי' דחוי"ב ומדות ע"י מזון שאוכל מטבורו כו' וד"ל.

וזהו ושקוי לעצמותך דוקא, כי העצמות הן ממות האם שהן מקור הלחלוחי' דעצמו', והוא בחי' פנימי' ועצמו' דאור אבא שהוא פנימי' דח"ע הגנוז ונעלם בסודו' ורזין דתו', ומזה שנמשך רפואה העליונה מפנימי' התענוג דח"ע שבתו' בטבורו נעשה שקוי ג"כ לעצמותיך שיהי' המוחין שבעצמו' שהוא בבחי' עצם האדם להקי' בתחה"מ בתוס' לחלוחי' המים מיסוד המים הרוחני שבמח' דח"ע בתמידות גם לתחה"מ כמ"ש ביום השלישי יקימנו ונחי' לפניו בחיי עולם מעצמו' א"ס ב"ה, וכמ"ש והשביע בצחצחות נפשך בפנימי' אור צח ומצוחצח דח"ע דתו' הקדו' ועצמותיך יחליץ לתחה"מ והיית כגון ריה וכמוצא מים כו' להיו' שבחי' רפואה זאת דפנימי' התו' הוא מעצמו' התענוג ושעשועי' דתו' הקדו' שיתגלה לעיל וד"ל. וכמו"כ מסליחת העונות ע"י תשו' שלימה כו' שעי' א' הסולח לכל עוונתי כו' הרופא כו', והוא שנמ[ת]ק הדין בעצם לחסדי', כמים המרים שנמתקו ונעשו מתוקים בעצם כמשי"ת, וכמו ביו"כ שנא' לפני ה' כו', שעי' יהי' גאולה דמשיח שאינה אלא ע"י תשו' דוקא שעליו א' ישכיל עבדי כו' וגבה מאוד שיתגלה בו מהעלם המקיפי' דלמיד' ומ"ם דצלם מבחי' הפנימי' וסודות טעמי התו' הקדו' שהיתה שעשועי' יום יום ויבוא בו בגילוי גמור כאו"כ דחוי"ב כמ"ש ונחה עליו רוח ה' רוח חוי"ב כו', וכך בכל דורו של משיח שכולם ידעו אותי כו', וז"ש יחינו מיומים מבחי' שעשועי' יום יום דעצמו' א"ס ב"ה שבח"ע הפנימי' דתו' שיתגלה בימוה"מ שא' ואהי' אצלו שעשועי' יום יום והן אלפים שנה קודם שנבה"ע ונאצל כו', ואח"כ יקימנו עוד בתחה"מ שז"ש ועצמותיך יחליץ כניל, והוא מ"ש רפאו' תהי' לשריך דוקא לפי שכ"ז הגילוי העצום כו' מבחי' ההעלם וסודות ה' שבתו' הקדו' שיהי' במשיח ודורו וכעוי"ב אינו בא רק מבחי' העיבור או שינה בזמן הגלות דקוב"ה בגלותא אסתלק לעילא לעילא במקור בחי' כל המקיפי' העליוני' שנק' טה"ע כו' כמ"ש אלכה ואשובה אל מקומי הראשון כו' וכניל בולד בעיבור כו' (וכמו שהי' בגלות

העצמות . . ממות האם [ד"ה: האב:] נדה לא, א.

שריה מיסוד — שבמח: ד"ה: שבמות.

ביום השלישי יקימנו . . והשביע בצחצחות נפשך: הרשע ה, ב. ישעי' נח, יא.

הסולח לכל עוונתי . . הרופא: תהלים קג, ג.

לפני ה' . . ישכיל עבדי . . וגבה מאוד: אחרי טז, ל. ישעי' נב, יג.

שעשועי' יום יום: נסמן להלו הערה ואהי'.

ונחה עליו רוח ה' . . שכולם ידעו אותי . . יחינו מיומים: ישעי' יא, ב. ירמי' לא, לג. הרשע ה, ב.

ואהי' אצלו שעשועי' יום יום . . אלפים שנה: משלי ח, ל (בדילוג), נסמן לעיל ע' עב.

דקוב"ה בגלותא אסתלק לעילא: ראה לעיל ע' קכו. וש"נ.

אלכה [ד"ה: אלך] ואשובה אל מקומי הראשון [ד"ה: ליחא]: נסמן לקמן ע' קסו.

מצרים] שהי' בבחי' עיבור וכתה' ואמר לך בדמיך חיי כו' שהוא דם שנעכ' ונעשה חלב בבחי' מוחין דיניקה בימי הספי' שזהו דוקא הי' בבחי' גדלות המוחין במת' פכ"פ כידוע וד"ל).

והנה הגם שמבואר למעלה בבחי' אכילה פנימי' כו' שאינה דרך הפה והקיבה כו' כיא כמו הולד שאוכל דרך טבורו ממה שאמו אכלה ונתברר בתכלית כו', הנה יש [עוד] אכילה פנימי' כזאת שהיא באה דרך הפה כמו אכילה חיצונית דלחם הגשמי, והוא כשאוכלי' מאכל שכבר הוכרר כ"צ בתכלי' הבירור יותר מבחי' הרוחני' דמוחי' דח"ע שנעשה מתכלי' הבירור דמאכל האם כנ"ל, והוא מ"ש ואכלתם אכול ושבוע והללתם כו', פי' אכול מאכל שכבר נברר בתכלית הבירור (כמו לחם פגג דלעיל וכסעודת לויתן ושור הבר שיאכלו) הצדיקים שיקומו בתחז"מ כאבות כו', שזהו מבחי' תכלי' השלימות הבירורים דרפ"ח כו' שנעשה מזה עונג הרוחני המאכל דלויתן ושור הבר כו' שישבעו ויתענגו מזה הצדיקים (והוא כמו סעודה [שלישית] דע"ק [בשבת] שיש בו מעין דיום שכולו שבת, אבל מאכל המן הי' בא עכ"פ בכירורים דפה וקיבה רק שלא הי' בו רע ופסולת כמ"ש שטו [העם] ולקטו ודכו במדוכה ובשלו ואפו כו', וע"כ א' ויענך וירעיבך כו' מפני שניתן י"א יום קודם מת' לנסיון כמ"ש למען אנטנו הילך בתורתו כו'. וז"ש אכול ושבוע ששביעה זו היא מיד כלי יצטרך לבא בכירורים בשניינים וקיבה עד שיעור עיכול אבל אין לה הפסק באכילה בשביעה זו כמ"ש אכול ושבוע ולא השביע בלחם גשמי משום דרווחא לבסימא כו'. וזהו אכילה דפנימיו' התו' שנק' לחם פגג של מתיקות התו' שישבעו ויתענגו על ה' בלי הפסק, כמו ויחזו את האלקים ויאכלו וישתו כו'. [וז"ש לכו לחמו בלחמי לחם מן הארץ דת' הנגלית כלחם העליון דתוה"ק שנק' לחם, והו העניו שתי הלחם

ואמר לך בדמיך חיי' יחזקאל טו, ה.

דם שנעכ' ונעשה חלב: ראה גם לעיל ע' צא. וש"נ.

שוריה בתכלי' — דה"ע: דהו' תו"כ.

ואכלתם אכול: יאל ב. כו. ראה דיה זה בלקטוי תורה ר"פ צו. והנחת כיק אדה"א במאמרי אדה"ו תקס"ז

ע' רנא [הנפסם שם בשולי הגליון, וכן במפתח שבריש הספר הוא טה"ד]. והנחה אחרת בהנחות הר"פ ע' טא. נביאים ע' רמו.

וכסעודת לויתן ושור הבר: נסמן לקמן ע' קצא.

שטו והעם ולקטו . . . ואפו: נסמן לקמן ע' קצד. בשלה טו, כג.

ויענך וירעיבך: עקב ח, ג.

שניתן י"א יום קודם מת': כיה גם בסידור שער בהמ"ז קט. א. מאמרי אדה"א דברים ח"א ע' קסה. ראה

שבת פז, ב וברשי"י שם. הנסמן במאמרי אדה"ו פרשיות התורה ח"ב לע' תריד. מאמרי אדה"א במדבר ח"ב ע' תשעא.

למען אנטנו הילך בתורתו: בשלה טו, ד.

דרווחא לבסימא: עירובין פז, ב.

ויחזו את האלקים: משפטים כד, יא. ראה ספר המאמרים תקס"ה ח"ב ע' תתקסז.

לכו לחמו בלחמי: משלי ט, ה.

דשבעות שכאים משלימות הברורים דרפ"ח כו' (וכאד"ה' בג"ע קודם שאכל מע"ה' שאכל מפרי הגן כו', וכדוגמת זו א' בר"א שאכל מפירות גינוסר עד דשויק [ד'ודבא כו' (וכרשב"י ובנו ר"א במערה וכה"ג). וז"ש והללחם את שם ה' אשר עשה עמכם להפליא הפלא ופלא שזוהו הבא מענג הנעלם דסדכ"ס נק' פלא אדון הנפלאות בירידת הגשמה לאכול לשבוע בתמידות כו', [אבל באכילה דלחם מן הארץ אמר ואכלת ושבעת וברכת כו'. אך הנה העוה"ב אין בו אכ"ש כלל אפי' אכילה פנימי' זאת רק צדיקים יושבים כו'] (אעפ"י שא' בעוה"ב לעולם ירשו ארץ שנק' ארץ החיים העליוני' כמ"ש במ"א), וכמ"ש בזהר ע"פ באתי לגני אחותי כו' אכלתי יערי עם דבשי כו' שהוא פנימיות ומתיקות התו' שנק' דבש וחלב ויין כמ"ש [ת"ת] ייני עם חלבי מור ובשמי' כו' אבל באתר"י ממש בעצמות אא"ס דהיינו חיי החיים דעוה"ב לאו אורח"י למיכל כלל, וכיו"כ כו' וד"ל.

(ובז"ה יובן ג"כ מה שרמו ר"ע לתלמידיו במקצת מעין בחי' אכילה פנימי' דסודו' התו' במה שא' להם על כל כוס וכוס חמרא וחיי לפום רבנו, לפום רבנו דוקא, כי ידוע דיין גי' סוד, והוא בחי' פנימי' בינה שהוא יין המשמח אלקי' שממתיק לשם אלקי' דבינה שע"ז יצא סוד הפנימי' דאו' מן העולם לגילוי להיות למזון וחיות גמור בגילוי, כאותיו' הדי' כפה כאותיות התו' הנגלי' שבא בבחי' אור וחיות מזון גשמי כפה ע"י אותיו' הדבור כמ"ש ודברת במ למען תהי' תורת ה' בפיך ואשים דברי בפיך כו'. ואעפ"י שבחי' פנימי' וסודות התו' היא בבחי' העלם דמקיף דבינה שנק' נסתרות לה' ונק' נפלאו' בבחי' פלא דחכמה שנק' שכל מופלא שכל הנעלם [מכ"ר] שא"א להיו' נתפס בהשגה ותפיסא כלל ונק' סוד הוי' כו', עכ"ז יבא סוד הנעלם הזו

בר"א שאכל מפירות גינוסר: ראה ברכות מד, א.
והללחם את שם ה' . . . להפליא: המשך הכתוב ואכלתם אכול (ישם: היא).
אדון הנפלאות: נסמך ברכת ישתבח, ראה לעיל ע' קכב.
ואכלת ושבעת וברכת . . . העוה"ב אין בו אכ"ש . . . צדיקים יושבים: עקב ת, י, ברכות יז, א.
לעולם ירשו ארץ: ישעי' ס, כא.
באתי לגני . . . אכלתי יערי . . . שנתחתי ייני עם חלבי: שיר השירים ה, א. ראה גם אור התורה שיר השירים ח"ב ע' תמד.
מור ובשמי': ד"ה: ליתא.
באתר"י . . . לאו אורח"י למיכל: ראה זהר פינחס רמא, ב.
חמרא וחיי לפום רבנו: שבת סו, ב.
דין גי' סוד: ראה עירובין סה, טע"א.
יין המשמח אלקי': ע"פ ס' שופטים ט, יג. ראה מאמרי אדה"א בראשית ע' רפח.
שירה המשמח — דאו': ד' דא"מ. ה"ל: דאימא.
ודברת במ למען תהי' תורת ה' בפיך ואשים דברי בפיך: נסמן לעיל בפיסקא, והווגמא . . . גי"כ.
שירה נפלאו' — דחכמה: ד"ה: דכת"ר.
שכל הנעלם (מכ"ר): מכל רעיון. נסמן לעיל ע' סט.
שורו' נתפס . . . אור וחיות: ה"ל: ליתא. וכנראה נשמט מפני תיבות הדומות: להיר' . . . להיות.

לכחי' גילוי אור וחיות להיות בהשגה ותפיסא ובדיבור בפה, והוא כחי' יינה שית' שנכנס יין יצא סוד הנעלם לגילוי להיות בכחי' מזון בפה באותיו' התו' הנגלי' ממש ודל'. וכניל בענין בנהר יעברו ברגל שבכחי' נהר דבינה עילא' דאיא ועיי' שיוצא מעדן סתימאה יעברו ברגל בכחי' הילוך ברגל כהילוך דעכשיו כדרכי ה' כתומ' הנגלי' לנו בפ"מ כו', לפי שבחי' עונג הנעלם דעדן שיוצא ונמשך בנהר יבא להיות הוא עצמו בכחי' עונג מורגש בהשגה נגלה דבינה כמו שיהי' לעוה"ב שנא' להנחיל אוהבי יש כיש בהשגה דבינה מיש האמיתי כו', וזהו בחי' התגלו' דפנימי' עיי' כבינה דוקא שיבוא כל סוד ופלא להשגה בגילוי להיות בחי' מזון לפה בדי', והוא כחי' שעשועי' העצמי' שבתו' הקדו' שיתגלה בימוה"מ, כניל בענין אכילה פנימי' הנזיל במ"ש ואכלתם אכול כו' כלתם פנג, וכך בחי' יין זה שהוא כחי' פנימי' וסודות התו' שיבוא לחיות גמור לנשמת בלא בירורי' מכלי אל כלי רק בחי' הפנימי' כמו שהוא, כמ"ש וחכך כיון הטוב כו' (כל חיך הטועם מתיקו' התו' או' לי לי כמו הוי לי הוי לי כטעימת דחיך באוכל דחכ' אחר הבירורי' בתכלי' כניל, וז"ש שתיתי ייני עם חלבי כו' שהוא בא מהעלם דמקיפי' דחי' יחיד' הנזיל). וז"ש להם על כל כוס חמרא וחיי לפום רבנן שרמז להם על בחי' פנימי' התו' שבפנימי' אימא עילאה שהי' נמשך להם לחיות לפום רבנן להיות מקבלי' גם בפה ודבור מחמרא וחיי זה שבפנימי' וסוד היין הנזיל ודל'.

והנה אחר כל הנזיל יובן במ"ש שם שם לו חוק ומשפט ושם נסוה ויאמר אם שמע' תשמע כו' עד כי אני ה' רופאיך כו'. דהנה מובן מכל הנזיל בבי' מיני אכילו' דלתם התו' פנימי' וחיצוני' שהן הנסתרו והנגלו' שבתו', וכמו"כ יש בי' מיני רפואו' שבתו' פנימי' וחיצוני', כחי' רפוא' החיצוני' הוא כחי' הנגלה שבתומ' ברוחני' הנשמי' להחיותה מחדש ולתקן ולרפאות כל חולי וקלקול כו' וגם בגופו כחש בראשו כו', ואמנם מעורב בזה טויר כניל, והוא כשאינו הולך בדרכי ה' ועוסק שלישי כו' שיוזק לנפשו כו', ורפואה

יינה שית' שנכנס יין יצא סוד: עבודה זרה לה, א. עירובין שם.
 וכניל בענין בנהר יעברו ברגל: ראה תורת חיים בשלח ע' רכא ואילך. — ראה הנרשם בריש המאמר.
 לתנחיל אוהבי יש: ראה לקמן ע' רטו. וש"נ.
 התגלו' . . עיי' בבחינה: ראה זר קרח קעה, ב. מאמרי אדה"א דברים ח"ב ע' תרפו. וש"נ. אור התורה לך
 כרך ו' ע' תרעז.
 שריה האמיתי — הפנימי' . . הקדו': ד' ליתא.
 שריה להשגה — שעשועי' . . בחי' יין: ד' ליתא.
 וחכך כיון הטוב . . (כל חיך הטועם . . או' לי לי: שיר השירים ז, י. ראה כתובת קיא, ב.
 הוי לי הוי לי: ד' רוי לי רוי לי — ישעי' כד, טו.
 שם שם לו . . ויאמר אם שמוע: בשלח טז, כה. כו.
 שריה בבי' — שהן . . וחיצוני': ד' ליתא. וכנראה נשמט מפני תיבות הדומות: פנימי' וחיצוני' . . פנימי'
 וחיצוני'.
 שריה והוא — שלישי: שלא לשם שמים.

הפנימי הוא מפנימיות התו' שכולו חיים וטוב כו'. ועד"ז יובן כאן בהיו שבמים המרים דמרה שהיו מרים בעצם תוקף הדין הקשה שלא הי' מועיל כל מי החסד' הטוב' להמתיק' כלל, אמנם ע"י השלכת עה"ח נמתקו בעצם והיו למים טובים ומתוקי', הרי בזה הראה לישראל כל עיקר התו"מ בפנימי' וחיצוני' שהן ב' מיני רפואו' הנ"ל, והוא מ"ש שם שם לו חוק ומשפט ושם נסהו להיות' שבא ישראל במדריגה דבחי' עלדא"ג במדבר שור לברר לעה"ד טו"ר בתו"מ הנגלי' בדברי' גשמי' דק"נ כניל עד שבאו מרתה בתוקף הדינין הקשי' דק"נ שאין בכוחם להמתיקם כלל כניל, ע"כ אמר שם דוקא שם לו חוק ומשפט דתו"מ שהודיעם משה שענין קבלת התו"מ שנק' חוק ומשפט שזהו רק כדי לברר לעה"ד טו"ר ולהמתיק הגבו' הקשות דק"נ בסוי"מ וע"כ לאהפכא חשוכא לנהורא ומרירו למתיקא. ואמנם מפני שבק"נ דעשי' רובו רע גמור כמ" המרים דמרה לא יכלו להפוך מרירות קשה ורע ממות כניל, ע"כ אמר ושם נסהו ויאמר אם שמוע תשמע כו', כי מ"ש שם שם לו חוק ומשפט היינו כמו ותורה שם בישראל שהעלם וקשרם בחבלי עבותות בתו"מ שבנגלה והביאם לנסיון זה דבירור תו"מ שלא יטו ימין ושמאל מדרכי ה', כמ"ש ראה נתתי לפניך כו' החיים והטוב המות והרע (כמו המרים האלה) ולא יטו למות ורע להיות להם למות ולקללה ובחרת בחיים כו'. וז"ש אם שמוע תשמע בקול ה' תתו' הנגלי' להביא למעשה הטוב, והישר בעיניו תעשה לאכללא שמאלא בימינא ע"י התו' שהיא נק' דרך הישר בעיני ה' בחי' קו האמצעי דת"ת כו', כמ"ש כי ישרים דרכי ה' צדיקי' ילכו במ אבל פושעי' שעוסקי' שליש יכשלו ועוברי' עמ"ש בתו' יכשלו במ כי נעשה להם לסם המות כמ"ש למשמאילי' כו', והאזנת למצותיו בע"ט, ושמרת כל חוקיו בסומ"ר כו', שזהו תכלי' הבירור דעה"ד טו"ר, אז ימתקו כל הדינין הקשי' ורעים דק"נ ויהי' רפואה לפנימי' וחיצוני' דנשמ' וגוף כניל ויבוטלו כל המקטרגי' הרעים ברוחניות וגשמי' כמ"ש ולכל בשרו מרפא כו', וכמ"ש ברצות ה' דרכי איש גם אויביו ישרים אתו שעושים שלום שלא יקטרגו עוד כו', ולא עוד אלא שלאחר תשלום הבירורי' דעה"ד טו"ר בתו"מ ותשוב' שלימ' מתיק בחי' הדין הקשה ביותר שלא יכול להתברר בחכ' דתו"מ שאינה אלא להבדיל בין טו"ר כו', כמו הסולח לכל עוונייכי הרופא כו', כי הרע עצמו נהפך לטוב וזדונ' עצמם נעשו זכיות, כיו"כ שלפני ה' תטהרו, טהרה זו באה מבחי' טה"ע להפוך גם לכח הדין הקשה שיומתק ויהי' הקטיגור

ותורה שם בישראל: תהלים קעה, ה.

לאכללא שמאלא בימינא: נסמו לעיל ע' כא.

שורו קו — האמצעי. . נעשה להם: ה' ליתא.

כי ישרים. . צדיקי' ילכו במ: הושע יד, י [שם]: וצדיקים — אמנם כ"ה גם למצו ע' דש, ושם נעקב מגזכייק' בשערי תשובה ח"א עקר התפלה לו, א. מאמרי אדה"א בראשית ע' תנא. ויקרא ח"א ע' רנח].

שורו שעוסקי' — יכשלו: ד' ליתא.

ולכל בשרו מרפא. . ברצות ה' דרכי איש: משלי ד, כב. שם טו, ז.

עצמו סניגור כניל, והוא מצד אור פני מלך בעצם החסדי' וטוב כמו ביו"כ שהוא מעין העוה"ב כו', והיינו ענין הרפואה עליונה שנק' רפואה של תענוג שבא מעצם התענוג הפשוט [מרדכ"ר] ששם נהפך כל דין לחסד ממילא (כמ"ש במ"א בענין הספי' וכו"כ בענין ותחלה כו'). וזהו ג"כ ענין הרפואה הפנימי' דבחי' פנימי' התו' (כניל בענין מה שאמו אוכלת, דהא בהא תלי') שנמשך משעשועי' העצמי' בתו' הקרו' שע"ז א' רפאו' תהי כו' כניל. וז"ש כאן מיד שא' אם שמוע תשמע כו' כל המחלה כו' לא אשים עליך כלל, שאין מקום ושו"ש כלל ליניק' המות ורע דמחלה הרעה דמצרים בפנימי' התענוג הנעלם דח"ע דתו' כו' כמ"ש ימותו ולא בחכ' כו'. וז"ש כי אני ה' רופאיך שלמעלה מרפואי' דחכ' דתו' שבאה בעה"ד, והוא מבחי' עה"ח שכולו חיים וטוב בעצם כניל. וזהו שהשליך לעה"ח במים דמרה וימתקו המים מצד עצמו שנהפכו לטוב ולא ע"י בירור כלל שעה"ח הוא למעלה מבחי' הבירור כידוע וד"ל.

וזהו שיש ב' מיני עסק בתו', א' לתקן נפשו בעה"ד טו"ר בסו"מ כו', כמ"ש מעיקרא כי עביד איניש אדעת' דנפשי' דוקא כמ"ש ר"ש חדאי נפשאי לך קראי לך בשבילך, ואח"כ ובתורתו יהגה להמשיך משעשועים העצמי' בכורה ש"מ כמ"ש דוד ואני תורתך שעשעתי כו', שזהו הנק' עוסק בתורה לשמה לשם התורה עצמה, והיא רפואו' דפנימי' התורה הנ"ל, וכמ"ש סמכוני באשישות דהיינו יינה שית' כו' שמרפא לחולת אהבה דגשמה כו'. ומש"כ שמוציאה הקב"ה מנרתיקה שהוא שם הוי' משם אלקי', וצדיקים יתרפאו בה רפואה פנימית הנ"ל, ורשעים נידונין בה מכה הדין הקשה שנהפך] להם לסם המות היינו לעוה"ב שנאמר אלה לחיי עולם ואלה לחרפות כו' וד"ל.

שרה נכמי"ש — הספי' וכו"כ בענין ותחלה: ג' בענין הספי' כו'. ד' יזהיב בפי' תהלה כו'. ה' הספי' (?) ביהיב בפי' תהלה כו'. ו' הספי' וכמו"כ בפי' תהלה תפילה כו'. — ראה ספר המאמרים תקס"ז ע' שנא (ספי"ה) ע' שנב. ע' שם. ומקבילו בלקוטי תורה נצבים נא. ד. נב. ד. נב. ג. נב. ואילך. ימותו ולא בחכ' איוב ד, כא. מעיקרא כי עביד איניש . . . ר"ש חדאי נפשאי: ראה פסחים סח, סע"ב. ובתורתו יהגה: תהלים א, ב. ואני [ד"ה: אני] תורתך שעשעתי: תהלים קיט, ע [ושם: אני, אבל כיה גם לקמן ע' ש [ושם נעתק מנזכרי"ק]. בהנשמו בסמוך]. ראה מאמרי אד"ה דברים ח"ד ס"ע א"שמ. לשמה לשם התורה עצמה: נסמן לעיל ע' א. שרה לשמה — התורה הנ"ל. מנרתיקה: ד"ה: ליתא. סמכוני באשישות: שיר השירים ב, ה. שמוציאה הקב"ה מנרתיקה הוי' . . . אלקי': ראה עבודה זרה ג, סע"ב. מאמרי אד"ה דברים ח"א ע' קכב. ושי. חיב ע' תננ. ושי. אלה לחיי עולם: דניאל יב, ב.

בעז"ה פ' בשלח

ו**יאמר** משה אכלוהו היום כי שבת היום לה' היום לא תמצאוהו בשדה. הנה באמת י"ל למה לא ירד המן בשבת כמ"ש היום לא כו' וכן אמר שבת לא יהי' בו כו' והלא כל השפעות והמשכות גשמיות דעה'ו נמשך ונשפע בשבת כמו בחול, כמו שנראה לעין שה' מצמיח דשאים ותבואות בשבת ומוריד גשמים בארץ כו' ואף שבשבת שבת מכל מלאכתו, ואם מפני שדבר אלקינו יקום לעולם ולא יפול בו שינוי והפסק וביטול לעולם ולזאת כח האלקי שבמאמר תדשא הארץ דשא יצמיח דשאים ועשבים גם בשבת וכך כל המאמרות דמ"ע"ב שמחדש בכ"י ויום וגם ביום השבת, אי"כ מה זו ענין השביתה בשבת דלפ"ז גם בשבת בראשית היו כל השפעות והמשכות למטה כמו בחול ואיך אמר וישבות ביום הו' דאם שבת הי' חוזר הכל למקורו הראשון דוקא כו', וצ"ל כמ"ש במ"א דעיקר השביתה בשבת למעלה היא בבחי' הרתניות לבד כו' שהוא בחי' הפנימי דכח האלקי המהווה הבריאה מאין ליש מסתלק ושובת, אבל בחי' חיצוניות שבו יורד למטה להשפיע מאין ליש גם ברוחניות, כמו הרוחני דעשב שהוא המול הרוחני המכה ואומר לו גדל כו' שמגדל העשב גם בשבת וכה"ג גם זה רק בחיצוניות דמזל אבל פנימי שבו כח האלקי עולה למעלה, וכך גם בגבוהים עליהם באופנים שמשפיעים למולות והחיות באופנים עד שרפים בעולם הבריאה כו', שבחי' שם אלקים ואד' מלוש במרכב' דבריאה ויצ' בתמידות זהו לענין התהוות מציאותם מאין ליש שהוא מבחי' חיצוני השפע דשם אלקים שהוא בחי' המל', אבל בחי' פנימי המל' עולה בשבת למעלה כו' כידוע, ועכ"ז כל שפע עו"ע נמשך מעילה לעלול גם בשבת כמו בחול ממש בלי שינוי כלל כמו שאין לך עשב שאין לו מזל כו' שזהו בשבת כמו בחול כו', וכך גם בעולמות

ויאמר משה: נמצא בכרך א' = 527 כ. ב. ב' = 979 ע' קת. ג' = 1371 ע' קמד [ובראשי העמודים נרשם: טל [10]. T = 2003 ע' קמד, בכותרת: בעז"ה פ' בשלח. ה' = 1743 צה, א בכותרת: ביה תורת אדמו"ר דובנר נב"מ,

המאמר נדפס בכרך א' ובין אריחיים ניתוספו במנים אותיות או תיבות בכרך ג' ומבין ד'. מאמר זה מיוסד על ד"ה זה שנדפס בספר המאמרים תקס"ה ח"א ע' כח ואילך — הנחת כ"ס אדה"א. והנחה אחרת — בתורה אור בשלח סה, א ואילך. והנחת הרי"ם — במאמרי אדה"ו הנחות הרי"ם ע' עב. כסרי"ם תקס"ח ובתנחות הרי"ם שם נמצא ג"כ ביאור נוסף להמאמר.

ויאמר משה אכלוהו היום: בשלח טז, כה.

שבת לא יהי' בו: בשלח שם, כו.

שבשבת שבת מכל מלאכתו: בראשית ב, ב.

שדבר אלקינו יקום לעולם: ישע"י מ, ת.

תדשא הארץ דשא: בראשית א, יא.

וישבות ביום הו': בראשית ב, ב.

דעיקר השביתה בשבת: ראה סידור שער המילה קמא, ב. מאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ע' תשס"ה. וש"נ. במדבר ח"ג ע' ארנו ואילך.

המול... המכה ואומר לו גדל: ראה בראשית רבא פ"ו, ו. מאמרי אדה"א דברים ח"ג ע' תתמ" (וש"נ) וע' תתעו ואילך.

הרוחניים יותר, ואם כן יש להפליא מאד למה לא ירד המן בשבת אחר שבא למטה בהגשמה כמזון גשמי דתבואות הארץ כו' (ואם לפי שבחי' המן הי' בחי' שפע פנימית שנתלבש בחיצוניות דוקא, הרי כל אור ושפע פנימי למעלה מתלבש בחיצוני' בכלים מכלים שונים עד שנמשך מעילה לעילה לבוא מרוחניות לגשמיות ממש כו') (וגם למעלה מעלה אמרו אכלו ריעים לעילא שהוא באר"א דאצי' כו' וכן באתי לגני אכלתי יערי כו', וגם התורה נק' לחם כמ"ש לכו לחמו בלחמי כו' אעפ"י שמן השמים נתנה שהוא בחי' ח"ע דוקא כו'). וגם י"ל מ"ש אכלוהו היום דוקא כי שבת היום כו', והלא בכל יום היו אוכלים המן באותו היום דוקא כו' כי לא יותר ממנו לבוקר דיום המחר כמ"ש דבר יום ביומו דוקא ומסתמא גם בעומר שנשאר ליום השבת יאכלוהו בשבת דוקא, ולמה אמר הטעם לזה כי שבת היום כו' (ומה גם שאמר ג' פעמים היום כו'). וגם הלא ידוע שהשבת הוא מקור הברכה לוי"ו ימים דחול כמ"ש ויברך אותו ואי"כ איך הי' להיפוך שהמן לא ירד בשבת רק אכלו בשבת מאשר הוכן ביום הוי"ו דוקא כמ"ש והי' ביום הששי והכינו כו' ואמר ראו כי הי' נתן לכם השבת ע"כ [הוא] נתן לכם ביום הוי"ו לחם יומים דזהו פלא גדול לכאורה (כמ"ש למעלה).

אך הנה תחלה י"ל במ"ש בטעם שממטיר לחם מן השמים שהוא למען אנסנו הילך בתורתי אם לא כו', ויש לדקדק במ"ש הילך כו' הליך היקיים או [ה]יעשה כו' ומהו לשון וענין הליכה בתורתי כו', ומה זה הנסיון הילך בתורתי כו' במן זה דוקא שאכלו קודם מתן תורה שאמר למען אנסנו במן זה הילך כו' אם יוכלו לקבל התורה אם לא, דלכאור' אין שייכות כלל לאכילת המן עם קיום והילוך התורה עד שיהי' אכילת המן נסיון לזה, דגם אם יאכלו את המן מאיזה טעם יוכלו להיות כלי קיבול לקבלת התורה ובאיזה דבר יתלה הנסיון הזה באכילת המן עד שאמר למען אנסנו הילך כו' וד"ל.

אך הנה ידוע שג' קשרין הן ישראל מתקשראן באורייתא ואוריית' בקוב"ה בכ' מדריגות דסתים וגליא כמ"ש הנסתרות להוי' כו' והנגלות כו', והן

אכלו ריעים לעילא: שיר השירים ה, א. זהר ויקרא ד, א.

באתי לגני אכלתי יערי: שיר השירים שם (בדילוג).

התורה . . . לכו לחמו בזמתי: משלי ט, ה. ראה שבת כב, א. לקוטי שיחות בהעלותך כרך ד ע' 1038 הערה

26. לקמן פסקא, [והנה ידוע].

דבר יום ביומו: בשלה טו, ד.

שהשבת הוא מקור הברכה לוי"ו ימים דחול: זהר בשלה טג, ב. יתרו פח, א. לקמן פסקא, ולהנין זה.

ויברך אותו: וכה גם במאמרי אדה"א דברים חיד ע' אתננ. — ראה בראשית כ, ג.

והי' ביום הששי והכינו . . . ראו כי הי' נתן לכם השבת: בשלה טו, ה. שם, כט.

למען אנסנו הילך בתורתי: בשלה שם, ד.

שג' קשרין הן: נסמן לעיל בריש הספר.

הנסתרות להוי' . . . והנגלות: נצבים כט, כח.

בחי' ס"ר אותיות שבתושב"כ שהן שרשים לס"ר נש"י שכל א' מישראל יש לו שורש מיוחד באות המיוחד לנשמתו וע"כ גם ע"ה יוכל לברך על התורה כו'. והנה ידוע בפ"י אותיות שזהו מלשון אתא כמו ואתא מרבבות אתא בוקר וכה"ג שהוא פ"י ותרגום דבא בלה"ק, שהבא היינו מן ההעלם שנתעלם תחלה ובא לגילוי מן ההעלם כידוע, כך האותיות מורים בחי' גילוי ההמשכה מן בחי' ההעלם, כאותיות המחשב' שבוקעים ויוצאים מהעלם אור עצם השכל וכן אותיות הדיבור שמתגלים לזולתו מן ההעלם שבלבו ומחשבתו כידוע. שכל זה הוא רק ענין ובחי' הירידה וההמשכה מלמעלה למטה מן המשפיע אל המקבל מעילה לעלול דוקא ואם לא בחי' האותיות לא הי' חיבור וקשר אור ושפע מעליון לתחתון כלל כמו מן השכל למדות ומחשב' ומן המדות לדיבור כו'. וכך הוא בענין אותיות התורה שהן בחי' המשכה בגילוי מן בחי' ההעלם דח"ע העצמי' כמ"ש בזהר בכמה דוכתי דאוריית' מח"ע נפקת שהוא מבחי' ההעלם לגילוי כמו אז ראה ויספרה כו' שנק' ספר החיים כו', וס"ר נש"י בשרשם למעלה קשורים בס"ר אותיות התורה כניל בבחי' גליא ודל'.

ואמנם הנה גם בחי' אותיות תורה שבאים מן ההעלם לגילוי זהו הכל בבחי' הפנימי' דאור א"ס שבע"ס דאצי' שנק' סוכ"ע שהוא שם הוי' בכלל, ומבחי' סוכ"ע נמשך להיות בבחי' ממכ"ע שם אלקים, שהוא ג"כ מן ההעלם לגילוי בשביל חיצוניות העולמות שנבראו באותיות די"מ שבדיבור העליון כמו בדבר הוי' שמים נעשו כו' הנה שרשם ומקורם דאותיות די"מ דבחי' ממכ"ע הוא באותיות תורה דוקא כמ"ש בזהר דאסתכל באוריית' וברא עלמא כו', כמ"ש ואהי' אצלו אמן אומנא כאומן שבונה ע"פ הלוח כו', [ו]הן בחי' אותיות התורה שמביא וממשיך מגבוה לנמוך שיהי' צמצום דאור דשם הוי' דסוכ"ע להיות בבחי' ממכ"ע דשם אלקים כיו"ד מאמרו' דמע"ב

ס"ר אותיות שבתושב"כ: ראה זהר חדש שיר השירים ע"ד, ד. מדרש רות פ"ה, ד. מאמרי אדה"ז פרישיות התורה חי"ב ע' תשנח ובתנשמן לשם.

ס"ר . . ג"כ ע"ה יוכל לברך: ראה מאמרי אדה"א דברים חי"ג ע' תשעט. ושי"ג.

אותיות . . מלשון אתא: ראה סידור שער התפילין י"ז, ד. מאמרי אדה"ז פרישיות התורה ח"א ע' ו. ד"ה ושבתו בשלום תשל"ח פ"א הערה 85 (סד"מ מלוקט חי"ב ע' קסד).

אתא . . ותרגום דבא: תרגום אונקלוס בראשית י"ד, ה.

ואתא . . מרבבות: ברכה לג, ב. ראה הנשמן במאמרי אדה"א בראשית ע' כב.

אתא בוקר: ישעי' כא, יב.

דאוריית' מח"ע נפקת: זהר בשלה ס"ב, א. יתרו פ"ה, א. (רע"א מהימנא) משפטים קכ"א, א. קדושים פ"א, א.

חוקת קטב, א. ואתחנן רס"א, א.

או ראה ויספרה: איוב כ"ה, כו'.

שנק' ספר החיים: ראה גם לעיל ע' עט.

בדבר הוי' שמים נעשו: תהלים לג, ו.

דאסתכל באוריית' וברא עלמא: ראה זהר תולדות קלד, א. תרומה קס"א, א. מאמרי אדה"א בראשית ע' קל

ואילך, דברים ח"א ע' רעט.

ואהי' אצלו אמן אומנא: משלי ח, ל. ראה בראשית רבא בתחלתו.

וכמ"ש אם לא בריתי כו' (וכמו כמ"ת דכתיב כי תרכב על סוסך כו' שהן בחי' אותיות התורה שנק' סוסים שמביא ומוליך הסוס לרוכב מגבוה לנמוך, כך באותיות התורה דיוה"ד אמר ואתא מרבבות קדש העליון להוריד ולהמשיך לאור האלקי מגבוה לנמוך שזהו מקור ליחוד דהוי' ואלקים בי"מ דמע"ב, וע"כ אין העולם מתקיים אלא בהבל ד"ת דתש"ב' כמש"ת).

[והנהגה בחי' האותיות העליונים די"מ דמע"ב אינם דומי' לאותיות דתורה שנק' כלי' פנימי', דהיינו שגם בהם בא האור העליון דח"ע בגילוי מן ההעלם כניל אכל זהו בחי' כלי' פנימי' להכיל כל בחי' הפני' דח"ע, שזהו שנק' שמות העצמי' כענין שא' הקורא בתורה קורא בשמותיו כו' משום דאורי' וקוב"ה כולא חד ממש כו' (וכן בנש"י דמתקשראן באו' הן בחי' אותי' עצמי' שנק' כלי' פנימי' כניל (כמשי"ת)), אך הנה בחי' אותיות די"מ כמאמר יהי אור יהי רקיע וכה"ג, שאעפ"י שהוא בחי' דבר אלקים ממש כמו ויאמר אלקים יהי אור כו' מ"מ הן נק' בחי' כלים חיצונים דהיינו שהן האותיות שמביא וממשיך להיות יוצא האור על ידו בגילוי לחוץ ממנו [דוקא], שכמו בגילוי אותיות הדיבור לזולתו שאינו רק להביא ולגלות הדבר לזולתו שחוצ ממנו דוקא שא"ז בחי' פו"ע אור האלקי ממש רק בחי' כחות פעולתו שמתפשטי' לחוץ כו' (כמו כלי הסכין לחתוך כו' שכאה התנועה והפעולה שביד לדבר חוץ ממנו שהוא הסכין [א] הגרון לחצוב וכה"ג כמ"ש במ"א), שזה נק' רק כח נבדל מן העצם, וגם זה אינו הארה עצמי' כמו זיו ואור הארת השמש בארץ (וכאור וחיות הנפש בגוף) אלא רק בחי' הארה דהאר' לבד כידוע (וכמו הארה שבוקע דרך המסך שבא בשינוי המהות לגמרי כו'), כאותיות שנמשכי' בהבל הדיבור לחוץ שנבדלים מן עצם כח הדיבור שזהו בבחי' הארה דהארה (כמ"ש דאתון אתגליפו כו' דרוח הכל הפה שנמשך בהבדל וריחוק מקום כאותיות הנחקקים בדבר זולתו כו' שזהו כח היד הנבדל לגמרי מעצם [כח] התנועה שביד בוריקת דבר מה ולא כמו כהפכי' ממש אף ע"י כלי כו' וד"ל), והיינו בחי' הצירופים שונים שמשתלשלים מאותיות דשם אלקים בבחי' הארה דהארה לבד להיות מקור

אם לא בריתי ירמי לג, כה.

כי תרכב על סוסך: חקוק ג, ה. ראה לקמן פיסטא. וזהו היל"ל. ושי"נ דיוה"ד: די' הדברות.

אין העולם מתקיים אלא בהבל . . . דתש"ב' ראה שבת קט"ז, ב. מאמרי אדה"א דברים ח"א ע' קמ. ושי"נ הקורא בתורה קורא בשמותיו: ראה פתיחת הרמב"ן עה"ת. הנסמך במאמרי אדה"א בראשית ע' כו. דאורי' וקוב"ה כולא חד: מובא בתניא פ"ד ופכ"ד בשם הוה"ר. ראה מאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע' רפה.

ושי"נ. אור התורה חוקת ע' תשס.

יהי אור יהי רקיע: בראשית א, ג. שם, ה.

פו"ע: פנימי ועצמי.

דאתון אתגליפון: ראה זור בראשית טו, ב. מאמרי אדה"א בראשית ע' שעט. ושי"נ דרושי חתונה ח"א ע'

קסד. ושי"נ.

לכל התהוות בריאה מאין ליש ממש כמ"ש לכו חזו מפעלות אלקים אשר שם שמות א"ת שמות אלא שמות, אבל הן הבאין בגלגולים וחילופים ותמורות כמו מילוי דמילוי כו' כידוע, וזהו כמ"ש בס"י ה' אבנים בונות ק"ך בתים מכאן ואילך צא וחשוב עד אין שיעור, עד שגם דצח"מ וד"י ארמ"ע הגשמיים נמשכו מבחי' הצירופי' דאותיות דשם אלקים, כמו שאמר רחב"ד מי שאמר לשמן וידליק הוא יאמר לחומץ וידליק דהיינו שישונה הצירוף דטבע השמן להיות מצירוף זה עצמו בחומץ טבע זו כו', ועד"ז הן גם הצירופי' היותר עליונים כאותיות ד"מ במלאכים דבריאה ויצירה כו' וד"ל.

והנה בזה יובן מ"ש יהללו את שם הוי"ו כי נשגב שמו לבדו והודו על ארץ ושמים כו'. כי הנה לכאורה סותר רישא לסיפא, דבתחלה אמר יהללו את שם הוי"ו שיוכלו להלל ולשבח לשם הוי"ו המאיר בשם אלקים אי"כ יש להן השגה וקירוב לשם הוי"ו, ואח"כ אמר כי נשגב שמו לבדו שמובדל ומרומם מהם כו'. אך באמת יש ב' מיני שמות, א' שם העצם שמורה על העצם כנ"ל, כשם האדם וכשם כל בריאה שמורה על מהותו ועצמותו וכמו ויקרא האדם שמות כו' כידוע, וכך למעלה הוא שם הוי"ו שהוא שם העצם, כמ"ש זה שמי לעולם וזה זכרי כו' כמו שזוכרים לאדם בשמו העצמי שאז נפנה לקוראו (קקורא בשמותיו בתורה או שם הוי"ו שכמצות וכה"ג). אך שם הב' הוא שם הפעולה שמחמת כח פעולתו נק' בשם זה, כמו שם אד' ארון כל הארץ בשרתו ואדנותו וכן שם אלקים כו' שמאותיות וצירופים שלהם נבראו כל הברואים כנ"ל אעפ"י שהוא רק מבחי' הארה דהארה לבד כנ"ל. ולפי ששם הוי"ו מתלבש ומתצמצם בשם אלקים כמ"ש [כי] הוי"ו הוא האלקים כולא חד (שזהו הארה דסובב בממלא כנ"ל), ע"כ גם המלאכים וצבא השמים יהללו את שם הוי"ו ג"כ אבל מרחוק מאד ה' נראה להם ע"י צמצום דשם אלקים דוקא כידוע (וזהו את הוי"ו את הטפל להוי"ו כו'), ובשמים ושמי השמים והמים כו'

לכו חזו מפעלות אלקים [ז' ה' אלקי] . . . אית שמות: תהלים מו, ט. ראה מנחת שי שם. ברכות ז, ב. הנסמן במאמרי אדה"א דברים ח"ב ע' תקט.
 כד"ש בס"י ה' אבנים: ראה שם פ"ד מ"ב.
 שאמר רחב"ד מי שאמר לשמן וידליק: תענית כה, א (כ"ג העין יעקב). ראה לקמן ע' קע. סידור שערי המועדים רכ, ב. הנסמן במאמרי אדה"א בראשית ע' שסו.
 יהללו את שם הוי"ו: תהלים קמה, יג.
 ויקרא האדם שמות: בראשית ב, כ. ראה תורת חיים בא ע' קלט.
 שם הוי"ו שהוא שם העצם: ראה כסף משנה הל' עבודת כוכבים פ"ב ה"ו. הנסמן במאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע' תכו.
 זה שמי לעולם וזה זכרי . . . ארון כל הארץ: שמות ג, טו. יהושע ג, יא.
 נכ"ז הוי"ו הוא האלקים: ואחזקו ד, לה. שם, לט. ראה מאמרי אדה"א דברים ח"ב ע' תיד.
 דברים ח"ד ע' אחקב.
 מרחוק . . . ה' נראה להם: ע"ד ירמ"י לא, ב.
 את הטפל: ראה ברכות לו, ב. ועוד. מאמרי אדה"א דברים ח"ב ע' תיד.
 ובשמים . . . יהללו את שם הוי"ו: תהלים קמה, א ואילך.

אמר יהללו את שם הוי' כי הוא צוה ונבראו כו', אבל בברואים שעל הארץ
אמר יהללו את שם הוי' כו' כי נשגב שמו לבדו כו' כי רחוקים יותר מאור
דשם הוי' בשם אלקים, ופי' נשגב שהוא נשגב ומרומם מהיות גם בחי' מקור
להתהוותם מאין ליש כי אין שרשם רק מבחי' הארה דהארה מאותיות שם
העצם דהוי' והוא רק שם הפעולה דהיינו שם אדני ואלקים כמ"ש אד' ב"ם
כו'. וזהו כי נשגב שמו שהוא שם העצם דשם הוי' נשגב מהם כמו שאר'
קדוש הוי' צבאות כו' ורק זיו והארה דהארה משמו בחיצוני' דחיצוני' דשם
אלקים הוא שמאיר עליהם ג"כ בבחי' מקיף בלבד. וז"ש הודו על ארץ
ושמים, פי' הודו היינו זיו והודו לבד מאותיות שמו הוא שמאיר על ארץ
ושמים, דזהו כמשל משמו של האדם שאינו מבחי' עצמותו מ"מ נפנה לקוראו
בשמו ושמו נקי' על אנשי ביתו וממשלתו נקי' על שמו שזהו רק הארה
דהארה גם משמו המתפשט על זולתו שחוף מעצמות שמו כו', וכך הוא
למעלה דרק הארה דהארה נמשך מאותיות שמו דהוי' ואלקים שמתפשט על
העולמות עליונים ותחתונים שנקי' שמים וארץ למעלה ולמטה (וכמו
ואימתך עליהם כו' שנקי' מל' דמל').

וְשׁוֹרֵשׁ הענין הוא כידוע בשרש המקור של התהוות כל העולמות הוא
מבחי' מדת מלכותו יתב' כמ"ש מלכותך מלכו' כל עולמים כו'
וכתיב כבוד מלכותך יאמרו כו', והוא מדה אחרונה שבני' דאצי', שהוא כמו
מדת המלוכה והתנשאות למטה במלך בו"ד שמתנשא על [זולתו] הנפרד, כך
למעלה מעלה כמ"ש מלכותך דייקא זהו בחי' מדת מל' למעלה מעלה שנקי'
שמו הגדול שזהו בחי' מל' דאי"ס שזהו כשעלה במחנה'ק ברצה"פ להיות
בבחי' ההתנשאות שמצד עצם הרוממות דוקא שנקי' מלך מרומם לבדו ממש
(ונקי' מלך הקדוש כמ"ש במ"א). והנה ביריד' וצמצום האור מעצמות המאציל
להאציל ע"ש ורצון וחכמ' ומדות כו' נאצל גם בחי' מדת המל' שזהו בחי'
ה"א אחרונה דהוי' שהוא בחי' ההתנשאות שמתפשט למטה על בחי' נפרד
מאתו, שז"ש הוי' מלך גיאות לבש שנתלבש ונתצמצם להיות מלך על עם
נפרד שזהו שנמשך בצמצום גדול מאד ע"י בחי' אותיות דשם אדני' ושם
אלקים כו' שזהו שנקי' הארה דהארה שנמשך מאותיות דמדת מל' הנקי' [שם]
כבוד מל' כו' וד"ל. וזהו כי נשגב שמו לבדו שהוא מה שעלה במחשבי'

אד' ב"ם: תהלים סח, יח.

ואימתך עליהם: מובא בכ"מ, ומהם: מאמרי אדה"ו פרשיות התורה חיב' ע' תתצ. מאמרי אדה"א ויקרא
חיב' ע' תשמא. במדבר חיב' ע' תו וע' תרכ. חיג' ע' א"מא. דברים חיב' ע' תפח. חיג' ע' א"ב.
מלכותך מלכו' כל עולמים . . . כבוד מלכותך יאמרו: תהלים קמה. יג. שם, יא.
מלכותך . . . שזהו בחי' מל' דאי"ס: ראה גם לקמן ע' שו.
מלך מרומם לבדו: ע"פ ברכת יוצר. ראה שער האמונה עמ"ו.
מלך הקדוש: ראה ספר המאמרים תקס"ז ע' שגא, ומקבילו בלקוטי תורה נצבים נא. ב.
הוי' מלך גיאות לבש: תהלים צג, א. ראה מאמרי אדה"א דברים חיג' ע' תתקנ. ושי"נ.

הקדומה בעצמות א"ס בחי' המל' שנק' מלכותך ממש ונק' שמו הגדול, ואחי"כ נמשך רק הארה דהארה ממ[נ]ן במל' דאצי' מן ההעלם לגילוי באותיות דשם אלקים ואדני' להיות נק' אדון כל הארץ בחי' מלך על עם נפרד שמוה נמשך עיקר ומקור התהוות מציאותם מאין ליש להיות בחי' עם נפרד לפי שאין מלך בלא עם וכמ"ש הוי' מלך גיאות לבש כנ"ל, אבל כאשר עדיין לא האיר בגילוי בצירופי אותיות ושמות בשם מלכותו במל' דאצי' ה' הכל כלול במל' דא"ס במחזה"ק (שו"ש ראו כי אני הוא כו' וכן אני ראשון במחזה"ק שנק' מל' דא"ס ואני אחרון במל' דאצי' כו') (והוא מילוי ה' בה"ה) שלא ה' יכול להיות מקור למציאות העולמות מאין ליש (כי מבחי' המדות דחג"ת דאצי' ה' נמשך בקירוב האור מעצם המדות דאצי', כמו מחסד דאצי' ה' יורד כמו שהוא מלמעלה למטה שה' הכל בבחי' אצי' בחי' אלקות ממש ולא ה' מציאות בע"ג כלל, משא"כ כשנמשך מבחי' המל' שהוא בחי' ההתנשאות מרחוק ולא מעצם אור האצי' כו' כמ"ש במ"א), רק כאשר יצא מבחי' ההעלם דמחזה"ק שנק' שמו כעצם הרוממות למטה כירידת הדריגות להיות מלך על עם באותיות דשם מל' או נעשה מזה בחי' מקור להתהוות העולמות מגילוי אור מדה זו דבחי' המל', וז"ש מלכותך מל' כ"ע, אך זהו רק הארה דהארה משמו דמל' דא"ס שנשגב שמו לבדו ממש וד"ל (וזש"א אדון עולם אשר מלך כבר בטרם כל יציר נברא ולעת נעשה בחפצו ורצונו הקדוש שיצא לגילוי מן ההעלם אזי מלך [שמו] נקר' כו'). וזש"א תחלה יהללו את שם הוי' שזהו הוי' באלקים בגילוי אותיו' בהארה דהארה כנ"ל, אך שמו העצמי דבחי' מל' דא"ס שלמעלה ממש נשגב שמו לבדו שמובדל ומרומם לגמרי ורק הודו הארה דהארה גם משמו הגדול על ארץ ושמים משום דסומ"ע עבמח"ת וכמ"ד ארץ קדמה לשמים, וז"ש על ארץ ושמים (כמשי"ת) וד"ל.

ולהבין כל זה בחוס' ביאור הנה ילה"ק ענין הפרש בין הארה להארה
 דהארה כמו באורך נראה אור כו', דבחי' האור עצמו אעפ"י שאינו רק זיו והארה המתפשט מן העצם מ"מ מתאחד הוא בעצם ממש ונכלל בו כזיו השמש שנכלל כמאור עצמו וידמה לו ממש בג' אלה בשינוי וחילוף שאינו משתנה ולא [מ]תחלף ולא מתבטל וכלה כמו שהעצם בלתי משתנה ומתחלף ומתבטל כו' (וכמו הארת אור וחיות הנפש בגוף שגם שאינה רק הארה לבד יש בה מכל כחות הנפש העצמי' בלי שינוי וחילוף וביטול והפסק כלל ואין השינוי וחילוף וביטול וכליון רק מהעדר הכלי וחומר הגוף

ראו כי אני הוא: האינו לב, לט (כדילוג), ראה לעיל ע' נ.

אני ראשון . . ואני אחרון: ראה מאמרי אדה"א דברים ח"ג ע' תתקמג. ושי"ן.

כמ"ש במ"א: ראה לקוטי תורה שיר השירים מג, ג.

אדון עולם אשר מלך: פיוט אדון עולם (תפלת השחר), ראה שער האמונה פ"ג (נו, כ).

ארץ קדמה לשמים: חגיגה יב, א.

באורך נראה אור: תהלים לו, י.

לכד כו'), אבל בכחי הארה דהארה לבד שכבר נבדל מן העצם בשינוי המהות כאור של תולדה (שבוקע דרך מסך או אור הנכפל כו') בו יתכן להיות שינוי וחילוף וביטול לגמרי (כמו אור וחיות הגשמי שהוא מורכב בהרכב גשמי' בדם ובשר החומרי ממש שהוא בשינוי המהות לגמרי מאופן החיות הרוחני דנפש הרוחני' בעצם (ונק' רוחני' שבגשמי' שנמשך מגשמיית שברוחניות, שזהו כמו ענין הארה דהארה בלבד) בו יפול בחי' השינוי והחילוף וביטול וכליון שהוא מצד החומר כו') (וכמו כן בכח הפועל בנפעל כשהוא בקירוב שנק' הארה עצמי' עכ"פ לא יפול בו שינוי וחילוף וביטול, כמו עצם [כח] הפועל [כל] פעולה הגם שכח זה שנתפשט בפעולה רק חלק קטן נבדל מן העצם אין ברוחניות [ח]לוק מדריגות ודומה ממש לכח הפועל בעצם מאחר שממנו נמשך בפעולה (ולא נחסר חלק כח זה כלל בכח הפועל, כי אף ביגיעתו יושלם כמו שהי' בלי חסרון כלל, וכן כח השכל שבא בחלקים בהתחכמות שונות באותיות המח' אינו עושה שינוי וחסרון כלל בכח השכל ואינו נפסק ובטל כמו כח השכל עצמו מאחר שנק' הארת אור כח השכל, וכמו האור שמאיר לכמה חלקים שלא נחסר מן אור המאיר כלל כמ"ש בזוהר כהאי בוצינא דאדליק לכל סטר כו' וכמ"ש במ"א וד"ל), משא"כ בחי' הארה דהארה שנבדל מן הכח של הפועל לגמרי, וכן הנבדל מכח השכל לגמרי כמו הארת אור השכל בצירופי אותיות הדיבור שנמשך רק בבחי' הארה דהארה מעצמות אור השכל במחשבה יש בו שינויים וחילופים וגם ביטול והפסק לפי שנתרחק מעצם הארת אור השכל כמו כח הנבדל בזריקה כו').

וכך יובן למעלה כאור מדת המל' שמהווה כל העולמות מאין ליש, כמו כל בריאת מעשה בראשית אעפ"י שבא האור האלקי בבחי' כח ואור וחיות המתפשט אין זה כמו כח הפועל בנפעל וכאור וחיות הנפש בגוף וכה"ג, וכמו שא' ואתה מחי' את כולם [וכו'] אתה עשית את השמים כו' דעשי' זאת הוא כמו כח הפועל בנפעל, שבודאי לפ"ז לא הי' נופל [בזה] ג' אלה שינוי וחילוף וביטול כנ"ל, דהיינו לבד שלא הי' עושה שינוי בעצם אור האלקי בין קודם הבריאה לאחר כך, אף גם זה שלא לא יהי' שינוי' וחילופי' בגוף הבריאה מאחר שנחשב ככח הפועל האלקי עצמו ממש כנ"ל במשל אור וזיו השמש ואור וחיות המח' לגוף כו' וכח הפועל בנפעל כו' והי' גם הבריאה בלתי מוגבלת כלל בדומה לכח הפועל האלקי שהוא בלתי בע"ג כו' (וכמו שאמרו שהי' העולם מתפשט [עד] בלי די עד שאמר לעולמו די כו'), והאיך נמצא הפסק וביטול וכליון בגוף הבריאה שהוא הוה ונפסד כידוע מאחר

אור הנכפל: ראה ספר המאמרים תקס"ה ח"ב ס"ע תשעה. ספר הערכים חנ"ד ח"ג בערכו.
 כהאי בוצינא דאדליק: ראה ז"ר (אדרא זוטא) רפח, א. תורת חיים נח סח, ג. לקמן ע' רפא.
 ואתה מחי' . . . אתה עשית את השמים: נחמ"י ט, ו.
 שהי' העולם . . . שאמר לעולמו די: ראה חגיגה יב, א.

שנק' מעשה ידיו ממש, או כדמיון החיות של הנפש שמחי' לגוף כמי'ש ואתה מחי' כו' והרי נפש הרוחני' מתפעלת ממקרי הגוף כו' שנ[ן]פל שינוי בעצם החיות הרוחני וכן ככח החיות שנמשך יש שינוים רבים וחילופים ותמורות אעפ"י שכל עצם אינו משתנה כו' כנ"ל וכן ככח הפועל בנפעל נראה שינוי בעצם ובפעולה כו' וד"ל. אלא צ"ל שכל עיקר ומקור התהוות הבריאה בעצם מבכע"ג אינו בא רק מבחי' הארה דהארה לבד ולא מבחי' הארת אור עצמי או כח וחיות עצמי'. ומ"ש אתה עשית כו' ואתה מחי' כו', זהו שם המושאל, וכן גדול אדונינו ורב כח כו' וכה"ג, והיינו שבא האור והשפע האלקי' בנבראים שלא בדרך קירוב הערך ויחוס כעו"ע שנק' שפע ממהות למהות כו' אלא בבחי' צמצום ממש שהוא העלם וכיסוי להעלים ולהסתיר אור העצמות לגמרי כענין חושך שקדם לאור וכמאמר כברייתו של עולם ברישא חשוכא והדר נהורא כו', והוא שם אלקים המצמצם לגמרי כמו המסך ממש שמפסיק ומבדיל כו' (והוא המסך המפסיק בין אצי' לבריאה ובין בריאה ליצירה כו' כידוע שזהו שנק' ג"כ פרגוד כמו שמעתי מאחורי הפרגוד כו' (והוא מ"ש והבדילה הפרוכת ותרגומו פרסא כו'). וזהו שנק' בחי' הארה דהארה לבד שאינו ככח הפועל עצמו כו' ואינו אור עצמי כלל רק כח הנבדל מן העצמות ואור הנבדל מן העצמות לגמרי כו' (כאור וחיות הנמשך ומלוכב בדם ובשר גשמי ישש בו שינוי וחילוף כנ"ל וממילא מובן שא"ז תופס מקום כלל וכלל לגבי אור העצמות דאלקות ואין עושה בו שינוי כלל [וכלל], וכמ"ש אני הוי' לא שניתי כו' שאין שינוי לפניו כלל בין קודם ההשתלשלות לאחר ההשתלשלות כלל וכלל (ואפי' בענין האצי' שנאצל מד' אותיות דשם הוי' יו"ד חכמה היא בינה כו' מאחר שאמר אני הוי' לא שניתי כו' כי גם בחי' האצי' [מן] עצמות המאציל ג"כ רק בבחי' האר' דהארה הנבדלת מן העצמות, כמו ויאצל מן הרוח כו' שרק הארה דהארה מרוחו של משה נאצל והונח על הזקנים כו' וכמו הניצוץ הנבדל מן השלהבת כו' משום דמצד עצמות המאציל לאו מכל אינון מדות כלל ונק' ע"ס בלי מ"ה כו' כידוע). וזהו כי

שכל עפע אינו משתנה: ראה הנסמן במאמרי אדה"א דברים ח"ד ע' אהעו.

גדול אדונינו ורב כח: תהלים קמז, ה.

כברייתו של עולם ברישא חשוכא: שבת עז, ב (בג"י רש"י).

המסך . . פרנוד: ראה הנסמן במאמרי אדה"א דברים ח"ג ע' תתמא.

שמעתי מאחורי הפרגוד: תגיגה טו, א.

והבדילה הפרוכת ותרגומו פרסא: תרומה כו, לג. כ"ה בכ"מ — ראה מאמרי אדה"א דברים ח"א ע' קט.

ושינ. בראשית ע' לט. במדבר ח"ג ע' אירכא.

אני הוי' לא שניתי: מלאכי ג, ו.

יו"ד חכמה היא בינה: ראה זתר (רע"א מהימנא) ויקרא יז, א. תקוני זתר בהקדמה ו, ב. אגרת התשובה

פ"ד.

ויאצל מן הרוח: בהעלותך יא, כה. ראה לעיל ע' לו. לקמן ע' ריד. מאמרי אדה"א דברים ח"ג ע' תתפד.

רש"י.

לאו מכל אינון מדות כלל . . ע"ס בלי מ"ה: תקוני זתר בהקדמה יז, ב. ספר יצירה ס"א מ"ב.

נשגב שמו לבדו ממש שנבדל בערך לגמרי מכל ההשתלשלות דשם הוי' נשם אלקים, ורק הודו על ארץ ושמים הוד ווי' דהארה דהארה [משמו] הוא שמאיר על הארץ ושמים כו' כנ"ל (אך לפי זה מ"ש כאן דוקא כי נשגב שמו ולא אמר זה בהללו כו' מן השמים ששם אמר כי הוא צוה דוקא ונבראו כו', אלא שזהו הפרש בין או"י דיווד ונמשך למטה מתחלתו לסופו ובין או"ח שחורר לקדמותו, ע"כ אמר כאן בהללו מן הארץ כי נשגב שמו, ופי' שמו הוא שמו הגדול שהוא בחי' מל' דא"ס שבמחשבה הקדומה כו' כנ"ל שבחי' מל' דמל' בסוף מעשה הוא שעבמח"ת במל' דא"ס דוקא וע"כ אמרו דארץ קדמה לשמים מטעם זה וע"כ אמר דהודו דשמו הגדול על ארץ כו' כנ"ל וד"ל).

ו"ז ש' וירם קרן לעמו תהלה לכל חסידיו לבניי עם קרובו כו', דלכאורה אי' סמיכות וחיבור כלל למה שאמר תחלה כי נשגב שמו לבדו הודו על ארץ כו'. אך הכוונה כך הוא, דהגם שנשגב שמו העצמי מכל ההשתלשלות כו' עכ"ז האיר משמו העצמי בהוד וזוי הארה פנימי' ועצמי' לישראל דוקא, והיינו וירם קרן לעמו שהרים קרנם למעלה בהבדלת הערך מכל העולמות העליונים והתחתונים להיות שמו ממש נקרא עליהם, והוא מה שמשובח ומפואר בשם ותהלה לכל חסידיו לבני ישראל עם קרובו לפי שהם עם קרובו דוקא ואין בהם בחי' פירוד ליש ודבר כשאר [עם], עד שמפני זה אינו מתמצצם עליהם בבחי' מלך על עם נפרד כנ"ל אלא מבחי' מל' דא"ס עצמו שמיוחד בעצמו' ממש הוא שמאיר עליהם שנק' כבוד הדר מלכותו כמ"ש להודיע לבנה"א כו', פי' הדר מלכותו פנימי' הוד והדר מלכותו העצמי' שהוא בחי' התנשאות שמצד עצמו ממש שנק' מלך מרומם לבדו כו' ונק' מלך הקדוש כו' שנק' מלכות'ך ממש, והוא בקבלת עומ"ש שלהם בתו"מ דוקא שנק' לבוש הוד מלכותו (כמ"ש במ"א בדרוש דתורה צוה לנו משה כו') (וכמ"ש הוי' אלקיו עמו ממש ותרועת מלך בו מלך העליון שאינו על עם נפרד כו', וכמו ברי"ה שישראל אומרים יו"ד פסוקים דמלכות ממשכים בחי' רצון למלוכה העליונה וכמאמר אמרו לפני מלכיות שתמליכוני עליכם דוקא ומזה יהי' ממילא בחי' ירידה וצמצום האור דמל' דא"ס במל' דאצ"י בעולמות עד שיהי' מלך העולם כו' (וזהו הודו דשמו הגדול על ארץ ושמים כו' בבחי' מקיף בהעלם מרחוק רק ע"י שירים קרן לעמו כנ"ל יוצא לגילוי מן ההעלם לפרקים כמו ברי"ה שנק' מלך הקדוש כו' וכה"ג יהי' בא לגילוי מן ההעלם,

וירם קרן לעמו: תהלים קמ"ה, יד.

בדרוש דתורה צוה לנו משה: ראה ספר המאמרים תקס"ו ע' שסח.

הוי' אלקיו עמו: בלק כג, כא. ראה מאמרי אדה"א בראשית ע' שסח.

יו"ד פסוקים . . . אמרו לפני מלכות: ראש השנה טו, סע"א. לב, א. ובסמוך במאמרי אדה"א דברים ח"ד ע'

אי"ש.

עד צמצום האחרון במ"ח צירופים האחרונים דשם אלקים דמלך אלקים על גוים כו', כמו בימוהמ"ש שיראו כל בשר וייראו ממנו כל הברואים כי יהי' פחד ה' בגילוי על כל המעשים כו', וגם עכשיו אמר יראו מהו' כל הארץ כי מתגלה לפרקים מהעלם דמל' דא"ס במל' דמל' דעשי' שבעשי' עד ע' שרים כמו תפול עליהם אימתה כו' (וכמו והשמיע ה' את הוד קולו גבי מחנה סנחרב). וכך הוא בכל דור שאין הארת אור המל' בא בצמצום בעולמות עד ע' שרים רק ע"י ישראל דוקא שהרים קרן לעמו כו' כמו בכל ר"ה ויוהכ"פ שמוה נמשך עיקר קיום העולם מבחי' המל' כנ"ל וד"ל.

ואמנם ע"י מה נמשך בחי' [ה]מלכות בעולמות ע"י ישראל, היינו ע"י אותיות התורה דייקא, כנ"ל דג' קשרין הן דס"ר נשמ' ישראל מתקשראן בס"ר אותיות התורה כו', וע"כ ע"י זה שעוסקים ישראל בבחי' אותיות התורה הן ממשכים מהעלם האור דשמו הגדול שנשגב לבדו כנ"ל להיות בא לגילוי, [ו]כן ע"י קבלת עומ"ש כמצות דוקא שהן פנימית רצונו שלמעלה מן הרצון וחכ' דכל ההשתלשלות כמ"ש אם לא בריתי כו', וזש"א במי נמלך בנשיצ' דוקא דישאל עלו במחשב' כו' (והוא מ"ש וירם קרן לעמו וע"כ אמר ויקם עדות ביעקב ותורה שם בישראל דוקא). וז"ש ורב שלום בניך כו' שנק' בניך [וגם] נק' בוניך שעוסקים בבנינו של עולם כו', והיינו ע"י עסק התורה דוקא שעל ידה נמשך בחי' אור האלקי בבחי' אותיות ברצון וחכמה דמע"ב להיות מזה בנין כל העולמות כמ"ש דאסתכל באורייתא כו' (והיינו ע"י ישראל דוקא שקדמו גם הם לעולם כמ"ש בראשית כו', והיינו שאין העולם מתקיים אלא בהבל תשב"ר כו' וכה"ג וד"ל).

במ"ח צירופים . . . דשם אלקים: ראה פרי עץ חיים שער (כא) תג המצות פ"ה. הנסמן במאמרי אדה"א דברים ח"ג ע' א"סא.

דמלך אלקים על גוים: תהלים מז, ט.

יראו מהו' כל הארץ: תהלים לג, ת.

תפול עליהם אימתה . . . והשמיע ה' את הוד קולו: בשלה טו, טו. ישע"י ל, ל. ראה גם מאמרי אדה"א

דברים ח"ג ע' א"כב. וש"נ.

אם לא בריתי: ירמ"י לג, כה.

במי נמלך בנשיצ': ראה בראשית רבא פ"ה, ז. רות רבא פ"ב, ג.

דישראל עלו במחשב': ראה בראשית רבא פ"א, ד. מאמרי אדה"א בראשית ע' כו. וש"נ.

ויקם עדות ביעקב: תהלים עה, ה.

ורב שלום בניך . . . בוניך שעוסקים בבנינו של עולם: ישע"י נד, יג. ברכות סד, א. שבת קיד, א. ראה

מאמרי אדה"א בראשית ע' ת"ג. וש"נ.

דאסתכל באורייתא: נסמן לעיל בפיסקא .ואמנם.

ישראל . . . שקדמו . . . לעולם: ראה פסחים נד, א. בראשית רבא פ"א, ד. הנסמן במאמרי אדה"א דברים

ח"ב ע' שע.

בראשית: בראשית א, א וברש"י שם.

שאין העולם מתקיים: נסמן לעיל בפיסקא .ואמנם.

ובכל זה יובן מאמר רז"ל דכשם שא"א לעולם בלא רוחות כך א"א לעולם בלא ישראל כו'. דהנה אין הכוונה בזה דוקא על הרוחות המגשבות בעולם דמה שייכות יש בזה לענין ישראל (ולמה שכתוב כי כארבע רוחות השמים פרשתי אתכם כו'), אלא הכוונה היא על רוחות העולם מזרח ומערב צפון ודרום מעלה ומטה שהוא שנק' רוחות העולם שכולל גדר ו' קצוות שמגבילים העולם מלמעלה למטה וד' צדדים, דאעפ"י שאין הוי"ו קצוות הללו ממהות ועצם העולם רק גדרים המגבילים לעולם, מ"מ הרי העולם עיקר קיומו מן הוי"ק הללו שהרי העולם הוא שנק' מקום שמקומו של עולם הוא בגדר ו' קצוות דוקא שהוא הנק' מקום ואין מציאות מקום בלתי גדר ו' קצוות הללו דמעלה ומטה מזרח ומערב כו', דהיינו כדי שיתהווה מציאות מקום ושטח זה מוכרח שיצמצם במקורו בחי' ו' קצוות רוחני' שנק' רוחות העולם בבחי' הרוחניות מקורן] דו' קצוות הגשמיים כמו שא' ברוך המקום כו' כידוע. וכח הזה להמשיך מרוחניות דו' קצוות דאצי' בבי"ע עד בחי' מקום דוי"ו קצוות הגשמיים שבעוה"ז השפל היינו ע"י ישראל דוקא בק"ש שאומרים הוי' אחד א"ח דליית, א' אלופו של עולם בחי' המקור של המקום שנק' עולם כמ"ש הוא מקומו של עולם ואין העולם מקומו כו', והחיות הן ו' רקיעים וארץ שנק' מעלה ומטה, והד' הוא ד' רוחות העולם מזרח ומערב וצו"ד כו', וזהו שאמרו שתמליכהו בשמים וארץ וד' רוחות העולם ותו לא צריכת כו', דזהו עיקר מצות היחוד עליון להמשיך מעצמות אור א"ס בו"ו קצוות דאצי' ומאצי' לבי"ע עד שתמליכהו בו"ו קצו' שלמטה לחדש מקורו של בחי' מקום, שזהו שנק' אלופו של עולם באלף דאחד כו' שמחדש התהוות הבריאה דמקום מאין ליש מלמלה מבחי' מקום כמו ברוך כבוד הוי' ממקומו וכתיב הנה מקום אתי כו' שזהו בחי' ביטול הוי' קצו' העליונים למעלה במקומו העצמי דשמים ושה"ש לא יכלכלוהו כו' (וכמו אלכה ואשובה אל

דכשם שא"א לעולם בלא רוחות: תענית ג, ב (שם: כשם — אבל כיה גם בסידור שחרית סו, ד. מאמרי אדה"א דברים ח"א ע' קכז]. וזה שמות ה, ב. ראה לקמן פיסקא רז"ש. הריח בראשית מב, א ואילך. מד, א. כי כארבע רוחות השמים: זכרי' ב, י.

ברוך המקום: מדות ספ"ה. הגדה של פסח פיסקא זו. ראה תורת חיים שם מג, א. בק"ש . . . הוי' אחד א"ח דליית: ואתחנן ג, ד. ראה פרי עץ חיים שער (ח) הק"ש פ"ב.

א . . . והחיות . . . והד': ראה סידור שער הק"ש פו, סע"ד: כמ"ש בטור (הל' ק"ש סס"א וראה שריע אדה"א שם]. מאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ס"ע תשלו ואילך ובהנמנו שם.

הוא מקומו של עולמ: במאמרי אדה"א בראשית ע' שעת: ובלשון הגמ' — ראה בראשית רבא פס"ה, ט. הנמנו במרא' מקומות ללקוטי תורה (הוצאת קה"ת תשד"מ ואילך) מסעי' פט, א.

שתמליכהו בשמים וארץ: ראה זהר (רע"א מהימנא) סינחם רכג, סעי"ב ואילך. עקב ערב, א. הנמנו במאמרי אדה"א בראשית ע' לד.

ברוך כבוד הוי' ממקומו . . . הנה מקום אתי: יחזקאל ג, יב. תשא לג, כא.

דשמים ושה"ש לא יכלכלוהו: דברי הימים"ב ג, יח. מלכים"א ח, כו. ראה לקמן ע' רמה. הנמנו במאמרי אדה"א בראשית ע' קנח.

אלכה ואשובה אל מקומי: הושע ה, טו. ושם: אלך אשובה. אבל כיה בכ"מ, ומהם: לעיל ס"ע קנ. מאמרי אדה"א דברים ח"ג ע' תסדו. רש"י. בראשית ע' ריד. וש"י. וראה במקומות הנ"ל.

מקומי כו' כמ"ש במ"א). וז"ש תמליכהו ממל' דא"ס שלמעלה ממקור דאבי"ע יהי' נמשך להיות מקור לוי"ו קצוות דאצ"י עד מקום הגשמי כו', וכמ"ש לך הוי' הגדולה כו' שהן וי"ו מדות דחג"ת נה"י שהן בחי' ו"ק, ומ"ש כי כל בשמים כו' דאחיד בשמיא כו' זהו שמחבר לו"ק העליונים בוי"ק התחתונים כו', ואח"כ אמר לך ה' הממלכה שוהו מש"א תמליכהו בשמים כו'.

אך הנה אמרו אטו האידינא לאו א' הוא ולמה צריך לישראל דוקא שיאמרו הוי' אחד ולהאריך בד' דאחד להמליכו כו'. אמנם הענין הוא מטעם הנ"ל לפי שישראל עבמה"ק דמל' דא"ס שנק' שמו הגדול כו' טרם שצמצם א"ע לרצון וחכ' דמע"ב כנ"ל במ"ש וירם קרן לעמו כו', ע"כ ע"י דוקא נמשך מקור הראשון להיות אלופו ש"ע בבחי' ו"ק שנק' מקום כמאמר ברוך המקום מקורו של מקום כו', והוא כמה שמאריכים באחד להמליכו בשו"א וד"ר העולם (והיינו אחר בחי' היחוד והתכללות דוי"ק ומוחי' דמדות דאצ"י באור עצמות המאציל דוקא באמרם שמע ישראל הוי' אלקינו הוי' אחד באחדות פשוטה ממש באו"ח אל העצמות דבחי' מל' דא"ס כנ"ל, אז דוקא נמשך מחדש אור הרצון למלוכה דהיינו להיות רצונו להאציל ולברוא כו' שהוא תמליכהו בלבוש מל' גיאות להיות מלך על עם כו' כנ"ל, והוא ע"י מסינ' דנשי' דוקא באחדות פשוטה, ואח"כ ממשיכים בקבלת עומ"ש שלהם להמליכו בשמים ובארץ כו' והוא בעומ"ש דתומ"צ דוקא משום דג' קשרים הן שהוא בס"ר אותיות התורה כנ"ל וד"ל.

וז"ש דכשם שא"א לעולם בלא רוחות דהיינו בחי' ו"ק הרוחני' שהוא מקורו של מקום בעל ו' קצוות הגשמיים שמפני זה נק' רוחות העולם כך א"א לעולם בלא ישראל לפי שעל ידם נמשך מלמעלה ממקורא דכולא להיות מקור לו' קצוות הרוני' דאצ"י כא' תמליכהו כו', לפי שישראל קדמו לעולם במחה"ק ותורה קדמה לעולם כמ"ש ה' קנני ר"ד כו' וע"כ נק' בנייך ובנוייך כו', וע"כ הן ממשיכים בבחי' אותיו' התורה משמו הגדול שנסגב שמו לבדו להיות הודו על ארץ כו' שמוה נמשך מקור הראשון להיות מציאות ו"ק מלמעלמ"ס להיות בחי' אלופו ש"ע כו' (ואעפ"י שאין העולם מקומו), ע"כ כשם שא"א לעולם בלא רוחות כך א"א לעולם בלא ישראל שממשיכים מקור הרוחות, וכשם שא"א לעולם בלא רוחות כך א"א לעולם בלא ישראל דהבה"ת דוקא כנ"ל וד"ל (והיינו ג"כ ענין רוחות המנשבות בעולם כפשוטו דרוחות הללו שמנשבות בעולם הן נמשכות בבחי' ו"ק הרוחני'ים

קך הוי' הגדולה: דברי הימים"א כט, יא.

דאחיד בשמיא: ראה זהר בראשית לא, א. מאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ע' תשמכ. ושינ.

אטו האידינא לאו א' הוא: פסחים נ, א. ראה גם מאמרי אדה"א בראשית ע' שפד.

ותורה קדמה... ה' קנני ר"ד [ראשית דרכו]: משלי ח, כב. פסחים נד, א.

דהבה"ת: דהא בהא תלי.

ברוח מזרח ורוח מערב כמו הולך אל דרום וסובב כו' סובב סובב הולך הרוח כו' שהוא מקור המנהיג כל הרוחות ברוך כו' כמ"ש במ"א. וזהו כי כארבע רוחות השמים פרשתי כו' רוחות השמים דוקא שהן סובבים לארץ בבחי' מקיף כמו כימי השמים על הארץ וד"ל.

אך הנה הטעם למספר ו"ק דוקא שהן מספר הוי"ו מדות גדולה וגבורה כו' ולא יותר הן נמשכים ע"י ישראל ולא ע"י זולתם כנ"ל, הענין הוא כידוע דגם ישראל בשרשם הראשון [שהוא] בחי' א"א דאצ"י שלזה נק' שבטי י"ה וכן יעקב בחר לו י"ה כו', היינו רק בחי' ו' מדות שבאצ"י שכל מדה נחלק' ל"ו ו"י ל"ו כו' עד שיש מספר ת"ר אלף כו' מדות הללו שהן ס"ד נשיי בשרשם למע', והיינו שנק' צבאו' ה' דהיינו מצד הארת י"ב צירופים דשם הוי"ו שהן ד' דגלים והיינו בחי' י"ב ג"א שבו"ק העליונים כשהן כפולים כמ"ש בטי"ו בענין עומ"ד ועומ"ת כו' (למטה בעולם הבריאה הן י"ב בקר שתחת ים של שלמה כו'), וזהו הוציא צבאות הוי"ו על צבאותם דוקא, וכמו בשתי אבני השם שעל כתפות כו' שהיו ששה משמותם על האבן האחת כו' בימין ובשמאל כו' ובחושן שעל לבו היו ארבעה טורים של ג' ג' כמו בד' דגלים כו').

והנה במתן תורה היו ס' רבוא נשיי שהן ת"ר אלף ששרשם ברוך דז"א כו' כנ"ל עומדים למטה לקבל התורה פב"פ כמ"ש ויחן ישראל כו' כאיש אחד בבחי' ההתכללות דיי"ב צירופים דשם הוי"ו עד שנק' צבאות הוי"ו ממש כדי שיקובל ויומשך בהן מבחי' הארת אור הפנימי' דשם הוי"ו שבתורה כשאמר אנכי הוי"ו אלקיך ממש כו' וכן פנים בפנים דיבר הוי"ו עמכם כי באור פניך ממש נתת לנו כו', ובפס' היינו בחי' ס"ד אותיות דתורה שבכתב

הולך אל דרום: קולת א. ו. ראה תורת חיים כראשית שם מב, ד. כימי השמים על הארץ: עקב יא, כא.

שבטי י"ה . . יעקב בחר לו י"ה: תהלים קכב, ד. שם קלה, ד.

צבאו' ה': בא יב, מא.

י"ב צירופים דשם הוי"ו: ראה שערי אורה — לר"י גיקסלייא — שער ה (סה, ב). הערת כ"ק אדמו"ר שליט"א בספר. שיעורים בס' התניא' פמ"א (צ' 547).

י"ב ג"א [גבולי אלכסון] . . כשהן כפולים: ראה ספר יצירה פ"ה מ"א. מרדס שער (כא) מרטי השמות פ"ו ח. ביאורי הוהר במדבר פ"ה, א ואילך. ד"ה ויאמר לו יחונתו וביאורו בספר המאמרים תקס"ו ע' מט ואילך.

מאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע' רכה.

כמ"ש בטי"ו: פ"א מ"ה.

י"ב בקר שתחת ים של שלמה: מלכים"א ז, מד.

הוציא צבאות הוי"ו [ד"ו]: הוציא את בנין] על צבאותם: ורא' ג, כו.

ששה משמותם על האבן האחת . . ובחושן . . ארבעה טורים: תצוה כח, י. שם, ז' ואילך.

ויחן ישראל . . כאיש אחד: יתרו יט, כ [ושם: ויחן שם ישראל — אבל כ"ה גם במאמרי אדה"א דברים ח"ב ע' תצ' ושי"ג. ח"ג ע' תשמ"ג וברשי' שם.

אנכי הוי"ו אלקיך . . פנים בפנים . . כי באור פניך: יתרו כ, ב. ואתחנן ג, ד. סיום תפלת העמידה.

הכלולים ביו"ד הדברות, וכמ"ש כי תרכב על סוסך כו' שהן בחי' המרככות דחוי"ב ומדות דאצי' שירדו למטה במ"ת בבחי' אותיות דוקא שהן נק' בחי' סוסים למעלה כמו שהסוס מוליך ומביא לרוכב מלמעלה למטה מגבוה לנמוך כו', והיינו אותיות דתורה שבכתב שהן ס"ר, ועל ידן ירד האור מגבוה לנמוך ב"מ דמע"ב דאסתכל באורייתא וכמאמר תנאי ה"י להקביה במע"ב אם יקיימו כו' וכמ"ש אם לא בריתי כו', ונמצא שיו"ד הדברות הן שרשים ומקורים הפנימים ליו"ד מאמרות דמע"ב (ורשב"י ה"י יודע [מ]כל פרט ופרט של כל מאמר איך שהוא מקבל מבחי' פרט דדברות, וזהו דברו חכמים בהווה בבחי' סיב[ת] ה[הווי] כו'), וכן כל צדיק יכול לשנות כל הציורפים כמו שאמר רחב"ד מי שאמר לשמן כו' לפי ששרש נשמתו מציורפי אותיות שבתורה שמשם בחי' מקור הראשון למע"ב, וכנ"ל במ"ש בני"ך שעוסקים בבנינו של עולם כו'), ולכך יש בכל דור יחידי סגולה וצדיקים שרואים אפי שכינתא (והוא מה שיכולים לראות בעין [ב]ראי' חושיית לבחי' כח הפועל האלקי בנבראים ע"י הסיגופים והפשטת הגשמיות שמחמת זה יכולים להתחליף ולשנות מציורוף לציורוף (כמו שידוע בהרב המגיד כו') כמ"ש צדיק מושל ביראת אלקים שהן קי"ך צירופים דשם אלקים לפי שת"ח נק' שרי המלוכה והיינו שרי תורה שבדבר מלך שלטון הוא עפ"י חכמה דתורה דוקא כמאמר מתניתין מלכתא כמלך שגזר כו' (ולכך אמר אנטונינוס לרבי ידענא דזוטרא

כי תרכב על סוסך: חקוק ג, ת. ראה לקמן פסקא, וזהו הילך. ושי"ן.
 תנאי ה"י . . . אם יקיימו: ראה שבת פח, א. לקמן ע' רלט. מאמרי אדה"א בראשית ע' קמ. ושי"ן.
 אם לא ברית: ירמי' לג, כה.
 שירד הדברות . . . ליו"ד מאמרות: ראה זהר יתרו צג, ב. ויקרא יא, ב. הנסמן במאמרי אדה"א דברים ח"א ע' רפ. בראשית ע' טו.
 (ורשב"י ה"י יודע: ראה זהר ויקרא שם.
 דברו חכמים בהווה: שבת סו, ב (במשנה). ראה מאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ע' תרלג. ושי"ן. בראשית ע' תטו.

שואר רחב"ד מי שאמר לשמן: נסמן לעיל בפיסקא, (והנה.
 שריה שמשם — בני"ך [ג]: בוני"ך . . . וצדיקים [ד: צ"ג] שרואים אפי שכינתא: ראה סוכה מה, ב.
 וצדיקים שרואים . . . כח הפועל האלקי בנבראים: ראה גם מאמרי אדה"א דברים ח"ד ע' איש"ט. ושי"ן.
 שידוע בהרב המגיד כו' [ד: זיל]: ראה מאמרי אדה"א פרשיות התורה ח"ב ע' תתב. מאמרי אדה"א במדבר ח"א ס"ע קעא, ובהנסמן לשם כע' שות. בספר המאמרים תרמ"ד ריש ע' קעב מהבעש"ט. ולהעיר מכתבי קודש לבוב תרכ"ב לב, ד: מבעל שם . . . בכלי זה אני רואה שהאומן שלה היא איש בלא רגלים, צדיק מושל ביראת אלקים: שמואל"ב כג, ג [ושם: יראת, וכ"ה ב'ג כאן. אמנם כ"ה בכ"מ, ומהם: סידור שער התנוכה רעא, ג. ביאורי הזהר בלק ק, א. אמרי בינה שער הק"ש ס, סע"ד. שער היווד ס"פ ג. שערי תשובה ח"ב חינוך ספכ"ז].

קי"ך צירופים דשם אלקים: נסמן לעיל ע' קלו.
 שתי"ח נקרא' שרי המלוכה: ראה מאמרי אדה"א תקס"ג ח"ב ע' תשטו ואילך. תקס"ה ח"א ע' קלא. מאמרי אדה"א בראשית ס"ע לג וע' שנד.
 שבדבר מלך שלטון . . . מתניתין מלכתא: קהלת ת, ד. ביצה כה, ב.
 אמר אנטונינוס לרבי: ראה עבודה זרה י, ב.

דבכו מחי' מתים כו'), וכר' זירא דשחטי' כו' וכנס דקיים הי' ביכולת רפבי' שאמר גינאי חלוק מימך כו' וכה"ג רבים במעשה נסים כרבא ברא גברא כו', וכל זה מטעם הנ"ל בשורש היוד מאמרות שהן מאותיות התורה שנמשך ע"י הצדיקים שעלו במחשב' תחלה כניל ודיל'. וכל זה לפי שג' קשריו הן דישראל עלו במחש'ק קודם התהוות אותיות דיו"ד מאמרות (גם עם [ה]מחשב' שבהן) וקשורים היו בס"ר אותיות דתוה"ק בבחי' סתים דאורייתא סתים וגליא כו', ע"כ מי הוא הממשיך לבחי' ס"ר אותיות דתורה להיות מקור פנימי לאותיות שבהן נבראו כל העולמ' זהו ע"י ישראל דוקא בס"ר נשמות שלהם שכל א' יש לה שרש מיוחד באות א' דתורה (ובאמת מאחר שעבמחש'ק הרי שרשם למעלה גם מבחי' אותיות דתורה מאחר שהן בבחי' אותיות ממש והמח' למעלה מן האותיות שבכתב ודיבור כו' ולכך יכולים להמשיך עצמות אור א"ס באותיות התורה כידוע בענין עוסק בתורה לשמה לשם התורה, והוא שהתורה נק' כלה מאורשה לישראל שנק' חתן כו', וראי' [לזה] ממי'ט שע"י שאמרו ישראל נו"נ הי' סיבת ירדת אור דתורה באותיות כו'. ואעפ"י שלמ"ט כל נשמה יש לה מקור ושורש באות א' דתורה שלזה א' כי אמרתך חייטני וכענין ג' קשרים הן ישראל מתקשראן באורייתא כו', זהו מלמטלמ"ע דוקא דהיינו בתורה הנגלית לנו באותיות בכתב לנשי' בגופים כו' אבל מלמעלמ"ט בבחי' סתים הרי ישראל עבמי' העצמי' בס"ר אותיות אהל [המח'] שלפני ס"ר אותיות התורה גם בחכ' דתוה"ק ודיל' (וזהו שא' ברבקה שהיא בחי' שם ב"ן שורש נשי' שעבמי' כו' ותמלא כדה ותעל שחן בחי' כ"ד ספרים דאורי' שבאים בבחי' ספר באותיו' דוקא שנמשך ממקור חכמ' שנק' ים הקדמוני כו' [ב]כד קטן ע"י רבקה דוקא כו').

ו'ז"ש הוי' בצאתך משעיר כו' ארץ רעשה כו' וכתוב זורח משעיר למו הופיע מהר פארן ואתא מרכבות קדש כו', וכ"ז קאי בשעת מית שהחזיר התורה על שעיר וישמעאל ולא קבלה כו' כמב' בדריז"ל, כי שרש התור' הוא לברר בעה"ד טו"ר במדות דקי"נ כחסד דישמעאל וגבורה דאדום ומשעיר וע"כ לא קבלה כו', וישראל שקבלה כי שרשם למעלה כשם מ"ה

וכר' זירא דשחטי' . . גינאי חלוק מיו"ד: מגילה ז, ב. ראה חולין ז, א.

כרבא ברא גברא: סנהדרין פה, ב.

עוסק בתורה לשמה . . נק' כלה מאורשה לישראל: ראה כיאר הכאים ישרש יעקב בתחלתו. נדפס לעיל

כריש הספר.

נו"נ: **ג'ד**: נעשה ונשמע.

כי אמרתך חייטני: תהלים קט, ג. ראה גם מאמרי אדה"א בראשית ע' רכג. דברים ח"ג ע' תשעט. ושי"נ.

ברבקה . . שם ב"ן: ראה מאמרי אדה"א בראשית ע' רכא וע' רעז. ושי"נ.

ותמלא כדה ותעל: נסמן לעיל ע' ק.

הוי' בצאתך משעיר . . ארץ רעשה: ס' שופטים ה, ד. ראה תרגום יונתן ורשי' שם.

זורח משעיר למו . . מרכבות קדש [ג'ד ליתא] . . שהחזיר התורה: ברכה לג, ב. ראה סטרי הובא ברישי'

שם. עבודי זרה ב, ב. ספר הערכים חב"ד כרך ב מערכת אמות העולם ע' תרגם הערה 658.

דחיקון שהוא שם הוי' כמ"ש כי חלק הוי' עמו כו' ויש ביכולתם לברר לחוי'ג דק"נ ע"י התומיץ דבחכמה אתברירו דוקא, והיינו בבחי' ח"ע דתושמ"ע דאורייתא מח"ע נפקת שהיא גם כן באה מבחי' ההעלם לגילויי בבחי' אותיות כמ"ש ואתא מרככות קדש כו', פי' ואתא הוא בחי' אותיות דתושב"כ שבאו מבחי' ההעלם לגילויי בבחי' צמצומים רבים, כמו האותיות ממש שבאים בציור קוין מצומצמים שמורים בחי' גילויי קצת על עצם האור הפשוט, כמו [דמיון] השערות באדם למטה שיונקין בגומא שבראש בצמצום גדול והאור והחיות שנמשך בה בצמצום גדול בבחי' צומח לבד שהוא בא בדילוג הערך מעצמות האור והחיות שבמוח שבראש (ונגדלים רק מבחי' מותרי מוחין דהיינו מצד שלא יכילנו המוח דוחק ויוצא בבחי' מותרות השפע כו', ואף גם זאת אינו נמשך בהם רק כח החיצוני ביותר שבא בדילוג גדול עד שאינו נחשב רק כלוש וכיסוי חיצוני לבד שהרי בהחתך אותם לא ירגיש האדם רק שחוזר וצומח כו' (אך היא הנותנת דמשום שיוצאין מצד הדוחק של המותרות מוכרח ששרשם למעלה מגוף המוחין, וראי' מזקן שקנה חכמה כשהוא בבחי' שערות, ולמעלה זהו כמו מזל ונוצר אותיות צינור שזהו בחי' צומח דחכמה מאין דכתר ליש כו', ועוד מתינוק בן ט' שראוי להוליד ולא קודם לכן שהתולדה באה רק מצד [בחי' מותרי מוחין]. ולמטה בחי' השערות הוא בחי' חיצונית השפע שמקבלים שער שיהא אדום וכמ"ש ועשו אחי איש שער כו' שלאחר הביורור הרי הוא למעלה בבחי' שערות דדיקנא כו' (וכמ"ש ביום ההוא יגלה כו' את הזקן כו' שנק' מלך זקן וכסיל כו' כמ"ש במ"א). וזהו ורח משעיר למו שמרמו [בוה] על בחי' סוף מעשה המצות בבחי' הביורור' דק"נ בדברים גשמיים דוקא ולבער לאש זרה דחום הטבעי דסור מרע כו' שנק' בירורים דאור חוזר שלמעלה מעלה עי"ז בוקע וזורח האור דמקיף ח"ע מבחי' ההעלם לגילויי ג"כ בבחי' דילוג השפע בבחי' חיצונית ומותרות שהן בחי' שערות דווי"ן בקוין כאותיות דתושב"כ ששרשם רק ביו"ד ח"ע שבהעלם ויוצא לגילויי בבחי' אותיות לבד [ב]כ"ד ספרים כו'

כי חלק הוי' עמו: האוני לב, ט.

דבחכמה אתברירו: באגרת הקדש ס"ח: בזה"ש. ראה זהר (היכלות) סקודי רנד, סעי"ב. מאמרי אדה"א דברים ח"א ע' רצה. ושי"ג. בראשית ע' סב. ושי"ג.

דאורייתא מח"ע נפקת: נסמן לעיל במיסא. אך הגה ידוע.

מזקן שקנה חכמה: תורת כהנים קדושים יט, לב. קדושים לב, ב.

מזל ונוצר אותיות צינור: תשא לד, ז [ושם: נצר]. ראה אגרות קודש מכ"ק אדמו"ר שליט"א ח"ב ע' קיט ואילך. לעיל ס"ע מב וע' קל. הנסמן במאמרי אדה"א דברים ח"ג ע' תשפת. ח"ד ע' אנת.

מתינוק בן ט' . . . ולא קודם לכן: ראה מאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ס"ע תפח. ושי"ג. דברים ח"ב ע' תלב. שו"ת קודם — ולמטה: כ"ה בהכתי.

ונשו את איש שעיר: תולדות כו, יא [ושם: הן עשוי — אבל כ"ה גם בכיאווי הוהר חיי שרה קלא, א [ושם: אחי, וכ"ה ב"ד [כאן]. לקטי' תורה בלק ע"ד, ד. מאמרי אדה"א בראשית ע' ע"ד. דברים ח"ב ע' תקצג].

ביום ההוא יגלה: שעי"ז, כ. ראה מאמרי אדה"א נביאים ע' מג ואילך וע' מז ואילך. אור התורה ישי' כ"ר ע' ב' תשטו ואילך.

מאין ליש (ונק' נובלות חכ' שלמעלה לבד, ואמנם שורש האותיות דתושב"כ שנק' נובלות מלמעלה מגוף האור דחכמה שבא בגילוי במוחין עליונים שבראש כו' ודיל').

וזהו שבמית דוקא כשאמרו ישראל נעשה ונשמע אז נאמר הוי' בצאתך משעיר כו' סוף מעשה עבמחית ויצא מלמעלה למטה מבחי' ההעלם דמקיף עליון לגילוי כמו בבחי' שערות דשעיר, וכמ"ש וזרח משעיר שהוא בבחי' הברורים דשעיר, הופיע מהר פארן בכירור דחסד דישמעאל, ואתא מן ההעלם דרבנות קדש העליון שלא הי' יכול להאיר ולהתיישב במוחין העליונים כן]אותיות הללו דתושב"כ אעפ"י שאינו רק בחי' הארה חיצונית בלבד, וכניל במ"ש כי תרכב על סוסיד שהאותיות נק' סוסים שממשיכים לרכוב מגבוה לנמוך כו' (וראי' לזה שגם עכשיו בכל מי שקורא באותיות התורה ממשיך מאור העצמיות דאיס שבשמותיו הללו העצמיים כמו במית ממש כמ"ש מה להלן כו' ודיל). וזהו הוי' בצאתך משעיר כו', ופי' שם הוי' זה הוא שנמשך מלמעלה למטה באותיות התורה בצאתך משעיר דוקא דהיינו מה ששם הוי' זה נמשך מעצמיות איס בבחי' טובב וממלא [בעולמות] היינו לפי שנמ[לך] בנשצ', שזהו בצאתך משעיר סוף מעשה עבמחית שיקיימו הצדיקים בישראל התורה ומצות בכירורים דק"נ שהו שעיר וישמעאל כן]גיל] ועי' יצא האור מן ההעלם לגילוי למעלה, שזהו [ענין] יתרון האור למעלה שבא מן ההעלם דחושך סתרו כו' שזהו ע"י הברורים דאור חוזר מלמטה למעלה דוקא כידוע, שזהו בצאתך משעיר כו' וכן אמר וזרח משעיר כו' שזהו כל התורה כולה לברר לעה"ד כו' להפוך חשוכא לנהורא למטה וז"ש וזרח משעיר דוקא ודיל (וכמ"ש אז יאמרו בגוים דוקא הגדיל הי' לעשות עם אלה כו', לפי שהעלי' שלהם בגידול וריכוז למעלה מצד בחי' יתרון האור מן בחי' החושך דתוהו שהו ע' שרים כו' וכללותם שעיר וישמעאל, כמ"ש והייתם לי סגולה מכל העמים שמברורי' שיבררו בתו"מ מבחי' רפיח ניצוצ' שבצ"ש דק"נ יהי' מזה בחי' עם סגולה, וז"ש והיית' לי סגולה מכל העמי' דוקא, ועי' צדקה עשה שפזרן בד' רוחות העולם כו' בשביל קיבוץ גלויות לעיל כו' (כמ"ש במ"א).

נובלות חכ' שלמעלה: בראשית רבא פ"ו, ה. וראה מאמרי אדה"א דברים ח"ד ע' ארכ ואלך. וש"נ שבמחית . . נעשה ונשמע: משפטים כ"ז, ז. שבת פ"א, א. לקוטי שיחות מסעי כרך יג ע' 119 הערה 59. מה להלן: ברכות כ"ב, א. ראה מאמרי אדה"א וקרא ח"א ע' קיב. ח"ב ע' תרפ. במדבר ח"ג ע' תתקמ. או יאמרו בגוים: תהלים קכ"ב. ע' שרים . . וכללותם שעיר וישמעאל: ראה אור החמה וניצוצי אורות לזהר (רע"א מהמנא) פינתם ריכה, ב. שעירי תשובה ח"כ שער התשובה י"א, א. אור התורה דברים ע' סו. ביאורי הוהר להצ"צ יתרו כרך א ע' רמז. לקוטי שיחות י"א ניסן כרך ז ע' 219. והייתם לי סגולה מכל העמים: יתרו י"ט, ה. צדקה עשה שפזרן: פסחים פ"ג, ב. ראה ספר המאמרים תקס"ה ח"ב ע' תתקצו ואלך. תורת וי"ט בשלה ע' שלה ואלך. מאמרי אדה"א דברים ח"ד ע' איתם ואלך.

וזהו ארץ רעשה אף שמים כו', דארץ העמים בבחי' פירוד ה' ברעש בבחי' ביטול המציאו' מיש לאין בצאתך משעיר בזמן מ'ת שירד הוי' על הר סיני כו' כמ"ש בהגלותך מלכינו על הר סיני גם בריות בראשית חרדו ממך שהי' בחי' ביטול המציאות בכל העולמות העו"ת כמו שמסיים ארץ רעשה כו' זה סיני כלומר מפני סיני כו' שהי' גילוי אור א"ס עצמו באותיות דיו"ד הדברות שכולל כל האותיות דתושב"כ כו', כי בחי' ירידה זאת ה' מן העולם דעצמות ממש לגילוי רק שבא בדרך דילוג גדול באותיות שהן [כמן] בחי' שערות לבד כנ"ל וישראל הן הממשיכים בגילוי מן העולם כשאמרו נעשה כו' מטעם הנ"ל דעלו במחשב' הקדומה כו' וד"ל (ואמר ארץ רעשה אף שמים כו' התורה מן השמים ניתנה בארץ וכתוב והארץ האירה מכבודו כו' לפי שנקוץ תב"ס דוקא כמ"ד ארץ קדמה לשמים ע"כ ארץ רעשה תחלה ואח"כ שמים כו' מטעם הנ"ל).

והנה גם המלאכים כקשו התורה באמרם תנה הודך על השמים דוקא ולא בארץ כי מה אנוש כי תזכרנו כו' שעתידים לחטוא כנגל כו', והשיב להם ה' כלום גזל ורציח' יש בכם שא' בתורה לא תרצח כו', והכוונה היא כנ"ל דעיקר התורה באה מלמעלה מבחי' העלם לגילוי בבחי' אותיות שהן צמצומים רק לברר ולהפוך חשול"נ כנ"ל במ"ש וזרח משעיר כו', שזהו דוקא בבירורים דק"נ כעשו וישמעאל שבעשו אמר על חרבך תחי' כו' שהוא בחי' הגבורות קשות דק"נ וכן חסד דישמעאל כו', וצריך להפוך הרע לטוב [לברר] ולהבדיל בין טוב לרע שזהו סוף המכוון מכל ההשתלשלות שעלו בתחלת המחשבה ורצון הפשוט כו' והוא מה שנתאוהו להיות לו דירה והשראה בתחתונים ככלים מכלים שונים כמעשה המצות כפועל ממש בעוה"ז דוקא. ולכן אמר למלאכים שאמרו תנה הוד"ך בחי' הוד דתורה על השמים העליונים כלום יש בכם כו' שאין בכם מבחי' הרע דגבו"ק דק"נ שיהי' בזה בירור לאתהפכא חשוכא כו' ולאכסמיא לסטיא כו' אם כן למה לכם הוד דתורה, ואם בבחי' הרוחניות דאור תורה כמו שהוא למעלה א"ז עיקר

בתגלותך מלכינו על הר סיני . . . חרדו ממך: ע"פ גוסת ברכת שופרות (מוסף דריה).
העו"ת: העליונים ותחתונים.

והארץ האירה מכבודו: יחזקאל מג, ב.

המלאכים כקשו התורה: ראה שבת פח, ב.

תנה הודך על השמים . . . מה אנוש כי תזכרנו: תהלים ת, כ. שם, ה.

שעתידים לחטוא כנגל: ראה גם מדרש תהלים — באבער — שם.

והשיב להם ה': כיה גם בביאורי הוהר בראשית א, ד. מאמרי אדה"א דברים ח"ד ע' אתעב.

כלום גזל ורציח' . . . לא חרצת: יתרו כ, יג. ראה שבת פט, א. מאמרי אדה"א דברים שם. וש"נ. בראשית ע' רסה.

חשול"נ: ד' חשוכא לגורא.

על חרבך תחי' תולדות כו, מ (ושם: ועל — אבל כיה גם כמאמרי אדה"א בראשית ע' רנא. וש"נ).

דגבו"ק: ג"ד דגבורי' קשות.

הכוונה בבחי' ירידת אור דתורה באותי' דוקא שהוא רק לברר לעה"ד טו"ר למטה דסומ"ע דוקא הוא שעבמח"ת כנ"ל וד"ל (וכמ"ש סוף דבר כו' האלקים ירא כו' כי זה כל האדם ומלאכים לא נק' אדם כו'). וראי' לזה גם מן האבות שהו' בבחי' אדם במרכבה דפני אדם לארבעתו' כו' לפי שלא קיימו המצו' בגשמי' לברר ולהפך חושך לאור כו' רק ברוחניות ביחוד' דאצי' כו', ע"כ [א'] ושמי הוי' ממש לא נודעתי להם), אך ורק לישראל שהיו באותו הדור בגלות מצרים בשעבוד קשה בחומר ולבנים וימרו את חיהם כו' שעייז' דוקא זכו לקבלת התורה פכ"פ כו' לפי דאתכפיי' ס"א ונהפך חושך לאור כו' מטעם הנ"ל וד"ל.

והנה' כמו שהי' במ"ת שירד הוי' על הי"ס כו' ונתלבש בבחי' אותיות דתושב"כ בכלל באמרו אנכי כו' ונתמצצם בזה מכל בחי' ההעלם דעצמות הרצון והתענוג שבח"ע כנ"ל, כך בכל דור ובכל זמן בכל יום ויום שעוסקים ישראל בתורה הן ממשיכים מבחי' ההעלם דעצמו' אא"ס באותיות התורה כנ"ל, שהרי א' נותן התורה ל' הוה שנתנה זו אף שכבר ניתנה בזמן מ"ת מי"מ הרי נתנה זאת דתורה מתחדש[ת] בכל יום ויום ממש כיום דמ"ת ממש כמ"ש אשר אנכי מצוך היום ממש כאילו היום ניתנה כו' שבכ"י יהיו בעיניך כחדשים ממש, וע"כ לא א' נתן התורה ל' עבר אלא נותן התורה ל' הוה בתמידות לפי שנכל יום ויום מתחדש אור השפע דמתנה זו שיהי' גילוי אא"ס [ממש] באותיות התורה כמו שהי' במ"ת ממש, לפי שדבריו חיים וקיימים בבחי' נצחיות ותמיד מאיר מאא"ס באכ"ע לחדש [בכל יום] מע"ב באו"ח ברצה"ע מצד חידוש אור דתוה"ק שמתחדש ומאיר מן ההעלם לגילוי באותיות הללו, שז"ש נותן התורה בכ"י כמו שמחדש מע"ב בכל יום כמ"ש במ"א דהבה"ת כנ"ל וד"ל.

ואמנם הנה אין [ענין] חידוש הזה דאור תורה מלמעלמ"ט כדי לחדש כל ההשתל' במע"ב כו' רק עיי' ישראל דוק' כמ"ש וכל בניך לימודי ה' שממשיכי' לשם הוי' דתורה בעולמות שמפני זה נק' בונייך שהן העוסקים בבנינו ש"ע לחדש מע"ב [בכ"י] שז"ש כשם שא"א לעולם בלא רוחות כו'

סוף דברי: קהלת יב, יג.

דפני אדם לארבעתו': ראה יחזקאל א, י זהר תוריע מה, סע"א ואילך.

ושמי הוי' . . . לא נודעתי: וארא ה, ג. ראה גם לקמן ע' רז.

וימדרו את חיהם: שמות א, יד.

נותן התורה ל' הוה: ראה ספר המאמרים תקס"ח ח"א (ע' לא) כאן. הנחות הר"ס כאן ע' עג. לקוטי תורה

תוריע כג, א. מאמרי אדה"א דברים ח"ג ס"ע תתכ"א ואילך. וש"י. במדבר ח"ב ע' תתכ"ב. בראשית ע' שנג.

אשר אנכי מצוך היום . . . שבכ"י יהיו בעיניך כחדשים: ואתחנן ה, ג. ראה לקח טוב שמ. מאמרי אדה"א

דברים ח"א ע' רטו ואילך. וש"י.

כמ"ש במ"א דהבה"ת [T]: דהא בהא תלי': ראה מאמרי אדה"א שם ע' רעח ואילך.

וכל בניך לימודי ה': ישע"י גז, יג.

כניל, אך בזמן שישראל היו על אדמתם בא"י והי' בנין בהמ"ק הי' האור דתורה מאיר מלמעלה מעצמות כמו במ"ת בהיכל ק"ק בארון ולוחות כו' וכן בב"ש, אבל בזמנה"ג יבא הארת אור דתורה מן ההעלם לגילוי ע"י שישראל הן בשעבוד הגלות [בעבודה קשה] בצוק העתים בפרנסה כו' כמו שהי' בגלות מצרים בעבודה בחו"ל כו' שעי"ז זוכים לתורה דוקא שהוא גילוי אא"ס באותיות התורה בכ"י ויום כניל, וכמארז"ל דמשחרב בהמ"ק אין להקביה בעולמו רק ד"א ש"ה בלבד במקום ההיכל דק"ק כו' ותפלה במקום קרבן תחלה למצות ת"ת כמ"ש בפ' שמע ואהבת ככל לבכך כב' יצריך לאכפייא ס"א כו' ואח"כ והיו כו' ודברת בם והאומר אין לי אלא תורה אפי' תורה אין לו משום דאורייתא בלא דהילו ורחימו לא פרתא לעילא, וזהו בחי' השוב שאחר בחי' הרצוא כידוע ודל.

והנה כתיב אכלתי יערי עם דבשי כו' וקאי זה בכנסיי שנק' גן וכרם כמ"ש באתי לגני אחותי כלה אכלתי כו', ויש בהם ת"ח שנק' עץ השדה שיתן פריו למעלה ולמטה בתומ"צ ואהו"ר בק"ש ותפלה, ויש עמי הארץ ופשוטים שנק' עצי היער שאינן עושים פירות טובים כאילני סרק ועכ"ז בק"ש [הן] מכוונים לבם לאביהם שבשמים ואומרים שמע כו' ומאריכים באחד למסור נפשם באחדותו הפשוטה ובאמרם ואהבת הן מוסרים נפשם [ורצונם] הטבעית דנהיב להו"י לבדו כו'. וזהו אכלתי יערי זו ק"ש ודבשי זו תפלה כידוע, ודרך' כלל כל התפלה נק' בשם בחי' אכילה, כמו אכילת הקרבן ע"ג המזבח שהי' נאכל תחלה באש שלמטה ועולה למעלה באש שלמעלה כמו אכילת אדם ממש כמ"ש ואם האכל יאכל [ב'כ' אכילות] [הכתוב מדבר] אכילת מזבח ואכילת אדם כו' וכמ"ש את קרבני לחמי כו' כידוע, וכך גם עכשיו שהתפלה במקום קרבן זהו ממש כמו אכילת הקרבן בהמה גשמית ע"ג המזבח שנשרף תחלה באש שלמטה ונק' עיכול כאימורים שמתעכלים באש

בעבודה בחו"ל: ד' בענין [בעבודה קשה] בחומר ולבנים.

דמשחרב בהמ"ק . . . ד"א ש"ה [של הלכה]: ראה ברכות ת, א. מאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ע' תמו. ושי"ג ותפלה במקום קרבן: ברכות כו, א"ב. ראה הנסמן במאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע' ד. ואהבת בכל לבכך כב"י יצריך: ראה ואתחנן ו, ה ובספרי שם. ברכות נד, א [במשנה]. והי' . . . ודברת בם והאומר אין לי אלא תורה: ואתחנן שם, ז. ראה יבמות קט, ב. דאורייתא בלא דחילו ורחימו: בתניא פליט: בתיקונים — תסוגי זהר ת"י [כה, ב].

אכלתי יערי עם דבשי . . . באתי לגני: שיר השירים ה, א.

ת"ח שנק' עץ השדה: שופטים כ, יט. תענית ז, א.

באחד למסור נפשם . . . ואהבת . . . דנהיב: ראה ד"ה בכ"ה כסליו מכ"ק אדה"א [קה"ת תשמ"ט] ע' 10. ושי"ג לקמן ע' רעח ואילך ובהנסמן שם.

אכלתי יערי זו ק"ש: ראה זהר פינחס רכו, סע"א ואילך. ספר המאמרים תקס"ח כאו ע' לא. הנחות הרי"פ כאו ע' עג. מאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע' קלח. ושי"ג.

ואם [גד': ליתא] האכל יאכל: צו ז, יח. זכתי, ג, ב. ראה מאמרי אדה"א במדבר ח"ג סע' תתקנ ואילך.

דברים ח"ד ע' אתפנה.

את קרבני לחמי: פינחס כה, ב.

כל הלילה ונק' הקטרת אימורים כידוע. וכמו"כ יש באדה"ת שכלול מב' נפשות נה"א ונה"ט שנק' נה"ב, ויש כ' מיני הקרבה, א' להקריב נה"א שהיא הנשמה, והוא במס"נ באחד שעז"א אליך הו"י נפשי אשא כו', וכמו מיכאל כה"ר מקריב נשמות ע"ג המזבח שמקריבן כקרבן ממש שיעלו לריח ניחוח להו"י, שזהו מ"ש בזה"ר לאשתאבא בגופא דמלכא ממש, שהוא אחר בירור והודרכות הנשמות בתחלה מכל הלבושים רעים וחטאים שנק' לבושים צואים מהרהורים דנה"ב בכל ימי [חי]ו שצריך בירור כמו בטבילה דנה"ד כו' ובגלגולים וכה"ג עד שיוסר הפגם ולא יהי' בה מום וכל שמץ רע אפי' בדקות מאד. ואמנם אין בחי' מס"נ דנשמה האלקית נק' בשם אכילה כקרבן בהמה גשמית (אלא כמו הקטורת על גבי מזבח הזהב כמ"ש במ"א מאחר שנק' ניצוץ האלקי שנכלל במאור שהוא זיו השכינה שנק' שלהבת י"ה ממש), אלא רק הקרבה ה"ב שהוא בחי' ביטול והתכללות דרצון הור שבנה"ב שנק' בהמה ממש (ששרשה מפני אדם שבפני שור דמרכבה), כמ"ש כי רוח האדם היא העולה למעלה מאל"י כו' אבל רוח הבהמה שהיא גסה מאד וחומר שלה מבשר ודם גשמי שהוא מעורב רע הרבה וצריך זריקה לחוץ כמו בירור הפסולת, ומן הבשר דקרבן הוא שעולה החלב שהוא האימורים בהקטרה וגם הבשר נק' קדש לאכילת אדם כו'. שכל זה נק' בשם אכילה דוקא שהוא המכלל הדבר ומתפכו למהות אחר באופן שיהי' למזון וחיות בדם הוא הנפש. כך הוא ענין התפלה עכשיו שהיא במקום קרבן דבהמה גשמית מחלב ובשר ודם גשמי כו' שזהו להפוך הרע עצמו דחום הטבעי הקשה לטוב דקדושה האלקית או בבחי' אחכפייא כו' שהוא בחי' ביטול הרצון הור בתכלית כו' (וכמו ואהבת בכל לבבך כב' יצריך שגם היצה"ר עצמו נהפך לבחי' טוב להתפעל באהבה ותשוקה לאלקים חיים בלב בשר החומרי שמלא תאוות חומריות, שזהו ממש כמו קרבן בשר וחלב הבהמה על גבי המזבח שעולה לריח ניחוח להו"י, כי כמו מזון הלחם שסועד הלב ומוסיף אור וחיות בדם הוא הנפש כך אמר את קרבני לחמי לאישי כו', וזהו כמו התכללות הנה"א במקור חוצבה שעז"א לאשתאבא בגופא דמלכא ממש כנ"ל, וכך יוכל להיות

באדה"ת: ג'ד: באדם התחתון.

אליך הו"י נפשי אשא: תהלים כה, א.

מיכאל כה"ר מקריב נשמות: ראה חגיגה יב, א (כג' העין יעקב). תוד"ה ומיכאל — מנחות ק, א. זהר (פטר) תורה) לך מ, סע"א. מא, רע"א. מאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע' א. ושי"נ. דברים ח"א ע' עא. ושי"נ.

לאשתאבא בגופא דמלכא: זהר ויתר ריו, כ. ראה מאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע' מה. ושי"נ.

מס"נ דנשמה: . כמו הקטורת: ראה מאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע' ג. תורת חיים תרומה תמה, א.

שלהבת י"ה: שיר השירים ה, ו.

שבנה"ב: . ששרשה: . שבפני אדם: ראה לקמן ע' רטו. מאמרי אדה"א דברים ח"ד ע' ארז.

כי רוח האדם היא העולה [ג': העולה ה"א]: קהלת ג, כא (ושם: בני האדם. בהוספת תיבת. כ"י מובא גם במאמרי אדה"א בראשית ע' סוד. ושי"נ).

שירה ודם — דקדושה: . או: . בחי': ד: דנשמה: . ליתא: . ליתא.

שירה הוא — הנה"א: ג'ד: הנשמי האלקי.

בבחי' ביטול והתכללות במס' דנה"ב הטבעית בלב בשר החומרי אחר שנהפך מרע לטוב שיהי' כמו מזון המאכל שיהופך להיות לחיות ממש, שעז"א אכלתי יערי כו' בבחי' אכילה ממש כמאכל הקרבן דבהמה ע"ג המזבח כנ"ל וד"ל.

אך לכאור' איך אפשר שתהי' הנה"ב ראוי' לבחי' מזון להוסיף אור וחיות באור האלקי ממש עד שתשתאב בגופא דמלכא ממש כמו בהתכללות וביטול הנה"א שנק' נר הוי' ממש כו'. והענין הוא כידוע בשורש ענין האכילה שהוא בחי' הכירור בתכלית הקצה דהיינו לברר היטיב את המאכל גשמי שמערב טו"ר, וצריך שיהי' בו עיכול תחלה שמתעכל היטב בקיבה ויהפך ממהות למהות דהיינו שישונה תוארו וצורתו הראשון מגסותו וגשמיותו והי' לאין כעיכול בשינוי המהות לגמרי כמו שמבשלים המאכל בקדירה עד שישונה צורתו ויותר מזה, והוא שצריך שיבורר במאכל כל חלקי הגשמיות מן הרוחניות שיוציא טעמו וטוב פעולתו עד שיהופך לבחי' מזון וחיות ממש לנפש החיונית שבדם, והוא מן העיכול דוקא שיהופך לחיות בדם הוא הנפש עד שיתפשט באברים ליתן כח ועוז לכל האברים לכל אחד כפי מזגו ופעולתו עד שיחזק ויסעוד הלב בחלל השמאלי מן המיובחר שבדם שנהפך מן המאכל לאחר העיכול בקיבה, ואח"כ יעלה למהות אחר [גם למח לחזק כח השכל וכן כח הראי' בעין כו' עד חיווק כח ההילוך ברגל בא ג"כ מן כח האכילה שאכל כו', והכל תלוי בטוב העיכול שמתעכל בקיבה שאז יוצא' כל חלקי הרוחניות ונבדלי' היטב ומתחלקים והיון] להיות ממנו רוחניות ליתן תוספת אור וחיות בדם הוא הנפש כנ"ל.

וכך יובן עדי"מ זה בבחי' אכילה דקרבן דנה"ב בקי"ש ותפלה כנ"ל שזהו בחי' התהפכות דנה"ב שיהופך מרע לטוב ותהי' ראוי' למזון האלקי למעלה כנ"ל, שכדי שתוכל להיות למזון האלקי ממש כמו בנשמות לאשתאבא בגופא דמלכא ממש הרי בהכרח שישונה מהותה הראשון ויהופך למהות אחר דהיינו שיבוטל צורתה ומהותה הראשון כמו שכל אנושי [ו]המדות הטבעיים שלה כו' שנק' רוח הבהמה ממש כו', ורוח הבהמה זה עצמו הוא שישב אל ה' באהב' ויראה האלקי' בקי"ש כמי"ש ואהבת [את ה'] בכל כו' אף ביעה"ר שכנה"ב, והיינו במס' ממש ליכלל ולהדבק באלקים חיים ממש, שבודאי מוכרח שיהופך וישונה מהותו לגמרי להיות לבחי' מזון ומאכל לאור האלקי כמו במאכל גשמי שנעשה מזון לנפש הגשמי, וזהו שבהכרח שתבוא הנה"ב לבחי' עיכול כעיכול המאכל הגשמי, והוא שתתבטל ממציאות גסותה כמו העיכול במאכל גשמי, והוא ע"י ביטול באש האלקי

הנה"א [ד"א]: הנשמה האלקי' שנק' נר הוי' משלי כו. כו.
 שיה יוצא' ממנו רוחניות: ד"א: בחי' מזון רוחני.

שבוּער בלב בחלל השמאלי בחום התשוקה האלקית שנק' אש שלמטה עד שירוכך הלב בשר היטב ולא יהי קשה ככשר חי כו' ואז ראוי להיות כחי' מזון האלקי ממש לאשתאבא בגופא כו' להיות בחי' אלקות ממש כקרובן בהמה ע"ג המזבח בהקטרת חלב ודם וגם הבשר שנק' בשר קדש כו' כניל שעולה לריח ניחוח לה' ממש ונק' לחמי כו' (וכמ"ש בזוהר דבהמה רבה רביעא על אלה טורין ושתית לון בגמיעא חדא, שזהו בחי' שם בין בחי' המל' שנבלעים ונכללים בה המלאכים שנוצרים ומתחדשים בכל יום שנק' חציר כו', וכך יש מלאכים שנק' עצי היער וכידוע. וזהו אכלתי יערי שהן המלאכים שביצירה ועשי' כו', ודבשי הן הנשמות שיש בהן טעם מתיקות כדבש להתענג על הוי' שזהו כמו בחי' התכללות הנשמות בהעמ"נ במל', כמו בידך אפקיד רוחי כו' וכן והרוח תשוב אל האלקים אשר נתנה כו' שזהו בחי' רוח האדם דוקא העולה למעלה כו') (והיינו בחי' לב נשבר ונדכה במרידות אמית' על בשר שיהפוך המהות הטבעית בבחי' ביטול גסותו וישותו, משאיכ כשהוא בגסות וחומריות קשה בלי הכנעה וביטול לאין כלל גם אם יתפעל בהתפעלות אלקות בלב בשר זהו כמו המאכל בלא עיכול שלא נהפך למזון וחיות כלל אדרבה יגיע ממנו הפסד וכליון מחלקי הרע [שבן] עד שנדחה לחוץ או יתהווה ממנו פסולת דמים כו').

והנה עדימ הניל בעיכול המאכל שמהו יתהפך לדם הוא הנפש להיות בבחי' חיות ומזון ממש כניל, הנה ידוע דאעפ"י שהמאכל נהפך לדם בשלימות בירור שלו, הנה אין דם נעשה רק מבחי' חלק הטוב שבמאכל שנברר ממנו אחר שלימות העיכול בטוב דהיינו מבחי' המובחר שבו דוקא (והיינו דוקא מבחי' הרוחני' שבו שנברר תחלה ונעשה בחי' חיות רוחני וממנו נעשה תוס' כח החיות בדם הוא הנפש, [ומגשם המאכל הוא שנהפך לדם ככבד שמעורב פסולת הרבה ומתברר ויוצא המובחר שבו היינו ע"י תשלום העיכול דוקא, שאחר שנתעכל המאכל היטב נבדל ממנו הפסולת ונדחה לחוץ והמובחר והתמצית והפנימי' נבדל ג"כ ונעשה חיות פנימי בדם המובחר שמתברר ועולה ללב מן הכבד כו', ואחר שעולה המובחר שבדם שנעשה מן המאכל ללב לחה"ש להוסיף כח וחיר' רוחני בחום הטבעי שבדם

דבהמה רבה רביעא על אלה טורין: ראה והר' בראשית יח, ב. הנסמן במאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע' יב. שם בין בחי' המל': ראה עץ חיים שער (לט) מ"ן ומ"ד דרוש ז.
 המלאכים שנוצרים . . בכל יום שנק' חציר: תהלים קד, ד. ראה איכה רבא פ"ג, ת. סור אור חיים סני"ט.
 מאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ס"ע תרמג ואילך. ושי"נ. בראשית ע' קכו. ושי"נ.
 מלאכים שנק' עצי היער: ראה הנסמן במאמרי אדה"א דברים ח"ד ע' אקיד.
 בהעמ"נ: ג'ד: בהעלאות מ"ז.
 בידך אפקיד רוחי . . והרוח תשוב אל האלקים: תהלים לא, א. קולת יב, ז.
 לב נשבר ונדכה: תהלים נא, יט.
 יחיה"ש: לחלל השמאלי.

הוא הנפש] אז דוקא נברר ונבדל חלק הפסולת שבדם שנעשה מן המאכל ונשאר בכבד שהוא החום הקשה וגם ועב ביותר (וממנו נמשך התאוה רעה כחום גשמי כבהמה כמו שא' מל[ני] כריסי' כו'), והוא מחלקי הרע שבמאכל שנשאר בפסולת גם ונדחה לחוץ. ונמצא דשניהם כאחד באים בשעה א' דהיינו בשעה שנשלם העיכול היטב שאז נהפך לדם עד שנברר ועולה ללב המוכחר כניל או ממש נבדל חלק הפסולת ממנו והבהית, משאיכ קודם העיכול היטב עדיין מעורב טוב ברע ורע בטוב פנימי' בחיצוני' וחיצונית בפנימית רוחנית וגשמית כאחד ולא נהפך לדם כלל כניל.

והנמשל מכיז יובן בתפלה שנק' קרבן כמאכל הגשמי שצריך כירור עיי עיכול כו', להיות שהנהיב ששרשה מפני שור כו' מעורב טוב ורע מאד בתולדתו מאב ואם שהמשיכו הנפש בתאוה וחום כו', ויש בה מבחי' הטוב והוא מדות הטובות כחסד וטוב והתפעלות התשוקה כחום הטבעי כביטול האלקות, וכמו בתשובה בלב נשבר ונכנע ורך כקנה כו', ולפרקים גובר חלק הרע על הטוב כמו החום הטבעי לתאו' רעות וגול ורציחה כו', ובשעת התפלה דוקא אז הוא זמן הכירור מטוב ורע שמעורב בה (כי באש האלקי מתעכל מגסותה כניל), שחלק הטוב שבה מעה'ד טויר נברר ועולה למעלה להיות באהבה ותשוקה לאלקות ליכלל ולידבק בה' ונהפך לבחי' מזון האלקי כמו קרבן הבהמה כניל וכמ"ש אכלתי יערי כו' וכדבר הנעכל שנהפך למאות מזון רוחני להוסיף אור וחיות כו' ובחי' הפסולת הרע שבנהיב הוא שנופל למטה בבחי' פסולת גם ונדחה לחוץ כו' (והו המחז' שמתגברים בשעת התפלה משום דעת התפלה הוא עת זמן הכירור דוקא כמ"ש דשעת צלותא הוא שעת קרבא כמלחמה ממש וכמ"ש אז ירד לחם לשון לוחם כלוחם במלחמה כו' (וכמ"ש הינוקא מאן דבעי למיכל נהמא אפום חרבא כו'), וכמו האכילה דאדם גשמי שלפעמים גובר חלק הרע שבמאכל ומתגשם ונופל בתאוות חומריות ולפעמים יגבר חלק הטוב שבו ומוסיף בו כח ואור להאיר נפשו באור תורה ועבודה שבלב בתפלה כו'. וכך הוא התפלה ממש (כידוע

מלני' כריסי' ברכות לב, א.

שו"ה דהיינו — שאז... העיכול היטב: T: ליתא. וכנראה נשמט מפני תיבות הדומות: העיכול היטב... העיכול היטב.

המחז' שמתגברים בעת התפלה: ראה גם לעיל ע' טג.

דשעת צלותא הוא שעת קרבא: מובא בכ"מ וכן לקמן ע' רנב בשם הוהר. — ראה לקוטי תורה בלק עב, א. תצא לר, ג. הנסמו במאמרי אדהיא ויקרא חיא ע' תכת. דברים ח"ג ע' איעב.

אז ירד: ס' שופטים ה, יג. T: ירדו בו — שופטים שם, יא.

לחם לשון לוחם: ס' שופטים שם, ח. ראה סידור שער נטי' לטעודה קא, סעי'א. מאמרי אדהיא פרשיות התורה חיא ע' נג וז' ובהנסמן לשם. מאמרי אדהיא במדבר ח"ב ע' תשסד. דברים ח"ד ע' איעד. ושיג.

מאן דבעי למיכל נהמא אפום חרבא: ראה וזר בלק קפת, ב. וראה גם לקוטי שיחות אחרי כרך ג ע' 988 הערה 8.

שו"ה וכמו — Takt: T: דלחם.

שכוונת התפלה ע"ד כוונת האכילה בענין אחד הוא, וכן ענין הזיווג אם מקדש א"ע במותר לך כמ"ש זכו שכינה ביניהם לא זכו אש אוכלתן אש רעה דחום התאווה רעה כו' וד"ל). וזהו שאמר בעבודה שבלב בזמן התפלה בכל אדם לפי ערכו שכ"ז שתעלה נפשו למעלה בהתלהבות ודביקות האמיתי בהזדככות הלב ביותר בעא"ע בבחי' הביטול לאלקות ביותר אז דוקא ביותר יפול במח"ז שוונת שמבלבלים המוח והלב ועומדים לנגדו ביותר, כי כל שנקרב להוי' בפנימי יותר לפי שנבדל ממנו בחי' הטוב ביותר אז נראה ונגלה כנפש זו בחי' הפסולת והרע הגס ביותר, שהרי כל שיקרב ביותר באמת באהב' ותשוקה האלקית אז יראה בנפשו בחי' הרע שבו גם בדקות וכשי"כ בגסות כו'. אך שזהו עיקר הבירור שלה בתערובות טו"ר שבה שנבדל בזה בחי' הפסולת הרע ונופל לחוץ כמו בבירור הפסולת מן המאכל בכישולו ועיכולו היטב כי ברגע אחד באים בירור הטוב המובחר והבדלת הרע הפסולת שנדחה לחוץ כנ"ל וד"ל.

וְזִשׁ מצרף לכסף וכור לזהב ואיש לפי מהללו כו', פי' כמו המצרף שמצרף הסיגים מכסף שהוא בירור חלקי הפסולת הגס מן הנקי וטוב, שכל מה שהאש שורף הכסף יותר יותר מצטרף ונברר חלק הרע מן הטוב ואין בטוב שום רע ופסולת ואין בפסולת שום חלק טוב, משא"כ קודם שיצורף במצרף היטב מעורב הטו"ר פסולת ונקי כאחד כנ"ל, וכך אמר דוד בחנת לבי צרפתני כצרף כסף כו', שז"ש [ו]איש לפי מהללו כו', פי' לפי ערך מהללו בתפלה] כעבודה שבלב ומוח בבירור והזדככות יתירה כמצרף שמצרף הכסף מן הסיגים ויוצא כל בחי' הטוב הנברר במהללו לפי שכלו בתכלית הבירור עד שנק' בר לבב שהוא שנק' לב א' לאבשבי"ש ולא ב' לבבות וכמ"ש בכל לבבך בבי' יצריך בשהו ממש כו' כענין ויחד לבבינו כו', אז כאשר בחי' המובחר והטוב נבלע ונכלל באלקות ממש לאשתאבא כו' מיד נבדל חלק הרע בפ"ע, והוא בחי' הפסולת שיוצא לחוץ ולא ישאר בלבו כלל כי אין לו שום חיבור וקשר עם הטוב כלל, ואדרבה מזה הפסולת נעשה שפל ונבזה בעיניו ונמאס בלבב נשבר ונדכה כחוטא גמור שעושה תשובה, וז"ש

שכוונת התפלה ע"ד [ג]: עם] כוונת האכילה: ראה גם מאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ע' תשנו. במדבר ח"א ע' רכה. ושיג.
 שו"ר מקדש — [ג]: [לן] . . זכו שכינה ביניהם . . רעה [ג]: [זה]: סוטה י, א.
 שו"ר דחום — שאמר: [ג]: שאנו רואים.
 מצרף לכסף וכור לזהב: משלי כו, יא. ראה ספר המאמרים תקס"ה ח"א ע' תפ ובתוספו לשם.
 שו"ר מה — שורף: [ג]: מלהיב.
 בחנת לבי צרפתני כצרף כסף: תהלים יו, ג [ושם: בחנת לבי . . צרפתני]. שם סו, י [ושם: כצרף כסף].
 בר לבב . . לב א' לאבשבי"ש [ד]: לאביו שבשמי: תהלים כד, ד. ברכות נו, א.
 ויחד לבבינו: ברכות ק"ש. ראה לקוטי תורה בלק סו, ג. האזינו עד א. מאמרי אדה"א דברים ח"ד ע' אישטד. ושיג.

סלח לנו (כי חטאנו) כחוטא ממש אף שהרע שבנפשו הוא בהעלם עדיין אבל כבר הובדל ויצא ונדחה לחוץ בש"ע דוקא אחר המסיג בק"ש בכל לבבך כו' שאז דוקא נעשה כמו רשע ממש בנפשו מפני שמרגיש הרע שבו ביותר גם חוט השערה כהר יחשב כו' ומבקש סליחה ומחילה להעביר ממנו הפסולת הזאת מפני שהוא [כמו] פסולת המאכל כנ"ל וד"ל (משא"כ קודם ק"ש ה"י מעורב טוב ורע יחד ולא הרגיש ברע שבנפשו כלל ואז אין מח"ז [כלל] כו').

אך הנה הגם שמבואר למעלה דהתפלה נק' קרבן כמו מאכל לחם שצריך עיכול כו', הנה תפלה בלא תורה אח"כ אי"ז עולה למעלה בכירור שלם להיות לבחי' מזון וחיות ממש כמזון המאכל שנעשה חיות בכל האברים. והענין הוא לפי שהתורה נק' מים וכתוב הוי כל צמא לכו למים כו' כמו דאחר אכילה צריך לשחות מים וארז"ל אכל ולא שתה מים אח"כ אכילתו דם, דהיינו שאין הדם שנעשה מן המאכל מתפשט בבחי' חיות רוחני באברים אלא נשאר כמו שהוא עדיין הגם שעולה המוכתר ממנו ללב אמנם אין התפשטות ממנו כ"כ ברמ"ח אברים, ואמנם ע"י המים ששותה מתפשט הדם באברים, כמו שאנו רואים בחוש הטבעי שע"י שתי"י מים יהופך המאכל בעיכול בטוב להיות למהות התפשטות חיות כו'. וזהו ג"כ ענין מצו' ת"ת [מיד] אחר התפלה שהוא כשתי"י מים אחר בחי' האכילה למעלה (והיינו לפי שאדם למטה בצלם אלקים דאדה"ע שהוא אלף דם דאלף דחכמה מאיר ומתפשט בדם הוא הנפש (והוא ענין הדפק שביד ודפק שבלב כמ"ש במ"א שהוא מבחי' רוחניות החיות שדם הוא בבחי' יסוד המים ולחלוחית שדם שבלעדו אין לדם עצמו חיות רוחני כלל), וכתוב בקרבן בהמה אדם כי יקריב מן בהמה דבחי' שם מ"ה דאדם דוקא הוא המקריב לבחי' ב"ן גימטרי' בהמה שזהו הנה"א שמברר ומקריב להוי' לנה"ב באהבה דבכל לבבך בשני צריך כנ"ל, וע"כ אמרו שאסור לאדם לאכול קודם התפלה קודם שתתפללו

סלח לנו (כי חטאנו): ראה ברכת סלח לנו (תפלת שמר"ע). סידור שחרית לא. רע"א. שער המורים רמ"א. א. מאמרי אדה"א תקס"ב ח"א ע' רות. תקס"ג ח"א ע' קעו [נדפס גם בתורת חיים תשא ע' תקסו]. פרשיות התורה ח"א ע' קיו. מאמרי אדה"א במדבר ח"א ע' קטו. ושי"ן. ח"ג ע' תתפו. דברים ח"ב ע' תריב. שהחורה נק' מים. . הוי כל צמא: ישע"י נה. א. כבא קמא יו. א. ראה גם ספר המאמרים תקס"ה ח"ב ע' תרלב. מאמרי אדה"א בראשית ע' קכג. ע' תקמח וע' תקסו ואילך. אכל ולא שתה: שבת מא. א. ראה מאמרי אדה"א בראשית ע' קטו. ושי"ן. במדבר ח"ג ע' ארא. שאדם. . אלף דם: ראה הנסמן לקמן רד"ה החדש הזה לכם. בדם הוא הנפש: ראה יב. כג. ענין הדפק: ראה ספר המאמרים תקס"ב ח"ב ע' שס. וראה גם מאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ע' תנב וס"ע תעג ואילך. אדם כי יקריב מן בהמה: ויקרא א. ב [בדילוג, וכ"ה גם לקמן ע' רסט. מאמרי אדה"א במדבר ח"ג ע' אריב]. שם מ"ה דאדם. . ב"ן גימטרי' בהמה. . הנה"א [ג]: הנשמה האלקי': ראה לעיל ע' צה. ושי"ן. שאסור לאדם לאכול קודם התפלה: ראה ברכות י. ב. מאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ע' תשנו. ושי"ן. במדבר ח"א ע' רכו. ח"ג ע' תתקכג.

על דמכם שזהו ע"י אור הנשמה בהשגה אלקית [ב]אהו"ר שכליים שמאירים בדם הוא הנפש הטבעית להקריבה כקרבן בהמה ממש והאכילה באדם למטה כאכילת אדם בקרבנות, שזהו לאחר הקטרת החלב דוקא כו' שנברר הפנימי מן החיצוני, אבל קודם התפלה הרי עדיין הנ[ה]יט מעורב טוב ורע יחד ואיך יאכל קודם התפלה כמו שהוא בגסותו עדיין כו'. וז"ש דאכל ולא שתה כו' שזהו כתפלה בלא תורה כו' שאינה נבלעת ברמ"ח אברים להיות למזון כ"א ע"י מים דתורה דוקא (וכן להיפוך באמרו אין לי אלא תורה שהוא כשותה מים שלא לצמאון ולא להשרות המאכל אזי אפי' תורה אין לי שאין ממנו תועלת לנפשו כלום שאין עיקר תועלת המים רק למאכל ולצמאון לקררו כו' כמים קרים על נפש עייפה שתשיב את רוחו ונפשו כו' וד"ל).

(והנה ידוע שהתורה נק' ג"כ לחם ומזון לנשמה כמ"ש לכו לחמו בלחמי כו' וכתוב ותורתך בתוך מעי ממש כו', וההפך בין מאכל דתפלה כמו בקרבן דנה"ב כנ"ל ובין מאכל דלחם דתורה, הנה ידוע שיש ב' מיני בירורים, א' בירור דאוי"ח שהוא בירור הנקי מן הפסולת, כמו בורר אוכל מתוך פסולת שמברר את הנקי וטוב שיהי' זך וברור ביותר מכל סיג ופסולת אפי' דק שבדקות, וכמו במצרף לכסף שנברר בבירור ראשון הנקי מבררים אותו פעם ב' [וכן] פעם ג' עד בירור האחרון שהוא היוצא תכלית הנקי, וכך לענין בירור והזדככות דנה"ב בתפלה בעא"ע בטהרת והזדככות הלב להוי' לבדו בעיקר' כל עכרורית דרצון רע וזר אפי' בדקות עד שנק' בר לבב ממש שזהו שעולה הדם המובחר ללב כנ"ל אחרי עיכול המאכל בטוב כו' כנ"ל. אבל בירור הב' שנק' בירור דאוי"י נהפוך הוא שהוא בחי' בירור הפסולת מן הנקי שיבררנו עד שיוצא ממנו חלק הטוב וגם בבירור ב' וג' עד הפסולת הגס ביותר שיורוק חוץ כידוע ומבואר במ"א. וכך הוא ענין לחם דתורה שהוא בחי' בירור דאוי"י דחכמה מלמעלה למטה דוקא שהוא יריד' אור העליון דחכמה לברר לעה"ד בבירור הטוב מן הרע, והוא מה שיוכל להיות גילוי אלקות גם בדברים גשמי' דק"ג כציצית דצמר גשמי כו' וקרבנות בבהמה טהורה גשמי' כו' וכה"ג, רק הפסולת הגס יותר יורק חוץ שזהו טמא ופסול ואסור כו', וע"כ נק' התורה לחם ברור שכבר נברר בח"ע ע"כ יש בכחה לברר ולהבדיל בין טמא לטהור כו', וזהו ענין מצות ת"ת בדיבור כפה דוקא שהן ל"ב שינים טוחנות המאכל שהוא בגירסא כפה כידוע שנק'

אין לי אלא תורה: יבמות קט, ב.

כמים קרים על נפש עייפה: משלי כה, כה.

שהתורה נק' . . . לחם . . . לכו לחמו בלחמי: נסמן לעיל קרוב להתחלת המאמר.

ותורתך בתוך מעי: תהלים מ, ט.

ב' מיני בירורים: ראה מאמרי אדה"א דכ"ה ח"א ע' ע, וש"נ.

כידוע ומבואר במ"א: ראה הערה שלפניו.

מצות ת"ת בדיבור כפה: ראה הל' ת"ת לאדה"ו פ"ב ה"ב. לעיל ס"ע קמד, וש"נ.

ליבון הלכתא, ואחר כך ותורתך בתוך מעי כו' להיות בבחי' מזון רוחני לנשמה שבחלל הימני דוקא שהוא רוח החיים שאין שם דם, ועולה משם למוח החכמ' שבראש ומחזק אור השכל שבמוח ממקורו, ומשם נמשך מקור החיות הרוחני דנשמה האלקית שזהו א' דאדם בכל האברים כעורקים וגידיים שאין בהם דם בבחי' המשכת חיות וכח דחכמ' שבראש, שזהו ביתרון מעלה הרבה מהעלאה ובירור דדם הוא הנפש החיוני בחלל השמאלי הנ"ל בתפלה שעולה מלמטה למעלה ב[בירור ד]או"ח כנ"ל. אך הבה"ת דתורה בלא תפלה אינו עושה המשכת בחי' הבירור דאו"ח דחכמה כ"א לאחר הבירור דהעלאה דתפלה (וכן עז"א אסור [לאדם] לאכול קודם התפלה דכתיב ונתתי עשב [בשדך] לבהמתך שהוא נה"ב והדר ואכלת ושבעת אכילת אדם דנשמות בלחם דתורה כנ"ל, וכאבא בנימין שהיתה תפלתו סמוכה למיטתו כו' ולא למד תורה קודם התפלה כו' וד"ל).

(ודרך כלל בחי' העלא' דנה"ב בתפלה זהו כמו אכילת מזבח בהקרכת חלב ודם כו' ובחי' המשכה דאו"ח דתורה זהו בחי' אכילת אדם וכמיש האכל יאכל בבי' אכילות כו', ואמנם גם התפלה נקי' אכילת אדם העליון כמיש את קרבני לחמי כו', וההפרש בין זל"ז הן כמו ב' הפכיים ממש כנ"ל, דבהעלאה דאו"ח כל שעולה יותר מתפשט ממהות הראשון עד שעולה רק המובחר ביותר כמו מי יעלה בהר ה' נקי כפים ובר לבב דוקא, והוא שהתפלה נקי' סולם שעולים בו בשליכות כמדריגות זו למעלה מזו עד המדרגות העליונה ביותר ובכל עלי' מתפשט ממהות הראשון כו', כעלי' דנשמות מגעה"ת לגעה"ע דרך העמוד שמתבטלים שם במציאות כי אין ערוך לעונג שבמדות ומעשה לעונג שבשכל והשגה, וכה"ג מגעה"ע] למעלה

ליבון הלכתא: ראה זהר (רע"א מהימנא) בהעלותך קנג, א. פינחס רמח, ב. לעיל ע' קמה. מאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע' קו. במדבר ח"ב ע' תעב. בראשית (ס"ע תפד ואילך) ע' תקעד. שריה למוח — מקור: ג"ד: אור.

ונחתי עשב . . . ואכלת ושבעת: עקב יא, טו.
וכאבא בנימין שהיתה תפלתו סמוכה למיטתו: ראה ברכות ה, ב. וראה גם לקוטי תורה ואתחנן ד, א. ברכה צו, ב.

האכל יאכל בבי' אכילות: נסמו לעיל כפיסקא, ונהנה כתיבי.
את [ג"ד: ליתא] קרבני לחמי: פינחס כח, ב.
שריה דבהעלאה — מתפשט: ג: מופשט. ד: יותר יופשט.
מי יעלה בהר ה' נקי כפים ובר לבב: תהלים כד, ג"ד.

שהתפלה נקי' סולם: ראה זהר (רע"א מהימנא) ח"א (בהשמטות) רסו, ב. ח"ג (בהשמטות) שו, ב. תקוני זהר תמ"ה (פג, א).

כעלי' דנשמות . . . דרך העמוד: ראה לקמן ע' רל בשם ספר הבהיר. תורה אור מגילת אסתר ק, סע"ב. ושי"ג מאמרי אדה"א פרשיות התורה ח"ב ע' תשעג ובהנסמן לשם. מאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ע' תרעו. דברים ח"א ע' עב. ושי"ג.

שריה דנשמות — דרך . . . וכה"ג מגעה"ע(נ): ד: ליתא. וכנראה נשמט מפני תיבות הדומות: לגעה"ע . . . מגעה"ע.

(כמשי"ת בסמוך כתפלת השבת). אבל בירידה דאוי תורה נהפוך הוא ממש שיו"ר אור העליון ומתלבש בלבוש נמוך של התחתון כיו"ר בסולם ממדריגה העליונה לתחתונה עד שבא למטה ממש במדריג' ולבוש היותר תחתון, וכך הוא בירידת אור דחכמ' תורה שיו"ר מגבוה לנמוך עד למטה מטה לבושים גשמיים דנוגה, כמו ירידת העומק דחכ' במשלים כמו וידבר ג"א משל כידוע, וכל שגבוה יותר יותר יוכל לירד למטה, כמו במתן תורה שירד הוי' על הר סיני ונתלבש בדברים פשוטים כו' ודיל.

אך הנה כל זה הוא בבחי' הברורים שנק' אכילה ככלל והוא לברר העלאת המוכרח ולהבדיל הפסולת כני"ל בענין התפלה שנק' בשם אכילה כמו אכלתי יערי כו', אמנם הנה ידוע שיש שני מיני אכילות, א' אכילה דחול והב' אכילה דשבת. והנה בחי' אכילה דחול זהו בבחי' הברורים דפסולת המאכל נורק והמוכרח עולה (וכן בבירור הב' דאוי' תורה שמברר הפסולת להבדיל בין טמא לטהור כו' שנק' אכילת לחם תורה, גם זה הוא בבחי' שם מ"ה דחכמה שמברר לרפיח ניצוצין כו' שנפלו בק"ג כו' שהוא עיקר הענין דו' ימי המעשה בלי"ט מלאכות כחורש וזורע כו' לש ואופה כו' דבכחמה דוקא אתבירורו), אבל אכילה הב' הוא אכילה דשבת שאחר הבירור דחול שאינה בבחי' בירור כלל שהרי בורר אסור בשבת לפי שאין שם בחי' פסולת כלל כמו [שא'] פרש חגיכם ולא פרש שבתכם כו' כידוע ודיל. והיינו ענין ב' מיני תפלות דחול ותפלה דשבת כו', כי התפלה היא בבחי' אכילה כני"ל ותפלה דחול היא בבחי' בירור דוקא כני"ל אבל תפלה דשבת הוא למעלה מבחי' הברור לגמרי (כמשי"ת).

וביאור הענין הנה כתיב צדיק אוכל לשובע נפשו ובטן רשעים תחסר, פי' צדיק אוכל כו' זהו בחי' אכילה דשבת, לאחר הבירור דחול שאינו

שויה שיו"ר — בלבוש: ג"ד: במות.

שויה בלבושים — דוגה (ג"ד: דקין) . . וידבר ג"א משל: מלכ"ס-א ה. יב.

וכל שגבוה יותר יותר יוכל לירד: במאמר אדה"א דברים ח"ב ע' תסב: הכלל הגדול בכל מקום — ראה

שערי אורה שער המורים נח, א. סה, א. הנסמך במאמרי אדה"א דברים ח"ד ע' אשלת.

אכילה דחול . . דשבת: ראה סידור סדר סעודת שבת רב, ג ואלך. ומקבילו בתורה אור חיי שרה טו, ג

ואלך. מאמרים שנסמנו בריש המאמר.

להבדיל בין טמא לטהור: ע"פ שמיני יא, מז.

דבכחמה . . אתבירורו: נסמך לעיל בפיסקא וז"ש הוי"ו.

בורר אסור בשבת: ראה שורע אדה"א ה"ל שבת ששי"ט.

פרש חגיכם ולא פרש שבתכם: מלאכי ב, ג. וזה יתרו פח, ב. ראה לקמן פיסקא אך הנהי. מאמרי אדה"א

דברים ח"ג ע' אקיות. ושי"ג ח"ד ע' אקפו. במדבר ח"ג ע' תתקע ואלך.

תפלה דחול . . דשבת: ראה סידור שער הרי"ת ריא, ג. דיה בכ"ה בבסל"ו מכ"ק אדה"א (קפ"ת תשמי"ט) ע'

20. ושי"ג. מאמרים שנסמנו בריש המאמר. לקמן פיסקא ולהבין זהו.

צדיק אוכל לשובע נפשו: משלי יג, כה.

אוכל רק לשובע נפשו בלבד ולא לברר ולהפוך דבר מה (וכמו ישבעו ויתענגו כו') (כמשי"ת), ומ"ש ובטן רשעים תחסר זהו כבחי' אכילה דחול שמוה תחסר בטן רשעים כו'. דהנה בחי' אכילה דחול מבואר למעלה שזהו לברר הפסולת והרע שבמאכל שיהי' נבדל מן הטוב והמובחר ואז יוכל להיות שיהופך מטוב שבמאכל להיות לדם באור וחיות רוחני, דהיינו מה שיהופך [ה]נה"ב בבחי' אלקות ממש כקרנן בהמה גשמית ע"ג המזבח כנ"ל, כמו שבתפלה מתפעל בחום הטבעי שבלב בשר שנעשה מן האכילה במס"נ ממש לאלקים חיים, דנמצא שאותו הכח הגשמי הנברר מן המאכלים והי' לדם בחלל השמאלי כנ"ל נכלל להיות בבחי' אלקות ממש כנ"ל בענין מצרף לכסף כו' שמתברר ונבדל הרע ופסולת מן הטוב כו' וד"ל. וזהו ובטן רשעים תחסר שאחר בירור הטוב שבמאכל ולא נשאר רק הרע או אין לרשעים שהן הקליפות שום יניקה מבחי' הטוב כלל ע"כ תחסר להם האור ושפע האלקית וממילא לא ישבעו כלל ממה שיאכלו כי בחי' הרע אינו עושה רק כליון והפסד וע"כ ובטן רשעים תחסר באכילתם שלא ישבעו לעולם אף שיאכלו הרבה (משא"כ צדיק אוכל לשובע נפשו רק כדי שתשבע נפשו מאכילתו אף במעט מאד כי אוכל בבחי' הבירור טוב שמשיב נפשו האלקית לבד ולא למלאות כריסו בתאוות המאכל שהוא חלק הרע שבו כנ"ל (וכמו האכילה דשבת (כמשי"ת). וכמו"כ בתפלה דחול שבצדיקים גובר חלק הטוב דנה"ב ועולה למעלה גם ממה שאכל מאכל גשמי שנברר בחי' הטוב שבו ונכלל באלקות במס"נ בחום הטבעי בלב בשר כנ"ל, אבל ברשעים גובר חלק הרע שבמאכל להתאוות תאוות רעות, וגם תפלתו הם רק הב הב כו' לגרמי' כו' ולא ישבעו מאור האלקי בנפשם כלל אדרבה תחסר אורם כמ"ש ונר רשעים ידעך כו', והוא כמו שבאכילה הגשמי' בטן רשעים תחסר מטעם הנ"ל וד"ל (וכמו"כ בענין הבירור הב' דאוי' תורה הנ"ל צדיק אוכל לחם תורה הנ"ל לשובע נפשו האלקית לבד כמו כי אמרתך חייתי וכמו ותורתך בתוך מעי כו' כי למיימינים בה סמא דחיי ממש ומבדיל בין טו"ר בתכלית כנ"ל, אבל ברשעים אמר ובטן רשעים תחסר כמ"ש ולרשע אמר אלקים מה לך לספר חוקי שממשיכים תוספו' יניקה לקליפות מבחי' הרע שבנפשם שמקבלים מבחי' הפסולת דמזון תורה כמ"ש למשמאילים בה שפוסקים שלא לשמה סמא דמותא ממש וד"ל).

ישבעו ויתענגו: נוסח. ישמחו במלכותך" תפלת העמידה לשבת.
 הב הב . . . לגרמי': משלי ל, טו. ראה לקוטי תורה מסעי צא, כ. ושי"נ. מאמרי אדה"א במדבר ח"א ע' קנד.
 ושי"נ. ח"ב ע' תחת.
 ונר רשעים ידעך: איוב כא, יז (ושם: נר — אבל כ"ה גם במאמרי אדה"א בראשית ע' שמא. ושי"נ).
 כי אמרתך חייתי . . . למיימינים בה סמא דחיי: תהלים קיט, ג. שבת פה, ב.
 ולרשע אמר [ד]: ליתא אלקים [ג]: כו'. ד: ליתא: תהלים ג, טו.
 למשמאילים בה: שבת שם.

והנה כל זה הוא בבחי' האכילה דחול דוקא שהוא בבחי' הברור בין טו"ר לפי שהוא מעה"ד טו"ר שצריך ברור והבדלה כפסולת הנברר מן האוכל כנ"ל וצריך לברר המובחר ולזרוק הפסולת כנ"ל, אבל בחי' אכילה דשבת הוא למעלה מבחי' הברור שאין האכילה דשבת באה לברר דבר מה, ואעפ"י שהוא אותו המאכל שאוכל בחול הרי אמר ולא פרש שבתכם. והענין הוא כמו שאנו רואים בחוש דאכילה דשבת אף שיאכל בשר ודגים לתיאבון אינו מגשם נפשו הבהמית כ"כ כמו בחול (ועל כן מותר לאכול בשבת לתיאבון, ולא עוד אלא שמצוה לאכול לתיאבון סעודת השבת כמ"ש וקראת לשבת עונג ואמרו במה מענגו בבשר ודגים כו', וגדולי החכמים היו מתעסקים בעצמם לכבוד השבת לאכילה דשבת כמו רבא מלח כו'), וזהו צדיק אוכל לשובע נפשו בלבד דקאי זה באכילה דשבת דוקא שצדיק אוכל רק לשובע נפשו בלבד ולא בבחי' הברור דטו"ר להפוך מאומה כו'. והענין הוא דאעפ"י שהמאכל הוא מעה"ד [טו"ר] זהו בחול דוקא שנמשך בחי' הרע ופסולת במאכל בגשם שבו דוקא שמורכב מד' יסודות גשמיים דארץ שמעורבים ברע הרבה, אבל בבחי' הרוחני שבמאכל שהוא בחי' הטעם ועונג שבו אין בו רע ופסולת כלל (ודוקא בשבת כמ"ש תבשיל של שבת ריחו נודף כו' משא"כ טעמים שבמאכלים בחול מגשם לנפש בעונג גופני וחומרי כמו שמנת עבית כו'), עד שיוכל להיות בעונג וטעם זה שבמאכל דשבת מבחי' העונג העליון האלקי ממש כו' כמ"ש וקראת לשבת עונג ובמה מענגו כו' הרי עונג העליון דשבת קד"ש העליון נמשך בעונג דאכילה דשבת בבשר ודגים כו', וכמ"ש בוהר דקוב"ה מתענג מענוגי' דישאל בסעודת השבת כו', אעפ"י שענוגי' דאכילה דשבת בגשמיות הוא מ"מ קוב"ה מקבל עונג העליון מעונג זה כו', וע"כ אומרים בסעודה דשבת דא היא סעודת דע"ק ממש כו' דהיינו שבחי' המשכ' העונג העליון דבחי' ע"ק שהוא עצמו המאציל ממש נמשך בסעודה זו ממש ולכך או' דא היא סעודת' כו', ולכך אין בה פסולת ורע גמור שאף בחי' הגשמי' אינו מוזיק ומגשם לנה"ב כ"כ אף לפחות

שמצוה לאכול לתיאבון סעודת השבת: ראה גם לקמן פסקא אך הנהי' מאמרי אדה"א במדבר חיג ע' תתקל"ב. דברים חיג ע' אע"ד. חיד ע' אקפו.

וקראת לשבת עונג: ישע"י נח, יג.

ואמרו במה מענגו בבשר ודגים: ראה שבת קי"ח, ב. שו"ע אדה"ז ריש הל' שבת סרמ"ב ס"ב.

וגדולי החכמים . . . רבא מלח: ראה שו"ע אדה"ז שם טרי"ג ס"ד. שבת קי"ט, א.

תבשיל של שבת . . . שמנת עבית: שבת שם. האיינו לב, טו.

דקוב"ה מתענג מענוגי' דישאל: ראה זהר ויקהל ר"ד, ריש ע"ב. ספר המאמרים תקס"ה חיב ע' שנב ואל"ך. לקמן ס"ע ר"י וע' רלח. תורת חיים ויקהל ע' תרמ"ג. אמרי בינה שער הק"ש י"ה, ע"א. מאמרי אדה"א במדבר חיג ע' איתקעג.

וע"כ אומרים . . . דא היא סעודת: סידור אדה"ז סדר קידוש ליום השבת ראה זהר יתרו פ"ח, א"ב. לקמן פסקא א"י. וזהו ויאמר משה. לקמן ס"ע ר"י וע' רלח. מאמרי אדה"א דברים חיג ע' אקפו. ושי"ן. אינו . . . ומגשם לנה"ב כ"כ: ראה מאמרי אדה"א דברים חיב ע' תקעו. ושי"ן. חיג ע' אקפו. ושי"ן.

שכישאל (שיש לו נשמה יתירה בשבת כידוע), וכמ"ש ולא פרש שבתכם כו' שאין בסעודת השבת פרש ופסולת כסעודת ושמתח יום טוב כו' (מטעם שבינה מינה דינין מתערין בסופה, שזהו ביו"ט שהוא בבינה כידוע, אך בשבת הוא בבחי' חכמה דאור אבא שאין שום צד יניקה לחיצונים וכמ"ש ימותו ולא בחכמה כו' וע"כ כל דינין קשין מתעברין כו' ואין אור הגיהנם שולט בשבת וסמבטיון יוכיח כו' וד"ל).

והנה להבין שורש הענין למה בשבת דוקא אין הרע שבמאכל מגשם אדרבה בחי' עונג העליון הוא שנמשך בטוב וטעם שבמאכל עד שישבע ויתענג על הוי' כמ"ש או תתענג על הוי' כו' כנ"ל. הנה ידוע עיקר ההפרש בין ימות החול [לשבת], דבימה"ח הוא בחי' הירידה והמשכ' האלקית מכח הפועל האלקי בבחי' מלאכה ועבודה, כמו בחי' הדיבור שהו' צירופי אותיות שנבראו בהן כל העולמות שמתפשטים למטה בבחי' המעשה בצמצומים רבים, וכן כח המעשה עצמה מלוכש בעשי' כמו הכותב באותיות בספר או מצייר ציור וכה"ג שגם שכלו טרוד במלאכת הכתיבה או הציור והבנין וכאשר שובת ונח ממלאכה זו הרי גם שכלו ומדותיו וכש"כ כח המעשה עולה הכל לעצמותו בבחי' עלי' מן הירידה [הזאת, והוא ענין התענוג] בנפש עצמה מבחי' המנוחה והשביתה הזאת (דהיינו מה שמתענג מטוב פעולתו ועבודתו בתשלום כל המלאכה כמו בגמר העבודה דאדם בשדה או בבית שישבות ויתענג בנפשו כו', וכך הוא למעלה בענין וי"ו ימי המעשה שבכל יום ויום מחדש מע"ב כמו ב[ו'] ימי בראשית הראשונים וכל שבת הוא שובת ונח ממלאכתו שבוימה"ח כמ"ש כי בו שבת כו'. והענין הוא דבכל ימה"ח הוי' בחי' הירידה והמשכה האלקית במעשה בראשית ככל יום גם בחכמה ומדות העליונים כמ"ש בראשית ברא ותרגום יונתן בחוכמתא כו'

נשמה יתירה בשבת: ביצה טז, א. ראה תורה אור ויקהל פז, ד. מאמרי אדה"א בראשית ע' קה. ושי"ב. שבינה מינה דינין מתערין: ראה זהר ויקרא י, טע"ב, א. רע"א. מאמרי אדה"א דברים ח"ב ע' שעו. ושי"ב.

ביו"ט שהוא בבינה . . . בשבת . . . תכמה: ראה פרי עץ חיים שער (כ) מקרא קדש פ"א. הנסמן במאמרי אדה"א דברים ח"ג ע' א"מד.

כל דינין קשין מתעברין: ראה זהר תרומה קלה, ריש ע"ב. ואין אור [ג] אש] הגיהנם שולט בשבת: ראה סנהדרין סה, ב וברשי"ש. בראשית רבא פ"א, ה. הנסמן במאמרי אדה"א דברים ח"ב ע' א"קיה.

וסמבטיון יוכיח: סנהדרין סה.

שריה בשדה — כו' כנ"ל: כו'.

כי בו שבת: בראשית ב, ג.

בראשית ברא ותרגום יונתן בחוכמתא: בראשית א, א. וראה תרגום ירושלמי שם [מבא בכ"מ בשם תרגום יונתן, ומהם: זהר בראשית לא, ריש ע"ב. מאמרי אדה"א תקס"ב ח"א ע' כה. פרשיות התורה ח"ב ע' תשמא. מאמרי אדה"א במדבר ח"ב ע' תקפג. דברים ח"א ע' רפא]. ד: ות"א, וכ"ה בכ"מ — ראה מאמרי אדה"א בראשית ע' עו. ושי"ב.

שהוא חכמי שבראש וגם חכמי שבסוף ביימ בדיבור שמהווה את כל העולמות מאין ליש כמיש וברוח פיו כו' עד בחי' המעשה בפומ' כמיש כי הוא אמר ויהי כו', אבל בגמר מלאכתו בכלות יום הוי"ו שראה את כל אשר עשה כו' שבת ונח מכל מלאכתו היינו אפי' מבחי' החכמה שבראש ומדות שבלב ומחכמה שבדיבור, כמו המנוחה מן מלאכת הכתיבה והציור ובנין וכה"ג כנ"ל שכל כחות האדם חוזרים אל עצמותו אפי' כח השכל שהי' טרוד בכתיבה וכה"ג, ולמעלה אפי' בחי' חכמה דאצי' שנק' חכמה בראש חוזר אל בחי' עצמות המאציל בבחי' אין דכתר כמיש כי בו שבת וינפש ממש (אך כל זה דוקא בבחי' הפנימית ולא בבחי' החיצונית דאיכ' הי' הכל חוזר למקורו הראשון כו'), ואפי' בבחי' העונג ורצון שבחכמ' דמעשה בראשית חוזר לעצמות התענוג הפשוט כו'.

וז"הו פי' שבת להוי' דבכל שם הוי' דאצי' יש בחי' השבת שהוא כח השביתה דאור חוזר לעצמות המאציל ג[ם] ביו"ד דחכמה וקוצו של יו"ד דבחי' הכתר כו', כי ד' אותיות דהוי' הוא כללות ההשתלשלות דד' עולמות דאביע יו"ד באצי' היא בכריאה כו', ובשבת שבת וינפש בכל העשר ספירות בעצמותו ית' ממש דלאו מכל אינון מדות כלל, ואפי' בחכמה ורצון דתומיצ הפנימים עולים בשבת בעצמות התענוג הפשוט שלמעלה מבחי' הירידה והתפשטות דחכמ' עילאה דתורה לברר לעה"ד כו' כי בשבת בורר אסור להיותו למעלה מבחי' הביוררים דליט מלאכות דחול כו', בין בחצונות הרצון וחכמה דמציב כנ"ל ובין בפנימי' שהוא בבירורים דתורה ותפלה שהן ב' מיני בירורים דאור ישר ואור חוזר כנ"ל (כמשי"ת). וז"ש בשבת אז תתענג על הוי' למעלה מעונג דחויב ומדות דשם הוי' דאצי' כי עולה העונג דשם הוי' למעלה בעצמות התע"פ שבשביתה ומנוחה דשבת כי בו שבת וינפש ממש שהוא היפוך הירידה והתפשטות כו' וד"ל.

אך איכ' י"ל מ"ש וקראת לשבת עונג דמשמע מזה שבחי' עונג העליון יורד ונמשך למטה היפוך העלי' למעלה כו', הענין הוא כידוע במ"ש אלמלא

חכמי שבראש . . . חכמי שבסוף: ראה זהר בראשית כו', ב. תולדות קבו, ב. (רע"א מהימנא) פינחס רלת, סע"א. שערי אורה שער ט (צ' צד). מאמרי אדה"א בראשית ע' ב. ושי"ן. וברוח פיו . . . כי הוא אמר ויהי: תהלים לג, ו. ט.
 כי בו שבת וינפש חיבור ב' כתובים — בראשית ב, ג: תשא לא, יו. וכו"ה בכ"מ — ראה לקמן ע' רלה וע' רלו. מאמרי אדה"א תקס"ח כאן ע' לב. מארז"ל ע' רנה. הנסמן במאמרי אדה"א ויטרא חיב ע' תשסה. דברים חיד ע' איקס.
 שבת להוי': יתרו כו'. י. ועוד. וראה בריש המאמר.
 אז תתענג על הוי': ישעי' נח, יד. ראה פיסקא דבאה. לקמן ע' יו. מאמרי אדה"א דברים ח"ג ע' אקי. ושי"ן.

וקראת לשבת עונג: ישעי' שם, יג.
 אלמלא שמרו ישראל: ראה שבת ק"ח, ב. לקמן ע' רח. מאמרי אדה"א מארז"ל ע' קעב ואילך. מאמרי אדה"א בראשית ע' מז. ושי"ן. במדבר ח"ג ע' ארנב. ושי"ן. דברים חיד ע' איקסב.

שמרו ישראל ב' שבתות כהלכתן דוקא שזהו ב' מיני הילוך, מלמטלמ"ע, והוא בליל שבת שנק' שבת תתאה שאז נאמר אז תתענג על הוי' למעלה ממש הוי' בבחי' העלאה דא"ח שעולה העונג העליון מבחי' השביתה מן ההתפשטות והעונג מכל אשר עשה כו' בגמר המלאכ' דיום הוי"ו כו' שאז העלאה זו גם ביו"ד דחכמה שז"ש על הוי' שנק' שבת להוי' כניל, וז"ש בזוהר עמ"ש אז תתענג על הוי' דא צלותא דמע"ש דוק' כידוע, אבל בחי' הילוך הב' מלמעלה בבחי' [הילוך] העליון לתחתון בבחי' אור ישר, שזהו שממקום שעלה לשם שהוא בחי' עונג הפשוט העצמי כו' משם הוא חוזר ויורד ונמשך ומתפשט למטה באצ"י ולבי"ע עד גן עדן העליון וגז"ע התחתון עד נשמות בגופים בעוה"ז, והיינו מ"ש וקראת לשבת עונג עונג העליון עצמו שזהו בחי' עתיקא קדישא הנ"ל שהוא בבחי' פנימית הכתר בכלל ששם בחי' פנימיות ועצמיות דא"ס ב"ה שנק' מקור כל התענוגים העליונים כמ"ש כי עמך מקור חיים כו' כידוע, והארת עונג העצמי הזה מאיר כולו כמו שהוא בעוה"ב שנק' עדן העליון דעין לא ראתה כו' והוא יום שכולו שבת [ו]מנוחה לחיי העולמים כו', ואפס קצוהו מאיר בכל שבת בבחי' ירידה וצמצום האור כמו בסעודת השבת ובתפלת השבת והעיקר במנוחה דשבת דאז התגלות מבחי' רעוא דכל רעיון כו' כידוע, וזהו שאומרים בסעודת השבת דא היא סעודתא דעתיק יומין ממש (דאעפ"י שאמר בזוהר על פ' באתי לגני כו' אכלתי כו' אבל באתרי ממש לאו אורחא למיכל כו' דבפנימי עתיק [יומין] ששם מאיר מפנימי ועצמות התעוה"פ שנק' שעשועי המלך בעצמו למעלה מבחי' הבריורים דאכילה, וכמו ביוה"כ"פ שאין בו אכילה ושתי' כלל אדרבה אמר ועניתם את נפשותיכם כמ"ש במ"א להיותו מעין העוה"ב ממש שנק' קדוש הוי' מכובד כו', עכ"ז בשבת נמשך מעונג העצמי בבחי' אכילה כמ"ש אכלו ריעים לעילא שהן או"א דאצילות ושרש השבת הוא בבחי' אור אבא דאצ"י שהוא [בחי'] כח החכמה שמאין דכתר תמצא כו' וד"ל).

מכל אשר עשה: ע"פ בראשית ב, כ.

ויש בזה... דא צלותא דמע"ש [דמעלי שבתא]: כיה בכ"ז בשם הוהר — ראה מאמרי אדה"א דברים ח"ב ע' תקו, ושי"ן ח"ד ע' אקפב, ושי"ן במדבר ח"ד ע' איתקלה, ושי"ן לקמן ע' ה'.
כי עמך מקור חיים: תהלים לו, י. ראה לקמן שם. מאמרי אדה"א דברים ח"ג ע' תתמט, ושי"ן.
עדן... דעין לא ראתה: ראה ברכית לד, כ. ישע"י סד, ג.
יום שכולו שבת וזמנוחה לחיי העולמים: סוף תמיד. ראה מכלילתא תשא לא, יג. מאמרי אדה"א דברים ח"ד ע' אקפ, ושי"ן.

שניה וצמצום — ובחפלת... בסעודת השבת: ד' ליתא, ובראה נשמת מפני חיבת הדומות: בסעודת השבת... בסעודת השבת.

במנוחה השבת... רעוא דכל רעיון: והר (אדרא רבא) נשא קכט, א. (אד"י) האינו רפח, ב. רצג, סע"א. שאומרים... דא היא סעודתא דעתיק יומין: ראה לעיל פיסקא, והנה כל זה, ושי"ן. שאמר בזוהר... אבל באתרי... לאו אורחא למיכל: שיר השירים ה, א. ראה והר פינתס רמא, ב. שעשועי המלך בעצמו: נסמו לעיל ע' נט.
ועניתם את נפשותיכם: אחרי טז, לא. ראה מאמרי אדה"א דברים ח"ג ע' (איטו) א' קד ואלך וצ' אקיס. אכלו ריעים לעילא: שיר השירים ה, א. והר ויקרא ד, א.

אך הנה עונג העליון הזה שיורד מלמעלה למטה אעפ"י שבא ומתלבש בעונג גשמי המורגש אין בזה בחי' בירור כלל כי אין שם שורש ומקור לבחי' פסולת כלל כי הוא מבחי' עץ החיים והטוב שכולו טוב שלמעלה מעה"ד לגמרי כו', וכמו לחם הפנים שהי' במקדש שנק' פנים ע"ש בחי' הפנימי' שכולו בחי' פנימית ואין שם בחי' חיצוני' כלל וכלל (וכמו סעודת לויתן ושור הבר שיהי' לעיל שיבא עונג העליון במורגש כמ"ש במ"א) (כמו לחם פנג כידוע), ועל כן אמר ולא פרש שבתכם שאין בסעודת ושמת ועונג השבת שום פסולת כלל ורע הנק' פרש כו' (כי שרשם מעונג הפנימי שבפנימית חכמה שלא הי' שם שבירה כלל כנ"ל, משא"כ במוחין דאימא דיו"ט כנ"ל). משא"כ בחי' האכילה דחול שהוא בבחי' הביוררים דעה"ד טו"ר שצריך לברר ולהוציא הטוב ולהבדיל הפסולת שנק' רע (שנפל בשבירת הכלים מחיצוניות דבינה במדות כידוע שזהו שורש לעה"ד טו"ר כו'), שהרי האוכל לתאוה בחול מגשם נפשו וכנ"ל במ"ש ובטו רשעים תחסר כו' משא"כ בשבת אמר צדיק אוכל רק לשובע נפשו ואין האכילה לתיאבון מזיק לנפשו כי כן כנ"ל והיינו מטעם הנ"ל וד"ל, והיינו לפי שבשבת הוא בבחי' עונג העליון הפנימי כנ"ל שלמעלה מבחי' הביוררים וע"כ בורר אסור בשבת רק ממה שכבר הוברר בחול הוא שאוכל בשבת כמ"ש מי שטרח בערב שבת יאכל בשבת דחול מכין לשבת ואין בשבת הכנה לעצמו כלום רק להמשיך בחי' עונג העליון כמ"ש וקראת לשבת עונג כנ"ל בלי שום בירור [כלל] לפי שאין שם בחי' פסולת רק בחי' טעם ועונג רוחני האלקי כו' וד"ל.

ולהבין זה בתוספות ביאור, הנה זהו ההפרש בין תפלת החול לתפלת השבת כנ"ל, דבחי' התפלה דחול הוא בבחי' הביוררים דטו"ר לברר לחלק הרע שבנה"ב שהוא עקירת כל רצון זר דחום התאוה הרעה כו' שנק' טהרת הלב מכל סיג וכמ"ש ובר לבב כו' ורק פנימית הרצון יהי' באלקים שזהו העולה מביורר טוב דנה"ב ובחי' הפסולת ורע שבה יודחה לחוץ כו' כנ"ל באריכות, אבל בחי' תפלה דשבת אינה לברר ביוררים להפוך רע לטוב או לברר ולהבדיל בין טו"ר לאכפייא לסט"א כו', שזהו נק' עבודה ומלאכה ביגיעה רבה במוח ולב או מלחמה גדולה כנ"ל, ובשבת צריך לנוח ולשבות מכל מלאכה ועבודה אף ברוחניות ולא לברר שום בירור כו', אך

לחם הפנים . . . בחי' הפנימי: תרומה כה, ל. ראה מאמרי אדה"א דברים ח"ג ע' אקיות ושי"ג. בראשית ע' קכד. ושי"ג.
 סעודת לויתן ושור הבר: ראה בבא בתרא עד. ב. ויקרא רבא פ"ג. ג. מאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע' קלו (שי"ג) וע' קמד ואילך. דברים ח"ג ע' אקיות. ושי"ג.
 לחם פנג: ראה זור ותי רמו. א. לעיל ע' קמז לקמז ע' רג. הנסמן במאמרי אדה"א בראשית שם.
 מי שטרח בערב שבת . . . דחול מכין לשבת: עבודה זרה ג. א. ביצה ב. ב. ראה גם לקמז ע' רלא.
 ובר לבב: תהלים כד. ד.

ענין התפלה דשבת אינו רק להתענג על הוי' באה"ר בתענוגים בעונג האלקי הרוחני בפנימית המוח ובפנימי' הלב למעלה מן ההשגה והטעם רק עונג עצמי ופשוט בעצמו' התענוג שבנשמה האלקית כמו [כל הנשמה תהליל יי'] בהתלהבות הנשמה מצד עצמה כמו שהוא בהתקשרות עצמי' כו' ממש בעונג העליון כמ"ש אז תתענג על הוי' דא צלותא דמע"ש (רק שבתפלה דליל שבת התענוג דנשמות בבחי' עלי' והסתלקות שכלתה נפשם בעונג ליכלל ולידבק בה' [כ]עלי' הנשמות בגעה"ע כו' וביום השבת מתענגים הנשמות בהוי' בהמשכ' העונג העליון מלמעלה למטה כמו וקראת לשבת עונג העליון כו' והיינו בבחי' שיר וניגון פשוט ועצמי שנק' שיר א"ל שאינו בא ע"י יגיעה כמו ולב כלל כמ"ש במ"א עמ"ש ולא ראה עמל בישראל כו'. ולכך אין בתפלה דשבת שום בקשה ושאלה בשאלת צרכיו בפרנסה ורפואה וכה"ג כמו התפלה החול שמבקשים רפאינו ברך עלינו כו' וגם אין אומרים בתפלת השבת השיבנו סלח לנו כו', לפי שכל זה הוא דוקא בבחי' העלאה ובירור דעה"ד טו"ר שיש בחי' רע ופסולת שיש בנפש החוטאת אפי' בעונות שאדם דש בעקביו כו' שצריך תיקון ובירור כו', כמו בתשוב' שמעוררים י"ג מדות הרחמים וסליחה ומחילה להעביר החטא ועון שזהו כמו שזרק' הפסולת ונדחה לחוץ כו' וכן מבקשים רפאינו ברך עלינו לפנינו משורת הדין דמשפט התורה שלא יהי' שליטה למקטרגים שמן העונות כמ"ש תיטורך רעתך כו' [כידוע]. ועל כן כל הנקשות בש"ע הן חיי שעה לצרכי גופו בגשמיות שיבא ברכה [מ]שם הוי' באמרו ברוך אתה הוי' רופא כו' אחר העלאה במס"ג בק"ש ואהבת כו' כני"ל, וכמ"ש מי יעלה כו' נקי כפים ובר לבב כו' הוא ישא ברכה מאת הוי' בש"ע כמו אם ישים אליו לבו בק"ש כו'. אך כל זה אינו בתפלה דשבת שא"צ לבקש סלח לנו ורפאינו כו' לפי שהוא למעלה מבחי' בירור דעה"ד טו"ר ולמעלה מבחי' מלאכה כו' כני"ל ע"כ אין שום בקשה ולא להעביר הרע ע"י סליחה כי אין בתפלה דשבת רק בחי' המשכ' עונג העליון מלמעלה למטה בפנימי' דחכ' דקדש העליון שאין שם בחי' רע ופסולת כלל מטעם הנ"ל שהוא למעלה מהמשכת חיי שעה הגשמיות כרפואה ומזונות וכה"ג רק בחי' המשכ' פנימי' דעונג העליון שלמעלה ממקור דמע"ב, ומזה יומשך ממילא ברכה ושפע האלקית בחיי שעה בש"ע דחול בכל ימות החול

1 כל הנשמה תהליל יי': תהלים קנ"ג.

2 ולא ראה עמל בישראל: ראה ד"ה לא הביט אוזו וביאורו (כפ"י ולא ראה עמל) בספר המאמרים חס"ד סי' קצב ואילך, ומקבילו בלקוטי תורה בלק ע"א, ד ואילך. מאמרי אדמו"ר במדבר ח"ד ע' אתקלו ואילך וע' אתקעז ואילך.

3 בעונות שאדם דש בעקביו: ראה עבודה זרה י"א, א. וזה מק' קצב, ב. תניא פ"ל. אגרת התשובה פ"ג. תיטורך רעתך: ירמ"ב ב. ט. ראה מאמרי אדמו"ר בראשית ע' תקנ"ג וש"נ. מי יעלה: . נקי כפים . . . ישא ברכה: תהלים כד, ג"ה. אם ישים אליו לבו: איוב לד, יד.

וכמ"ש ויברך אלקים את יום ה' כו' ואמר בזהר דמיום השבת מתברכין כל הוי"ו יומיו דחול שלאחריו כו' (לפי שיש בכלל מאתים מנה כו' כמ"ש במ"א).

(וכמו"כ יובן ג"כ בבחי' בירור דאוי' דתורה שנק' ג"כ לחם כנ"ל, דגם שרש התורה הוא בבחי' עה"ח שלמעלה מעה"ד כמ"ש בה כי עץ חיים היא כו' עכו"ז הרי ירדה ונתלבשה למטה בעה"ד לברר טויר ולהבדיל בין טליט כו' (אעפ"י שנק' חכמה ברורה מכבר כנ"ל מ"מ ירדה להיות מברר ומתקן לבחי' התווה שהן רפ"ח ניצוצין שנפלו בק"נ כו'), ולכך בעוסקים בה שלא לשמה נהפך מחיים למות כנ"ל, והיינו ג"כ בחי' אכילה דחול בלחם דתורה שבא לברר בירורים דרפ"ח כו' לזרוק הפסולת כמו טמא טמא יקרא וכן פסול ואסור וחייב כו' וזה כשר וטהור, ומותר כו' והיינו בגירסא כפה במשנה בשינים טוחנות כו' כנ"ל, וכך הוא בענין מעה"צ כחול שממשיך גילוי אלקות בדברים גשמיים דנוגה שזוהו בבחי' הבירורי' דרפ"ח כו' שמעלה לבחי' הטוב וזורק הרע בסומ"ר דל"ת כו', ואמנם בחי' אכילה דתורה בשבת הרי היא למעלה מבחי' הבירורים דנוגה כנ"ל, רק מה שכבר הוברר בחי' [ד]תו"מ בגשמיות כימה"ח ע"י שם מ"ה דחכ' דבחסמ' אתברירו הוא שעולה למעלה בבחי' עונג גדול בשבת דוקא (והיינו ע"י תפלת החול שמעלים לכל התו"מ שנעשים בכל יום ונכללים כולם בתפלת השבת), כמו כליל שבת שאמר אז תתענג על הוי' דתומ"צ כו' בבחי' העלא' דאוי"ח מעונג העליון שבתומ"צ שנעשו כל ימה"ח למעלה מש' הוי' דאצי' כו' והוא לבחי' עצמ' התעה"פ שמשם מקור העונג שברצה"ע וחכמ' דתומ"צ כו', ומשם חוזר ויורד בחי' העונג העליון מבחי' העצמות ממש בבחי' פנימי' התורה שזוהו בבחי' סודות וטעמים דתומ"צ שיתגלו לע"ל שנק' יין וחלב שאין בזה בחי' בירורים כלל אלא הוא בבחי' עונג פנימי בטעם וסוד כמוס לרצה"ע שבתו"מ הנגלות לנו כו' וד"ל. וזהו שעיקר לימוד התורה בשבת הוא בפנימי' התור' דוקא כמו בספר הזהר ובסה"ק דוקא (וכמ"ש במ"א דר"ת הישתחוו ליה

ויברך אלקים . . . ואמר בזהר: כראשית ב, ג. ראה זהר יתרו פח, א. מאמרי אדה"י מארז"ל ע' רסא ואילך. תורת חיים בשלה שיג, ב ואילך.

שוה הוי"ו — נכפ"י . . . כמ"ש: ג'ד: לפי . . . (כמ"ש).

שיש בכלל מאתים מנה: כ"ק עה, א.

כי עץ חיים היא: נסמן לעיל ע' צט.

ולהבדיל בין טליט [T]: טמא לטהור]: ע"פ שמיני יא, מז.

טמא טמא יקרא: ע"פ תרי"ג, מה.

מעה"צ: מעשי המצות.

דבחסמ' אתברירו: נסמן לעיל בפיסקא, וז"ש הוי"ו.

פנימי' התורה . . . יין וחלב: ראה מאמרי אדה"א כראשית ע' תקסו וע' תקסט ואילך. לעיל ע' עו, ושיג, שעיקר לימוד התורה בשבת . . . בספר הזהר: ראה ביאורי הזהר בהקדמה. תורת חיים בשלה שיא, ב, שיג.

א. ויקהל תרכב, ב.

שוה דוקא — ובסה"ק . . . דר"ת: ד' ובסי הקבלה . . . ג': דכ"ח.

הישתחוו . . . נר"ת . . . קבלה: נסמן לעיל ע' סד.

ביהדרת ק"דש [ר"ת למפרע] קבלה כו' דקבלה באצ"י ותלמוד בבריאה כו' ור"ת דהר"עו ליה' כ"ל ה"ארץ הלכ"ה כו' שהוא בחול דוקא לברר בירורים דרפ"ח כו' כנ"ל וד"ל) (וכמ"ש במ"א ע"פ חכלילי עינים מיון [מ]ינה של תורה כו' דכל חיד הטועם טעמי תו[מ] אומר לי כו' [י].

והנה אחר כל הנ"ל י"ל למה לא ירד המן בשבת כמ"ש היום לא תמצאוהו בשדה כו', דאם ה"י המן שפע חיצוני' כתבואות הארץ הרי בחיצוני' השפע אין הפרש כלל בין חול לשבת כנ"ל שגם בשבת מצמיח עשבים וכל תבואות ופירות כו' שהשבייתה דשבת אינה רק בבחי' הפנימי' הרוחני' העולה למעלה כנ"ל, ואם ה"י המן בבחי' הפנימי' דאור האלקי כמו מבחי' טעם ועונג העליון האלקי ממש (כטעמים וסודות התורה שהרי נק' המן [בחי']) מוונא דח"ע כמ"ש בזהר) רק שירד ונחלבש למטה בהגשמה כורע גד לבן גשמי כמ"ש שטו העם ולקטו ודכו במדוכה כו', הרי בשבת הוא עיקר זמן השפע דפנימי' העונג העליון לבוא למטה אף בסעודת השבת במאכל גשמי כנ"ל כמ"ש וקראת לשבת עה"ע כו' ועכ"א דא היא סעודת' דע"י כו' כנ"ל, וכ"ש בתפלת השבת בבחי' הרוחני' דענג האלקי בנשמות שלמע' מבחי' הברורים ולא כתפלה דחול ואכיל' דחול שהן בבחי' הברורים להבדיל בין טו"ר כו' דבשבת בורר אסור כנ"ל, והרי במן לא ה"י בחי' בירור כלל כי הרי ה"י נבלע ברמיח אברים לפי שלא ה"י בו פסולת כלל ע"כ לא ה"י נדחה ממנו לחוץ כלל (ומ"ש ויתד תה"י לך כו' זהו במזונות שתגרים דאח"ע מכרו להם כו' כידוע), וא"כ יוקשה יותר למה נמנע ירידת שפע המן בשבת כמ"ש שבת לא יהי בו כו' והוא ה"י האות לעיקר ענין מצות שבת כמ"ש הוא אשר דיבר הוי' שבתון שבת קדש לה' מחר את אשר תאפו אפו כו' ואת כל העודף

דקבלה באצ"י ותלמוד בבריאה: נסמן לעיל שם.

ור"ת דהר"עו . . . הלכ"ה: נסמן לעיל שם.

חכלילי עינים מיון: ויחי מט, יב. ראה תורה אור ויחי מו, ג. מח, ב. ומכילוי בספר המאמרים הקס"ה ח"א

ע. קע. עי קעב ועי קעד ואילך. תורת חיים ויחי קא, א.

נמיינה של תורה: עבודה זרה לה, א.

דכל חיד' הטועם: ראה כתובות קיא, ב.

היום לא תמצאוהו בשדה: בשלה טו, כה.

נקי המן (בחי') מוונא דח"ע . . . בזהר: ראה בשלה שם סב, א.

כורע גד לבן: בשלה טו, לא.

שטו העם ולקטו ודכו במדוכה: בהעלותך יא, ח (שם: ולקטו וטחנו ברוחם או דכו — אבל כ"ה גם לעיל

ע קנא. מאמרי אדה"א ויקרא ח"א עי קלו. במדבר ח"ג עי תתקלב).

שורה כנ"ל — עה"ע . . . ועכ"א . . . דע"י: ג'ד: עונג העליון . . . ג'ג: וע"כ אר . . . ג': דעתיקא.

במן . . . ה"י נבלע ברמיח אברים: יומא עה, ב.

ויחד תה"י לך: תצא כג, יד. יומא שם.

שבת לא יהי בו: בשלה טו, כו.

הוא אשר דיבר הוי' . . . למשמרת: בשלה שם, כג.

הניחו לכם למשמרת כו' לפי שלא ירד המן בשבת ע"כ צריך הכנה ליום השבת מיום הוי"ו דוקא כמ"ש והי' ביום הששי והכינו כו' כידוע.

אך הנה באמת לפי שהי' בחי' המן מבחי' פנימי' דענג העליון שנק' ענג הנעלם בעצמותו ממש, כעונג דעוה"ב שענג הנעלם בעצמו' ממש הוא שיבא במורגש בגופי' גשמיים אבל לא בבחי' אכילה גשמי' כלל וכלל, כידוע דהעוה"ב אין בו או"ש כלל רק צדיקים יושבים ונהניו כו', ע"כ לא ירד המן בהגשמה כמאכל גשמי בשבת (להיותו מבחי' טל העליון דנסיף מע' כו' שיחי' בו המתים לעיל כמ"ש ותעל שכבת הטל כו' (כמשי"ת), רק בחול ירד המן בהגשמה אעפ"י שלא הי' בו פסולת כלל כניל וא"צ לבוא בבחי' הברורים בהבדלה בין טו"ר כלל כשאר אכילת לחם מזון גשמי כניל עכ"ז ירד בחול בהגשמה כזרע גד לבו כו' להיות על ידו כח ועוז לנשי' שיוכלו לעמוד בנסיון כבירור דעה"ד טו"ר בתו"מ ותפלה שיהי' ביכולתם להעלות לרפ"ח גיוצוין דתוהו שנפלו בשבה"כ בעה"ד כו' ולהמשיך בחי' [המשכו'] אורות עליונים בכלים ביחוד' כו', הכל הי' ע"י שאכלו המן דוקא בהקדמת זמן קודם מ"ת כידוע. וז"ש למען אנסנו הילך בתורתנו אם לא שע"י אכילת המן נסיון הי' בנשי' אם יוכלו לברר ברורים ע"י תומ"צ כי התורה ירדה גם היא מבחי' עה"ה לעה"ד טו"ר לברר כניל, וע"כ הי' אכילת המן שהוא מבחי' עה"ה בענג הנעלם בעצמו' המאציל שלמעלה מן הברורי' הרי בכואו למטה בהגשמה בנשי' בגופים הי' ענין בירור ונסיון להיות יכולים לקבל התורה לברר בעה"ד טו"ר ממש ואם לא הי' המן לא הי' ביכולתם לברר בתומ"צ כלל, וז"ש למען אנסנו הילך כו' (כמ"ש בזוהר דבמן זה אבדיקו חייביא דישראל כו') (וכבר הי' נסיון כזה במעלה ומדריג' עליונה ביותר, והוא במים דמרה דכתיב ויורהו ה' עץ וישלך אל המים וימתקו המים כו' שם שם לו חק [ומשפט] דתומ"צ ושם נסהו ויאמר אם שמוע כו' הרי כבר נסהו במי מרה הללו שזה הי' מיתוק הרע דמיין מרירין דק"נ שמהם כל מחלה דמצרים כו' בעץ הזה שהי' מבחי' עה"ה שנמתקו המים המרים מרע לטוב בעצם עד שהי' מזה כח ועוז לנשי' לקבלת התומ"צ לברר בין טו"ר בפומ', וז"ש שם שם לו שם דוקא שם לו חוק ומשפט דתורה וכמ"ש ותורה שם בישראל ויאמר אם שמוע תשמע כו', וזהו כמ"ש כאן למען אנסנו הילך כו', רק כאן במן שנק'

צריך הכנה ליום השבת . . . והי' ביום הששי והכינו: בשלה שם, ה. ביצה ב, ב.

דהעוה"ב אין בו או"ש [אכילה רשתי]: ברכות יז, א.

ט. . . דנסיף מע': [ג]: מעתיקא. ד': מעי': [ד]: ראה זורר בשלה סא, ב. סב, ב. (אדרא רבא) נשא קכח, ב.

ותעל שכבת הטל: נסמו בסיטקא הבאה.

למען אנסנו הילך בתורתנו: בשלה שם, ד.

(כמ"ש בזוהר [ג]: בזוה"ק] דבמן זה אבדיקו: ראה זורר בשלה סב, ב.

ויורהו ה' עץ . . . ויאמר אם שמוע: בשלה טו, כה, ט.

ותורה שם בישראל: תהלים עה, ה.

לחם מן השמים שהוא במוזג דח"ע הפנימי מבחי' פנימי' העונג העליון
הנעלם שבא למטה בהגשמת מזון ומאכל גשמי כלחם ומזון דתור' ממש שנק'
לחם מן הארץ כדי שיוכלו לילך [ממש] בדרכי התומצ', ושם במרה שם לו
חוק כו' שזהו מחמת ירידת עה"ח בעה"ד בהעלם עדיין (כמ"ש בזהר ע"פ
הכמ"ר בחוץ ח"ע דאתמשך בח"ת ליתן כח ועוז לח"ת דתור' הנגלית לנו
לברר בעה"ד כמ"ש תנו עוז לאלקים [שהוא בחי' שם ב"ו כו'].

והנה להבין כ"ז ולמה יש שייכות למן עם קבלת התורה עד שאמר למען
אנסנו הילך כו', הנה ילקח' בשרש ענין המן שבא בסיב' ירידת
הטל דוקא כמ"ש ותעל שכבת הטל והנה ע"פ המדבר דק מחוספס כו' וכן א'
(בפ' בהעלותך) וברדת הטל על המתנה לילה ירד המן עליו כו', כידוע שיש
ב' מיני טל, טל הארץ וטל השמים, וכאן מדבר בטל השמים כמ"ש ויתן לך
כו' מטל השמים ששייך בזה ענין ירידה מגבוה לגמוך כמו וברדת הטל כו',
ומ"ש ותעל שכבת הטל כו' זהו בטל הארץ (שנק' רסיס' ליליה) שעולה
לקראת הטל העליון הרוחני שיורד למטה כמו מוריד הטל, וההפרש ביניהם
שזה גשמי וזה רוחני, שהטל העולה מן הארץ הן אידים גסים ועבים שנק'
קיסורי הארץ ומורכבים מד"ג גשמיים ורובו לחלוחית אשר באויר העולה מן
הארץ, וטל השמים הוא כבחי' רוחני' האויר העליון דשמים הרוחני'
שמשפיעים לארץ מרוחני' לגשמי', כידוע במ"ש אני אענה את השמים והם
יענו את הארץ שיורד למטה בהתלבשו' בהגשמה בטל הארץ ללחלח כל
חלקי הד"י שבארץ (כמשי"ת).

ויש להקדים תחלה בביאור מארז"ל מ"ש דכנ"י שאל[ה] שלא כהוגן ויבא
כגשם לנו כו' והקב"ה השיבם כהוגן אה"י כטל לישראל כו'. דהנה

חכמו בחוץ ח"ע דאתמשך בחי' משלי א. כ. ראה זהר תולדות קמא. ב. מאמרי אדה"א נראשית ע' קכג.
ושי"ן.

תנו עוז לאלקים . . . שם ב"ן: תהלים סח. לה. ראת תורת חיים חיי שרה קלב. ג. מאמרי אדה"א נראשית
ע' קלח וע' שעג. ושי"ן.

ותעל שכבת הטל: בשלה טז, יד.

(בפ' בהעלותך) וברדת הטל: שם י"א, ט.

ויתן לך כו' מטל השמים: תולדות כו, כח.

רסיס' ליליה: שיר השירים ה, ב.

מוריד הטל: נוסח תפלת העמידה.

אני אענה את השמים: הושע ב, כג [בהוספת חיבת אנו']. וכ"ה גם במאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע'
קנה. ושי"ן. חיב ע' תרג וע' תחד. במדבר ח"א ע' לג וע' צו. ח"ג ע' איג. דברים חיב ע' חפד. ח"ג
ע' אסב].

דכנ"י שאלוהו שלא כהוגן ויבא כגשם . . . אה"י כטל: תענית ד, א. הושע ה, ג. יד, ה.
ההפרש בין גשם לטל: ראה מאמרי אדה"א דברים ח"ד ע' א' קצד ואילך. ויקרא ח"א ע' ד. ושי"ן. דרושי
תחונה ח"א ע' קלב.

ההפרש בין גשם לטל ידוע, שהגשם אעפ"י שיורד מן השמים כמ"ש כאשר ירד הגשם מן השמים כו', עכ"ז שרש מציאות עצם מי הגשמים אשר יורדי' מן העבים הוא בא מן הארץ דוקא, והיינו מן אידי הארץ שנק' קיטור הארץ כו' שזהו שנק' ג"כ טל הארץ הגשמי כו'. והנה בעלות הקיטורים הגשמי' למעלה באויר הארץ לפי אופן המזיג' וההרכב' של ד"י שבארץ באותו העת כך יעלו למעלה ויופשוטו מגסותם ויבאו לבחי' ביטול לאין כגוב' השמים כו' (שהוא בערך נ"א מיל רחוק בגובה מן הארץ כמ"ש הרמב"ם), וחוזרים [ויורדי'] ומתג[שמי] בכובד האויר העליון המורידם ברוח למטה ומהו נעשה גשם העבים מורכב מרוח ומים, וז"ש מ"ה ומוריד הגשם שמן הרוח העליון הנושב מוריד האידים [ה]דקים שעלו למעלה מעלה ונתפזרו שיתקבצו יחד וירדו למטה לבוא בהגשמת עננים ועבים ממש שמורידים גשם ממש, ויש עבים שאינם מורידים מי גשמים כלל כי יגבר חלקי היסודות דרוח ואש, כמו במקומות החמים ביותר שאויר קיטור הארץ העולה למעלה חם מאד שמכווץ המים ולחלוחית כו' (ומ"ש מעלה נשיאים מקצה הארץ הרי הרוח מעלה לעננים שנק' נשיאים ולא שמורידם כנ"ל, זהו הענן הנא מאויר ולחלוחית דים שהוא בקצה הארץ שיעלה אותם הרוח בארץ, כי הארץ למעלה מן הים כמ"ש לרוקע הארץ על המים וכתיב יורדי הים כו' [כידוע וכמ"ש] והנה ככף [איש] קטנה עולה מן הים כו' וכמ"ד בגמ' דעננים מימא אתו כו', ויש עננים שנעשים מאידי הארץ הלחים שבקצה הארץ והרוח מעלם לישוב הארץ כו'). אבל הטל העליון שנק' טל השמים יורד מעצמו דוקא מבלי העלאת אידים מן הארץ כלל וכמ"ש בגמ' דטל לא מיעצר לעולם משאיכ הגשם שנפסק כאשר אין אידים לחים עולים מן הארץ כלל כנ"ל. ואעפ"י שאמר מוריד הטל שיורד מגבוה לנמוך גם הוא ע"י הרוח כו' היינו שירידתו למטה לבוא בהגשמה על הארץ כו' ולהתחלק לחלקים קטנים כדי ללחלח כל חלקים הקטנים שבארץ דוקא והיינו בחללים דקים שבארץ שנק' גידי הארץ (כמ"ש"א דארעא לחוללי מחלחלא כו' שממנה יוצא יסוד הרוח שבארץ שהוא בחי'

כאשר ירד הגשם: ישע"י נה, י (כדילוג).

שורה כו' — הקיטורים הגשמי': א: הקיטורים הגסים.

נ"א מיל . . . כמ"ש הרמב"ם: ראה פירוש המשניות ברכות ט"א מ"א. הגטמן כמאמרי אדה"א דברים ח"ד ע' איקצו. ג: ג' אלפים מיל. ראה גם מאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ע' תקצט בהערה.

מ"ה (משיב הרוח) ומוריד הגשם: גוסס תפילת העמידה.

שורה וירדו — שמורידים נשם ממש: ד: ליתא. וכנראה נשמט מפני תיבות הדומות: ממש . . . ממש.

מעלה נשיאים מקצה הארץ: תהלים קלה, ז. ראה מאמרי אדה"א דברים שם. במדבר ח"ב ע' תרמג. לרוקע הארץ על המים . . . יורדי הים: תהלים קלו, ו. שם קו, כג. ראה מאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע' רנ.

וש"נ. דברים ח"ד ע' ארטג.

והנה ככף ואיש) קטנה: מלכ"א ית, מד [ושם: הנה עב קטנה ככף איש עלה מים].

דעננים מימא אתו: ראה תענית ט, כ. מאמרי אדה"א דרוש' חתונה ח"א ע' ריא. וש"נ.

דטל לא מיעצר: תענית ג, א.

דארעא לחוללי מחלחלא: תניגה כב, א.

צומח שבדומם עפר הארץ שיוכלו להצמיח כל צמח עשב ותבואות ופירות (כו'), ואמנם טל הארץ העולה בחלקים קטנים מן הארץ הוא שמקבל שכבת הטל העליון בתוך כל חלקי הארץ ליתן תוספו' כח לכח הצומח שבארץ בעצם כחו שיוסיף כחו לגדל הכל מן הארץ בכל חלקי ד"י שבו. ונמצא דגם שבחי' כח הצומח שבארץ הוא בחי' [כח] היולי כללי לכל אשר יצמח מן הארץ כמ"ש הכל ה' מן העפר (וגם חלק החי ומדבר דארץ מגדלת חכמים כו' כידוע), אבל בחי' הטל העליון שנק' טל השמים הוא בחי' [מקור] כח היולי פשוט ועצמי ליתן כח לכח הצומח בעצם בכל אשר יצמח מן הארץ וכמו ונתנה הארץ יבולה שהוא בחי' כחה העצמי כו', והיינו ג"כ סיבת העלאת האיידים טובים שיעלה מן הארץ למעלה במזיגה והרכבה טובה שמהם מתהווים עננים ועבים כנ"ל ומן העבים יורדים גשמים שמרוויים את הארץ והולידה והצמיחה כו'. וא"כ לפ"ז יובן עכ"פ שמסיבת הטל העליון הרוחני הזה שנופל בארץ שמלחלח כל חלקי הארץ הוא הנותן תוספו' כח עצמי בארץ שיבא מזה הכל, היינו בחי' העלאת דאידי הארץ וההמשכה של מי גשמים להשפיע לארץ ואז תוליד ותצמיח הכל בטוב ואם לא שכבת הטל הזה ה' נפסק כח העצמי שבארץ [ב]כח הצומח שבה והרכבת ד"י דארמ"ע שכוללי' בה לבלתי חוכל להעלות איידים טובים ולא ה' המשכת גשמים מן העבים כלל כנ"ל וד"ל.

והנמשל מכ"ז יובן למעלה במ"ש דכנס"י שאלה שלא כהוגן ויבא כגשם לנו כו', דהיינו שיבא בחי' המשכ' גילוי אור הוי' בחי' סומ"מ כו' ננש"י כמו גשם נדבות כו' שמרוה לארץ שהו כנס"י שנק' ארץ בחי' מקבל כמו פקדת הארץ ותשוקק' כו' שע"י תצמיח מארץ כל פרי טוב ותבואות רב והן מעהמ"צ דכנס"י וכמו בחסד וצדקה שנעשה בארץ, אך סיב' יריד' הגשמי' באים מהעלאת האיידים כנ"ל, שזהו בבחי' העמ"נ דכנס"י בהתעורר' אהויר' ותשוב' כמו בק"ש ואהבת בכל לבבך ובתפלה בשפיכ' הנפש כו' כמ"ש אם ישים אליו לבו כו' עי"ז גורם למעלה בחי' המשכ' מ"ד מבחי' החסדים העליונים דשם הוי' באלקים כמו להמשיך ברכה ושפע בארץ בחי' ברכו' דש"ע באמרו בא"י כו' וכה"ג דרוח אייתי רוח ואמשיך רוח כידוע

הכל ה' מן העפר: קהלת ג, כ.

ארץ מגדלת חכמים: ראה זהר (מדרש הנעלם) ח"י שרה קכה, א. וארא ל, ריש ע"ב. מאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ע' תרלז. ושי"ג במדבר ח"ב ע' תשננ. בראשית ע' רנב.

ונתנה הארץ יבולה: בחוקותיו כו, ד.

סומ"מ: גשם נדבות: ד' טובב וממלא. תהלים סח, י.

פקדת הארץ ותשוקק': תהלים סח, י.

העמ"נ: ג"ד: העלאת' מ"ד.

אם ישים אליו לבו: איוב לד, יד.

דרוח אייתי רוח: ראה זהר תרומה קסב, ריש ע"ב. ספר המאמרים תקס"ה ח"ב ע' תשנ. הנסמך במאמרי אדה"א בראשית ע' רל.

זהו שנק' אתעדלית שמעורר אתעדל'ע מן המשפיע למקבל שזהו לפ'ע אופן ההעלא' דוקא כמשל העלא' האידיים מן הארץ שמהו עצמם נמשך הגשמים מן העבים להרות הארץ כו', וזהו ויבא כגשם לנו כו' שמרווה לארץ ותוליד ותצמיח כו'. אך הגשמים נפסקים לפרקים כנ"ל כשאין העלא' אידי' [מן] הארץ בטוב כ"כ כאשר אין אתעדלית כ"כ בכנסי' בבחי' העמי' באהוי"ר ותשובה כ"א מן השפה ולחוך כו' אזי אין אתעדל' [ע] כלל להמשיך גילוי אלקות בנשי' גם בתומ'צ שעושים למטה וכמו אין קורא בשמך כו', וזהו הטעם ששאלה כנסי' שלא כהוגן כו' (וגם במצו' ת"ת הרי התורה נמשלה) לגשם ומטר כמו כי כאשר ירד הגשם כו' כן דברי אשר יצא מפי כו' שהוא דבר ה' זו הלכה ומקרא כו', וכן אמר יערוף כמטר לקחי כו' שהן בחי' מ'ע דח'ע שיורד בנשי' בבחי' המשכת מ"ד כו' שא"א כ"א ע"י העמי' מנשי' כו' שנק' ארץ, והיינו ע"י העלא' [מין] במס'נ באחד באהוי"ר בבחי' רוי"ש דוקא כידוע דאורי' בלא דו"ר לא פרח' לעילא והאומר אין לי אלא תורה בלא אהוי"ר בק"ש ותפלה כו' אפילו תורה אין לו כו' וכמ"ש במ"א ע"פ יען כי נגש העם כו' בפיו ושפתיו כבדוני ולבו רחק ממני כו' ע"כ ואבדה חכמת חכמיו כו' וד"ל).

אך הנה בחי' הטל העליון הוא שנמשך בחי' אתעדל'ע מצד עצמו' אא"ס ב"ה שלא ע"י סיב' העמי' באתעדלית כלל, דגם שאין אתעדלית כלל בכני' למטה לא באהוי"ר ותשובה וצדקה ותפלה וכה"ג עכו"ז נמשך אתעדל'ע באה"ר העצמי' מצד עצמו דוקא, כמו אהב' עולם אהבתנו אהבה רבה כו' בלי הפסק לעולם להיות שבאה אה"ר זו מחמת כח אתעדל'ע שמצד עצמו ממילא לא יהי' בזה מניעה והפסק כלל אף שירבו המקטרגים על כו' כמו בזה"ג אמר לא מאסתים כו'. וזהו שהקב"ה השיבם כהוגן אהי' כטל לישראל כמו הטל דלא פסיק לעלמין לפי שאינו תלוי בהעמי' באתעדלית כלל רק מצ'ע שהוא נצחי לעולם כנ"ל. וענין המשכה זו דבחי' טל העליון היינו בחי' אה"ר בתענוגי' מעצמות הענג הפשוט שבעצמו' אאסבי"ה שנק' רעדכ"ר עילאין כו' שהוא עצם הרצון הטוב שבלתי מוגבל בכלי כלל והיינו

שורה אידי' — כיכ . . . כיכ: ד: כו' כו' . . . ג"ד: כלל.

אין קורא בשמת; ישעי' סו, ה.

דבר ה' זו הלכה . . . יערוף כמטר לקחי: עמוס ח, יב. שבת קלה, ב. האיינו לב, ב.

במס'נ באחד: ראה זהר (רעיא מהימנא) משפטים קט, א. צו, לג, א. לקמן ע' רעז ואילך. הנסמן במאמרי

אדה"א דברים ח"ב ע' תו.

דאורי' בלא דו"ר: בתניא פליט: בחי'טונים — תקוני זהר ח"י (כה, ב).

האומר אין לי אלא תורה: ראה יבמות קט, ב.

יען כי נגש . . . ושפתיו [T]: ובשפתיו] . . . ואבדה חכמת חכמיו: נסמו לעיל ע' נג.

אהב' עולם אהבתנו: נוטה ברכת קיש.

לא מאסתים: בחוקתי כו, מד.

אאסבי"ה: ג"ד: איס ביה.

למעלה גם מן הטעם הכמוס לרצון כו', שהוא הנמשך מלמעלה מן בנשי שנק' ארץ כנ"ל ליתן להם כח ועוז בעצם כחם שיוכלו לעלות למעלה בהעמ"ג באהוי"ר אמיתי ותשוב' אמיתי וגם להמשיך גילוי אלקות בתומצ' וחיי ברכות דתפלה, וזהו לפי שמעורר לבחי' נקודת הרצה"פ שבנשי שהיה בו תוס' כח בעצם הרצון שיוכל להתעורר באהוי"ר ותשוב' אמיתי כו', כמו הטל העליון שמלחלה כל תוך חלקי הארץ שנותן בה כח להוסיף כח עצמותה בכח הצומח שבה כו' כנ"ל, והוא הנק' כח המעלה מ"ן בנשמות שישבו אל ה' באה"ר העצמי [ש]בעצם כחם בבחי' יחידה שבהם דוקא שע"ז יולידו ויצמיחו לעשות פרי בהעמ"ג והמשכ' מ"ד בבחי' גשמים כנ"ל, והכל בא רק מסיב' בחי' ירידת והמשכת הטל הזה דוקא וד"ל (וכענין ב"ק מברכות בכ"י שובו בנים שובכים כו' שמעורר לנקודת העלם הרצון העצמי לשוב בתשו"ש וכן ענין השיכנו הוי' אליך ונשובה ממילא כו' וכן משכני אחר"ך נרוצה כו', וזהו [שנק'] אתעדל"ע שמצ"ע [הנ"ל] שלפני אתעדל"ת הגם שאין קורא בשמך כו' אבל התעוררו' זו מלמעלה עושה רושם בנשי לעשות אתעדל"ת וגם אתעדל"ע שאחר אתעדל"ת שנק' בחי' מטר וגשם כו'. ונמצא דבחי' ירידה זו דטל העליון הוא בשביל העלאה להעלות נשי בתוספו' כח העצמי שבהם להיות עי"ז המשכ' מ"ד כמו בגילוי אור הוי' בתומצ' בבחי' אר"י דמשפיע, ואם כן הרי זה הנותן כח למקבל ומשפיע לשניהם יחד וזהו העלאת מ"ן דמקבל והמשכת מ"ד דמשפיע שמבלעדו ה' נפסק יחודם ממילא כמובן ממשל הנ"ל בטל גשמי היורד לארץ וד"ל).

והנה אחי"ז יובן ג"כ בשורש בחי' המן שהי' יורד בסביבת [ירידת] הטל העליון הנ"ל דוקא וכמ"ש וברדת הטל [כו'] ירד המן כו'. דהנה גבי מן אמר הנני ממטיר לכם לחם מן השמים הרי הוי' יורד כמו המטר בהתחלקות לחלקים קטנים כטיפין טיפין דמטר וגשם, רק שאינו דומה לגשם היורד מן העבים שבא מן האידים שעולים מן הארץ שהרי נק' לחם מן השמים דוקא ואין שייך לארץ כלל. והענין הוא כידוע דלחם מן הארץ הוא הנא בבחי' הברורים דעה"ד טו"ר שיצמיח מן הארץ ע"י בירור הרע מן הטוב כמו בל"ט מלאכות וצ"ל העלא' אידים והמשכ' גשם ומטר להרוות לארץ עד שתצמיח בטוב כנ"ל, אבל בחי' לחם מן השמים הזה דמן הוא שהי' יורד מעצמו' ופנימי' דח"ע כמו שהוא ממש למעלה שהוא מבחי' פנימי' הענג הפשוט הנעלם בעצמות א"ס ב"ה כנ"ל (שהוא כמו העוה"ב שנק' מנוחה לח"ע מנוחה העצמי' ממש כמשי"ת) והי' יורד כמו מטר בחלקים קטנים מן

ב"ק מברכות בכ"י [תג': ליתא] שובו בנים שובכים: נסמן לעיל ע' יד.
בתשו"ש [תג': בתשובה שלימה]... השיבנו הוי' אליך ונשובה: איכה ה. כא.
משכני אחר"ך נרוצה: שיר השירים א. ד.
הנני ממטיר לכם: בשלח טו, ד.

השמים כמ"ש הנני ממטיר לכם לחם בשבילכם כו' כדי שיחלק למטה בארץ כורע גד לבן ממש בהתחלקות לחלקים קטנים, והוא כמו הירידה של הטל מן השמים כ'נ"ל] שילחלח לחלקי הארץ כו' כמ"ש אהי' כטל לישראל ליתן כח ועזו לנש"י שיוכלו להעלות מ"ן ולהמשיך מ"ד כו' כנ"ל.

אמנם זהו בבחי' ההעלם ככה בלבד דהיינו שיאיר אור המקיף על הנשמות שיעוררם בכח העצמי שלהם לחזק עצם כח נקודת יהדותם בלבד וזהו הכרחי בתמידות דוקא כנ"ל דטל לא מיעצר לעולם (וע"כ הטל הזה יורד לעולם גם בשבת כמו בחול כי אינו בא לעשות בחי' בירור והבדלה בין טו"ר רק שמחזק בהעלם לכה העצם שבארץ להעלות אידים ותצמיח בטוב כו', וכן כח המעורר בתשוב' ואהו"ר יורד גם בשבת, כאה"ר דאהרן כה"ר בענין הדלקת הנרות שלו כמ"ש בהעלותך את הנרות כו' שהוא כח המעלה מ"ן כו' [כמו] כי אתה תאיר נרי כו' כידוע יאיר וידליק גם בשבת, אלא שבשבת נמשך מטלא דנטיף כו' לעורר את האהב' בבחי' אה"ר בתענוג' העצמי' כו'), אבל [בחי'] המשכ' המן בחול ה' למוזן וחיות או"פ או"כ בגופים ההחיות ולא בהעלם לבד שהרי ה' מוזן העליון לנשמה האלקי' בלי שום פסולת כלל (ולא כלום מן הארץ דתורה הנגלית שבא בבירור בין טו"ר לזרוק הפסולת דטמא ופסול כו' כנ"ל) ונק' מוזנא דח"ע הפנימי' שמפנימי' הענן הנעלם הנ"ל (כמו סודות ורזין דאורייתא כו' כנ"ל [כ] מ"ש וטעמו [כטעם] לשד השמן וכצפיחית בדבש כשמן ודבש בחי' מתיקות התורה), וגם זה ה' רק בשביל שיהי' כח ועזו בנש"י שיוכלו לילך בתורת הוי' ובמצותיו, כענין הטל שהי' כדי ליתן כח בעצם הנשמות כנ"ל כך ה' המן ליתן כח בבחי' החכמ' שבראש ומדות שבלב כו' שיהי' [ב]בחי' כלי קיבול להילוך בדרכי התומצ' בפר"מ לברר בירורים דעה"ד טו"ר בסומ"ר ועש"ט ממש, וע"כ ה' מתחלק לחלקים שיכנס בכ"א לפושע"ד כמוזן שבא בהתחלקות ממש (שנק' גבור' שבחסד) והיינו בשביל שיוכלו לקבל בתוכם מבחי' אותיות התורה שבאים בהתחלקות לאותיות במספר כמו ס"ר אותיו' דתושב"כ כנ"ל כמ"ש הוי' בצאתך משעיר כו' [וכן] וזרח משעיר בבחי' שערות כו' וד"ל.

ו"זש הנני ממטיר לכם לחם מן השמים כמו שהתור' היא בשמים העליונים כו' שהיא בבחי' עה"ח שלמעלה מעה"ד טו"ר לגמרי כו' להיות בבחי' מוזן לנשמות של[כ]ם בבחי' או"פ או"כ דוקא כמו מוזן דתורה הנגלית באותיות שנק' לחם מן הארץ כנ"ל. והיי' הכוונה בזה למען אנסנו הליך

בהעלותך את הנרות . . . כי אתה תאיר נרי: בהעלותך ת. ב. תהלים יח, כט.
וטעמו כ'טעם) לשד השמן: בהעלותך יא, ח [ושם: הוי' טעמו. — תיבת 'וטעמו' מובאת בבשלה שבהערה הבאה].

וכצפיחית בדבש: בשלה טז, לא.

לפושע"ד: ל: לפום שעור' דל"י.

ס"ר אותיו' . . . הוי' בצאתך . . . וזרח משעיר: ראה לעיל פ"סקא, והנה במתן תורה' ופיסקא, וז"ש הוי'.

בתורתית אם לא, כי הנה כמזון זה דמן נתנסו בניסיון שהוא כח ומקור הביורור לכח עצמי הנשמות דישאל כמו שהן בשרשן למעלה קודם שנזרעו למטה בגופים מבחי' אור הזרוע לצי' כו' [אם] יוכלו לילך בתורתית כו' בתורה הנגלית שבאה בעה"ד לברר בין טו"ר בפו"מ כו', כי המן הזה ה' מבחי' פנימי' העונג הנעלם שבפנימי' חכמה שמשם נמשך בחי' מקור וכח הביורור בחכמי' דתורה הנגלית כו' (והוא בחי' גבור' דעי' שמלוכש בפנימי' דח"ס כו') והוא בחי' טלא דבדולחא שו"ש ועינו כעין הבדולח דגוון סומק' דבחי' הגבור' דעי' אתחזי ב'י אעפ"י שמראהו העצמי ה' כזרע גד לבן בלובן העליון ממקור החסדים בפנימי' אבא כו').

וזהו הילך, הילוך זה כולל ב' מדרגות שבהילוך באוי' דמשפיע ואו"ח דמקבל. והענין הוא כידוע בסי' שיש ב' מיני אותיות, אותיות זכרים ואותיות נקיבות, כמו כי תרכב על סוסך ב' מיני סוסים דכר ונק' כמ"ש לסוסי ברכבי פרעה דמיתך רעייתי כו' כמ"ש במ"א, והיינו ב' מיני אותיות שבתורה, א' [בחי'] אותיות זכרים שהן בחי' משפיעים למקבלים [כ]אותיות דתושבי"כ שנק' מוסר אביך כו' שיורדים מגבוה לנמוך מלמעלמ"ט בבחי' המשכת מ"ד כו' כמו המטר וגשם שיורד בארץ והרווה והולידה כו', והב' אותיות נקיבות בחי' נוק' בחי' מקבל, והן אותיות דתושבע"פ מל' קרינו לה שמקבלים מתושבי"כ ונק' תורת אמך שעולי' מלמטלמ"ע באו"ח (וכמ"ש במ"א ע"פ ותהי להם הלכינה לאבן כו'), והיינו מ"ש כצאתך משעיר כו' בחי' אותיות של הליכות בחי' שערות דנוק', וכן יש בחי' שערות דבחי' דכורא דז"א כו', והיינו הטעם שהתושבע"פ נק' הלכה לשון הילוך, רק הילוך זה הוא מלמטה למעלה העולה בבחי' או"ח מן הביורורים דרפ"ח כו' ע"י הפלפול, כמ"ש במ"א כמ"ש במחשכים הושיבני זה ת"ב כו' שהוא הביורור

גבור' דעי' שמלוכש . . דח"ס: ראה עץ חיים שער (יג) אי"א פ"ז.
טלא דבדולחא . . ועינו כעין הבדולח דגוון סומק': ראה זהר תוריע מט, א. (אדרא רבא) נשא קכת, ב. קלה, ב. בהעלותך יא, ז. מאמרי אדה"א במדבר ח"ב ע' שנו וע' תרמה. ושי"ן.
כידוע בסי' . . אותיות זכרים ואותיות נקיבות: ראה שם פי"ג מ"ה ואילך. זהר ויצא קנט, א. הנסמן בסמך בהערה לטוסי.

כי תרכב על סוסך: חמקוק ג, ת.
לסוסי ברכבי פרעה: שיר השירים א, ט. ראה ד"ה זה וביאורו בתורה אור בשלח טג, ד. סד, ג. ומקבילו במאמרי אדה"א הנחות הר"פ ע' ח וע' יג. חקס"ז ע' מ. מאמרי אדה"א דרושי חתונה ח"א ע' נג.
דתושבי"כ שנק' מוסר אביך: משלי א, ת. ראה אגרת הקדש סכ"ט (ע' קנא) בשם הזהר. מאמרי אדה"א דברים ח"ד ע' אה"ג. ושי"ן.
דתושבע"פ מל' קרינו לה: חקוני זהר בהקדמה יז, א.
דתושבע"פ . . ונק' תורת אמן: ראה הנסמן לעיל בהערה ד"ה דתושבי"כ.
במ"א ע"פ ותהי להם הלכינה לאבן: נסמן לעיל ע' עג.
הלכה לשון הילוך: ראה לעיל ע' ק. ושי"ן.
במחשכים הושיבני זה ת"ב [T]: תלמוד בבלי: איכה ג, ה. ראה סנהדרין כד, א. מאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע' קו ואילך. ושי"ן.

להפוך חושך לאור כו', ואמנם שם מ"ה דחכ' דתורה באותיו' דתושבי"כ הוא בחי' משפיע לתושבע"פ שנק' הילוך מלמעלמ"ט באוי' שנק' הליכות עולם לו כניל ודיל. והיינו מ"ש הילך בתורתו בב' מיני הילוך הללו דתושבי"כ ותושבע"פ, שבכלל זהו בחי' היחוד' דמשפיע ומקבל בחיבור דמ"ז ומ"ד כו', וכמו בהילוך כדרכי התורה שהן המצות שהן נעשים בדברים גשמי' בכיוריים דעה"ד טו"ר בפ"מ כו' שנק' הילוך באמת, כמו צדיקים ילכו בס' כו' שנק' דרך הוי' ממש, וכוללים ג"כ ב' מיני הילוך הנ"ל באוי' מלמעלמ"ט ובאוי"ח מלמטלמ"ע, כמו שיש הרבה מצו' שהן בבחי' המשכו' החסדים העליונים כצדקה וכה"ג, ויש מצו' הרבה שהן בבחי' העלא' דאוי"ח כקרבנו' וכה"ג, וכללותם הן רמ"ח מ"ע שהן בבחי' החסדים ושס"ה ל"ת הן בבחי' הגבורות שכלולים בשם הוי' כידוע ודיל.

וזהו ויאמר משה אכלוהו היום. דהנה הטעם שלא ירד המן בשבת להיותו מבחי' הפנימי' דענג הנעלם כניל, אעפ"י שבחי' פנימי' העה"ע יורד בשבת בסעודות השבת כמשי"א דא היא סעודת' דע"י כו', זהו בבחי' פנימי' הענג העליון שיוכל לבוא במורגש עד ענג הגשמי דסעודה כמו ישבעו ויתענגו מטובך כו' וכענין אכלו ריעים לעילא כו' וכענין אכלתי יערי כו' וכה"ג (כסעוד' לויחן כו' ולחם פנג ולחא"פ שכולו פנימי' כו', וכענג המורגש בתפלת השבת, כמ"ש או תתענג [על הוי'] כו' וכן וקראת לשבת ענג כניל) (וכיוונוג' דחכמי[ן] בליל שבת להוליד נשמות קדושות כו'), אבל עונג הפנימי שבמן הוי' מענג הנעלם שבעצמות שלא יוכל לבוא במורגש במאכל גשמי כלל, וכעוד דעוה"ב שאין בו או"ש כלל, וכיו"כ שנק' שבת שבתו כו', וכן גבי מן אמר ויענך וירעיבך ויאכילך את המן כו' שהי' באכילתו עינוי דרעב כי לא הוי' בו בחי' שביעה כנפש במורגש כלל, ועי"כ קראוהו לחם הקלוקל לפי שלא הרגישו בו שביעה ואכילה בעונג וטעם מורגש (אף לא

שנק' ג"ד: כמן) הליכות עולם לו: חכמוק ג.ו.

צדיקים ילכו בס' נסמו לעיל ע"ק.

מצו' שהן . . המשכו' . . מצו' . . שהן . . העלא': ראה לעיל ריש ע' כב. וש"נ.

רמ"ח מ"ע . . החסדים ושס"ה ל"ת . . הגבורות: ראה זור ח"ב (בתוספות) רעו. א. תקוני זור בהקדמה ה.

א. עץ חיים שער (ז) קצור אבי"ע פ"ד.

דא היא סעודת' דע"י: ראה לעיל פ"סקא ט'הנה כל זה.

ישבעו ויתענגו מטובך: נוסח, ישמחו במלכותך' תפלת העמידה לשבת.

אכלו ריעים לעילא . . אכלתי יערי: שיר השירים ה. א. זור ויקרא ד. א.

(כסעוד' לויחן . . ולחם פנג ולחא"פ: ראה לעיל פ"סקא. אך הנה עונג. וש"נ.

או תתענג . . וקראת לשבת ענג: ישע"י נח, יד. יג.

(וכיוונוג' דחכמי[ן]) בליל שבת: ראה זור בהקדמה יד, סע"א. תרומה קלו, רע"א. ויקהל רד, ב.

שנק' שבת שבתו: אחרי טו, לא. אמור כג, לב.

ויענך וירעיבך: עקב ה. ג. ראה ד"ה זה במאמרי אדה"א דברים ח"א ע' חצו. וש"נ. תורת חיים בשלח סיב.

ב.

לחם הקלוקל: ראה חוקת כא, ה. מאמרי אדה"א במדבר ח"ב ע' תשעא.

כטעם מתיקות סודות התורה שמורגשים לחיך הטועם החכמה שהרי אמרו ונפשינו יבישה אין כל כו' לכך התאוו לבשר כמ"ש במ"א שזהו כעונג בהתלהבו רשפי אש התענוג המורגש שנק' שעשועים, וגם זה לא הי' במן רק בזקות והעלם בבחי' אין האמיתי בלתי מורגש כלל ע"כ היו רגיבים וריקנים מכל חיות מורגש באכילתו, לפי שהי' רק לנסותם בבירור דעה"ד כו' הילך בתורתו כו', שזהו מבחי' גבורו' דעי' שבפנימי' חי'ע הנעלם בעצמותו ממש, ולעיל יתגלה בטל שיחי' המתים וכעוה"ב שהי' בלא או"ש כלל (אך עכ"ז ישבעו מעונג העצמי הזה כמ"ש נהניו מזיו בהרגשה, ויש מעין זה גם בכל שבת שהוא בחי' יום שכולו שבת, והוא שנק' מנוחה העצמי' שלמעלה מעונג המורגש העולה בהעלאה בגמר הבנין טוב מאד או כשבייתה מן המלאכה שתנוח דעתו וישוב אליו רוחו, שתענוג זה בא במורגש בהתפעלות הנפש בגבול ומדה לפ"ע המלאכה, כך הוא בהעלאה וגם בהמשכ' הענג העליון מבירורים דחול שכבר הוברר בתפלה ותשובה ותו"מ שנק' עונג מורגש שזה בא גם בסעודת השבת כנ"ל, אבל בחי' הענג הנעלם ממש זהו כמו אחר שנגמר הבנין שכבר קיבל התענוג [ב]נפשו מגמר טוב המלאכה מן השבייתה כו' וצריך לישב ולדור בו בקביעות שישבתו בו בתענוג ושלוה גדולה כרצונו נק' מנוחה עצמי' ממש. וכך הוא מ"ש מכוון לשבתך פעלת הוי' שזהו בכהמ"ק דלעיל שהי' בבחי' מנוחה עצמי' בנצחי' דא"ס עצמו שימלוך לעי' בחיי עולם כו' שנק' מנוחה לחה"ע כו' שלמעלה הרבה מעונג הבירורים דחול הנמשך בשבת שא"א לבוא במורגש כלל ואם יבוא במורגש אינו בא בבחי' מזון וחיות מורגש גשמי כאו"ש רק כמו שנשמות נהניו כו', ועכ"ז יש בו בחי' העלא' והמשכה דרו"ש שנק' שעשועים כידוע, אך הכל הוא בבחי' עצמו התענוג ממש הנעלם בעצמות הנפש ממש כמו המתענג בעצמו בישיבתו במנוחה עצמי' כו'. וכמו"כ הי' במן דאעפ"י שנק' מזון ממש זה הי' בבחי' ההעלם דענג העצמי ונמשך בנש"י לנסיון להיות בהם כח הבירור דעה"ד, וז"ש דאבדיקו [בי'] חייביא כו'. ולכך לא ירד המן בשבת שבחי' הפנימי' דענג העצמי עולה ונכלל בעצמות ממש ולא יבא במורגש כלל כעדן דעה"ב, רק בחול ירד בהגשמה ככפור דק על הארץ לפי שבימה"ח יכול הוא לירד מן ההעלם העצמי לגילוי במציאו' בשביל להיות מקור לבירורו' דחול אבל לא בשבת שהוא למעלה מבחי' הבירורים כנ"ל, רק [מ]אשר הוכן

ונפשינו יבישה אין כל: בהעלותך יא. ו (שם: ועתה נפשינו. — חיבת ונפשינו' הובאה בחוקת שם). ראה תורת חיים שם. מאמרי אדה"א במדבר חי' ע' תתלג.

החאזו לבשר: בהעלותך שם. ד. ראה ספר המאמרים תקס"ג חי' ע' תקנו ואילך. ומקבילו בלקוטי תורה בהעלותך לא, סע"ג ואילך.

נהניו מזיו. . . מכוון לשבתך פעלת הוי': ברכות יז, א. בשלח טו, יז.

דאבדיקו (בי') חייביא: ראה זהר בשלח טו, ב.

ככפור דק על הארץ: בשלח טו, יד.

המן ביום הוי"ו הוא שאכלו בשבת דהיינו גם להיות המשכת העונג העליון במורגש במן זה שאכלו בשבת כמו בסעוד' השבת שא' דא היא כו'.

ו"ש אכלוהו היום דוקא שנמשך ענג העצמי היום דוקא גם במורגש וגם במן שאין בו הרגשה אבל בשבת היו מרגישים כמו ישבעו ויתענגו בבחי' אכילה ממש. ונגד ב' מדריגות בעונג העליון דשבת באו"ח ואו"י כליל שבת ויום השבת אמר ב' פעמים היום כי שבת היום כו' שיבא במורגש גם הוא מטעם הנ"ל. אבל היום לא תמצאוהו בשדה שאינו כמו הטל שיורד גם בשבת בשדה בשביל חיצוני השפע כי המן למעלה ממנו שהוא רק בבחי' פנימי ועצמי ממש כנ"ל וד"ל (ווי"ש הוא אשר דיבר הוי' שבתן שבת קדש כעוה"ב ממש כו' ולא יצא איש ממקומו כי לא תמצאוהו בשדה היום כמו שהוא למעלה שאינו בא במורגש היום ואינו יוצא ממקומו העצמי כלל שהוא [בבחי' מנוחה שלימה העצמי ועכ"ז אכלוהו היום במורגש כנ"ל] וד"ל.



בעז"ה פ' בשלח

ראו כי הוי' נתן לכם השבת כו'. הנה י"ל למה אומרים בשבת רצה נא במנוחתינו קדשינו במצותיך כו' דמשמע שמבקשים להבא שיקדשנו במצותיו כו' והלא בברכת המצות בחול אומרי' אשר קדשנו במצותיו שכבר קדשנו במצותיו כו' וכך הוא בכל הברכות שאומרים ל' עבר או לשון הוה

הוא אשר דיבר הוי' בשלח שם, כג.

ולא [ג]: ואלו יצא איש ממקומו: בשלח שם, כט.

דאו כי הוי' נתן נמצא בנוד' א-523 ע' כח. ב-527 מ"ב, ג-2003 ע' קטו בכותרת: ביה פ' בשלח. ד-2023 ע' ששה.

המאמר נדפס מנוד' ב' ובין אריחיים ניתוספו במנים אותיות או תיבות מנוד' א' ומנוד' ג'.

מאמר זה מיוסד על דיה ראו גי' שנדפס בלקוטי תורה כתולדות. וקיצור נדפס שם ה, ג. וקטע עם תוספות וכי' — באור התורה בשלח ע' תרנ"ו.

באותה משפטים כרך ח ע' ג'טו מזכיר ביאור למאמר זה (שבלקורת): כמיש בבאור ע"פ ראו כו' נתן לכם את השבת כשלח תקס"ה.

בהכתבי די' נזכר תאריך רשימת המאמר. אבל מזה שבסוף המאמר כתוב: ומבואר למעלה בענין הנני ממסיר . . . בסוף הדרוש . . . ע"ש באריכות, והוא כד"ה הנני ממסיר בתורת חיים כשלח ע' שיח ואילך, שבריש המאמר שם צויין . . . בשלח, התקפ"ה — משמע שגם מאמר דידן הוא לכאורה משנת תקפ"ה.

ראו כי הוי' נתן לכם השבת: בשלח טז, כט. ב' א"ג (וכן לקמן): את השבת [וכי' בבחי' זה בסוף פיסוקא זו, ולקמן ע' רלג, וכי' בכ"מ, ומהם: שאלתות בראשית שאלתא א. אור התורה כשלח ע' תרנ"ו וע' תרנ"ו. שם (כרך ח) ע' ג'טו. לך כרך ג ע' 1366. ויצא כרך ה ע' 1698. המשך מים רבים תרל"ז ע' מג וע' מט].

רצה נא במנוחתינו קדשינו במצותיך: נוסח תפלת העמידה דשבת.

כידוע, ועוד דבקשה זו לכאורה אין מהצורך לבקש בשבת דוקא יותר מבחול (ואדרבה בשבת הי' ראוי לומר ל' עבר לפי שמצו' שבת היא מצוה הראשונה שכבר קיים הקב"ה בעצמו שהוא בוימ"ב בשבת וינפש ממלאכתו וקיים מצות שבת לקדש יום ה' כמ"ש וישבות כו' ואנו אומרים שקדשנו במצותיו שנק' מצו' הוי' כמו שהו' למעלה ממש שנק' ארצות הוי' ודרכי הוי' כו' ושבת היא מצוה הראשונה שעשה בעצמו בברה"ע ע"כ ודאי כבר קדשנו ג"כ במצות שבת ולמה אנו מבקשים רצה נא כו' קדשנו במצותיך, וגם משי"א והנחילנו באהור"צ שבת קדשין אחר שכבר ניתן מצות שבת במתנה לישראל כמ"ש ראו כי ה' נתן לכם את השבת וכמאמר מתנה טובה יש [לין] בבית גנוי ושבת שמה כו').

אך הנה ילקח' להבין הטעם שהמצו' נק' דרכי הוי' כמ"ש כי ישרים דרכי הוי' כו' ובאברהם אמר שיצוה לבניו ושמרו דרך הוי' (וכן נק' ארצות הוי' כמ"ש ארצות הוי' חסד ואמת כו', וכן אמר בפיקודיך כו' אביטה אורחותיך כו', דמשמע ענין הילוך, שכמו שהולכים בדרך מעיר לעיר וממקום למקום כך הוי"ע הדרכים דתומ"צ שבהן הולכים ונק' דרך הוי' שבהן הולך האור דשם הוי' כו'. והנה בהילוך זה יש ב' אופנים, א' מלמעלמ"ט כמו שאור דשם הוי' מתגלה והולך בדרך זה שנק' דרך הוי' וכן נק' ארצות הוי' (ולמעלה יותר נק' ארצין דגלגלתא כמ"ש בזוהר) וכן אמר הליכו' עולם עולם הא"ס שהולך ומתגלה בדרכים דתומ"צ וכן מ"ש אביטה אורחותיך שזהו באורה ושכיל שבהן הולך ויורד מלמעלמ"ט, וכמו"כ יש בהילוך זה שהולך מלמטלמ"ע דוקא והוא בחי' העלאה שעולים נש"י בהילוכם בדרכי הוי' בתומ"צ שעושין בעוה"ז כמ"ש כי ישרים דרכי הוי' צדיקים ילכו בס', שזהו שנק' דרך הוי' דהיינו מה שילכו ויבאו למעלה ליכלל ולידבק בשם הוי' ע"י דרכים אלו דוקא שמפני זה נק' דרך הוי' או דרכי הוי' דהיינו דרכים להוי' כמ"ש זה השער להוי' כו', והוא מצות הוי' או תורת הוי' שידבק האדם בהן כמו כ"א בתורת הוי' חפצו כו' וכן אשרי [האיש] כו' במצותיו חפץ מאד, והוא ע"י בחי' כוונה ורעו"ד שיש במעשהמ"צ, וזהו שנק'

כמ"ש וישבות: בראשית ב, ב.
 והנחילנו באהור"צ [באהבה וברצון] שבת קדשין: נוסח תפילת העמידה דשבת (בדילוג השם).
 מתנה טובה . . . ושבת שמה: שבת י, ב.
 כי ישרים דרכי הוי' . . . ושמרו דרך הוי': הושע יד, י. וירא ית, יט.
 ארצות הוי' חסד . . . בפיקודיך כו' [ג]: אשיחה [אביטה אורחותיך]: תהלים כה, י. שם קיט, טו.
 שורה אורחותיך — כו': אוצ'ל: כו'.
 ארצין דגלגלתא: ראה זור (אדרא רבא) נשא קבט, א. קלו, א.
 הליכו' עולם: תבוקק ג, ו.
 זה השער להוי' . . . כ"א בתורת הוי' חפצו: תהלים קיח, כ. שם א, ב.
 אשרי [האיש] . . . במצותיו חפץ מאד: תהלים קיב, א [ישם: איש, אבל כ"ה גם במאמרי אדה"א כמדבר חי"ב ס"ע תקלה. דברים ח"ג ע' תתקט].

העמ"נ שנברר ועולה מלמטלמ"ע מרפ"ח ניצוצין דתוהו שנפלו למטה בדברים גשמיים דק"נ כצמר גשמי דציצית וקלף גשמי דתפילין וכה"ג בכל המצו' שנעשה בזה בחי' כלי ממש לגילוי אור הוי' שהוא בחי' רצה"ע ופנימי' חכמ' שבמצוה זו שנעשה בדבר גשמי ועי' הכוונ' ורעו"ד בנפ"א וגופו הגשמי בעשי' גשמי' דוקא, כידוע דבחי' סומ"ע דוקא הוא שעבמח"ח שעולה למעלה בבחי' פנימי' עונג העצמי דא"ס ב"ה שלמעלה גם מבחי' עונג ורצה"ע. הפנימי שבמצו' הוי' העליונים כמו"ש למעלה ממש שנק' מצותי' ממש כו' וד"ל (והוא לפי שבחי' אר"ח עולה לקדמותו ממש למעלה מבחי' אר"י (אעפ"י שמים שיורדים למטה לא יעלו למעלה מתחלתו כו') דז"ש נתבס"ו וסוב"ת לבד ולא למעלה מתחלתו וכידוע, אך בסומ"ע דמצו' כפוי"מ שנק' דרך הוי' למטה שנעשי' מביורוי' דרפ"ח כו' שנפלו למטה בחושך הגס דק"נ יש עי"ז דוקא יתרון האור למעלה מהיפוך החושך העליון שהוא בחי' חושך סתרן בחי' העלם דסדכ"ס עצמו דלמתב"כ אפי' מחה"ק כו' (ומה שנק' רמ"ח מ"ע רמ"ח אדמ"ל לבד שהוא בחי' כלים לאורות דע"ס דאצי' כחסד דרועא כו' זהו שנק' מצות הוי' למעלה שהוא בבחי' אר"י מלמעלמ"ט כני"ל, ומשארז"ל כאילו עשאוני ברמ"ח אבר"ו זהו עי' העמ"נ מביורוי' דמצו' גשמי' שעולה למעלה הרבה יותר מטעם הנ"ל שזהו שע"ז עשאוני בבחי' אדם דעשי' בחיצוני' שלמעלה מפנימי' אדם כמ"ש כמ"א [וד"ל]). וראי' לזה מן האבות שקיימו כל המצו' ברוחניות ואמר ושמי הוי' ממש לא נודעתי להם מטעם הנ"ל דסומ"ע כו', וכמ"ש סוף דבר כו' כי זה כל האדם הפנימי, וז"ש אשר יעשה אותם האדם העליון וחי בהם 'מחיי החיים מפנימ' ועצמי' דא"ס ממש וד"ל. וזהו שנק' הילוך מלמטלמ"ע בלי שיעור וגבול כלל וכלל, וז"ש ילכו מחיל אל חיל דת"ח אין להם מנוחה אפי' בעוה"ב שזהו עי' תומ"צ

העמ"נ: א: העלאת מ"ג.

מרפ"ח ניצוצין: נסמן לעיל ע' ה.

נפ"א . . סומ"ע: א: דאדם בנפשו . . סוף מעשה.

כמו"ש . . אר"י: א: כמו שהוא . . אר"י: אר"י.

שמים . . לא יעלו למעלה מתחלתו: ראה יומא לא, א. הנסמן במאמרי אדה"א במדבר ח"ג ע' אלג.

נתבס"ו וסוב"ת: נעוץ תחלתו בסופו וסופו בתחלתו. ספר יצירה פ"א מ"ז.

שריה חושך — כו': אר"י: כו'.

רמ"ח מ"ע . . אדמ"ל [אברים דמלכא]: ראה תקוני זהר ת"ל (עד, סע"א). הנסמן במאמרי אדה"א ויקרא

ח"א ע' ק. דברים ח"ד ע' אקצא.

כחסד דרועא: תקוני זהר בהקדמה יו, א.

כאילו עשאוני: נסמן לעיל ע' קא.

אדם דעשי' בחיצוני': ראה לעיל פ' בא ד"ה החדש.

האבות שקיימו כל המצו' ברוחניות: ראה לעיל ע' פח. ושי"ג.

ושמי הוי' . . לא נודעתי להם: וארא ג, ג. ראה גם לעיל ע' קעה.

סוף דבר . . כל האדם . . אשר יעשה אותם האדם . . וחי בהם: קבלת יב, יג. אחרי ית, ה.

וז"ש [א: וראי' ממי']: ילכו מחיל . . דח"ח אין להם מנוחה: תהלים פד, ה. כרכוז בסופה.

תומ"צ . . עמ"ק [עד אין קץ]: א: המצות . . עד אין שיעור.

שנק' דרכי ה' שהולכים בהם למעלה מעלה עאי"ק כלל כו', והיינו למעלה גם מעונג העליון דעוה"ב שנברא ביו"ד (כמשי"ת), והוא בבחי' שעשועי המלך בעצמותו ממש שאין לו שיעור למעלה, שז"ש שאין זולתך אפי' לחיי העוה"ב כו' להיותו למעלה מעונג ורצה"ע שבמצו' העליוני' שהוא העוה"ב כידוע ודל' (ואעפ"י שגם עכשיו במעשה"צ בעוה"ז אנו אומרים אשר קדשנו במצותיו דוקא שהוא בבחי' מצו' הוי' כמו"ש למעלה דכתיב רחבה מצותך מאד בלי"ג ואיך יעלו המצו' שלנו למעלה יותר ממצותיו כו'. והענין הוא כידוע שכדי שיוכל להיות כח העמ"נ ממעה"צ שלנו יומשך כח ועוז לקדש אותנו במצותיו העליונים, וז"ש אשר קדשנו כבר במי"ת כו' (משום דג' קשרים הן ישראל מתקשראן באורי"י כו' למעלה, אבל לאחר שקדשנו במצותיו עולה בחי' סומ"ע במח' ורצה"ק לעונג ורצה"ע שבמצותיו כו'. ונמצא שהמצו' דישראל מנשאים לקדושה העליונה שבמצו' הוי', וזה שיש כח בישראל לנשאות למעלה זהו עצמו בא מכת קדושה העליונה שקדשנו במצותיו, שזהו כענין ארון נושאו נשא כו' כמ"ש בפ' דאו ישיר כו') והיינו ע"י בחי' הממוצע שמחבר התחתון בעליון ועליון בתחתון (כמשי"ת שזהו כמו התפלה שנק' סולם כו').

והנה להבין כ"ז ילה"ק ענין מארז"ל במ"ש אלמלא שמרו ישראל ב' שבתות כהלכתן מיד היו נגאלין כו', וז"ש את שבתותי תשמרו ב' שבתות שבת תתאה ושבת עילאה כמ"ש בזהר, וידוע שזהו שבת דמעלי שבתא שבלייל שבת ושבת דיומא, שבלייל שבת הוא בחי' העלאה שעולה כל מה שעשה בו"מ החול למעלה מעלה כמ"ש ויכולו השמים כו', וזהו שנק' הילוך מלמטלמ"ע דוקא כו' במצו' גשמיים, והיינו בחי' העלא' הכירוים דרפ"ח כו' שנבררים בו"מ החול שמפני זה נק' ר' ימי המעשה דוקא שהן בבחי' שם ב"ן שמברר בנוגע דעשי' ויצירה כו' בבחי' לי"ט מלאכות כמו חורש וזורע כו',

דעוה"ב שנברא ביו"ד . . . שעשועי המלך בעצמותו: מנחות כט, ב. נסמן לעיל ע' נט.
 שאין זולתך . . . לחיי העוה"ב: ע"פ ברכת יוצר לשבת. ראה גם מאמרי אדה"א כמדבר ח"ב ע' חרפו.
 ושי"ן.

שו"ה במצותיו"ו — דוקא: תוקן ע"פ א"ג.
 רחבה מצותך מאד בלי"ג: תהליט קיט, צו. ראה גם מאמרי אדה"א בראשית ע' מג. ושי"ן.
 דג' קשרים הן: נסמן לעיל בריש הספר.
 ארון נושאו נשא: ראה סוטה לה, א.
 כמ"ש בפ' דאו ישיר: ראה מאמרי אדה"א פרשיות התורה ח"א ע' רפג (הנחת כ"ק אדה"א), ומקבילו (הנחת הרי"מ) בסה"מ תקס"ה ח"א ע' רלו ואילך. שער האמונה פמ"ב.
 התפלה שנק' סולם: ראה זהר (ריע"א מהימנא) ח"א (בהשמטות) רסו, ב. ח"ג (בהשמטות) שו, ב. תקוני זהר תמ"ה (פג, א).

אלמלא שמרו ישראל: ראה לעיל ס"ע קפט ואילך. ושי"ן.
 את שבתותי תשמרו ב' שבתות: כתר כו, ב. זהר בהקדמה ה, ב. ראה מאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ע' תשי"א ואילך. לקו"ט תורה בהר מא, א.
 ויכולו השמים: בראשית ב, א.

שהרי מחדש מעיב בכ"י מאין ליש ובכל יום נברר מעולמו' בי"ע בבחי' העלא' בביטול היש לאין, כמו צבא השמים שמשתחוים ואומרים שירה וגם ע"ש דנוגה למטה כמי"ש הריעו לה' כל הארץ וכן הבו לה' משפחות עמים הללו את ה' כל [גוים] כו', וכמו בוי"מ"ב הראשונים שהי' חידוש הבריאה מאין ליש בכלל ובפרט ובכלות יום הוי"ו שגמר כל מלאכתו כתיב וירא כו' את כל אשר עשה והנה טוב מאד שזהו בחי' העלא' שעלה למעלה בחי' סומ"ע דוקא דהיינו כשראה את כל אשר עשה והנה טוב מאד שזהו בחי' הטוב הבלתי מוגבל כלל, שזהו עונג גדול [הרבה] יותר מעונג שהי' לו בתחלת ההעלאה כשעלה ברצונו לברוא וגם להאציל כו' וד"ל. וכידוע המשל כזה מאשר הי' ברצון ומח' באדם לבנות בנין שהי' לו עונג ברצון זה ומחמת זה מסתעפים כח השכל והמדות עם מחדו"מ עד שפועל ועושה הבנין שבוה שייד לומר נתבס"ו וסוב"ת שהו"ע הכח דתחלה בעונג ורצון שבא במעשה ידי בסוף וכח הסוף בתחלה לבד כנ"ל במים היורדי' מגובה לנמוך כו', אבל זהו שנק' תחלת מעשה שהוא סופא דמחשבה שנועץ רק בתחלת המח' ולא למעלה ממנו כנ"ל, אבל ענין סומ"ע שעבמח"ת זהו לאחר גמר הבנין לגמרי שמשתעשע בנפשו בעצם מטוב הגמר של כל הבנין שנעשה בכי טוב מאד זהו לא נקרא שע[ו]ל[ה] אלא שכבר עבמח"ת קודם שהי' לו רצון ועונג להיות הבנין שזהו [המכוון] שהי' לו כבר ממה שיהי' בסומ"ע דוקא שמחמתו כא לכלל עונג ורצון לבנות הבנין כו' (וכמו במשפיע חכ' למקבל שעבמח"ת איכות טוב כלי המקבל ולאחר שמקבל בכ"י טוב אז גשלים העונג שבשפע זאת (וכמי"ש, במ"א בק' ויגש בדרוש דקורות בתינו ארזים). וזהו משל להבין בדוגמא למעיב שהי' ברצון המאציל והבורא לברוא שמסתעפי' מזה כח החכ' ומדו' ומחדו"מ עד בחי' כח המעשה האלקי שעשה הכל בפו"מ מאין ליש ביי"מ כמו יהי אור ויהי אור בפו"מ עד שגמר כל מלאכתו ביום הוי"ו דכתיב וירא אלקים את כל אשר עשה כו' שזהו בחי' סומ"ע שעלה כבר בתחלת המח' בבחי' עונג גדול מאד בלי"ג שבשביל זה עלה ברצונו כו', וז"ש והנה טוב מאד כמו שעלה כבר כמח"ת הרי שנשלם בסומ"ע זו שהוא טוב מאד כל בחי' העונג שהי' בתחלת המחשבה שקדם לרצון ומח' דמע"ב כנ"ל במשל גמר מלאכ' הבנין וד"ל.

צבא השמים שמשתחוים: נחמ"ט, ו. ראה גם מאמרי אדה"א בראשית ע' נז. וז"ש הריעו לה כל הארץ. . הבו לה' משפחות עמים הללו את ה' כל [גוים]: תהלים ק, א. שם צו, ז. דברי הימים א טז, כח. תהלים קיז, א.
 וירא כו' [אלקי] את כל אשר עשה: בראשית א, לא. וראה להלן הערה: שיהי' וירא. סומ"ע שטבמח"ת. . לא נקרא שענו"לה: ראה תורת חיים שבהערה הבאה.
 בפי' ויגש בדרוש דקורות בתינו ארזים: ראה ספר המאמרים תקס"ה ח"א ע' קמב (נוסחא שני' — הנחת כ"כ אדה"א. נוסח א' הנחת הר"ש), ומקבילו בתורה אור ויגש מג, ג. תורת חיים ויגש פט, א.
 שרה ומדו' — ומחדו"מ: ג'. ומרד' [מחשבה ודיבור].
 יהי אור ויהי אור: בראשית א, ג.
 שיהי' וירא — אלקים: ג'. ליתא, והשוה לעיל שיהי' מאין ובהערה לשם.

ונמצא מוכן עכ"פ שנכלות יום הוי"ו דוקא כשנתקדש ליל שבת או הוא שעלה סומ"ע כו' בהילוך מלמטה למעלה מעלה כבחי' או"ח לקדמותו ממש שהוא בעצמות התענוג הפשוט שנק' שעשועי המלך כו' (כמו שמשתעשע האדם בעצמותו ממש בתפארת הבנין לאחר שגמרו בטוב מאד, ויש ויכולו השמים והארץ כו' וכן ויכל אלקים כו' שז"ע כלות העונג שעולה בבחי' או"ח אל העצמו' ממש מכל אשר עשה שהוא טוב מאד וד"ל. וזהו בחי' שבת תתאה דמעלי שבתא שהוא מיד בליל שבת שעז"א או תתענג על הוי' דא צלותא דמע"ש כו', ופי' תתענג על ה' למעלה מעלה משם הוי' דכללות העיס' דאצי' שמלוכשים בבי"ע במע"ב ככלל ופרט בבחי' יריד' דאוי' ברצון וחכמ' ומדות עד מדו"מ כנ"ל לפי שבחי' או"ח דסומ"ע לאחר גמר המעשה דוי"מ החול עולה בעונג הפשוט עצמו שמשם מקור כל עונג ורצון כמ"ש כי עמך מקיח פ"י מקור כל התענוגי' העליונים אפי' התענוג דעוה"ב וגעה"ע כו' (כמשי"ת בסמוך).

והנה כל בחי' העלאה למעלה גורם [בחי'] המשכה ממקום שעלה לשם דוקא כידוע, א"כ הרי מוכן ממילא שמבחי' העלא' זאת דליל שבת הנ"ל הוא שיורד ונמשך ממקום שעלה לשם דוקא שזהו בחי' התע"פ העצמי דוקא שדמש מעונג הפשוט שבעצמו' א"ס ב"ה ממש וד"ל. וזהו בחי' שבת עילאה שהוא שבת דיומא דכתיב ב' וקראת לשבת עונג דהיינו שקריאה והמשכ' זו היא באה מעונג העצמי דא"ס ב"ה ממש לחזור האור והשפע מחדש בעיס' דאצי' ברצון וחכ' ומדות כו' עד שמתחדש כל מע"ב מאין ליש ממש בפרי"מ כל ימות החול שלאחר השבת, וכידוע דכל שבת הוא כמו שבת בראשית ממש שנק' אמצעי בין הוי' ימים [דחול] שקדמו לו לוי"מ החול שאחריו (וכמ"ש בזוהר דמיום השבת מתברכין הוי"ו ימים דחול כו', וזהו שנק' הילוך האור דעונג העליון החדש מלמעלה למטה דוקא כמ"ש וקראת לשבת כו' (והוא ע"י תפלה דיום השבת ובסעודה דיום [השבת] שאו' דא היא סעודת' דע"י כו' כמ"ש בזוהר דקוב"ה אתענג מענוגי' דישאל בשבת כו').

טוה שמשחשע - מאד . . ויכל אלקים: אוצ"ל: מאד. בראשית ב, ב. או תתענג על הוי' דא צלוחא דמע"ש: ראה לעיל ע' קג. ושי"ג. תתענג על הוי' למעלה . . משם הוי": ראה לעיל שם. ושי"ג.

כי עמד מקריח: נסמן לעיל שם.
 העלאה . . גורם . . המשכה ממקום שעלה לשם: לקמן (במאמר זה) ס"ע רלו מביא: שידוע הכלל. וראה גם מאמרי אדה"א בראשית ע' מח וע' רסח.
 וקראת לשבת עונג: ישעי' נח, יג.
 שבת הוא . . אמצעי: ראה ספר המאמרים תקס"ד ע' כו.
 דמיום השבת מתברכין הוי"ו ימים דחול כו' [אוצ"ל: כו']: וזה בשלח טג, ב. יתרו פה, א.
 דא היא סעודת . . דקוב"ה אתענג: נסמן לעיל ע' קמו.

וזשארז"ל אלמלא שמרו ישראל ב' שבתות כהלכתן דוקא כו', פ"י ב' שבתות כהלכתן זהו ענין ב' מיני שבת שיש בכל שבת ושבת, והיינו בחי' שבת דליל שבת שבת תתאה ושבת עילאה דיום השבת, שהן ב' מיני הילוך הנ"ל מלמעלמ"ט ומלמטלמ"ע, ובכאן קדם בחי' הילוך דאויח כהעלא הביורוי' דוי"מ החול בסומ"ע שעבמחית בכל ליל שבת שמזה יבא בחי' סיבת הילוך דאוי' שביום השבת בעונג העליון שיורד למטה כני"ל (וזהו ושמרו בני ישראל את השבת לעשות את השבת למעלה בב' מדריגו' הנ"ל לפי שע"י המצו' שעושין בוי"מ החול מתבררי' רפ"ח ניצוצו' כו' ועולה כל בחי' עונג ורצה"ע שנעש"י במצו' גשמיו' למעלה מעלה בבחי' התעה"פ דמשם חוזר ונמשך או"ח בעונג ורצה"ע שבמצו' הוי' למעלה שנק' דרך הוי' מלמעלמ"ט (או רמ"ח אברי' דמלכא כו') (שזהו מ"ש בפרע"ח שכל ענין המצות עכשו אינן רק להוסיף אורות באצ"י מעצמות אא"ס כו'), וזהו עיקר ענין העוה"ב שהוא בא בשכר המצות כעוה"ז דוקא כמ"ש כ"י יש להם חלק לעוה"ב כו' [שנא'] ועמך כ"צ בתוי"מ בגשמיו' כעוה"ז ע"כ לעולם יירשו ארץ החיים כעוה"ב, וז"ש רצה הקביה לזכות את ישראל (שהוא כעוה"ב כמ"ש שומר הברית והחסד לאוהביו ולשומרי מצותיו כו') לפיכך הרבה להם תומ"צ כעוה"ז שנאמר ה' חפץ למען צדקו יגדיל תורה ויאדיר, פ"י למען צדקו כי צדיק ה' בחי' צ"ע צדקות אהב להשפיע תומ"צ לישראל בבחי' צדקה וחסד עליון באמצעו' האה"ר העליונה העצמי' לישראל שעלו במחז"ק כו' (דג' קשרין הן כו' כידוע) כי ה' חפץ כו' ע"כ יגדיל תורה למטה ע"י הביורויים דרפ"ח כו', שזהו שהרבה להם תומ"צ למטה כדי לזכות לישראל להגדיל תורה שלמעלה ויאדיר בתוס' אור העונג העליון שיאיר מלמעלמ"ט ע"ז דוקא כעוה"ב וגם בימהמ"ש דכתיב ישכיל עבדי כו' שיתגלו טעמי תוי"מ כו' וד"ל, וזהו שאם שמרו ישראל ב' שבתות בכל שבת, שבת תתאה ושבי"ע הנ"ל בכל שבת, הרי ה"י גילוי האור העונג הפשוט שבעצמו' אי"ס ב"ה מתגלה ממש למטה כמו שהוא למע' ממש במהו"ע ית', שזהו בחי' העוה"ב שאחר תחתי"מ דכתי' יחיינו כו' יקימנו ונח"י לפניו ממש בבחי' חיי עולם האי"ס ממש כו' שזהו בחי' יום שכולו שבת בחי' מנוחה לח"ע כו' שיש בחי' זו גם בכל

ושמרו בני ישראל: תשא לא, טז.

בפרע"ח . . . המצות . . . להוסיף אורות באצ"י: ראה לעיל ע' ס. וש"נ.

כ"י [כל ישראל] יש להם חלק לעוה"ב [ג"ל: ליתא]: סנהדרין ר"ם חלק (ג. א).

ועמך כ"צ [כולם צדיקים] . . . לעולם יירשו ארץ: ישע"י ס, כא.

רצה הקביה לזכות את ישראל: מכות כג, ב (במשנה).

שומר הברית והחסד: ואתחנן ז, ט.

ה' חפץ למען צדקו . . . כי צדיק ה' . . . צדקות אהב: ישע"י מב, כא. תהלים יא, ז.

(דג' קשרין הן נסמו לעיל בריש הספר.

ישכיל עבדי . . . שיתגלו טעמי חו"מ: ישע"י נב, יג. ראה רשי' שיר השירים א, ב.

יחיינו . . . יקימנו ונח"י לפניו: הושע ה, ב.

יום שכולו שבת . . . מנוחה לח"ע: ראה גם לעיל ע' קצ. וש"נ.

שבת רק שהיא בהעלם ולא בגילוי למטה כמו שהיה לעיל בעוה"ב דכתיב ולא יכנף עוד מוריד כו' ואמר כיום ההוא הנה אלקינו זה לנוכח ממש כו', והיינו מ"ש אהי' בימה"ש אנא זמין לאולדא ואשר אהי' בעוה"ב אנא זמין לאתגלאה ממש כידוע וד"ל).

(וכמו שמבואר בענין המצו' שיש בהו דבר והיפוכו כענין ארון נושאי נשא כו' שמנשאים לקדוש' שם הוי' למעלה משום דסומיע כו' שזהו ע"י ענין יתרון האור מחושך דק"נ כו' כנ"ל וגם כח הזה שיוכלו לנשאות בא מכח העליון שקדשנו במצותיו כו', כך גם בענין השבת דע"י העלא' כח המעשה בסוף יום הוי"ו מנשא ומעלה לעונג ורצה"ע שבמע"ב הגבה למעלה בעונג הפשוט כנ"ל ומשום דסומיע כו' כמ"ש וירא כו' את כל אשר עשה כו', אך זה הכח עצמו מה שיוכל להיות העלאה זאת בא מכח העליון שהוא בחי' קדושת השבת שעבר שכבר מקדשא וקיימא מוי"ב הראשונים דכתיב ויברך אלקים את יום הו' ויקדש אותו. וזש"א בשבת רצה נא כמנוחתינו וקדשנו במצותיך שיהי' כח במעהמ"צ שלנו בימה"ח לעלות למעלה, והוא שאומרים בימה"ח אקביו כו' וד"ל, ואעפ"י שקדושת שבת תלוי במעשה דוימה"ח דוקא כנ"ל זהו כמו שארון נושאי נשא כו' וכמרכבה שנושא לרוכב והרוכב נושא למרכבה כו' (כמשי"ת).

והנה בכ"ז יובן מ"ש כי ב"ה ה' צור עולמים וארו"ל ביו"ד נברא העוה"ב ובה"א נברא העוה"ז כו' כמ"ש בהבראם בה' בראם כו', ולכא"ו אין זה מובן. ע"ד הפשוט איך מאות יו"ד גשמי יומשך חיי העוה"ב שהוא חיי עולם הרוחני כו' ולא יתכן לומר ענין ציור גשמי דאות היר"ד שלנו, וכן מ"ש בה' נברא העוה"ז שהן כל הברואים העליונים והתחתונים כו' שנבראו מאין ליש האיך יתכן שיומשך מקור חיותם רק מצורת אות ה' בגשמיות כו' הלא ידוע שאין ציור תואר גשם למעלה כו' (ועוד דמלשון ביו"ד נברא העוה"ב משמע שכבר נברא ביו"ד שקודם לה"א, ובאמת העוה"ב עתיד להיות ולפי"ז העוה"ז נברא קודם העוה"ב, והאיך יתכן שה"א יקדים ליר"ד, ומשמעות הפשט דצור עולמים ב' עולמות שבת אחת נבראו מאותיות ד"ה כמ"ש כי ב"ה כו').

והנה ידוע דכתי' ה"א דשם הוי' האחרונה הוא שנק' עלמא דאתגליא, לפי שבקול ודיבור בה' מוצאות הפה [העליון] הוא שנתהוו כל העולמות מאין ליש, וז"ש בה' בראם שהן יו"ד מאמרות בכלל וכמ"ש בספר יצירה

ולא יכנף . . . ואמר ביום ההוא: ישע"י ל. כ. שם כה. ט.

אהי' בימהמ"ש . . . לאולדא . . . בעוה"ב . . . לאתגלאה: ראה לעיל ע' סא. ושי"ג.

השבת . . . מקדשא וקיימא . . . ויברך אלקים את יום הו': ביצה י. א. בראשית ב. ג.

כי ב"ה ה' צור . . . ביו"ד נברא . . . בהבראם: ישע"י כו. ד. בראשית ב. ד. מנחת כט. ב.

וכמ"ש בספר יצירה וקבען כפה: ראה שם פ"ב, מ"ג.

וקבען בפה כו' והיינו אות הה' שכולל ה' מוצאות הפה כו', וז"ש ואתה מחי' כו' אותיות דאליף ועד תימו שכלולים בה' אחרונה דשם הוי'. והיינו מ"ש בי"ה בה' נברא העוה"ז שנק' עדאת"ג ממש, ועד"ז הו"ע בירוד נברא העוה"ב וזהו שנק' עדאת"כ בכלל להיות נמשך מבחי' אותיות המחשבה שהן בבחי' ההעלם וההסתר ונק' מאמר סתום שלא בא בגילוי כאותיו' הדיבור כלל, וזהו שנק' עלמין סתימין דלא אתגליין, ולע"ל יתגלו שהוא בעוה"ב שיהי' גילוי מבחי' ההעלם דעונג העליון שנתצמצם באות הוי"ד, וז"ש ברוך הוי' כו' מן העולם ועד העולם מעלמא דאתכסיי' שיהי' בגילוי בעוה"ב (וזהו כבוד אלקים שהוא בחי' הצמצום דיו"ד הסתר דבר בעדאת"כ דיו"ד, וכבוד מלכים בה"א שהוא [בחי'] שטח לאורח ורוחב שבו נברא העוה"ז שנק' עדאת"ג, וזהו כבוד מלכים חקור דבר שיחקור דבר מן ההעלם לגילוי דוקא כו').

וללהבין כ"ז הנה ידוע בענין כללות הוי"ד מאמרו' שהן בבחי' קול ודיבור בגילוי מן ההעלם כניל שהרי בהן נבה"ע מאין ליש בכלל ובפרט ששרשם הראשון למעלה הן יו"ד דברים שהן [בחי'] ע"ס דאצי' בכלל והוא מאמר רז"ל בירוד דברים ברא' ה' את העולם בחכמ' ובתבונה ובדעת כו' כמ"ש הוי' בחכמ' כו' כונן שמים בתבונה כו' והוא בחי' חביד ומדות דאצי' שמתלבשים בחכמ' ומדות שבדיבור העליון שזהו בה' בראם כניל (וזהו חכמות בחוץ כו' שיש חכמ' בראש בחי' חכמה דאצי' והוא יו"ד שהנקודה דיו"ד הוא ראשית גילוי אור החכמה מאין האמיתי כמ"ש והחכמה מאין כו' ומדות ודיבור הוא וי"ו דלי"ת שנכללים במילוי דיו"ד, וחכמה בסוף זהו בחי' חכמה שבדיבור דיו"ד מאמרות שמגלים לאורות דע"ס דאצי' הכלולים ביו"ד דחכ' כו', וכידוע בענין בראשית ברא' בחכמה שנק' ראשית ונעוץ תחלתן בסופן חכ"ע בחי'ת וסופן בתחלתן חכ"ת בחי'ע והכל אחד רק שיוצא מן ההעלם לגילוי בלבד). ולפי זה אין בגילוי דיי"מ רק מה שבהעלם שבע"ס דאצי' שנק' חכמה ותבונה כו' ואין בחכ' ומדות שיש בהעלם בזה רק מה שבאו לידי גילוי בדיבור, ואי"כ למה נק' זה העלם בבחי' עלמ' דאתכסי' וזה נק' גילוי או מאמר סתום ומאמר פתוח אחר שבחי' ההעלם דחכמ' ומדות שבראש יאר' לגילוי בדיבור ביר"מ ממש. אלא צ"ל דיש מעלה יתירה בבחי'

ואתה מוח' . . . דאליף ועד תימו: נחמ"ט ט. ו. ראה שער היחוד והאמונה מ"ב. מאמר סתום: נסמן בפיסקא הבאה.

ברוד . . . מן העולם: תהלים ק, מה. דברי הימים"א טז, לו.

כבוד אלקים . . . הסתר דבר . . . וכבוד מלכים חקור דבר: משלי כה, ב.

בירוד דברים ברא' ה' [הקב"ה] . . . הוי' בחכמ': משלי ג, יט. ראה חגיגה יב, א.

חכמות בחוץ . . . חכמ' בראש . . . וחכמה בסוף: משלי א, כ. נסמן לעיל ע' קטט.

והחכמה מאין: איוב כח, יב.

בראשית ברא' בחכמה שנק' ראשית: בראשית א, א. ראה מאמרי אדה"א בראשית ע' א. ושי"נ.

מאמר סתום ומאמר פתוח: שבת קד, א. ראה ספר המאמרים תקס"ט ע' קפד. תורת חיים יתרו ע' שפז.

מאמרי אדה"א במדבר ח"ג ע' אספה וע' אירנה. דברים ח"א ע' רפד. ח"ג ע' תשצט. ושי"נ.

ההעלם דעשר ספי' דיחוי'ע דאצי' שאין באין בגילוי כלל ביו"ד מאמרות, וע"כ נק' בחי' מאמר סתום לגמרי שלא נמשך כלל בבחי' מאמר פתוח בגילוי כו' וע"כ נק' עלמ' דאתכסיי' בכלל שהוא כמו נקודה דיו"ד כו'.

והענין הוא כידוע שבאמת הרי גם לבחי' האורות דאצי' עצמן שנאצלו מן עצמו המאציל אין ערוך כלל וכלל לגבי מהו"ע ית' ממש שהוא למעלה מעלה הרבה ממקור אור החו"ב כמ"ש חכים ולא בחכמ' ידיע' כו' עד ולא מכל אינון מדות כלל, כי מאחר שנק' בשם אור נאצל זהו כאור הנבדל מן העצם בדרך צמצום ודילוג הערך מאד מאד כמו ויאצל מן הרוח של משה על הזקנים כו' כמ"ש במ"א, ונק' גם אור הנאצל בשם מחודש במציאות יש ודבר מה כמו שהנבא נק' מחודש במציאות בע"ג כו', ובואדי צ"ל זה ע"י צמצום גדול בעצמותו יותר מצמצום אור הנשמה הרוחני' בגוף גשמי לפי שאין ערוך כלל וכלל לגשמיות לגבי הרוחניות, וכך אמר למעלה אי אנת תסתלק מינייהו אשתארו כגופא בל"ג כו' והוא שמיחד לון ומקשר לון כו', וכמ"ש במ"א שזהו כמקשר רוחניו' בגשמיות למטה כו'.

והנה סיבת בחי' צמצום זה הראשון להיות לו רצון להאציל עשר ספי' ולברוא כל העולמות כו' הוא רק ע"פ בחי' חסד שמטבע הטוב להטיב, כמ"ש כי אמרתי עולם שיהי' עולם הנאצל והנבא כו' חסד יבנה, וחסד זה הוא שבא מחמת בחי' העלאה דסוף מעשה דוקא שעבמח"ת כמאמר במי נמלך בנשמתן של צדיקים שעתידין להיות בגופים גשמיים ויקיימו התומצ' באהוי"ר כו', וכן מן התשובה דבע"ת שגם התשובה קדמה לעולם כו' וד"ל. והנה עיקר הצמצום הגדול הזה בעצמות הא"ס ממש זהו בחי' צמצום והעלם דעונג העצמי ממש שלא האיר ברצון הפשוט הנמשך להאציל ולברוא שנק' חסד כנ"ל, והוא בחי' צמצום דנקודה דיו"ד, כמו שרואים בציו"ר נקודה דיו"ד שגם שמצוי"ר בצורת אות אבל אינו רק כנקודה פשוטה לבד, וקוץ העליון שבו מורה על בחי' ההעלם וההסתלקות כלפי מעלה דוקא, וגם גופו של יו"ד זה מורה על בחי' ההסתלק' וההעלם שנעלם ונסתלק הכל ולא נשאר רק כנקודה בלבד שהוא בחי' העדר ההתפשטות לגמרי כו' (וזהו בחי' הרושם שנשאר אחר צמצום הראשון שנק' מקו"פ וחלל

חכים ולא בחכמ' ידיע': ראה תקוני זהר בהקדמה י"ג ב.

ויאצל מן הרוח: ראה לעיל ע' קסד. ושי"ג.

וכן אמר למעלה: בתקוני זהר ש"ס.

שמתבע הטוב להטיב: ראה שער היחוד והאמונה פ"ד. הנסמך במאמרי אדה"א דברים ח"ג ע' תתנג.

בראשית ע' תקס"ו.

כי אמרתי עולם... חסד יבנה: תהלים פ"ט, ג.

במי נמלך: ראה בראשית רבא פ"ה, ג. ורת רבא פ"ב, ג.

התשובה קדמה לעולם: מסחים נד, א.

צמצום הראשון שנק' מקו"פ וחלל ריקון: ראה עץ חיים שער (א) דרוש עגולים ויושר ענה ב.

ריקן כו' שהוא נקודה א' דיו"ד וממנו נמשך [בחי'] הקו"ח שהוא בצירוף וי"ו כידוע), והיינו בחי' העלם והסתלקות אור העונג הפשוט בנקודה זו שנשאר אחר הצמצום שזהו בחי' אין דתת' שבחכ' כו' שהוא למעלה מבחי' ההתפשטות עדיין להשג' דבינה כמו מעיין הנובע בהעלם קודם שנמשך לנהר כידוע (והוא בחי' עדן הנעלם כמו שהוא קודם שיומשך בגילוי בנהר שיוצא מעדן להשקות את הגן כו' שממנו נמצא מקור להשג' הנשמות בגעה"ע שנהנין מזיו השכינה שזהו בעונג העליון שמתענגי' על הוי' בהשגתם כמו ברזין וסודות התור' (דהיינו מבחי' בינה שבמל', וזיו השכינה הוא בחי' ויווא עילאה דע"י שמאיר בחו"ב שבמל' לפי שנתבס"ו דוקא כו').

ול להיות שזה הצמצום בנקוד' דיו"ד עתיד להגלות מן ההעלם בעוה"ב שהוא גילוי דעדן הנעלם בעצמו' התעה"פ שנק' שעשועי' המלך בעצמו ממש כידוע וכמו"כ אפס קצהו נגלה בגעה"ע בכל חודש ושבת לנשמות ממש והי' מדי חודש כו', ע"כ אמר ביו"ד נברא העוה"ב כמו כל בריאה שהיא בגילוי מאין ליש, כי העוה"ב הוא מה שהנשמה יחי' חיי עולם מאור הא"ס עצמו בעונג הפשוט שאפס קצהו מאיר בנשמות בגעה"ע שנהנין מזיו השכינה וכמ"ש להנחיל אוהבי יש ממש מבחי' יש האמיתי מקור כל התענוגי' העליונים כמ"ש כי עמך מקור חיים, ובא האור הגדול הזה בריבוי התפשטות מאין ליש בהשגה דבינה במורגש בכאו"א לפי מדריגתו דוקא, כמו בגיע שכאו"א נהנה מזיו כו' לפי מדריגתו דוקא ואין א' נכוה מחופתו של חבירו כו', והיינו שמתצמצם העונג האלקי בכל השגה והשגה כמו שהוא דוקא כו', כי אנו רואים שבהשגת איזה שכל יש עונג מורגש ואין העונג בא במורגש שהוא מתיקות השכל רק כשמשיגים בכי טוב דוקא שאו יתפעל בעונג נפלא וכשאינו משיגו בטוב אינו מתפעל בעונג כלל, וא"כ מתחלק העונג האלקי לבחי' ריבוי המדריגות שבכל השגה והשגה שאין לעונג זה ערך כלל וכלל לגבי בחי' עצמיות העונג העליון שהוא בבחי' ההעלם במקור הכללי כמו שהוא טרם שיבא לידי בחי' עונג בהשגה ותפיסא כו' שהוא בחי' יש ודבר מה כו', וגם בהשג' הנשמות בעוה"ז או ימות המשיח שאמר להנחיל אוהבי יש כו' יש מיש ממש אעפ"י שנמשך מעונג הנעלם הפשוט שנק' יש האמיתי כו' הרי באמת בחי' גילוי העונג העליון הזה שיורד כ"כ להיות

והי' מדי חודש: ישע"י טו, כג.

להנחיל אוהבי יש: משלי ח, כא. ראה מאמרי אדה"א בראשית ע' נה. ושי"ג לעיל ע' כנג.

כי עמך מקור חיים: ראה לעיל פסקא ונמצא' ושי"ג.

שורה התפשטות — כמו . . . מדריגתו דוקא: א' ליתא. וכנראה נשמט מפני חיובת הדומות: דוקא . . .

דוקא.

ואין א' נכוה מחופתו של חבירו: ראה גם מאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע' שכו. כמדבר ח"ג ע' איעז (וראה

גם שם חיד' ע' איתקעט). אמנם ככת"י ג' : כ"א נכוה — ראה ב"ב בתרא ע"ה, א.

שורה יש — בעוה"ז: א' בגיע בעוה"ב. ג' בעוה"ב.

בבחי' יש ודבר מה בנשמות כו' א"א להיות כ"א ע"י צמצום והעלם אור העצמות דוקא, וכמ"ש כי עמך כו' שאין ערוך כלל לגילוי עונג הנשמות לגבי עצמות עונג העליון הפשוט שנק' מקור כל התענוגים (כמו בחי' רעדכ"ר שמאיר במצחא דע"י כו'). וז"ש שביו"ד דוקא נברא העוה"ב, שגם גילוי עונג העליון לנשמות בעוה"ב נק' בשם בריאה מאין ליש (כמו געה"ע נק' בריאה מחודש מאין כו'), דהיינו שבחי' גילוי העלם דנקודה דיו"ד הוא שבא להיות מקור להשג' הנשמות בעונג האלקי שיוכלו להיות נהנין כו', שהוא ע"י צמצום גדול דאות היו"ד שראשו תג העולה למעלה שנסתלק כל בחי' עצמות העונג ומאיר מן בחי' העלם לגילוי בנקודה דיו"ד שמתחלק אח"כ לכמה ריבוי מדריגו' כהשג' הנשמות בפרטות, שנמצא שהי' כלול בעצמו כל פרטי המדריגות שמתענג' הנשמות בגי'ע ועוה"ב (ולא שבא בדרך הסתר וצמצום לגמרי דא"כ למה נק' עוה"ב שבא העונג דעצמו דוקא לגילוי במורגש כנ"ל אלא שיוצא ונפתח בחי' העלם לגילוי דרך יו"ד זה, והוא שנק' עדאח"כ עכשיו שהכל בהעלם גם בחכ' דאצ"י כנ"ל, ובעוה"ב יתגלה מן ההעלם הזה עצמו דוקא וכמ"ש ולא יכנף עוד כו' כמו הנה אלקינו ז"ה לנוכח דוקא כמו זה אלי כו' כידוע וד"ל.

וז"הו ביה הוי' צור עולמים כיו"ד נברא העוה"ב ובה' נברא העוה"ז שהוא שנק' עדאח"כ בכלל כנ"ל. דהנה כמו שביו"ד נברא העוה"ב היינו בבחי' הפנימי דאור העונג העליון העצמי שמוסתר בחו"ב כו' שעתידי להיות בגילוי בעוה"ב, כך הוא בענין אות ההיא שנברא בו העוה"ז שנק' מאמר פתוח, דגם שנק' גילוי האור ממש שהוא כאותיות הדיבור למטה שבא בהתגלות ממש בצירופים שונים ורבים שהן היו"ד מאמרות בכללו' שהן מקוריי' לכל פרטי פרטיות כל הברואים שנבראו בגילוי גמור מאין ליש, מ"מ הרי בחי' כח האלקי עצמו מוסתר באותיות הללו בבחי' העלם ומקור כללי שכולל כל התהוות הברואים שנמשכ' מאין ליש בפרטות ככלל שכולל כל הפרטים, כמו [בחי'] מחשב' א' שצופה ומביט כו' כך גם באותיות הדיבור יש מח' א' כללי' שכוללת כל צירופי אותיות הדיבור שנק' חכמ' שבדיבור בכלל, והוא בחי' ד' רבתי דאחד שעו"א כולם בחכמ' עשית כו' כולם כאחד מבלי שימצא ראש וסוף וכמ"ש"א אל אדון על כל המעשים א"ל הוא נהירו דתכמתא כמ"ש בזוהר וכמ"ש במ"א וד"ל. ועד"ז גם עולמות עליונים שברוהניות הדיבור שהוא בחכמה שבדיבור כמו עולם הבריאה בהשגת הנשמות בגעה"ע

רעדכ"ר שמאיר במצחא דע"י: ראה זהר (אדרא זוטא) האוינו רפח, ב.
 ולא יכנף . . . הנה אלקינו דיה . . . זה אלי ישע"י ל, כ. שם כה, ט. בשלה טו, ב.
 מחשב' א' שצופה ומביט: ראה מאמרי אדה"א כמדבר ח"א ע' קעה. ושי"ב דברים ח"ג ע' אהשצד. ושי"ג.
 ד' רבתי דאחז: ראה מאמרי אדה"א דברים ח"א ע' רפג ואילך. ושי"ג.
 כולם בחכמ' עשית . . . אל אדון: תהלים קד, כד. נוסח ברכת יוצר דשבת.
 א"ל הוא נהירו דתכמתא: ראה זהר לך צד, א. צו ל, ב. לא, א. אחרי סה, א. דרושי חנונה ח"א ע' קצ.

כו' גם הם נבראו מבחי' ההיא שנברא העוה"ז השפל במדריגו' מכולם כו', כי גם בחי' השג' שלהם הרי היא באה בבחי' גבול ותכלית מאין האלקי שהוא בבעי' דודאי אין ערוך כלל לנברא עם הבורא כידוע, וא"כ גם הם שרשן רק מבחי' אותיות הדיבור העליון דבחי' המל', רק שהוא מבחי' מחשב' וחכ' שבדיבור שנמשך מאין ליש להיות בחי' התהוות השגת הנשמות בעי' כו' ע"י בחי' צמצום גדול בבחי' הארה דהארה בלבד שזהו ע"י בחי' המסך שנק' פרגוד המפסיק בין אצי' לבריאה ואז מאיר מבחי' בינה שבמל' הארה דהארה בלבד להיות מקור להשגת הנשמות, וז"ש בזהר דאי' מקננ' בכורסיי' שהוא עולם הבריא' וד"ל.

אך אי"כ י"ל דלכא"ו לפיז אין הפרש כלל בין ענין היריד שבו נברא העוה"ב שנק' עדאת"כ להיא שנברא בו העוה"ז שנק' עדאת"ג כו' מאחר שבשניהם בא [רק] ע"י בחי' הצמצום וההעלם דוקא כנ"ל, מה גם שגם עולם הבריאה ששם געה"ע גם הוא נברא מאין ליש מבחי' היא באותיות הדיבור כנ"ל, אם כן מהו ההפרש בין מאמר סתום למאמר פתוח הנ"ל עד שזהו ביריד וזהו בהיא כו'. אמנם הענין דעיקר ההפרש הוא, שבבחי' היריד הוא צמצום דעונג הנעלם שבעצמות המאציל שזהו סתום ונעלם לגמרי ולא נגלה אפי' בבחי' אין דחכמ', ולכך ביריד דוקא נברא העוה"ב שהוא בחי' גילוי עונג העליון לנשמות בהשגה דוקא כמו בגעה"ע שנגלה אפס קצתו ונהנין מזיו השכינה כו', וזהו בחי' עדאת"כ שבא לגילוי מן ההעלם דעונג העצמי ממש כנ"ל, אבל בחי' היא שנברא בו העוה"ז זהו גילוי אותיות הדיבור מצד עצמן שהן בבחי' גילוי ממש ובמדה וגבול, ולכך הו' שורש ומקור לגוף התהוות העולמות והברואים מאין ליש ודבר נפרד בעי' ותכלית כו', שא"א שיתווו מבחי' היריד שבחכמה ומחשב' שהוא בבחי' ההעלם וסתומות לגמרי כנ"ל שנק' מאמר סתום רק יבא בגילוי לפרקים כמו בעוה"ב וגעה"ע רק מדי חדש [ושבת], וגם זה יתבטלו ממציותם כי לא יוכלו לקבל אור הנעלה הזה שהוא גבוה ונעלה משרשם בהיא כו', וע"כ [א'] יבא כ"ב להשתחוות לפני ה' בביטול המציאות לגמרי, וכענין הושיט אצבעו קטנה כו' שהוא יורד ביתר מכפי מדת הצמצום ושרפן שנתבטלו ממציותן לגמרי, משא"כ לעיל יראו עין בעין בבחי' ראי' המהות בראי' חושי' ולא יתבטלו כלל ממציותם כמו שהי' בקיים דתתי' זה אלי כו' בבחי' ז"ה לנוכח כך יאמרו הנה אלקינו זה שכל א' מראה באצבעו לנוכח כו', כי שרשם מיריד שבו נברא העוה"ב שהוא

המסך שנק' פרגוד: ראה גם לעיל ע' קסד. ושי"נ.

דאי' מקננ' בכורסיי': תקוני זתר ת"ז (נג, א). ראה מאמרי אדה"א דברים ח"א ע' רסב. ושי"נ. ח"ג ע' תתקכ.

יבא כ"ב להשתחוות: ישעי' סו, כג.

הושיט אצבעו קטנה: ושרפן: סנהדרין לה, ב. ראה מאמרי אדה"א וקרא ח"א ע' קסא. ושי"נ. דברים ח"ד ע' אישטו. ושי"נ.

שכל א' מראה באצבעו: ראה גם לעיל ע' קכא. ושי"נ.

בחי' גילוי אור התענוג הפשוט הנעלם שיבא כמורגש בהשגת הנשמות ולא יתבטלו ממציאותם כלל כמ"ש להנחיל אוהבי יש ממש כנ"ל וד"ל (ומה שהעוה"ב הוא לסוף אלף הו' אעפ"י ששרשו ביו"ד שלפני ההיא כמ"ש כי ב"ה כו' כנ"ל, הענין הוא דעוה"ב הזה כבר נברא ביו"ד דחכמה קודם שנברא העוה"ז בה"א ביו"ד מאמרות, רק שזהו בחי' עונג הנעלם בעצמות המאציל שגנוז ביו"ד שצמצם אורו (כמ"ש שגנוז לצדיקים לע"ל) כדי שיהי' שכר המצות לע"ל ע"י הבירורי' דוא"ש שהן כמו וי"ו ימים דחול שהן הכנה לשבת (וכמו שמבואר למעלה דבחי' העלאה דעונג שבוימה"ח בבחי' או"ח לקדמותו ממש הוא שגורם ירידת אר"י דעונג העצמות בשבת כו', כך הוא בכלל בהעלאת העונג מבירורים דוא"ש כמו כי אלף שנה כו' הוא שגורם לבחי' ירידת העונג העצמי הפשוט שהי' גנוז ביו"ד שיבא לגילוי בנשמות בעוה"ב בבחי' אר"י מלמעלמ"ט כו' וד"ל), והיינו ע"י תו"מ שעושין בכל וא"ש (כמשי"ת).

והנה בחי' גילוי המשכה זו מן בחי' ההעלם בין ביו"ד שנברא בו העוה"ב שהוא גילוי אור העונג העליון שבעצמות להיות נהנין מזיו כו' בג"ע ועוה"ב בין בגילוי אור האלקי מן בחי' ההעלם דבחי' המל' בכ"ע שהוא בה"א דשם הוי' שבה"א ברא העוה"ז כו', אעפ"י שאמר ב"ה כו', עיקר תוספו' גילוי אור דעונג העליון בג"ע ועוה"ב אינו בא רק ע"י התו"מ בעוה"ז דוקא, כידוע כמ"ש ויניחהו בג"ע לעבדה זו רמ"ח מ"ע ולשמרה שס"ה ל"ת כו', דהיינו שע"י עבודת אדה"ר בג"ע ע"י מ"ע ברוחניות [ביח"ע] שהי' עושה שם הי' ניתוסף האור בג"ע מעדן עצמו כמו ע"י השאבת המים מנהר שיוצא מעדן להשקות הגן כו', וע"י ביעור הקוצים מן הגן היינו כמו שס"ה ל"ת כו', וכך הוא עכשיו בכל דור ודור שע"י קיום הרמ"ח מ"ע בכלל ישראל הוא שניתוסף האור בגעוה"ע וגעוה"ת, וכמו"כ בעדן עצמו דעוה"ב שאינו בא רק מקיום המצו' בעוה"ז דוקא (ונמצא שמבחי' היא שבו נברא העוה"ז הוא שניתוסף האור דעונג העצמות ביו"ד דעוה"ב (והוא מצד בחי' או"ח שגורם המשכה דאר"י כנ"ל, וזהו מילוי ה' ביר'ד שע"י תשו' עילאה כו'), והטעם יובן עפ"י המבול' בשורש התומ"צ למעלה שהוא בבחי' פנימי' העונג ורצה"ע שבתו"מ שלמע' ממש כמ"ש ואהי' אצלו אמון ואהי' שעשועים יום יום בבחי'

שגנוז לצדיקים לע"ל: חגיגה יב, א.

דוא"ש: דר' אלפי שנין.

כי אלף שנה: תהלים צ, ד [ושם: שנים — ראה מאמרי אדה"א בראשית ע' נג. דברים ח"ג ע' תתנ].
ויניחהו בג"ע: בראשית ב, טו. ראה זחר בראשית כו, א. תרומה קסו, ב. ונתמנן במאמרי אדה"א בראשית

ע' עג.

שע"י עבודת אדה"ר בכ"ע: ראה מאמרי אדה"ז פרשיות התורה ח"א ע' ג ואילך. מאמרי אדה"א בראשית

שם ע' סט וע' עב ואילך.

ואהי' אצלו אמון: משלי ה, ל.

שעשועים העצמיים ממש שנק' שעשועי המלך בעצמו ממש הוא שנמשך להשתעשע בחכמה שבתורה שהוא מבחי' מקור כל התענוגים העליונים כנ"ל כמ"ש כי עמך מקור חיים כו', וא"כ כדי שיתגלה מבחי' עונג ושעשועי' הללו בנשמות בנ"ע או בעוה"ב הרי בהכרח לומר שאין גילוי זה מן ההעלם דעצמות העונג בא כ"א ע"י התומיצ שלמעלה כמ"ש ושעשועי את בני אדם שהן הנשמות, והוא בעסק התורה שלמטה שמעורר אתדל"ע בתושימ' להיות אצלו שעשועי' כו' בבחי' שעשועים עצמיים כנ"ל, כידוע שכל הקורא בתורה קורא בשמותיו של הקב"ה העצמיים כמ"ש ואשים דברי בפיך דברי ממש כמאמר כל היושב ושונה הקב"ה יושב ושונה כנגדו כו', וא"כ הרי נמשך משעשועי' עליונים שבתומיצ בגילוי למטה לנשמה שעוסק בתורה שלמטה בלי חילוק ופירוד כלל. וז"ש [דוד] אני תורתך שעשעתי פועל יוצא שנמשך משעשועי' העליונים להיות בגילוי בתור' שלמטה, וכן במעהמ"צ שלמטה נמשך בעונג ורצה"ע העצמי ופשוט שבמצות עליונים שאמר רחבה מצותך מאד למטה בגילוי באמרו אשר קדשנו במצותיו [ממש] כשאומר' הברכו' של המצו' בכוונה ורעיד' כו', לפי שהברכו' הן בבחי' מקיפים דעצמות המאציל שלמעלה מאור"פ בכלים מוגבלים ע"כ בכוונה שבכרכ' המצו' ממשך מן ההעלם לגילוי כל בחי' פנימי' העונג שבפנימי' רצה"ע שלמעלה במצות שלמטה, וזהו אשר קדשנו במצותיו ממש, וכן במצות ת"ת באמרו אשר קדשנו כו' וצונו לעסוק ב[דברי] תורה והערב נא כו' עד ברוך אתה ה' נתון התורה שניתנה התושימ' במתנה למטה בגילוי בתור' הנגלית כמו למעלה ממש וד"ל. וזהו עיקר הבקשה בברכת התורה והערב נא כו' ונהי' כולנו יודעי שמך ועוסקי' בתור' לשמה דוקא, כידוע שפי' לשמה היינו לשם התורה עצמה והוא כדי להמשיך [תוס'] אור גדול מבחי' עונג ושעשועים העצמי' הנ"ל בתושמ"ע ותושמ"ט והוא שמתגלה מבחי' ההעלם בכל דבר הלכה שא' בדבור בפה שע"ז ה' יושב ושונה כנגדו ומשתעשע בדבר הלכה זו עצמה [וכמ"ש בספר הבהיר דוד המלך ה' מחבר תושימ' בהקב"ה כו', והוא מטעם

ש"ה בנשמות — ההעלם: תוקן ע"פ אג. ובכתי' זה: העונג.

ושעשועי את בני אדם: משלי ט, לא.

שכל הקורא בתורה קורא בשמותיו: ראה תחיית הרמב"ן עה"ז. הנסמן במאמרי אדה"א בראשית ע' כו.

ואשים דברי בפיך: ישעי' נא, טז.

כל היושב ושונה: נסמן לעיל ע' סב.

ש"ה משעשועי' עליונים — שבתומיצ: אג: (ש)בתורה שלמעלה.

אני תורתך שעשעתי: תהלים קט, ע.

ש"ה נמשך — העצמי ופשוט [אג: העצמי ופנימי]... רחבה מצותך מאד: תהלים קט, צו.

במצות חית באמרו: בברכות השחר (נוסח אשכנז).

לשמה... לשם התורה עצמה: נסמן לעיל ע' א.

בספר הבהיר דוד המלך ה' מחבר: ראה ספר הבהיר (פניח) סקצ"ו. הנסמן במאמרי אדה"א דברים ח"ד

ע' אירכא.

הניל ודיל). וזהו כ"א בתורת ה' חפצו לחבר ולקשר אותה בעצמות א"ס ב"ה וע"כ נק' אח"כ תורתו ממש כו' ודיל).

וזה בתורה דרכי דרכי נועם וכל נתיבותי שלום. דהנה מכו' למעלה בענין ושמרו דרך הוי' שהדרך הוא שבו הולכים ממקום למקום כו' ויש בזה ב' מיני הילוך מלמעלה למטה ומלמטה למעלה כו', וכך הוא בדרכי התורה שנק' דרכי נועם הענין הוא, שבחי' נועם ה' העליון שהוא בחי' העונג ושעשועי המלך עצמו שנק' נועם ה' ממש כמ"ש ויהי נועם ה' עלינו כו' וכן לחזות בנועם ה' כו' וכה"ג שבבחי' חכמ' דתורה הוא שנמשך ומתגלה נועם ה' העליון מלמעלה למטה שהוא עונג העצמי ממש המתלבש בח"ע דתו' העצמי, כמשל מלך שאומר דבר חכמ' ושכל עמוק שמששתעשע בזה מאד [ו]תאיר עי"ז פניו כרוב עונג ושמחה כמו במ"ת שבאור פניך כו', ע"כ נק' דרכי נועם שהן דרכים ונתיבות שהולך ונמשך בהם מבחי' נועם ה' העליון הנעלם בעצמותו ממש שבא לידי גילוי בכל דבר ה' זו הלכה שנק' הילוך כנ"ל כמ"ש הליכות עולם לו כו', וכך כל נתיבות הקטנים שלה שלום שה"ע התחברות המשפיע במקבל שהוא הקב"ה בכנס"י ביחוד"ע, כמ"ש או יחזיק במעויו יעשה שלום לי שלום יעשה לי ב' שלומות בפמליא ש"מ ביחוד"ע דע"ס דאצ"י ובפמשמ"ט ביחוד"ת דבי"ע כו' וכמ"ש במ"א. וכן לענין חיבור אור א"ס בנאצלים ונבראים במע"ב דכתיב בתור' ה' קנני ראשית דרכו וכמ"ש בראשית בשביל התורה שנק' ראשית כו' כידוע ודיל.

והנה כמ"כ יובן גם במצו' מעשיות שנק' דרך הוי' כנ"ל וגם [נק'] ארחות הוי' וכמו כל ארחות הוי' כו', שזהו כמו האורח והשביל שהולכים ב[ה]ם מלמעלה למטה כמו מגובה ההר לעומק תחת כו', כך המצו' שהן נק' רצה"ע ממש שהוא ורצונו אחד הרי המצוה נעשה בחי' אורח ושביל להמשכת שם הוי' שילך ויאיר כד' אותיות דשם הוי' צמצום והתפשטות מלמעלה למטה בבחי' אורי, והוא שנק' דרך הישר בכלל שמורה על בחי' היושר שהולך ביושר בלי נטי' ימין ושמאל כמ"ש כי ישרים דרכי הוי' כו'

כ"א בתורת ה' חפצו: תהלים א, ב.

דרכי דרכי נועם: משלי ג, י.

ויהי נועם ה' עלינו: לחזות בנועם ה': תהלים צ, יז [ושם: אדני אליקינו] שם כו, ד.

שבאור פניך: תפלת העמידה (ברכת שים שלום).

הליכות עולם לו: תבטוק ג, ו.

או יחזיק במעויו: ישעי' כו, ה. ראה סנהדרין צט, ב. ראה גם תורה אור יתרו קט, כ. מאמרי אדה"א דברים

חיד ע' ארפור ואילך. וש"נ.

ה' קנני: בראשית בשביל התורה שנק' ראשית: משלי ת, כב. בראשית א, א וברשי"י שם. הנסמן בלקוטי

שיחות נח כרך ג ע' 755.

כל ארחות הוי': תהלים כה, י.

כי ישרים דרכי הוי': הושע יד, י.

וכן ועשית הטוב והישר בעיני ה' כי ישר הו' צורי כו' וכה"ג, וכז' הוא בחי' יריד' אור מעליון לתחתון שיבוא ויומשך מבחי' ההעלם לגילוי למטה דוקא. ו[ה]גם שעכשיו אין האור העליון שנק' נועם ה' הנעלם בעצמות בגילוי גמור במצות שאנו עושים, לעיל יתגלה, והיינו בעוה"ב שהוא שכר המצו', וכמ"ש ויהי נועם ה' עלינו להבא לפי שמעשה ידינו כוננה עלינו ומעשה ידינו כוננהו כו' שהו מעהמ"צ בעוה"ז דוקא שנק' מעשה ידינו כידוע. וזהו ושמרו דרך הו' שהו המצות שנק' דרך הו' שהולך ונמשך בהו שם הו' מלמעלה למטה, והוא שנק' מצות הו' דוקא כמ"ש מצות ה' ברה מאיר' עינים שמאיר עיני השכל והשג' הנשמות בגי'ע כמ"ש והלך לפניך צדקך שנעשה לבוש זך לנשמות בגי'ע כמ"ש במ"א וד"ל. ומ"ש ושמרו דרך הו' לעשות צדקה כו', זהו כללות המצות שנק' בשם צדקה דוקא וכמ"ש וצדקה תהי' לנו כי נשמור כו', ולפי שכללות רמ"ח מ"ע הן רמ"ח חסדי' עליונים שבהן גילוי אור המשכ' מן ההעלם דעונג ורצון העליון הפנימי כניל' ע"כ נק' צדקה וחסד ככלל, וכמו שהצדקה היא רק בחי' חסד להחיות רוח שפלים כך אמר רצה ה' לזכות את ישראל ע"כ הרבה להם תומ"צ שנאמר ה' חפץ למען צדקו כו' כניל' וד"ל.

אך אי"כ י"ל למה נק' מצות ה' בשם צדקה בה"א שזה השם אינו שייך רק לבחי' המקבל החסד שנק' צדקה וכמ"ש וצדקה תהי' לנו דוקא וכתוב לך הו' הצדקה כו', אבל בבחי' המשפיע לא שייך שם צדקה אלא שם צדיק כמ"ש צדיק חונן ונותן כו' כי צדיק ה' על כן צדקות אהב כו'. הענין הוא כמבואר למעלה שיש בדרכי הו' דתו"מ ב' מיני הילוך מלמעלמ"ט ומלמטלמ"ע, וכל ענין הנ"ל כהילוך מלמעלה למטה נק' צדיק בבחי' משפיע כמו אור זרוע לצדיק שהוא בחי' צ"ע שמשפיע תומ"צ בבחי' או"י בבחי' המשכת עונג ורצה"ע בגילוי מן ההעלם דעצמות כניל', אבל הילוך הב' מלמטלמ"ע זהו ענין תומ"צ שעושים ישראל למטה [בדבריו] גשמי' דוקא שעולה בבחי' הברורים דקי"נ מלמטה למעלה בבחי' או"ח להיות כלי לגילוי

ועשית הטוב והישר בעיני ה': ואתחנן ג, יח [ושם: הישר והטוב]. ראה יב, כח [ושם: כי תעשה].

כי ישר הו' צורי: תהלים צב, טז.

מצות ה' ברה מאיר' עינים: תהלים יט, ט.

והלך לפניך צדקך: ישעי' נח, ח. ראה מאמרי אדה"א ויקרא חיב ע' תתנב. דברים חיב ע' שצט.

כללות המצות שנק' בשם צדקה: נסמן לעיל ע' קיב.

וצדקה תהי' לנו: ואתחנן ג, כה.

להחיות רוח שפלים: ישעי' נה, טו.

רצה ה' לזכות... ה' חפץ למען צדקו: מכות כג, ב [במשנה]. ישעי' מב, כא.

לך הו' הצדקה: דניאל ט, ז [ושם: אדוני. אג': ה', אמנם כסיום מיטקא זו הוא כפנימי. — ראה זהר אמור

מט, ב. מאמרי אדה"א אהלהך לאזניא ע' ד].

צדיק חונן ונותן... כי צדיק ה'... צדקות אהב: תהלים לו, כא [ושם: וצדיק]. שם יא, ז.

אור זרוע לצדיק: תהלים צג, יא.

רצה"ע שבמצות הוי' העליון שזהו שנעשה בחי' שם הוי' מלמטה למעלה] דוקא, כמו שם הוי' ממש שנעשה במצות תפילין כד' בתים וד' פרשיות למטה שא' כי שם הוי' נק' עליך אלו תפילין שבראש (ולמעלה היינו בחי' תפילין דמארי עלמא כו' כידוע ומבואר במ"א), וכה"ג כשאר המצות שלמטה שנק' ג"כ דרכי הוי' דהיינו שהולכים בהם לשם הוי' כמו כי ישרים דרכי הוי' צדיקי' ילכו בם כו' בהילוך מלמטה למעלה באור דשם הוי' שמלושב במצות וכמ"ש לאברהם התהלך לפני כו' וכך כל הילוך במצות שלנו כמו אם בחוקותי תלכו וכה"ג. ולפי שזהו בבחי' המעשה בכלים מכלים שונים נק' בשם צדקה כה"א בחי' מקבל דהיינו שבחי' החסדים העליונים דאור הזרוע לצי"ע במצות העליונים הוא נמשך ומתקבל בכלים דמצות שלמטה וכמ"ש וצדקה תהי' לנו דוקא כי נשמור כו' וכן לעשות צדקה וכתוב לך הוי' הצדקה [לפי ששם הוי' שלמעלה באור הזרוע לצי"ע שנק' זורע צדקות דהיינו שהוא בחי' המשפיע לתו"מ בבחי' או"י מלמעלה למטה ע"כ נק' צדיק שעושה הצדקה לכך א' לך הוי' הצדקה] כו'.

ואמנם גם כנס"י נק' צדיקים בחי' משפיע[י] כמ"ש ועמך כולם צדיקים כו' בדומה ל[בחי'] צי"ע ממש אעפ"י שהו' בחי' מקבלים מגילוי אור צי"ע במצות הוי' שלמעלה שהוא גילוי פנימי' רצון ועונג העליון שבמצות למעלה כניל, הענין הוא לפי שאחר בחי' העלא' מ"ן מבירורים דרפ"ח כו' שעושי' כמעהמ"צ למטה הרי הן עצמן הוא שנעשו בחי' משפיעים להיות גילוי אור דחסדים העליונים בגילוי רצה"ע למטה מטעם הנ"ל דבחי' או"ח דמעהמ"צ כגשמיות למטה הוא שנק' סוף מעשה שעלה כבר במח' תחלה דהיינו תחלה וקודם לרצה"ע שבמצות ה' העליון כמו שעבמ"ח סוף מעשה הבנין וכמו וירא אלקים את כל אשר עשה כו' כניל באריכות. ולפי"ז בחי' גילוי רצה"ע שבמצו' העליונים למעלה הוא שנעשה מסיבת העלאה דסוף מעשה אשר עלה תחלה, ולזאת גם אחר שנמשך גילוי רצה"ע למטה [במצות שלמטה שמטעם זה א' אשר קדשנו במצותיו, באמת עיקר סיבת גילוי זה דרצה"ע למעלה הרי הוא נעשה ממצות שלמטה דוקא, ולזאת נק' ישראל בחי' צדיקים שעושים בחי' הצדקה דמצות שהם בחי' משפיעים ממש להיות שעל ידם נמשך ונגלה רצה"ע מאור הזרוע לצי"ע מלמעלה למטה מטעם הנ"ל (ולפי"ז הרי בחי'

כי שם הוי' נק' עליך . . . תפילין דמארי עלמא: תבוא כת, י. ברכות ו, א. ראה ספר המאמרים תקס"ג ח"א ע' סה, ומקבילו בתורה אורה מקץ לה, ב. אמרי בינה שער התפילין רפכ"ט. מאמרי אדה"א במדבר ח"ג ע' אירסו.

תהלה לפני . . . אם בחוקותי תלכו: לך יו, א. בחוקותי כו, ג.

זרוע צדקות: נטח ברכת יוצר.

ועמד כולם צדיקים: ישעי"ס, כא. וראה גם לעיל ע' קיז.

וירא אלקים את כל אשר עשה: בראשית א, לא. ראה לעיל פיסקא "הנהגה להבין כ"ד.

מקבל נעשה בחי' משפיע, ואיך אפשר שאחר שנק' מקבל שזהו בחי' צדקה בה"א שמקבל מה' חסדים דרמ"ח מ"ע מחסדים העליונים דשם הוי' העליון כמו שאומרים אשר קדשנו כו', אח"כ יהיו בבחי' משפיעים לאור דשם הוי' מטעם דסומ"ע עלה במח' תחלה כנ"ל.

אך הענין הוא כידוע ומבואר במ"א שיש במצות ב' דברים, א' גוף המצות כמו שהו בעצם מהותו, כמו התפילין כמו שהו עשוין ע"פ דין ודת בד' בתים וד' פרשיות ואמנם עדיין לא נעשה בהן מעהמ"צ שהוא לקשור ולהניחם בזרוע ובראש, והכ' אחר שיניחם האדם ויקשרם בזרועו ובראשו שזהו שנק' קיום המצות במעשה בגופו שזהו עיקר המצוה כשיניח התפילין בראשו ובזרועו ואם לא הניחם אף שהם מונחים ויש בהם קדושה לא נק' קיום מצות ה' כלל, רק עכ"ז נק' קדושת ה' ויש בהן קדושת מצות, וכן הטלית קודם שמתעטף והשופר והסוכה והלולב וכה"ג כל המצות שיש בהם ציווי איך ומה לעשותם טרם שנתקיימו [במעשה] עדיין זהו שנק' בחי' אר"י בהילוך האור והשפע דרצה"ע מלמעלה למטה באופן כך וכך, כמלך שמגלה רצונו ודעתו שיעשו כך וכך ועדיין לא קיימו רצונו בפומ"מ כלל שעכ"ז הרי בהן כבר הן יודעין רצונו ודעתו היטיב איך לעשות שבזה יהי' לו נחת רוח כו', אבל עכ"ז העיקר הוא כשעושי' רצונו בפומ"מ דוקא שלזה הוי' עיקר גילוי רצונו שיושב הדבר בפומ"מ דוקא, כמו שצוה ה' וקשרתם לאות כו' הרי עיקר רצונו שיקשרם בפומ"מ ואעפ"י שעשה תפילין כדינם אין זה שלימות הרצה"ע רק גילה רצונו באופן עשייתם כשיניחם ויקשרם באופן שיהיו לאות ולטוטפות כו' וכך וכך דוקא, וכן במצות טלית וסוכה וכן מצו' שבת וי"ט ומצות הקרבנות העיקר הוא במעשה בפומ"מ שזהו עיקר שלימות דרצה"ע שנגלה כבר באופן המעשה איך לעשותם. וזהו [שא'] אלה המצות אשר יעשה אותם האדם וזהו העושה את המצות אעפ"י שכבר נעשו באופן שיוכל להיות בהם המשכת קדושה העליונה, כמו בד' פרשיות תפילין נמשך ח"ע בפ' קדש כו' וליב נ"ח במקיף דטלית בח' חוטי' איזו רק כאשר הניח תפילין בראש שאז נמשך מקיף דד' מוחין שבד' פרשיות כו' וכן בהתעטפו בטלית כו' ויושב בסוכה ושומר שבת מחללו כו' וכה"ג במצות צדקה וקרבנות וכה"ג, וז"ש והי' אם שמוע תשמעו כו' שישמעו לעשות וכמ"ש אם בחוקתי תלכו ומצותי תשמרו ועשייתם אותם שתהיו אתם העושים את המצות מלמטה

צדקה בה"א שמקבל מה' חסדים: ראה גם לעיל ע' קכה.

שיש במצות ב' דברים: ראה ספר המאמרים תקס"ג ותורה אור שבהערה דלעיל דיה: כי שם.

ש"ה קיום — קדושת: א"ג: מצות.

וקשרתם לאות: ואתהו ה' ת.

אלה המצות אשר יעשה אותם האדם: נסמו לעיל ע' צט.

והי' אם שמוע תשמעו: עקב יא, יג.

למעלה בקיום בפ"מ וכן למען תזכרו ועשיתם את כל מצותי כו' וכה"ג, שזהו שאמר להקים את דברי התורה הזאת להקים אותה במעשה בפ"מ שזהו שנק' הקמה שהקים לרצה"ע שכבר נמשך ונגלה מלמעלה למטה, וזהו שנק' הילוך מלמטה למעלה כמ"ש אם בחוקותי תלכו כו', והילוך זה הוא העולה בבחי' אר"ח למעלה עד שעושה שלימות האמיתי בבחי' פנימי' העונג ורצה"ע שנמשך כבר במצות הוי' שלמעלה, כנ"ל דא"ח עולה למעלה מאוי". ונמצא מובן דמצות בפ"מ בא"ח מנשאים למצות הוי' דאוי' והוא סומ"ע בפ"מ שעכמח"ת למעלה מרצה"ע דאוי', ועכ"ז או' אשר קדשנו במצותיו שהוא קדושת המצות כמו שהן למעלה ונגלה למטה טרם שעושין בפ"מ לפי שזה הכח עצמו שיוכל לעלות ולילך במעשה"צ בפ"מ להיות בהן אור העליון דשם הוי' שלמעלה ממש הוא שנמשך מלמעלה דוקא והוא שקדשנו ג"כ בקדש העליון כענין ארון נושאו נשא כנ"ל, אבל אחר שנשא לנושאו הרי היו נושאו מגביהים ומעלים אותו כמרכבה שנושא את הרוכב למעלה מיכולתו לעלות כמו כגובה ההר ולמרחוק מאד כידוע וד"ל. וזהו וצדקה תהי' לנו כו' בחי' מקבל הכח מה' חסדים דמשפיע בגילוי רצה"ע שבמצות שכבר נמשך כאשר נוכל ג"כ לבוא לקדש העליון כמו שנשא לנושאו ולכך אומרים אשר קדשנו כו', אבל אח"כ נעשה צדיק בחי' משפיע כנ"ל לפי שהן העושין את המצות שמקיימים דבר הוי' במקורו הראשון, כמו כשיניח התפילין בראש שנעשה שלימות אמיתי ברצה"ע שבמצות תפילין למעלה וכה"ג וד"ל.

והנה כזה יוכן הטעם במחלוקת שבגמ' אם מצות צריכות כוונה או שא"צ כוונה, דמ"ד [דמצות] צריכו' כוונה היינו כוונה ורעו"ד, כמו בברכת המצות שאומרי' בא"י אשר קדשנו במצותיו כו' כדי להמשיך מבחי' נועם ה' העליון שברצה"ע מלמעלה למטה מבחי' ההעלם לגילוי כנ"ל שנק' דרך הוי' באוי' שיהי' גם בכח מעשה"צ בפ"מ להתקדש בקדש העליון הזה לעלות ולילך בדרכי הוי' מלמטה [למעלה] (כענין ארון נושאו נשא כנ"ל). וכוונה זו היא כב' אופנים, א' שיכוין היטיב כסוד וטעם לרצה"ע במוחא ולבא ויחפץ לייחד יחוד במצוה זו כמו שהיא למעלה, כמו במצות הצדקה להמשיך חסד עליון כו' ובתפילין להמשיך מקיף דד' מוחין להיות לטוטפות כו' וכה"ג, וגם יחפץ בכל לבו לעשות נח"ר ליוצרו שעשה רצונו כמו במצותיו חפץ מאד אם מאהב' או מיראה, שכל זה נק' כוונה ורעו"ד (ששכרו בגעה"ע). ומ"ד

למען תזכרו . . להקים את דברי התורה הזאת: שלח טו, מ. נסמו לעיל ע' צט.

אם מצות צריכות כוונה: ראה עירובין צה, ס"ז. מאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ע' תרפ. ושי"נ. דברים ח"ב ע'

תקט. ושי"נ. ח"ד ע' אישי. ושי"נ. ספר המאמרים תקס"ה ח"ב ע' תשפה.

במצותיו חפץ מאד: תהלים קיב, א.

במצותיו . . כוונה . . (ששכרו בגעה"ע): ראה אגרת הקדש ס"ט (ק, נ). מאמרי אדה"א דברים ח"ב ע'

תקט. ושי"נ.

מצות אי"צ כוונה ורעויד כלל רק לצאת י"ח בלבד שזהו רק קבלת עומ"ש לבד לקיים הרצה"ע בפ"מ דוקא שזהו העולה בבחי' או"ח למעלה מאו"י דסוף מעשה [זהו] שעלה במח' תחלה כני"ל לפי שבמעשה זאת בפ"מ הוא שמקיים לדבר הוי' והוא שעושה בחי' שלימות לרצה"ע בפנימי' שבמצוה זו כני"ל, אי"צ המצוה בפ"מ גדולה מכח הכוונה שבה, ולכך א' דמצות אי"צ כוונה (ומה שאו' אשר קדשנו במצותיו זהו הכוונה לצאת י"ח לקיים רצון המלך לבד והוא שאומרי' אקב"ו לעשות רצונו בפ"מ דוקא כו'). וזהו ושמרו דרך הוי' ההולך מלמעלה למטה לעשות צדקה ומשפט מלמטה למעלה שזהו העיקר, וכמ"ש הוקם על עולה של תור' ומצות שעולה למעלה מטעם הכמוס לרצה"ע וגם למעלה מגופו של רצה"ע כשלא בא למעשה עדיין מטעם הנ"ל, וכן מ"ש ה' חפץ למען צדקו שזהו בחי' צ"ע שהולך ואור מלמעלה למטה יגדיל תורה ויאדיר בירידה זו למטה ברמ"ח מ"ע כו', אבל באמת פי' יגדיל תורה ויאדיר הוא ע"י מעשה התומ"צ למטה שישראל עושין ומקיימין המצות שמקיימין לדברי תורה שזהו נק' הגדלה לאין שיעור למעלה, וכמו שזורעים על מנת שיצמיח לאין שיעור כך אור הזורע לצ"ע במצות שז"ש ה' חפץ שנק' חפץ ה' למען צדקו ממש הוא שיגדיל תורה ויצמיח לאין שיעור במצות הנעשים למטה בפ"מ כזורע צדקות ומצמיח ישועות ככפלי כפליים כו'. וזהו שדרשו מסטוק זה שרצה ה' לזכות [לישראל שעל ידם יצמח פרי טוב זה מאור הזורע לצ"ע הוא שהרבי' להם תומ"צ להקים דבר הוי' שעל ידו יגדיל תורה ויאדיר כני"ל וד"ל (וזהו צדיק כתמר יפרח כו') שיהי' שלימות גידול הפירות דמצות שצומח בעץ עושה פרי (שהו נשיי שנק' צדיקים בדומה לבחי' צ"ע מטעם הנ"ל וכמ"ש כ"א בתורת ה' חפצו כו' והי' כעץ שתול כו', והן למען צדקו יגדיל כו') בימה"ש ועוה"ב שזהו כתמר יפרח לע' שנין שהן ז"מ דח"ע שישכיל עבדי ירום ונשא כו', וכארו בלבנון ישגה זהו בעוה"ב שיצמח לאין שיעור למעלה מהכל כארו בלבנון העליון והוא פנימי ועצמי' העונג שברצה"ע שיתגלה לע"ל. אך כל זה יהי' ממעה"מ"צ בעוה"ז דוקא שיצמיחו מלמטה למעלה בבחי' או"ח דסוף מעשה בפ"מ כו' מטעם הנ"ל. וזהו מכנף הארץ דוקא ומירות שמענו צבי לצ"ע שבכלל מאתים מנה כני"ל, ויש דשכר מצוה בעוה"ב היא מצוה עצמה דוקא וד"ל.

הוקם על עולה של תור' ומצות: שמואל-ב, כג, א. ראה במדבר רבא פי"ח, סו. מדרש שמואל פכ"ט. תנא דבי אליהו רבא רפ"ב. מאמרי אדה"א דברים ח"ג ס"ע תחזק ואילך. במדבר ח"ג ע' אמו. צדיק כתמר יפרח: תהלים צב, יג. כ"א בתורת ה' חפצו . . . והי' כעץ שתול: תהלים א, ג. ג. כתמר יפרח לע' שנין: ראה זהו יקרא טו, א. כד, א. מירוש המלות סקל"ג. מאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע' רמא.

שרה ז"מ דח"ע: ד' מדות דחכמה עילאה.
שישכיל עבדי: ישעי' נב, יג.
מכנף הארץ . . . ומירות שמענו: ישעי' כד, טו.
דשכר מצוה . . . מצוה: אבות פ"ד מ"ב.

(ובזה יוכן גם כן טעם מחלוקת אם מצות בטילות לע"ל או אינן בטילות, דמיד בטילות משום דהעיקר לדעתו הוא בחי' גילוי פנימי' העונג שברצה'ע שבמצות הוי' שלמעלה [ש]תגלה למטה כמו שהוא למעלה ממש כי זהו עיקר העוה"ב כנ"ל, וע"כ אמר דמצות בפו"מ כתפילין גשמיים בראש וציצית מצמר גשמי יבוטלו לע"ל, שזהו רק בחי' ההעלאה מבירורים דנוגה כו' ולע"ל יהי' למעלה מן הבירורים כו' כי יהי' אז תשלום כל הבירורים ונקי' עולם ברור כידוע וד"ל. ומיד מצות מעשיות אין בטילות לע"ל, משום דמה שסוף מעשה עלה כמה' תחלה למעלה גם מפנימי' העונג ורצה'ע שברוחניות המצו' העליונות זהו משום שנתאוה ה' להיות לו דירה למטה דוקא יותר מלמעלה שזהו עיקר העוה"ב שיהי' גילוי אור עצמות הא"ס למטה דוקא כמו למעלה, שבזה העיקר הוא בחי' הכלים בפו"מ שגדולה יותר מן הכוונה וסוד הרוחני שבה כנ"ל דשכר מצוה מצוה שלמעלה גם מבחי' רצה'ע שבה כו' (וזהו שאו' ושם נעשה לפניך כמצות רצונך כו').

והנה אחר כל הנ"ל יוכן משיא בשבת קדשנו במצותיך לשון להבא כו' (ובקידוש דליל שבת אומרים אשר קדשנו במצותיך כמו בשאר מצות, לפי שמצות שבת הוא שורש כללי לכל המצות שלכך [או] ורצה בנו ושבת קדשו באה' ורצון הנחילנו שזהו שנתן לשבת במתנה לישראל להיות זכרון למע"ב ותחלה למקראי קדש שזהו ע"י ישראל דוקא וכמ"ש ושמרו בניי את השבת כו' ברית עולם ביני ובין בניי אות היא לעולם כו' כי וי"ו ימים עשה הוי' כו', דאעפ"י שקדושת שבת כבר מקדשא וקיימא מוי"ב קודם שבאו ישראל וקדשו את השבת כמ"ש ויקדש אותי, מ"מ אמר זכור את יום השבת לקדשו כו' ונקי' אות לעולם בחיצוניות שהוא רק זכרון למע"ב מצד בחי' ברית עולם ביני ובין בניי בבחי' פנימי' ועצמי' דמנוחה לחה"ע שיהי' לעוה"ב וד"ל (כמשי"ת), ולכך או' אשר קדשנו [כבר] במצותי מפני שרצה

אם מצות בטילות לע"ל: ראה גדה טא, כ. אגרת הקדוש סכ"ו (קמה, סע"א). מאמרי אדה"ו תקס"ה ח"א ע' רנב ואילך. ע' רפה ואילך וע' רצג ואילך. ומקבילו בתורה אור משפטים עו, א. שם, סע"ג. סה"מ תקס"ה ח"ב ע' תתיא. פרשיות התורה ח"א ע' רמו. מאמרי אדה"א במדבר ח"ב ע' תשעה. דברים ח"א ע' רצו. ושי"ג. לוקטו שיותו כ' מר השון כרך טו ע' 141.

ולע"ל . . . טולס ברור: פסחים ג, א. ראה מאמרי אדה"א במדבר ח"ג ע' א"ע.

שנתאוה ה' [ליתא] להיות לו דירה למטה: ראה תניא רפלי' וכתסמו בליקוט פירושם לשם. שו"ת כו': אצ"ל: כו'.

ושם נעשה לפניך: נוסח תפלת מוסף, ראה מאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע' קיד. שם ע' תל. ושי"ג. ח"ב ר"ש ע' תרפו. ושי"ג. במדבר ח"ב שם. ח"ג ע' איכג. דברים ח"א ע' טו. ד"ה פדה בשלום, י"ט כסלו התשל"ח כסופו (סה"מ מלוקט ח"ב ע' יג). ושי"ג.

שנתן לשבת במתנה לישראל: שבת י, ב. לקמן סוף פיסקא, אבל באמת.

ושמרו בניי . . . ביני ובין בניי . . . כי [K: ליתא]: תשא לא, טו. ת.

שבת . . . מקדשא וקיימא . . . ויקדש אותי: ביצה י, א. בראשית ב, ג.

זכור את יום השבת לקדשו: יתרו כ, ת.

בנו וש"ק הנחילנו במתנה כללי' כמו שנתן לנו את התו' בכלל להיותה בחי' כללו' כל המצות שנעשו בבחי' העלא' הביורור' בחול ולכך הוא כיני כו' (כמשי"ת). דהנה מבטל בענין המצו' שנק' דרך הוי' שכולל ב' מיני הילוך מלמעלה למטה ומלמטה למעלה כו' בחי' או"י ואו"ח כניל, וכך הוא ב' מיני הילוך כאלה בב' מיני שבתות כהלכתן כניל בכל שבת דליל השבת ויום השבת כניל באריכות. וכמו"כ יובן בד"כ בהפרש שבין ימות החול ליום השבת בענין המצו' כניל, דבימות החול הוא שכל ענין מעה"צ בבחי' הילוך מלמט' למעלה דוקא בבחי' או"ח ובשבת הוא בבחי' ההילוך מלמעלה למטה בבחי' או"י כניל.

והענין הוא כידוע במ"ש וי"ו ימים תעשה מעשיך וביום הו' תשבות כו', דכמו שמדבר במעש' גשמי' במלאכה ועבודה גשמי' כמו בחרישה וזריעה כו', כך הוא מדבר בבחי' המעשה דמצות שנק' בשם מעשה ג"כ כמ"ש ושמתם ועשיתם כו'. ואמנם לפי זה לא שייך לומר בזה ו[ב]יום הו' תשבות דאיכ' אינו חייב במעשה המצות רק בימות החול וביום השבת פטור וצריך לשבות ממעשה המצות, והלא חייב בשבת בכל המצות כמו בחול ואדרבה בשבת מבקשים קדשינו במצותיך כו'. הענין הוא, דהכוונה בזה לפי שעיקר ענין המכוון מן מעשה המצות הוא ב[ו'] ימי החול בבחי' העלאה וביורור בעה"ד טו"ר שזהו כמו המלאכה בימה"ח ועבודת החול בלי"ט מלאכות כו' כמו החורש וזורע ודש וקוצר כו' ובשבת הוא למעלה מן הביורורים דחול שעל כן מצוה לשבות ממלאכה גשמי' בשבת כי בו שבת מכל מלאכתו כו', ע"כ גם בענין המצות אמר וי"ו ימים תעשה מעשיך וביום הו' כו', וביאור הדברים, הנה ידוע ומבואר למעלה מהמצות שנעש' למטה בדברים גשמיים דוקא זהו כמו שהאדם זורע בארץ שיצמיח [ב]תוספו' ברכה בכפלי כפליים כו' כמו כלום אדם זורע קב כו', וכך הוא למעלה בבחי' אור הזרוע לצ"ע כענין זורע צדקות כניל שזהו בחי' המשכה דחסדים העליונים שברמ"ח מ"ע שהוא המשכת גלוי רצה"ע הנעלם שבא למטה בבחי' עש' גשמיית כמו בצמר דציצית וקלף דתפילין וכה"ג נק' [בחי'] זריעה, כמו הזורע בארץ שיצמיח פרי תבואת תוס' ברכה כו', כמו"כ למעלה בצמיחת פרי טוב מן מעה"צ למטה בדברים גשמיים שנעשה יחוצ' וברכה וקדושה עליונה בתוס' אורות בכלים, והוא בחי' תוס' אור המשכת עונג העליון שבמצות למעלה וכמ"ש בפע"ח בעיקר ענין המצות שהוא להוסיף אורות באצי' שמבחי'

י"ו ימים תעשה מעשיך: משפטים כג, יב.

ושמתם ועשיתם: ואתחנן ד, ו, עקב ז, יב.

כי בו שבת מכל מלאכתו: בראשית ב, ג.

כלום אדם זורע קב: פסחים פו, ב.

שורה אורות — תוס' אור: חוקי ע"פ אג. ובכתי' זה: או"י.

וכמ"ש בפע"ח . . המצות . . אורות באצי': ראה לעיל ע' ס. וש"נ.

ההעלם דעונג דעצמו/ המאציל בא בגילוי באוי"כ דאצי' למעלה (וכמו משל מתן בסתר שנותן בו הצדקה רק שנסתר וטמון בכלי כך תוספו האורו' למעלה שע"י המצות גנוז וטמון הוא למעלה, ולעיל יתגלו כל היחודי' עליונים וברכות וקדושות שנעשי' מכל המצות שעשו בעוה"ז, ורק אפס קצהו מן האור הנוסף מן זריעת המצות מאיר בגי'ע דעכשו ונתרבה עי"ז כמ"ש לעבדה זו רמ"ח מ"ע כו' וכנ"ל, וגם אפס קצהו מאור זה יורד ומשתלשל למטה מטה גם בעוה"ז להמשיך ברכה בגשמי' על האדם כמ"ש את הברכה אשר תשמעון כו', וכמו שא' אלו דברים שאדם אוכל פירותיהו בעוה"ז, ואע"פ ששכר מצוה בהאי עלמא ליכא זהו בשכר דעוה"ב בעונג האלקי העליון ממש כו'). וזהו שנק' מלאכה ועבודה כמו משל המלאכה ועבודה הגשמי' שמתפשט כח השכל והמדות איך לעבוד ולעשות המלאכה שזהו איך לתקן הדבר המקולקל שיהי' ראוי לדבר מה ויוכל לעשות פרי בחרישה וכן זריעה שיתן בארץ שתתן פרי' כו', וכן עבודה הרוחני' במעשה"צ שזהו ירידת אור החכ"ע [ו]רצה"ע בדברים גשמיים דנוגה לבררם עד שיהי' בהם בחי' כלי גילוי אור רצה"ע ממש כו' שצריך בודאי לזה יגיעה בחכ' ומדות תורה איך ומה באופן שיהי' בזה בירור אמיתי מרפ"ח ניצוצות דתוהו ויעלה לה' לרצון כו', וזהו שנק' חכמה שבעשי' כמ"ש אשר ברא אלקי' לעשות לתקן כו' גילוי. והיינו ענין ל"ט מלאכות חורש וזורע כו' [בחי'] מעה"צ, וכללותם הוא שנק' עבודה ומלאכה למעלה שזהו ענין ירידת וצמצום האור דחכמה ומדות דאצי' למטה מטה בעשי' לברר בירורים דק"נ ועי"כ נקי וי"ו ימי המעשה דוקא (וכמ"ש בעי"ח בענין הו"א שיוצאים לצבא על מדיו כו' שהן בחי' וי"ו מדות דאבא שיורד למטה בני"ע לברר בירורים, וכענין הקיטע יוצא כו', והוא שם מ"ה שמתלבש בשם ב"ן לברר בירורי נוגה כו'), וכמו"כ במעשה"צ שלמטה באדם התחתון [דמה] שיורד בחו"ב ומדות אהו"ר שבנשמי' האלקית שבק"ש ותפלה להיות שייך רק לענין המעשה דמצו' לבד שזהו דו"ר תתאין באהו"ר שאינו שייך רק למעשה בלבד זהו בחי' יריד' וצמצום

משל מתן בסתר: ראה לעיל שם. ושי"ג.

לעבדה זו רמ"ח ח"ע: נסמן לעיל בסיסקא. והנה בחי' גילוי.

את הברכה אשר תשמעון: ראה יא, כו' [ושם: תשמעו] — ראה מאמרי אדה"א במדבר ח"ג ע' אע"ג. דברים ח"ג ע' תרטב. ח"ג ע' השנטן.

אלו דברים שאדם אוכל פירותיהו בעוה"ז: פאה בתחלתה.

ששכר מצוה בהאי עלמא ליכא: קדושי' לט, ב. ראה לקמן פיסקא ואמנם כל זה: מאמרי אדה"א דברים ח"ג ע' תחצט. ושי"ג.

אשר ברא אלקי' לעשות לחזק: בראשית ב, ג. ראה בראשית רבא פ"א, ו וכפרי"ש שם. הנסמן במאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ע' תתסח. דברים ח"ד ע' ארט. ספר המאמרים תרצ"ו ע' 214.

[וכמ"ש בעי"ח בענין הו"א [תי' אלפים]: ראה גם מאמרי אדה"א תקס"ד ע' כה [ושם: בלקרית], פרשיות התורה ח"ב ע' תרצב ואילך. אמרי בינה שער הקיש סג, ד. מאמרי אדה"א במדבר ח"א ע' קצו. שורה שש — וי"ו מדות: אג"י ויק' = ו' קצות.

הקיטע יוצא: שבת סו, טע"ב (במשנה). ראה מאמרי אדה"א דברים ח"ב ס"ע תרצו. ושי"ג. בראשית ע' פו.

אצלו כדי לעבוד עבודה שהיא עבודת הוי' במעהמ"צ לקיים גזירת מלך
 בקבלת עומ"ש בלבד, ונק' עובד אלקים שמתקן לשם אלקי' בבירורי' דרפ"ח
 כו', וגם נק' עובד הוי' שעושה בחי' תיקון בכלים מכלים שונים לשם הוי'
 העליון כו' בנילווי המשכת עונג ורצה"ע שלמעלה שיבא בנילווי למטה. וז"ש
 אדם לעמל יולד כו' [ל]בחי' עמל מלאכה שנק' עמל תורה שמלוּבש בשיחה
 די"מ שהוא כשבא לבחי' המעשה דוקא וד"ל (וכמו שארז"ל דכל תורה שאין
 עמה מלאכה סופה בטילה דהיינו בחי' שם מ"ה דתורה שנמשך במלאכה
 שנק' שם ב"ן שמתקן לבחי' נוגה במעהמ"צ שנק' יגיעה במלאכה דכחכמ'
 אתברירו, וכל תורה שאין עמה מלאכה במעהמ"צ כאומר אין לי אלא תורה
 בלא מעהמ"צ אפי' תורה אין לו דהיינו מה דאמר סופה בטילה שתתבטל
 לגמרי בעמל שיחה בדבי"ט שאינו עושי' פירות כלל וכלל שמתבטלים ממילא
 כו'). וכך הוא בתורה בלא די"א במו"מ שנק' מלאכה שאינו מברר בכח עצמו
 ביגיע כפיו לפרנס א"ע כמ"ש והחכמ' תחי' בעלי' דחכמה כשיש בכח חכמתו
 לפרנס א"ע כמו מי שתורתו אומנתו כו', וז"ש ואהי' אצלו אמן אומנא כו'
 כמו שבי"מ נמשך מח"ע דתורה שנק' עמל תורה שמלוּבש בעמל שיחה כו'
 כדי לתקן ולברר לרפ"ח כו' (וע"כ גם למטה שכל ת"ח שאינו עוסק רק
 בתורה ולא בדי"א במו"מ סופה בטילה שאין ברכה נמשך בתור[תן] כלל כמו
 שאין נותנין לאדם פרנסה אלא בשביל אשתו שהוא בחי' מקבל לפי שביחוד
 זוי"נ שנק' אדם הוא שנמשך הברכה כך תורה שהוא שם מ"ה דדכורא בלא
 מלאכה שהוא שם ב"ן סופה בטילה כו' (וז"הו כמו ענין ששת ימים דחול
 בל"ט מלאכות).

וז"הו ששת ימים תעשה מלאכתך וביום הו' תשבות כו', פי' בששת ימי החול
 הוא זמן המלאכה ועבודה במעהמ"צ כמה שיגיע בחכמה ומדות באוי"ר
 אלקיים שהוא רק לקיים גזירת מלך במו"מ, אעפ"י שנק' יגיעה ועבודת
 מלאכה שירד מכח העצמי בדבר שחוץ ממנו בפועל המלאכה במעשה ידיו
 ממש, מי"מ יכוין במלאכה זו תקו[ה] ותועלת גדול, והוא מה שע"י המצוה
 [בעשותה למטה] בכוונה ורעותא דלבא, כמו בכרכת המצות בא' בא"י כו'
 אק"ב כו' שהי' עי"ז בחי' תוספו' ברכה העליונה למעלה בע"ס דאצי' באו"כ

אדם לעמל יולד: אי"ב ה. ז. ראה סנהדרין צט, כ. מאמרי אדה"א בראשית ע' קלח. ושי"נ.
 דכל תורה שאין עמה מלאכה: אבות פי"ב מ"ב. ראה מאמרי אדה"א דברים ח"ד ע' ארכה. ושי"נ.
 דבכחמ' אתברירו: באגרת הקדוש טכ"ח: בזה"ק — ראה ז"ה (היכלות) פקודי רנ"ז, ע"ב. מאמרי אדה"א
 דברים ח"א ע' רצה. ושי"נ. בראשית ע' סב. ושי"נ.
 כאומר אין לי אלא תורה . . . אין לו: ראה יבמות טז, ב.
 בדבי"ט . . . די"א: א"ל: בדברי' בטל"י . . . ג': דרך ארץ.
 והחכמ' תחי' בעלי: נסמן לעיל ע' ע. וראה מאמרי אדה"א בראשית ע' פו וע' קמו.
 ואהי' אצלו אמן אומנא: משלי ת, ל. ראה בראשית רבא בתלמוד.
 שאין נותנין לאדם פרנסה: ראה בבא מציעא נט, א.
 שויה וז"הו — מלאכתו: ג': מעשיו. וכ"ה בריש מיטקא שלמניו.

מבחי' ההעלם דעונג העליון שבמצות למעלה, כמו שיקווה האדם במלאכתו בשדה שיצמיח פרי תבואה בכפליים כו' (זהו שאומר) ברוך אתה הוי' שנמשך תוספות ברכה בשם הוי' העליון ע"י שקדשנו במצותיו כו', והטעם שאומרים עובר לעשייתן דוקא היינו לעורר בחי' המשכת העונג העליון למעלה בברכה זו כניל, וזהו למ"ד מצות צריכר' כוונה ורעותא דלבא, ולמ"ד מצות א"צ כוונה היינו כוונה לצאת י"ח עכ"פ שזהו קעמ"ש באו"ר ששייך למעשה עכ"פ כו' הרי בזה מעורר התעוררות התעו"פ שבמצות למעלה יותר, שוהו דסוף מעשה שעבמת כניל וד"ל).

וז"ה ששת ימים תעשה מלאכה לעשו' המצוה במלאכה ועבודה שזהו כל עיקר המכוון במעשה"צ בחול רק לעורר למעלה בחי' תוספות אור העונג העליון העצמי, שזהו מה שעלה במח' תחלה כו' (אבל ביום הו' דשבת תשבות כו', הענין הוא, לפי שגם במעשה"צ בוימה"ח נתעורר למעלה מעלה בחי' המשכ' העונג העליון לבוא לידי גילוי אור כמו בג"ע וכה"ג, מ"מ עדיין לא בא ממש לגילוי גמור אף באצ"י עד יום השבת דוקא, רק שנעשה התעוררות למעלה בלבד והוא מוכן ועומד לבוא בגילוי למטה באבי"ע בגעה"ע וגעה"ת (עד נשמות בגופי' כנשמה יתירה כמ"ש וקראת לשבת עונג, כמו בסעודה דשבת וגם בליל שבת כמ"ש אז תתענג על הוי' כו' כניל), אבל עדיין הוא בחחי' ההעלם למעלה בבחי' סדכ"ס כו', אבל בשבת הוא שבא בחי' פנימי' העונג העליון הנ"ל בגילוי מעט באצ"י וגם מאצ"י לבי"ע כמ"ש וקראת לשבת עונג שבא עונג העליון הזה לבחי' גילוי כמו לנשמות בגעה"ע וגם בגעה"ת שאמר והי' מדי חודש ושבת דוקא יבא כל בשר להשתחוות לפני הוי' ממש, וכמ"ש בספר הבהיר שיש עמוד א' בג"ע שבו עולין הנשמות בכל שבת מגעה"ת לגעה"ע ומגעה"ע למעלה יותר לאשתאבא בגופ' דמלכא, והיינו לפי שבשבת דוקא נמשך ובא בחי' העונג העליון לגילוי ממש (וגם לנשמות בגופים מתגלה [כמו] שיר א"ל בתפלת השבת שהוא להתענג על הוי' בעונג עצמי ופשוט שלמעלה מאה"ר בתפלת החול שבא בשביל בירור הגוף דשעת צלותא שעת קרבא כו', ונק' אה"ר בתענוגים, ואמנם הנה אין כל חדש כלל בבחי' גילוי העונג העליון הזה בשבת שהרי כבר הוכן זה כימה"ח

ששת ימים תעשה מלאכה: ויקהל לה, ב. אמור כג, ג. א: מלאכתך. ג: מעשך. וראה הערה שלפניו.
 כנשמה יתירה: ביצה טז, א. ראה תורה אור ויקהל פז, ד. לקוטי שיחת חשא תשמ"ו.
 וקראת לשבת עונג . . . אז תתענג על הוי' ישעי' נח, יג, יד.
 והי' מדי חודש ושבת . . . לפני הוי': נסמו לעיל ע' קי.
 בספר הבהיר שיש עמוד: נסמו לעיל ע' קפד.
 לאשתאבא בגופ' דמלכא: זהו ויתו ר"ו, ב. ראה מאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע' מה, ושי"ן.
 שיר א"ל בתפלת השבת: ראה לעיל פ"סקא, תמצא מובן' ובהערה ד"ה: או.
 דשעת צלותא שעת קרבא: ראה לעיל ע' פס, ושי"ן.
 שיר' הגוף — בתענוגים: אוצ"ל: בתענוגים).

והוא מה שכבר נתעורר למעלה בבחי' ההעלם דעצמו' כו' אלא שלא ירד למטה עדיין, ואדרב' כל מה שנמשך ובה בגילוי העונג העליון בשבת אינו אלא ממה שנתעורר למעלה מימהי"ח בעונג העצמי ממעהמ"צ שעשו בחול דוקא ולא יותר מזה, וכמו שא' דמי שטרח בע"ש יאכל בשבת דחול מכין לשבת ואין בשבת בירור ומלאכה כלל רק לאכול מה שכבר הוכן במלאכה בחול, כך אין למעלה בחי' בירור ותיקון במלאכה ועבודה לברר לרפ"ח כו' כי בו שבת מכל מלאכתו כו' כי רק מאשר כבר הוכן ונברר בחול למעלה שזהו בחי' התעוררות העונג העליון שעלה למעלה ממעשה מלאכת המצות הוא שנמשך בגילוי העונג בשבת וד"ל. וזהו וביום הו' תשבות שא"צ עבודה ומלאכה כענין בירורי' לתקן דבר מה כי כל מה שטרחו ועשו במצות הוא שבא לגילוי בשבת ואח"כ א"צ לעבודה כלל בשבת, כי עיקר העבודה הוא לעורר למעלה בחי' ההעלם שבעונג העליון ובשבת כבר יש למעלה בחי' התעוררות העונג העליון מכל המצות שנעשו בימהי"ח, וא"כ א"צ עבודה כלל בשבת רק שיבא בגילוי מן ההעלם מעצמו ומאליו, וכמ"ש וקראת לשבת עונג העליון שא"צ רק בחי' קריאה והמשכה בלבד [ב]לא מלאכה ועמל כלל (רק כמו בבחי' שיר אל דתפלת השבת וכמ"ש ולא ראה עמל בישראל כמ"ש במ"א).

והנה בכל זה יובן לכאורה מש"א בשבת קדשנו במצותיך ותן חלקינו בתורתך לשון להבא, להיות מבואר למעלה דבשבת ממשיכים מבחי' העלם העונג העליון שנתעורר למעלה ע"י המצו' שנעשה בחול שיבא לידי גילוי ע"כ או' קדשנו במצותיך ממה שכבר קדוש למעלה שהוא שכבר מוכן ועומד מימות החול וא"צ רק קריאה ובקשה שיבא לידי גילוי אלינו למטה, וזהו שאומרים בדרך בקשה לבד קדשנו במצותיך לנוכח שיבא בגילוי לנוכח כו', אבל בימהי"ח שכל ענין העבודה אינו רק לעורר למעלה בחי' עונג העליון שבהעלם עדיין כו' ע"כ אומרים אשר קדשנו לשון עבר שקדשנו למעלה בבחי' העלם דקדושת [ה]עונג העליון שלמעלה שבוה שייך ל' עבר שכבר קדשנו למעלה במצותיך לשון נסתר כמו שהוא בהעלם עדיין ולא בא לגילוי, משאיכ בשבת אומרים קדשנו במצותיך לנוכח שיבא לגילוי כנ"ל וד"ל.

אבל באמת אין כל זה מתיישב לנוכח, דלפי כל הנ"ל הרי אין לשבת קדושה ועונג מיוחד מצד עצם יום השבת כלל רק מצד ההמשכה והתעוררות [ה]עונג העליון שנעשה למעלה כוימהי"ח לבד ממעהמ"צ וכנ"ל, והרי קדושת

דמי שטרח בע"ש . . . דחול מכין לשבת: עבודה זרה ג, א. ביצה ב, ב. ראה גם לעיל ע' קצא. שו"ה ומלאכה — ועשו: בא ניתוסף: בשבת. ב כ ניתוסף: בשבת, ומעל לשורה תוקן: בע"ש. ולא ראה עמל בישראל: נסמן לעיל ע' קצב.

יום השבת הוא דוקא מצד עצם יום השבת שנעשה קדוש ומובדל מימה"ח לפי שבו שבת וינפש כמ"ש ויקדש אותו כי בו שבת כו' וזה ה' כבר בשבת בראשית ששבת ממלאכתו ולא ה' אז [ענין] מעהמ"צ ע"י ישראל כלל ועכ"ז נתקדש יום [השבת] מעצמו, ועיקר טעם קדושתו הוא מפני שבו שבת כו' שהוא למעלה הרבה מוימה"מ כמו שנה אדם ממלאכתו שחזור לעצמותו ממש, וא"כ יהי' להיפוך ממש שמבחי' עונג העליון שנעשה בימה"ח יהי' כל עיקר קדושת שבת כמ"ש וקראת לשבת עונג, דלפי הנ"ל אין עונג העליון הזה שייך לשבת רק מאשר כבר מוכן ועומד למעלה מימה"ח דוקא, ולפי"ל למה נתקדש יום השבת מימה"ח אדרבה השבת מקבל מימה"ח שאם לא התעיה"ע שבא במעשה דחול לא ה' עונג העליון בשבת כלל, והוא מפני שכל אשר עשה הוטב מאד ועלה עונג זה למעלה וממקום שעלה שם שהוא בחי' התעיה"פ כו' כנ"ל משם ירד בשבת, שזהו ב' שבתות כהלכתן כנ"ל, אי"כ אין כל חדש כלל בעונג העליון הנמשך בשבת, וזה א"א לומר כלל שזהו היפוך גמור מעיקר ענין הקדושה ועונג דשבת שבא מצד עצמו דוקא והיינו מפני ששבת בו וינפש מכל מלאכה דוקא ולא ממה שהוטב בעיניו מכל אשר עשה כו', שעונג כזה שייך לענין המלאכה דוקא שהוא מאשר עשה אף שעולה בבחי' או"ח כו' כנ"ל, אבל מה ששבת וינפש [ממש] עיקר העונג הזה הוא מחמת שנבדל והופרש גם מכל עיקר תכלית העונג שמצד המלאכה כו' וד"ל (וראי' לזה מן ההבדלה שאו' המבדיל בין קדש לחול כו' בין יום הו' ליומה"מ, ואם ה' עיקר העונג העליון הנמשך בשבת רק מאשר הוכן ועומד למעלה בחול דוקא כנ"ל אי"כ איך שייך לעשות בזה הבדלה דלפי"ל אין הבדלה כלל בין הקדש דשבת ובין החול דהיינו הך כו' (ואם לפי שבהכרח יש חיבור וקישור למלאכה דחול עם מנוחה דשבת שאם אין מלאכה ויגיעה איך שייך ענין מנוחה שאין לשון מנוחה רק בנוחו מן המלאכה, עכ"ז הרי המנוחה היפוך ענין המלאכה והיינו מה שהובדל ונעלה במדריגה משפלות הירידה דמלאכה שע"כ נתקדש בקדושה ונק' קדוש ה' ממש ואומר' המבדיל בין קדש לחול שלאחריו כו'). ומוכרח לומר מזה שגם בחי' העונג שמן המלאכה היא שפלות וירידה גדולה לגבי בחי' העונג שמן המנוחה והשכינתה מן המלאכה כמ"ש בטעם [ד] ויקדש אותו כי בו שבת כו', ואיך יתכן לומר שמה שקיבל עונג גדול מכל אשר עשה בחול שהוא טוב מאד כמו מבחי' הכיוריים דמעמה"צ שבחול שמעוררים בהעלם העונג העליון כנ"ל יהי' זה עצמו בחי' קדושת [יום] השבת בהמשכת העונג הזה מן ההעלם לגילוי בלבד כנ"ל כמ"ש וקראת לשבת עונג כו' דזהו דבר והיפוכו ממש, ומה גם דעונג מן המלאכה שעשה בכי טוב אין [לו] ערוך לעונג שמן השכינתה מן המלאכה

שבת וינפש . . . ויקדש אותו כי בו שבת: תשא לא, י. כראשית ב, ג.
 התעיה"ע . . . והוא . . . התעיה"פ: א: התענוג העליון . . . ג: ואם . . . התענוג הפשוט.
 שירה הירידה - ה': א: ליתא.

כו' (ואעפ"י שמבואר למעלה בהילוך מלמטה למעלה כמו העלאה דא"ח מכל אשר עשה כו' שעולה לקדמותו ממש, גם זה לא יגיע רק למקום שמשם ירד להתפשט מעצמו, אבל העונג שבמנוחה מן המלאכה נבדל בערך גם מזה להיותו בכח" העונג הפשוט שמצד עצמו ממש רק שיש בזה התכללות מעט מעונג המורכב שהוא העונג מן מה ששוכת מן המלאכה עכ"פ שאם לא ה' עוסק במלאכה לא ה' עונג בשביתה זו כלל כו' וד"ל). ועוד מה[ו] שאמרו ושמרו בני את השבת [לעשות את השבת] כו' ביני ובין בני ישראל כו' אחר שעיקר עונג האמיתי בא מעצם יום השבת שהוא יום מנוחה ושבייתה מה זה שישאר עושיין את השבת כו', ומ"ש בשבת דוקא קדשינו להבא מאחר שעונג השבת נבדל בערך והוא היפוך הירידה דימה"ח לברר בירורים כו' (ועוד שהרי אומרי' בקידוש דליל שבת אשר קדשנו לשעבר כניל דזהו ודאי משום שקדושת שבת מיקדש' וקיימא מוי"ו ימי בראשית כו'). ועוד דמצוה דשבת היא רק בשב ואל תעשה מלאכה דוקא שזהו עיקר מצותו ושאר המצות הן כאיני בכח" המעשה דוקא, שמוכרת מזה לומר שעונג העליון שברצה"ע דשבת הוא היפוך גמור מבח" העונג שבמצוה זולתה, וא"כ איך מבקשים קדשינו במצותיך בשאר המצות מקדושת המצו' דשבת שהיא בשב ואל תעשה כו', וע"כ אין אומרים וצונו במצות השבת כי הציווי הוא על המעשה לבד, ועוד שהשבת ניתנה במתנה כמ"ש ורצה בנו ושבת קדשו באהבה ורצון הנחילנו כו' כמ"ש ראו כי הוי' נתן לכם את השבת, ולפי"ז מוכרת לומר בהיפוך שמבחי' עונג העצמי ממש שבמצות שבת הוא שנמשך למצו' דחול היפוך הנ"ל וד"ל).

אך הנה ידוע הכלל בכ"מ שיש תחתון ועליון (או ב' הפכיים) בהכרח שימצא בח" ממוצע מן העליון לתחתון שיש בכחו לחבר התחתון בעליון ולהמשיך העליון בתחתון, כי הרי העליון נבדל בערך נעלה מאד מן התחתון ולא יוכל התחתון לעלות אליו אם לא ע"י ממוצע המחבר ומביא [ומעלה] התחתון לגבי העליון [ו]כמו"כ שיוכל העליון לירד ממקומו הנעלה לתחתון והוא ע"י בח" הממוצע הזה דוקא וד"ל (וכמשה שנק' שושבינא דמלכא העלה לכנס"י מלמטה למעלה [ו]המשיך לאור א"ס שירד על הר סיני שנמצא כלול מן המשפיע והמקבל כמ"ש אנכי עומד בין כו' וכתוב משה

ושמרו בניי... ביני ובין בני ישראל: תשא לא, טו, יז.

דמצוה דשבת... בשב ואל תעשה מלאכה: ראה רמב"ם רפ"א ורסכ"א מהלכות שבת.

דשהשבת ניתנה במתנה... ראו... את השבת: ראה לעיל פ"טקא. ואחר כל הנ"ל. נסמן בריש המאמר.

ידוע הכלל בכ"מ: ראה גם לקמן ר"ע רמא. אגרת קדש סי"ב. לקושי תורה תוריע כג, ג.

(וכמשה שנק' שושבינא דמלכא: ראה זתר [רע"א מהימנא] ויקרא כ, א. מצורע נג, ב. [רע"א מהימנא]

שופטים ע"ה, ב.

אנכי עומד בין... משה ידבר: ואתחנן ה, ה. יתרו יט, יט. ראה גם מאמרי אדה"א דברים ח"ג ע' תשפג.

בראשית ע' תח.

ידבר כו' שבהכרח שגם משה שרשו העליון למעלה מן ההשפעה הזאת), וכמבואר למעלה בענין העלאת המצות דא"ח שעולה למעלה מא"י שהוא למעלה מעונג התחלה שיש בסוף מעשה דוקא ועכ"ז גם כח זה שיוכל לעלות בא מלמעלה כענין ארון נושאו נשא כו' כנ"ל, שזהו בהכרח ע"י בחי ממוצע שיוכל לחבר התחתון בעליון שיוכל לעלות למעלה (ו)כמו"כ יש בכחו להמשיך ולחבר העליון בתחתון, שזהו ענין אשר קדשנו במצותיו, שזהו ענין הילוך הב' דא"י שהולך מלמעלה למטה דוקא שבהכרח לומר ששורש הממוצע הזה גבוה משניהם דוקא וד"ל.

וביאור הדבר, הנה לכאורה לפי כל הנ"ל ב' הענינים בענין המצות דימ"ח ובענין המלאכה דחול יש [בהם] ב' מיני הילוך, דהילוך מלמטה למעלה בא"ח עולה למעלה מא"י להיות לו עונג ורצון מחדש למע"ב כו' כמ"ש וקראת לשבת עונג בבחי' הילוך הב' דא"י שבא ממילא כנ"ל שאין זה רק גילוי מן ההעלם דעונג שנעשה למעלה כבר בחול מן המצות או מכל אשר עשה והנה טוב מאד דוקא כנ"ל. וא"כ הרי לפ"ז א"צ לבחי' ממוצע כלל לא לחבר התחתון בעליון מאחר שעונג זה שמן העלאת וביורור כמו [אחר] גמר המלאכה הוא שעולה לת[חל]ת העונג והרצון להשלים אותו בתוספו' כח ועוז הרי יש חיבור לטוף בתחלה ממילא וא"צ לממוצע להיות לו לעזר להעלותו כו', וכמו"כ גם לחבר העליון בתחתון כ"ש שא"צ לממוצע כלל כי הרי העונג העליון שעלה מסוף מעשה הוא למעלה מן העונג הנמשך ה"ז יבא ממילא ומאליו דיש בכלל מאתים מנה כו' וא"צ לצמצם [א"ע] כלל להתמשך למטה מאחר שזה העונג עצמו הוא שבא בסוף מעשה דוקא שעלה במחשב' תחלה וקודם לעונג שבתחלה כו', ולפ"ז התחתון למעלה מן העליון שהעליון מקבל מן התחתון וא"כ למה יש קדושה ביום השבת אחר שמקבל מימ"ח [דוקא כנ"ל]. אלא בהכרח צ"ל בעיקר ענין שתי שבתות כהלכתן ב' מיני הילוך בא"ח וא"י דלא כדלעיל שמן הא"ח דחול הוא שנמשך בא"י דשבת דא"כ השבת שנק' קדש מקבל מן החול, אלא אדרבה דהילוך דא"ח שזהו כח העלאת העונג מלמטה למעלה מאשר תברר במלאכת החול מקבל מבחי' עונג העצמי ממש שביום השבת שהולך בא"י מלמעלה למטה שז"ש וקראת לשבת עונג, וז"ש אשר קדשנו [במצותיו] בחול מקדושה דמצוה דשבת שעבר דוקא.

וביאור הענין, הנה ידוע ומבואר כמ"א בענין שבת תתאה ושבת עילאה ככלל, שגם בחי' העונג שעלה מסוף מעשה שנק' טוב מאד דהיינו בליל שבת נק' שבת תתאה בלבד, שזהו נק' בשם נייחא ומנוחה שהוא שבתיה

שבת תתאה ושבת עילאה: ראה וזר בהקדמה ה', ב. מאמרי אדה"א ויקרא ח"כ ע' תשכו ואילך, ומקבילו בלקוטי תורה בהר מב, ג ואילך. מג, ד ואילך.

מן המלאכה עכ"פ, שגם שהוא היפוך העונג שבירידה והתפשטות במלאכה מ"מ שייך ומורכב ומעורב עם ענין המלאכה, שהרי אותו הכח והאור והחיות האלקי שנמשך וירד ונתפשט [למטה] הוא [עצמו] שעולה למעלה בבחי' השביתה שנק' נייחא דרוחא, כאדם ששובת שחזור ההתפשטות דנפשו ורוחו אל עצמותו, איך העונג שבשביתה הרי הוא ככח זה עצמו שירד ונתפשט שנה ושובת רק שנהפך להיות בעונג מהיפוך עונג המלאכה, והוא כמו מצד היגיעה רבה שנתייע במלאכה עד שתקצר רוחו בעמלו וכשחוזר ושובת תנוח רוחו מן היגיעה [ע"כ הוא מתענג מאד כשביתה [זו לפי שכאשר יכלה עונג היורד במלאכה מצד היגיעה שנפסק כח התענוג כמו ויכולו השמים וכו'] ויכל אלקי' כו' שזהו הסיבה שהביא להיות עונג בשביתה] היפוך המלאכה, והוא שאו' אח"כ וישבות ביום כו' והיינו בגמר המלאכה דוקא שהי' קץ ושיעור בזה על כן שבת כמ"ש כי ששת ימים עשה כו', אבל [אם] לא הי' קץ ושיעור כלל בבחי' העונג שבירידה והתפשטות המלאכה עד גלוי הי' שייך בזה ענין יגיעה ושייפות כלל להפסיק העונג בזה, ואם מצד כח הפועל שלא הי' יגע במלאכתו ופעולתו כלל לפי שכחו בלתי מוגבל בגבול ומדה ושיעור כלל. ואיך הרי מובן מזה למעלה בכח האלקי עצמו שהוא בלתי מוגבל כלל כי הוא בבחי' א"ס שא"ס להתפשטות שלו למטה עד אין שיעור, וכמ"ש לא ייעף ולא ייגע כו' שאין שייך בו ענין עייפות ויגיעה ח"ו שאין ענין יגיעה ועייפות שייך רק בכח האדם שכחו מוגבל ויש לו כליון כשיעשה ביתר מכפי כחו שאו' יהי' עייף ויגע ותקצר רוחו כו' משאי"כ למעלה שאין חקר לגדולתו ומדותיו וחכמתו וגם לבחי' כח פעולתו במעשה כמו שאמרו שהי' העולם מתפשט עד בלי די ואמר לעולמו די כו', ולפי"ז מ"ש כי בו שבת וינפש וכן וישבות כו' לא מצד עייפות ביגיעת המלאכה דוימ"ב אלא מפני שנתן בעצמו ובכחו שיעור ומדה עד כאן ותו לא שזהו כח המגביל כל גבול כו' כענין שאמר לעולמו די, והוא ע"י שם אלקים המצמצם כו' כידוע (בשרשו שזהו בחי' קו המדה שמודד כל שיעור ומדה והוא עצמו אינו מן המדה כו'). ולפי"ז גם מה שנפסק העונג בגמר המלאכה דוימ"ב כמ"ש ויכל אלקים כו' עד שהוצרך לעונג מן השביתה דוקא, אינו כשביתה האדם ככחו המוגבל שכלה כחו ביגיעת המלאכה, אלא שכבר עלה ברצה"ק בעונג העצמי שהי' גבול ומדה בעונג זה שבא בירידת המלאכה בגמרה בכל יום דוקא ויתקדש מיד ליל שבת, שזהו בבחי' עונג שמן השביתה שנק' נייחא דרוחא שיע"ז נק' נייחא כאדם שנה ושובת ממש מאחר שנותן בחי' מדה וגבול באוי"כ דו' מדות דאצ"י בכי"ע עד גמר סוף מעשה בפ"מ, כמו כי הוא צוה ונבראו ביריד

לא ייעף ולא ייגע: ישעי' מ, כח.

שהי' העולם מתפשט . . לעולמו די: ראה חגיגה יב, א.

כי בו שבת וינפש: נסמן לעיל ע' קמט.

קו המדה . . אינו מן המדה: ראה אמרי בינה שעי' הק"ש מ, ב. מאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע' רסח.

כי הוא צוה ונבראו . . חק נתן ולא יעבור: תהלים קמח, ה, ו.

מאמרות ואמנם חק נתן ולא יעבור כו' כמ"ש במ"א, הרי אותו האור והחך האלקי ג"כ בבחי' אצ"י שירד למטה עד יו"ד מאמרות דעש"י כפ"מ חוזר ונח מהתפשטותו ועולה למעלה בעצמות המאציל כמ"ש וינפש ממש וד"ל.

ויבין עכ"פ שגם העונג מן השביתה מאחר שנק' ניח' דרוחא עכ"פ מורכב הוא מהיפוכו דוקא שהוא המלאכה דוקא, שהרי אם לא בחי' היגיעה מן המלאכה מצד בחי' הגבול ושיעור הניתן בזה לא הי' מצאיאת העונג הזה שבשביתה ומנוחה ולפי ערך היגיעה כך הוא ערך העונג בבחי' המנוחה (כמו שיש ערך ויחוס למנוחה מן היגיעה גשמי' בפועל כפיו. שהוא בא בתנועה והתפשטות שתנוח וחוזר שהוא בחי' השביתה ככח המניע בעצם שהוא בנפש החיונית שבוים כו' ונק' נייחא דנפשא, כך יש ערך למנוחת המדות דרוח בלב עם היגיעה שלהם בהתפשטותם ככח המעשה שנק' נייחא דרוחא וכמ"כ במנוחת השכל שבמות מירידתו בהתחכמות במעשה כו' שנק' נייחא דנשמתא כידוע, ובכלל נק' מנוחה דנר"ן מנוחה מוגבלת כפי ערך הגבול במלאכה שלהם (ולמעלה היינו מנוח' דאצ"י מבחי' ירידה והמשכה דג' קוין דאצ"י חג"ת שהן אבות וכמ"ש מנוחת אהבה ונדבה דבחי' חסד דאברהם כו' ובחי' גבור' דיצחק שנק' מנוחת אמת ומנוחה דת"ת כלול משניהם שנק' מנוחת שלום כו', אבל כל זה לא נק' מנוחה שלימה שאתה רוצה בה כו' להיותם באים בבחי' שביתה מן המלאכה שבא במדה וגבול כו' כנ"ל). ואף גם בחי' העלאה דסוף מעשה ממש כמו שראה את כל אשר עשה לאחר הגמר בכלל שהוא טוב מאד שזהו למעלה מעונג השביתה מן המלאכה כי עונג זה מתענג אחר ששבת ממלאכתו בראותו איכות שלימות המלאכה שנעשה בטוב מאד כמו האדם משתעשע בעצם נפשו בראותו תפארת מעשה הבנין בגמר מלאכתו שעולה עונג הזה בעצם העונג הפשוט כנ"ל, מ"מ הי' בא רק מן המלאכה שהוא רק התפשטות כחו בלבד, ועכ"ז הרי עולה בעצם העונג שמתענג בעצם נפשו, שמפני זה מוסיף אור גם בעונג שמן השביתה אעפ"י שעונג זה שבבחי' היסוד העונג שבמלאכה אבל מחמת זה שנשלם מלאכתו בטוב יוסיף תענוג בעצמו גם במנוח' זה להיות מזה דוקא מקור לחזור ולחדש העונג שבתחלה בחידוש אור העונג יותר משהי' בתחלה לחדש רצון ועונג במע"ב כו' מטעם דסוף מעשה עבמח"ת. אבל כל זה אינו רק בחי' שבת תחאה לבד שעולה בבחי' אר"ת מן המלאכות כימה"ח עכ"פ גם בחי' השביתה ממלאכה זו וגם מה שהוטב מאד כל אשר עשה גם שעולה בעצמות התענוג הפשוט ממש אין זה ערך כלל לגבי עצמות התענוג הפשוט שבעצמות א"ס ב"ה ממש כמו שהוא מצד עצמו ממש [שנק'] מקור כל התענוגים דאר"ת ואר"י (ונק' שעשועי המלך בעצמותו כמו שהוא קודם

וכמ"ש מנוחת אהבה ונדבה: נוסח. אתה אחד' (בתפלת העמידה למנוחת שבת). וראה ג"כ ד"ה זה מכ"כ אדה"א (קה"ת תשכ"ה).
שנשועי המלך בעצמותו: נסמן לעיל ע' נט.

ששיער בעצמו בכח מה שעתיד כו' שלא שייר בזה ענין עלי' וירידה במלאכה כלל, וכמו העוה"ב שנק' מנוחה לחי העולמים בחי' מנוחה עצמי' ממש (כמשי"ת) וד"ל.

והנה בחי' שבת עילאה הוא יום השבת שהוא לאחר שגמר מלאכתו בכלות יום היו"ו שאמר ויכולו השמים כו' והוא לאחר שעלה באו"ח בחי' התענוג העליון מכל אשר עשה שהוא טוב מאד ואחר העלאת הכח המתפשט בעולמות שנק' נייחא כו' יש עוד מדריגה הגבוה יותר בכחי' שכיתה ומנוחה כמה שמתענג מעצמו בכחי' מנוחה ושכיתה עצמית שלמעלה מן השכיתה ומנוחה מן המלאכה (דמה שמתענג בכחי' השכיתה ומנוחה מן המלאכה והו מצד הגבול ומדה שניתן בכח הירידה והתפשטות במלאכה בו"מ"ב כני"ל, דודאי גם העונג הזה בשכיתה הוא לפ"ע במדה וגבול ולפי ערך אותו האור והמדריגה שירד למטה, וגם בעלי' אינו רק למקום ומדריגה שמשם ירד ונמשך למטה לבד [כ]חזרת הכח באדם וכמים העולים למקום שירדו משם בתחלה לבד כו', והוא עד בחי' העונג שברצון הנמשך למטה בשביל מע"ב ולא למעלה מזה כלל, רק שע"י השכיתה מן ההתפשטות העונג ורצון זה עולה למעלה בעצמות בעל הרצון בבחי' העונג עצמי מאחר שנק' השכת נפש כמי' שבת וינפש ומשום דסוף מעשה עבמח"ת כני"ל. אבל כל זה אין ערוך כלל לגבי בחי' העונג העצמי שבמנוחה עצמי' ממש שלא מן המלאכה בנייעה כלל, שז"ש וישבות ביום הו' דלא קאי בשכיתה מן המלאכה כלל לבד אלא רק בשכיתה מן המלאכה ביום שבת שנק' הילוך מלמטה למעלה שחזור לקדמותו לעשות בחי' השבת נפש בתענוג עצמי הנ"ל הוא שגורם ענין התענוג הפשוט שבעצמות ממש שנק' מנוחה עצמי' שנק' יום שכולו שבת, וז"ש וישבות במנוחה עצמי' ביום השביעי מחמת השכיתה מכל מלאכתו [וע"כ] ויברך אלקים את יום הו' ויקדש אותו בכחי' קדושת העונג שבעצמות ממש כי בו שבת כו', דהא כהא תליא כי יש גם בשכיתה מן המלאכה מבחי' העונג העצמי שז"ש כי בו שבת וינפש ממש (אך באמת ענין וינפש שבא אל עצמותו כמו השבת נפשו ורוחו באדם בנוחו מן המלאכה דוקא אי"ז למעלה מצד אור העצמי דא"ס שלא ייעף ולא ייגע כו' כני"ל רק מצד כח הגבול המגביל כו' דכל יכול הוא כו', ואי"כ איך יגרום למעלה ענין התענוג הפשוט השלם בשלימות דעצמות ממש כו', [הענין הוא דאדרבה משום שזהו בחי' הגבול וצמצום הוא שעולה בכחי' או"ח לעצמות ממש שאין לו שיעור למעלה בעצמו ממש עד שגורם הירידה והמשכה דעונג הפשוט בעצמו' שזהו שנק' השבת נפש ממש, וכמו] שידוע הכלל דכל העלאה גורם המשכה

ששיער בעצמו בכח: בשער היחוד פי' בשם המק"מ [ראה מקדש מלך (ע' כא) לזהר בראשית טו, א].
במאמרי אה"א במדבר ח"ב ע' שצה בשם כתבי האר"י. שם דברים ח"ג ע' תנית בשם העית.
שז"ה בנייעה — כלל . . . ביום: א"ל: ליתא . . . בב"ל.
שידוע הכלל דכל העלאה: ראה גם לעיל ע' רי.

ממקום שעלה דוקא, וכמו שנראה בחוש באדם השוכח שהעלא' כחות שלו בעצמו ממש גורים יריד' והשבת נפשו בתענוג העצמי לפי' העלאה דוקא כידוע ודיל'.

וזהו מ"ש וקראת לשבת עונג שחזור ונמשך מעצמות התענוג הפשוט שנק' מנוחה עצמי' כו' מנוחה שלימה שאתה רוצה בה כו' (בעוה"ב שנק' חיי עולם שכולו שבת שאין ירידה אחריו עוד כו') מלמעלה למטה בבחי' או"י, והוא הילוך הב' דבחי' שבת עילאה](שנק' שבית ממש, וכך או' בקידוש ושבת קדשו כו' עולת שבית' בשבתו' בשבתו' לשון נסתר היינו שעולה השביתה מן המלאכה בעונג העצמי להיות בחי' השבית' נפש' לשבתו' [הוא בחי' התענוג שמצד עצמו ממש], וזהו מזמור שיר ליום השבת שיום ה' משבח ומזמר ועולה במנוחה העצמי', ומשם יורד ונמשך בעונג דסעודת השבת שהיא מצד עצם התענוג דבחי' יחידה דכנס"י, וע"כ אומרי' דא היא סעודתא דעי' ממש כמ"ש בוהר דקוב"ה אתענג מענוגי' דישראל בשבת כו' (כדוגמא דעונג העדן עצמו בעוה"ב, ולכן אמר פרש חגיכם ולא פרש שבתכם כו' כמ"ש במ"א). ולזה הטעם אם היו שומרים ישראל שתי שבתות כהלכתן, שזהו ענין המנוחה מן המלאכה בתכלית בעלי' דאורי' בחי' שבת תתאה הנ"ל שעולה בעצמות התענוג שנק' השבת נפש למעלה שעי' דוקא יוכל להיות המשכה מעצמות התענוג הפשוט שבעצמותו ממש שלמעלה ג"כ מעונג דשביתה שז"ש וקראת כו', ובחי' הילוך הב' דאורי' שנק' שבת עילאה, ואז מיד היו נגאלין שה[וא] גאולה שלימה דעוה"ב שנק' מנוחה שלימה שאתה רוצה בה כו' (כי מאתך דוקא מנוחה שלימה זו כמ"ש אות היא ביני וביני בני ישראל דוקא ולא הזכיר האבות כמנוחה דאהבה וחסד דאברהם ומנוחת אמת ואמונה דיצחק ומנוחת שלום כו' דיעקב, כי ג' אלה יש להם בחי' גבול דעונג העולה באורי' כנ"ל כפי ערך הירידה דג' קוין דחגית' דאצי', משאי"כ בחי' מנוחה שלימה שמצד העצמות ממש).

(והטעם שאמר ביני וביני בני ישראל דוק' אות הוא לעולם ולכך נצטוו לקדש יום השבת כמ"ש זכור כו' וכן ושמרו בני ישראל את השבת לעשות את השבת כו', אעפ"י שמצות השבת קיימו גם האבות ונמשך לישראל

וקראת לשבת עונג: ישעי' נח, יג.

עולת שבית בשבתו: מנחם כה, י.

מזמור שיר ליום השבת: תהלים צב, א.

דא היא סעודתא . . . דקוב"ה אחונג: נסמן לעיל ע' קפג.

פרש חגיכם ולא פרש שבתכם: ראה בהנסמן לעיל ע' קפג.

אות היא ביני וביני בני ישראל: תשא לא, יז (בהיט"ר הסדר — ראה מאמרי אדמו"ר דברים ח"א ע' רצ, ספ"ג).

המאמרים תקטיף ח"ב ע' תשצא].

כמ"ש זכור . . . ושמרו בני ישראל: יתרו כ, יח. תשא לא, סז.

בירושה, עכ"ז עד שנתן לישראל את השבת במתנה לא ה" ענין קדושת השבת מלמעלה כמו שהוא בבחי' המנוחה השלימה כו' כ"א ע"י ישראל דוקא ששמרו את השבת אעפ"י שמיקדשא וקיימא משי"ב כני"ל, וגם באבות אמר שיצוה לבניו ושמרו דרך הוי' כו'. הענין הוא כידוע דתנאי ה" להקב"ה בוי"ו ימי בראשית אם יקיימו ישראל את התורה מוטב ואם לאו אחזיר אתכם לתוהו כו', ואם כן לכאורה לא יובן מ"ש וירא את כל אשר עשה והנה טוב מאד איך נק' טוב מאד בלא קיום תור' ומצו' (ועוד שהרי אמר לעשו"ת לתקן שצריך תיקון ע"פ חכמ' דשם מ"ה שהיא התורה ולא נק' טוב [מאד], וגם משי"א וירא כי טוב וא' כי טוב לגנוז האורות בכלים שהוא בכלים דתומי"צ דוקא ואם לאו אינו נק' טוב כלל כו' וד"ל). אך הנה ידוע דמ"ש בראשית כשביל ישראל שנק' ראשית שתנאי זה לא ה" ספק אצלו כי הרי סוף מעשה הצדיקים בתומי"צ הוא שעלה במחשב' תחלה כמאמר במי נמלך כנשמתו של צדיקים שעתידיים לבוא בעולם ויקיימו התומי"צ בפר"מ כו', דלפי שכבר עלה במח'ת מעשה הצדיקים בתור' ומצו' שהוא שם מ"ה דתיקון לתקן ולברר רפי"ח ניצוצין דתוהו ע"כ נק' טוב מאד וזשי"א אשר ברא אלקים לעשות לתקן ע"י הצדיקים ועכ"ז מצד העלאה דסוף מעשה נק' טוב מאד, ואם לא היו ישראל מקיימין תור' ומצות ה" מחזיר וי"ו ימי בראשית דתיקון לבחי' התוהו ולא ה" אומר כי טוב, [ווי"ש כי טוב לגנוז] האור' בכלים דתומי"צ כו', שזהו שעתידי לגנוז האור במתן תורה, ולעיל בעוה"ב יבא העונג העליון הזה משלימות האמיתי דסוף מעשה המצות בעוה"ז בבירורי' דרפי"ח כו', שזהו מה שהוטב מאד כל אשר עשה בוי"ו ימי החול שנק' עבודה ומלאכה הרי מזה נתעורר שלימות התעוה"פ העצמי בתורה אור כמו שמתענג בעצמו בשלימות המלאכה בבנין כני"ל (שהוא עושה בחי' השבת נפש התענוג השלם מן השביחה היפוך המלאכה שהוא שבת תתאה ומזה נתעורר התענוג העצמי ממש שנק' מנוחה עצמי' שבת עילאה, שזהו שישראל עושים ממש ליום השבת בבחי' מנוחה עצמי' דעוה"ב כני"ל לפי שזה ה" התנאי אם יקיימו כו', וא"כ עונג העצמי בשלימות דסוף מעשה אח"כ ממנו נעשה ע"ז עונג העצמי שמצד עצמו ממש שלמעלה הרבה מעונג דבירורים דרפי"ח שבמצו' שבחול

ושמרו דרך הוי': וירא ית. יט.

דתנאי. . . אם יקיימו ישראל את התורה [א': התרימ]: נסמו לעיל ע' קע.

וירא. . . אשר עשה [א': כו']. . . טוב מאד: בראשית א, לא [ושם]: וירא אלקים — ראה לעיל ע' רט. ע'

רכב. ולקמן סי' רנד. מאמרי אדה"א בראשית ע' חט. ושי"ג.

לעשו"ת לחקן: נסמו לעיל בפיסקא. והענין הוא כידוע.

וירא כי טוב. . . לגנוז האורות בכלים [א': ליתא]: בראשית א, ד [כדילוג]. ראה מאמרי אדה"א דברים

ח"ב ע' תלה. ושי"ג שם ח"ד ע' אתעט. ושי"ג.

בראשית כשביל ישראל שנק' ראשית: בראשית א, א וברשי" שם. הנסמן בלקוטי שיחות מקץ כרך ג ע'

820.

במי נמלך בנשמתו של צדיקים: ראה בראשית רבא פ"ה, ז. רות רבא פ"ב, ג.

שריה נחשור — בחוריה: א': בחו"ס.

הנק' טוב מאד כניל ואיך יוכל להיות שיגיע ויעלה עונג התחתון שמן ברור דתוהו ע"י הצדיקים בשם מ"ה דתיקון לבחי' העונג שבעצמות ממש שלמעלה מבחי' התוהו והתיקון (דגם בחי' השבת הנפש בעונג העצמי שהוא לפי ערך ההעלאה דוקא גם זה שייך לענין המלאכה שהוא בחי' הביוריים דתוהו בל"ט מלאכות כו'), ואם מצד שחכמתו עמדה לו לתקן דבר מה שעושה שלימות החכ' ושלימות העונג גם בעצמותו, זה לא שייך רק בבחי' חכמ' ועונג המורכב בחכמ' דאדם ולא למעלה מבחי' גרין דאדם שהוא בעצמות [המאציל] ממש דלאו מכל אינון מדות כלל אפי' בהעלם כמ"ש דלמתכ"כ (כו'). וכמו"כ יפלא על ענין ירידה והילוך הב' דשבת עילאה כיום השבת מעונג העצמי ממש שנמשך למטה בבחי' אר"י מגבוה לנמוך (עד שיוכל לבוא בגי' ברוחניות ההשגה לנשמות ולמטה לנשמות בגופים בעונג העצמי בתפלת השבת ברוחניות ובסעודת השבת בגשמיות כניל שהוא והעוה"ב (ממש) מאחר שנבדל ערך העונג העצמי מכל עיקר ההעלאות והמשכות דאר"י ואר"ח דמעי"ב גם בבחי' הביוריים דרפ"ח כו' שע"י המצו' מטעם הנ"ל, איך נמשך בשבת מעונג שבעצמות ממש אחר העלאת העונג דשבייתה מן המלאכה הנ"ל ואיך אמר קדשינו במצותיך כו' להבא דוקא (וכן מ"ש בקידוש אק"ב ורצה בנו לפי שמצוה דשבת ניתנה לישראל במתנה ומיקדש וקיימא מוי"ו ימי בראשית רק שקדשו ג"כ בקדושת מצוה [זו] דשבת כמ"ש ושמרתם את השבת כי קדש היא לכם דוקא וכמ"ש ושמרו בני ישראל כו' ברית עולם ביני וביני בני ישראל אות היא כו'). ואמנם בהכרח לומר שנעשה זה ע"י בחי' ממוצע דוקא שגבוה משניהם יחד כניל, והוא מבחי' התענוג הפשוט שבעצמותו ממש שירד להיות עוזר לעונג שמן המלאכה כביוריים דרפ"ח כו' ובי"ו ימי החול שיוכל לעלות למעלה מעלה ולהתחבר; בעצמות התעו"פ, והוא מה שיקבל עונג מעונג זה שמן שלימות; המלאכה דבחי' התיקון דסוף מעשה שעבמח"ת כו' (אעפ"י שעונג זה דאר"ח נושא ומגביה לעונג זה שבתחלה ברצון מעונג דמעי"ב מטעם הנ"ל, אך זהו כמו ארון נושאו נשא וזהו בא מכה עליון משניהם דוקא וד"ל), כמ"ש במי נמלך שיהי' לו עונג בעונג ורצון זה דמעי"ב בנשמתן של צדיקים שעלה במח' ותענוג העצמי, שמה מוכרח לומר שיש כח המעלה לנשמות של צדיקים בבחי' התיקון שלהם בעצמות התענוג ממש, והוא מ"ש דנתאוה להיות לו דירה בתחתונים דוקא כו', ומזה הכח עצמו הוא מה שמתחבר עליון לתחתון שזהו ירידה והמשכה דעונג הפשוט שנק' מנוחה העצמי' בשבת עילאה הנ"ל שנמשך למטה כמ"ש וקראת לשבת עונג העצמי ממש והוא שיוירד ונמשך להתחבר למטה בעונג ורצה"ע שבמצות למטה בחול לפי שנתאוה להיות לו ממש דירה בתחתונים ע"י תומ"צ שלמטה דוקא וכמ"ש כי טוב לגנוז האורות

ושמרתם את השבת: תשא לא, יא.

דנתאוה להיות לו דירה בתחתונים: ראה תניא רפ"ז ובתוס' בליקוט פירושם לשם.

בכלים כו', שזהו הכלל בכל מקום בהיות שיש עליון ותחתון שיש ממוצע הגבוה משניהם המחבר עליון בתחתון ותחתון בעליון כו' כניל ודיל.

ובכל זה יתורץ הנ"ל במ"ש ושמרו בניי את השבת כו' שהן העושים את השבת היינו לבחי' שבת עילאה דמנוחה עצמי' הנ"ל ע"י שביתה מן המלאכה בעונג דאור חזור אל העצמי' דמלאכה עצמה זהו בחי' ירידה והמשכה דאורי' אורות בכלים דמעהמ"צ לתקן ולברר לרפ"ח כו' ע"י שם מ"ה דחכמ' דתורה בכל ימיה', והוא צמצום לעונג ורצה"ע שירוד למטה בתומ"צ שלמטה דוקא, וי"ש לעשות לתקן כניל ותנאי ה"י להקפ"ה בו"יו ימי בראשי' כניל, ואמנם ע"י"ז בשלימות הבירורים דרפ"ח בלי"ט מלאכות דחול הוא שעולה בסוף מעשה כו' בבחי' אורי' אל עצמות התענוג כו', שזהו בחי' שבת תתאה בהילוך הראשון מלמטה למעלה שזהו מצות שבת בעונג העצמי בשביתה מן המלאכה והבירור עד שנק' בחי' השבת נפש ביריד' והמשכת עונג העליון שהוא בא מצד העלאת העונג דסוף מעשה דוקא כניל. וי"ש ויקדש אותו בקדושת מנוחה העצמי' שנק' שבת עילאה דעה"ב כניל לפי שבו שבת מכל מלאכתו מו"יו ימי המעשה דוקא, וזהו אשר ברא כו' לעשות לתקן, הרי שביתה זו מן התיקון ובירור שעלה במח' תחלה הוא שגורם לעשות קדושת יום השבת מצד העצם שהיא מנוחתם העצמי' לפי שיש בחי' ממוצע שמחבר תחתון בעליון כניל בענין במי נמלך [כו'] ונתאהו כו'. ונמצא שקדושת יום השבת שנק' שבת עילאה, הנ"ל אע"פ שהוא [כא] מצד עצם היום הזה ולא מצד העלאת העונג דימיה"ח בבירורים דרפ"ח כו' שהוא למטה ממנו הרבה כניל, אך עכ"ז נתחבר תחתון בעליון להיות העלאת העונג דוימיה"ח למעלה ע"י הממוצע הנ"ל להיות ע"י הארת אור התענוג [הקשוט] העצמי דמנוחה שלימה מן העצמי' כו', דרוח אייתי רוח ואמשיך רוח ע"י בחי' ממוצע, שזהו שעי"ז חזור ונמשך מעונג השבת עילאה [למטה] לחבר העליון בתחתון שהוא בעונג ורצה"ע שבמצות שהוא כחול אחר השבת, כמו שמעונג דסוף מעשה שעולה למעלה מעונג שבתחלה לחדש האור בעונג ורצון דמע"ב בו"מיה"ח שאח"כ שזהו בחיצוניות העולמות לחדש מע"ב בכל יום שבא מבחי' העונג העליון שנמשך בשבת ע"י העלאת העונג בגמר מלאכה דחול שקדם, וכל זה בא ע"י ישראל בקיום התור' ומצו' בו"יו ימיה"ח שעולים לבחי' שבת עילאה הנ"ל ע"י הממוצע הנ"ל בפנימי' העונג העצמי ממש שנק' מנוחה לחה"ע בעצמותו ממש, שמזה נמשך באו"י בעונג ורצה"ע הפנימי שבמצות להבא כו', וכמ"ש אם לא בריתי כו' וכמו שאמר תנאי ה"י כו' ואם לאו אחזיר אתכם לתוהו כו', כי עיקר הבריאה ה"י בשביל בחי'

שזהו הכלל בכל מקום: ראה לעיל ע' רלב.
 דרוח אייתי רוח ואמשיך רוח: נסמן לעיל ע' קצח.
 אם לא בריתי: ירמ"י לג, סה.

התיקון דתומ"צ דשם מ"ה כמ"ש לא תוהו בראה לשבת יצרה כו' ואם לא [בחי'] התיקון יחזירם לבחי' התוהו כו' כמ"ש והארץ היתה תוהו כו'.

וְזָשׁ ושמרו בני ישראל כו' לעשות השבת עילאה למעלה בפנימית שזהו סוד ברית עולם שזהו לעוה"ב שנק' יום שכולו שבת כו', ביני וביני בני ישראל ביני ממש וביני בני' בקיום התומ"צ למטה, אות היא הוא שבת עילאה הנ"ל שממש נמשך הממוצע לחבר התחתון בעליון ועליון בתחתון שהוא לעלות למקבל שהן בני' בעצמות איס ב"ה ולחבר העליון בתחתון במצות שלהם כו'. ומ"ש אות היא לעולם זהו בחיצוניות העולמות לקשר ולחבר לאור איס בעונג ורצון מחדש במע"ב וכמשי"א זכרון למע"ב לבד כו'. או פ"י אות היא לעולם לעוה"ב שיתגלה האות העצמי הזה ועתה הוא בהעלם כו', והוא המתנה העצמי שנתן את השבת לישראל דוקא שנק' מנוחה שלימה שאתה רוצה בה שמאתך היא מנוחתם, וזהו ועל מנוחתם זו השלימה יקדישו את שמך שזהו קדושת שם הוי"ו שבמצות שאני רצה נא במנוחתינו מנוחה שלימה הנ"ל וקדשנו במצותך להבא לפי ש[מ]קדושת שבת עילאה במ"ש וקראת לשבת עונג הוא שנמשך קדושת המצות [ב]מלאכות ועבודת הבירורים דרפ"ח כו' לפי שנתאוה כו', והוא מ"ש בקידוש אשר קדשנו במצותי סתם לפי שעלה במח' תחלה מסוף המעשה, וע"כ רצה בנו ושבת קדשו הנחילנו במתנה להיות לזכרון למע"ב בחיצוניו' ובפנימי' זהו שאמר תחלה למקראי קדש שתלו' בישראל דוקא דקדשינהו לזמנים שהן חג"ת דאבות פסח כו'.

ובכל זה יתורץ כל הקושי דלעיל דאין השבת מקבל מן החול אלא אדרב' החול מקבל מן השבת בין בפנימי' העונג והרצון דתומ"צ וביני בחיצוניות [העונג ו]רצון דמע"ב ועכ"ז חול מכין לשבת כבירורים דסוף מעשה ע"י בחי' הממוצע דוקא שמחבר תחתון בעליון ועליון בתחתון וד"ל (ואעפ"י שמבחי' קדושת שבת עילאה הנ"ל דוקא הוא שנמשך בעונג ורצון כמצות ומע"ב בפנימי' וחיצוני' כנ"ל שזהו מצד הממוצע והמחבר עליון בתחתון כו', ואח"כ אומרי' הבדלה מיד אחר השבת להבדיל בין קדש דשבת לחול כו' כנ"ל, כי גם זה אינו בא רק דרך התלבשות בהעלם כו' לפי

לא תוהו בראה: ישעי' מה, יח [גא]: לחוה — ראה לעיל ע' קלה. ושי"ן. הנסמן במאמרי אדה"א דברים ח"ד ע' ארט. בראשית ע' רמה. וראה לעיל שם. והארץ היתה תוהו: בראשית א, ב. שריה חי"ש — שזהו סוד: א: שוי"ש. ג: שנק'. וכמשי"א [ג]: וכמו שאני' [זכרון למע"ב]: בקידוש ליל שבת. בישראל . . . דקדשינהו לזמנים: ברכות מט, א. חג"ת דאבות פסח: ראה ד"ה שופטים מכ"כ אדמו"ר מהר"ש תרל"ג (קה"ת תשס"ז) ע' 5 בשם המד"ר, ובהערת כ"כ אדמו"ר שליט"א שם. מאמרי אדה"א במדבר ח"ג ע' אק"ו. ושי"ן.

שנתאור כו' ונק' חול לגבי בחי' קדושת העצמי' ממש, כמי' קדושים תהיו כו' שהוא עיי המצות דוקא יכול כמוני כו', והיינו כמי' בזהר ישראל קדישין בתומצ' ואוריית' קדישא אבל אין קדוש כהו' כו', והוא העוה"ב שנק' קדוש הו' מכובד שלמעלה מבחי' הכירורים דמצות וכמי' מצות בטילות לעיל וכמי' חנם בלא מצות וכמו אם צדקת ברמיח' מ'ע כו', וראי' מיו"כ שהוא [מעין] עוה"ב ממש שנק' קדוש הו' כו' יש בכחו לסלוח העונות למעלה ממשפט התורה והוא בהמשכת רחיר' מרעדכ"ר שהוא בחי' שעשועים העצמיים שלמע' הרבה גם מפנימי' העונג ורצון שבתו"מ כו' (ועכ"ז הבדלה זו אינה רק בין פנימי' דתומצ' וחיצוני' שנק' חול גמור שהרי א' המבדיל בין אור לחושך בין ישראל לעמים כו', כי גם שהמצו' בבחי' הכירורים דחול נק' חולין שנעשו עטה"ק כו' וגם קדוש' השבת עילאה הנגלה להם במתנה כמי' את הוא ביני כו' שהרי גם העוה"ב אינו רק לישראל דוקא וכמי' כל ישראל יש להם חלק כו' שנאמר ועמך כולם כו' ודל'.

והנה עדיין יל' מ'ש קדשנו במצותיך [משנת] להבא דוקא כו' שלפי הנ"ל זהו בא מבחי' הממוצע שהוא קדושת השבת עילאה הנ"ל שהוא בשעשועי המלך בעצמו ממש שהוא למעלה מבחי' מעלה ומטה לגמרי ע"כ יש בכחו לחבר מעלה ומטה בבי' מיני הילוך הנ"ל בהילוך התחתון לעליון ועליון לתחתון כו', דהלא עיקר מצות השבת הוא כשב ואל תעשה בשבייתה מן המלאכה שהם הכירורים דמעהמ"צ, אי"כ זהו היפוך העונג שבכירורים ואיך יבא דבר מהיפוכו כנ"ל, ועוד באיזה אופן יוכל להיות שיחובר התחתון בעליון בבחי' הממוצע הנ"ל אחר שהוא נבדל בערך מבחי' מעלה ומטה לגמרי וגבוה ונעלה משניהם יחד כנ"ל, וידוע דכל בחי' ממוצע בהכרח שימצא בו בחי' התכללות מתחתון לעליון דוקא (ואיך אמר את הוא ביני ממש שלמעלה ממטה ובין בני ישראל בכירורים דמצות שלמטה, ומי'ש במי נמלך כו' וכן נתאור כו' זה גופא אינו מובן דאיך יעלה הסוף בתחלה בבחי' העצמיות ממש שלמעלה מבחי' תחלה וסוף עד ששיון אצלו ממש ולא שייך לומר דירה בתחתונים יותר מבעליונים כו', וכמו העוה"ב שיהי' אאי"ס למטה כמו למעלה ממש בשוה כו').

קדושים תהיו . . . יכול כמוני: קדושים יט, ב. ויקרא רבא ספ"ה, ט.
 ישראל קדישין ואוריית' קדישא . . . אין קדוש כהו': שמואל"א ב, ב. ראה זהר תרוע מד, א. מאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע' שסד. ושי"ג. במדבר ח"ג ע' ארס. דברים ח"ג ע' תתקנ. ושי"ג. שם ח"ד ע' אחית.
 וכמי' מצות בטילות לעיל: ראה לעיל פיסקא, (ובזה יובן). ושי"ג.
 חנם בלא מצות: ספרי בהעלותך יא, ה. וראה תורה אור וספר המאמרים תקס"ה שנסמך בפיסקא הנ"ל. אם צדקת: איוב לה, ז.
 מיו"כ . . . (מעין) עוה"ב: ראה סידור שער יוה"כ רמט, ד. הנסמן במאמרי אדה"א דברים ח"ד ע' אקפ. חולין שנעשו עטה"ק [על טהרת הקודש]: תגיגה יט, סע"ב. ראה סידור שער המילה קמ, א. ומקבילו בתורה אור לך יב, ב. והנחת הרי"מ בספר המאמרים תקס"ז ע' זו ואילך.
 כל ישראל . . . ועמך כולם: סנהדרין ר"פ חלק (צ, א). ישעי' ס, כא.
 שרה יש – בבי' . . . התחתון: אג"ב בבי' אט"י הנ"ל בבי' מיני הילוך מתחתון.

אך הנה מבואר למעלה דבחי' העונג שבשבייתה מן המלאכה הוא מוגבל לפי ערך היגיעה במלאכה כג' מדריגות דנר"ן וגם מקיף דחי' יחידה שהן הרצון ותענוג שבהעלם העצמות (כמו ששיער בעצמו בכח כו'), ודרך כלל בחי' השבייתה הוא בחי' אור חוזר אל העצמות היפך הירידה דאורי' דוימה"מ שבאים לפי'ע דוקא גם שהם ב' הפכים דוקא כניל, שזהו כמו העולה ויורד בסולם שבארץ וראשו מגיע השמימה שהיורד הוא העולה לעליונו של עיגול השמים שמשם ירד למטה (כמו בסולם שראה יעקב שמלאכי אלקים עולים ויורדים בו שהוא בכלל בחי' הקו"ח שיוצא מעיגול המקיף הכללי ויורד עד למטה בסוף העשי' כידוע), שבדאי בעיגול הסובב למעלה ולמטה בשוה אין חילוק [בין העולה ל]יורד שהוא בעיגולו למטה כמו למעלה בשוה להיות מקיף וסובב מעליון לתחתון ומתחתון לעליון וכמו ומתחת זרועות עולם כידוע, ועכ"ז בעיגול העומד יש בן] הילוך קוין מלמטה למעלה ומלמעלה למטה והעיגול עצמו סובלן יחד כאחד (וכמו בג' קוין דאדם סובל הכל מחה"כ שידוע ומרגיש בעצמו מתחילת הרגל עד סוף מעש' כאחד מבלי שימצא ראש וסוף כו', כך הוא למעלה בעיגול דמקיף הכללי דבחי' טה"ע שכולל כל ההשתלשלות דקו"ח עד סוף העשי' מעלה ומטה כאחד, שזהו מתחלת העלם הרצון בכח כמו ששיער בעצמו כו' שזהו מאמר גליף גליפו בטה"ע כידוע ועד סוף העשי', וזהו בשמים ממעל כו'. וא"כ כל בחי' העלאה דאורי' ואורי' הנ"ל כמו במלאכה דימה"ח והשבייתה דיום השבת ובכלל וא"ש ועוה"ב יום שכולו שבת כו' שנק' ירידה ועלי' בכלל [נ]סקר הכל כאחד במקיף הכללי דמחשב' הכללי הנ"ל, כמו עיגול הסובב לקוין שבו כניל מבלי שימצא ראש וסוף להיותו מקיף למעלה ולמטה כאחד כניל, והיינו בחי' התע"פ שבעצמותו שנבדל בערך לגמרי מן העונג שבמלאכה ועונג שבשבייתה שבאים לפי'ע כניל וסובלם יחד כמשל העיגול כניל, וע"כ יש בכחו לחבר תחתון בעליון ועליון בתחתון שזהו שנותן כח בתחתון שבכחי' תחתיתו של עיגול לעלות למעלה ולעליון לירד מלמעלמ"ט, וכמו בירידת העונג ורצון במע"ב כימה"ח וכן במעשה המצות כניל ובעלי' בשבייתה, וכמו"כ אחר העלי' דשבייתה יחזור וירד מלמעלמ"ט, והיינו לפי שכולל ב' המדריגו' דעליון ותחתון בשוה (וכמ"ש במ"א בענין שוי"א כא' נבראו שהוא בכחי' מעומ"ט תחילה וסוף כו'). וזהו ג"כ הכח דסומ"ע ענמח"ט מהביורוי'

בסולם שראה יעקב: ויצא כח, יב.

ומתחת זרועות עולם: ברכה לג, כו. ראה גם מאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ע' תתכד.

שויה למטה — שסובל . . . מחה"כ . . . הרגל: אג: שסובב . . . מח הכללי . . . ג: הרצון.

ששיער בעצמו . . . שזהו מאמר גליף גליפו: זהו בראשית טו, א. ראה מאמרי אדה"א דברים ח"א ע' כה

וע' כב. ושי"ב בראשית ע' טו. ושי"ג

בשמים ממעל: לשון הכתוב ואתנו ד, לט.

שו"א כא' נבראו: תגיגה יב, א. ראה גם תורת חיים בראשית ח, ג. עשר האמונה ט"ח (לד, ב). מאמרי

אדה"א ויקרא ח"א ע' קעד.

דמצו' דחול בפנימי' העונג דעצמות בעל הרצון דתומי' צ שזהו העולה מסוף לתחלה וכן הירידה מתחלה לסוף מה שנתאוה להיות לו דירה בתחתוני' למטה ולא למעלה לפי שכולל ב' המדרגות הללו דארי' וארי' יחד כני'ל ודיל.

ו**בזה** יובן גי' דגם שבעצמות אי' מובדל מבחי' מעלה ומטה, מ"מ מאחר שנק' טובב הכללי שמקיף למעלה ומטה יש בו בחי' התכללות ממעלה ומטה עכ"פ רק שנכללים כאחד מבלי שימצא כו', ואי' כולל כל ב' מיני הילוך הנ"ל לפי שמחבר תחתון בעליון ועליון בתחתון, וגם זה יובן מה שבעונג השכיחה דארי' בעצמותו יומשך העונג דעצמות להיות לו דירה למטה במעלה ש' הוא היפוך השכיחה דשב ואל תעשה כו', דאדרבה היא הנותנת דמשום דמצו' שבת הוא בעונג דהשבת נפש מן הבוררים דסומי' שעבמחית בשב ואל תעשה כו' שעולה מלמטה למעלה במקיף הכללי משם דוקא נמשך כח ירדת העליון בתחתון מלמטה למטה להתענג בעונג ורצון דמצות בחול שלאחריו כני'ל ודיל (וזהו שכל המצות שנק' מעשה בכלל מקבלים ממצו' דשבת שהוא בשב ואל תעשה דוקא, והוא מ"ש אק"ב בחול מחמת מצות קדושת שבת דוקא כני'ל, ולכך אומרים קדשנו במצותיך בשבת דוקא כני'ל).

אך הנה כל זה לא שייך רק בבחי' מקיף וסובב שמחבר מעומי'ט שיש בו עכ"פ מעומי'ט והוא המחברם יחד והיינו ענין עליות וירידות שבקו הנמשך בעיגול מעליון לתחתון שכוללן כא' ממש כני'ל, אבל למעלה גם [מבחי' עיגול המקיף (שהוא [כמו] הכלל אל הפרט שגי'ז הוא מוגבל כחומה המקפת לעיר כידוע) אין שם מעלה ומטה, ראש וסוף כלל שלא יתכן לומר בו אף ענין חיבור ראש וסוף כאחד (כידוע שזהו למעלה מבחי' הכלל ופרט דמחשב' הכללית הנ"ל), והוא שנק' שמי השמים דהיינו האור המקיף דעצמות אאי' שלפני הצמצום דקרי' ועיגול המקיפו כו' שנק' מקיף למקיף הכללי הנ"ל, והוא מה שאור אי' למעלה עאי'ק ולמטה עאי'ט שגם שנק' בחי' מעומי'ט אבל מעומי'ט זה אין למעלה ומטה שיעור ותכלית כלל, וזה מבלי שימצא ראש וסוף כלל מאחר שאין לתחלה שיעור למעלה ולסוף אין לו תכלית, וזהו שנק' עומק רום ועומק תחת. ואמנם גם בבחי' שמי השמים אמר [דגם] שמי השמים לא יכלכלוך להיות שעצמיות אאי'ט ממש כמו שהוא באמתת מהו'ע ית' למעלה גם מבחי' זו דעומי'ר ועומי'ט, דגם זה צמצום

שמי השמים: נסמן בסמוך.

שאור אי'ט למעלה . . ולמטה: ראה ז'ר חדש יתרו ל'ד, ג. תקוני ז'ר תיי'ט (מ, ב). סתני'ז. הנסמן בדי' באחי לגני התשכ"ט [נרסס בקונטרס יי'ד שבת תשמ"ט] סיד. מאמרי ארי'א בראשית ע' י'ד. עומק רום ועומק תחת: ספר יצירה פ"א מ"ה.
שמי השמים לא יכלכלוך [א]: יכלכלוהו; נסמן לעיל ע' קסז.

גדול הוא לגבי אור העצמי ממש. ו[מ]ש המגביהי לשבת המשפילי לראות
 זוהו עומ"ר ועומ"ת הוא שמצמצם א"ע להיות בבחי' מקיף למקיף [כי] עומק
 רום ועומ"ת שוין לפניו ממש ג"כ מבלי שימצא [בחי'] ראש וסוף גם בבלתי
 גבול כנ"ל במקיף הכללי וד"ל.

ומובן מזה שגם בחי' כח המחבר דעומ"ר ועומ"ת שבל"ג למעלה ולמטה
 גם זה בא בבחי' צמצום מן העצמות ממש להיות עכ"פ בבחי' מקיף
 למקיף לחבר עומ"ר ועומ"ת שיפול בזה ענין ירידה ועלי' כמגביהי לשבת
 כו', אבל העוה"ב שהוא למעלה מכל בחי' עלי' וירידה אף בעומ"ר ועומ"ת
 זהו מגיע באמית' אור העצמי' ממש דגם בחי' שה"ש לא יכלכלוהו כו' ועכ"ז
 ישכון למטה בנשיי' כמו שהוא באמיתת עצמותו ממש כו' וד"ל. וזהו ענין
 בחי' הממוצע הנ"ל המחבר עליון ותחתון ותחתון בעליון שיש [כו] בחי'
 הארת כח עצמו' התעה"פ שבצמצו' א"ס שלמעלה גם מבחי' עומ"ר ועומ"ת
 דשה"ש שמצמצם. א"ע לחבר עומ"ר ועומ"ת יחד, והיינו מה שיש כח להעלות
 הסוף מעש' דמצות וכל אשר עשה במע"ב למעלה במקור התחלה וממקור
 התחלה בעומ"ר להתחבר למטה מעונג הפשוט בצו' כנ"ל, וכמ"ש ביני ובין
 בניי' אות היא כמו שהוא בחי' המחבר מעומ"ט ד[או] א"ס שבל"ג שהוא
 התומצ' בפנימיו להיות לו דירה בתחתונים [דוקא] כמו שהוא למע' בעצמותו
 ממש כמו שיהי' בעוה"ב שיהי' התגלות אור העצמו' ד"ס ממש למעלה
 מבחי' מעומ"ט לגמרי שנק' מנוחה עצמי' כנ"ל וד"ל.

והנה כמו שיש [בחי'] כח המחבר מעומ"ט בעיגול דמקיף ומקיף למקיף
 הנ"ל מלמעלה שהוא בא מכה העליון שגבוה ונעלה מבחי' מעומ"ט
 כנ"ל, כך יש כח המחבר הזה דמעומ"ט גם בבחי' ה[ק]ן ההולך ביושר
 מעליונו של עיגול לתחתיתו שמחבר עליון ותחתון דעיגול המקיף יחד מאחר
 שכו' הזה נעוץ תב"ס וסוב"ת, וכמו הקורה שמחבר הגג עם הרצפה יחד כו'
 וד"ל. וכיאר הדברים הנה ז"ע התפלה שנק' סולם שמוצב ארצה וראשו
 מגיע השמימה, והוא מה שראה יעקב במקום הנורא שהוא בית אלקים וזה
 שער השמים ששם עולים כל התפלות בסולם זה והוא מ"ש ומלאכי אלקי'
 עולים ויורדי' בו. והענין הוא ע"ד הפשוט שבחי' התפלה נק' סולם כמו
 הסולם שעולי' בו בשליבות שהן המעלות ומדריגו' הרבה זו למע' מזו וצריך
 לעלות בהדרג' מתחתון לעליון עד שעולה ברום המעלות ע"י הסולם שראשו

המנביה לשבח המשפילי לראות: תהלים קיג, ה. ו. ראה מאמרי אדה"א בראשית ע' תכד. דברים ח"ב ע'
 תערה. ושי'.

תב"ס וסוב"ת: אג' תחילתו בעליון וסופו נעוץ בתחתיתו.

התפלה שנק' סולם שמוצב . . השמימה: יצא כח, יב. נסמו לעיל סוף פיסקא. אך הנה ילקו"ת.

שראה יעקב: ראה יצא שם, יב"י.

מגיע השמימה. והענין הוא שהתפלה הוא בבחי' מס'ן שנק' שפיכ' נפש מרת נפש שעולה בבחי' או"ח למעלה, כמו לפני הוי' ישפוך שיחו זו תפלה וכת' אליך הוי' נפשי אשא, כי המיצר ודוחק בקיר' הלב בצר לו שיצדק בתפלה [בלשח] כחנה שהיתה מרת נפש ותתפלל כו', וזהו כמו הסולם שמוצב ארצה בתחת' המדרג' בארץ בעומ'ת בשפלות והכנע' ומרירות עצומה, ואמנם בשפלות ומרירות זו דוקא עולה למעלה בהדרג' ממדרג' למדרג', שמפני זה נחלקה התפלה בד' מדריגות (מטה ושולחן כסא ומנורה) והתפלה דש"ע עצמה כחי' ברכות שהן כמו ד' שליבות דסולם כו', והוא לנגד ד' עולמות דאבי"ע שעולה התפלה מעשי' ליצי' ומיצי' לבריאה ומבריא' לאצי' שנק' שער השמים, שז"ש וראשו מגיע השמימה כעולה במדרג' הסולם בזה למעלה מזו כו', עד שמלאך סנדל קושר כתרים לקונו כו' מתפלות ישראל בבחי' כתר ועטרה ע"ג הראש (כמשי"ת), וכמ"ש בזהר דכל תפלה של כל איש עולה למעלה והמלאך חביק וגפיף לה ונשיק לה ומעלה אותה לעולם העליון ממנו עד שעולה באצי' ולמעלה יותר עד עצמו' אאי"ס ממש שהוא מקור כל המקיפי' דשמים ושה"ש הנ"ל, והוא שנמשך ע"י התפלה בחי' ר"ר העליונים שנק' מקיפי' העליונים שמקיף וסובב מלמעלה למטה כאחד, ואמנם ע"י בחי' ר"ר הללו נמשך המשכ' של חסד ורצון טוב למלאות הבקש' של התפלה שיורד ונשפע דרך השתל' העולמות דאבי"ע מלמעלמ"ט ג"כ ע"י המלאכים דאבי"ע שהן היו העולי' ומעלי' לתפלה כמ"ש ומלאכי אלקים עולי' ויורדי' בו כו', והן ח"י ברכות דש"ע שנמשך רפואה ופרנסה מבחי' שם הוי' דאצי' כשאומרי' ברוך אתה הוי' ומאצי' לבריאה ומבריא' ליצי' ומיצי' לעשי' ע"י המלאכים שיורדים כסולם זה דתפלה שראשו מגיע השמים וסופו מוצב ארצה, ונמצא שבאותו מדרג' ושליבות הסולם שעלו המלאכי' עם התפלה בהן עצמם הוא שיורדים ומביאי' וממשיכי' הבקשה דתפלה למטה מטה עד שנעשי' כפירום אם רפואה או פרנסה וכה"ג וד"ל. ולפי' הרי יובן ממילא מ"ש כסולם זה דתפלה שמוצב ארצה וראשו כו' שבא להורות בזה שיש כח

והתפלה . . . שנקי שפיכ' נפש: ראה ר"ש טאה פ"א מ"א ד"ה וגמילות חסדים. מאמרי אדה"א דברים ח"ב ס"ע חרסת. ושי"ן.
 מרת נפש . . . לפני הוי' ישפוך שיחו . . . אליך הוי' נפשי אשא: שמואל-א, י. תהלים כב, א [ושם: ולפני].
 שם כה, א.
 כחנה שהיתה מרת נפש ותתפלל: נסמו בהערה שלפניו.
 התפלה . . . (מטה ושולחן כסא ומנורה): ראה זהר תרומה קלג, א. מאמרי אדה"א דברים ח"ב ע' תת, ושי"ן.
 התפלה . . . די שליבות דסולם: ראה מגלה עמוקות א"פ קצו ואופן ר"ז. לקוטי תורה בשלח ב, ב.
 שמלאך סנדל קושר כתרים לקונו: ראה זהר וישלח קסז, ב. ספר המאמרים חרני' ריש ע' שלח (נדפס גם בסה"מ תרנ"ד ע' רמה). הערת כ"ק אדמו"ר שליט"א בסה"מ תשי"ח ע' 202.
 והמלאך חביק וגפיף לה [ליטא]: ונשיק לה: ראה זהר בראשית כג, ב. ויקהל רא, ב. מאמרי אדה"א ויקרא ח"א ס"ע תי ואילך. ושי"ן. במדבר ח"ב ע' תיד וע' תתמו. ד"ה היושבת בנינים תשי"ג ס"ח [סה"מ מלוקט ח"ב ע' רלה]. ושי"ן.
 שריה שיורד — המלאכים דאבי"ע: ג: המלאכים דבי"ע.

בסולם זה לחבר התחתון עם העליון והעליון עם התחתון כמו בחי' ממוצע שמחבר עליון ותחתון יחד כנ"ל, שהרי ע"י הסולם הזה יוכל התחתון לעלות למעלה מעלה עד העליון ממש כמ"ש וראשו מגיע השמימה, וכמו שעולי' בו מלמטלמ"ע כך יורדי' בו מלמעלמ"ט כמ"ש עולי' ויורדי' בו' כו', ואי"כ יכול העליון לירד אל התחתון ע"י הסולם הזה והתחתון יוכל לעלות לעליון, הרי הסולם הוא המחבר העליון עם התחתון והתחתון עם העליון, כמו בחי' ממוצע שבהכרח שיש בו שורש גבוה מעליון ותחתון כו' וד"ל, והיינו מפני שסולם זה מוצב ארצה וראשו מגיע השמימה, כמו עד"מ הקורה הנעוצה בקרקע הרצפה וראשה נעוצה בגג ותקרת הבית שעיי"ז דוקא הוא כח המחבר הגג עם הקרקע [יחד] כו', וכמו"כ בסולם זה לפי שראשו מגיע השמימה וסופו נעוץ בארץ ע"כ הוא המחבר שו"א שזוהו עו"ת בחי' מעומ"ט וכנ"ל.

והנמשל מזה יובן בענין התפלה שהוא רק בקש' רחמים בצד לו מאד כנ"ל שהוא כדוגמ' הסולם שעולי' בו עד למעלה בשמים, שז"ע העלי' והסתלקו' הנפש בעצמו' דיחידה שבה למעלה במס"נ שנק' שפיכ' נפש וכמו ואשפוך את נפשי לפני הוי' כו' ויעורר ר"ר העליוני' דמקיפם דשמים העליונים הנק' שמים ושה"ש כו', ואמנם היא הנותנת דכמו שיוכל התחתון לעלות למעלה בתפלה שנק' סולם, כך הוא הגורם ירידת אור ההמשכ' ושפע האלקית מלמעלה למטה ע"י המלאכים שעולים בסולם זה כו' כנ"ל, ואי"כ בהכרח שיש כת בתפלה כמו בחי' ממוצע שיחבר התחתון בעליון ועליון בתחתון (שאם לא הי' בתפלה רק בחי' ההעלאה מלמטה למה נמשך ע"י התפלה אור החסד מעליון לתחתון כו', וזהו לפי ששרש של התפלה הוא בבחי' ר"ר העליונים שזוהו בחי' מקיף הכללי הנ"ל דמעומ"ט שוין בו כמ"ש את מי אשכון את דכא כו', ואדרבה מצד השפלות דוקא יעורר הרח"ר למעלה שיורדי' לעומ"ת דוקא ומצד הרוממות ירחם על השפל ביותר כמ"ש במ"א, וכמ"ש כי רם ה' ושפל יראה דוקא, שנמצא שיש כאן ב' קצוות רחוקים הרוממות ביותר ושפלות ביותר שמתחברים יחד דוקא שמצד שפלות ביותר עולה למעלה ביותר ומצד הרוממות יורד למטה ביותר הרי נתחבר מעלה ומטה יחד וד"ל.

וזהו דסנדל קושר כתרים לקינו מתפלותיהן של ישראל דוקא. דהנה ידוע כמ"ש בעטרה שעטרה לו אמו ביום חתונתו שזוהו מ"ת, שעטרה זאת

שו"א וסופו — שו"א . . . עו"ת . . . וכנ"ל: שמים וארץ . . . עליון ותחתון . . . זכ"ל יחד וד"ל.
ואשפוך את נפשי: שמואל"א א, טו.

את מי אשכון את דכא: ישעי' נז, טו [ושם: אשכון ואת דכא — ראה לעיל ע' לו. ספר המאמרים תקס"ה ח"ב ע' תשיד. מאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע' ס. וש"נ. דברים ח"א ע' ר. בראשית ע' קנז].

ומצד הרוממות ירחם על השפל: ראה מאמרי אדה"א דברים ח"א ע' ש"ב ואילך.

כי רם ה' ושפל יראה: תהלים קל"ה, ו.

בעטרה . . . חתונתו שזוהו מ"ת: שד"ש ג, יא. תענית כו, ב. ראה מאמרי אדה"א דברים ח"ג ע' תחמו בהערה.
שעטרה זאת . . . התפלה: ראה ספר המאמרים תקס"ה ח"א ע' מד.

דאימא היא בחי' התפלה דוקא שזהו בחי' המקיף העליון דר"ר שנמשך מרעדכ"ר שנעשה בחי' כתר ועטרה ע"ג הראש שזהו למעלה מבחי' המוחין דחריב העליונים שבתורה כעטר' שנתנין ע"ג הראש דוק' כו' וד"ל. והעיני' ידוע שז"ע העלא' דמס"ג בעת צרה מקירת הלב בתפלה, שזהו כח הביורר דאזי"ה שעולי' מעומית לעומ"ר דוקא שהוא מה שנעשה מזה דוקא כתר ועטרה כו', כמו העטרה של המלך שנעשה מאבנים טובות כו' שמזדככים ומתנוצצים בבהירות והבהק' ביותר מצד שנבררו מן העכרורית בתכלית כו', כך הוא בחי' התשובה והתפלה מקירות הלב בבכ"י ושפלות עצומה שנזדכך נקודת הלב ועולה למעלה בעונג העליון העצמי שלמעלה מעונג שבחכ' שבראש כו', ולזה נק' בשם כתר ועטרה להיות נמשך חסד וטוב למעלה ממשפט התורה, שזהו עיקר בקש' התפלה שמעוררי' רח"ר לעשות לפנים משהי"ד תדור' כידוע. וזהו שמלאך סנדל דיצירה קושר כתרים לקונו בבחי' מקיף על גבי הראש דז"א דאצי' מתפלת ישראל דוקא שזהו שראשו מגיע השמימה כנ"ל וד"ל.

והנה' אחר שנתב' בענין התפלה שנק' סולם שמחבר עליון בתחתון כו', יובן מזה שיש כח המחבר הזה בקו הנמשך מעליונו של עיגול לתחתיתו מפני שנועץ תחלתו בעליון וספו בתחתון עי"ז מתחבר העליון בתחתון ותחתון בעליון, והוא מ"ש בס"י דנתב"ס וסוכ"ת, ומהיכן יש חיבור וקשר לתחתון בסופן וסופן בתחתון והיינו ע"י הקו הזה שעל ידו יעלה הסוף בתחלה והתחלה יורד בסוף עד אשר נעוץ התחלה בסוף והסוף נעוץ בתחלה מבלי שימצא ראש וסוף כו' (כמו האמצעי דאדם דת"י שעל ידו יש חיבור וקשר מראש לרגל ומרגל לראש מבלי שימצא רוי"ס (וכמשי"ת) שזהו בחי' יסוד צ"ע. ולפ"ז יותר ממה שיש בעיגול עצמו לחבר מעומ"ט שבו עצמו להיות מקיף וסובב למעומ"ט ממש כנ"ל יש בקו"ח המחבר ומחזק למעומ"ט יחד כקורה המחבר הגג עם הרצפה כנ"ל וד"ל. וכמו בבחי' סיום דתפלה הנ"ל שמחבר עליון בתחתון ותחתון בעליון, והן תפלות החול שקושר כתרים מהם לקונו כנ"ל שהוא כח המעלה מ"ן מכל המצות ות"ת שבכל יום, שאם לא התפלה במס"ג מקרב ולב עמוק כנ"ל שעולה למעלה כעולה בסולם א"א שיעלה למעלה כל התומ"צ וצדקה וכה"ג שעושי' בכיווי אף שנעשה באהוי"ר כו' כ"א ע"י התפלה בפנימי' הלב דוקא (כמ"ש יען ניגש העם הזה אלי כפיו ושפתיו כבדוני ולבם רחק כו' ואבדה חכמ' חכמיו כו' כמ"ש במ"א). וזהו עיקר העלא' הביוררי' ברפ"ח ניצוצין במעהמ"צ דימה"ח שעולי' בכל יום ע"י התפלות דאותו היום, כמו שמבואר למעלה שיש בתפלה כח המחבר תחתון בעליון כו' כך יש בה כח המחבר עליון בתחתון, כמו בחי' ברכות

מ"ש בס"י דנתב"ס וסוכ"ת: ראה שם פ"א מ"ו.

יען ניגש . . . ושפתיו . . . ואבדה חכמ' חכמיו: נסמן לעיל ע' נג.

בחי' ברכות . . . בחי' זוליות השדרה: ברכות כה, ב.

(שהן ח"י המשכו' בח"י חוליות השדרה כשכורע בברוך כו', וכמו ח"י חוליות באדם שמקשר ומחבר מראש לרגל כל בנין הגוף יחד, כך התפלה דרכנו מחבר לראש דחכמ' דתורה ורמ"ח אברים דרמ"ח מ"ע עד מעשה הצדקה שהיא ברגל שיש בזה ב' מיני הילוך מלמעלמ"ט ומלמטה למעלה, כמו מי יעלה בהר ה' שהוא בתפלה שנק' סולם כניל נקי כפים בסומ"ר בתפלה ובר לבב במ"ע כו' הוא ישא ברכה מאת הוי' מלמעלה למטה כו', וכמו"כ הוא בהילוך דאוי' בבחי' גילוי אור העונג דרצה"ע שבמצות שנמשך מלמעלה למטה לחבר העליון בתחתון הוא ע"י התפלה דוקא כמו שמחבר התחתון בעליון בהעמ"צ דמעהמ"צ, והכל נעשה בתפלה דחול שנק' סולם שמוצב ארצה וראשו כו' כניל וד"ל.

ובכל זה יובן ג"כ מארז"ל דאלמלא שמרו ישראל ב' שבתות כהלכתן כו' בתוס' ביאור, דלכאור' אינו מובן מה שמספק בזה באמרו אלמלא שמרו כו', דגם כפשוטו הרי ישראל שומרים שבתות הרבה בפומ"מ, וגם בהילוך באו"ח ואוי' בב' מיני שבתות דשבת תתאה ושבת עילא' הנ"ל ודאי נעשה כל זה בכל שבת ושבת ממילא ע"י ישראל ששומרים השבת מחללו במלאכה כו' ומה גם כאשר כבר ניתן להם שבת במתנה כו' וד"ל. אך הנה הענין הוא, וזהו דוקא ע"י תפלות דחול שיש בהן ב' מיני הילוך הללו דב' שבתות כהלכתן ממש, דהיינו הילוך דאו"ח מה שע"י התפלה עולה כל העלאות וביוריים דמעהמ"צ למעלה שהוא לחבר התחתון בעליון כניל, וגם הילוך הב' דאוי' להמשיך בחי' גילוי רצה"ע במצות מעשיות למטה שזהו לחבר העליון בתחתון. אי"כ מאחר שבתפלת החול יש ב' מיני הילוך הללו כהעלא' והמשכ' לחבר מעומ"ט בב' אופנים הללו או שיעלה התחתון לגבי העליון או שירד העליון לגבי התחתון ה"ז עצמו ענין ב' שבתות כהלכתן הנ"ל, דהיינו שמוה נעשה ממילא בחי' העלי' דליל השבת מכל אשר נעשה בחול בכלל שעולה למעלה ע"י ההילוך בסולם דתפלה בפרט כו', והוא לחבר התחתון בעליון להתעורר מלמעלה בחי' עונג ורצה"ע במצות שנעש' בחול ולהיות סומ"ע שעבמח"ת בבחי' עונג העצמי ממש, והילוך הב' מלמעלמ"ט להמשיך עונג העצמי להיות גילוי עונג העליון למט' כמו בג"ע בנשמות בגופי' כניל כמ"ש וקראת לשבת עונג. וזהו ושמרו בניי בחול בהילוך בסולם דתפלה שעושה בחי' חיבור מעלה ומטה בב' מיני הילוך הנ"ל לעשות את השבת ג"כ בעלי' ויריד' העונג דעצמו' שנק' ב' שבתות כהלכתן דוקא, ואם לא בחי' הסולם דתפלה בחול לא ה"י עולה התחתון לעליון ממעהמ"צ ולא ירד העליון לתחתון שממילא אין בחי' שמירת ב' שבתות כהלכתן כו' ביחוד"ע הפו"ע וד"ל.

התפלה דרבנן: ראה שולחן ערוך אדה"ז ה"ל תפלה טק"ז סי"ב. הנסמן במאמרי אדה"א בראשית ע' תקנב. מעשה הצדקה שהיא כרגל: ראה אגרת הקדש סי"ט. מאמרי אדה"א דברים ח"ד ע' אישכו. וש"י. מי יעלה בהר ה' . . . נקי כפים . . . ובר לבב . . . ישא ברכה מאת הוי': תהלים כד, ג, ד, ה.

(ונמצא) שהתפלה הוא כח המייחד יח"ע דעליון ותחתון בכללות שיעלה המקבל אל המשפיע והמשפיע ירד אל המקבל כנ"ל (וכח"י חוליות שמקשרים הראש לרגל כנ"ל, אבל מצות ק"ש הוא בגוף היח"ע הפנימי שהוא יחוד והתכללות דא"ס בעצמות המאציל במס"נ באחה"פ אליו ולא למדותיו כידוע, והב' בהמשכ' עצמו' א"ס בע"ס שו"ע ד' דאחד שתמליכהו בשו"א כו' וע"כ הק"ש שבכיו"ו הוא מעין בחי' השבת עצמו בב' מדרי' הנ"ל וד"ל), וכידוע בטה"ק שכל בחי' הממוצע [המביא ו] מחבר עליון בתחתון ותחתון לעליון נק' מייחד יחודי' עליונים דכל משפיע ומקבל בפרט ובכלל שהוא עצמו למעלה משניהם, כנ"ל בענין העיגול הסובב שנק' מקיף שמחבר מעלה ומטה שהוא למעלה משניהם (שהרי כסיבובו יתהפך מתחתון לעליון כו', וכך יש בקו"ח העובר מעליונו לתחתיתו, וכמו הסולם שמוצב בתחתיתו ועולי' בו לעליונו ממש שראשו מגיע השמימה שעל ידו נעש' התחתון עליון ממש והעליון נעשה תחתון שמוכרח מזה לומר שגבוה משניהם כו' וד"ל.

וזהו שארז"ל אלמלא שמרו בני' ב' שבתות כהלכתן דוקא ע"י העלא' והמשכ' דמצות כתפלת החול שנק' סולם כנ"ל מיד היו נגאליו, שהו ב' מיני גאולה א' גאולה דמשיח והב' גאולה שלימה דעוה"ב כידוע בפ"י מ"ש אה"י אשר אה"י כו'. וזמ"ש עד יעבור עמך [הוי"] בגאולה דמשיח וזהו בחי' העברה והילוך מלמטה למעלה דוקא בבחי' או"י דתשו' תתאה מעומק נקודת הלב כידוע שאם עושי' תשובה דוקא נגאליו, או בקצומ"ש פשוטה בביטול הרצון שנק' כתר ש"ט דמשיח כמ"ש הקים עול עולה של תו"מ כמ"ש במ"א, וע"כ יהי' בחי' עליו' העולמות בכלל ובפרט בימהמ"ש כמ"ש ישכיל עבדי ירום כו' וגבה מאד וכמ"ש צדיק כתמר כו' כארו בלבנון כו'. וזהו שיעברו ישראל בהילוך שילכו ממדרג' למדרגה ע"י מסינ' בתשו' עד למעלה משם הוי' שהוא עונג המצומצם ומוגבל לנשמות בג"ע ע"י ד' אותיות דהוי' יו"ד וה"א צמצום והתפשטות כו' ו"ה המשכה והתפשטות כי יעלו למעלה בעונג הפשוט שלמעל' מהחכ' ורצון כו' ע"י תשוב' ומע"ט שעולי' ע"י הסולם דתפלה ותשובה לעורר לבחי' מקור כל התענוגים בחי' רעדכ"ר כנ"ל.

שו"ה שהוא — דא"ס . . באחה"פ [באחדות הפשוטה]: ג: דע"ס.

אליו ולא למדותיו: ספרי תובא בפרדס שער (לב) הכוונה פ"ב. ראה הנסמן במאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע' נ. בראשית ע' תנוד.

שתמליכהו בשו"א: ראה זהר (רע"א מהימנא) פינחס רכג, סע"ב ואילך. עקב ערב, א. הנסמן במאמרי אדה"א בראשית ע' לו.

שו"ה בשו"א — שבכיו"ו . . בטה"ק: אג: שבכל יום . . בס' הקבלה.

אה"י אשר אה"י . . עד יעבור עמך (הוי"): נסמן לעיל ע' סא.

שאם עושי' תשובה נגאליו: ראה סנהדרין צו, ב.

כתר ש"ט דמשיח: ראה מאמרי אדה"א בראשית ע' לה. וש"נ.

הקים עול עולה של חו"מ: נסמן לעיל בפיסקא רהנה בזה יבנ'.

ישכיל עבדי . . צדיק כתמר . . כארו בלבנון: נסמן לעיל סם.

והעברה ה' שאמר עד יעבור עם זו קניית זהו בגאולה שלימה דעוה"ב שהוא בכח' ההילוך מלמעלה למטה דוקא כמ"ש ואמר ביום ההוא הנה אלקינו ז"ה לנוכח כו', והיינו שיעבור מלמעלה משם הוי' מהעלם עצמות העונג הפשוט לידי גילוי למטה ממש כמו שהוא למעלה שזהו ירידת העליון בתחתון, וזהו עד יעבור סתם מלמעלה למטה שלא ע"י אתעדלית כלל כי היריד' בהפוך מן בחי' העליון כו', וזהו עם זו קניית בקנין עצמי ממש וד"ל.

וז"הו ראו כי הוי' נתן לכם השבת כו'. דהנה מבויל בענין תפלת החול שהוא בחי' הממוצע כו', אמנם הנה ידוע ההפרש בין תפלת החול לשבת, שתפלה דחול הוי'ע ובחי' הברור בין טו"ר באו"י בבחי' רוי"ש כמ"ש בזוהר דשעת צלותא שעת קרבא, כמלחמה ממש שמגביר בחי' המנגד להפילו[ן] ברע כמו המ"ז בתפלה וצריך לעמוד כנגדו בהתגברות לברר הטוב מן הרע שהוא טהרת הלב וזכותו עד שנק' בר לבב שלא נשא נפשו ורצונו דהיינו לעקור כל הרצונות הזרות ולאכפיי' ולא הפכא כו' בלתי לה' לבדו, וי"ש מי יעלה בהר ה' שזהו בית אלקים דתפלה שעולה למעלה כמ"ש וזה שער השמים נקי כפים [מרע] ובר לבב כו', והוא במרירות ושפלות בשמאל דוחה וגם באהב' וחדוה כו' שעי"ז יוכל להיות כל היום סומ"ר ועש"ט במ"ע ושיעלו כל המצות למעלה לחבר התחתון בעליון כניל ע"י בחי' סולם דתפלה וכמו"כ להמשיך המשכו' בחי' ברכות באמרו בא"י כו' שנק' חיי שעה שזהו לחבר העליון בתחתון דרוח אייתי רוח כו'.

ואמנם כל זה [הוא] שנק' עמל ועבודה כיגיעת המוח והלב ובמעשה כל היום לברר בירורים דעה"ד כו' לתקן אור נשמתו להוסיף אור באצ"י, ולכך נק' סולם שנעשה למטה בארץ דוקא לעלות בו מן הארץ לרקיע וממילא יש בו הירידה [מעליון] לתחתון וכמ"ש הוא ישא ברכה מאת הוי' מלמעלמיט לפי שראש הסולם מגיע כו' (והוא מ"ש שעי" התפלה באהו"ר בעבודה כניל נבררו ועולים כל המצות שעושה כל היום כו' וגם ההמשכות שנעשה מזה בא בהתלבשות בגשמיות שנק' חיי שעה כלכד כפרנסה ורפואה וכה"ג, שאעפ"י דשכר מצוה בה"ע ליכא אוכל פירותיהן כו' למעלה מכפי המדה ומשפט דתורה שהוא מצד המקיפים דר"ר כניל). אבל ענין תפלת השבת הוא ג"כ בחי' העלאה והמשכה, אך זהו בבחי' הפנימי דאה"ר

ואמר ביום ההוא: ישעי כה. ט.

כמ"ש בזוהר דשעת צלותא: ראה לעיל ע' קט. ושי"ן.

דתפלה. . . שנק' חיי שעה: ראה שבת י. א.

הוא ישא ברכה מאת הוי': תהלים כד, ה (בהוספת תיבת "הוא" — וכ"ה גם במאמרי אה"א בראשית ע'

[רל]).

דשכר מצוה בה"ע [אג: הוא] עלמא] ליכא: ראה לעיל מיסקא. והענין הוא כידוע. ושי"ן.

בתענוגים בלא עמל ויגיע' בנמוח ובלב שלא בבחי' מלחמה כלל, וכמיש מה יפית כו' אהב' בתענוגים שכולל ב' מיני תענוג' באהיר זו, א' עונג שבא מצד כליון ותשוקה בנשמה האלקית כמו נכספה וגם כלתה כו' ליכלל ולהדבק בשכינה כניצוץ הריץ במרוצה ליכלל במקורו בשלהבת וז"ש רשפיה כו' שלהבית ייה והוא מ"ש משכני כו', וזהו תפלת ליל שבת שעלי' אמר אז התענג על הוי' כו' בבחי' העלאה בעונג דאוי"ח (כליא אויש צו גיין פון זיך כו') כעולה בסולם בעילוי אחר עילוי כעלוי' הנשמו' בגי' כו' בעומק התשוב' ועונג כרשפי אש העולה מאליו כו' ואינה באה ע"י יגיעה כמות ולב כלל כו', וכמו"כ בתפלת יום השבת הוא בבחי' עונג העצמי בנהי"א בבחי' אוי' מלמעלמ"ט שהוא בשיר וניגון פשוט ועצמי שנק' שיר איל (צו זיך) בעריבות מתיקות ידידות עוז דהיינו בחי' תענוג אלקי במקיף דאוי' כמיש וקראת לשבת עונג כו', והוא שנק' ב' שבתות כהלכתן למעלה בבחי' שבת תתאה ושבת עילאה הנ"ל וד"ל.

ואמנם גם זה נעשה בנשמות ממילא כשבת מצד העמל ויגיעה בעבודה ומעשה ביימה"ח בתפלה שבחול באהוי"ר ברו"ש במרירות וחדוה כו' לברר בירורי' דעה"ד כו' בגופו ולתקן נשמתו כניל, שלפי' הטרחה ויגיעה בחול כך לפי'ע הוכרר בחי' הפנימי' שהוא העונג העליון באהיר בתענוגים בשבת, כענין שאמר מי שטרח בע"ש דוקא יאכל בשבת כמו שחול מכין לשבת ואם לא טרח בחול בבחי' המלחמה ובירור דתפלה שנק' סולם כניל אין לו מה לאכול בשבת דהיינו שלא יוכל להתענג על הוי' באהיר בתענוגים שבא מצד עצם הנשמה (כמו העונג והטעם שבמאכל שהוא לאחר בירורו ותיקונו דוקא באפי' ובישול אחר התפלה כו', וכך בבירורי' דק"נ בנהי"ב בסומ"ר ועש"ט בתפלה ומצות בחול שנק' מאכל שנברר באפי' ובישול כמו באהוי"ר כניל ואז ראוי למאכל בתפלה בשבת, וגם כסעוד' השבת יש בהם בחי' טעם ועונג האלקי כו' כניל [וד"ל]) (וכמבואר למעלה במיש ושמרו בני ישראל כו' לעשות את השבת כו' שמעבודה דחול במצות עושין ליום השבת בבחי' ב' שבתות כהלכתן בהעלא' והמשכה דעונג העצמי כו', דלפי' א"צ לעשות שום עבודה בשבת רק להתענג מאשר כבר נברר בחול ועמל

מה יפית . . אהב' בתענוגים: שיר השירים ה, ז.

נכספה וגם כלתה: תהלים פד, ג.

רשפיה . . שלהבית ייה . . משכני: שיר השירים ח, ו. שם א, ד.

שירה בסולם — התשובה: א"ל: התשוקה.

בעריבות מתיקות ידידות עוז: הובא לקמן ע' רסב בשם אור החיים. ראה שם ר"פ אחרי דיה: איי עזיה.

מאמרי אדה"א בראשית ס"ע קע"ו. ושי"נ.

מי שטרח בע"ש: נסמן לעיל בפיסקא, וזהו ששת ימים.

שירה בירורו — התפלה: א"ל: הטהינה.

שירה א"צ — בחול ועמל: א"ל: ועולה בחול.

בסולם דתפלת החול ונעשה כתר ועטרה למעלה כניל ולפי' זה דוקא הוא שנמשך עונג העצמי דשבת עילאה הנ"ל בבחי' הרוחניו' למעלה עד ג"ע כו'.

וזהו ראו כי ה' נתן לכם השבת כו' לכם דוקא, דהיינו לפי אופן טורח עבודתכם בחול במצות שעושי' כתר ועטרה מתפלות שמעלי' הכל ועי"ז נמשך בשבת בחי' העונג העליון מאשר נברר בחול כמו בתפלת השבת וכמ"ש וקראת כו', וז"ש שה' נתן לכם את השבת ברשותכם להוסיף עונג העליון [גם] במנוחה העצמי' בתעוה"פ שבא ע"י השביתה מן המלאכה בבירורי' דמצות דחול כניל, וכמ[ש] מי שטרח בעי"ש דוקא יאכל בשבת כניל, וכמו גבי מן אשר תאפו אפו כו', דהיינו שהחול מכין לשבת ואין הכנה בשבת כלום, כי עיקר העונג העצמי דשבת אעפ"י שבא מצד עצם היום כי בו שבת כו' ע"כ ברכו וקדשו בקדושת העצמו' ממש כניל מ"מ אינו אלא לפ"ע מהבירורים שהוכן בחול מן המצו' שעלו למעלה בבחי' כתר ועטרה ע"י התפלה כניל כי הן הן עצמן ממש הכאים לידי גילוי העונג כעצמו' דשבת מהעלם העונג דעצמות ולא מדבר אחר זולתו כלל וא"כ מאין יבא העונג העצמי בגילוי בשבת אם לא ממה שהוכן בחול דוקא וד"ל. ולכך לא ירד המן כלל בשבת וכמ"ש הטעם ראו כי ה' נתן לכם כו' ע"כ הוא נותן לכם ביום הששי לחם יומים, דביום הוי"ו ה"י הכנה ליום השבת שירד בו המן גם ליום השבת לפי שנתן לכם השבת רק לפי הטורח שטרח בעי"ש כו' ע"כ הוא נותן לכם את השבת בבחי' גילוי העונג בתפלות השבת ובטעודת השבת כניל ולא יוכל לבוא להעונג דשבת מצד עצמו בלא הכנה דחול כי מי שטרח בעי"ש דוקא יאכל בשבת, וז"ש על כן הוא נותן לכם ביום הששי לחם יומים וד"ל (אך לפי זה כל עיקר העונג דשבת מקבל מן החול דוקא, דלא כדלעיל, שהרי מטעם זה אמר שנותן ביום הוי"ו לחם יומים ולא ירד המן כלל בשבת, ואם ה"י העונג העצמי דשבת עילאה הנ"ל נמשך מצ"ע ה"י יורד המן בשבת דוקא להיות ממנו מקור לוימה"ח וא' ברכו במן וקדשו במן שלא ירד המן וא' בזוהר מאי ברכת' אית ב"י אם לא ירד המן בשבת כו', דהיא הנותנת משום דקדשו שלא ירד המן [בשבת] היינו בחי' מקור הברכה בהעלם לכל הוי"ו ימים שאחריו כו' וד"ל.

וביאור הדברים ידוע ומבואר למעלה בענין הנני ממטיר לכם לחם מן השמים כו' בסוף הדרוש דג' טעמים שיש יתרון מעלה ביום הששי שהוא בבחי' יסוד שנגמר בו כל השפע דמע"ב כמ"ש וירא את כל אשר עשה

אשר חאפו אפוי: בשלה טו, כג.

ברכו במן וקדשו במן: ראה מכלילת יתרו כ, יא. כראשית רכא פי"א, ב. רשי' בראשית ב, ג. יתרו שם.
וא' בזוהר מאי ברכת' אית ב"י: ראה שם יתרו פה, א.
ומבואר למעלה בענין הנני ממטיר: תורת חיים בשלה ע' שיח ואילך.
וירא את כל אשר עשה: נסמן לעיל מיסקא, (והטעם).

כל דוקא, ובכללות השפע דמשפיע יתגבר בבחי' או"ח למעלה מן העונג שמתחלה כו', ע"ש באריכות). ויובן גם כאן במ"ש על כן הוא נותן לכם ביום הששי דוק לחם יומים דמי שטרח בע"ש דוקא יאכל בשבת, כי מבואר שבששת ימי החול הו' בבחי' הששה מדות דאצ"י שמשפיעים למל' שהוא [יום] השבת בבחי' או"י מלמעלמ"ט דוקא שלזה נק' ו' ימי המעשה והוא בחי' שם מ"ה תומצ' שמבכר לבין דנוגה, וזהו שישאל נק' צדיקים בחי' משפיעי' בחי' צ"ע וכמ"ש וצדיק יסוד עולם (אף בעוה"ב שהוא יום שכולו שבת א' ועמך כולם צדיקי' לעולם ירשו ארץ שהוא המל' כו'), רק שבשבת הוא בחי' עליי' המל' למע' מן המדות והחכ' כו' (הוא פנימי' דתעה"פ) וכיום הו' הוא כנישו דכל נהורין מלמעלמ"ט דוקא, ולזאת בגמר המלאכ' דיום הוי"ו שהוא כלות כל השפע דמעהמ"צ שבחול עולה בבחי' או"ח בבחי' טוב מאד דזהו בהעלא' דסומ"ע במח"ת למעלה מעונג שבתחלה כמשל הכאת אור השמש שבארץ כניל. וא"כ הרי יובן מזה עכ"פ [דביום הששי שהוא בחי' יסוד כלול מבי' המדריגות דאו"י ואו"ח במשפיע עצמו בכללות הכל דכל המדות הפרטיות נמשכו כולם בבחי' או"י מלמעלה למטה בגמר השפע] דיסוד שנק' כל, בהגיעו בסוף חזור בכח גדול לתחלתו באו"ח, והכל במשפיע עצמו שנק' צדיק יסוד עולם, ולפ"ז גם הוא נק' ממוצע לחבר מעומ"ט דמשפיע כמו שהסולם נק' ממוצע שבו מלמעלמ"ט כו' מארץ לשמים כניל, כך בחי' קו האמצעי דתיי' כח המחבר דמשפיע עצמו מאחר שנק' בריח התיכון הרי מברין מקצה העליון דעיגול לקצה התחתון שבו להשפיע למל' ונק' ממוצע לחבר עליון בתחתון עד דנתבס"ו וטוב"ת (כמו שאין קישוי אלא לדעת כו'). ומזה שעולה באו"ח במשפיע מעצמו למעלה מעונג שבתחלה נמשך בשבת מעונג העצמי אחר עליי' המל' למעלה באו"ח כליל שבת שהן ב' שבתות כהלכתן באו"ח ואו"י בשבת, שהוא בחי' המל' שמקבלי' מיום הששי שהוא יסוד בהיותו מכין השפע לשבת כמ"ש ע"כ הוא נותן ביום הוי"ו לחם יומים נגד המשפיע והמקבל (רק שבמשפיע או"י קודם לאו"ח ובמקבל דשבת או"ח קודם לאו"י ועכ"ז בשבת הוא עליי' המל' למע' מן המשפיע בפנימי' הכ[ת"ר]

על כן הוא נותן לכם: בשלה טו, כט.

שם ח"ה . . . שנבחר לבין: ראה עץ חיים שער (ה) טנת"א פ"א. מאמרי אדה"א דברים ח"א ע' ה' ושי"ג.
ח"ב ע' תקעג וילך, ח"ד ע' אריג וילך.
וצדיק יסוד עולם . . . בעוה"ב שהוא יום שכולו שבת: משלי י, כה. ראה לעיל פיסקא. וחסארולי. ושי"ג.
ועמך כולם צדיקי' . . . ארץ שהוא המל': ישעי' ס, כא. ראה זהר (תוספתא) בראשית לא, ב.
וביום הו' הוא כנישו דכל נהורין: ראה זהר בראשית יח, א, לג, א. הנסמן במאמרי אדה"א בראשית ע' רפה.

כמשל הכאת אור השמש שבארץ: תורת חיים הנ"ל ש"ט, ב.
דיסוד שנק' כל: ראה זהר (רע"א מהימנא) פינחס רגו, סע"א. מאמרי אדה"א פרישות התורה (קה"ת תשפ"ט) ח"א בתוספות ע' 20 ובהנסמן שם. מאמרי אדה"א בראשית ע' רצא.
קו האמצעי דתיי': נסמן לעיל ע' קכב הערה ד"ה חת"ן.
שאין קישוי אלא לדעת: יבמות נג, סע"ב. ראה הנסמן במאמרי אדה"א כמדבר ח"ג ע' אקמה.

שלמעלה מהקוין כו' ביום שכולו שבת כו' גם בחי' שביתה מן המלאכה עולה
העונג למעלה מעונג דטוף מעשה דמשפיע במקבל, והיינו בבחי' עצמו
השעשועי' שנק' מנוחה עצמי' ממש (שלא שייך בו גם ענין הבדלה בין קדש
לחול כלל כו' כי כולו קדש שכולו שבת ואין שם בחי' חול כלל, שזהו
למעלה מבחי' עלי' וירידה דבחי' מעלה ומטה דשמים וגם שמי השמים כו'
שאיצ לממוצע כלל ולא בטולם דתפלת החול לחבר מלמט' למע' ולא
בממוצע דששת ימים דמשפיע כו', ומשום טעם הזה לא ירד המן בשבת
וד"ל).



להבין מה שמצינו בדברי רז"ל שבדורות הראשונים מאדה"ר עד מ"ת לא זכו לתורה אעפ"י שהיו צדיקים גמורי' כמו חנוך מתושלח ונח ואברהם וכה"ג רבות ולישראל יוצאי מצרים ניתנה התורה ומשמע מזה שעבודתו בתור"מ גבוה מעבודתם וכמ"ש באבות ושמי הוי" לא נודעתי להם, ובמ"א מכאור בדברי רז"ל שקיים אאע"ה אפי' ע"ת כו' והיינו שקיים ברוחניות כל התור"מ וא"כ מדרגתם גבוה. אך הענין הוא דשניהם אמת, ועיקר ההפרש הוא שהם השיגו כל התור"מ ברוחניות ע"י עבודתם מלמטה למעלה ולא ניתנה התורה במתנה מלמעלה למטה כו'.

וביאור הדברי' תלמיד המחכים את רבו שזה פלא לכאורה איך יש ביכולת התלמיד להחכים את רבו מאחר שהוא בחי' מקבל הימנו, אבל הענין הוא ידוע כאשר התלמיד שואל ומקשה קושי' על הסברא והשכלה שמשפיע לו רבו שאז בא שכל זה לידי ביטול בשכל הרב וצריך לעמוק הרב כח שכלו להוליד ולהשכיל שכל וסברא חדשה בתוספת הבנה מכה המשכיל שלו ואז יסברנה לתלמידו בתוספת זו שמחדש מכה המשכיל לתרץ קושי'תו וכה"ג, וא"כ הרי נתחכם הרב בתוספת הבנה זאת מה שלא הבין זה קודם שלמדה למקבל ונקרא מחכים את רבו ממש, אך אין תוספת הבנה זו של התלמיד להיות נקרא מחכים בכחי' משפיע ממש אלא שגורם שיתחכם הרב ע"י קושי'ו דהיינו שטיבת ההולדה והחידוש מכה השכל של הרב הוא נעשה ע"י התלמיד ע"פ קושי'ותיו דוקא, אבל תוספת השכל הוא של הרב אמנם אין חידוש ותוספת זו נמשכת מכה השכל של הרב רק לפי אופן הקושי' בלבד לא פחות ולא יותר לפי שקושי' זו הוא כמו העלאת מ"ג לעורר בכח השכל לחדש שכל וסברא בתוספת לתרץ קושי' בלבד וכיוצא וא"כ לפי מהות איכות השאלה והקושי' אם לא בעומק ודקות או בעומק ולא בדקות או בצמצום והתרחבות אל לדין או לחסד וכה"ג ככה יומשך לו תשובה ותירוץ על השאלה לפי אופנה ממש והיינו לפי צמצום כלי המקבל השואל אם מעט או

להבין . . . שבדורות הראשונים: נדפס מברך א' - 38 ע' קת. נמצא גם בבוך ב' - 819 ע' צד (צילום מסוּמַשט - בכותרת: ענין) האבות עד מ"ת, והבא בפנים בין האריחיים גי'וּטוּפּי מַשֵּׁם. מאמר זה מיוסד על ד"ה זה שנדפס בספר המאמרים תקס"ב ח"א ע' יא (והחלק) בתוספת הגהות וכו' - באור התורה תשא ע' איתתקסו. ראה ע' תשנ"ד. סה"מ תרכ"ז ע' קנ, ומקבילו במאמרי אדה"א מארז"ל ע' קו. שבדורות הראשונים . . . לא זכו לתורה: באוה"ת וסה"מ שם מציינים לבראשית רבא פכ"ד, ה. שיר השירים רבא פ"א ג, א.

ושמו הוי" לא נודעתי להם: וארא ג, ג. ראה גם לעיל ע' קעה וע' רה. הנספח במאמרי אדה"א בראשית ע' קעס.

שקיים אאע"ה אפי' ע"ת: יומא כח, ב.

שקיים אאע"ה . . . ברוחניות כל החו"מ: ראה לעיל ע' סח. וש"נ.

תלמיד המחכים את רבו: חגיגה יד, א. ראה גם מאמרי אדה"א דברים ח"ב ע' רצט. במאמרי אדה"א מארז"ל ע' קת: ע"פ משל טהרי"מ ז"ל.

יחלף ה' כל משאלותיך: תהלים ב, ה.

יענונו ה' [ב]: ליחא] ביום קראינו: תהלים שם, י (ושם: ה' . . . יענונו ביום קראנו).

רב כו' ונמצא בחי' המשכת השכל מכת ה[מ]שכיל של הרב המתמצצם הוא רק לפי ערך שאלת המקבל אעפ"י שנקרא מחכים את רבו הנ"ל, אבל רק לפי אופן העלאת מ"נ שלו בלבד ולפי"ז בהכרח שיבא אור השכל לפי [ערך] המושג בכלי התלמיד ולא בדרך העלם ולבוש כו', דאלי"כ לא יתורץ קושי' בהשגה כלל כנ"ל, וכך הוא למעלה בכל בחי' העלאת מ"נ הנקרא שאלה ובחי' המיד נקרא תשובה כמ"ש ימלא ה' כל משאלותיך יעננו ה' ביום קראינו שלפי אופן הקריאה והשאלה כך הוא עני' ותשובה כנ"ל אע"פ שבחי' מ"נ זה מוסיף אור באצ"י כמו ענין מחכים את רבו הנ"ל במשל, אך הוא נמשך רק לפי אופן המ"נ בלבד כנ"ל כמובן ממשל הנ"ל וד"ל.

והנה יש עוד בחי' מדרגות השפעת שכל וסברא מרב לתלמיד שאינה באה ונמשכת מחמת העלאת מ"נ בשאלות התלמיד כנ"ל אלא רק מצד עצם רצון הרב מעצמו להשפיע לו שכל עמוק ביותר בלתי התעוררות המקבל כלל והוא הסברא שכבר למדה והשיגה הרב לעצמו ימוכנת מכבר בכח השכל שלו ונכללת בעצמות כח חכמתו והשכלתו ממש שזהו כמו שבעומק ורוחב ואורך כפי ערך כח עצם שכלו של הרב בעצמו רק עתה הוא רוצה לגלותה למקבל אבל אינו מורידה ומצמצמה כלל וכלל כו' מכמו שהיא בעצם כח שכלו רק שמלבישנה בשכלו כמשלים וחידות כמו שאם ה' לומד אותה כפי"ע קודם שרוצה להשפיע אותה למקבל שהי' מלוכש במשלי' וחידות כמו משלי שלהמה וכה"ג שגילה מעצמו כח חכמתו במשלים וחידות גם כשהי' עוסק כפי"ע בהם ה' מדבר כפי"ע ג' אלפים משל כמ"ש וידבר ג' אלפי' משל רק שבאמצעות המשלים יוכל גם התלמיד לקבל, אבל א"א לו לקבל את המושג העמוק שגנוז בהעלם במשלים הללו כי אין להעריך כלל שכל הקטן של המקבל לגבי שכל העומק והרוחב של הרב כמו שמישיג לעצמו, אמנם בדרך תפיסא והלבשה בלבד הוא שנתפס ונתלבש במקבל גם אור השכל העמוק כמו שהוא ע"י לבוש המשל שזהו רק כמו דבר מה הנתפס ע"י כלי ולבוש המעלימו לגמרי דאעפ"י כ נתפס מהותו ממש שם רק שהתופס את הכלי אינו רואה אותו הדבר רק תופסו ואוחז בכלי לבד וכיוצא בזה.

והנמשל מבחי' מדרגות שפע זו יובן למעלה ג"כ שזהו ג"כ ענין מה שהתורה נתנה לנו במתנה מלמעלה למטה כנ"ל דהיינו שמהות ועצמות חכמה דאור א"ס ב"ה שנקרא חכים נמשך אור החכמה ונתלבשה באותיות תושב"כ וע"כ נקרא התורה משל הקדמוני בחי' משל לחכמה הקדומה בקדמון לכל הקדמין כו' ומובן ממשל הב' בהלבשת עצמות שכל

וידבר ג' אלפי' משל: מלכ"ס א' ה' יב.
שנקרא חכים: ראה תקני זהר בהקדמה יו' א.
התורה משל הקדמוני: נסמן לעיל ע' יח.

הרב במשלים ויחידות שאין [זה] שינוי מהות כלל בעצם שכלו זה כלל גם כשילמוד אותו הרבה ומדבר אותה ברוב משלים כנ"ל כך בירידת אור ח"ע למטה גם שנתלבשה בלבוש גס ביותר לא נשתנה מהותה כלל רק כמו שנתלבש ונתפס במשל וכה"ג וע"ד דוגמא מצות תפלין הנה ידוע דפ' קדש מלוכש בה בחי' ח"ע שבמצמות המאציל אע"פ שפרשה זו לכוש גשמי הוא הרי מהות ח"ע מלוכש בה בלי שינוי מהות באיזה צמצום כלל מאחר שירדה ח"ע מעצמה בלי התעוררות מקבלים כלל אין בהכרח שתתצמצם לפי המקבלי' אלא כמו שהוא ממש ואין העלם הלוכש זה נקרא העלם לגבה כמובן ממשל הני"ל בהתעלמות עמקות השכל של הרב במשל כמו משלי שלמה וכה"ג וד"ל.

הנה אבל מה שהשיגו האבות וכיוצא בהם את התורה ברוחניות ע"י עבודתם מלמטה למעלה כנ"ל היינו כמו משל הא' מהשפעת שכל הרב להתלמיד המחכים ע"י קושיתו דוקא שאינה רק לפי העלאת מ"נ שלו בלבד כנ"ל כך ע"ד [דוגמ'] הנה יעקב ה"י עבודתו במקלות כמו ענין התפלין שלנו כמבואר בזהר והיינו ענין ובחי' יחודים עליונים שעשה למעלה באצ"י ע"י מס"ג שלו דוקא שעשה הכנה בנפשו להמשיך ע"י בתוספת אורות עליונים [שהו עצמם בחי' האורות דאצ"י שנמשכו בפ' קדש והי' אבל הרי אין המקלות מצוה .. על .. שיורד האור דח"ע מצצמו כנ"ל בפ' קדש רק שע"י מס"ג שלו העלה מ"ן לאצ"י ונעשה יחודים עליונים] באצ"י עד שנמשך תוספת אור דח"ע דאצ"י בנפשו ממש כמשל תלמיד המחכים כנ"ל שנמשך לו לפ"ע שאלתו ובלי לבוש והעלם כלל כנ"ל אך אין זה רק כפי אופן העלאת מ"נ שלו כך הוא בחי' צמצום אור דח"ע בנפשו ע"י המקלות שפצל כנ"ל, ולא ממהות חכמה עילאה עצמה שהוא בעצמו ממש וכנ"ל בענין עננו ביום קראינו שלפי הקריאה כך הוא העני'. וזה א"א לומר שבחי' העובדא דמקלות הרי זה כמו משל ויחידה להלביש לאור ח"ע כמו פ' קדש דתפלין מאחר שלא הורדה אור ח"ע מעצמות המאציל להתלבש בלבוש זה דמקלות כמו שירדה ונתלבשה בפ' קדש בהכרח לומר שבחי' עובדא [זו] דמקלות הוא רק בחי' הכנת יעקב במס"ג שלו מלמטה למעלה להמשיך תוספת אור באצילות מלמעלה למטה להתלבש בנפש[ו] ע"י עובדא זאת ויעקב הוא שעשה את המקלות כמו כלי ולבוש דתפלין שלנו שיתלבש כזה אור ח"ע בנפשו והרי זה רק בחי' צמצום גדול מעצמות חכמה עילאה כנ"ל בתלמיד המחכים את רבו, אע"פ שהמשיך בעבודתו במקלות כמו אופן התפלין ממש כנ"ל. ונמצא מובן מכל הני"ל עיקר ההפרש בין הראשונים כמו מאדה"ר ועד נח ואברהם

דפ' קדש מלוכש בה בחי' ח"ע: ראה זהר (ר"עא מהימנא) כא מג, ב. ואתחנן רסב, א. סידור שער התפלין ת, טע"א וילך. אמרי בינה [קה"ת חשמי"ה] שם ק"ח, ג.
יעקב .. עבודתו במקלות .. התפלין: זהר (סתר"י תורה) ויצא קסב, א. ראה אור התורה ויצא ע' 446.

והאבות שלא זכו לתורה כנ"ל היינו שלא זכו שיומשך להם מבחי' מקור התורה כמו שהוא [ממש] בעצמות חכמתו ית' עד"מ הנ"ל בחי' עצם כח שכל הרב כמ"ש למעלה, אבל לא נתנה התורה ממקורה האמיתי כמו שהיא בעצמותו ממש לפי שנתנה לנו במתנה שלא כאמצעות התעוררות שלנו כלל וכענין כפה עליהם הר' כגיגית והיינו שלא זכו לתורה פי' שלא הגיע ע"י מס"נ שלהם ג"כ שיומשך להם מקור התורה לאמיתתה כמו שהיא ממש בעצמות אוא"ס לפי שאין כל העלאת מ"נ יכול לעורר שם כלל וכלל מפני שאין ערך כלל גם לבחי' האצ"י לגבי המאצ"ל כידוע רק שירד מעצמותו ממילא על הר' סיני וכמ"ש וירד ה' כו' והוא הנקרא מתנה בלבד כנ"ל וד"ל.

אך הנה בזאת הוא יתרון מעלתם עלינו, כמה שהשיגו התורה בהעלאת מ"נ שלהם הגם שלא זכו להשיג לפנימיות חכ"ע אבל מ"מ קיימו ברוחניות כל התוי"מ כמבואר בדבריהם. וענין ופי' ברוחניות הוא שע"י מס"נ שלהם הגם שנמשך רק כפי אופן המ"נ שלהם אבל נמשך האור בבחי' רוחניות דאור דאצ"י בבחי' גילוי גמור בנפשם כמו משל התלמיד השואל שמשביין לו תשובה ששיג התירוץ ע"י קושיותו כנ"ל במשל, משא"כ אנחנו הגם שנתנה לנו התורה ממקום גבוה ביותר והוא מבחי' עצמותו ומהותו ח"ע כנ"ל אבל אין אנו משיגי' כלל בנפשינו מהארת אור רוחניות התורה רק שנתפס ומלוכש אורה רק בדרך הלבשה והעלם בלבד כמו בתפלין הגם שמלוכש בחי' ח"ע בעצמות פ' קדש אבל אין אנו משיגי' בעצמות ברוחניות אור הח"ע הגנוז בפ' קדש רק שחסד ה' עלינו שזיכנו במצוה זו שנתקשר נפשינו במעשה המצוה זו לכתוב בפ' קדש ולהניחה שע"י מתלבש בנפשינו הארת אור ח"ע דאצ"י הגנוז בה אבל אין זה רק דרך לבוש בלבד כמשל הנ"ל בתופס הכלי שתופס גם את הדבר הגנוז בו אבל אינו רואה כנ"ל לפי שהמצות ירדו רק בבחי' לבוש כנ"ל במשלים וחידות שעושה רב לעצמו כנ"ל, ובאמת גם בהעלאת מ"נ גבוה כמו מס"נ דאבות וכה"ג לא יוכלו להשיג מהות דח"ע כנ"ל ומכש"כ אנחנו שא"א לנו להגיע רק בבחי' ביטול דעוה"ז השפל שהוא עולם הגלגלים דעשי' שרשם רק בבחי' מדת מל' שבמל' דעשי' שמאיר בנוגה דעשי' ואם לבחי' כח הדומם הזה הארת חכמה שבמל' שבמל' אין באפשרותנו להשיג מכש"כ וקו"ח שלא נוכל להשיג באור ח"ע דמל' דאצ"י שבה אור אבא כנ"ל וגם זה אינו רק חיצוניות דמהות ח"ע עצמו ואיך נשיג למהות חכמה עילאה הגנוז בפ' קדש רק שבדרך הלבשה בהעלם נתלבש בה בלבד ובג"ע זהו שכר מצוה מה שהנשמה מתקשרת בזיו ממל' דאצ"י בבחי' החכמה שבה שבתוכה אור ח"ע החיצוניות ע"י שקיימה

כפה עליהם הר' כגיגית: שבת פה, א.
וירד ה': יתרו יט, כ.

מצות תפלין שהי' מלוכש שם בחי' מהות ח"ע והיינו שכר מצוה מצוה שהמצוה עצמה היא שורש ומקור להשכר המצוה מטעם הנ"ל והיינו לעבדה ע"י רמ"ח מ"ע כמ"ש במ"א [וד"ל], אבל האבות שהן המרכבה בעולם הבריאה לבחי' תגית דאצי' כידוע הרי השיגו כנשמתם שבכריאה לבחי' אורות דאצי' ממש המאיר בכריאה ע"י בחי' מסינ' והעלאת מ"נ שלהם כמו אברהם כחפירת הבארות ויעקב במקלות וכה"ג והו' שקיימו כל התורה ברוחניות שכל בחי' אורות דאצי' שנמשך ע"י תו"מ ברוחניות דאצי' הרי נמשך בנפשם ע"י מסינ' שלהם בעובדות שלהם כמו ע"י המקלות השיג יעקב לבחי' חכ"ע שבאצי' ברוחניות ולא כמו שמלוכש ח"ע בפ' קדש כנ"ל שאין אנחנו משיגים כלל אבל מ"מ במהות החכמה דאצילות עצמה כמו שהיא בעצמות לא השיג יעקב במקלות לפי שמקור התורה כמו שהיא בעצמות חכמתו ית' חכים כנ"ל לא השיגו כלום וז"ש ושמי הו"י לא נודעתי להם כמ"ש במ"א וד"ל. וכוה' יתורץ הסתירה הנ"ל הנמצאת בדברי רז"ל דורות הראשונים לא זכו לתו"מ אע"פ שהיו צדיקים גמורים כמו חנוך מתושלח נח אברהם כנ"ל ולא נתנה התורה במתנה דמשמע שעבודתנו בתו"מ גבוה מעבודתם וכמ"ש ושמי הו"י לא נודעתי להם והיינו מטעם הנ"ל שלא הגיעו בעבודתם במהות התורה כנ"ל וגם זה אמת שמכואר במ"א בדברי רז"ל שקיימו האבות כל התו"מ ברוחניות דמשמע שמדריגתם ועבודתם גבוה מעבודת התו"מ שלנו והוא מטעם הנ"ל מפני שברוחניות השיגו לפי שהיו בחי' מרכבה כו' כנ"ל, משאי"כ אנחנו שלא נמשך לנו רק בדרך הלכשה בלבד ונמצא שניהם אמת ואין כאן סתירה כלל וכלל [וד"ל].

והנה יש להבין עוד במעשה דר"א בן דרודיא שאמר רבי עליו יש קונה ויולמו בשעה אחת, דהנה מכואר בע"ח בענין יו"ד הרוגי מלוכה שהעלו מ"נ לאו"א כו' כי כל מסינ' ע"י קדה"ש מעלה מ"נ לאו"א משאי"כ קיום התו"מ וגם מצות מסינ' בק"ש באהבת בכל נפשך כו' מאחר שהגוף קיים

שכר מצוה מצוה: ראה לעיל ע' קכא. ושי"ג.

לעבדה ע"י ומית מינ: ראה לעיל ע' רית. ושי"ג.

האבות שהן המרכבה: בראשית רבא פמ"ו, ו. מפי"ב, ו. ראה הנסמן במאמרי אדה"א דברים ח"א ע' רטו.

האבות . . . השיגו . . . אורות דאצי': ראה אור התורה תשא (כאן) ע' אלתקסט.

אברהם בחפירת הבארות: כ"ה בהכתי'. ראה תורה אור תולדות יו"ג, ג. בספר המאמרים תפס"כ כאן ס"ע

יב: ואברהם הלך ונסע מדרגה לדרגא. ובאור התורה תשא כאן מצ"י: וכמ"ש בזהר פ' לד ד"ס ע"א ע"ש.

ושמי הו"י לא נודעתי: ראה בהנסמן לעיל בריש המאמר בהערה ד"ה ושמי.

במעשה דר"א בן דרודיא: עבודה זרה יו"א.

מכואר בטי"ח בענין יו"ד הרוגי מלוכה: ראה שם שער הכללים ס"א. שער (לט) מ"ן ומ"ד דרוש א. הנסמן

במאמרי אדה"א בראשית ע' שנו.

מסינ' . . . קדה"ש . . . מסינ' בק"ש: ראה מאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ע' תרכו. ושי"ג. במדבר ח"א ע' עט.

בראשית ע' שפת. לקוטי שיחות תולדות כרך כה ע' 135 ואילך. ושי"ג.

אין ההעלאת מ"ג לבחי' זוי"ג בלבד כו'. ולהבין זה הנה המוסר נפשו ונשמתו באחד בק"ש אע"פ שהוא בבחי' כלות נפשו ממש כו' (כמו שאמר באוה"ח עריבות מתיקות וידידות עוז כו' עד כלות נפשו ממש כו') וכמו הצדיקים הגדולים שיש להם בחי' מס"ג מצד נשמתם בתכלית האמת מ"מ מאחר שלא כלתה נפשו בפ"מ מאחר שגופו קיים הרי לא נמסר רק נשמתו לה' אחד, אבל גופו לא נמסר כלל ומפני שגופו לא נמסר באחד ע"כ אין בחי' המ"ג המגיע לאו"א כו' וזה פלא לכאורה, אך ראי' לדבר זה ממה שאמר ר"ע ע"ע כל ימי הייתי מצטער ע"פ זה מתי יבא לידי כו' בוודאי הי' ר"ע צדיק גמור בעיני מס"ג מצד הנשמה בק"ש באמרו בכל נפשך וא"כ למה הצטער בחנם כו' אך כוונתו כך הי' דאע"פ שמצד נשמתו קיים הפסוק דבכל נפשך אך מפני שלא כלתה נפשו בפ"מ והגוף קיים ולא נמסר גם הוא כו' א"כ אין זה יום אמיתי למצוה זו דבכל נפשך דכל זה הוא ריבוי לרבות גם למסירת הגוף עם הנפש שמפני מסירת הנפש החיונית הטבעית מעלה מ"ג לאו"א משא"כ במס"ג האלקי בלבד אין העלאת מ"ג רק לזוי"ג בלבד לפי ששרש נשמתו וכל הנשמות היא נמשכים מבחי' יחוד זוי"ג כידוע ע"כ בחי' העלאת מ"ג שלהם במס"ג אינו מגיע רק עד שרש מקור תוצבם גם גופם לה' כעולה וכקרבו הגשחטין ע"ג המזבח כידוע כו', וכמו ר"ע שיצאה נשמתו באחד נהרג עם גופו החיונית ברגע זו שאז עלה גם גופו כעולה לה' כו', הנה זהו שנצטער ר"ע כל ימי מתי אבא לידי ואקיימנה למסור גופו בפ"מ לפי שזוהו עיקר המס"ג וזו היא עיקר המצוה במס"ג דבכל נפשך אפי' נוטל את נפשך כו'.

וביאור הדברים הנה יובן עדי"מ להב אש גדולה ביותר שא"א לשום אדם להגיע אליו מפני רוב חמימות אש אשר מתפשט ממנה ביותר למרחוק ע"כ כל הקרוב אל הלהב ישרף כידוע אך הנה זהו דוקא להשיג האש מתוך הלהב השרפה שבאמצעות הלהב ומקורו האמיתי כי א"א להגיע ולגשת מקרוב כו' אבל כאשר הרוח הוא בחזק יפריד קצת חלק מן האש השלהבת הגדולה למקום רחוק שאין החום מגיע לשם כ"כ הרי אז יכול לתפוש אש ולהשיג אף מחלק שלהבת זו הנפרדת ע"י כלי וכה"ג שיתפס אותו ע"י כלי ולא ישרף, אבל באמצע הלהב גם ע"י כלי ארוך לא יכול לתפוס אש כי לא יכול לגשת רק לעמוד מרחוק למאוד, או עדי"מ אחר כמו ים הגדול שלא יכול לרדת בעומק אמצעיתו שלא יטבע בעומק ההוא, אך

המוסר נפשו . . . באחד: ראה זהר (רע"א מהימנא) משפטים ק"ט, א. צו לג, א. לקמו ע' רעה ואילך. הנסמך במאמרי אדה"א דברים ח"ב ע' תו.
כמו שאמר באוה"ח עריבות מתיקות: נסמן לעיל ע' רנ"ג.
כל ימי הייתי מצטער: ברכות ס"א, ב.
אפי' נוטל את נפשך: ראה סמ"י ואתחנן ו, ת. ברכות נד, א (במשנה).
עדי"מ להב אש גדולה: במאמרי אדה"א מארו"ל ע' קט: משל מהרה"ם דל.

במקומות מהים המתפרדים ומתחלקין לצדדי הים נבדלים מן עומק הים שמה יכול לרדת באופן שימשיך משם מים בחפירה קטנה ויעמוד שם אבל מאמצעיתו עומק הים לא יוכל להמשיך בחפירה קטנה כלל ודיל. והמכוון מב' המשלים הללו היינו מה שא"א לתפוס בכלי מתוך אמצעיות הלהב בכלי רק בהפרד ממנו משם יכול לתפוס ממנו בכלי וכן להמשיך מים בחפירה שא"א מתוך אמצע עומק הים רק מחלק הנפרד ממנו כנ"ל, הנה ככה הוא בנמשל דהנה ידוע שיש ב' בחי' בהתבוננות האחת בבחי' אורות העליונים המתפשטים מעצמות אוא"ס בכלים מכלים שונים כריבוי רכבות ההשתלשלות מעילה לעילה כו' והן הנה בחי' היחודי' העליונים שבאצי' ולמעלה מעלה כו' שנעשה ע"י בחי' כוונות הנכונות בהשגות אלקות בק"ש באמרו הוי' אלקינו הוי' אחד דהיינו דאיהו וחייהו חד והנה הגם שיש לומר מס"נ מצד הנשמה המשגת בהתפעלות אה"ר בתענוגים להתענג על ה' כו' בבחי' יחודים עליונים הללו שבאורות וכלים כנ"ל הכל הוא רק בחי' ההארה וזו בעלמא הנבדל מבחי' עצמות אוא"ס ממש כידוע והרי זה כמו משל הנ"ל שתופס האור בכלי שאינו יכול לתפוס רק באור ואש הנבדל מעצם הלהב כי ירא לגשת אל עצם הלהב כו' וגם זה משיג ותופס באמצעות הכלי דוקא, וכך בהשגות דבחי' יחודים עליונים מה שהנשמה משגת הוא רק באור האלקי הנבדל מן העצמות וגם זה הוא משיג ותופס ע"י בחי' לבוש וכלי' מכלים שונים כמ"ש ה' במראה אליו אתודע כו', וזהו ענין מס"נ מצד הנשמה שלמעלה מ"נ רק לבחי' זו"נ כנ"ל, או כמשל העומד בחפירה שהמשיך מים חלק מהים הנבדל מעומק האמצעי שבים והכל ענין אחד ומשל אחד וד"ל אבל בחי' מס"נ שמוסר גם גופו בפוי"מ להריגה עם כל חיות נפשו הבהמית עם מסירת נפשו האלקית כמו גופו ובשרו הגשמי נשרפים באש על קדה"ש וכה"ג או הריגה בחרב או יסורי אחר' בהכאה למיתה על קדה"ש הרי מעלה כל גופו ונפשו בעצמיות אוא"ס ממש שלמעלה מבחי' האורות העליונים המתפשטים הימנה כי הרי כשנשרף על קדה"ש אין זה לבחי' אורות ויחודים עליונים שמשגי בנפשו האלקית כי הרי גופו ממש שאין בו שום השגה כלל הוא נשרף ואין זה רק אלא לעצמות אוא"ס ממש אליו ולא למדותיו והרי זה עדי"מ במי שנגש אל אמצע הלהב לתוך תוכו ואינו ירא לגשת כלל כי הווה ועומד שם הגם שישרף, אבל הוא עומד במקום הלהב עד שנשרף ונתאחד עם גוף הלהב הנורא שבאמצעותו, וכן במשל הירוד לעומק הים ונטבע שם כנ"ל כך משל ודמיון לבחי' התכללות זאת דמס"נ על קדה"ש בפוי"מ שהוא נכלל בעצמות אוא"ס שא"א לשום אור להגיע לשם שלא יתבטלו במציאות

הוי' אלקינו . . דאיהו וחייהו חד: ואתחנן ו. ד. תקוני זתר בהקדמה ג. כ.

ה' במראה אליו אתודע: בהעלותך יב. ו.

אליו ולא למדותיו: ספרי והבא כפרס שער' (לב) הכוונה פ"ב. ראה הנסמן במאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע' ג. בראשית ע' תקנ"ד.

גם כעמדו כרחוק כענין הושיט אצבעו קטנה ביניהן כו', אבל נשמות שבגופים דוקא כשנמסרו על קדה"ש להריגה נכללים המה בעצמות אוא"ס בלי שום מורא כנ"ל כי מתאחדים המה בעצמותו ממש מה שלא היו יכולים בכח נשמתם להתדבק כמו אל יהרסו לראות כו' וירא העם וינעו כו' וזהו שאמר בע"ה בענין יו"ד הרוגי מלוכה שהעלו מ"נ לאבא ואימא דוקא שבהן שורה עצמות אוא"ס ב"ה כו' כידוע והיינו משום דגופייהו דלהו אתמסר למלכא קדישא כו' וכן המגיד מהב"י ה"י מבשר לו שיבא על קדה"ש בפומ"מ והוא מטעם הנ"ל.

וזהו שאמרו ככה רבי יש קונה עולמו בשעה אחת כו' דהנה ר"א בן דורדיא יצאה נשמתו בפ"מ מגופו מרוב הבכ"י כידוע והרי מבוואר למעלה דמס"נ בפומ"מ מעלה מ"נ לאבא ואימא כו' ולמעלה מבחי' העלאת מ"נ דתו"מ והיינו שהשיג רבי ברי"א בן דורדיא שיצאה נשמתו בהבכיה שהוא מס"נ מפועל ממש שקנה עולמו בשעה אחת דהיינו מה שהי' צריך לקנות עולמו בעוה"ב בכמה שנים ע"י עסק התו"מ בריבוי יחודים עליונים כנ"ל הנה זה קנה עולמו בשעה אחת ורגע אחת שמסר נפשו מעומקא דליבא בצעקה ובכב"י וגם אם ה"י ח"י ק' שנים בעסק התורה והמצות בלי הפסק לא ה"י קונה עולמו כ"כ כמו בשעה זו וגם ע"י מס"נ בתפלה כמה מאות שנים לא ה"י קונה עולמו מטעם הנ"ל שבמס"נ בפומ"מ מגיע למקור הראשון וד"ל. אך יש להבין מה שאמר קונה עולמו עולם שלו דוקא כי הנה גם שרי"א בן דרודיא קנה עולמו אין זה רק אלא כפי מקור נשמתו בלבד כי כל נשמה לפי ערכה למעלה במקורה ככה מס"נ שלה עולה לשם והוא עדי"מ החלקים מהשלהבת והחלקים נתחלקו לניצוצות וכל ניצוץ עולה למקורו שהוא לאותו חלק שלהבת הנבדל שהוא מקורו שיצא ממנו, וכך הוא הענין למעלה באורות דאצ"י שנפרדו מן העצמיות כנ"ל שס"ר ניצוצות נבדלים מן האורות כו' וכל ניצוץ עולה במס"נ אל מקורו שהוא בחי' אור מיוחד אם בחי' חסד דאצ"י וכה"ג וא"כ יכול להיות שהיו נשמות גבוהות הרבה מנשמת ר"א בן דרודיא אף שלא מסרו נפשם בפומ"מ הרי גם מס"נ דק"ש שלהם עולה למקורם באורות דאצ"י שהגבה למעלה גם מהתכללות כל נשמתו בפומ"מ דרי"א זה שהוא נקרא עולמו מקור הראשון שלו וזהו שדקדק קנה עולמו בלבד עולמו ששייך לו והוא בחי' מקור שלו שנשמתו יצאה מחלק הנבדל למקור שלו וע"י מס"נ בפומ"מ נכללת נשמתו במקור שלו הראשון ולפי ערך זה ג"כ בנשמות הגבוהות הרבה ממנו כמו נשמת רבי וכה"ג שגם בחי' מקור ושרש

הושיט אצבעו קטנה ביניהן: ראה גם לעיל ע' ריו. ושי"נ.

אל יהרסו לראות . . . וירא העם וינעו: חיבור ב' כתובים — יתר יט, כד. כא. שם כ, טו.

המגיד מהב"י ה"י מבשר . . . קדה"ש: ראה ס' מגיד משרים בתחלתו (ירושלים תש"ז) ע' ג. בראשית סד"ה הלא לך למנוע (ח, ד). לקוטי שיחות כרך בא תצוה ע' 176. ושי"נ. מאמרי אדמו"ר הקצרים ע' שסה.

נשמת רבי גבוה גם ממקור הכללי של נשמת זה וע"י מס"נ בפועל ממש הי' נשמת רבי עולה במקור הכללי של מקור נשמתו שנקרא עולמו דנשמת רבי וכה"ג וע"כ בכה רבי שנתקנא בזה לפי שהשיג כי מה שיעסוק רבי בתורה ומצות או במס"נ כל ימיו בתפלה לא יקנה עולמו במקורו הכללי שלו רק ע"י בחי' מס"נ כפוי"מ כמו שקנה ר"א בן דרודיא עולמו במס"נ כפוי"מ. והיינו מה שאמר ר"ע ג"כ מתי יבא לידי ואקיימנה כפוי"מ שאז עולה נשמתו בבחי' המקור הראשון שהוא בחי' ענף מאוא"ס ששורה באו"א דאצילות שזה הנקרא מקור הכללי דכל האורות המסתעפים באצ"י וכמ"ש בע"ח דאבא ואימא הו"ע שורש כל האצ"י בכלל וכללות כל הנשמות שנולדו מיחוד זו"ג כלולים במקור הראשון שהוא או"א"ס שבחכמה וכמ"ש כי אתה אבינו כו' וזהו עד"מ הנ"ל בחלקי' הנבדלי' מן הים או חלקי' משלהבת הנפרדים משלהבת גדולה כנ"ל ובכללות יובן מכל זה דבחי' מס"נ כפוי"מ מעלה מ"נ לאו"א כמו יו"ד הרוגי מלוכה וכל עבודת הצדיקים בתורה ומצות אין מעלין מ"נ רק לבחי' זו"ג דאצ"י בלבד מטעם הנ"ל ודיל. ונמצא מובן מכל הנ"ל שיש ג' מדריגות אחת קיום התורה והמצות ברוחניות כמו האבות וכה"ג והב' קיום התו"מ כפוי"מ כמו אנחנו שניתנה לנו התורה במתנה כו' והג' ענין מס"נ כפוי"מ על קדו"ש שעולה על כולנה מטעם הנ"ל ודיל.

וכמ"ש בע"ח דאבא ואימא: ראה שם שער (מז) סדר אבי"ע פ"ב.
כי אתה אבינו: ישעי' סג, טו.

ביה, פ' תרומה תק"פ לפ"ק

ויקחו לי תרומה מאת כל איש אשר ידבנו לבו תקחו את תרומתי וזאת התרומה אשר תקחו מאתם כו'. והנה להבין ענין ג' תרומ' הללו וגם מ"ש ויקחו ולא אמר ויתנו וגם מהו תרומתי כו' וגם מ"ש מכל איש כו' ואח"כ אמר ידבנו לבו הול"ל לכם לשון רבי'. אך להבין ענין ג' תרומות יש להקדים מ"ש על שלשה דברי' העולם עומד שהוא כללי' תורה ומצות על התורה ועבודה וגמח"ס, והנה ידוע שג' דברים הללו הם תורה, ותפלה שהיא עבודה שבלב שהוא תפלה שבמקום קרבנות, וגמח"ס הם מצות. והנה מתחלה נבין ענין הקרבנות שהיו בזמן בהמ"ק ואח"כ נבין מזה ענין התפלה שתקנו במקומה. והנה להבין ענין הקרבן איך ע"י הקרבת בהמה גשמי' תהי' מזה ריח ניח' לה, אך הנה ידוע שיש לבהמה ג"כ נפש וכח אלקי' המח' אותה כמו שיש באדם נשמה אלקי' כמ"ש ג' שותפי' באדם הקב"ה נותן בו נשמה, כך יש בבהמה ג"כ נפש וכח אלקי' המח' אותה, רק שההפרש הוא שבאדם נמשך נפש מבחי' אדם שעה"כ ולכן נק' נפש אלקי' מפני שנמשכה מבחי' אדם שלא ע"י ממוצעי', ובבהמה נמשך נפשה ג"כ מבחי' אדם רק שבא ע"י ממוצעי' והיינו ע"י פני שור שבמרכבה ולכן נק' נפש הבהמה היינו שנמשך ע"י פני שור שהוא נק' בהמה. והנה ע"י הקרבת חלי"ב וד"ם גשמי' נתעלה הכח והחיות אלקי' שבבהמה לשרשה ונכלל בבחי' שור שבמרכבה וכמו אר"י דאכיל קרבני', וזהו כל עיקר הקרבן היינו לעלות לכח אלקי' אשר נפל בשה"כ שהח' גם נפש הבהמה לעלות לשרשו. והנה ע"י מי שתעלה נפש הבהמה הוא דוקא ע"י הכהן מפני ששרש הכהן הוא בבחי' חסד לכן תוכל לעשות גם לנפש הבהמה שתתעלה לשרשה לכלל בבחי' פני שור, וזהו עלי' א' שנתעלה ע"י הכהן סתם רק לשרשה, אבל יש עוד עלי' שתתעלה אחר העלי' זו למעלה משרשה והוא למעלה מבחי' אדם כמ"ש כי לא אדם הוא,

ויקחו לי תרומה: נדפס מבוך 2044 ע' רכב. מאמר זה קשה לקריאה ורבו בו הט"ס וכו'. המאמר הוא כפי הנראה רשימת השומעים, ואפשר שזוהי רשימה ממאמר כי"ק אדה"א.
לכמה ענינים שבמאמר זה – ראה ד"ה לבבתי שבלקוטי תורה שיר השירים כח, ג.
ויקחו לי תרומה . . . מאתם: תרומה כה, ב"ג.
על שלשה דברי' העולם עומד: ראה אבות פ"א מ"ב.
ותפלה שהיא עבודה שבלב: ראה תענית ב, סע"א. רמב"ם ריש הל' תפלה. אור התורה עקב ע' תרת.
תפלה שבמקום קרבנות: ברכות כו, א"ב. ראה הנסמן במאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע' ד.
ג' שותפי' באדם: נדה לא, א.
שעה"כ: שעל הכסא.
שלא ע"י ממוצעי' . . . ע"י ממוצעי': ראה מאמרי אדה"א דברים ח"ב ע' תקנא ואילך, וכןקנסמן בריש המאמר שם. – רש"ם: באדם עצמו נהיא ונה"כ.
אר"י דאכיל קרבני': ראה זתר בהקדמה ו, ב. הנסמן במאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ע' תקלא. דברים ח"א ע' שח"ד ע' איתמה. דרושי חתונה ח"א ע' רפ.
הכהן הוא בבחי' חסד: ראה זתר נשא קמה, ב. צו כו, א. מאמרי אדה"א דברים ח"ג ע' איתתע. ורש"י.
כי לא אדם הוא: שמואל"א טו, כט.

והוא ע"י רב חסד כידוע שאית חסד ואית חסד, חסד עולם ורב חסד כו'. וזהו העולה היא העולה היינו שנתעלה בשתי עליות מתחלה נתעלה ע"י כהן לשרשה והוא ע"י חסד עולם הנק' חסד ואז נתעלה עוד הפעם ע"י רב חסד למעלה משרשה.

והנה ידוע שע"י הקרבן מתעלי' כל העלמי', ויש להבין מהו ענין עלי' העלמי' שא"ס אינו בגדר מקום שיהי' שייך לומר עליו ענין עלי'. אך איזה . . קביה הוא ממכ"ע וקב"ה הוא סכ"ע, והנה ידוע הפרש מכ"ע שזה קאי על אור וחיות אלקי' המחי' כל העולמות בתוך תוכם, וזהו האור נמשך בסדר השתלשלות מעילה לעלול עד שנתהוה מזה יו"ד מאמרות להיות הבריאה מאין ליש גשמי' כמו שארז"ל שאין לך עשב מלמטה שאין לו מזל מלמעלה המכה ואומר לי גדל . . נמשך מרוחני' אל הגשם כמו מאמר יהי אור שמהוה האור הגשמי נתהוה ונשתלשל מאור הרוחני', כידוע שהחכמ' נק' אור כמו איזה חכם הרואה את הנולד ולהפוך הכסיל כו' וזהו אור הרוחני', ואח"כ נשתלשל וירד עד שנתהוה מזה אור הגשמי שלנו וכמו גם רקיע הגשמי נשתלשל מרקיע הרוחני' כידוע שיש רקיע הרוחני' כמו רקיע שעל החיות וכמו קמיפלגי במתיבתא דרק"י וכן בכל היו"ד מאמרות נשתלשל מעלה לעלה עד שנתהוה היו"ד מאמרו' גשמי' שהוא הבריאה מאין ליש גשמי', וזהו הנק' בחי' ממכ"ע היינו האור האלקי' הנמשך בגדר עלמין. והנה יש עוד בחי' הנק' בחי' סכ"ע ואין הפי' שהוא סוכ"ע מלמעלה ואינו מאיר בעלמין רק שהוא מאיר בתוך כל עלמין, אך אינו בהתחלקו' כמו אור הפנימי' רק שהוא מאיר בשוה ובלתי התחלקות כמ"ש השמי' וארץ אני דמכ"ע שהוא מהו"ע בחי' סכ"ע שוה. וזהו שבחי' סכ"ע הנ"ל נק' בשם אור מקיף היינו שהוא אור המאיר רק בבחי' מקיף בהשוואה ולא בהתחלקות כמו

שאית חסד ואית חסד: זהו יוחי ריט, א. ראה אגרת הקודש סי'. סיג. מאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ע' תשעו. ושי"ג.

העולה היא העולה: צו ו, ב. ראה גם אור התורה צו ע' יב ואילך.

קביה . . ממכ"ע וקב"ה הוא סוכ"ע: כ"ה בהכתי"י.

שאיך לך עשב מלמטה: ראה בראשית רבא פ"ו, ו. מאמרי אדה"א דברים ח"ג ע' תתמ (שי"ג) וע' חתעו ואילך.

שחכמ' נק' אור: ראה מאמרי אדה"א בראשית ע' תב. ושי"ג.

איזה חכם הרואה את הנולד: תמיד לב, א. ראה ד"ה בכ"ה בכסליו מכ"ק אדה"א (קה"ת תשמ"ט) ע' 4.

ולהפוך הכסיל: קהלת ב, יד.

רקיע ש"ל החיות: יחזקאל א, כב. ראה מאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ע' תג וע' תסט.

קמיפלגי במתיבתא דרק"י: ראה בבא מציעא פו, א. ד"ה זה במאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ע' תמג וע' תנו. ואין הפי' שהוא סוכ"ע מלמעלה: ראה תניא פמ"ח. ספר המאמרים תקס"ה ח"ב ע' תשל"א. מאמרי אדה"א

דברים ח"א ע' קפב. ושי"ג. ח"ד ע' ארמו. ושי"ג.

השמים וארץ אני דמכ"ע: כנצ"ל: אני מלא — ראה ירמ"י כג, כד.

מהורע: מהותו ועצמותו.

א"פ, ואעפ"כ עיקר חיות מבחי' ממכ"ע נמשך מבחי' סכ"ע שבחי' סכ"ע הוא עיקר החיות כידוע בענין שמש ומגן הוי' ואלקי' שאלקי' נק' בחי' מכ"ע כידוע שאלקי' נק' ע"ש כח כמו אילי הארץ ואלקי' הוא מקור כל הכחות, אבל עיקר חיות משם אלקי' נמשך משם הוי' ביה והוי' הוא הנק' סכ"ע היינו הי' והוי' ויהי' כאחד אעפ"כ נק' הוי' ע"ש מקור ההתהוות נמשך מאיתו. ויבן ד"ז שיש בבחי' הללו ג"כ בנפש כמו שאנו אומר' אתה נפחתה אתה נפחתה בי ואתה משמרה בקרבי, שבחי' אתה נפחתה הוא קאי על אור וחיות המתפשט בנפש בכל אברי' הגוף ונק' בשם אור פנימי' היינו שנמשך החיות בבחי' פנימי' לכל אבר ואבר מיוחד. אבל יש עוד בחי' הנק' מקיפי' לנפש וזהו שא' ואתה משמרה בקרבי, ויש להבין למה צריכה השמירה, אך באמת הנפש הוא נברא . . והי' כלה כחה וזהו ואתה משמרה בקרבי שמתגלה תוספו' חיות וכח בלי שעור וזהו הנק' מקיפי' דנפש כי בחי' זו אינו מאירה לנפש רק מרחוק ומקיף כמשל השמירה שהוא שומר הדבר מרחוק אעפ"כ נשמר הדבר ההוא מרחוק ג"כ, כך המקיף דנשמה שומרת ומקיף הא"פ דנשמה מרחוק שלא תכלה כחה כי . . כל עשר הרוח מהנשמה היא מקבלת מאו"מ שלה ואעפ"כ הוא מאיר מרחוק, וככה יובן למעלה שכל עשר הכחות מהא"פ נמשך מאוה"מ דוקא אעפ"כ הוא מאיר מרחוק (כמ"ש מרחוק ה' נראה לי).

והנה תכלי' רצון העליון שיהי' ביטול מכ"ע בבחי' סכ"ע וזהו הנק' ביטול היש לאי"ן, שבחי' ממכ"ע נק' בחי' יש ודבר שיבטל ותכלל בבחי' סכ"ע הנק' אי"ן ע"ש העלם והסתר או ע"ש מקיף. וזהו ויקחו לי תרומה כי הנה ידוע שיש במלות תרומה שני פי' אחד מלשון הפרשה ופי' הב' לשון הרמה והגבהה למעלה, היינו שבחי' מכ"ע הנמשך למטה להוות היש הוא נק' תרומה מלשון הפרשה היינו כמו שמפרישין חלק קטן מחלק גדול כידוע שתרומה אחד מחמשים שהוא חלק קטן מאד ככה יובן בענין ממכ"ע שהוא הארה בעלמה מבחי' סכ"ע, וזהו פי' הא' בתרומה שהוא לשון הפרשה, אך

עיקר החיות . . ממכ"ע . . מבחי' סכ"ע: ראה מאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ע' תשצט ואילן. שמש ומגן הוי' ואלקי': ראה תהלים פד, יב. ספר המאמרים תקס"ה ח"ב ע' תשל. מאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ע' תקסד.

אילי הארץ: יחזקאל יג, יג.

והוי' . . הי' והוי' ויהי': נסמך לעיל ע' קג.

הוי' ע"ש מקור ההתהוות: ראה זהר (רע"א מהימנא) סינחס רנז, סע"ב. הערת כ"ק אדמו"ר שליט"א בספר

המאמרים הש"ע ע' 40.

שאנו אומר' אתה בראתה: ראה ברכת אלקי נשמה.

שורה דנשמה — עשר הרוח . . עשר הכחות: אולי כתוב: עיקר חיות.

מרחוק ה' נראה לי: ירמ' לא, ב.

במלות תרומה שני פי': ראה רד"ה שלאח"י. ושיב.

שתרומה אחד מחמשים: תרומות פ"ד מ"ג.

באמת צריך להיות ביטול והתכללו' ממכ"ע בבחי' סכ"ע וזהו תרומה לשון הרמה דהיינו לפי שמביאה בחי' מכ"ע לשרשו לבחי' סכ"ע, וזהו ויקחו לי תרומה היינו שיתעלה בחי' תרומה שהוא מכ"ע שהוא לשון הפרשה לבחי' סכ"ע. אך ע"י מה שתעלה הוא ע"י נשמ"י דוקא כמו למשל בקרבן בהמה שע"י שמקריבין חלב ודם הגשמי נתעלה הכח אלקי' לשרשה, כך למשל כנפש האדם הנה . . . נפש הבהמה ששרשה מבחי' פני אדם שבפני שור וכל עיקר יש בא נפש הבהמ"י שהוא . . . בדברי' גשמי' זהו רוח הבהמה שיוודת למטה אף שיש לה שכל אבל כל עיקר שכלה הוא ג"כ לדברי' גשמי'. והנה ירידת נפש אלקי' בתוך נפש הבהמ"י הוא רק לברר גם נפש הבהמ"י שירצה ג"כ בהשגו' אלקי' כמו הנפש אלקי'. . . וזהו אדם כי יקריב מן הבהמה אדם היינו נפש אלקי' כי יקריב מן הבהמה היינו שיקרב את נפש הבהמ"י להיות עולה ג"כ למעלה והוא ע"י התיבות בפד"ו כאמרו שמלאכי' אומרי' ג"פ קדוש, וגם התיבות איך שכל העלמי' הם נמשכי' מהארה בעלמא מאוא"ס למשל כטיפה מהים שאין ערך לטיפה להים עצמו, כן אין ערוך להמשכה הנמשך בעלמי' לאוא"ס בעצמו כמ"ש כי עמך מקור חיים היינו שהמקור והחיות המחי' כל העלמי' הוא ג"כ טפל ובטל ובאורך נראה אור היינו הארה דהארה.

וזהו אני ה' לא שניתי היינו שכל העלמי' אינו פועלי' שום שינוי באוא"ס מפני שזה רק הארה בעלמא מאוא"ס. וגם עוד התבוננו' היותר נעלה היינו גם אחר שנתהוה העלמי' הם בטלים בתכלית לאוא"ס, כמו הטיפה כשהיא כלולה בים שאז הוא טפל ובטל בתכלי' בים עד שא"א לומר עליו שהוא מציאות בפ"ע, כך כל העלמי' אף לאחר המשכתן מאוא"ס הם טפלי' ובטלי' לגבי אוא"ס, ומחמת ההתבוננו' זו תכסוף וגם תכלה נפשו לכלל ולבטל לא"ס ג"כ עד שתכלה נפשו לומר מי לי בשמים ועמך לא חפצתי בארץ, פי' ועמך לא חפצתי ולא אמר ולא רציתי כי הנה ידוע ההפרש בין חפץ לרצון שלשון רצון הוא בבחי' חיצוני' ע"י כפי' בע"כ כמו שידוע בענין גט בע"כ שכופין אותו עד שיאמר רוצה אני וזהו רצון שבא אף בע"כ אבל

נפש הבהמה ששרשה . . . פני אדם: ראה לעיל ע' קעז.

שורה עוקר — יש בא: אולי כתוב: טבע.

רוח הבהמה שיוודת למטה: קהלת ג, כא.

אדם כי יקריב: ראה לעיל ע' קפב. ושי"ן.

שורה טולה — התיבות . . . התיבות: אולי צ"ל: התבוננות.

כי עמך מקור חיים . . . ובאורך: תהלים לו, י. ראה סאמרי אדהיא דברים ח"א ע' קעה. ושי"ן. ח"ג ע' תתקפב. ושי"ן.

אני ה' לא שניתי: מלאכי ג, ה.

מי לי בשמי': תהלים עג, כה.

ההפרש בין חפץ לרצון: ראה גם לעיל ע' ה. ושי"ן.

גט בע"כ שכופין אותו: רמב"ם הל' גירושין סי' ה"כ.

לשון חפץ הוא קאי על בחי' חפצו הפנימי' היינו שחפץ בבחי' תשוקה פנימי' וכידוע בליא בענין חפיצה וחשיקה וידבקה גם בדברי' שונים הבאים מבחי' פנימי', וזהו ועמך לא חפצתי בארץ היינו בחי' תאוות גשמי' הנק' ארצית לא חפצתי אין לי בזה חפץ הפנימי' רק בחי' חיצוני' הרצון ע"ד שארז"ל תורתן קבע ומלאכתן ארעי, וזהו ועמך לא חפצתי בארץ היינו שאין לי חפץ בארץ רק רצון חיצוני בעלמא. אבל אם יש לי חפץ הפנימי בדברי' הגשמי' ורק רצון חיצוני לאלקות אז נק' יחוד אביא ונצרך להיות היחוד פבי"פ פמי"ש כי פנו אלי עורף ולא פנים. וזהו שאח"כ בק"ש מוסר נפשו כאחד היינו נפשו נק' רצונו אבל רצון הפנימי' כמי"ש אין נפשי לאומה הזה, וזהו ענין הקרבן בהמה היינו שע"י האדם שהוא נפש אלקי' נתעלה גם הנפש הבהמי' שיהי' בבחי' ועמך לא חפצתי.

אך יש בזה שני עליות אחד שתעלה הנפש הבהמי' רק לשרשה וזהו בכל לבבך בשני יצריך היינו שאפי' נפש הבהמי' יאהוב אלקי' כמו נפש אלקי', אבל יש עוד עלי' שגם נפש אלקי' נתעלה עוד היינו בחי' מאודך וכידוע שגם נפש אלקי' הגם שכל עיקר תשוקתה רק לאלקו' אעפ"כ הוא בחי' גבול אבל בכל מאודך הוא בלי גבול ודבר כידוע שאהבת ככל נפשך הוא הנק' אה"ז ואהבת ככל מאודך נק' אה"ר, וזהו ב' עליות אלו וא' שנתעלה הנפש הבהמי' להיות בבחי' ככל נפשך דהיינו כמדריגה נפש אלקי', ואז נתעלה עוד להיות בבחי' ככל מאודך וכידוע שמ"ה מברר בי"ז ואח"כ נתעלה מ"ה בשורש הבי"ן שהוא בבחי' סיג שזהו שורש נפש הבהמה בבחי' בהמה רבה שלמעלה מהדעת, כידוע שיש שני בחי' בבהמה כמי"ש ואני בהמו' הייתי עמך בהמה שלמעלה מהדעת ובחי' בהמה הב' שלמטה מהדעת. וזהו ויקחו לי תרומה היינו . . . נפש אלקי' אף שנק' חלק הוי' אעפ"כ חלק נק', וזהו תרומה לשון הפרשה ויקחו לי תרומה היינו שיכלל כל נשמה אלקי'

וכידוע בליא [בלקוטי אמרים] בענין חפיצה וחשיקה: ראה תניא פי"ג ובהנסמו במהדורא קמא שם ע' כו הערה 16.

תורתן קבע ומלאכתן ארעי: ראה ברכות לה, ב.
 כי פנו אלי עורף ולא פנים: ראה לעיל ע' נג. וש"נ.
 מוסר נפשו באחד: נסמן לעיל ע' רסב.
 אין נפשי לאומה הוה: כנציל: אל העם — ירמ" טו, א. ראה לקוטי שיחות לך כרך ב ע' 456 בהערה.
 בכל לבבך בשני יצריך: ואתחנן ה' ה ובספרי שם. משנה ברכות נד, א.
 אה"ז . . . אה"ר: לשון חזקוני וישב קפא, א. (היכלות) פקודי רנד, ב. אגרת הקודש סט"ז (קנד, א).
 שמי' מברר בי"ן: נסמן לעיל ע' רנה.
 שמי' . . . נתעלה . . . בבחי' סיג: ראה מאמרי אדה"א דברים ח"א ע' ה וע' יג. וש"נ.
 ואני בהמו' הייתי עמך: תהלים עג, כב (בדילוג). ראה מאמרי אדה"א ויקרא ח"א ס"ע רמב. וש"נ דברים ח"ג ע' תתצו. וש"נ.
 חלק ה': האזינו לב, ט.

להיות חלק . . בעצמות א"ס. וזהו ויקחו לי לי ממש למהו"ע וזהו למסור נפשו באחד' הפשוטה ממש.

והנה בקרבן כתי' ריח ניחוח לה' היינו ריח הוא בחי' העלאה מלמטה למעלה וניחוח הוא המשכה מלמעלה למטה, וכידוע שהקרבן מכפר גם על נפש האדם אשר חטא כי נמשך תוספו' אור חדש אף שפגם האור הראשון, אעפ"כ העלאת הקרבן נמשך תוספו' אור חדש. וככה יובן בנפש דהנה בפדיו' וק"ש הוא העלאה ואח"כ בשמ"ע הוא המשכה בחי' ברכאן דצלותא כאמרו ברוך אתה הוי' כידוע שברוך הוא לשון המשכה, היינו שנמשך מאתה שהוא א"ס כידוע שאתה הוא בחי' נוכח שזה קאי על א"ס בעצמו נמשך שיהי' הוי' כידוע שהוי' הוא המקור לעלמי', ואף גם הוי' שמקור לתורה ומצות אעפ"כ בא במצומצם והשתלשלות מאווא"ס, ולכך צריך להיות המשכה מאתה להוי' ועי' דוקא עי' ישראל והוא עי' העלאה מתחילה בפסדיו' וק"ש.

והנה צריך להיות כלי' לאור המתגלה עי' המשכה זו וזהו ענין תורה ומצות שנק' שני מיני כלים כלים הפנימי' וכלי' החיצוני', והנה התורה נק' בשם כלי' הפנימי' כידוע ששורש התורה הוא בחכמ' כמ"ש אורי' מחכמ' עילאה נפקת, ובחי' חכמ' הוא כלי' הפנימי' לאווא"ס כידוע שהתלכשות א"ס הוא בחכמ', והמצות הן כלי' החיצוני' כידוע שהמצות נק' כלים אברי' דמלכא רמיז פיקודי' רמיז אברי' כו' ולמשל כמו שהאברי' אף שהם כלי' לחי' הנפש אעפ"כ הן רק כלי' חיצוני' אבל המוח הוא כלי' פנימי' לגילוי הנפש ככה יובן ההפרש בין תורה למצות שהמצות הן כלי' חיצוני' לאווא"ס והתורה היא כלי' פנימי' לאווא"ס. והנה בתיבת ברוך נרמז שני הדברי' כי פי' ברוך משמע לשון מקבל הברכה כמו המלך שלמה ברוך יהי' היינו שמקבל הברכו', וגם יש עוד פי' בברוך שהוא ראש כל ברכה כידוע שר"ת ברוך הוא

ויקחו לי לי תמש: ראה רדיה שלאחיז.

ריח ניחוח לה': ויקרא א. ט.

שריה הראשון — אעפ"כ העלאת: כנציל: אעפ"כ עי' העלאת.

שכרון הוא לשון המשכה: ראה סידור שער התנוכה רפ. ג. ומקבילו בתורה אור מקץ לו. ג. מאמרי

אדה"א דברים ח"א סיע קבג ואילך. בראשית ע' תצט. ושינ.

שריה המשכה — ועי' דוקא: אוציל: ועי' מי דוקא.

אורי' מחכמ' עילאה נפקת: נסמו לעיל ע' קנח.

שהתלכשות א"ס הוא בחכמ': ראה תניא פליה בהגה. הנסמו במאמרי אדה"א בראשית ע' כא.

רמיז פיקודי' רמיז אברי': נסמו לעיל ע' רז.

ברוך . . שני הדברי': ראה לקוטי תורה שיר השירים כה. ד. מאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ע' תמה (ושינ) וע'

תנח.

המלך שלמה ברוך יהי' ראה מלכ"ס א. ב. מה.

שרית ברוך . . ראש כל ברכה: כנציל: ראש ומקור. — בלקוטי תורה תוריע כב. ג. כמ"ש במדרס שער

(כג) עירי' הכינויים בערך ברוך. תקוני זחר ת"ע קכ. ב. מאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ע' תנח.

ראש כל ברכה, וזהו שני הבחי' בבחי' חכמה אחד כמו שהוא מקבל מבחי' הכתר אז הוא נק' ברכה ע"ש קבלת הברכו' מלמעלה אבל כאשר בחי' החכמה נעשה מקור לעלמי' אז נק' ברוך ע"ש ראש כל ברכה. וזהו ג' בחי' קדש וברוך וימלוד, קדוש היינו כמו שהוא קודש כקדושת עצמותו וברוך הוא כמו שמקבל הברכות וימלוד הוא כמו שהוא משפיע לעלמי'.

וזהו ענין ג' תרומה, תרומה א' הוא לשון הרמה היינו ארמותא להוי' לבחי' עצמות ומהות, וזהו ויקחו לי תרומה, וזהו ארוממך אלקי המלך, ואח"כ תרומה לשון הפרשה היינו המשכה מאוא"ס להיות נמשך בתורה ומצות וזהו תרומתי שהוא הארת מהות ועצמות א"ס, אך בא בשני בחי' אחד בבחי' תורה שהוא כלי' הפנימי' לאוא"ס ובחי' הב' בבחי' המצות שנק' כלי' החיצוני' (וזהו ארוממך אלקים המלך מתחלה ואח"כ ואברכך שמך לעולם ועד היינו שיהי' המשכת גילוי אוא"ס אפי' למטה מטה אף בחיצוני' העלמי' כידוע שועד הוא חילופי' אתון דאחד).

מכל איש אשר ידבנו לבו תקחו תרומתי מהו ידבנו לבו ומהו מכל איש לשון רבי, אך הנה ידוע שקדב"ה נק' לב כמ"ש צור לבני וחלקי, והנה מה שקדב"ה נק' בשם לב הוא ע"י מלמטה למעלה דוקא כמ"ש לבבתיני אחותי כלה דהיינו שעלי' . . . אותו מלמטה להיות בבחי' לב וכידוע שעיקר הלב הם המדות וקדב"ה אחד כמ"ש לאו דאית לך צדק ידיעא ולאן מכל אינון מדות כלל רק לאחזאה לאנהגא בהון עלמין וזהו לבבתיני . . . שעושי' אותו להוי' בבחי' לב וע"י מה ע"י שני בחי' אחותי וכלה שהן ב' בחי' בנשמ' שנשמ' שנק' בשם אחותי היינו הנק' אחי' ורעי' להקב"ה ויש נשמ' נמוכות הנק' בשם כלה (וההפרש מבואר בתורה לבבתיני) והנה ע"י שני בחי' הללו נעשה קדב"ה בבחי' לב. לבבתיני באחד מעיניך, הנה יש נשמות ישראל שנק' בשם עיני העדה, היינו שיוכלו להסתכל ביקרא דמלכא, וזהו עיני

ארוממך להוי' ראה רדיה שלאחי'.

ארוממך אלקים המלך: תהלים קמה, א. וראה לקמן ע' שו.

שועד הוא חילופי' אתון דאחד: ראה ד"ה זה במאמרי אדה"א דברים ח"א ע' רכז. ושינ.

שקדב"ה נק' לב כמ"ש צור לבני: תהלים עג, כו. שיר השירים רבא פ"א ב, א.

לבבתיני אחותי כלה . . . להיות נבדו' לכו: שיר השירים ד, ט. ראה לקוטי תורה שם כט, ב. לא, א.

שויה לבבתיני — שעלי' . . . אולי כתוב: שעושי' יש.

לאו דאית לך צדק ידיעא: ראה תקוני זהר בהקדמה י, ב.

אחותי וכלה . . . בתורה לבבתיני: ראה ע"ד אחותי וכלה בלקוטי תורה שיר השירים שם כט, ג. לא,

ב. ת. ד.

לבבתיני באחד מעיניך: המשך הכתוב לבבתיני אחותי כלה.

עיני העדה . . . להסתכל ביקרא דמלכא: שלח טו, כז. ראה זהר מקץ קצט, א. בראשית לה, איב. פקודי

רמז, ב. תרומה קלד, א.

העדה איזוהו חכם הרואה את הנולד היינו שרואה איך שהיש נולד מאין אלקי' ורואה כח האין איך שהוא מחדש תמיד להיש כמ"ש מחדש בטובו בכל יום תמיד מעשי"כ. וזהו באחד מעיניך הנה ידוע שהכתיב הוא אחד והקרי' אחת, והנה ידוע שאחת מקבל מאחד וזהו שני בחי' בחי' יח'ע ויח'ת כמשיית בתורה לבבתיני) (ובענין ועשית כגדי קודש). באחד ענק מצווארניך הנה זה קאי על בעלי עסקי' שא"א להם להיות תמיד בהתקשרות בתפלה ובתומי"צ כמשארזיל אפי' פרק אחד שחרית פרק אחד ערבית יצא, והנה למשל כמו שעושי' ענק אל הצואר מאבני' גשמי' רק שמנקבי' האבני' ועושין אותם חלולי' ואחי"כ מושכי' בהם חוט כך כתיב צוארך כחרווי' שקאי על אותי' התורה שנקי' בשם אבני', אך ע"י מה נעשי' האותי' התורה חלולי' ע"י התפלה כידוע בענין הקל קול יעקב שקל א' חסר ואי' וקול הב' מלא בואיו שקול הא' קאי על התפי' הוא חסר ואי' דהיינו שזהו העלאה מלמטה למעלה וזהו שנעשה האותי' התורה חלולי' היינו לבי חלל בקרבי ואחי"כ קול בתרא מלא בואיו הוא קאי על המשכת גילוי אוא"ס שנמשך בתוך אותי' התורה ואו נעשה תכשיט על הצואר כמ"ש צוארך כחרווי', וזהו פרק אחד שחר' ופרק אחד ערבי' היינו שהוא רק פרק א' אבל שיהי' בשם גילוי אחד ע"י שהאותי' התורה הם חלולי' ע"י התפילה פ"א יצא אבל האומר אין לי אלא תורה אפי' תורה אין לו מפני שא"א להיות כזה גילוי אוא"ס מפני שהאותי' אינם חלולי' למשל אבני' שאינם חלולי' א"א למשך בהם חוט ולעשות מהם תכשיט ע"ג הצואר.

ואח"כ אמר וזאת התרומה אשר תקחו מאתם זהב וכסף ונחושת הם ג' מדריגו' דעבודה ותומי"צ, כידוע שזהב הוא בחי' גבורו' והוא העלאה מלמטה למעלה שהוא בחי' העבודה כמ"ש מצפון זהב יאתה, ולפיכך כל הקרבנות טעונין צפון שענין הקרבנות הוא העלאה מלמטה למעלה לכן

איוהו חכם הרואה את הנולד: תמיד לב. ב. ראה תניא פמי"ג. מאמרי אדה"א דברים ח"א ע רכא. ושי"ג ח"ג ע א"ס. ושי"ג.
 מחדש בטובו בכל יום תמיד מעשי"כ: ברכת יוצר.
 שהכתיב . . . אחד והקרי' אחת . . . בתורה לבבתיני: ראה לקטי' תורה שם כט, ג. לא, ג.
 שריה אחת — כמשי"ח: אולי כתוב: כמשנית.
 באחד ענק מצווארניך: המשך הכתוב לבבתיני — שיר השירים שם.
 אפי' פרק אחד שחרית: ראה מנחות צט, ב. לקטי' תורה שם כט, ג.
 צוארך בתרו"י . . . אותי' . . . אבני': שיר השירים א, י. ראה ספר יצירה פ"ד מי"ב.
 הקל קול יעקב: ראה לעיל ע' סא. ושי"ג.
 שריה התורה — פ"א יצא: אולי שכן כתוב בהכתי'.
 האומר אין לי אלא תורה: ראה יבמות קט, ב.
 זהב כסף ונחושת . . . דעבודה ותומי"צ: ראה תורה אור תשא ק"א, ד.
 שזהב הוא בחי' גבורו': ראה פרדס שערי' (י) הגוונים פ"ג. מאמרי אדה"א דברים ח"ג ע' אקלט. ושי"ג.
 מצפון זהב יאתה: איוב לו, כב.
 כל הקרבנות טעונין צפון: כ"ה גם בדי' בכ"ה בכסליו מבי"ק אדה"א (קה"ת תשמ"ט) ע' 13. ושי"ג.

הוא ע"י בחי' צפון שהוא בחי' הגבורה, והנה יש עוד פי' בצפון לשון צפון ושמור ונעלם ופי' היינו ע"י שכח אלקי' מאיר בהם בהעלם ומרחק מחמת זה הם . . בהתלהבות התשוקה ביותר כמ"ש ברעש גדול מתנשאי' כו' וזהו צפונה ע"י צפונה תתעלו לפני הוי' למעלה משם הוי' ולכן מראה הזהב הוא כמראה אש לחשות שמתנוצצי', וכסף הוא בחי' מעשה המצות כמ"ש אם כסף תלוה את עמי העני עמך שזהו קאי על מעשה המצות, שהם בחי' חסדי' היינו המשכי' גילוי אלקות מלמטה למעלה ע"י תורה ומצות כידוע שהמצות נק' בשם צדקה (וכמ"ש ולך ה' החסד כי אתה תשלם לאיש כמעשהו היינו ע"י מעשה המצות נמשך בחי' חסד עליון), ונחושת זהו בחי' תורה כמ"ש במדרש נחושת דא בחי' יעקב כמ"ש נחשתי ויברכני ה' בגללך, והנה יש בלע"ז ג"כ בחי' נחושת כמ"ש נחש ינחש איש אשר כמוני, אך לא נחש ביעקב היינו שע"י תוקף אור דתורה שהוא בחי' יעקב דוחה החיצוני' כמ"ש לא הביט און ביעקב הנה איש עון מחשבו' היינו מחשבו' אשר לא לה' המה כמ"ש חכמי' המה להרע כו', אבל איש העון הזה א"א לו להביט ביעקב כי מחמת תוקף אור דקדושה נדחה ממילא כידוע שמעט אור דוחה הרבה חושך, וזהו בחי' נחושת שהוא תקיף וחזק היינו תוקף אור דקדושה לדחות את החיצוני'.

והנה מתחילה אינו מונה כ"א ג' דברי' ואח"כ מונה עוד עשרה דברי', היינו שהי"ג דברי' הם י"ג מדות הרחמי', אך עיקר הי"ג הם ג' הראשונים שהם זהב וכסף ונחושת (וזהו בחי' ג' ראשין) ואח"כ נמשך כל הי"ג דברי', וזהו ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם בתוכו לא נאמר רק בתוכם משכונא דילי

ברעש גדול מתנשאי': ברכת יוצר.

צפונה . . לפני הוי' ויקרא א, יא. ראה גם תורה אור וישב כט, ג. ד"ה ככ"ה בכסליו הנ"ל ע' 14.

שרה כמראה — אש לחשות: כנצ"ל: דגחלים לוחשות.

וכסף . . חסדי': ראה זהר (רע"א מוהימנא) משפטים קטו, א. מאמרי אדה"ז פרישת התורה ח"ב ע' התמג

ובתוספת לשם.

אם כסף תלוה את עמי: משפטים כב, כד.

שרה המשכי' — מלמטה למעלה: כנצ"ל: מלמעלה למטה.

שהמצות נק' בשם צדקה: ראה לעיל ע' קיב. ושי"ג.

ולך ה' החסד: ראה תהלים סב, יג.

נחושת . . יעקב . . נחשתי ויברכני ה' בגללך: ראה שמות רבא ספמ"ט. ויצא לו, כו.

נחש ינחש איש אשר כמוני . . לא נחש ביעקב: ויגש מד, טו. בלק כג, כג.

לא הביט און ביעקב: בלק כג, כא.

איש עון [כנצ"ל (וכו בסמור) און] מחשבו': ישע"י נה, ו.

חכמי' המה להרע: ירמי' ד, כב.

מתחלה . . מונה . . ג' דברי' . . עוד עשרה: ראה לקמן ע' שט.

שהי"ג דברי' . . י"ג מדות הרחמי': ראה סיום ד"ה שלאחי.

ועשו לי מקדש . . בתוכו . . בתוכם: תרומה כה, ת. ראה אלשיך שם. לקו"ש בא כרך כו ע' 83. ושי"ג.

משכונא דילי בנייכו: ראה זהר פקודי רמא, א. בחוקתי קדי, א.

גבייכו, והנה איך אפשר שיהי' מקום משכן לקדב"ה, אשר הוא למעלה מעלה מאוד עד אין קץ כמ"ש השמי' ושה"ש לא יכלכלוך, אך זהו ענין לבבתיני למשל כמו שעצם הנפש הוא אינו בערך הגוף אעפ"כ הוא מחי' הגוף ונמשך כללי' החי' בבחי' לב כך למעלה נקי' קדב"ה בשם לב והלב הוא ממוצע וזהו בחי' מדות דאוא"ס שהן ממוצעי' בין אוא"ס לעלמי' וזהו כל איש אשר ידבנו לבו כו' וד"ל.

ב"ה, פ' תרומה (תקפ"ד)

ויקחו לי תרומה מאת כל איש אשר ידבנו לבו תקחו את תרומתי כו', ויש להבין למה כפל הדבר ב"פ ויקחו לי תרומה ואח"כ מאת כל כו' תקחו את תרומתי כו', ומשמע שיש ב' מיני תרומות א' שיקחו לי תרומה והב' מה שמאת כל איש שידבנו לבו כו', ויש להבין מהו ענין ב' תרומה הללו. והנה בזוהר א' מאי תרומה ארמותא כו' ע"ש, והענין הוא בדרך כלל שיש בתרומה ב' פיי, א' כפשוטו ל' הפרשה והבדלה שירימו חלק אחד מובדל מכל מין ומין ושיעור ההרמה והפרשה הזאת א' מחמישי' כמו שא' תרומה תרי' ממא"ה (וכמשיית בטוף הענין), והפי' הב' לשון רוממות

השמי' ושה"ש לא יכלכלוך: מלבי"ם א. ח. כז.

ויקחו לי תרומה: נדפס מברך א=1194 (גוכי"ס) ע' סד [בכותרת: ב"ה פ' תרומה]. נמצא גם בברך ג=105 ע' קפב [בכותרת: כניל א]. ג=116 יד, א (הב') [רק חלק — עד לקמן ע' שט, ובא' מראשי העמודים נרשם: בעדה תורת אדמו"ר פ' תרומה]. T=123 מה, א, ה=156 ע' ו=181 ע' מה [מתחיל מלקמן ע' שא]. ז=184 ע' שעט [בכותרת: בעדה תורת אדמו"ר פ' תרומה]. P=19 מה, ב, ט=523 ע' נא [בכותרת: תורת אדמו"ר פ' תרומה בליבאוויץ]. א=628 ע' קפד [מתחיל מלקמן ע' דש, ובסיומו נרשם: מאמר מאדמו"ר המאה"ג הגאון המפורסם ע"ה פ"ח נ"י (נעמוד הימני פטיש חזק נר ישראל) שהצנע לכת הוא הלך (לאביו שבשמים, מרנא ורבנא הר"ר דובנער, דרוש נאה מהר"י הגאון)]. יב=949 ע' עג. יג=1748 ע' פא [בכותרת: כניל א]. יד=2003 ע' רג [בכותרת: בעדה תרומה תקפ"ד — ובמקום שהי' קרוע וכו' בגוכי"ס הושלם מברך זה בין אריוחים בנפים]. טו=2006 ע' יז [ובסיומו נרשם: סליק ענין תרומה וענין פסויד וקיש ני"ס (ב' פרשיות) וכו']. טז=2018 ע' כח.

מאמר זה מיוסד על ד"ה זה משנת תקיע [ראה ספר המאמרים תקיע ע' רפה ובהערה 6 שם], ונדפס בתוס' הגהות וכו' — באור התורה תרומה ע' אישנה וע' אישסה. אישצא. ואחתנן כר"ו ע' ב"דג. דרושים לשבועות ע' קלח [והוא להרי"ה מפאריסש]. וקיצורים וכו' — שם תרומה ע' אישנב. וז"א — שם ע' אישנד. ע' אישפו.

ויקחו לי תרומה . . . תרומתי: תרומה כה, ב.

מאי תרומה ארמותא: ראה זהר בלק קסח, ב.

במרומה . . . ל' הפרשה: ראה תרגום אנקלוס ורשיי ע"ה.

והפרשה הזאת א' מחמישי': תרומות פ"ד מ"ג.

תרומה תרי' ממא"ה: ראה זהר ויקהל ר, א. (רע"א מהימנא) קרח קעט, א. בלק קסח, ב.

והתנשאו' כמ"ש בזהר ארמות"א וכמו ארומימך ה' כו' וכה"ג, וזהו ויקחו לי תרומה לי ממש שהוא בחי' הרוממו' בעצמותו וממילא מכל איש כו' תקחו את תרומתי שהוא תרומה הב' כפשוטה להפריש תרי ממאה כו' והא בהא תליא והיו לאחד"י ודל.

ולהבין ביאור הדברי' הללו הגה יש להקדים תחלה שרש ענין ב"פ דק"ש שמע והי' א"ש. דהנה ארוז"ל במשנה א' ריב"ק למה הקדים פ' שמע לפ' והי' א"ש כדי שיקבל עליו עומ"ש תחלה ואח"כ יקבל עליו עול מצות, ויש להבין מהו ההפרש בין עומ"ש לעול מצות ודאי עול מצות א"א בלא עמ"ש תחלה שא' ונעשה רצונו ועמ"ש א"א בלא עול מצות דוקא לקיים רצונו כו' והיינו הך ולמה חלקו לשתיים ועמ"ש בפ' שמע דוקא ועול מצות בפ' והי' א"ש. אמנם הנה ידוע בס' הקבלה בשרש ב"פ הללו, דפ' שמע הוא בבחי' גבו' דשם מ"ב שהוא מבחי' הגבורו' כי יש מ"ב תיבו' מואהבת עד ובשעריך (ושית תיב'י) דשמע ישראל אינו נחשב וז"פ ו' הוא מ"ב, והן כמו מ"ב תיבו' דאנא בכח שהוא בבחי' הגבו' שהוא בבחי' עלי' והסתלקו' שבשם זה דמ"ב עולי' הכל (וכמ"ש שש כנפי' שש כנפי' לא' כו' והן ו' מעלו' לכסא כידוע), וע"כ בכל זמן עלי' והסתלקו' מתחתון לעליון או' אנא בכח כו', כמו בהעלא' כללי' דכל ימו' החול בזמן הכנס' כלה בעש"ק שהוא בחי' עלי' המל' מכל הכירורו' דחול או' אנא בכח כו' שיוכלו ע"י לעלות למעלה כמו מבריא' לאצי' ומיצי' לבריא' ומעשי' ליצירה בג"פ הב"ו כו', כידוע דהבו הא' העלי' מעשי' ליצי' כו', וכמ"כ בהעלא' פרטי' דנה"א באדם למטה קודם השיגה שנפשו האלקי' צריך שתעלה לגי'ע הארץ ליכלל במקור חוצנה באלקי' חיים כמו והרוח תשוב אל האלקי' בתשוב' תשוב היא כו' והוא במ"ש

ארומימן ה': תהלים ל. ב.

ויקחו לי . . . לי ממש: ראה אור התורה כאו ס"ע אישסה בהגה. לעיל ע' רעא. ס'. שיפורים בספר התניא' לפמ"ז (ע' 644).

א' ריב"ק למה הקדים: ראה ברבות יג. א.

ידוע בס' הקבלה: ראה (ובהבא להלן) פרי עץ חיים שער (ז) הק"ש פ"ח. פכ"ה. מאמרי אדה"ז פרשיות התורה חיב ע' תשח ואילך, ובהנסמן לשם.

דשם מ"ב: ראה לעיל ע' קמא. ושי"ג.

שורה ובשעריך — נחשב: אוצ"ל: נחשב.

ז"פ ו' הוא מ"ב: ראה לעיל שם.

מ"ב תיבו' דאנא בכח: ראה לעיל ע' קמב. ושי"ג.

שש כנפי' שש כנפי' לא': יע"י ה. ב.

ו' מעלו' לכסא: מלבי"ם א' יט.

או' אנא בכח . . . בעש"ק . . . קודם השיגה: ראה לעיל שם. ושי"ג.

שורה מבריאה — ליצירה: אינו ברור בגומ"ק.

בג"פ הב"ו: תהלים כט. א"ב. ראה פרי עץ חיים שער (יח) השבת פ"ח. הנסמן במאמרי אדה"א בראשית ע' מו.

והרוח תשוב אל האלקי': קהלת יב. ז.

בחושי' תשוב היא: ראה זחר (רע"א מהימנא) נשא קכב. א.

ביד"ך אפקיד רוחי רית בא"ר שהו העלא' דכל הנשמו' כמ"ש עלי בא"ר ונק' באר"ה של מרים כו', ע"כ צריך לומר ג"כ אנא בכח כו' שהוא בחי' שם מ"ב בבחי' הגבו' שבו עול"י הכל (להיותו בבחי' ר"ש דאוי"ר יחד כמו בשתים יכסה פניו כו' ובשתים יעופף כמ"ש במ"א), וזהו כענין המ"ב תיבו' מואהבת עד ובשעריך שבפ' שמע שהוא בחי' שם מ"ב שבמ"ב תיבו' הללו הן המעלי' את הנשמו' מלמטה למעלה [להיות] אחוזה וקשורה וצרוורה למעלה בצרוור החיים כמ"ש ואהבת את ה' ממש כו'. אבל פ' והי' א"ש הוא בבחי' החסדי' דשם ע"ב דחסיד גי' ע"ב כו'. כידוע בענין ע"ב גשרי' דחסיד ופי' שרש החסד בחכ' שהוא בשם ע"ב במילוי יודי' כו' כידוע והיינו ענין ע"ב תיבו' מוהי' עד ושמתם את כו' ולכך א' בה ונתתי מט"ר כו'.

אך הנה לכאורה יש סתירה לזה ממה שמבוא' בזהר פ' ואתחנן בענין ד"פ דתפילין שהן די' מוחי' כו', דשמע והי' א"ש הן בבחי' חוי"ג ושמע הוא בבחי' החסד והי' א"ש בבחי' הגבור', וכמו שמוכח מענין ואהבת בפ' שמע שהאהבה הוא בבחי' החסד כידוע ובפ' והי' א"ש א' וזרה אף ה' כו' להיות' בבחי' הגבו', וא"כ זהו היסוד מכפי הנ"ל ממש. אך התירוץ לזה ידוע שיש כאן הפרש בחילוף האור בכלי מחסד לגבו' ומגבו' לחסד בב"פ הללו, דבפ' שמע האור הוא בבחי' החסד כמ"ש בזהר הנ"ל והכלי הוא בבחי' הגבו' שהוא אותי' דשם מ"ב תיבו' כניל וזהו אור החסד בכלי הגבו' היפוכו, ופי' והי' א"ש האור בבחי' הגבור' כמ"ש בזהר כניל והכלי שהוא השם דע"ב תיבו' כניל בבחי' החסד שזהו אור הגבו' בכלי החסד היפוכו וד"ל.

ולזהבין כל זה הנה יש לדקדק עוד במ"ש פ' והי' א"ש לאהבה את ה' כו' ובכל לבבכם ובכל נפשיכם ובפ' שמע הרי א' גם ובכל מאדך ולמה

ביד"ך אפקיד רוחי רית בא"ר: תהלים לא, ה. ראה פרי עץ חיים שער (טו) ק"ש שעומט פ"ב פ"י. מאמרי אדה"ז פרשיות התורה ח"א ע' נט ובתנשמן לשם. מאמרי אדה"א דברים ח"ד ע' ארטה. ושי"ג. כמ"ש עלי בא"ר: חוקת כא, יז. בשתים יכסה פניו . . . ובשתים יעופף: ישעי' ה, ב. ראה גם לעיל שם. ואהבת את ה': ואתחנן ה, ה. דשם ע"ב: ראה זהר תרומה קלב, ב. פרדס שער (כא) פרטי השמות פ"ה. דחסיד גי' ע"ב . . . ע"ב גשרי': פרדס שער (כג) ערכי הכינויים מערכת חסד. מאמרי אדה"ז פרשיות התורה ח"ב ע' תש"ו. ושי"ג. מאמרי אדה"א דברים ח"א ע' רמב. ושי"ג. בשם ע"ב במילוי יודי': ראה עץ חיים שער (ה) טנת"א פ"א. הנשמן במאמרי אדה"א דברים ח"ד ע' אקצב. ונתתי מט"ר: עקב יא, יד. שמבוא' בזהר פ' ואתחנן: רסב, ב. ראה הנשמן במאמרי אדה"ז פרשיות התורה ח"ב לע' תשת. שהאהבה הוא בבחי' החסד: ראה פרדס שער (כג) ערכי הכינויים מערכת אהבה. וזרה אף ה': עקב יא, יז. התירוץ . . . בחילוף האור . . . מחסד לגבו': ראה מאמרי אדה"ז פרשיות התורה שם ואילך ובתנשמן לשם. לאהבת את ה' . . . ובכל לבבכם . . . ובכל מאדך: עקב יא, יג (ושם: בכל). ואתחנן ה, ה.

לא א' גם בפ' והי' ובכל מאדיכם, וגם יש להבין מ"ש בפ' והי' א"ש ואספת דגנך אחר שא' ובכל נפשיכם כו' [שז]הו היתר גמור לעסוק בצרכי הגוף בפרנסתו בקביעו' וזהו [לכאור'] היפוך ענין דמסין הנא' למעלה, וגם רז"ל אמרו והגית בו יומם ולילה יכול דברי' ככתבן ת"ל ואספת דגנך כו' והרבה עשו כרש"י ולא עלתה בידם כו' (רק שיהי' מלאכתו עראי ותורתו קבע כו'), ואיך יכול להיות' כדבר והיפוכו כא' שיקבל עמי' במסין כמ"ש בכל נפשיכם למסין באחד ממש ויהי' מותר לעסוק בפרנסתו ג"כ בלב ונפש שבודאי אז לא יוכל לעבוד ה' במסין כידוע (והתירוץ הוא לפי שלא נז' בכל מאדיכם בפ' והי' א"ש ע"כ א' ג"כ ואספת דגנך ובפ' שמע הזכיר בכל מאדך ע"כ לא נז' שם היתר לעסוק בפרנס', ובלי' רז"ל דמ"ש כאן ואספת דגנך כו' מדבר כשאין ישראל עושי' רש"מ שאם ישראל עושי' רש"מ נא' ועמדו זרים כו' שזה שנק' אין עושי' רש"מ היינו מפני שלא יש אהב' דכל מאדך וכמ"ש במ"א).

והנה תחלה יש להבין בעיקר ענין דמצות ק"ש בפ' שמע לקבל עליו עמ"ש כמ"ש ריב"ק כנ"ל, דזהו דוקא בתיבת אחד שכל המאריך באחד מאריכין ימי כו', ואריכו' זו היינו לכוין בנקוד' לבבו ורצונו למסין באחד ממש כמו אליך ה' נפשי אשא אליך ממש (וכמו שהי' ר"ע מאריך באחד עד שיצא' נשמתו באחד וכן ר"י הנשיא הי' מעביר ידיו על עיניו לכוין בפסוק ראשון לבד שהוא באמרו אח"ד דוקא דזהו עיקר המצוה דק"ש, וענין קבלת מ"ש היינו כמו שא' תמליכנה בשמי' וארץ כו', ולפי"ז מ"ש ואהבת בכל נפשך וא' אפי' נוטל את נפשך מלתא באפי' נפשה היא אחר המסין בתיבת אחד, ולא משמע כן מתשוב' ר"ע לתלמידיו שא' כל ימי הייתי מצטער על פסוק ואהבת בכל נפשך אפי' כו' מתי יבא לידי ואקיימנו ועכשיו כו' והרי האריך באחד עד שיצא' נשמתו באחד קודם שא' בכל' נפשך א"כ הי' מקיים בכל נפשך במה שמסין כאח"ד דהיינו הך ממש כו'). ולכאורה אין זה מובן שהרי

ואספת דגנך: עקב יא. יד.

והגית בו יומם ולילה . . . ולא עלתה בידם: יהושע א, ח. ראה ברכות לה, ב.

מלאכתו עראי ותורתו קבע: ראה רמב"ם הל' תימ' פ"ג ה"ז.

למסין באחד: ראה פיסקא הבאה. נסמן לעיל ע' רטב.

כשאין ישראל עושי' רש"מ . . . ועמדו זרים: ראה ברכות שם. ישעי' סא, ה.

אין עושי' רש"מ . . . וכמ"ש במ"א: ראה מאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ס"ע תתכד ואילך. וש"נ.

שכל המאריך באחד: ברכות יג, ב.

אליך ה' נפשי אשא: תהלים כה, א.

שהי' ר"ע מאריך באחד . . . ר"י הנשיא הי' מעביר ידיו: ראה ברכות סא, ב. יג, ב.

תמליכנה בשמי' וארץ: ראה ותר' (רצ"א מהימנא) פינחס רכג, סע"ב ואילך. עקב ע"ב, א. הנסמן במאמרי

אדה"א בראשית ע' לד.

אפי' נוטל את נפשך: ראה ספרי ואתחנן ו, ה. משנה ברכות נד, א.

כל ימי הייתי מצטער: ראה ברכות סא, ב.

באמת עיקר מס'נ הוא באמרו בכל נפשך אפי' נוטל כו' ואיכ למה תלו עיקר מס'נ בחיבת אחד למס'נ באחד שעדיין לא א' בכל נפשך ששם הוא עיקר מס'נ (כמ"ש ר"ע כל ימי הייתי מצטער על פסוק זה שהוא ואהבת בכל נפשך דוקא) והליל למס'נ באמרו בכל נפשך ולא באמרו אחד דוקא דמאין לנו זה, ועוד איך יתכן להיותי כ"פ מס'נ. אך הפשוט הוא דיש ב' מיני מס'נ, א' בנשמי האלקי שתוכלל במקור חוצבה באחד באמרו אחד דוקא דהיינו להבטל ולהכלל ממש באח"פ שיש בזה בכ"ח כל נשמי' וניצוץ אלקי (כמו שר"ע יצא' נשמתו באחד כפ"מ כו'), והב' מס'נ דגוף באמרו בכל נפשך אפי' נוטל נפשך מגופו שזהו עיקר מצות מס'נ על קדה"ש שיש בכאו"א מישראל [בכח] וכך יהי' בק"ש באה"ר דכל נפשך כו'.

וביאור כל זה הנה יש להקדים ביאור מ"ש והחיות ר"ש כמרא' הבזק (ופרשי' כלהב היוצא מן החרסית שעולה ויורד תמיד ברו"ש כו') והיינו ואהבתי גי' ב"פ אור דאו"י ואו"ח). והנה הגם דפסוק זה מדבר דרך פרט בכל החי' ושרפי' ואופני' שהחיו' ר"ש כו', כך הוא ממש בכלליו האור וחיו' האלקי שמחי' את כל העולמו' מאין ליש וכמ"ש ואתה מחי' את כולם ונקי' חי העולמי' או חיי כל החיים העליוני' והתחתוני' כמ"ש כי עמך מקור חיים כו' כידוע, הנה זהו שא' והחיו' הכללי נמשך למטה בעולמו' להחיותם מאין ליש בבחי' ר"ש דוקא, כמו בבחי' ר"ש שיש בפרט בכל מלאך שעולה ויורד תמיד דהיינו בבחי' הסתלקו' והתפשטו' כמרא' הבזק, וכמו באדם ג"כ ברוח הבל הלב שיוצא בנשימי' להבל הפה לחוץ בבחי' הסתלקו' [ו] וחוזר ושואף הבל מבחוץ ונכנס בלב בבחי' התפשטו' וזהו עיקר החיו' דוקא, ואם לא ההסתלקו' בתחלה לא הי' מועיל התפשטו' כי ע"י ההסתלקו' דבחי' רצוא חזור ונמשך אור וחיו' חדש לחדש חיותו ברוח החיים שבלב, כידוע שזהו ג"כ ענין הדפיקו שבלב שכלול מבי' דפיקו' דוקא בבחי' ר"ש כאח"ד כי הלב הוא שולח החיו' הרוחני לכל האיברי' דרך הגידי' בדם הוא הנפש ע"כ צריך להיותי בחי' התחדשות החיו' תמיד, והוא מה שדופק ב' דפיקו' א' בבחי'

ב' מיני מס'נ: ראה גם מאמרי אדה"א ויקרא חיב עי' חקן ואילך. לעיל עי' קעו ובהנסמן שם. מצות מס'נ על קדה"ש: ראה ס' המצות להרמב"ם מ"ע ט. מאמרי אדה"א מאו"ל עי' מו. לקוטי שיחות אמור כרך יב עי' 212.

והחיות ר"ש . . . ופרשי' יחזקאל א' יד. ראה רש"י שם ובחגיגה יג. ב. שו"ה והיינו: אוצ'ל: (והיינו).

ואהבתי גי' ב"פ אור: פרי עץ חיים שער (ח) הק"ש פ"ג. ראה אמרי בינה פתח השער יב, א. מאמרי אדה"א דברים ח"ד ס"ע איתקה ואילך. ושי"נ בראשית עי' רל.

החיו' ושרפי' ואופני': נסמן לעיל עי' כח. ואח"ה מחי' את כולם . . . חי העולמי': נחמ"י טו. ה. ראה תוספות י"ט סוף תמיד. כי עמך מקור חיים: תהלים לו, י.

והחיו' הכללי . . . בבחי' ר"ש: ראה מאמרי אדה"א דברים ח"ג עי' תת. ושי"נ. הדפיקו שבלב: ראה מאמרי אדה"א בראשית עי' שלח. ושי"נ.

הסתלקו החיו' מן הלב שהוא נעשה ככיווץ ומיד דופק דפיקו' הב' בבחי' התפשטו' החיו' החדש בלב בבחי' שוב וכך חוזר חלילה, ומזה יבא סיבת התחדשו' החיו' בתמידו' בנפש ורוח כל חי בגשמיו'. וכך יובן ברוחניו' באור וחיו' הנשמ' באדם ורוח במלאכיו' כו' שעיקר חידוש האור וחיות האלקי' בנשמת האדם הוא ע"י בחי' רוי"ש דוקא כמי"ש בס"י אם ר"ן לבך שוב כו' דהיינו בתחלה התפעל להנפש לאלקי' חיים מקור חוצבה בבחי' רצוא בהסתלקו' והתכללו' לגמרי כמו נכספ' וגם כלת' נפשי ליכלל וליבטל באחד כנ"ל במס'ג באחד ממש, וכמ"כ בבחי' הסתלקו' הנפש החוטא' במרידות העצומ' בכלות הנפש כראב"ד שיצא' נשמתו בכבי' וכה"ג, וז"ש והרוח תשוב אל האלקי' כו', ואח"כ מיד בחי' שוב ביריד' והמשכו' אלקו' בנפשו לחדש חיותה ממש (וכמשי"ת). וכך הוא ממש במלאכיו' עליוני' דכת"י בהו' והחיו' רוי"ש כו' שהו' בויערו' כמראה הלפידו' עולה למעלה ליכלל במקורם ויורד מיד למטה וחוזר ועולה כו', וכנר ה' נשמ' אדם שעולה ויורד תמיד כנ"ל. וכך הוא בבחי' אלקי' הכללי בעולמו' שיוורד ונמשך בהם מלמעלה למטה שאינו נמשך רק בבחי' רוי"ש דוקא כמו שא' מה הקדביה ממלא כו' כך הנשמ' כו', ונק' נשמת כל חי בכללו' שבא ג"כ בבחי' רוי"ש בחי' רצוא בהסתלקו' בתחלה ואח"כ ב[בחי'] שוב ביריד' האור והמשכחו' למטה, שזהו עיקר ענין חידוש החיו' האלקי' בכל העולמו' בכל יום ושעה כמו שאר' ובטובו' מחדש בכל יום מע"ב מחדש ממש כמו [משל] הדפיקו' דלבא באדם ובחי' רוי"ש דמלאכיו' ובנפש כל חי כנ"ל וד"ל (אך יש הפרש בזה בין יח"ע מן המאציל לנאצלי' ובין יח"ת דאצ"י בבי"ע, שמן המאציל לנאצלי' בא האור והשפע בבחי' מטי תחלה ואח"כ לא מטי כענין נוגע ואינו נוגע לפי שזהו בא מבחי' מקיף לפנימי מלמעלה למטה, אבל ביח"ת מאצ"י לבי"ע בבחי' המלי' שמחי' כל העולמו' כנ"ל הוא בבחי' רוי"ש רצוא בהסתלקו' תחלה כי זהו בבחי' העלא' מלמטה למעלה בבחי' או"ח כו' וכמ"ש ביאור זה במ"א וד"ל). וזהו ג"כ ענין ואהבית גי' ב"פ אור או"י ואו"ח יחד שזהו בחי' רוי"ש כא'

כמי"ש בס"י אם ר"ן לבך: ראה שם פ"א מ"ח.

שו"ה דהיינו — התפעל להנפש: כ"ה בטוכי"ק.

נכספ' וגם כלת' נפשו: תהלים פד, ג.

כראב"ד שיצא' נשמתו בכבי': עבודה זרה יז, א. ראה ספר המאמרים תרמ"ז ע"י.

והרוח תשוב אל האלקי': קהלת יב, ז.

בוטרו' כמראה הלפידו': . . . וכנר ה' נשמ' אדם: יחזקאל א, יג. משלי כ, כז.

מה הקדביה . . . כך הנשמ': ראה ברכות י, א.

כמו שאר' ובטובו' מחדש בכל יום מע"ב: ראה ברכות יוצר.

מטי . . . לא מטי: זהו בראשית טז, ב. נח טה, א. ראה ספר המאמרים תקס"ז ע' לא ואילך וע' לת. ומקבילו

בתורה אור בראשית כ, ג ואילך. שם ג, ד. אמרי בינה שער הקיש מא, רע"ג. מב, ב. שערי אורה שער הפורים

ע' 156. תורת חיים בשלח שמו, ב ואילך. מאמרי אדה"א דברים ח"א ע' רי וע' ריב. דרושי חתונה ח"א ע' רכו

ואילך.

נוגע ואינו נוגע: ראה ירושלמי תגינה ס"ב היא. תגינה טו, א. רש"י האוניו' לב, יא. בראשית רכא פ"כ, ד.

וכמי"ש ביאור זה במ"א . . . בענין מקור החו"ן: ראה בהתנסו' בהערה דלעיל ד"ה: מטי.

שהוא כמו משל הב' דפיקו' שבלב כא' דוקא כנ"ל וד"ל (וגם בבחי' ז"א דאצי' הוא בבחי' רו"ש במדו' שבלב אדם העליון דאצי' כו' וכמ"ש בענין מקור הזמן כו').

והנה מעתה יש להבין בגוף ענין יח"ע באח"ד שזהו בחי' אח"פ דעצמו' אי"ס ב"ה ממש. דהנה אנו או' אתה אחד ושמך אחד דהיינו כמו שהוא בעצמו ומהותו בבחי' אח"פ בתכלית הפשיטו' כך גם שמ"ך אח"פ כמוהו ממש, וכך פ"י אתה קדוש ושמך קדוש, וכך אמרו ז"ל דקודם שנברא העולם ה"י הוא ושמו בלבד שזהו שמ"י הגדול כנ"ל וד"ל, ובמס"נ באחד היינו במוה"ע אי"ס ב"ה ואע"פ שגם שמ"ך אחד באח"פ כמוהו מ"מ אין לו ערוך לגבי מוה"ע דאי"ס ב"ה ממש כמו שאין ערך לאור לגבי המאור עצמו, כידוע במ"ש בס' הקבלה בטעם קריאת מקור כל ההשתלשלות דקו"ח בשם אור אי"ס שלפני הצמצום דקו"ח כו' שאין זה בחי' אי"ס עצמו ומהותו שנק' מאור העצמי כגוף מאור השמש עצמו ולא נק' בשם אור רק מה שמאיר הארה בהתפשטו' ממנו זהו הנק' בשם אור אי"ס דהיינו אור וזיו של האי"ס עצמו, וגם הוא בבחי' אי"ס שאין סוף להתפשטו' אור הזה להיותו מקור כל חיי העולמו' דאבי"ע שנמשך מן הקו כו' אבל עכ"ז אינו רק בחי' גילוי העצמות דאי"ס ואינו בערך ויחוס א' עם העצמו', כמו הארת אור השמש (שנק' ב"ה ליכטיקייט) לגבי עצם המאור שאינו בכלל בחי' התפשטו' הארת אור כלל רק בחי' גילוי של העצם דמאור הוא שנק' אור המאיר, כידוע זה במשל רוחני יותר מאור חיו' הרא"י המתפשט בעין שזהו רק בחי' גילוי הארה והתפשטו' אור הרא"י מעצם כח הרא"י שנק' מאור כמו סג"נ שנק' מאור עיני' כו' והתגלו' הרא"י בעין נק' אור הרא"י. ויותר יובן זה בגילוי כח התנועה ביד מעצם כח המניע שביד שאינו רק בחי' גילוי מראה אור המתגלה מן העצם דכח הפועל כו', וכך הוא ממש בכללו' האור וחיו' שבא בבחי' גילוי אור לבד בכל איברי הגוף מכח עצמו' הנפש שהוא כמו המאור עצמו (וגם אינו נק' אור זה בשם בחי' המשכה והתפשטו' דבר מה שנק' שינוי וחסרון במשפיע אלא כאור הנדלק מן השלהבת הגדולה שלא נחסר כלום בשלהבת גם שידליקו ממנו אלף נרו', וכמ"ש בזוהר כהאי בוצינא דאדליק לכל סטר כו' כך אין חסרון כלל במאור כמה שאורו מתפשט ממילא

אנו או' אתה אחד: בתפלת העמידה — מנחת שבת.

אתה קדוש ושמך קדוש: נוסח תפלת העמידה.

דקודם שנברא העולם ה"י הוא ושמו בלבד: ראה מר"ק דרבי אליעזר פ"ג. הגסמ"ר במאמרי אדה"א דברים

ח"ד ע' אר"עא.

כידוע במ"ש בס' הקבלה: ראה לקוטי תורה פסודי ז', ב. ספר המאמרים תשי"ז ע' 107. ושי"נ. מאמרי

אדה"א ויקרא ח"ב ט"ז תפה ואל"ך. ושי"נ. דברים ח"א ע' שמ ובתנ"סמ"ן.

סג"נ שנק' מאור עיני': = סג"נ נהר — ראה גם מאמרי אדה"א פרשיות התורה ח"א ע' ק.

כהאי בוצינא דאדליק לכל סטר: ראה זהר (אדרא זוטא) רפח, א.

מאחר שאינו מעצמותו ממש, והדמיון לזה ידוע מדבר חס כמתכת חס שמתחמם ממנו כל הסמוך לו שיגיע חמימותו בו עד שיעור כח חמימותו לחמם, וזהו לא נק' התפשטו' והמשכ' דבר מה כי מאליו יחוממו וכמו שמאליו יאיר אור המאור למרחוק כו', וכך הוא בהארת אור עצם הנפש כמו ויפת באפיו נ"ח אין זה כח' התפשטו' והמשכת דבר מה אלא מיד בהגיע הארת אור הנפש בגוף יחי' אותו ממילא בכל קומתו בא' כו'), וכמ"כ גילוי הראי' בעין ממילא בא ולא נק' בשם התפשטו' כלל (רק שא"א לומר כן באור דא"ס שזהו כמו חיוב המציאו' באור זה שמאיר ממילא בהכרח [ובאמת כל יכול הוא לצמצם את האור כו' (כמשי"ת).

והנה מובן מכל המשלי' הנ"ל באור ומאור שאין שינוי המתהווה באור עושה שום שינוי כלל בעצם המאור, כמו שאם לא יואר אור השמש בכלי הזכוכי' [ש]בחלון הזך או במסך שיעמדו למנוע ביאת אור השמש אין זה שינוי כלל בעצם המאור, כי מה שיש בכח המאור להאיר לכל הרי הוא כח עצמי והיולי גם שאין האור וזיו שלו מתפשט למטה במקבלי' אם מצד מניעת הכלים או שישתנה האור לפי אופן קבלת הכלים מכלים שונים בחלוקי מראו' וגוונ' באדום ולבן וירוק וכה"ג, שכל זה אינו שייד כלל לעצמו המאור לעשו' בו שינוי אלא הוא בעצם מהותו כמו שהוא בתחלה בלי שינוי כלל, וכמ"כ אין שינוי כלל בעצם הנפש אם אור הראי' מתגלה בעין אם אינו מתגלה כמו בשעת שינה שסוגר העין או בקלקול העין וכן בקלקול כל אבר מאיברי הגוף שנמנע האור וחיות להתפשט בו אין זה עושה שינוי כלל בעצמו' הנפש, וראי' מן הסומא שמוליד שלם ומן הגלגולי' שהנפש מתגלגלת בעץ ואבן ובהמ' ואינו מוכרח שיהי' אדם בר דעת כו' כמבוא' במ"א וד"ל.

אך הנה מכל זה יובן ג"כ שכמו שאין שינוי בגרעון האור במקבלי' בעצם המאור כך ממש אין שינוי כלל בזה באור המאיר ג"כ כי הרי גם האור המתפשט אינו משתנה כלל בהעדר קבלת אורו במקבל שמניעת הכלי הוא שלא יכול לקבל ואין זה השינוי רק בכלי המקבל מצד עצמו, כמו מניע' גילוי הראי' בעין שבא השינוי מצד כלי העין שנתקלקל או שסוגרו ובאור כח הראי' המאיר אין שינוי כלל שהרי מיד שיתקן הכלי דעין יאיר בו, וכן באור השמש בכלי החלון אין באור השמש שום שינוי כלל ואין השינוי רק בכלים בקבלתם עושי' שינוי בעצמם באופן האור שמאיר בהם כו', וראי' לזה מזה עצמו שאין סומא וקוטע מוליד סומא או קוטע כמוהו כי גם אם חסר בו

ויפת באפיו נ"ח: כראשית ב. ו. ראה סידור ערב שבת קסד, ג. מאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ע' תשסו.
וראי' מן הסומא . . . שהנפש מתגלגלת . . . ובהמ': ראה סידור שם. מאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ע' תקמז.
שהנפש מתגלגלת בעץ ואבן: ראה לקוטי שיחות תגה"ש כרך יג ע' 164.

אבר הרגל או העין אינו שינוי וגרעון כלל בעצם אור הרוחני דנפש אדם שישנו בכל התפשטו איברי' ברוחניו' האור וחיו' רק שבגרעון הכלי אין חומר לצורה שיתפשט בו ומיד שיתקון הכלי והאבר יתפשט בו כנ"ל, א"כ אין זה פגם וחסרון כלל בעצם האור המתפשט וכ"ש שאין זה גרעון כלל בעצם הנפש, ולכך גם סומא יוליד שלם כי כח המוליד בדומה לנפש אדם דוקא ולא בדומה לציור גופו כו' (ולהיפוך בגלגולי' אין האור מתפשט כלל באבן כו'). ומכל זה ראי' עכ"פ שא"א לומר שגם באור המתפשט מעצם המאור מתלבש ונתפש הוא עצמו כגוף דבר שמאיר בו שא"כ כאשר ישונה הדבר במקבל האור יהי' ג"כ בהכרח שינוי וחסרון בגוף האור כמו בחסרון אבר א' בגוף יחסר האור והצור' שבו באור המאיר מן הנפש, ואין הענין כן כאשר מוכח מכל ראי' הנ"ל לפי שגם באור המאיר אין התפשטו' האור וחיו' הנפש בגוף בא מעצם מהותו כלל ע"כ בהעדר הכלי לא יתפשט בו אין זה שינוי וחסרון כלל באור עצמו (ואע"פ שבהיות הצורה בחומר הרי גם הנפש מתפעלת ממקרי הגוף) אלא הוא רק הארה דהאר' לבד כמ"ש במ"א באריכו' (בענין התפעלו' הנפש ממאורעו' הגוף שאין זה שייך לעצם הנפש ולא לאור העצמי שבה רק למה שמלוּבש האר' דהאר' בד"ם שבאיברי' כו').

והנמשל מכל זה יובן למעלה בענין אתה אחד ושםך אחד כו' הנ"ל דהיינו ענין ופי' דאור א"ס שזהו הטעם שנק' אור דוקא כי בחי' עצמו' הא"ס נק' מאור ואינו נק' אור המאיר כלל ע"כ הוא ית' למעלה מעלה מהיו' גם בחי' מקור לחיו' כל העולמו' וז"ש כי עמ"ך טפל כו' מקור חיים כו', ואין לומר בו שינוי או גרעון ח"ו מצד שינוי האור דא"ס המתפשט בקו"ח להיו' מקור לד' עולמו' דאבי"ע, וכנ"ל במשל גילוי אור דראי' בעין וכח התנועה מעצם המניע והתפשטו' אור וחיו' הנפש בגוף שאינו שייך למוה"ע הנפש כו' וכה"ג (וגם אין גילוי אור דא"ס זה נק' בשם המשכה והתפשטו' דבר מה כו' אלא כהאי בוצינא דאדליקו מיני' כו' ועכ"ז אינו בדרך חיוב המציאו' ממילא בהכרח כלל כזיו השמש שהרי ברצונו העצמי צמצם אור העצמו' ונעשה מק"פ וחלל ריקן ונשאר רק רושם אור בקו"ח כמ"ש בע"ת, ואין בזה הצמצום שינוי כלל בעצמו' דא"ס כי כמו קודם הצמצום ומק"פ הי' ממלא כל החלל כו' בהשווא' א' ממש כך גם לאחר הצמצום הזה הוא ממלא הכל בלי שינוי כלל, כמו שאין שינוי דזיו השמש במקבלי' עושה שינוי בעצם מאור השמש, וגם בבחי' מעלה ומטה דקו"ח גם עתה קמי' עצמות הא"ס ממש אין בחי' מעלה ומטה כלל ונמצא הוא למטה כמו למעלה ממש וכמ"ש בשמים ממעל (בטה"ע שלפני הקו"ח) ועל הארץ כו' שניהם שוין ממש, ומה שיש

בגלגולי' אין האור מתפשט כלל: ראה סידור שקרית מח, ג.

כמ"ש במ"א . . התפעלו' הנפש: ראה תורת חיים נח סח, א"ב. תרומה חנו, א"ב. צמצם . . מק"פ וחלל ריקן . . כמ"ש בע"ת: נסמן לעיל ע' ר"ד.

בשמים ממעל . . ועל הארץ: ואתחנן ד, לט.

בחי' מעלה ומטה בקו"ח אחר הצמצום באבי"ע כו' היינו בבחי' האור דא"ס שנק' אור ולא מאור שאור זה הוא המאיר ומתפשט בקו"ח עד סוף העשי' במל' דמל' דעשי', וכל זה שימצא שינוי וחלוקי המדרגו' באו"כ מקיפ' ופנימי' באבי"ע הכל הוא רק מצד בחי' הארת האור דא"ס, ובכלל גם מה שאור א"ס למעלה עד אין קץ ולמטה עד אין תכלי' שזוהו שנק' בחי' מעלה ומט' גם זה אינו נוגע ומתייחס לגבי העצמו' דא"ס ממש וד"ל.

ואמנם כאמת לפי המובן מכל הנ"ל גם בבחי' האור דא"ס הרי הוא בחי' אור פשוט בתכלית הפשיטו' כמו העצמו' ממש להיותו עכ"פ בחי' גילוי העצמו' דא"ס כמו שהוא בעצם כו', ולפי' כל מה שיש שינוי וחלוק המדרגו' בבחי' מעלה ומטה בכלל ובפרט בכל ההשתלשלו' דקו"ח כנ"ל הכל הוא מצד בחי' המקבלי' היוו והאור דא"ס שמתפשט בריבוי כלים מכלים שונים כו', אבל אין זה השינוי נוגע ועושה חסרון וגרעון או תוס' בעצם האור דא"ס הוה שבקו"ח עד סוף העשי', וכמ"ש אני הו"י לא שניתי גם מה שנמשך מן הקו"ח ע"י ד' אותיו' דשם הו"י שהוא אבי"ע בכללו' אין בעצם האור וזו הוה שום שינוי וגרעון גם בגרעון הכלי עם האור שבו (כמו עד"מ הנ"ל בגרעון אור הראי' בכלי העיני' או בחסרון חיו' אבר א' שאין זה שינוי בעצם גילוי האור דנפש שאין זה רק מצד העדר החומר שאין כמה להתפשט בו הצור' אבל בצור' עצמ' אין זה שינוי כלל וכלל שהרי מיד שיתקון הכלי יושך בו הצור' כו' כנ"ל). וזהו אתה אחי"פ ושך שהוא הנק' אור דא"ס בכלל אחי"פ בתכלית בלי שינוי כלל מקודם הצמצום לאחר הצמצום וההשתלשלו' דקו"ח כלל מטעם הנ"ל, וזהו כללו' הכונה באמרו אחי"ד שהו"י אלקינו שהוא מוה"ע ית' ממש הו"י אחי"פ ושמו אחי"פ כנ"ל וד"ל.

ובכלל זה יובן מה שגם בהארת אור האצ"י בבריא' ויצ"י שזוהו המשכ' דשם הו"י דאצ"י ע"י ה"א אחרונ' דבחי' מל' שמתלבשת בבני"ע או השרפי' קדוש הו"י צבאו' כו', פי' קדוש כמו את' קדוש וגם שמך קדוש ומובדל בערך מכל ההשתלשלו' מטעם הנ"ל בפ"י אור דא"ס שבקו"ח גם הוא אינו מקבל שינוי כלל משינויי' דמקבלי' כו' לפי שאין מקבלי' רק בחי' האר' דהאר' מעצמו' האור דא"ס, וכמ"ש כי עמך מקור חיים כו', וידוע הכלל דכמו שאין ערוך לאצ"י לגבי עצמו' המאציל שאינו רק מבחי' האר' דהאר' לבד כנ"ל, כך הוא ג"כ מאצ"י לבני"ע שאין ערך כלל לאור וחיו' הנכראי' לגבי הבורא' מאין ליש מבחי' האצ"י שאינם מקבלי' רק מבחי' האר' דהאר' דמל' דאצ"י כו',

שאור א"ס למעלה . . . ולמטה: נסמן לעיל ע' רמה.

אני הו"י לא שניתתי מלאכי ג' .

קדוש הו"י צבאו' ישע"י ג' .

שאין ערוך . . . מאצ"י לבני"ע: ראה גם מאמרי אדה"א דברים ח"ג ס"ע תתנג ואל"ך. דרושים להתנהח ח"א ס"ע קצנ ואל"ך. ד"ה אתה הראת במאמרי אדה"א דברים ח"א ע' שמו ואל"ך.

וויש הודיו על ארץ הויז דשם הוי' דאצי' בחי' האר' דהאר' לכד שאינו נתפס מהותו בעולמו כלל, ע"כ או' השרפי' דבריא' קדוש הוי' צבאו' (וגם שם הוי' זה דאצי' גם הוא רק בחי' האר' דהאר' מעצמו' אור דאיס שבקו"ח כניל וע"כ שם זה בא בד' אותיו' יו"ד צמצום והיא התפשטו' ויזו המשכה והיא אחרונה התפשטו', כמיש במיא' שע"י ד' אופני' האלה דוקא יבא האור בהשתלשלו' מעליון לתחתון כו' כמו מחכ' למדו' וממדרג' למדרג' כו' כמיש במיא'. וויש קדוש הוי' צבאו' פי' צבאו' הוא ג"כ שם משמו' שאינו נמח[קו] והוא מלי' דאצי' בבייע כמיש אות הוא בצבא[נות שלו], והוא מה שכח האלקי בא לבחי' התחלקו' ברבבו' נבראי' שנקי' צבאו' נשמו' ומלאכי' שבכל עולם מג' עולמו' דבייע, ע"כ נק' צבאו' ל' רבי' ע"ש ריבוי התחלקו' האור האלקי זה, אך עדיין הוא בבחי' אלקו' ממש ונקי' הוי' צבאו' ונקי' קדוש מן העולמו' אע"פ שמקבלי' מאורו הנה זהו רק בחי' זיו ואור האר' בעלמא משם הוי' שהוא בחי' המלב. ואח"כ א' מלא כה"כ שזהו בחי' מלי' שבמלי' שנקי' האר' דהאר' שמתלבש בעולמו' ממש בצורה בחומר, וכמיש ואתה מחי' את כולם באור וחיו' גילוי בכלים מכלים שוני' כמו חיו' הנפש שכבר מלוכשת בכל האיברי', ונקי' כח הפועל האלקי שמלוכש בתוך הנברא כו' וזהו תרגום כבודו' זיו יקרי' בחי' האר' דהאר' כו' שזהו מלא כה"כ וכמיש ומלכותו בכל משלה. אבל בחי' צבאו' מחובר לשם הוי' דזיא [דהיינו זויג] וע"כ [פסיק טעמא] בין [חיי צבאות למלכהיכ] וע"ז א' כי נשגיב שמו' לכדו הודיו' על ארץ בבחי' גדולה והבדלה גם הוא מטעם הנ"ל בפי' אתה אחד ושמוך אחד מלי' דאיס עצמו שגם כאור דאיס אין שינוי כלל כו' וד"ל.

והנה על השרפי' או' שרפי' עומדי' ממעל לו ואו' קדוש כו' אבל האופני' וחיו' הקדש מתנשאי' לעומת השרפי' ואו' ברוך כו', ויש להכין מהו זה שהאופני' מתנשאי' לעומת השרפי' דמשמע לנגד השרפי' בהיפוך מעבוד' השרפי' והוא מה שאו' האופני' ברוך שזהו לעומת ונגד השרפי' שאו' קדוש, וזה פלא איך יאמרו לנגד קדוש שכודאי קדוש ה' כאמת ולמה לא יאמרו גם

הודיו על ארץ: ראה לעיל ע' מה ובתנסמו שם.
 יו"ד צמצום . . . והיא אחרונה התפשטו': ראה אגרת התשובה פ"ד.
 שניי' ד' אופני' האלה: ראה לקוטי תורה אמור לג, ב. מאמרי אדה"ז פרשיות התורה ח"ב ע' תקסא.
 צבאו' . . . משמו' שאינו נמחקו': רמב"ם הל' יסודי התורה פי' ה"ב. וראה אור התורה כו' ע' אישע.
 צבאו' . . . מלי' דאצי': ראה אור התורה שם שמציין לרע"מ אמור צ"ג, א.
 את הוא בצבאנות שלו: ראה חגיגה סו, רע"א (לפי' גי' העין יעקב). תקוני זהר בהקדמה יב, ב. אכן עורא שמות ג, טו.

ואתה מתי' את כולם: נחמי' ט, ה.
 תרגום כבודו' זיו יקרי': ישעי' ה, ג ובתרגום שם.
 ומלכותו בכל משלה: תהלים קג, ט.
 שרפי' עומדי' ממעל לו ואו' קדוש: ישעי' ה, ב. ג. תו"ה ברוך — חליון צב, רע"א.
 האופני' וחיו' הקדש . . . ואו' ברוך: ראה ברכת יוצר. יחזקאל ג, יב.

האופני' קדוש וגם השרפי' יאמרו ברוך. ועוד מה זה שמתנשא' האופני' והתנשא' זו היא ברעש גדול כמ"ש והאופני' כו' ברעש גדול כו' ולמה אין זה הרעש בשרפי' כו'. אך הנה יובן עפ"י כל הנ"ל שיש בכלל ב' מדרגו' באור א"ס ב"ה, א' מה שלמעלה ממקור ההשתלשלו' דאבי"ע כענין אתה קדוש ושמו' קדוש כו' שגם בחי' האור דא"ס אין בו שינוי כלל כו', וזהו ה' אחד באח"פ גם בשמו' שהוא אור וזיו' העצמו' לבד, עד גם בעולמו' דבי"ע או' קדוש ה' צנאו' רק מלא כה"כ זהו בחי' האר' דהאר' לבד שמלוכש בתוך כל העולמו' ונבראי', וזהו שאו' בשכמל"ו כו' ונק' בחי' ממלא כ"ע כידוע.

והנה גם באדם יש ב' מיני התבוננו' הנ"ל שזהו בבחי' טובב כ"ע בכלל וממלא כ"ע שהוא בשמע ובשכמל"ו, ולפי אופן ההתבוננו' כך הוא אופן ההתפעלו', שמבחי' התבוננו' והשג' בעצמו' דאור הא"ס בכלל ובפרט איך שהוא קדו"ש ומובדל מכל ההשתלשלו' כנ"ל, זהו עבוד' השרפי' שעומד' ממעל לו וא' בזהר ממעל לשכינת', פי' למעלה מבחי' ממלא כ"ע שבתוך הנבראי' הנק' שכינ' לפי שהתפעלו' השרפי' הוא בבחי' מקיף דעצמו' אור א"ס שבשם הוי' דאצי' שנבדל בערך מן ההשג' האלקי' שבאה בתוך כל נברא כנ"ל, וע"כ באי' לבחי' התכללו' וביטול במציאו' ממש, שלזה נק' שרפי' שבאי' לכלל שריפה כאש הנשרף בלהב שעולה ונכלל למעלה מעלה כו' כמו יועל מלאך ה' בלהב האש השמימי' כו' לעוצם בחי' הביטול פנימי עד כלותו ממש נחשב כאילו נשרף ונק' שרפי' עומד' בביטול כל המציאו' ואי' קדו"ש הוי'. אך האופני' וחיו' הקדש להיותם רחוקי' יותר בהשתלשלו' מאור העצמו' דא"ס ב"ה שבשם הוי' דאצי' (והוא בבחי' היצי' שלמט' מן עולם הנבראי' כידוע דשרפי' בבריא' וחיו' ביצי' ואופני' בעשי') ואינם משיגי' בבחי' קדו"ש הוי' הנ"ל רק במה שבא אור האלקי' בבחי' האר' דהאר' בתוך כל העולמו' כנ"ל, ע"כ אינם באי' לבחי' הביטול במציאו' לגמרי כשרפי', ע"כ האופני' וחיו' דיצי' מתנשא' לעומת השרפי' לנגד בחי' הביטול במציאו' דשרפי' הנ"ל, כי התפעלו' האופני' בא' מהשג' שלהם באור האלקי' שבתוך תוכם ממש שהוא בחי' כח הפועל בנפעל שהו' בבחי' יש מורגש רק שמתבטלי' מישות שלהם לבחי' האי"ן האלקי' שבהם בגילוי' כו' וכל ביטול היש לאין בא בהתפעלו' מורגשת ברעש גדול כי ה"ז דבר חדש כי הי' יש ודבר בגסו' ובא לכלל ביטול ישותו מצד האור האלקי' המאיר עליו כביטול העבד לגבי האדון כו'. וזהו דוקא באופני' מצד ריחוקם [יותר] מאור פני מלך (כמו שא' בהפרש

והאופני' . . . ברעש גדול: ברכת יוצר.

בשכמל"ו: פסחים נו. א.

וא' בזהר ממעל לשכינת': ראה זהר אחרי עט. ב. הנסמן במאמרי אדה"א דברים ח"ג ע' התקמת. יועל מלאך ה' בלהב אש השמימי': ס' שופטים יג. כ' (שם): השמימה יועל מלאך ה' בלהב. דשרפי' בבריא' ודוח' ביצי' ואופני' בעשי': נסמן לעיל ע' כה.

שבין נבוא' יחזקאל שדומה לבן כפר שרא' את המלך שמתפעל כרעש מורגש ביותר לפי שלא רא' מלך מעולם מתבטל מישותו וגסותו ברעש מורגש פתאום כו', אבל ישעי' דומה לבן כרך שראו' את המלך שאינו מתפעל ברעש מורגש כי רגיל לראותו תמיד רק מתבטל בביטול עצמי לגמרי כנ"ל בשרפי', והוא ביטול דמ"ה בעצם שלמעלה מביטול היש לאי"ן (כידוע). אבל השרפי' מתפעלי' בביטול פנימי בלתי רעש מורגש כלל להיותם קרובי' יותר (וכמו בן כרך שראו' את המלך שאין זה דבר חדש אצלו, משא"כ בן כפר להיותו מרוחק יותר מן המלך והוא יש ודבר בעצמו תמיד ע"כ מיד שראו' למלך מפני שדבר חדש הוא ונפלא יותר מתפעל במורגש יותר, אבל בשרפי' לא ניכר כלל התפעלו' שלהם כי ביטול שלהם בפנימי' בהעדר הרגשת עצמם לגמרי מצד שקרובי' יותר, וזהו שהאופני' מתנשא' ברעש מורגש כביטול ישו' שלהם מטעם הנ"ל לעומת בחי' הביטול פנימי' דשרפי' שאינו ברעש כלל.

(אמנם) אין זה רק מפני שהשרפי' בכריא' וחי' ואופני' ביצ' ועשי', שזהו כמו ההפרש בין בן כרך לבן כפר כנ"ל, וא"כ אין זה מובן עדיין מהו לעומת ולנגד להשרפי' שאו' קדוש כו', דלכאורה הרי אור שם הוי' קדוש ומובדל יותר מן האופני' הרחוקי' יותר והי' להם לומר קדוש ברעש יותר ולא [מובן] מה שהו' או' ברוך דוקא, שלפי הנ"ל שהאופני' השגתם בבחי' ממלא כ"ע לבד הל"ל מלא כה"כ שגם השרפי' או' זה. אך האמת הוא שיש מעלה יתירה באופני' וחי' הקדש יותר מן השרפי' בשרשם למעלה דוקא, והוא הטעם שנק' אופני' הקדש חי' הקדש בלא וי"ו שהוא קדש העליון עצמו שלמעלה מבחי' קדוש בו"ו הממשיך לקדש העליון שאו' השרפי', וזהו שאו' האופני' ברוך כבוד ה[וי'] ממקומו דוקא דהיינו בחי' ההמשכה מעצמו דכבוד הוי' כמו שהוא במקומו ממש שזהו בעצמו' דאור א"ס כמו שהוא שאין העולמו' מקומו כלל כמא' הוא מקומו ש"ע בקו"ח ואין העולם מקומו דלמת"ב כלל אפי' מח' הקדומ' שהוא מל' דא"ס לפני הצמצום הראשון, כנ"ל דגם שמ"ך קדוש כו', ואמנם מבקשי' האופני' שממקומו דוקא יתברך ויתגלה למטה כמו שהוא למעלה בבחי' שוי"ב שהוא היסוד גמור מבחי' רצוא דשרפי' שעולי' למעלה בבחי' הקדושה דשם הוי' אלא יבור'ך שם כבוד הוי' ממקומו העליון למט' ולא יהי' קדוש ומובדל כו', ולכך נק' אופני' הקדש עצמו שבא למט' ממש, וזהו לעומת השרפי' ממש ומתנשא' למעלה מן השרפי' להמשיך לכבוד ה' ממקומו, שבה גדול כחם יותר מן

יחזקאל שדומה לבן כפר . . . ישעי' . . . לבן כרך: ראה חגיגה יג, ב.

שרי' מפני — במורגש יותר: ארצ"ל: במורגש יותר.

אופני' הקדש . . . כלא וי"ו: ראה מאמרי אלה"א דברים ח"ג ע' תתקנא. וש"נ.

הוא מקומו ש"ע . . . ואין הטולס מקומו: נטמן לעיל ע' קסו.

דלמח"ב: ראה תקוני זהר בהקדמה יו, א.

השרפ" אע"פ שהאופני' וחיו' בעש"י ויצ"י משום דנתב"ס וסב"ת דוקא כנודע וד"ל).

והנה ע"ד הנ"ל בשרפ"י ואופני', כך ממש יובן ההפך באדם עצמו בין נה"א לנה"ב שבו שו"ש אד"ם ובהמ' תושיע ה', אד"ם היא הנשמ' האלקי' שהיא בצלם אלקי', ובהמ' היא נה"ב ששרשה משמרי האופני' שנמשך למטה בק"נ דעש"י שמעורב טו"ר כו' שמתהווה כתאווה גופני' דאב ואם שמהם התהוו' תולדת הנפש הזאת הטבעי' כידוע דג' שותפ"י באדם כו' ונשמ' האלקי' מלובשת בנה"ט דק"נ [בכל פרט] ופרט ברצון ושכל ומדו' כו', ואמנם התפעלו' הנשמ' באה ממקורה בשם הוי' בחי' טובכ כ"ע בהשג' דאור הא"ס עצמו איך שהוא קדוש ומובדל ואין בו שינוי כלל כנ"ל, ומהתפעלות זאת דנשמ' באחד מגיע התפעלו' גם בנה"ט באמ[רן] בכל לבבך [גם] בחומר לב בשר הטבעי שהוא התפעלו' הלב הגשמי בהתלהבו' חום הטבעי שבלב לה' אחד לבדו ולבטל כל תאו' זרו' שבלבו כו' כמו שא' [דוד] לבי ובשרי ממש ירננו כו' וכן כמה לך בשרי וכה"ג. ולהיו' ששרש נה"ב רחוקה מאד מאור פני מלך חיים שהוא שם בהסתר פני' בצמצומי' רבי' שמוסתר בחיצוניו' ואחוריו' דשם אלקי' בבחי' יש גמור דק"נ כו', ע"כ בהתפעלו' של הנה"ט בתום הטבעי שבלב יהי' ברעש גדול במורגש ובולט ביותר להיות שהי' יש נפרד בגסו' מאד וכשמכיר לבורא הכל מאין ליש נתבטל מגסותו וניזון ממקומו הגס כי חדש הוא אצלו כנ"ל באופני', ואז מתברר חלק הטוב שבנוג' מן הרע שבו והוא בשעת התפעלות הלב ברעש שזהו כמו הבישול באש שנפרד הסיגי' לחוץ ויוצא חלק הטוב בפ"ע ועולה ונדבק בה' אחד שהוא האהב' בכל לבבך בשני יצריך וחלק הרע והגס נדחה ונופל לחוץ ולא יהיו עוד בתערובו' טו"ר יחד כו' וד"ל.

וזהו כל עיקר ענין פסדו' שהוא לברר לק"נ שהוא להאיר את החושך דחומר הגוף שיאיר גם בו האור האלקי בק"ש, והוא באמצעו' ההילול ושבח בגדולת הכורא ית' שמספר בשבחו של מקום, כמ"ש רוממו' אל בגרונם ממש שמדבר ככונה שבמוח ולב שזהו רוממו' דאל בא בגילוי גמור

דנתב"ס וסב"ת: ספר יצירה פ"א מ"ז.

אד"ם ובהמ' תושיע ה': תהלים ל"ז.

נה"ב ששרשה משמרי האופני': ראה עץ חיים שער (ג) קצור אבי"ע פ"ט. לקוטי תורה האוינו עד, ג.

מאמרי אדמו"ר דברים ח"ב ע' תקע"ד.

דג' שותפ"י באדם: נדה לא, א.

שאי' [דוד] לבי ובשרי... ירננו: תהלים פד, ג [ושם: לבני קרח — ראה כבא בתרא יד, סע"ב ואילך, אבל

באור התורה [תרומה ע' אישעא. ואתחננו ע' כ"מט. דרושים לשבועות ע' קמ"ו] כאו חיבת דוד ליתא].

כחה לך בשרי: תהלים סג, ב.

בכל לבבך בשני יצריך: ואתחננו ה, ה ובספרי שם. משנה ברכות נד, א.

רוממו' אל בגרונם: תהלים קמט, ה. ראה גם לעיל ס"ע נד ובהנסמן שם.

בגרונים בקול ודיבור, או חרב פיפיו' בידם לעשו' נקמה בגוים, פי' שנעשה עי' חרב פיפיו' להרוג ולהכרית יניקו' החיצוני' דק"ג, והוא כמו עי' רוממו' אל שבגרונם נמשך חרב פיפיו' לדחו' ולכלו' לחלק הרע דק"ג שבגופו החומרי, כך ממש נעשה להם חרב פיפיו' למעלה להכרית שרש יניקתם למעלה ברוחניו. ולכן נק' פסוקי דזמרי' ל' זמיר עריצים וכמו כרמך לא תזמור שהוא ענין כריתה כידוע, וכמיש בפעיח בעיקר ענין פסדיו שהוא רק להכרית יניקו' החיצוני' והוא עי' רוממו' אל בגרונים כניל, ואז יוכל אור האלקי להאיר גם בנהיט שתכסוף גם היא בתשוק' ליכלל באחד כניל ודיל.

ובזה יוכן מה שאנשי כה"ג הקדימו פסדיו לפני קיש ושתיים לפני כו', כי הנה כל פסדיו הוא רק הכנה לקיש שיוכל להיות אהב' דבכל לבבך בשני יצירך גם בנהיט כניל, כי השבחי' שבפסדיו הכל הוא בבחי' זיו והוד דשם הוי' שמאיר לכל המלאכי' והעולמו' כמיש הודיו על ארץ כי נשגב שמו לבדו כו', ומה נמשך התפעלו' הנהיט שרשה מבחי' שמרי האופני' כניל, ועי' דוקא נעשה הכנה להתפעלו' האהב' שבנשמי' בקיש למסי' באחיד ממש שזהו בעצמו' האיס ממש, כידוע דמסי' באחד היינו כמוה' ית' ממש וגם לא בבחי' זיו ואור דאיס כניל, וכמיש אליך ה' אליך ממש וכמיש מי לי בשמי' כו', וזהו למעלה הרבה מהתבוננ' דפסדיו שאינו רק בבחי' האר' דהאר' דשם הוי' לבד, ואמנם עי' פסדיו בהתפעלו' הנהיט שזהו היסוד חושך לאור' למטה נעשה למעלה אתדליע' להפוך חושך העליון דישת חושך סתרו כו' שיתגלה מהעלם העצמו' ממש, והוא באחיד שהוא בחי' אחיפ' ממש כניל, עד שמגיע האור גם בנהיט לאהפכא חשוכי' לנהורא למט' להיות גם הלב בשר בהתפעלו' האהב' והדביקו' במסי' באמרו ככל נפשך אפי' נוטל את נפשך שהוא הנהיט דוקא כידוע (וזהו עי' פסדיו שרוממו' אל בגרונים נעשה חרב פיפיו' להכרית יניקו' החיצוני' ואיל לא ה' מאיר אור דאחיפ' גם בלב בשר באמרו בכל לבבך כו', וגם מה שאו' שמע ישרא'ל דוקא שהוא הנשמי' האלקי' מה שיוכל האדם לבא למסי' באחד היינו עי' הכנה בפסדיו ושתי' לפני' שהוא בשרש הנהיט שהן המלאכי' שאו' שבחו ש"מ], והוא מה

פסוקי דזמרי' ל' זמיר עריצים: ישעי' כה, ה. ראה זר וילך רסד, א. מאמרי אדה"א דברים ח"ב ע' תת. ושי' ויקרא ח"ב ע' תשנו. ושי' כרמך לא תזמור: בהר כה, ד. וכמיש בפעיח . . . פסדיו . . . להכרית . . . החיצוני: ראה שם שער (ו) הזמירות פ"א. פ"ג. שאנשי כה"ג הקדימו פסדיו: ראה שיע' אדה"א ח"א ס"א ב. מאמרי אדה"א אתהלך לאוניא ריש ע' קסח. מאמרי אדה"א בראשית ע' תקלה. דברים ח"ב ע' תקסד. הודו על ארץ כי נשגב שמו לבדו: תהלים קמח, יג (בהפך הסדר). אליך ה' . . . מי לי בשמי: תהלים כה, א. שם עג, כה. דישת חושך סתרו: תהלים יח, יב. בכל נפשך אפי' נוטל את נפשך: ואתהו' ה' ובספרי שם. משנה ברכות נד, א.

שנו בפסדו ויוצר אור איך שהמלאכי משבחי' כו' ואח"כ או' אהיע אהבתנו עד הבחור בעמי' כו' שהוא מעצמו דא"ס בנשמו' לעורר את האה"ר העצמי' כו' וד"ל]. והטעם הוא כמ"ש במ"א שיש יתרון לבהמ' על האדם שיוכל להיות' עליו' דאד"ס ע"י קרבין' הבהמ', וכן א' ונתתי עש"ב לבהמת"ך והדר ואכלית' כו', וגם רא"י מן התשוב' דכאשר מבטשי' לגוף סליק נהורא דנשמת', ואח"כ דנשמ' שנק' אד"ס מברר למעלה לבהמ' שהוא הנהיב בק"ש ע"י מס"נ דנשמ' באח"ד תחלה, שז"ש שמע ישראל' כו' ואח"כ ואהבת בכל לבבך, וז"ש אד"ס ובהמ' מ"ה ובי"ן דנה"א ונה"ב תושיע ה' שכל זה שבהמ' דנה"ב תעלה לנשמ' שנק' אד"ס בפסדו לפני ק"ש ומה שאד"ס דנשמ' מברר לנהיב בק"ש הכל תושיע ה' וד"ל.

אך הנה מעתה יש להבין בסדר דפ' שמע כמ"ש אחר ואהבת כו' והיו הדבר"י האלה כו' ודברת בם שהוא מצות ת"ת בתמידו', מה שייכו' יש לזה עם מצות אהבה' במס"נ כו'. והנה באמת יש להפלא מאין יהי' כח בנשמ' למס"נ באחד בבחי' ביטול והתכללו' ממש כניל מאחר שהנשמ' מלוכשת בחומר גם כ"כ. אך הענין הוא דע"י עסק התור' לשמה תוכל הנשמ' להגיע לבחי' ביטול והתכללו' באחד ממש כניל' (משום דג' קשרי' ישראל ואורי"י וקודביה ובחי' כח מ"ה שבנשמ' מקושר באותיו' דתו' שהו ס"ר אותיו' שנק' מקורו' לס"ר נשי' כמ"ש זה ספר תולדו' אדם, ואנו רואי' שיש כח בנשמ' למס"נ על קדוה' גם הקל שבקליו' מצד בחי' כח מ"ה שבנה"א ששם מאיר אור עצמו' דא"ס כמו שמאיר בחכ' שבתור' משום דג' קשרי' הללו א' כו' כמשי"ת). והטעם הוא כי הנה ידוע בשרש התו' דמ"ש בווהר דאורי"י מח"ע נפק' היינו מבחי' ח"ע שבעצמו' אא"ס דלתבונתו אין מספר כלל שזוהו בחי' כלי לעצמו' הא"ס ממש דאין עצמו' הא"ס שורה רק בבחי' חכמ' העצמי'

עליו דאד"ס עיי' קרבין: ראה שערי אורה שער התנוכה י. א. מאמרי אדה"א דברים ח"ב ע' תססג. ונתתי עש"ב לבהמת"ך . . . ואכלית: עקב יא. טו (בדילוג).
 דכאשר מבטשי' לגוף סליק נהורא דנשמת': ראה זור' שלח קסח, א. תניא פכ"ט.
 אד"ס ובהמ' מ"ה ובי"ן: ראה מאמרי אדה"א בראשית ע' שעג. דברים ח"ד ע' אר"ו. וש"נ.
 והיו הדבר"י האלה . . . ודברת בם . . . מצות ת"ת: ואתנתו ה', נ. ראה גם ספר המאמרים תקס"ה ח"ב ע' תשכ. ע' תשה וע' תשו.
 דג' קשרי': נסמן לעיל בריש הספר.
 ס"ר אחר: . . . לס"ר נשי': ראה זור' חדש שה"ש ע"ד. תניא פל"ז. מאמרי אדה"א דברים ח"ג ע' תשעט.
 וש"נ בראשית ע' כו.
 זה ספר תולדו' אדם: בראשית ה, א. ראה גם מאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ע' תעה. וש"נ במדבר ח"ב ע' ת"ו. דרושי חתונה ח"א ס"ע טו.
 כח בנשמ' תחמי"ן על קדוה"ש: ראה תניא פ"ח. מאמרי אדה"א דברים ח"ב ע' תקצה. אור התורה (תרומה ע' אישעב) כאן.
 דמ"ש בווהר דאורי"י מח"ע נפק': בשלח סב, א. יתרו פה, א. (רע"א מהימנא) משפטים קכא, א. קדושים טא, א. חוקת קפב, א. ואתנתו רסא, א.
 דלתבונתו אין מספר: תהלים קמ"ו, ה.

הכלולה בו (כמו כ"ח מ"ה שבנשמ' אדם) שנק' נפש השכלי' כו'), להיו' שהחכ' נק' כח מ"ה וא"ס שהוא בבחי' אי"ן האמיתי ע"כ אינו שורה רק בבחי' ביטול דמ"ה האמיתי דח"ע דוקא שבה שורה כמו שהוא במוה"ע ממש כמ"ש ואה"י אצלו אמון אצלו ממש כו' כידוע וד"ל.

אך עדיין אין זה מוכן דאיך אפשר לומר שהתו' שלנו שנתלבשה בדברי' גשמי' דק"נ דעש"י באו"ה טו"ט ונגע"י ואהל"ו יגם במ"ע בצמר גשמי דטלית וקלף דתפילין וסכך גשמי דסוכ' וכה"ג בכל חלקי דצ"ח דעש"י יהי' בחכמ' שמלוכשת בעניני' כאלה הגשמי' בחי' גילוי דעצמו' א"ס וע"י עסק האדם בתור' זו תגיע נשמתו למס"נ באחד ממש כנ"ל. אמנם הענין הוא כידוע שהתור' א"ע"פ שהיא מבחי' חכמ' העצמי' דא"ס ב"ה ממש מ"מ הרי ירדה התור' ג"כ בסדר ההשתלשלו' בד' עולמו' דאב"ע, ויש תור' דאצ"י (כמו ג"ש ה' יושב ועוסק בתו' שזהו בתו' דאצ"י) ותור' דבריא' (כמו בג"ע דבריא' שעוסקי' הנשמו' בתו' הנגלי' ברז"י דאורי"י שבה כמו במעשה דרבה ב"נ כו') ויש תור' דיצ"י (בג"ע התחתון) עד התו' הנגלית לנו בעוה"ז, כי בחי' ח"ע הקדומ' דתו' באה בהתלבוש' בכל עולם ועולם לפי ערכו כידוע, וראי' [לזו מ]מה שמצינו שהאבו' קימו כל התו"מ, כאברהם שא' בו עקב אשר שמע אברהם בקולי וישמור כו' שארז"ל שקיים כל התור' כולה אפי' ע"ת, ואע"פ שיש מצו' שתלויו' בא"י וביצ"מ ובבהמ"ק בקרבנו' וכה"ג, אלא שקיים הכל ברוחניות דהיינו שקיים כל המצו' כמו שהן בבחי' האצ"י בתור' דאצ"י שזהו ביח"ע שיש כטו"ת וצדקה וכה"ג כמו שהוא למעלה להוסיף אורו' באצ"י טרם שירדו המצו' למט' (וכמו אדה"ר בג"ע קודם החטא כמ"ש במ"א). ואמנם הנה אנו רואי' בתור' הנגלי' לנו בגשמי' ג"כ שחכמה זאת המלוכשת בה היא למעלה מן השכל האנושי, כמו כל דיני ההלכנו' דש"ס משנה כשר פסול טמא טהור או"ה הכל למעלה מן משפט השכל האנושי לגמרי, וגם הסברו' וטעמ' לאסור ולהתיר לטמא או טהור אין זה בא מכח שכל וטעם אנושי רק בחי' ח"ע האלקי' ממש, וכמו בלי"ב חוטי' דציצ"י וד"ס דתפילי' וכה"ג בדיני שבת בכרמלית ורה"ר שבאופן זה יהי' כרמלית או רה"ר שאין השכל אנושי מחייב זה כלל, וכן בדיני הקרבנו' והמועדי' בשינוי אופני

שורה הכלולה — שנק': אצ"ל: (שנק').

ואה"י אצלו אמון: משלי ת, ל.

באו"ה טו"ט: באיטור והיתר טמא וטהור.

תור' דאצ"י . . . ותור' דבריא': ראה הנסמן במאמרי אדה"א ויקרא חיב ע' תסו.

ג"ש ה' יושב ועוסק בתו': עבודה זרה ג, ב.

בג"ע דבריא' . . . במעשה דרבה ב"נ: בנא מצ"עא טו, א. ראה מאמרי אדה"א ויקרא חיב ע' תמג וע' תנו.

וראה גם ספר המאמרים תקס"ה חיב ע' תתקכד.

שהאבו' קימו כל התו"מ . . . עקב אשר שמעו: נסמן לעיל ע' פח.

שקיים כל התור' . . . אפי' ע"ת: יומא כח, ב.

אדה"ר בג"ע קודם החטא: ראה מאמרי אדה"א ויקרא חיב ע' תרפו. ושי"נ בראשית ע' עב ואל"ך.

הקרבתו ולמה יעלו בהמו' גשמי' בהקרבת חו"ד לריח ניחוח לה' למעלה מעלה מכל העולמו' הרוחני' כו' וכה"ג בכל המצות הכל הוא רק בחי' ח"ע האלקי' שלא יוכל שכל אנושי להשיג טעמיהן כלל (ודלא כמ"ש הרמב"ם טעמי מצו' עפ"י שכל אנושין עיי' בסוף ס' המורה כו'). וא"כ מאחר שכל בחי' חכ' היא בבחי' האי"ן האלקי' להיותה בחי' כה מ"ה שהוא בחי' הביטול לאי"ן האמיתי דא"ס גם היותר אחרונה במדרג' בחכמ' שבתו' דעשי' הנגלי' בדברי' גשמי' ע"כ גם היא למעלה מן השכל האנושי כנ"ל, לזה הטעם יובן שאין הפרש בין בחי' ח"ע דתור' היותר עליון כתור' דאצי' ובין חכ' דתו' היותר תחתון כתור' דעשי' שלנו, דמאחר שכל בחי' חכ' אינו רק בחי' הביטול לאי"ן בבחי' מ"ה שהוא כלי לא"ס עצמו בכל מקום שהוא הרי גם למטה מטה בחכ' שבתו' הנגלי' לנו בעוה"ז יש בה אותו גילוי דא"ס עצמו כמו שהוא מאיר בח"ע דתור' דאצי' ממש בלי הפרש ושינוי כלל כי אין בבחי' אי"ן ומ"ה דחכ' חילוק מדרגו' כלל לגבי א"ס עצמו ששורה בח"ע דאצי' כמו בחכ' תתא' דעשי' (אך זהו דוקא בחכ' שבתו' ולא בחכ' דמע"ב להיותו רק מקור לבריאי' יש מאין בפ"מ כמ"ש כולם בחכ' עשית כו' ובודאי יש חילוק מדרגו' בין חכ' דאצי' לחכ' דבריאי' מבריאי' ליצי' עד חכ' דמל' דעשי' כו', ומטעם דבחי' דתור' ברא ויצר כו' גם בחכ' דמע"ב אין חילוק כמ"ש במ"א. וראי' לזה ממה שא' שמכריזו' בג"ע אשרי מי שבא לכאן ותלמודו שלמד בעוה"ז דוקא בידו, הרי השג' רוי' וסודו' התו' דבריאי' בגע"ע תלוי' בלימוד תו' הנגלי' דעשי' בעוה"ז דוקא משום דהכל א' וד"ל.

ובכל זה יובן ג"כ ענין הנ"ל מה שיכול להיות' שעי' עסק התור' שבעוה"ז תוכל הנשמה לידבק וליכלל במס"נ באחד ממש, מאחר שבחכ' שבתו' שלמט' ג"כ יש גילוי אור דעצמו' א"ס כמו בח"ע דתו' דאצי' ממש משום [ד]התלבשו' א"ס אינו אלא בחכ' דוקא בכל עולם ועולם לפי ערכו לפי מה שהוא (ובלי חילוק מדרגו' כלל מטעם הנ"ל), א"כ הרי בעסקו' בתו' שלנו תוכלל נפשו ממש בא"ס שבחכ' שבתו' שלנו וד"ל (וכידו"ע דב)כל עולם ועולם אין התלבשו' וגילוי א"ס רק בבחי' החכ' ובאותו עולם כמו בחכ' דמל' דעשי', ואמנם כזה יש חילוק מדרגו' לפי אופן ריבוי הצמצומי' מעליון לתחתון כנ"ל, ועכ"ז נכללי' הכל בח[כמ'] שבמל' דאצי' כמ"ש כולם בחכ' עשית בחכ' א', וראי' מעליו' העולמו' בליל ש"ק בג"פ הב"ז כו' מעשי' ליצי' ומיצי' לבריאי' עד מל' דאצי' וכן ביריד' דחכ' דמל' דאצי' בכ"ע כו').

ונמצא מובן מכ[יז ד]מס"נ באחד עם מצו' ת"ת לשמה א' הוא ממש, דכמו שמס"נ באחד בק"ש זהו ליכלל במוה"ע ית' ממש שלא יהי' בבחי'

חידו' תלב ודם.

כולם בחכ' עשית: תהלים קד, כו.

אשרי מי שבא לכאן: מס"נ ג, א. ראה מאמרי אדמו"ר בראשית ע' תה' ושי"נ.

מעליו' העולמו' . . . בג"פ הב"ז: נסמן לעיל בסיסקא, ולהבין (קרוב להתחלת המאמר).

פירוד ליש ודבר בפ"ע כלל (כמו שא' רשב"י בחד קטני'רא) כו' ב"י אחידא כו'), כך הוא בעסקו בתור' יוכלל נפשו בגילוי א"ס שבתור' ממש כביטול הנר באבוק' ממש (וזה ה' לימוד התנאי' ואמוראי' כבו עזאי כשה"י שונה ה"י אש ה' לוהט' סביבו וכר"ש שא' לך קראי כו' בשביל נפשו האלקי' שתוכלל באחד ואח"כ יהי' עוסק בתור' לשמ"ה לשם התור' עצמ' שיומשך בה מעצמו' א"ס ממש שזהו מי שתוראי' כו' שפטור מן התפלה וחייב בק"ש בפסוק ראשון לבד כר"י הנשיא משום מהכל א' כנ"ל וד"ל).

ובזה יובן סדר דברי הפ' דשמע, שתחלה א' ואהבת בכל לבבך כו' ואח"כ ודברת בס' כו', ולכאורה לפי הנ"ל הרי ע"י עסק התור' דוקא תוכל למס"ג באחד. הענין הוא כנ"ל שיש ב' מיני ביטול והתכללו' דנשמ' האלקי' א' במס"ג באחד מצד כח עצמ' תחלה (שזהו ע"י ברכ' אה"ע כו' באמרו והאר עיינינו בתורתך ודבק כו' עד הבוחר כו' כנ"ל), והנ' ביטול והתכללו' דנשמ' בתור' שבה גילוי עצמו' א"ס כנ"ל, ואמנם קודם שיבא לביטול זה דנשמ' בעסק התור' צ"ל תחלה האהב' דכל לבבך כו' שזהו ענין קבלת מ"ש ברצון לבד כמו ומלכותו ברצון קיבלו כו' (והוא אחר מס"ג הרוחניו' ככה נשמתו באח"ד ממש), דהיינו כחי' עומק רעותא דלכא רק לקבל עליו עול מ"ש שלימה באהב' ורצון שזהו שא' בכל נפש אפי' נוטל כו', ואח"כ יכול לבא לבחי' הביטול בנפשו האלקי' בחכ' שבתור' כמ"ש והיו הדברי' כו' ודברת בס' כו' (וכמו שידוע כמצות ת"ת צריך להקדים הירא' תחלה דאם אין ירא' אין חכ' וכמו ש'א' רבא יתיב באימת' ופתח בשמעת' כו'). דהנה עיקר ענין קבלת עמ"ש אינו רק בהסכם הרצון לאמיתתו בלבד, שזהו פי' ואהבת לי אביה שהוא הסכם הרצון לבד, ומטעם זה נק' קבלת עמ"ש, כמו ענין קבלת תענית דאינו אלא רק קבלה בלב לבד דהיינו שהוסכם אצלו ברצון גמור להתענו' אע"פ שאינו מתענה עדיין שעפ"י ההסכם החזק הזה ברצונו אז

שא' רשב"י: ראה זהר (אדרא וזטא) רמח, א. רצב, א. מאמרי אדה"א פרשיות תורה ח"א ע' רנו ובהנסמו לשם. מאמרי אדה"א במדבר ח"ב ע' תשא. דברים ח"ב ע' שמה. ושי"ן. בראשית ע' קצא. ושי"ן.

כבן עזאי . . . אש ה' לוהט: ויקרא רבא מטי"ג, ד. ראה גם לעיל ע' פ. מאמרי אדה"א דברים ח"ד ע' איתי. ושי"ן.

וכר"ש שא' לך קראי: פסחים סח, ב.

בתור' לשמ"ה לשם התור' עצמי: נסמן לעיל בריש הספר.

חי שתוראי' . . . שפטור מן התפלה: שבת יא, א.

שתוראי' . . . כר"י הנשיא: ראה גם מאמרי אדה"א במדבר ח"ב ע' תריב.

בק"ש בפסוק ראשון . . . כר"י הנשיא: ראה ברכות יג, ב.

ומלכותו ברצון קיבלו: נוטה תפלה ערבית.

דאם אין ירא' אין חכ': אבות פי"ג מ"י.

רבא יתיב באימת': ראה שבת ל, ב. הנסמן במאמרי אדה"א דברים ח"א ע' קצג.

ואהבת לי אביה: ראה שרש ישע מערכת אהב, הובא בספר החקירה ריש ע' צב. מאמרי אדה"א במדבר

ח"א ע' תמז. ושי"ן. דברים ח"ב ע' תלו. ושי"ן.

ודאי יתענה, וכן בקבלת הרצון לעשו' צדקה וכה"ג, וכך הוא בקבלת עול מלך לקיים רצונו לכל אשר יגזור כמו שא' שום תשים עליך מלך הרי אין זה רק הסכם הרצון לאמיתו בלב ונפש שבודאי יקיים, וכך הוא בקבלת עמ"ש שהוא בחי' ההסכם החזק ברצון גמור מלב ונפש ומאד להיות' בטל אליו ית' לקיים רצונו וליכלל באור א"ס שבתורת ה', שז"ש אחר ואהיר' דו[קא] ודבר'ת ב"ם כו' וד"ל.

והנה אע"פ שמבוא' במ"א שמצו' תית' הוא בכחי' שוב ולא בכחי' רצוא כענין קור"א בתו' בקריא' והמשכ' וכן ודבר'ת ב"ם כו' כידוע, אך באמת מ"ש כאן והיו הדברי' האלה כו' ודברת בם היינו שע"י הדברי' האלה באהב' דכל [ל]בבך וכל נפשך שהוא ענין קבלת עמ"ש שלימ' כנ"ל אז תגיע הנשמ' לבחי' הביטול והתכללו' בא"ס שבחכ' בקראו בדיבור בתו' שזהו בבחי' הרצוא וההעלא' דנפש ליכלל באור הא"ס שבתו' כמו שהיא למעלה בבחי' הפנימי' קודם שירד' למט' בלבושי' דנוג' בחיצוניו' (שזהו לשמ"ה לשם התו' עצמ' כענין שא' דוד ה"י מחבר תשי"מ בהקדב"ה כמ"ש במ"א וד"ל).

וזהו שארז"ל במשנה למה קדמה פ' שמע ליהו' א"ש כדי שיקבל עליו עמ"ש תחלה ואח"כ בפ' והי' א"ש יקבל עליו עול מצו', ולכאורה אין הפרש בין עומ"ש לעול מצו' דהיינו הך כנ"ל. אך הנה עפ"י כל הנ"ל יובן שכל ענין דפ' ראשונה דק"ש הכל הוא רק בבחי' ההתכללו' וביטול הנפש במס"נ באהב' בכל לבבך וכל נפשך כו' שנק' בחי' רצוא, וגם מצות תית' שאח"כ במ"ש ודבר'ת ב"ם גם זה בבחי' העלא' דרצוא כנ"ל, רק בפ' שני' דוהי' א"ש ה"ז בבחי' שוב דוקא, שזהו שא' שיקבל עליו עול מצות בבחי' המשכו' אלקו' בכלים מכלים שוני' דרמ"ח מ"ע כו', אך א"א להיות' בחי' שוב זה בקיום המצו' בנשמיות כנ"ל כ"א אחרי בחי' ההעלא' דר"ץ לבך כו' במס"נ באהב' דכל לבבך כו' וגם בעסק התו' לשמה בביטול והתכללו', שכל זה הוא ענין פ' ראשונה דשמע שנק' קבל'ת עמ"ש ברצון כנ"ל שנק' רצוא כו', וכנ"ל בענין והחיו' רו"ש כמרא' הבזק שזהו כמו ב' דפיקו' שבלב בהסתלקו' ואח"כ התפשטו' כו', כך הוא ממש בענין ב"פ דק"ש בפ' שמע בחי' ההסתלקו' דר"ץ לבך בתשוק' נפלא' למעלה ליכלל באחד וגם בחי' שבתור' שנק' קבלת עמ"ש תחלה, ואח"כ יקבל עליו עול מצו' שהוא בחי' ההתפשטות דבחי' שוב שאחרי הרצוא בגילוי אור המשכו' אלקו' במצו'

שום חשים עליך מלך: שופטים יז, טו.

שמצו' תית' הוא בבחי' שוב: ראה אור החוהר בשלה ע' תקטו (פכ"א) ושי"נ.

דוד ה"י מחבר חשי"פ בהקדב"ה: נספח לעיל ע' ריט.

שארז"ל במשנה למה קדמה פ' שמע: ברכות יג, א.

מלמעלה למטה כמו בהתלבשו' בגשמיו' דצמר וקלף כמו כמצו' ציצ' ותפילי' וצדק' וכה"ג וד"ל.

ושרש הענין הוא כידוע דרמ"ח פקודי' נק' רמ"ח איבר' דמלכא, ועד"מ באדם למטה שאנו רואי' בו ב' מדרגו' פנימי' וחיצוניו', הפנימי' הוא במוח ולב שבהם פנימי' האור דנפש עצמו ברצון שלה, ורק בחי' החיצוניו' של החיו' נמשך לאיברו' מן המוח והלב ע"י גידו' דקי' שהן המחברו' חיצוניו' האיברי' עם בחי' הפנימי' שנשלח מן המוח והלב והן הנק' מיתרי' ועצבי' כידוע ועל ידם יש חיבור וקשר לחיצוניו' האיברי' עם עצם פנימי' האור וחיו' דנפש עצמ' שבמוח ולב שתוכל לפעול כל פנימי' רצונה ע"י האיברי' בפעולתם, כמו שרואי' שהאיברי' נשמעו' מיד לרצון הנפש כו' ואע"פ שהאיברי' אינם מקבלו' רק מבחי' חיצוניו' השפע מן הנפש מ"מ הרי הנפש עצמ' פועלת כל רצונה הפנימי' ע"י האיברי' באמצעו' המוח והלב ששולחי' לאיברי' ע"י הגידו' הנ"ל וד"ל. וכך יובן בנמשל בבחי' רמ"ח איברי' דמלכא למעלה שהן רמ"ח מ"ע שלמטה, דהגם שהן רק בחי' כלים חיצוניו' בהלבשה גשמי' בדברי' גשמי' דק"נ כנ"ל, מ"מ יש להן קשר וחיבור עם בחי' פנימי' ועצמו' הרצון העליון שבעצמו' א"ס ב"ה דהיינו ע"י אמצעו' בחי' החי' פנימי' שהוא אור ח"ע דתור' שנק' אור לנר דמצו' לפעול בגילוי כל בחי' רצה"ע שבמצו' כמו שהוא למעלה בפנימי' ועצמו' דא"ס. וזהו שבכל מצו' ומצוה מלוכש בה רצה"ע ממש גם שהוא בהלכשה חיצוניו' באיברי' החיצוניו' דאדם כנ"ל מ"מ יש לה חיבור ויחוד עם פנימי' א"ס [במ]ה שהוא פועל פעולת רצה"ע ממש כמוכון ממשל הנ"ל באיברי' האדם למטה. וזהו שעיקר ענין מעשה המצו' אינו אלא בחי' המשכו' דרצה"ע ממש בחיצוניו' דוקא והיינו בחי' שוב מלמעלה למטה דוקא כנ"ל שזהו כל עיקר [ענין] דפ' [שני] והי' איש שיקבל עליו עו"ל מצוית דוקא כנ"ל וד"ל.

ובכל זה יובן ג"כ הטעם שבפ' והי' איש דוקא א' ואספת דגנך כו' [ה]ת[יר] העסק בצרכי הגוף אע"פ שהזהיר תחלה לעבדו בכל לבבכם ובכל נפשיכם דלכאורה הן ב' הפכי' כנ"ל. אך הענין הוא דאין פ"י ואספת דגנך כפשוטו, אלא כונתו בענין הכירורי' דרפ"ח ניצוצי' כו' שנק' אסיפה וקיבוץ, דהיינו שיאסוף אותם מרה"ר לרה"י כו'. דהנה ידוע שמבחי' הניצוצו' דתוהו שירדו ונפלו למטה בשה"כ מזה נמשך ונסתעף כל התוהו הברואי' הגשמי' דדצח"ם דעשי' וד"י ארמ"ע הגשמי', כי שרש דצח"ם וארמ"ע דעשי' בשמרי' האופני' כו', וידוע דגם שרש התוהו דמרכב' דפני אר"י ושור כו' שהן שרש לנפשו' בהמו' וחיו' ג"כ בא מסיבת נפילת רפ"ח ניצוצו' דתוהו למטה מאצי'

דרמ"ח פקודי' . . . רמ"ח איברי' דמלכא: ראה תקני' וזהו ת"ל (עד, טע"א). הנסמן במאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע"ק, דברים ח"ד ע"א קצ"א.
ואספת דגנך: עקב יא' יד.

לביע' כו' שהוא ענין פירור ופיוור האותיו' ביותר כמיש' במ"א. אך ענין ההעלא' והכירור דרפ"ח כו' שנפל בדצי"ח כו' היינו עיי' המצו' מעשיני' באויר ומסין עושי' בדברי' גשמי' דק"נ בדצח"ם הרי מעלי' ומביאי' מלמט' למעלה כל הניצוצו' דקדוש' לבחי' היחוד העליון דקדוש' באצי' שנק' רה"י בבחי' יחידיו של עולם שנק' יחיד לבדו כו', והעלא' זו הוא מן עלמא דפרודא שנק' רה"ר טורי דפרודא כמו ומשם יפרד כו', כמו כאשר עושה מצו' ציצ"י בצמר כבש הגשמי ששרשו מחיצוניו' דמרכב' שנפל מבחי' התוהו הרי עיי' שיש רצה"ע ממש במצוה זו הר"ן מתברר ועולה שרש אותו החיו' שבדבר' הגשמי, כמו בטלית זה שמלוכב בו רצון העליון ועולה ונכלל למעלה באחדו' ה' שנק' רה"י, וכך הוא בכל המצו', כמצו' קרבן בהמ' גשמי' ע"ג המזבח שעולה הניצוץ דקדוש' שנפל בחיו' בהמ' זו לשרשה בניצוצו' דתוהו ונעשה מזה ריח ניחות להוי' ממש, וכמיכ' ענין התפלה עכשיו במקום קרבן בהקרבת חלבו ודמו בבחי' ר"ץ לבך בלב בשר כו' שהוא ג"כ העלא' מעולם הפירוד לעולם היחוד, וכן במה שאדם אוכל ושותה ולבוש ועושה צדק' מכל יגיע כפיו שכל זה עלי' הניצוצו' דתוהו שנפל במאכל ומשקה ולבוש וכל עסק יגיע כפיו, ונק' כל זה בשם אסיפה וקיבוץ שמאסף ומקבץ מכל אשר נפל למט' בדצח"ם דק"נ למעלה לרה"י העליון עיי' מעשה המצו' בכללותם שנעשי' הכל בדברי' גשמי' כו', וזהו ואספית דגניך שהוא צרכי גופו בפרנסתו ביגיעי' כפיו בחרישה וקציר' שאחיכ' יאסוף ויעלה הכל למעלה ביחוד העליון שנק' רה"י כניל' שהן רמיח מצ' ושסיה לית כסוימ ועיט לאהפכא חשובא לנהורא כו' כניל' ודיל. ועיכ' בפ' זו דוקא שמקבל עליו עול מצות בבחי' שויב' בהמשכו' אלקו' בדברי' גשמי' א' עיי' ואספית דגניך כניל' שהוא בחי' הברורי' דדצח"ם דעשי' שנעשה עיי' המצו' כניל', אבל בפ' הא' דשמע שאינו מדבר כלל מענין עול מצות דבחי' שויב' רק בקבלת עמי'ש בבחי' רצוא שלפני שוב לזה לא הזכיר שם ואספית דגניך כלל ודיל'.

ובכל זה יובן ג"כ ענין ההפרש בין ב' פרשיו' דשמע והי' א"ש, שפ' שמע הוא בבחי' הגבו' דשם מ"ב כו', כי מובן מכל הניל' בעיקר ענין פ' שמע שהוא רק בבחי' העלא' דבחי' רצוא דוקא, וגם במצו' תית' ודברת ב"ם הכונה להיו' עיי' ביטול והתכללו' דנשמ' באחד שהוא באור א"ס שבחכ' דתו' כניל' והוא בחי' גבורו' דשם מ"ב במ"ב חיבו' הללו שמן ואהבת עד ובשעריך

פירור ופיוור האותיו' ראה מאמרי אדה"א דברים ח"א ע' ט. וש"נ. חיב ע' תקפ וילך. חיד ע' אתמ.
 באצי' שנק' רה"י: ראה לקוטי השי"ס להאריז"ל ריש מס' שבת ד"ה ארבע רשויות. ספר המאמרים תקס"ח
 ח"ע ע' רכת, ומסקילו בלקוטי תורה במדבר טו, א.
 דה"ר טורי דפרודא: ראה זהר (רע"א מהימנא) פינחס רמד, רע"א. תניא ספלי"ג. הנסמן בערה שלפניו.
 מאמרי אדה"א דברים חיב ע' תעט. וש"נ.
 טורי דפרודא: זהר בראשית כט, ב. ויצא קנה, א. פקודי רלד, סע"א.
 ומשן יפרד: בראשית ב, י.

(אך מס'ג דגש'מ מצד עצמ' באחד בשית תיכ' דיחיע איצ לשם מיב כלל כי עיקר שם מיב להעלו' הדבר שנפל למט' דוקא כניל ב[עליי'] דגשמו' כניי ב[קיש] שעהמיט [כו'] כמו בשש כנפי' לא' דבשתי' יעופף ברצוא ותשוק' מלמט' למעלה דוקא, ואמנם בחי' האור הוא בכחי' החסד שהוא האהב' דואהבית שנמשך כמים כו', אבל הכלי הוא בכחי' גבו' דבחי' אינח דרצוא כו', וזהו שנק' אור החסד בכלי הגבו' דשם מיב כניל ודיל. אבל פ' והי' איש הוא להיפוך שהוא בכחי' שוב בהמשכו' אלקו' בכלים דמצו', שזהו היפוך הכונה בפ' האי' בקבלת מ'ש למס'ג באחד ממש כניל ובפ' והי' איש הכונה להיפוך להוריד ולהמשיך גילוי אלקו' למט' שזהו שנק' קבלת עול מצו' כניל, וזהו בחי' שם עיב דחסד שיורד כמים מגבוה לנמוך דוקא שנק' מי החסדי', והו' החסדי' דרמ'ח מ'ע שיורד גילוי אא'ס ברצה'ע שלו למט' בדברי' גשמי' דרציח דק'נ שהוא מגבוה' לנמוך, והיינו בחי' עיב גשרי' דחסד גי' ע'ב, ועכ'ז זהו בחי' הכלי דחס'ד דעיב בעיב תיכו' הללו מוהי' עד ושמתם את כו', אבל בחי' האור שבה הוא מבחי' הגבו' שהוא העלא' הניצוצו' למעלה כמ'ש ואספ'ת דגנך כניל שאי' להעלא' בלי בחי' גבו' דאויח, וזהו שנק' אור הגבו' בכלי החסד כניל. ובוה מתורץ הסתירה הניל ממש בזוהר דשמע והי' איש הן בכחי' תויג כו' (וגם מתורץ מ'ש בכל מאד'ך בפ' האי' שהוא בכחי' רצוא דשם מיב שעולה למעלה מן הגבלת הכלי' כידוע ובפ' והי' לא א' ובכל מאדיכם לפי שהוא מדבר בכחי' שריב כניל (ומ'ש זיל דואספת דגנך היינו כשאין ישראל עושי' רשימ' זהו סתירה לענין הניל בפ' והי' שהוא דוקא לקבל עול מצות, אלא הכונה שלעיל כתי' ועמדו זרים כו' שלא יצטרך להי' עבוד' הברורי' דרפ'ח במצו' עי' ישראל בהבדלה [בין טו'ר כמן] עכשו' מאחר שעה'ד טו'ר יבורר בתכלית, ולכך מה שעכשו' א' ואספ'ת באסיפ' מרה'ר רהי' כניל זהו לפי שלא נשלם הבירור דעה'ד טו'ר עדיין שזהו שנק' אין [עושוין רשימ' ממש כמו שהוא למעלה (כמ'ש במיא ודיל)].

והנה' כתי' לכל תכלה ראיתי קץ רחבה מצותך מאד, ואין זה מובן לכאורה, דמהו תכליה זה שהוא ענין כליון שראה בו קץ וגבול, דודאי כל מה שיש בו [תכלה יש לו קץ] דהיינו הך. אך הנה תחלה יש להבין מ'ש רחבה מצותך מאד מהו מאד בלי גבול כלל, דלכ' אורה אנו רואי' להיפוך שיש שיעורי' וגבולי' במעשה המצו' שיהיו נעשי' באופן כך וכך דוקא ולא יוסיף ולא יגרע כידוע, וגם מ'ש רחביה ברוחב דוקא [ולא] הזכיר אורך. אך הנה הכונה בזה ששרש המצות למעלה משרש התור', ואע"פ שגם בתו' א' ארוכה מארץ מדה ורחבה מני ים גם כאורך ולא הזכיר אורך במצו', עכ'ז שרש

ועמדו זרים: ישעי' סא, ה.

לכל תכלה ראיתי קץ: תהלים קיט, טז. ראה לעיל ע' יז.

שיעורי' וגבולי' במעשה המצו': ראה ארת הקודש ס"ז.

ארוכה מארץ מדה ורחבה מני ים: איוב יא, יט.

המצו' בעצמו' איס' ממש שלמעלה משרש התו' בחכ' הקדומ' ארץ' שארוכ' מארץ רוחב מים' שהן ב' עלמי' דאתכסי' ודאתגליא שנק' ארץ וי"ם כידוע, אבל רוחב דמצותך מא"ד בלי גבול ומדה כלל למעלה מרוחב דים ואורך דארץ כו'. והענין הוא כידוע בשרש המצו' שהן בחי' פנימי' הרצה"ע ממש כמו שהוא בעצמו' האור דאיס' שנק' איס' ממש שאין סוף להתפשטותו והרצה"ע דמצו' הן בחי' כלי קיבול רחב כיכ לקבל מרחב אור דעצמו' איס' (כמי"ש לעשו' חסד ומשפט וצדק' בארץ דוקא כי באלה חפצתי ממש ובזה השכל ידעו אותי' ממש כו'). וענין הבית קיבול רחב הזה זהו דוקא במה שנתלבש וירד אור הרצון העליון (שבעצמו' התענוג הפשוט בעצמו' שעשויה המלך כמו שהוא כו') במצות שלנו דוקא שהן בדברי' גשמי' בטלית של צמר וקלף דתפילי' וכסף דצדק' גשמי', שגם שמדוקדק אופן מעשה המצו', אך עכ"ז זהו דוקא בחי' כלי קיבול רחב מא"ד בלי גבול כלל שיוכל לקבל בחי' מרחב דאור העצמו' דאיס' ממש שהוא בבחי' מא"ד ממש כנ"ל, ואין לך דבר שיוכל לקבל ולהגביל בתוכו בחי' ההתפשטו' דאור איס' שהוא בלי גבול ומדה לגמרי רק כלי מעשה המצו' בגשמי' דוקא שהן רחבי' מאד הרבה יותר מרוחבי' דתו' מים העליון ומאורך דארץ כו'. וז"ש רחבי' מצותיך מא"ד כמו שהיא למעלה בבחי' איס' ממש (שהרי מזה יהי' העוה"ב כידוע). והטעם לענין הרוחב דוקא, כי בענין בחי' כלי הקבלה לקבל הרבה לאין שיצור הרי הוא הרוחב דוקא בימין ושמאל בהתפשטותו, שארץ' שיהי' הכלי ארוך מאד אם אינו רחב כלל אינו נקי' כלי בית קיבול כלל לקבל ריבוי השפע רק כשהכלי הוא רחב הרבה יכול לקבל הרבה מאד, וזהו ענין כלי מעש' המצו' שהן בבחי' הרוחב שהוא ההתפשטו' לימין ושמאל (באוי"ר שנק' ימין ושמאל כמו ימין ושמאל תפרוצי כו') בלי גבול, כמו שהרצה"ע בעצמו' איס' בלי גבול להתפשטותו כלל (ובחי' האורך זהו בחי' הילוך ויריד' האור ושפע דרצה"ע מלמעלה מעלה למטה מטה גם להתלבש בדברי' גשמי' מתחלת פנימי' הרצון והתענוג שבעצמו' ממש עד סוף מעשה בגשמי' שנק' מצות ה' בפ"מ, שאורך זה ג"כ יותר הרבה מאורך דתו' (כמי"ש"ת). וכל זה שכלי מעש' המצוה שלמטה דוקא הוא בחי' כלי קיבול רחב כיכ לעצמו' אור

עלמי' דאתכסי' ודאתגליא . . . ארץ וי"ם: ראה תורת חיים בשלה ס"ע רכו ואילך [נדפס גם בספר המאמרים להלן, וקטע זה חסר שם]. ומקבילו הנחת הרי"ם כשהי"ם תקסיג' ח"א ע' קנה. דרך חיים שער התמלה פני"א. מאמרי אדה"א כמדבר ח"ג ע' התקמא. ושי"ן.
 לעשו' חסד ומשפט . . . כי באלה חפצתי: ירמי' ט, כג. וראה הנסמן לעיל ע' סה.
 השכל ידעו אותי': התחלת הכתוב ירמי' שם [ושם: השכל ידע. — חיבת, השכלי ועוד חיבה ניותספה אח"כ עה"ג, ואולי ה"י כתוב אח"כ: וידוע (כמו שהובא בהכתי"ב), והגליון מחוק וקרוע].
 שעשויה המלך: נסמן לעיל ע' גט.
 מצותיך . . . מזה יהי' העוה"ב: ראה גם מאמרי אדה"א בראשית ע' שצא. ושי"ן.
 (באוי"ר . . . ימין ושמאל . . . ימין ושמאל תפרוצי: ישע"י גז, ג. ראה גם ספר המאמרים תקסיג' ח"ב ע' תשלג. שיערי תשובה ח"ב שער התשובה י, א.

דא"ס ממש זהו מפני שנעוץ תב"ס וסב"ת דוקא דסוף מעשה דוקא הוא שעלה במח' תחלה דהיינו בתחלת פנימי' הרצון והתענוג הפשוט שבשעשועי המלך בעצמו ממש שהוא בלי קץ וגבול כלל, וע"כ אין כלי קיבול רחב כיצ לקבל לתחלת הרצון והתענוג שברצה"ע הנק' תחלת המח' רק סוף מעשה דוקא במצו' בגשמיו' מפני שהוא סוף מעש' שעבמ"ת כמא' במי נמלך כו' ונתאר' להיות' לו דיר' בתחתוני' כו' שזהו מעשה המצו' שלנו דוקא (כמ"ש לעשו' חסד כו' כי באלה חפצתי בתחלת המח' הקדומי') לפי שנעוץ תב"ס וסב"ת דוקא וד"ל.

וזהו לכל תכליה ראיתי קץ, פי' תכליה [ל'] כוסף וכליון הנפש באיזה תענוג נפלא בדבר מה שחפץ כו' כמ"ש נכספ' וגם כלתיה נפשי וכה"ג, וע"ז א' שלכל תכליה בעו"ג העליון הנמשך ממקור כל ה[תענ]וגי' העליוני' כמו בתענוג העליון שבחכ' בג"ע העליון והתחתון וגם בתענוג היותר עליון שבח"ע דתור' של מעלה בבחי' החכ' הקדומ', לכל זה העונג העליון ראיתי קץ וגבול ושיעור לפי שיעור החכ' דתור', [ואע"פ שא' בה] ואהי' אצלו אמון שעשועי', זהו מקצת השעשועי' העצמי' שבא בשיעור ומדה בבחי' שבתו' כמו עדימ' העונג שבשכל מופלא שיש שיעור להתפשטו' העונג הזה לפי שיעור הגבלת השכל הזה כו', ואע"פ שנא' בה ארוכ' מארץ אין זה רק שארוכ' יותר מארץ היא תתא' וי"ם היא עילא' שהוא בינה ומל' געה"ע וגעה"ת, ואמנם מצותך להיות' סוף מעשה עבמ"ת דנעוץ תב"ס כו' רחביה מאד בבחי' עצמו' דא"ס ממש שמלוּבש בהן מבחי' עצמו' הרצון והתענוג הפשוט שבשעשועי' העצמי' שהוא בלי גבול כלל (והוא העוה"ב שנק' עדין שהוא בא רק ממעשה המצו' בגשמיו' בעוה"ז מטעם זה דהיינו הך, וזהו דשכר מצו' מצו' עצמ' דוקא כו').

וזהו כי נר מצוה ותור' אור, והי' ראוי שיוכיר אור דתו' תחלה לנר דמצוה, וגם הרי אור דתו' הוא העיקר בנר דמצויה שאין נר בלא אור, ולזה א' דתית כנגד כולן ותלמוד גדול מפני שמביא לידי מעשה כו'. אך מטעם

שנעוץ תב"ס וסב"ת . . . דסוף מעשה . . . שעלה במח': ספר יצירה פ"א מ"ז. פיוט, לכה דודי.
 במי נמלך . . . ונתאר' להיות' לו דיר': ראה בראשית רבא פ"ה, ז. רות רבא פ"ב, ג. ראה תניא רפליז
 ובהנשמנו בליקוט פירושים לשם.
 תכליה (ל') כוסף: נסמן לעיל ע' יח.
 נכספי וגם כלתיה נפשי: תהלים פד, ג.
 ואהי' אצלו אמון שעשועי': משלי ה, ל (בדילוג).
 מארץ . . . וי"ם . . . בינה ומל': ראה גם מאמרי אדמו"ר ויקרא ח"ב ע' תסה.
 בינה ומל' נעה"ע ונעה"ת: ראה ספר המאמרים תקס"ח ח"ב ע' שפז, ומקבילו בליקוט תורה ואתחנן י, ב.
 ושי"ג אור התורה ואתחנן ע' קצו.
 דשכר מצו' מצו': אבות פ"ד מ"ב.
 כי נר מצוה ותור' אור: משלי ג, כג.
 דתית כנגד כולן ותלמוד גדול . . . לידי מעשה: פאה פ"א מ"א. קדושינו מ, ב.

הגיל דסוף מעש' דמצו' עבמית למעלה משרש החכ' [דתור'] ע"כ יש ביכולת המעש' דמצו' להמשיך תוס' אור מרוב' על העיקר דאור דתו' מבחי' עצמו' אאיס ממש מן התענוג הפשוט שבמצמו' וכמ"ש דוד ואני תורתך שעשעת' וכת' משחק' לפניו כו', ואח"כ ושעשועי את בנ"א כו' עד שיהי' תוס' אור העונג העליון גם בנשמו' בגעה"ע וגעה"ת למט' מטה עד נשמו' כגופי', ויש ושעשועי את בנ"א ששיגו רוי' דאורי' בעונג דחכ' שבתו' כו' כמ"ש סוד ה' ליריאו כו' (וכמו האריז"ל שלא זכה לג"א ורוה"ק רק משמח' ש"מ דוקא). ויובן זה עדי"מ מן אור הדולק בנר שאין האור מתפשט למרחוק כ"כ רק לפני] ערך הארתו בעצם בשיעור ומדה שהוא לפי מדת השמן שניתן בכלי הנר כך יאיר אור הנר אם בצמצום או בהתרחבו' כו' יותר שאז יתפשט האור למרחוק יותר, ואי"כ מובן ממילא [שכדי] שיאיר האור למרחוק ביותר צריך שיוסיפו ויגדילו את שלהבת אור הנר, ובמה יוסיפו ויגדילו אותו אם לא ברוחב הכלי שיחזיק שמן הרבה ויוסיף את האור הרבה שידליק ב[תוס' אור] מרובה על העיקר ויאיר למרחוק יותר, וכל שהכלי רחב הרבה יותר כן יוכל להי' תוס' אור מרוב' ביותר באור הדולק שיתפשט להאיר למרחוק יותר. וכך הוא במשל נביעת [המעייין] בנהר כאשר הנהר יחבר ויבש מצד קטנו' הנביע' דמעייין צריכי' לחפור בעומק הארץ יותר כדי שיתרבה במקורו יותר ואז ממילא יהי' התפשטו' המשכתו ב[נהר] בריבוי יותר, והכל עולה לסגנון א' שלפי ערך הגדלת האור בעצם מקומו בכלי הרחב ביותר יגדל ויתפשט אורו למרחוק יותר וכל שאין מגדילי' אור הנר בכלי שזהו כשהכלי קטן וקצר לא יאיר למרחוק כ"כ כו', וכן במשל המעייין כניל ודל'.

והנמשל מכל זה יובן למעלה ג"כ בשרש התור' והמצות במ"ש כי נר מצוה ותור' אור, דשרש המצות הוא למעלה משרש התור', והוא בעצמו' אאיס ממש שנק' מאיד בלי גבול כלל כניל בענין רחבה מצותך מאד שזהו כאשר בחי' כלי הקיבול דנר מצוה רחבה מאד לקבל כל בחי' המרחב [ד]מצמו' אאיס ממש א"כ הרי נתגדל ונתרבה האור דמצמו' אור א"ס ע"י מעש' המצוה (שהן בחי' כת"ר שבכת"ר תר"ך עמודי' כו' שלמעלה מח"ס שרש התו'), אזי ממילא נמשך תוס' אור [ר]ב גם במקור החכ' עילא' שרש התו' שיתפשט אורה למרחוק ביותר, והוא מה שירד אור דחכ' דתור'

ואני תורתיך שעשעת' נסמן לעיל ע' קנה.

משחק לפניו . . . ושעשועי את בנ"א: משלי ת, ל, לא.

סוד ה' ליריאו: תהלים כה, יד.

האריז"ל . . . זכה לג"א ורוה"ק . . . משמח' ש"מ: ראה מאמרי אדה"א במדבר ח"ג ס"ע אמת בשם העי"ת.

דברים ח"ד ס"ע איתפח. ושיג.

שו"ה הנר — בהתרחבו': כנראה שכניל.

כת"ר . . . חר"ך עמודי' ראה פרד"ס שער (ח) מהות והנהגה ס"ג. הנסמן במאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ע'

באבי"ע עד עוה"ז בתו' הנגלי' לנו בדברי' גשמי' כו' כשר פסול טמא טהור כו', כי[דו]ע דגם כ"ד ספרי' דאורי' אינו רק בחי' האר' בעלמא חלק א' מריבוא רבבו' אלפי' שבצעמו' חכ' הקדומ' שנק' ים הקדמוני וכמו השואב בכד קטן מים הגדול, וכמ"ש במ[יא] ע"פ ותמלא כד"ה ותעל שהן כ"ד ספרי' דאורי' שאינו רק כמו כד קטן שנשאב ממ"ע דח"ע דתו' ונק' נובלו' חישמ' כמו הנובלי' מן האילן כו', אך ע"י המצו' מעשיו' בכלים רחבי' יותר מטע[ם] הנ"ל דנעוץ תב"ס וסוף מעשה כו' שהן נעשיו' בית קיבול לעצמו' א"א"ס ממש ניתוסף האור דעצמו' א"ס גם בכד הקטן דחכמה דתור', כמשל הנ"ל שכאשר ניתוסף האור בעצם שהוא מצד רוחב [ה]כלי דוקא כנ"ל אז יומשך תוס' אור גם בהתפשטו' האור למרחוק יותר שהוא התלבשו' התו' בדצחים גשמי' כנ"ל. וזהו כי נר מצוה, דוקא ע"י נר מצוה ברוחב הכלי דמעשה המצות בגשמי' דוקא יאיר אור דתור' גם בשרשה הראשון שיתפשט עד למטה מט' בדברי' גשמי', והוא מטעם דנתב"ס וסב"ת ע"כ יש בכחם להגדיל אור בעצמו' א"א"ס שיאיר בתוס' גדול בפנימי' הכת"ר שנק' ת[ח]לת[ן] (ששם שרש המצו' שהן תר"ך כו' כנ"ל). וז"ש סוף דב"ר האלקי' ירא ומצותיו שמור במצות כפ"מ בגשמי' דוקא כי זה כ"ל האדם, כל ריבוי הוא שעייזו יהי' תוס' אור בחו"ב בשרשן בח"ס [מצות ש]בפנימי' הכת"ר שנעוץ תב"ס כנ"ל. וזהו ג"כ מ"ש במשיח ישכיל עבדי כו' וגבה מאד ע"י שהקים עו"ל כו'.

וזהו שא' אלה המצות אשר יעשה אותם האדם וחי בהם, פי' האדם בה"א הידוע מרמז [ל]בחי' אדם העליון דאצי', כידוע שיש מצו' עליונו' הרוחניו' בבחי' א"כ דאצי' שנק' רמ"ח אברי' דמלכא כמ"ש ז"ל ועשיתם כו' כאילו עשאוני כו', ונק' מצוותי ממש כמו שאו' אשר קדשנו במצוותינו כ[ו'] וכמו שא' שהקדביה מניח תפילי' ומתעטף בציצ"י ועושה צדק ומתפלל כו', כמו מצו' דאברהם שהיו ברוחניו' כנ"ל. וכמו שע"י מצות שלנו באדם

וחמלא כד"ה ותעל: נסמן לעיל ע' ק.

סוף דב"ר האלקי' ירא ומצותינו שמור: קהלת יב, יג [בדילוג. ושם: ואת מצותיו — ראה מאמרי אדה"א בראשית ע' תב. ושי"ג].

ע"ה (ששם) — האלקי' מכאן מתחיל בוך א'.

במשיח ישכיל עבדי . . . וגבה מאד: ישעי' נב, יג. תרגום יונתן וילקוט שמעוני שם.

במשיח . . . שהקים עו"ל: ראה מאמרי אדה"א דברים ח"ד ע' אהת. ושי"ג. בראשית ע' לה וס"ע תטז ואילך.

אלה המצות . . . וזהו בהם: נסמן לעיל ע' צט.

רמ"ח אברי' דמלכא: נסמן לעיל בסיסא. ושרש העניו'.

ונעשיתם . . . כאילו עשאוני: נסמן לעיל ע' קא.

כמו שאו' אשר קדשנו במצוותינו: נוסח ברכת המצות.

שהקדביה מניח תפילי' ומתעטף בציצ"י: נסמן לעיל ע' קיו.

שהקדביה . . . ומתפלל: ברכת ז. א.

מצו' דאברהם שהיו ברוחניו': ראה לעיל מיסא. אך עדין. ושי"ג.

התחתון גורם תוס' אור גדול גם בחכ' דתור' (שהוא במוחי' דח"ס כו') גם בבחי' אדים העליון א' אלה המצו' עליונו' שיעשה אותם האדים העליון וחיי בה"ם מבחי' חיי החי"ים דעצמו' אא"ס ממש, דהיינו שנמשך תוס' אור ומוחי' חדשי' גם באור חכ' דתש"מ שנק' חכים ולא בחכ' ידיעא כו' (שהוא ח"ס), עד שנמשך[ש] גם תוס' מוחי' באור אבא שבז"א שהוא בחי' המדו' דאצי' באור"כ כו', ויש וחי בה"ם דוקא ברמ"ח מ"ע העליוני' דז"א שנק' אדים העליון לפי שרש המצו' למעלה [במצות האצי' במצות הרוחניו'] ג"כ הוא למעלה מבחי' אור החכ' [ש]במוחי' דז"א לפי שיש בכלי המצו' להוסיף אור גם בחכ' ממילא מטעם שנוצץ תב"ס כנ"ל בשרש המצו' וד"ל.

ומטעם זה יובן ג"כ מה שהמצות נק' בשם צדקה דוקא וכמ"ש וצדקה תהי' לנו כי נשמור את כו' וכן א' והעמדנו עלינו מצות לתת שקל כו' וכת"י והי' מעשה הצדק' שלום היינו כללו' מעש' המצו' שנק' מעשה הצדקה בכלל, שהצדק' נק' מצו' והמצו' נק' צדקה, וזהו מצד שהמצו' הן בחי' משפיעי' מגבוה לנמוך כנ"ל שמוסיפי' תוס' אור גם באור הראשון דחכ' שבתו' כמ"ש כי נר מצו' ואחי"כ ותו' אור כו', א"כ זהו כמו הצדקה ממש שנותנין לעני ודל דלית לי' מגרמי' כלום שהוא חיי נפשו ממש ובלעדי זה אין לו חיו' מצד עצמו כלל, כך הוא בבחי' מעשה הצדק' דמצות כמו שהן למעלה שממשיכי' תוס' אור חיו' חדש מעצמו' אא"ס ממש כנ"ל מראש כל דרגיו שלפני האצי' עד סוף הכל, ובלעדי זה אין אור חדש מאיר כלל מעצמו' אא"ס בנאצלי' ונברא' כו', וכמו שא' אנת הוא עה"ע שקיו דאילנא כו' וכן א' א' אנת תסתלק מנייהו אשתארו כגופא בלא נשמת'. שז"ש אלה המצו' כו' וחיי' בה"ם מעצמו' א"ס באצי', כמו הצדק' להחיו' רוח שפלי' למאן דלית לי' מגרמי' כו'.

והנה כת"י צדקה תרומם גוי וגם א' בצדקה תכונני, ולכאור' הן ב' הפכ"י, דתרומם גוי' היינו שתרומם להיו' בבחי' ראש על הכל ותכונני היינו כמו בבחי' חיווק כח הרגל שיעמיד כל הגוף כו', ושניהם אמת כענין הצדקה' שהיא תרומם בבחי' ראש ותחזק בבחי' רגל. כי הנה כמו הצדק'

חיי החי"ים: ראה יומא ע"א, א.

חכים ולא בחכ' ידיעא: ראה תפינו והר בהקדמה י"ב.

שהמצות נק' בשם צדקה . . . וצדקה תהי' לנו ואתחננו ו . כה. ראה לעיל ע' ק"ב, וש"נ.

והעמדנו עלינו מצות לתת שקל: וכ"ה באור התורה תרומה (כאן) ס"ע אישעט, ואתחננו ע' כ"רנה ובנחמני י, לג: לתת עלינו שלישית השקל [בהשמטת חיבת עליונו, וכן שקל בלא ה"י] מובא גם בשאלחות תשא שאילתא סד. מאמרי אדה"א וקרא ח"ב ע' עדרת הערה ד"ה כל בסופה, דברים ח"ב ע' תטו (ושם: השקל).

והי' מעשה הצדק' שלום: ישעי' ל"ב, יז.

אנת הוא עה"ע . . . א' אנת תסתלק: ראה תפינו והר בהקדמה י"א, י"ב.

להחיו' רוח שפלי': ישעי' נ"ג, טו.

צדקה תרומם גוי . . . בצדקה תכונני: משלי יד, לד. ישעי' נ"ד, יד.

בפרט הוא להחיות רוח שפלי' מגבוה לנמוך, כך הוא בכלליו המצוי' שנק' בשם צדיק' דוקא שתרומום גוי אלו ישראל שנק' גוי אחד בארץ למעלה מעלה בבחי' הרוממו' דעצמו' א"ס ביה שאין למעלה הימנו כלל, וכנ"ל בשרש המצוי' למעלה שנמשך מבחי' הרוממו' שבעצמו' תוס' אור גם במקור הראשון שהוא עצמו' המאציל דחכ' ראשית הגילוי' להיו' עי"ז תוס' אור גם במדרגו' התחתוני' ביותר למט' מט' אף בחכ' שבתו' הנגלי' לנו בעשי' להחיות גם נשמו' שבגופי' כמיש' כי אמרתך חיתני' וד"ל. וז"ש בצדקה תכונני' וקאי על הנשמות שבאו בעוה"ז בגופי' חומריי' והן נשמות שירדו למטה ביותר שהוא בבחי' רגליים (וכמו דור האחרון הזה בכלל שנק' עקבות משיחא כידוע) שזהו בחי' המעשה בלבד כמו מעשה הצדקה במצות גשמי' ואין להם רק עסק זה דמצות בפ"מ שנק' מעשה הצדקה כנ"ל והגם שזהו מדרג' התחתוני' ביותר שהוא בחי' רגל, אך בזה דוקא תכונני' [לחוק גם כח הראש] דחי' להמשיך בחכ' שבראש תוס' אור גדול מעצמו' דא"ס כנ"ל, ועדי"מ ברגלי' שבאדם שמעמיד כל הגוף היינו מה שיש בכח הרגלי' מה שאין זה בכח הראש כלל [משום דנעוץ התחלה] בסוף כו' ע"כ יש ברגל מה שאין בראש עד שהראש מקבל שפע חיות מן הרגל (וראי' מן ההקזה דם ברגל ירפא כאב הראש כי יש גידי המוח ברגל שמשם נשלח חיות [למוח שבראש מלמטה למעלה כידוע בס' הרפואה], וזהו שיש כח ההעמדה וקיום כל הגוף שעומד ומתחזק רק על כח הרגלים דוקא שנושאי' לכל הגוף (וראי' מן הגבור שבמלחמתו שעיקר קיומו וחזקו הוא כשיש כח ברגליו לעמוד לנגד המנגד ואם יפול מרגליו ינוצח מיד כו'), ומזה יש הוכחה ברורה שיש כח ברגלי' להיות מקור ושרש לחוק חיות הראש וכל הגוף מאחר שכל כח המעמיד ומצב של הגוף הוא על הרגלי', ולזאת כח ההילוך לשאת הראש ולב וכל גופו ברגל דוקא אעפ"י שאינו רק כמו בסיס וכן לגוף שנק' משמשי' וטפלי' כו' לפי שנעוץ תחביס [דוקא] וע"כ בבחי' זו דהילוך והעמד' הגוף מקבל הראש מן הרגל דוקא וד"ל.

וכמ"כ בנמשל למעלה כציור קומה דכני' שנק' אדם תתא' שבבחי' מעשה המצות שלהם הגם שהן רק בחי' רגלי' בחי' נו"ה (שהוא ג') מדריגות] ירכיזן ושוק ועקב ג' פרקי', ונשמו' שבדור האחרון הן בבחי' עקב שזהו רק בחי' מעשה עצמי' לבד שנק' סוף מעשה [גם בלא או"ר ששייך למעשה רק בחי' המעשה מצד עצמה הרי כמו טבע בנפשו' ישראל בחיזוק עצום מאד עד שיכולי' למסין על המצוי' בפ"מ כידוע] מ"מ יש כח חזק מאד

כי אמרתך חיתני' תהלים קט"ו, ב.

דור האחרון הזה . . . שנק' עקבות משיחא: ראה בסמוך מיסקא ואי"כ. מאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ע' תתמו. ושי"ב הבריש ח"א ע' עי. ושי"ב ח"ג ע' תשמ"ב וע' תתמא. שו"ה שזהו — נגס: כיה בגוכי"ק.

בסוף מעש' דמצות מצד עצם המעשה להמשיך תוס' אור וחיו' חדש גם בחכ' שבראש עצמו שהוא תוס' אור חדש בחכ' שבתו' שהוא מצות ת"ת (ורא' לזה ממה שמצינו שמצות הצדקה שהיא ברגל דוחה מצו' ק"ש דאוריית' כמו במצות הכנסת כלה שעסקו ר"י ור' יוסי לא קראו ק"ש כי היו פטורי' מק"ש וכן ממצו' ת"ת, שהרי א' עץ חיים היא למחויקי' בה שהן הנק' תמכ"ן דאוריית' ואע"פ שאינו רק תמכ"ן לאוריית' שהן ת"ח שעוסקי' במצו' ת"ת בתמידו' והמחויקי' אותם נק' תמכ"ן שלהם, כיששכר באהלו אהל [של תורה] וזבולון בצאתו בעסק מו"מ להחזיקם כו' הקדים לזבולון קודם ליששכר כמ"ש שמח זבולון בצאתך והדר יששכר באהלך לפי שיש כח בתמכ"ן הנ"ל שנק' רגלי' וכמו מעש' המצו' שנק' נה"י כנ"ל ליתן כח ושפע בחכ' שבראש שהן הת"ח כי יש כח במעשה יותר מהמוח' שבראש כמו שיש כח ברגלי' להעמיד הראש כנ"ל, וכמשל התומך ומעמיד לאדם זולתו שבדאי גדול כח התומך והמעמיד מן הנתמך כי מאחר שיש בכחו לתמוכו ולחזקו ודאי כחו חזק הרבה יותר ממנו. וז"ש עץ חיים היא למחויקי' ב"ה דוקא שנק' בחי' נוק' ותומכ"ן מאושר בבחי' כתיב שבכת"ר כו' וד"ל.

וזהו בצדקה תכוננו' בחי' כן ובסיס דבחי' המעשה המצו' שנק' צדקה בכלל כנ"ל שהוא סוף מעשה בהילוך ברגל כמ"ש אם בחוקתי תלכו וכמו אחרי ה' ילכיו כו' וכן כי ישרי' דרכי ה' צ[דיקי'] ילכיו בס', וכידוע בבחי' עליו' הנשגו' בג"ע נק' הילוך ברגל וכמו ילכו מחיל אל חיל כו', ועיקר כח ההילוך הוא ברגל דוקא שהוא כח המעלה לנשמו' מדרגא לדרגא הולך ועולה עד אין שיעור למעלה בהשגו' שבמוח הראש בעילוי אחר עילוי אין זה רק בכח שברגל דוקא מטעם הנ"ל דנתב"ס דוקא. וז"ש ומעשה ידינו' כוננהו שהוא לחזק המוח' שבראש בפנימ' ורוי' דאוריית' שיהי' בימו' המשיח שיהי' נועם ה' עלינו כו' רק ע"י מעשה ידינו בעוה"ז במצו' מעשיו' שהוא מצות הצדקה בכלל (ולפעמ' היא ביד בבחי' החסד דימין ולפעמ' היא

שמצות הצדקה שהיא ברגל: ראה פיסקא הבאה. אגרת הקודש סי. מאמרי אדה"א דברים ח"ד ע' אשכנ. ושי"נ. בראשית ע' שצט. אגרות קודש מכ"ק אדמו"ר שליט"א ח"ד סי' קעב. ח"ט ע' צב.
במצות הכנסת כלה שעסקו ר"י ור' יוסי: ראה זהר (ינוקא) בלק קטו, א (ושם: ר' יצחק ור' יהודה — וראה גם מאמרי אדה"א דברים ח"ג ע' תשמט. ושי"נ. דרושי חתונה ח"א ע' קה וע' קמז].
עץ חיים היא למחויקי'... תמכ"ן דאוריית' משלי ג, יח. ראה זהר בהקדמה ת, א.
תמכ"ן דאוריית'... כיששכר... זבולון: ראה בראשית רבא פצ"ט, ט. סידור שער הת"ח צח, ג. מאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ע' תתמו. ושי"נ. דברים ח"ג ע' תשמח.
שמח זבולון בצאתך: ברכה לג, יח.
שוריה שמח — כה: מכאן מתחיל בוך י"א.
אם בחוקתי תלכו... אחרי ה' ילכיו: בחוקתי כה, ג. הושע יא, י.
כי ישרי' דרכי ה'... ילכו מחיל אל חיל: נסמן לעיל ע' קנד. תהלים פד, ה.
ומעשה ידינו' כוננהו: תהלים צ, יח.

ברגל כו). ועי' א' אני בצדק דוקא אחו' פנייך דראיי' פאי' תלוי' בצדק' שברגל דוקא מטעם הנ"ל.

וא"כ יובן דב' הפסוקי' דצדק' תרומים גויי' להעלו' לנשי' ברוממו' דעצמו' איס' עד אין שיעור למעלה כו' ופסוק דבצדק' תכונני' ברגל שמחוק הראש ומוליך ומעלה אותו כנ"ל הכל א' ממש והא בהא תליא דוקא משום דנתבס' וסבית דוקא כנ"ל (וא"כ יובן שיש יתרון מעלה גדולה בדור האחרון הזה שנק' עקבו' משיחא כידוע שהוא כפרק הג' דעקב בחי' סוף דמעש' [המצו'] מצד עצמה לבד יותר מדורו של משה שקיבלו התו' פבי' בפנימי' החכ' שבראש עד שיחזקו לכח הראש ויהי' עלי' הנשמו' שבמ"ת ע"י מעש' המצו' בעקבו' משיחא, וזהו תפלה למשה כו' עד ויהי' נועים דמשיח לפי שמעשה ידינו דוקא כוננהו, והוא מ"ש ואלה דברי דוד האחרוני' שלמעלה מראשוני' חכ' שבראש נאם דוד כו' הקים על עויל תרי"מ במ"א שמוה דוקא יהי' כתיר שיט דמשיח ע"ג הראש, וכמ"ש אבן מאסו כו' הית' לראש פינה וד"ל (ועי' אנו רואי' בחוש שעיקר יסוד העבוד' האלקי' עכשיו כדורו' האחרוני' שלפני ביא' משיח אינו רק במעשה הצדקה וגמ"ח לעניי' ועשירי' ובפרט להחזיק תיח שנתפשט כח הזה כרוב המון ישראל בחיזוק עצום גם בקלים שבישראל אעי"פ שאינו עושה רק להתייחר או לגרמי' כמו האו' סלע זו לצדק' בשביל שיחי' בני היו צ"ג כמ"ש הטעם במ"א באריכות וד"ל). וכל זה מטעם הנ"ל המבוא' במשל המעיין שחופרי' אותו למעלה בעומק יותר או בריבוי האור בעצם בהתרחבו' הכלי שממילא יהי' התפשטו' האור למרחוק יותר, כך הוא בענין מעשה המצו' בעוה"ז דוק' שנק' רחבת הכלי כנ"ל ע"ז נעשה הגדלת האור בעצמו' המאציל מעצמו' איס' ממש עד שממילא נמשך תוס' אור גדול גם למט' מט' גם בחכ' שבתו' דעשי' כמ"ש כי נר מצו' או תורה' אור גם למט' כנ"ל. וזהו ויקם עדו' ביעקב, פי' עדו' הן המצו' שנק' עדו' וחוקי' ומשפטי' כמ"ש אלה העדו' וחוקי' כו', ומה יהי' תורה' שם בישראל' דלעילא שיהי' תוס' אור בחכ' שבראש כנ"ל מטעם שנתבס' דוקא כנ"ל כפי' סוף דביר' כו' כי זה כל האד"ם דתו' שנק' תורה' האד"ם כידוע

אני בצדק' . . אחו' פנייך: תהלים יז, טו.

תפלה למושה: תהלים צ, א.

ואלה דברי דוד האחרוני' . . נאם דוד . . הקים על עויל חו"מ: שמואל"ב כג, א. ראה במדבר רבא פ"ח, כא. מאמרי אדה"א בראשית ע' תב, ושינ.

כתיר שיט דמשיח: ראה מאמרי אדה"א בראשית ע' לה ושינ.

אבן מאסו . . הית' לראש פינה: תהלים קיח, כב.

האו' סלע זו לצדק': פסחים ת, סע"א ואילך. ראה גם בהנסמך במאמרי אדה"א דברים ח"א ע' ח הערה

כעבדים. ח"ב ע' תקצח. לקוטי שיחות עקב כרד יט ע' 122.

ויקם עדו' ביעקב: תהלים עה, ה.

אלה העדו' וחוקי': ואתחנן ד, מה (ושם: והחוקים).

דתו' שנק' תורה' האד"ם: ראה לעיל ע' צט.

וד"ל. וראי ברורה יותר לכל זה הוא מן העוה"ב שאין עליו יותר ממנו להיותו בחי גילוי דעצמו א"ס ממש להיות בגילוי גמור לנשמו למטה כמו שהוא למעלה בעצמותו ממש כמ"ש יקימנו ונחי לפניו ממש והוא העד"ן דעין לא ראת' כו' והעוה"ב אינו כ"א רק ממעשה המצו' דעכשיו דוקא וכמו שא' היום לעשותים דוקא ואו [למ]חר לקבל שכרם בעוה"ב וא"ל אין שכר עוה"ב כלל וכמא' כ"י יש להם חלק לעוה"ב לפי שנא' ועמך כולם צדיקי' במצו' בפ"מ [והכל] מטעם הנ"ל דנתב"ס דוקא וד"ל.

וזהו ויקחו לי תרומה כו'. דהנה מבואר למעלה שבתוכה תרומה [יש] ב' פי' א' כפשוטו ענין הפרשה והבדלה והב' ענין רוממו' כמ"ש בוזהר מאי תרומ' ארמותא כו'. וביאור זה בדרך כלל הנה יובן ממש' ארומימך אלקי המלך ואח"כ ממילא ואברכה שמך לעי', ולכאורה הי' ב' הפכ" דארומימך ל' העלא' דוקא למעלה מעלה בבחי' הרוממו' וההתנשאו' כו' ואברכ"ה שמך כו' ברכה זו היא בחי' המשכה ויריד' השפע למטה דוקא (וזהו כמו ב' הפכ" דשרפי' שאו' קדוש עם האופני' שאו' ברוך כנ"ל), אך באמת אדרבה הא בהא תליא דמפני שארומימך ה' ברוממו' העליון ע"כ ממילא יבא אח"כ בחי' הברכה והמשכ' דשמך לעי' כו'. והענין הוא כידוע בפ"י המלך סת"ם שהוא המלך הכללי שכולל כל בחי' מל' דכל ההשתלשלו' דקו"ח עד מל' דמל' דעשי', והיינו בחי' מל' דא"ס עצמו שלפני הצמצום דקו"ח כו' שנק' מלכותיך ממש לנוכח, והוא שנק' מלך מלכי המלכי' כו' כמ"ש מלכותיך דוקא מלכו' כל עולמי' דאביע' (וכמ"ש במדרש ע"פ נכון כסאך מאז כמשל אגוסטוס יושב ומלך עומד כו' והוא שנק' מלך מלכי המלכי' בכללות), ומ"ש ארומימך אלקי המליך היינו שירומם גם לבחי' מל' דא"ס עצמו שלפני הקו"ח שנק' המליך סתם למעלה מעלה בבחי' הרוממו' והתנשאו' דעצמו' אא"ס מצד עצמו ממש שאין לו שיעור למעלה שהוא נבדל ומרומם בערך מבחי' מל' דא"ס גם שנק' מלך מלכי' כו' כמ"ש מלכותך מל' כ"ע שזהו אינו רק בחי' ההתנשאו' ורוממו' על כלליו' ההשתלשלו' דקו"ח לבד כמ"ש במ"א, ע"כ א' ארומימך לבחי' המליך למעלה שיוכלל ברוממו' העצמו' ממש (וכמו התנשאו' המלך על המדינה שלמט' הרב' מהתנשאו' שבעצמו' ועכ"ז נכלל מתרומם במלכותו מבחי' ההתנשאו' דעצמו' כו'). וז"ש ה' מלך גיאו' לבש כו' שאין

יקימנו ונחי לפניו . . . העדין דעין לא ראת' השוע' ג. ב. ראה ברכות לד, ב. ישעי' סד, ג.
 היום לעשותים . . . (למ)חר לקבל שכרם: ואתחנן ג. יא. ראה עירובין כב, א. לקוטי שיחות ואתחנן תשדימ.
 כ"י יש להם חלק . . . ועמך כולם צדיקי': סנהדרין ר"פ חלק (צ, א). ישעי' ס, כא.
 ארומימך . . . ואברכה שמך לעי' תהלים קמה, א.
 מלך מלכי המלכי' . . . מלכותיך . . . מלכו' כל עולמי': לשון הגמ' ברכות כה, ב. תהלים קמה, יג.
 במדרש ע"פ נכון כסאך: שמות רבא ר"פ כג. תהלים צג, ב.
 כמ"ש במ"א: ראה שער האמונה פמ"ז.
 ה' מלך גיאו' לבש: תהלים צג, א.

התנשאו' זו דמלכותך מל' כ"ע רק בחי' לבוש וצמצום להיות' מלך לעולם, אבל לבש ה' עויז כו', והוא כמה שא' נכון כסאך מאז כו' כנ"ל. אך ע"י מה ארומימך אלקי המלך למעלה ברוממו' דעצמו' ממש, הנה זהו ע"י המצות הנעש' בפ"מ בגשמי' דוקא שע"ז נעשה למעלה בעצמו' אא"ס בחי' הרוממו' שבעצמותו דוקא, עד שע"ז יהי' מאיר תוס' אור גם באלק"י המליך שהוא מל' דא"ס שיתרומם למעלה ברוממו' דעצמו' כנ"ל, ואז ממילא ואברכה שמך לע"ז פי' שמ"ך היינו שמך הקדוש או שמך אחד שהוא מל' דא"ס שנק' המלך סתם הנ"ל שיומשך ממקורו ברוממו' העצמו' ממקום שעלה לשם כנ"ל בפ"י ארומימך שירד משם ויומשך בקו"ח שירוד בכל ההשתלשלו' דאבי"ע בבחי' תוס' ברכה ותוס' אור מרובה על העיקר דהיינו להיות' מלכותך מל' כ"ע עד סוף העש'י בבחי' תוס' אור וברכה בבחי' נצחי' דא"ס, כמו ברוממו' המלוכ' שבעצמו' ממש שיתגלה לע"ל למט' כמו למעלה ממש, וזהו לעולם ועד דוקא ולמט' כמו למעלה כמ"ש ה' ימלוך לע"ז כו'. ואמנם מ"ש ואברכה שמך למט' מט' לע"ז כמו שהוא למעלה זהו בא דוקא מצד בחי' הרוממו' דארומימך אלקי המלך תחלה, והוא ע"י מעשה המצו' שהן בחי' כלי קיבול רחב למעלה בשרש המצו' לקבל אור העצמו' דא"ס ממש מטעם הנ"ל דנתב"ס דוקא וסוף מעש' עבמ"ת ע"כ ממילא יהי' ע"ז תוס' ברכה והמשכה דשמ"ך העליון הנ"ל עד למט' מטה, וכנ"ל במשל מאור הנר ומן משל המע"ז כו' ש"ש כי נ"ר מצוה דוקא ע"ז יהי' תו' אור כו' ולפי שיש בסוף דרגל בצדקה במצות מעשיות כח חזק להעמיד הראש כנ"ל וד"ל.

וזהו ויקחו לי תרומה, תרומה זו כולל ב' התרומו' הנ"ל, א' כפי' הא' בבחי' הרוממו' דעצמו' אא"ס ממש שע"י מעשה המצו' וכמ"ש בזהר תרומה ארמותא כו' כנ"ל בפ"י ארומימך אלקי כו', וזהו ויקחו לי תרומה ל"י דוקא שירומם האור דמל' דא"ס בעצמו' דוקא, והב' תרומ' הב' כפשוטו שהוא ענין הפרשה והבדלה שיופרש חלק א' מחמשי' כמו שא' תרי ממאה כו' היינו מה שע"ז שנתרומם האור דמל' דא"ס ברוממו' העצמו' אז ממילא הרי יופרש ויומשך חלק א' מהארת אור הרוממו' דעצמו' בבחי' תוס' מבחי' אור הזה עצמו' להיות' יורד ונמשך למטה מטה בבחי' תוס' אור שנק' ברכה כנ"ל בפ"י ואברכה שמך לע"ז, דהא בהא תליא דמקום שעלה לשם משם יורד האור הנעלה הזה למט' ג"כ בתוס' אור, והיינו ענין תרומ' הב' כפשוטו להפריש [תרי ממאה כו' דהיינו] חלק א' מחמשי' מאור הניתוסף בעצמו' א"ס ע"י המצות כו', והן ב' תורו' שבכת[ב] ושבע"פ שנמשך [תוס'] אור גם בחכ' שבתושב"כ ובבינה שנת[שבע"פ] כמא' קנה חכ' קנה בינה, כנ"ל במ"ש כי נר

ה' ימלוך לע"ז: בשלח טו, יח.
תרומ' . . . תרי ממאה: נסמו בריש המאמר.
קנה חכ' קנה בינה: משלי ד, ה.

מצוה] עיי' ותור' או"ר בתוס' ברכה בתשבי"כ ושבע"פ, והיינו בחי' רוממו' האור [ב]צמו' א[יס] נפ[רש מ]שם הארה יתירה גם בבחי' אור דב' תורו' שבכתב ושבע"פ, וזהו פי' תרי ממא"ה דוקא (כידוע בפי' ויהיו חיי שרה מא"ה שנה שהן ע"ס דכת"ר עצמו והן מא"ה ברכו' ונמשך מתוס' האור דמלי' דאי"ס] בכת"ר תרי' ממא"ה זה שהן ב' המשכו' מקוריו' לחוי"ב בב' מזלו' דנוצ"ר ונק"ה בתשבי"כ ושבע"פ כו') (לפי שעיי' מאה ברכו' שבכת"ר עצמו נמשך מאה שערי"ם [כמ"ש] ויברכהו מא"ה שערי' ונפרש תרי' ממא"ה שערי' הללו כמו התרומ' א' מהמשי' בחוי"ב דב' תורו' שבכתב ושבע"פ כו' ודיל').

מאת כל איש אשר ידבנו לבו תקחו את תרומתי. הנה מה שחזר וכפל הדברי' אחר שכבר א' ויקחו לי תרומה שכולל ב' התרומו' הנ"ל (שהוא בבחי' או"ח ואוי' כני"ל) למה חוזר לומר מאת כל איש כו' תקחו את תרומתי כו'. הענין הוא דמי' ויקחו לי תרומה היינו למעלה כמי' לי ליי ממש, והוא עיי' בחי' הרוממו' שנוסף בעצמו' כמו ארומימך כו' עיי' נמשך תוס' אור גם למטה בתור' או"ר תרי ממא"ה כני"ל, כל זה הוא עדיין בבחי' העלם אור העצמו' דאי"ס קודם שבא לגילוי' הוא שמעוררי' אתדלי'ע בב' אופני' אלה בעלי' והמשכה (שנק' או"ח ואוי' שעיי' העלא' דאו"ח נמשך לפי ערך יריד' דאוי' כו'), אבל כדי שיוכל להיו' אתדלי'ע כזו שיקחו לי תרומה בב' אופני' הנ"ל צריך להיו' מאתדלית מלמטה למעלה בב' אופני' כאלה דוקא בבחי' ההעלא' והמשכה, הנה עיי' הוא שאמר אחי"כ מאת כל איש אשר ידבנו לבו באתדלית דוקא תקחו את תרומתי הנ"ל שנק' תרומ' לה' בב' אופני' דאו"ח ואוי' הנ"ל, [והיינו] שא' [מאת] כל איש שיד[בנו לבו] במעשה המצות (שידבנו לבו) בהיותו מעורר בזה בתחלת הרצון דנעוץ בסוף מעשה עיי' נמשך תוס' אור למט' מטה בגילוי' ממש בעוה"ז, כמו ענין תרי' ממא"ה בתוס' [אור] באור דתורו' הנ"ל. [וזהו מאת כל] איש כו' תקחו את תרומתי בבחי' תרי ממא"ה הנ"ל. ונמצא שגם מלמטה למעלה מאת כל איש כו' תקחו את תרומתי שהוא תרומה שהזכיר למעלה שכולל ב' תרומו' הנ"ל ודיל'.

[אך הנה מהיכן] יש כח זה בכל איש אשר ידבנו לבו שיוקח ממנו תרומתי ב' תרומי' הנ"ל כמו שהוא למעלה ממש, הענין יובן עפ"י הנ"ל בשרש ענין עיי' דק"ש, דבס' הא' דק"ש העיקר הוא [בבחי' קבלת עומ"ש שלימה בבחי' הרצוא רץ לכך בתשוק' באה"ר בכל מאד"ך כו' שזהו בבחי' או"ח מלמט' למעלה, ואחי"כ בפי' והי' אי"ש מקבל עליו עול מצו' בבחי' שוב

ויהיו חיי שרה כג, א. ראה זהר שם כג, א. וביאורי' הו"ר לשם יב, ג ואילך.
ויברכהו מא"ה שערי': תולדות כו, יב (בהפ"ק הסדר).
שורה המצות — (שידבנו לבו): אולי הכוונה שתיבות אלו מיתרמים.

בהמשכו [אלקו] בכלים דמצות כו' ולפי ערך ההעלא' דרצו]א בפ' שמע, כך ערך השוב בהמשכ' אור אלקו' במצו' בפ' שני' כניל. וז"ש מאת כל איש אשר ידבנו לבו בבחי' העלא' במס"ג דבחי' הרצוא בפ' שמע [תקחו את תרומתי] לפי ערך ההעלא' כן יקחו התרומ' בחי' ההמשכ' בבחי' שריב בהמשכו' תוס' אור בחו"מ, שזהו תרי"ז ממא"ה כניל שזהו עיקר ענין פ' והי' לקבל עליו עול מצו' בהמשכו' אי"ס למט' דוקא [בריבוי הכלים דמצות דוקא ודיל. (ויתפרש גיכ') בדרך כלל] יותר מ"ש ויקחו לי תרומ' להי' בחי' הרוממו' בעצמו' הניל, מאין יקחו לי תרומה זו שבבחי' אר"ח, מאת כל איש שיזבנו לבו במצו' בקבלת עמ"ש דרצוא בפ' שמע כניל, [ועי"ז יומשך] ממילא בחי' תוס' אור דאי"ס גם למטה מטה באור דתו"מ, וז"ש תקחו את תרומתי תרומה הב' כפשוטו להפריש תרי"ז ממא' שזהו קבלת עול מצו' שבפ' והי' איש כו' ודיל).

[וזאת התרומה אשר תקחו מאתם זהב וכסף ונחשת ותכלת וארגמן כו' עד אבני שהם כו'. הנה מנה כאן י"ג דברי' זהב וכסף ונחשת ותכלת כו' (לבד זהב וכסף ונחשת [שהוא בחי' חגיית הכוללי' הכל] יש י"ג [דברי' בפרט] תכלת וארגמן ותולע' שני ושש ועזים הרי חמשה ועורו' אילי' כו' ועורו' תחשי' ועצי שטי' הרי ח' ושמן למאור ובשמי' לשמן המשח' וקטרת הסמי' ג' הרי י"א ואבני שהם ואבני מילואי' הרי י"ג, ואם] יחשב זהב וכסף ונחשת לג' גם אם יחשב בשמי' לשמן המשח' ולקטרת כו' לא' ואבני שהם ומילואי' לא' ימצא י"ד דברי', והענין הוא, כי י"ג דברי' הללו נגד י"ג מדהיר [שנק'] י"ג ת"ד דאי"א כידוע שנמשכי' מבחי' הפנימי' דמו"ס דאי"א כו', כידוע שכללי' הי"ג מדהיר נק' הארת פני' כמו יאר ה' פניו לפי שא' ויעבור ה' על פניו ויקרא כו', וי"ג מדהיר הללו נמשכי' ע"י המצו' דוקא לפי ש[ש]רש הרצוא ע' שמלושב בכל מצוה ומצוה בא ונמשך מבחי' פנימי' התענוג הפשוט שנק' פנימי' ע"י, והן בחי' י"ג חוורת"י דע"י שהן בחי' פנימי' לארחי"י דגלגלת' כו' שעייז נמשך תוס' אור ברוממ[ן] העצמו' דאי"ס ממש כניל עד שיוכל להאיר תוס' אור מרעוא דכ"ר שבמצחא כו' להמשיך י"ג מדהיר בבחי' הארת פנים העליוני' דאי"א כמ"ש יאר ה' פניו כו', וזהו שא' וזאת התרומ' וזאת לי' נוק' שהוא בחי' העלא' דאר"ח דבחי' המלי' שהן כניי' שבא מלמט'

ש"ה בהמשכו': התצאי ריבוע בשורה זו ניתוספו מכור י"ג.

וזאת התרומה אשר תקחו: תרומה כה, גז.

מנה כאן י"ג דברי': ראה רשי' ר"ס תרומה. אור התורה תרומה כאן ע' א'שפג. לקוטי שיחות תרומה כרך ג ע' 902. וש"ג.

זהב וכסף ונחשת... חגיית: ראה זהו תרומה קמת, ב ובמקדש מלך שם. מאמרי אדה"א דברים ח"ג ע' אקיא. ראה גם לקוטי שיחות תרומה כרך ו ע' 159 הערה 51.

ש"ה לאי — וצ"ע: ע"כ נמצא בבו"ר ג.

י"ג מדהיר... י"ג ת"ד: נסמן לעיל ע' קכה.

יאר ה' פניו... ויעבור ה' על פניו ויקרא: נשא ה, כת. תשא לד, ו.

י"ג חוורת"י דע"י: ראה זהו (אדרא רבא) נשא קמה, ב. הנסמן במאמרי אדה"א דברים ח"ג ע' תנת.

למעלה כניל כמיש מאת כל איש אשר ידבנו לבו דוקא במעש המצו, והוא שא' וזאת התרומה אשר תקחו מאתם דוקא, והן כללו המצו שנחלקו לג' קוין ימין וש[מאל] ואמצע שהן תו' ועבוד'ה וגמ'ה בכלל כידוע, והיינו ענין זהב וכסף ונחשת בחי' חגי'ת, ומהם נחלק לפרטי' בבחי' מקיפי' ופנימי' כו' וזהו כל ציור המשכן במקיפי' ותכלת וארגמן כו' ושמן למאור ובשמי' כו' עד אבני שהם כו' (והיינו כל פרטי האורו' עליוני' שבמעשה המצו בכל מצו' כמו שהיא אם בהעלא' קרבנו' ותפלה עכשיו אם בהמשכו' כצדקה [וכה"ג]) (וזהו ג"כ ענין י"ג תיבו' שיש בישתבת שמך כו' שיר ושבתה הלל כו' עד קדוש' ומל' רק שהוא י"ג מדה"ר שבמל' דאצי' כבי"ע והן לנגד י"ג מדה"ר העליוני' שנמשך מעולם התענוג שבעצמו' המאציל (כריח של הבשמי' שהוא בחי' העונג שעולה בעצמו'), והן כמו י"ג דברי' שנו' בשה"ש שלח"ד פרדס רימוני' כו' נר"ד [וכרכו"ם] קנה וקינמון עם כל עצי לבונה מור ואהלות כו' (מרימוני' עד ראשי בשמי' י"ג) וד"ל).



המצוה . . . בהעלא' קרבנו' . . . בהמשכו' כצדקה: ראה לעיל ריש ע' כב. ושינ.
 י"ג חיבר שיש בישתבת: ראה אור התורה תרומה כאן ע' אישפג.
 י"ג דברי' שנו' בשה"ש: ד, יג האילך. ראה רמב"ן (ז) שם [כתבי הרמב"ן חיב — ירושלים תשכ"ד — ע'
 תצח]. ושם: י"ב. סידור הארזיזל ריש רשקוב בבריכת ישתבת. יפה קול שבהערה דלקמן ד"ה מרימוני. ספר
 המאמרים תקס"ד ע' נו. דרך חיים שער התפלה עב. ג. מאמרי אדה"א במדבר חיב ע' תשנ"ט. אור התורה
 תרומה כאן ע' אישפג. שיר השירים ע' תנח וע' תע.
 שורה רימוני — (וכרכו"ם): ע"כ נמצא בכרך ה'. ושם: וכרכו"ם כו' וד"ל.
 (מרימוני' עד ראשי בשמי' י"ג): יפה קול לשיר השירים רבא פ"ד, יג. ב ד"ה: ששה ועשרים.

רשימת מאמרי כ"ק אדה"א ע"פ סדר השנים*

שמות		
תקפ"בי	ר"ח טבת ²	ויאמר . . מה זה בידך ¹
תקפ"בי*	פ' שמות ³ ר"ח טבת ²	ויאמר . . לא איש דברים אנכי ⁴
תקפ"ד*	פ' שמות	ויאמר מלך מצרים למיילדות ⁵
תקפ"ד*	פ' שמות	ויאמר . . מזה בידך ⁶
תקפ"ז		והנה . . וימררו את חייהם ¹⁰
תקפ"ז ¹²	פ' שמות	ואלה שמות בני ¹¹
וארא		
תקפ"א ¹⁴		וידבר . . וארא אל אברהם ¹³
תקפ"ד ¹⁶	א' וארא	הוא אהרן ומשה ¹⁴
תקפ"ז		לכן אמור לבני ¹⁷

-
- (*) המאמרים שלא נחברר לע"ע זמן אמירתם – לא נרשמו ברשימה זו.
- (1) נדפס בתורת חיים שמות ע' נב.
 - (2) בשנת תקפ"ב חל ר"ח טבת ביום ב' וז' כפ' ויגש.
 - (3) התאריך ע"פ בוך 493 ע' כא, ושם: בעז"ה שדרש אדמו"ר שליט"א בק' באברויסק תקפ"ב לפ"ק ר"ח טבת. והשוה לקמן הערה 9.
 - בהכתיי אינו ברור אם נרשם תקפ"ב או תקפ"ג אבל ממה שמאמר הבא נאמר ג"כ ר"ח טבת בבאברויסק נראה שזה שנת תקפ"ב.
 - (4) נדפס בתורת חיים שמות ע' נט.
 - (5) התיבות ב"ה פ' שמות נכתבו כדיו אחר. וכנראה שזהו זמן כתיבת המאמר.
 - (6) התאריך ע"פ בוך 493 כד, כ. ושם: ב"ה פ' שמות תורה שאמר אדמו"ר שליט"א בק"ק באברויסק שנת תקפ"ב לפ"ק ר"ח טבת. וראה הערה שלפניו.
 - (7) נדפס בתורת חיים שמות לו, ב.
 - (8) התאריך ע"פ בוך 456 ע' עא, ושם: בעז"ה פ' שמות תקפ"ד בבא[ב]רוסק.
 - (9) התאריך ע"פ בוך 754 ע' מב, ושם: בעז"ה פ' שמות בברוסק שנת תקפ"ד. והשוה לעיל הערה 3.
 - (10) נדפס במאמרי אדה"א וקרא ח"א ע' ע. וש"נ.
 - (11) נדפס בתורת חיים שמות בתהלתו.
 - (12) התאריך ע"פ בוך 936 ע' 57, ושם: ב"ה פ' שמות אשר שמעתי כשנת תקפ"ז בק' לובאוויץ.
 - (13) נדפס בתורת חיים וארא ע' פז.
 - (14) התאריך ע"פ בוך 811 קלא, ב. ושם: בעז"ה דרוש מאדמו"ר נבג"מ דיע"א שנת תקפ"א.
 - (15) נדפס בתורת חיים וארא ע' קו.
 - (16) התאריך ע"פ בוך 456 ע' נט, ושם: בעז"ה תורת אדמו"ר הרב ר' דובער פרשה וארא באברויסק שנת תקפ"ד יום א"ו.
 - (17) נדפס לעיל ע' מז. וש"נ.

שיא

בא		
תקע"ג-תקפ"א		החדש הזה לכם ¹⁸
תקפ"ג ²⁰	חג הפסח	ועבר ה' לנגוף ¹⁹
בשלח		
תקע"ה	א' דחה"פ	תפול עליהם אימתה ופחד ²¹
תקע"ח ²³	יום שמחית	צדקת פרוזנו בישראל ²²
תקע"ח ²⁵	פ' בשלח	וירא ישראל וביאורו ²⁴
תקפ"א ²⁷	ליל שבת נחמו	מקול מתצצים ²⁶
תקפ"ד"ז	פ' בשלח	ויסע מלאך אלקי ²⁸
תקפ"ה	פ' בשלח	ויאמר . . הנני ממטיר לכם ²⁹
תקפ"ה		ראו כי ה' נתן לכם השבת ³⁰
תקפ"ה ³²	בשלח	אשירה לה' ³¹
תקפ"ו ³⁴	חגה"ס	צדקת פרוזנו בישראל ³³
תקפ"ו ³⁶	פסח	תפול עליהם ³⁵

(18) נדפס לעיל ע' צה. ושי"ג.

(19) נדפס בתורת חיים בא ע' קכג.

(20) התאריך ע"פ בוך 1119 ע' פ.

(21) נדפס במאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע' רג.

(22) מהפסורת פ' בשלח. נדפס בספר המאמרים תקס"ה ח"ב ע' תתקפ"ט (נוסח א').

(23) ראה מאמרי אדה"א דברים ח"ד ע' איתקבד הערה 11.

(24) נדפס — בתוס' הגהות וכ"י — באור התורה בשלה ע' חלב.

(25) התאריך ע"פ בוך 1157 ג, ב.

(26) מהפסורת פ' בשלח. נדפס בתורת חיים בשלה שמש, ב.

(27) ראה מאמרי אדה"א דברים ח"א ע' שסא הערה 9.

(28) נדפס במאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע' קל. ושי"ג.

(29) נדפס בתורת חיים בשלה ע' שב.

(30) נדפס לעיל ע' רה. ושי"ג.

(31) נדפס בתורת חיים בשלה רל, ב.

(32) התאריך ע"פ בוך 154 ע' צג.

(33) מהפסורת פ' בשלח. נדפס בתורת חיים בשלה ע' שכב.

(34) ראה מאמרי אדה"א דברים ח"ד ע' איתקבד הערה 9.

(35) נדפס בתורת חיים בשלה ע' רסד.

(36) התאריך ע"פ בוך 170 ע' פ.

	יתרו	
תקע"ג-ז (?)		וכל העם רואים ³⁷
תקע"ט		והר סיני עשן ³⁸
תקע"ט		והר סיני עשן ³⁹
תקפ"ג ⁴¹	שבועות	משה ידבר ⁴⁰
תקפ"ו ⁴³	יתרו	זכור את יום השבת ⁴²
תקפ"ז	חג"ש	וכל העם רואים ⁴⁴
	משפטים	
תקע"ז ⁴⁶		ואלה המשפטים וביאורו ⁴⁵
	תרומה	
תק"פ		ויקחו לי תרומה ⁴⁷
[תק"פ ?]		[לבבתיני ⁴⁸]
תקפ"א ⁵⁰	תרומה	ועשית שנים כרובים ⁴⁹
תקפ"ד		ויקחו לי תרומה ⁵¹
תקפ"ז ⁵²	פ' תרומה	ועשית שנים כרובים ⁵²

(37) נדפס במאמרי אדה"א במדבר ח"ב ע' תתכ.

(38) נדפס במאמרי אדה"א במדבר ח"ב ע' שלב.

(39) נדפס במאמרי אדה"א במדבר ח"ב ע' שלו.

(40) נדפס בתורת חיים בשלח שעה, ב.

(41) התאריך ע"פ בוך 493 לה, ב. ושם: תורה מאמרי (?) שדרש בק"ק האמלע בשנת תסנ"מיל לפ"ק.

ובבוך 697 קלד, ב בסיום המאמר: סליק תורת אדמורי שאמר בקי האמי' בתג השבועות". וראה מאמרי

אדה"א במדבר ח"ב ע' תבו בהערה.

(42) נדפס בתורת חיים בשלח שמה, ב.

(43) התאריך ע"פ בוך 631 ע' פב.

(44) נדפס במאמרי אדה"א במדבר ח"ב ע' תרפה.

(45) נדפס בספר המאמרים תקס"ב ח"א ע' קנג וע' קנו.

(46) התאריך ע"פ בוך 613 ע' מט.

(47) נדפס לעיל ע' רטו.

(48) נזכר לעיל ע' רעג: במשיית ? ע"י"ש. וכנראה הכוונה לדי"ה זה מאדה"א הנדפס בלקוסי תורה שיר

השירים כח, ג.

(49) נדפס בתורת חיים תרומה ע' תנג.

(50) התאריך ע"פ בוך 456 ע' פד, ושם: פ' תרומה תקפ"א בעז"ה תורה מאדמורי הרב ר' דובער נגנימ

שדרש בשקלאבי. והשוה לקמן הערה 52.

(51) נדפס לעיל ע' ערה.

(52) התאריך ע"פ בוך 1000 ע' 160, ושם: בעז"ה פ' תרומה תקפ"ז לפ"ק. והשוה לעיל הערה 50.

לזכות

ובגם לוי יצחק בן רבקה
ובתם חנה בת רבקה
ובגם יהודה לייב בן רבקה
נכדתו שרה ברכה בת אסתר
ובעלה מנחם מענדל בן האדא רייזל
ובגם לוי יצחק בן שרה ברכה
ובתם חנה בת שרה ברכה
נכדתו מלכה בת אסתר
ולעיני בעלה המנוח אליעזר אלימלך ע"ה בן ניסן שי'
ובתה חי' מושקא בת מלכה
נכדתו חנה בת אסתר
ובעלה ישראל מאיר בן חנה הינדא
ובגם לוי יצחק בן חנה
נכדו אברהם יהושע העשיל בן אסתר
גבדו יוסף יצחק בן אסתר
נכדו נתן בן אסתר
נכדו שלמה בן אסתר
נכדתו רחל רייזל בת אסתר
נכדו שלום דובער בן אסתר
נכדתו דבורה לאה בת אסתר
נכדו אברהם יהושע העשיל בן צבי מרים
נכדו חנה בת צבי מרים
נכדו משה מרדכי בן צבי מרים
נכדתו אסתר בת צבי מרים
נכדתו דבורה לאה בת צבי מרים
נכדתו רבקה בת צבי מרים
נכדתו שטערנא שרה בת צבי מרים

שניאור זלמן בן אסתר
חונתו חוה בת שרה ברכה
בג יצחק מאיר בן חוה
בתו אסתר בת חוה
בנו נתן בן חוה
כלתו חנה רבקה בת רחל ווואשע
חתנו מנחם נדום בן גיטל
כלתו צבי מרים בת שיינא חוה
נכדו מנחם מענדל בן חנה רבקה
נכדתו שרה ברכה בת חנה רבקה
ובעלה יהושע בן עטא דבורה
ובגם מנחם מענדל בן שרה ברכה
ובתם חי' מושקא בת שרה ברכה
נכדתו אסתר בת חנה רבקה
ובעלה יוסף בן מנוחה
ובתם חי' מושקא בת אסתר
נכדו אברהם יהושע העשיל בן חנה רבקה
נכדו צבי הירש בן חנה רבקה
נכדתו נחמה דינה בת חנה רבקה
נכדו נתן בן חנה רבקה
נכדתו פריידא מלכה בת חנה רבקה
נכדו ישראל בן חנה רבקה
נכדתו גיטל בת חנה רבקה
נכדו שמואל בן חנה רבקה
נכדו משה בן חנה רבקה
נכדתו רבקה בת אסתר
ובעלה אהרן בן גיטל לאה

שיחיו